ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

1

ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ

1

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ
ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΘΗΝΑ 2003

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟ Α΄

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Αθήνα 2003

ΕΠΕΑΕΚ - Γ΄ ΚΠΣ
Άξονας 1
Μέτρο 1. 1
Ενέργεια 1. 1.1. Προγράμματα ένταξης των παιδιών με πολιτισμικές και γλωσσικές ιδιαιτερότητες στο εκπαιδευτικό σύστημα
Πρόγραμμα: «Εκπαίδευση Παλιννοστούντων και Αλλοδαπών Μαθητών»
Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκή Ένωση - ΕΚΤ
Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
Φορέας παρακολούθησης:
ΥΠΕΠΘ Ειδική Γραμματεία Π.Ο.Δ.Ε.
Ειδική Γραμματέας: Στ. Πριόβολου
Διεύθυνση Γ΄ ΚΠΣ
Φορέας υλοποίησης:
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Επιτροπή Ερευνών
Τμήμα Φ.Π.Ψ.
Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής
Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου
Ιλίσια 15784
Τηλ.: 210-7277522
E-mail: info@keda.gr
Website: http//www.keda.gr
Επιστημονικός υπεύθυνος: Θεόδωρος Παπακωνσταντίνου

Συγγραφική ομάδα: Ειρήνη Αντωναράκου
Ευάγγελος Μαλμέν
Δήμητρα Τσίπου
Εποπτεία διδακτικού υλικού: Μαρία-Λουίζα Μπορλόζ-Μάρκου
Εικονογράφηση: Πέτρος Σ. Αθανασίου
Γλωσσική επιμέλεια: Μιχάλης Σταυρόπουλος

Το βιβλίο δημιουργήθηκε στο ατελιέ: Art Studio 21
Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: ΒΙΒΛΙΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΕΠΕΕ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟ Α΄

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Αθήνα 2003

Αυτό το βιβλίο δε φέρνει πονοκέφαλο!

Μπορείς να το διαβάσεις στο σχολείο, στο σπίτι, λίγο πριν κοιμηθείς, ακόμα και στην τουαλέτα!! Είναι δηλαδή ένα βιβλίο για όλες τις ώρες της ημέρας!

Σε αυτό θα βρεις πολλές διαφορετικές ιστορίες που θα σε κάνουν

...να γελάσεις,

...να κλάψεις

και ...να σκεφτείς.

Δε χρειάζεται όμως να διαβάσεις όλες τις ιστορίες. Διάλεξε μόνο αυτές που σου αρέσουν! Μήπως θέλεις να διαβάσεις και τις ερωτήσεις που υπάρχουν μετά από κάθε ιστορία; Αν δεν καταλαβαίνεις κάποιες ή δεν ξέρεις να απαντήσεις, μην ανησυχείς! Ρώτα τον δάσκαλο/τη δασκάλα να σου εξηγήσει.

Πληροφορίες για τον εκπαιδευτικό θα βρείτε στη σελίδα 122.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1η Ενότητα: **ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ** *σελ. 7 - 26*	1. Το όνομά μου είναι ΖΟΡΑΝ	*σελ. 7*
	2. Να μείνει ή να φύγει;	*σελ. 11*
	3. Σούπα για τρεις	*σελ. 19*
	4. Με τα μάτια της καρδιάς	*σελ. 23*
2η Ενότητα: **Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ** *σελ. 27 - 46*	1. Ο τόπος μου	*σελ. 27*
	2. Άνεμοι	*σελ. 32*
	3. Η Αθήνα από ψηλά	*σελ. 37*
	4. Δεν μπορεί να είναι έτσι	*σελ. 43*
3η Ενότητα: **ΕΓΩ ΚΙ ΕΣΥ** *σελ. 47 - 66*	1. Δεν αντέχω άλλο!	*σελ. 47*
	2. Ο καινούριος δάσκαλος	*σελ. 53*
	3. Δεν μπορώ να κοιμηθώ!	*σελ. 59*
	4. Πού είναι οι άνθρωποι;	*σελ. 63*
4η Ενότητα: **ΑΠΟ ΧΩΡΑ ΣΕ ΧΩΡΑ** *σελ. 67 - 83*	1. Ο κύκλωπας Πολύφημος	*σελ. 67*
	2. Πώς ο Σεβάχ γλίτωσε από τον γίγαντα	*σελ. 73*
	3. Το χελιδόνι και η φωτιά	*σελ. 77*
	4. Το φεγγάρι έπεσε στο πηγάδι	*σελ. 81*
5η Ενότητα: **ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;** *σελ. 84 - 98*	1. «Όλο τηλεόραση...»	*σελ. 84*
	2. Επιτέλους ο μπαμπάς μού πήρε υπολογιστή	*σελ. 91*
	3. Ώρα για ποδήλατο	*σελ. 95*
6η Ενότητα: **ΓΙΑ ΦΑΝΤΑΣΟΥ...** *σελ. 99 - 120*	1. Μπριφ, μπρουφ, μπραφ	*σελ. 99*
	2. Όταν στο Μιλάνο έβρεχε καπέλα	*σελ. 103*
	3. Μάντεψε ποιος	*σελ. 111*
	4. Το κυλιόμενο πεζοδρόμιο	*σελ. 117*

ΕΙΔΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ

Αρχή κεφαλαίου

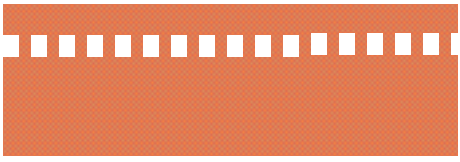

Δραστηριότητες

Αρίθμηση κεφαλαίων

ΚΑΤ/ΛΕΞ *Ασκήσεις κατανόησης*
Ασκήσεις λεξιλογίου

Βιωματικές δραστηριότητες

Παραπομπή σε οπτική επεξήγηση λέξεων

3 *Αρίθμηση άγνωστων λέξεων*

→ *Τμήμα οπτικοποιημένης έννοιας*

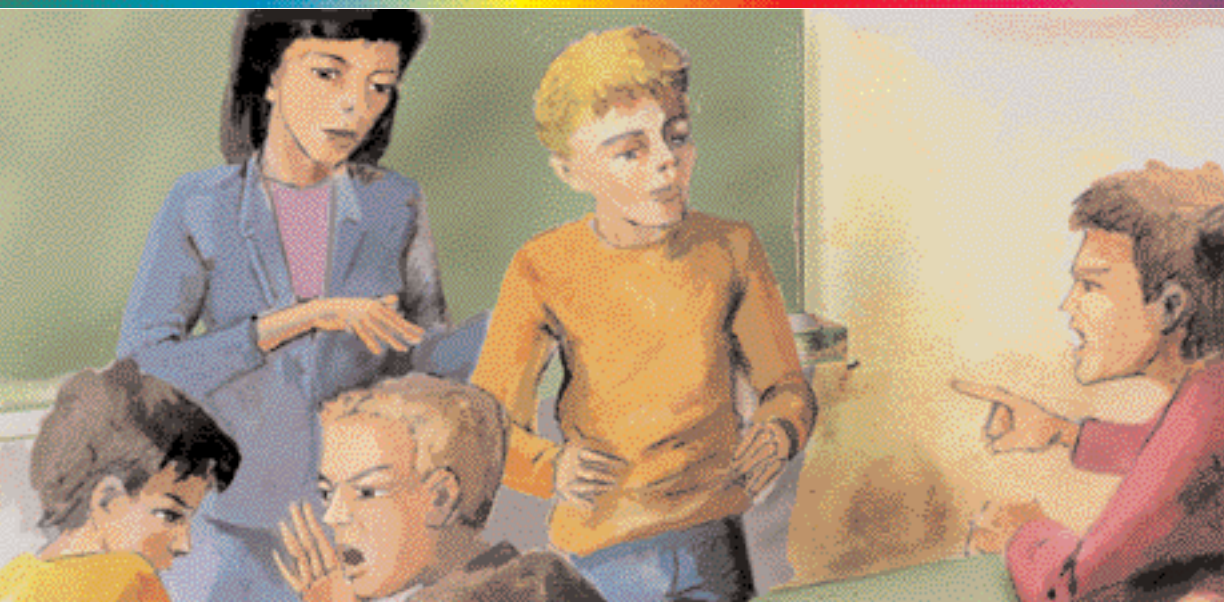

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΖΟΡΑΝ

1

Σχολείο. Τάξη. Η δασκάλα έχει δίπλα της τον Ζόραν, ένα παιδί από τη Γιουγκοσλαβία, και τον παρουσιάζει στην τάξη. Τρία παιδιά κάθονται στα θρανία.

Δασκάλα: Αυτό εδώ... είναι ένα παιδάαααακι...
Πες τ' όνομά σου!... Πες το, παιδί μου!
Ζόραν: Ζόραν.
Α΄ Μαθητής: Ψώραν; Χα χα χα!!
Ζόραν: Το όνομά μου είναι ΖΟΡΑΝ!
Δασκάλα: Ηρέμησε, παιδί μου.
Ζόραν: Το όνομά μου είναι Ζόραν Πέρεσιτς και είμαι δώδεκα χρονών. Ήρθα εδώ πριν από τρεις μήνες, γιατί εγώ δεν έχω χώρα πια και σπίτι. Μόνο τη μητέρα μου έχω μετά τον πόλεμο στην πατρίδα μου. Το όνομά μου είναι Ζόραν Πέρεσιτς και είμαι πρόσφυγας[1] από τη Γιουγκοσλαβία.
Δασκάλα: Λοιπόν, παιδάαααακια... αυτός είναι ο νέος συμμαθητής σας. Θα είναι μαζί μας για όλη την υπόλοιπη χρονιάαα... και θέλω να τον βοηθήσουμε όλοι μαζίιι... να προσαρμοστείειει[2]... στην καινούρια πατρίδαααα του...
Ζόραν: Εγώ έχω παρτίδα, κυρία!
Α΄ Μαθητής: Παρτίδα είπε; Πατρίδα! Χα χα χα!!!
Β΄ Μαθητής: Σταμάτα ρε! Πάψε πια! Φτάνει!
Μαθήτρια: Σταμάτα! Αρκετά!...

1. **ο πρόσφυγας:** *αφήνει την πατρίδα του από ανάγκη*
2. **προσαρμόζομαι:** *συνηθίζω*

Δασκάλα: Σας παρακαλώ, ησυχία! Εντάξει παιδάαακια;

Α΄ Μαθητής: Μάλιστα.

Ζόραν: Έχω και παρτ... πατρίδα και φίλους, έχω και σπίτι. Μόνο που τώρα δεν μπορώ να πάω εκεί, γιατί έγινε πόλεμος. Εντάξει;

Δασκάλα: Εντάξει, παιδί μου. Εντάξει.

Ζόραν: Θα ήθελα να είμαι εκεί τώρα αλλά δεν μπορώ και...

Α΄ Μαθητής: Το απόγευμα θα έρθεις στο σπίτι μου.

Μαθήτρια: Όχι, στο σπίτι μου να έρθεις!

Β΄ Μαθητής: Και στο δικό μου.

Α΄ Μαθητής: Εγώ το είπα πρώτος! Ύστερα οι άλλοι!

Ζόραν: Ευχαριστώ! Ευχαριστώ πολύ. Και στο δικό μου σπίτι ελάτε όλοι.

Μαθήτρια: Πότε;...

Ζόραν: Πότε;... Όποτε θέλετε. Μόνο που είναι μικρό και...

Β΄ Μαθητής: Καλά. Θα έρθετε πρώτα όλοι στο δικό μου.

Πασχάλης Τσαρούχας, «Ω, τι κόσμος... παιδιά», με αλλαγές

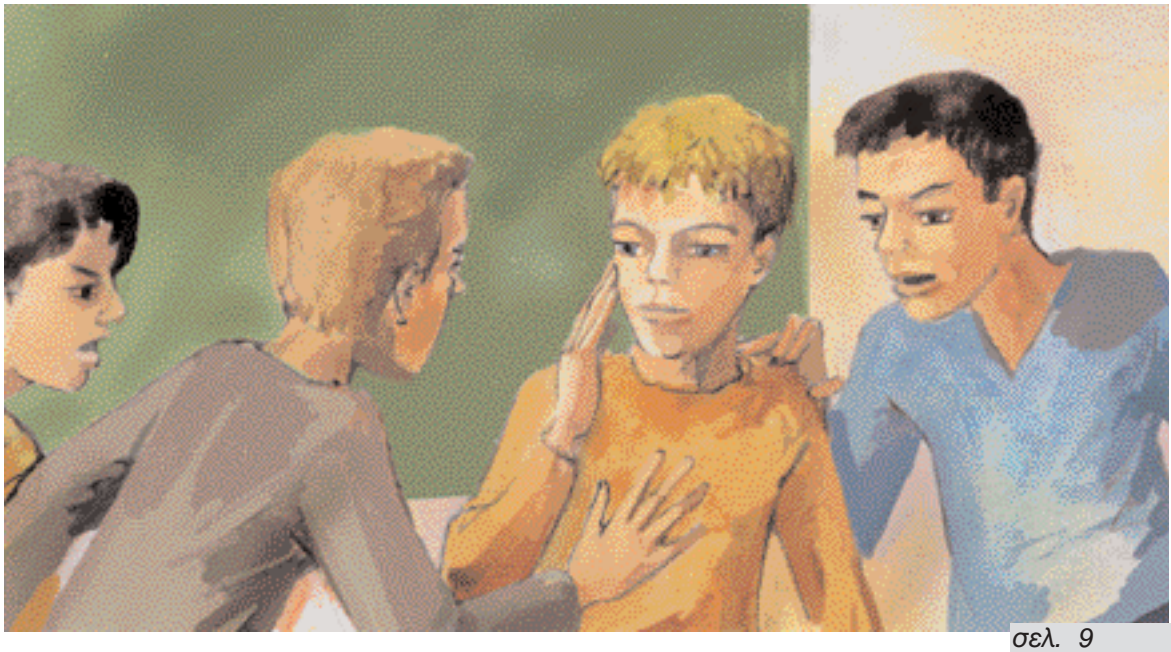

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Πώς αντιδρά ο Ζόραν, όταν ακούει τα αστεία του συμμαθητή του;

- ☐ Γελά μαζί με τα άλλα παιδιά.
- ☐ Θυμώνει και απαντά με δυνατή φωνή.
- ☐ Ντρέπεται και δε λέει τίποτα.

ΚΑΤ. 2. Τι κάνουν μετά τα παιδιά; Συνεχίζουν να γελούν ή καταλαβαίνουν το λάθος τους;

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 3. Οι περισσότεροι πρόσφυγες, όπως ο Ζόραν, έφυγαν από την πατρίδα τους ή γιατί υπήρχε φτώχεια ή γιατί γινόταν πόλεμος. Ο Ζόραν γιατί έφυγε από την πατρίδα του; Να βρεις το λόγο μέσα στο κείμενο.

.....

.....

.....

Φαντάσου ότι είσαι ο Ζόραν: Τι θα έλεγες στους συμμαθητές σου;

Έχεις φίλους από την Ελλάδα; Πώς τους λένε;

2

ΝΑ ΜΕΙΝΕΙ Ή ΝΑ ΦΥΓΕΙ;

Φαντάζεσαι πώς αντιδρά μια παρέα από άσπρες μαργαρίτες όταν μια κόκκινη παπαρούνα «τολμά» να ξεφυτρώσει κοντά τους;

σελ. 11

- Μπα! Τι είναι αυτό το παράξενο πράγμα που ξεφύτρωσε[1] πλάι[2] μας; φωνάζει τρομαγμένη μια μαργαρίτα.

- Κοίτα πώς είναι! Έχει αγκαθάκια[3] στο κοτσάνι[4] του. Είναι πολύ άσχημο λουλούδι. Εεε, μαργαρίτες! Για ελάτε όλες εδώ να δείτε το παράξενο φυτό που ξεφύτρωσε στο λιβάδι[5] μας...

Οι μέρες περνούσαν και οι μαργαρίτες δεν ήξεραν ακόμα πώς λένε αυτό το λουλούδι. Μια μέρα όμως που ήρθε ένας άνθρωπος στο λιβάδι, οι μαργαρίτες τον άκουσαν να λέει:

- Πώς ξεφύτρωσε αυτή η παπαρούνα ανάμεσα στις μαργαρίτες;

- Α! Ώστε αυτό το λουλούδι είναι παπαρούνα, είπε η μία μαργαρίτα στην άλλη.

- Πώς ξεφύτρωσε στο δικό μας λιβάδι; Δεν τη θέλουμε. Να φύγει από κοντά μας. Να την ξεριζώσουμε[6], άρχισε να λέει η μια στην άλλη...

- Τι είναι αυτά που λέτε; είπε η γιαγιά μαργαρίτα που όλες οι μαργαρίτες άκουγαν τη γνώμη της, γιατί ήταν σοφή[7]... Υπάρχουν κι αλλού λιβάδια που έχουν μαργαρίτες και παπαρούνες μαζί και περνάνε πολύ ωραία, γιατί και οι παπαρούνες είναι λουλούδια σαν εμάς. Γι' αυτό εγώ σας λέω να την αφήσουμε να μείνει μαζί μας. Δε θα μας κάνει κανένα κακό.

3

4

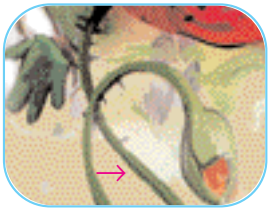

5

1. **ξεφυτρώνω:** (εδώ) *βγαίνει έξω από το χώμα στο φως*
2. **πλάι:** *δίπλα*
3. **το αγκάθι**
4. **το κοτσάνι**
5. **το λιβάδι**
6. **ξεριζώνω:** *βγάζω ένα φυτό από το χώμα*
7. **σοφός, -ή, -ό:** *ξέρει πολλά*

- Τι λες; έκανε θυμωμένα μια άλλη μαργαρίτα. Κι αν δίπλα σ' αυτή την παπαρούνα ξεφυτρώσει κι άλλη και κάνουν παπαρουνάκια, τότε θα γεμίσει το λιβάδι μας με παπαρουνοπαιδάκια. Δε θέλω τα μαργαριτάκια μου να παίζουν μαζί τους.
- Και τι πειράζει; τη ρώτησε η γιαγιά μαργαρίτα.
- Όχι. Όχι. Όχι. Δεν το δέχομαι. Εμείς τι δουλειά έχουμε να ανακατευόμαστε με τις παπαρούνες; Μια χαρά δεν καθόμαστε στην ησυχία μας μέχρι τώρα; Μπελάδες θέλετε να βάλουμε στο κεφάλι μας[8]; Να φύγει η παπαρούνα. Να την ξεριζώσουμε.
- Να φύγει. Να φύγει, είπαν ξανά νευριασμένες μερικές μαργαρίτες.
- Να μείνει. Δε μας πειράζει, φώναξαν οι άλλες...

8. **βάζω μπελάδες στο κεφάλι μου:** *βρίσκω προβλήματα, δημιουργώ προβλήματα στον εαυτό μου*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τελικά πώς αντιδρούν οι μαργαρίτες;

- ☐ Θέλουν να φύγει η παπαρούνα.
- ☐ Θέλουν να μείνει η παπαρούνα.
- ☐ Άλλες θέλουν να μείνει και άλλες να φύγει.

ΚΑΤ. 2. Η παπαρούνα δεν καταλαβαίνει τι λένε οι μαργαρίτες γιατί δε μιλάει τη γλώσσα τους. Αν θέλεις να την βοηθήσεις, ξεχώρισε ποια λόγια είναι για το καλό της και ποια για το κακό της.

1. Να την ξεριζώσουμε.
2. Να την αφήσουμε να μείνει μαζί μας.
3. Δε μας πειράζει.
4. Να φύγει.
5. Σε άλλα λιβάδια υπάρχουν μαργαρίτες και παπαρούνες που περνάνε πολύ ωραία.

....

....

....

....

....

....

....

....

Τώρα διάβασε τη συνέχεια.

Αυτή διαφέρει[9] από εμάς. Πώς μπορούμε να ταιριάξουμε;

- Κι εμείς οι μαργαρίτες διαφέρουμε μεταξύ μας κι όμως ταιριάξαμε, είπε μια μαργαρίτα που από την αρχή κοίταζε φιλικά την παπαρούνα.

- Πώς διαφέρουμε μεταξύ μας; Είμαστε όλες άσπρες! απόρησαν οι υπόλοιπες μαργαρίτες.

- Και τι νομίζετε, το χρώμα μάς κάνει όλες ίδιες; τους απάντησε μια άλλη μαργαρίτα. Ωραία, είμαστε όλες άσπρες, και λοιπόν; Για δείτε τα πέταλά[10] μας, είναι ίδια σε όλες; Δείτε τα φύλλα[11] μας. Σε άλλες δεν είναι πιο μικρά και σε άλλες πιο μεγάλα; Σε άλλες δεν είναι πιο πολλά και σε άλλες πιο λίγα; Τα κοτσάνια μας είναι το ίδιο ψηλά σε όλες; Οι ρίζες[12] μας φτάνουν όλες το ίδιο βαθιά μέσα στο χώμα;

- Δεν έχουμε τις ίδιες συνήθειες[13] όλες, είπε μια άλλη μαργαρίτα, που της αρέσει να κοιμάται όλη την ώρα. Σε άλλες από εμάς δεν αρέσει να παίζουμε πιο πολύ με τον ήλιο και σε άλλες καθόλου; Άλλες δεν κοιμούνται πιο πολύ κι άλλες πιο λίγο; Όλες μας τρώμε το ίδιο; Σε όλες μας αρέσουν τα ίδια παιχνίδια να παίζουμε, τα ίδια βιβλία να διαβάζουμε; Όχι, βέβαια. Γιατί λοιπόν σας φαίνεται παράξενο που λέμε ότι διαφέρουμε μεταξύ μας κι ας έχουμε το ίδιο χρώμα;

Αυτά τα λόγια τα άκουσαν με προσοχή οι μαργαρίτες, πήραν το μέτρο[14] και άρχισαν να μετράνε. Άλλες μετρούσαν τα φύλλα τους:

9. **διαφέρω από κάποιον:** *δεν είμαι ίδιος, -α, -ο, είμαι διαφορετικός, -ή, -ό*
10. **τα πέταλα**
11. **τα φύλλα**
12. **οι ρίζες**
13. **η συνήθεια:** *όταν κάνω το ίδιο πράγμα ξανά και ξανά*
14. **το μέτρο**

- Κοίτα, τα φύλλα μου είναι πιο μακριά από τα δικά σου!
Άλλες μετρούσαν τα κοτσάνια τους:
- Το κοτσάνι σου είναι πιο χοντρό από το δικό μου!
Άλλες μπήκαν μέσα στο χώμα και μετρούσαν τις ρίζες τους:
- Οι ρίζες σου απλώνονται πιο βαθιά από τις δικές μου!
Μια ολόκληρη μέρα και μια ολόκληρη νύχτα μετρούσαν. Όταν τελείωσαν, κατάλαβαν πως καμιά δεν ήταν ίδια με τις άλλες.
- Βλέπετε; τους λέει η γιαγιά μαργαρίτα. Όπως διαφέρουμε εμείς μεταξύ μας, έτσι διαφέρουμε και με την παπαρούνα. Μόνο το χρώμα αλλάζει. Και αυτή είναι λουλούδι σαν εμάς. Γιατί να μη μείνει στο ίδιο λιβάδι και να ζήσει μαζί μας;
Οι άλλες μαργαρίτες την κοίταζαν διστακτικά[15]. Τώρα άρχισαν να βλέπουν την παπαρούνα φιλικά.
- Άντε. Ας μείνει για λίγο μαζί μας και βλέπουμε.

15. **διστακτικά:** *όταν δεν είμαι πολύ σίγουρος γι' αυτό που κάνω, όταν διστάζω να το κάνω*

Φυλλιώ Νικολούδη, «Το χαρούμενο λιβάδι», με αλλαγές

Φαντάζεσαι τι έγινε μετά; Τι νομίζεις; Το τέλος της ιστορίας είναι καλό ή κακό;

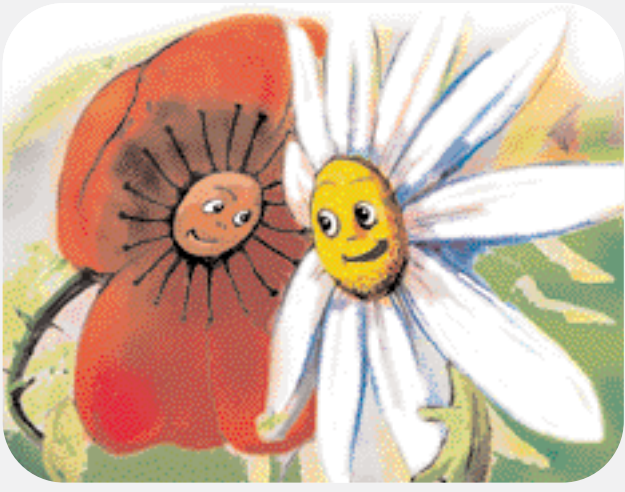

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Όλες οι μαργαρίτες είναι ίδιες; Με ποιο τρόπο προσπαθούν να καταλάβουν αν είναι ίδιες;

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 2. Σε τι μοιάζουν οι μαργαρίτες με την παπαρούνα;

.....

ΚΑΤ. 3. Στο κείμενο οι μαργαρίτες έχουν φωνή και μιλάνε όπως οι άνθρωποι. Ποια άλλα πράγματα κάνουν οι μαργαρίτες που κάνουν και οι άνθρωποι; Βάλε ένα (✓) μόνο σε αυτά που διάβασες στο κείμενο.

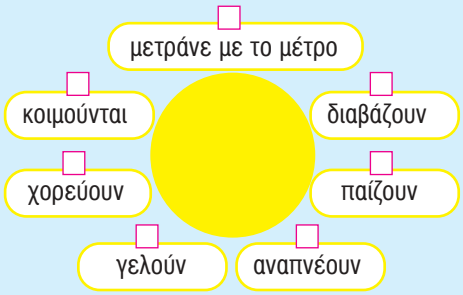

Εσύ με ποιους είσαι; Με τις μαργαρίτες ή με την παπαρούνα; Γιατί;

Διάβασε το κείμενο και μετά κάνε όπως στο θέατρο. Πες με τους φίλους σου ποιοι θα είναι μαργαρίτες και ποιος παπαρούνα και μετά παίξτε σαν ηθοποιοί[16].

Αντί για μαργαρίτες και παπαρούνα τι άλλο θα μπορούσες να βάλεις στην ιστορία;

16. **ο ηθοποιός:** *παίζει στο θέατρο και στο σινεμά*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Σε κάθε ομάδα υπάρχει μια λέξη που δεν ταιριάζει με τις άλλες. Ψάχνεις να τη βρεις;

ταιριάζω - διαφέρω
είμαι ίδιος - μοιάζω

πεύκο - τριαντάφυλλο
παπαρούνα - μαργαρίτα

κοτσάνι - ρίζα - χέρι
πέταλο - φύλλο

άσπρος - κόκκινος
όμορφος - κίτρινος

μπελάδες - φασαρίες
προβλήματα - κουβέντες

ΛΕΞ. 2. Δυο μαργαρίτες μιλούν για τον εαυτό τους. Μπορείς να γράψεις ό,τι λείπει;

Είμαι.....
Είμαι.....
Έχω..... κοτσάνι.
Έχω.....φύλλα.
Οι ρίζες μου είναι.....

Είμαι.....
Είμαι.....
Έχω..... κοτσάνι.
Έχω.....φύλλα.
Οι ρίζες μου είναι.....

3

ΣΟΥΠΑ ΓΙΑ ΤΡΕΙΣ

Ο Βαγγέλης, ένα νέο παιδί από την Ελλάδα, πηγαίνει στη Γερμανία να δουλέψει. Στο δωμάτιο που θα μείνει βλέπει για πρώτη φορά τους δυο συγκατοίκους[1] του, έναν Ιταλό, τον Τζόρτζιο, και έναν Τούρκο, τον Μεχμέτ.

1. **ο συγκάτοικος:** *μένει μαζί με άλλον στο ίδιο σπίτι*

Δίνουν τα χέρια[2]. Τον κοιτάζει πονηρά ο Ιταλός. Αρχίζει κάτι να του λέει, δεν καταλαβαίνει τίποτα ο Βαγγέλης. Ξαναρχίζει ο Τζόρτζιο να εξηγεί, τώρα χρησιμοποιεί τα χέρια του και κάνει γκριμάτσες[3]. Επιτέλους καταλαβαίνει ο Βαγγέλης. Δεν πρέπει να μιλήσει γι' αυτό που θα κάνει τώρα ο Τζόρτζιο. - Σύμφωνοι, απαντάει.

Ήσυχος τώρα ο Ιταλός πηγαίνει στο κρεβάτι του, τραβάει με προσοχή έξω τη βαλίτσα του. Την ανοίγει. Βγάζει ένα μικρό ραδιόφωνο. Πιάνει έναν ιταλικό σταθμό. Η μουσική γλυκιά, απαλή[4] γεμίζει το δωμάτιο. Κάτι του λέει ο Τούρκος, ο Ιταλός χαμηλώνει την ένταση[5]. Ο Τούρκος βγάζει απ' τη δικιά του τη βαλίτσα ένα ηλεκτρικό μάτι[6]. Το βάζει στην πρίζα[7]. Μετά βάζει τα χέρια του από πάνω, τα ζεσταίνει, τρίβει με χαρά το ένα με το άλλο[8], δίνει μετά σειρά να ζεσταθεί[9] και ο Τζόρτζιο. Λένε και στον Βαγγέλη να 'ρθει κι αυτός να ζεσταθεί. Πώς μπορεί ο Τζόρτζιο να τραγουδάει μόνο με τα... χείλη[10] του; Ήχος[11] δεν ακούγεται κι όμως τη γλυκιά μελωδία[12] του την ακούει ο Βαγγέλης. Με το τραγούδι, λοιπόν, στο στόμα και με κινήσεις γρήγορες, βγάζει ένα τεντζεράκι[13], παίρνει ένα μπουκάλι νερό και χύνει το μισό στο τεντζεράκι.

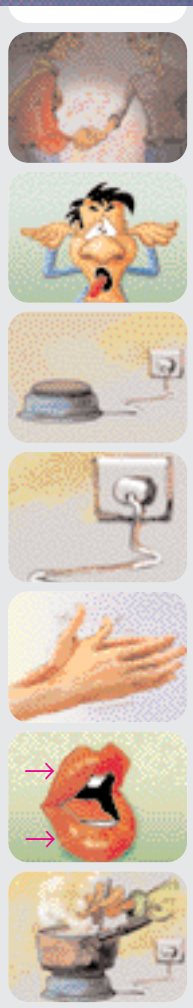

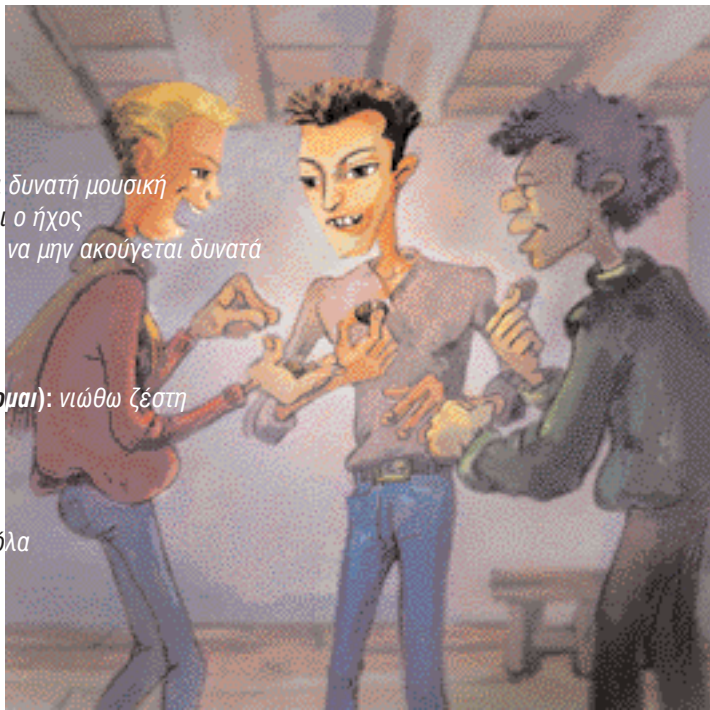

2. **δίνω τα χέρια**
3. **κάνω γκριμάτσα**
4. **η απαλή μουσική:** *σιγανή, όχι δυνατή μουσική*
5. **η ένταση:** *πόσο δυνατός είναι ο ήχος*
   χαμηλώνω την ένταση: *κάνω να μην ακούγεται δυνατά*
6. **το ηλεκτρικό μάτι**
7. **η πρίζα**
8. **τρίβω τα χέρια μου**
9. **να ζεσταθεί (από το *ζεσταίνομαι*):** *νιώθω ζέστη*
10. **τα χείλη**
11. **ο ήχος:** *αυτό που ακούμε*
12. **η μελωδία:** *η μουσική*
13. **το τεντζεράκι:** *μικρή κατσαρόλα*

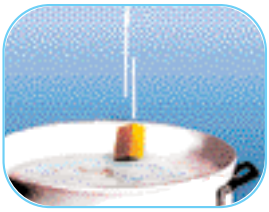

Ο Τούρκος ευτυχισμένος βοηθάει. Ρίχνουν έναν κύβο[14], μυρίζει όμορφα το δωμάτιο. Η σούπα είναι έτοιμη. Ο Ιταλός την σερβίρει σε τρία πιάτα. Δίνουν στον Βαγγέλη κουτάλι κι ένα κομμάτι ψωμί. Κάθονται στα κρεβάτια τους με το πιάτο στα γόνατα. Πάει να αρχίσει ο Βαγγέλης, κουνάει το κεφάλι ο Τζόρτζιο. Δεν καταλαβαίνει ο Βαγγέλης. Μα ο Τζότζιο αρχίζει κάτι να μουρμουρίζει[15]. Μουρμουρίζει κι ο Μεχμέτ...

Τρώνε με μεγάλη όρεξη. Ζεστάθηκαν, πήραν δύναμη, αλλά δεν ήταν αρκετό. Η σειρά του Βαγγέλη να ψάξει στη βαλίτσα του. Βγάζει μια χούφτα κάστανα[16], από αυτά που έφερε απ' την πατρίδα. Τα βάζουν πάνω στο μάτι, ψήνονται, γεμίζει το δωμάτιο μυρωδιές. Μοιράζουν τα κάστανα και μοιάζουν με άταχτα[17] παιδιά, τα μάγουλά τους είναι κόκκινα. Ξεχνούν το γυμνό[18] δωμάτιο, τις βρόμικες κουβέρτες. Το ραδιόφωνο παίζει σιγά. Ζέστη υπάρχει. Παρέα υπάρχει. Αλίμονο στον έναν. Μα απόψε ο ένας έγινε τρεις.

14. **ρίχνω έναν κύβο (στη σούπα)**
15. **μουρμουρίζω:** *μιλώ πολύ σιγά και έτσι δεν ακούγεται καθαρά αυτό που λέω*
16. **μια χούφτα κάστανα**
17. **άταχτος, -η, -ο:** *δεν είναι ήσυχος, -η, -ο*
18. **το γυμνό δωμάτιο:** *το δωμάτιο που δεν έχει τίποτα μέσα, είναι άδειο*

Γαλάτεια Γρηγοριάδου-Σουρέλη, «Παιχνίδι χωρίς κανόνες», με αλλαγές

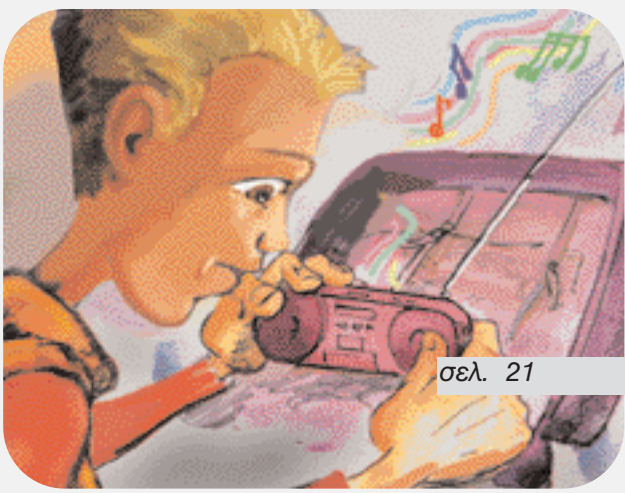

σελ. 21

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποια από τις τρεις εικόνες ταιριάζει με το δωμάτιο όπου μένουν οι τρεις νέοι;
Βάλε ✓ στη σωστή εικόνα.

ΚΑΤ. 2. Μπορείς να βάλεις τις εικόνες του κειμένου που διάβασες στη σωστή σειρά;

ΚΑΤ. 3. **«Μα απόψε ο ένας έγινε τρεις»:** Πώς καταλαβαίνεις αυτή την πρόταση;

.....

.....

.....

Ο Βαγγέλης, ο Τζόρτζιο και ο Μεχμέτ δεν μιλούν την ίδια γλώσσα. Πώς καταλαβαίνει ο ένας τον άλλο; Εσύ τι έκανες για να σε καταλαβαίνουν οι άλλοι, όταν ήρθες στην Ελλάδα;

ΛΕΞ. 1. Βρες τα αντίθετα.

σιγά	γλυκός
κρύο	γρήγορος
καθαρός	βάζω
ρωτώ	ανοίγω
βγάζω	δυστυχισμένος
κλείνω	βρόμικος
αργός	δυνατά
πικρός	ζέστη
ευτυχισμένος	απαντώ

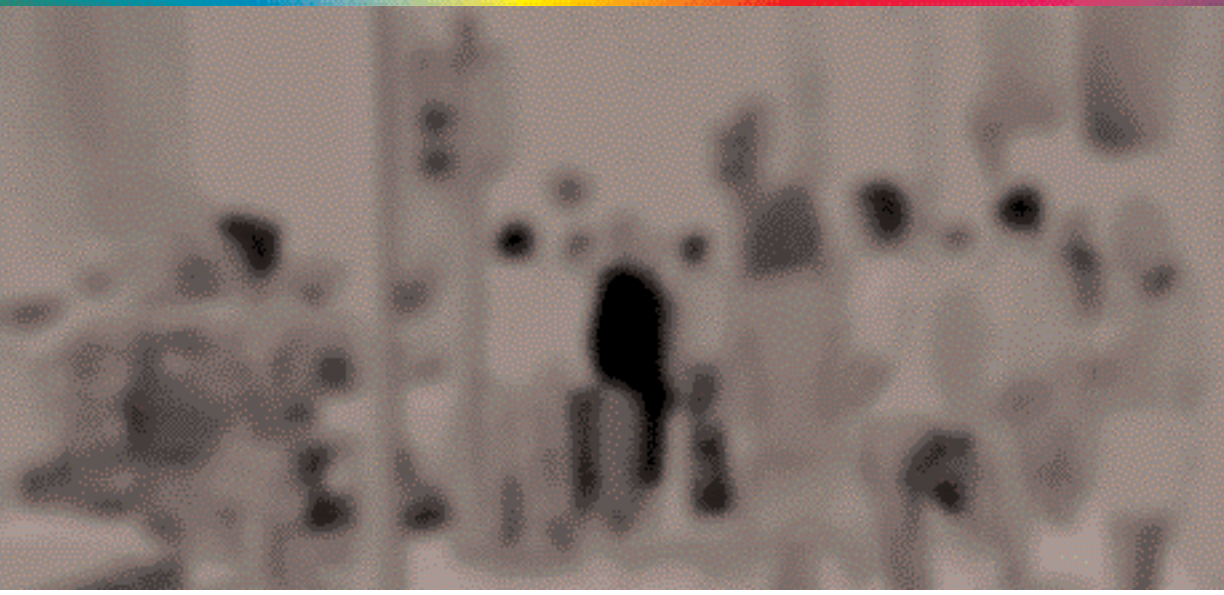

ΜΕ ΤΑ μάτια ΤΗΣ καρδιάς

«Αυτό που μου άρεσε στην Αϊσά ήταν εκείνο που άκουγα στην καρδιά της», λέει ο Ουγκό. Εσύ τι νομίζεις πως άκουγε ο Ουγκό;

Υπάρχουν άνθρωποι που δεν ξέρουν τίποτε από χρώματα. Είναι οι άνθρωποι που γεννήθηκαν τυφλοί. Οι τυφλοί δε βλέπουν τίποτε, όπως εσείς όταν κλείνετε τα μάτια. Οι τυφλοί δεν έχουν εικόνες από χρώματα κι αυτό το ξέρω γιατί είμαι τυφλός.

Το χρώμα στη ζωή μου το έβαλε[1] η αγαπημένη μου φίλη Αϊσά. Γνώρισα την Αϊσά όταν πήγα στο καινούριο μου σχολείο. Μου έδειξε τις τάξεις στο σχολείο και με βοήθησε στα μαθήματά μου. Μου διάβαζε βιβλία για το σχολείο και μου μιλούσε για αυτά που έβλεπε εκείνη. Κανείς από το σχολείο δεν το είχε κάνει ως τώρα. Καταλάβαινα ότι όλοι με κοιτούσαν περίεργα. Έβλεπαν ότι διάβαζα με τα δάχτυλα[2], γελούσαν όταν δε μπορούσα να βρω πράγματα που ήταν μπροστά μου, ψιθύριζαν[3] όταν περνούσα.

2

1. **βάζω χρώμα στη ζωή μου:** *η ζωή μου γίνεται πιο όμορφη*
2. **διαβάζω με τα δάχτυλα**
3. **ψιθυρίζω:** *μιλώ πολύ σιγά*

Όμως εγώ ήμουν χαρούμενος γιατί δίπλα μου ήταν η Αϊσά. Εκείνη ήταν «μαύρη» από το Μαλί, μία χώρα της Αφρικής. Οι συμμαθητές μας ήταν «λευκοί» και γι' αυτό την ξεχώριζαν[4].

Εμένα δε με ένοιαζε. Εγώ δεν ήξερα από χρώματα. Αυτό που μου άρεσε στην Αϊσά ήταν εκείνο που άκουγα στην καρδιά της.

Μια μέρα, μια παρέα μαθητών άρχισε να με κοροϊδεύει και να φωνάζει: «Ο τυφλός αγαπά τη μαύρη... ο τυφλός αγαπά τη μαύρη...». Άρχισα να κλαίω. Δεν μπορούσα να τους χτυπήσω. Δεν μπορούσα να τους πω πως ήταν ηλίθιοι...

Η Αϊσά συνέχισε να είναι η αγαπημένη μου φίλη. Λίγους μήνες μετά, η Αϊσά άφησε τη χώρα με τους γονείς της και πήγε στην πατρίδα της. Δεν την είδα ξανά από τότε, όμως τη θυμάμαι πάντα και παίρνω θάρρος και δύναμη[5].

4. **ξεχωρίζω:** *βλέπω κάποιον/κάτι διαφορετικό*
5. **παίρνω θάρρος και δύναμη:** *νιώθω δυνατός και μπορώ να συνεχίσω τη ζωή μου*

Τιερί Λενέν - Φιλίπ Πουαριέ, «Ιστορίες με τα άλλα παιδιά», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Η Αϊσά ήταν η αγαπημένη φίλη του Ουγκό. Τι έκανε γι' αυτόν που δεν έκαναν οι άλλοι;

- ☐ Του.....
- ☐ Τον.....
- ☐ Του.....
- ☐ Του.....

ΚΑΤ. 2. Οι μαθητές κορόιδευαν τον Ουγκό ότι αγαπάει τη μαύρη Αϊσά. Γιατί νομίζεις το έκαναν αυτό;

.....

.....

.....

.....

Κλείσε για ένα λεπτό τα μάτια σου. Άνοιξέ τα μετά και σκέψου πώς ένιωθε ο Ουγκό.

Οι τυφλοί, που δε βλέπουν, διαβάζουν με τα δάχτυλα. Οι κωφάλαλοι, που δεν ακούνε και δεν μιλάνε, πώς καταλαβαίνουν ο ένας τον άλλον;

Εσύ θα έκανες φίλο ένα συμμαθητή σου με διαφορετικό χρώμα από εσένα;

ΛΕΞ. 1. Ποιες λέξεις του κειμένου έχουν περίπου την ίδια σημασία;

γνωρίζουν

.....
αυτή

.....
με τρόπο διαφορετικό από τον κανονικό

.....
γελάει με κάποιον

.....
μου έρχεται στο μυαλό

.....

Ο Τόπος μου

1

Όταν στην Ελλάδα είναι 12 το μεσημέρι, είναι ίδια η ώρα στη χώρα σου;

Όταν στην Ελλάδα
είναι δώδεκα ακριβώς η ώρα
τα ρολόγια άλλη ώρα
δείχνουν σ' άλλη χώρα.

Άλλη ώρα έχουν οι Ρώσοι
κι άλλη οι Αμερικάνοι
άλλα πράματα ο ένας
κι άλλα ο άλλος τότε κάνει.

Όταν στην Ελλάδα
είναι δώδεκα ακριβώς η ώρα
τα ρολόγια άλλη ώρα
δείχνουν σ' άλλη χώρα.

Άλλα κάνουν οι Ασιάτες
άλλα κάνουν οι Αφρικάνοι
άλλα πράματα ο ένας
κι άλλα ο άλλος τότε κάνει.

Όταν στην Ελλάδα
είναι δώδεκα ακριβώς η ώρα
τα ρολόγια άλλη ώρα
δείχνουν σ' άλλη χώρα.

Μα η ίδια ανατολή[1] και δύση[2]
τα ίδια κάνουν σ' άλλες χώρες
ίδιοι οι λαοί του κόσμου[3]
ίδια πράματα, άλλες ώρες.

1

2

3

1. **η ανατολή**
2. **η δύση**
3. **λαοί του κόσμου**

Γιώργος Μ. Μαρίνος, «Τα Τραγούδια μου»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Βρήκες την Ελλάδα στον χάρτη;
Πού ζουν οι Ρώσοι, οι Αμερικάνοι, οι Ασιάτες και οι Αφρικανοί;
Πού βρίσκεται η χώρα σου;

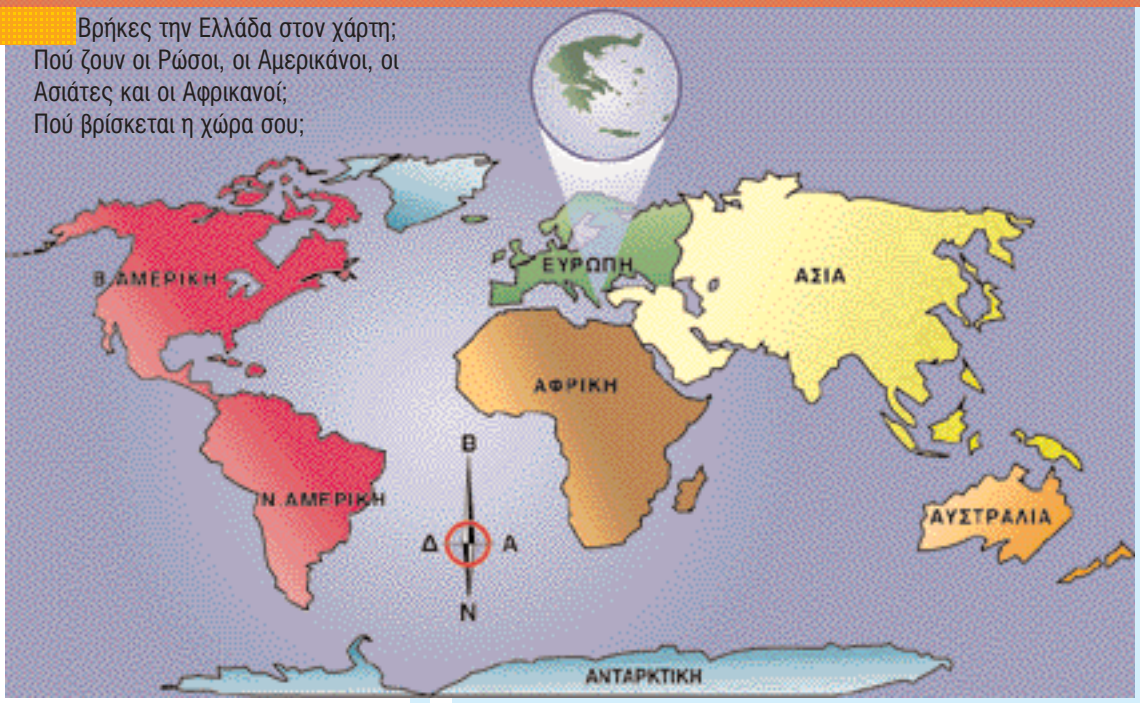

Όταν στην Ελλάδα είναι δώδεκα (12) ακριβώς, τι ώρα δείχνει το ρολόι

στο Πεκίνο;
στο Τόκιο;
στο Παρίσι;
στη Νέα Υόρκη;
στο Μεξικό;
στο Κάιρο;

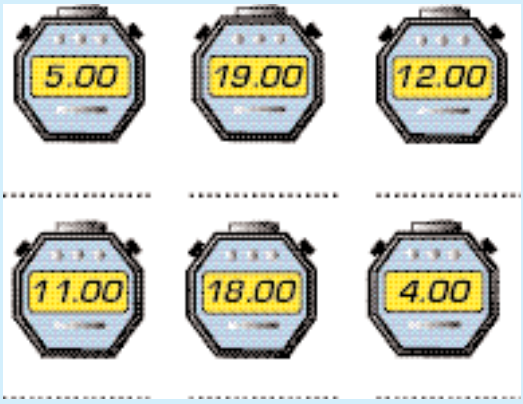

Μπορείς να βρεις τη σωστή ώρα για κάθε μέρος; Αν δεν είσαι σίγουρος, -η κοίταξε τον χάρτη με τις ώρες στη σελίδα 27.

Το ρολόι δείχνει πιο αργά...

- ☐ στις χώρες που βρίσκονται προς την ανατολή.
- ☐ στις χώρες που βρίσκονται προς τη δύση.

Όταν στην Ελλάδα είναι δώδεκα ακριβώς, τι ώρα είναι στη χώρα σου; Μετά σκέψου: Όταν εδώ είναι μεσημέρι και τρώμε, τι κάνουν οι άνθρωποι στην πατρίδα σου;

Τι ώρα είναι **τώρα** στη χώρα σου;

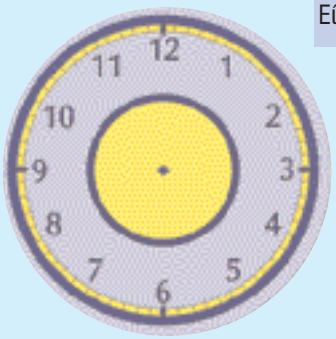

Είναι .....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Βρες αυτό που λείπει, όπως στο παράδειγμα.
Γράψε και τη χώρα σου.
Πώς λέγονται οι κάτοικοί της;

η Ρωσία	**ο Ρώσος**
η Αλβανία	.....
η Βουλγαρία	.....
.....	ο Άγγλος
η Αφρική	.....
.....	ο Αμερικανός
η Κορέα	.....
.....	ο Ασιάτης
.....	ο Έλληνας
.....	.....

Πού ζεις στην Ελλάδα; Γνωρίζεις άλλα μέρη της Ελλάδας;

1. **η πολιτεία:** *η πόλη*
2. **βουερός, -ή, -ό:** *γεμάτος, -η, -ο θόρυβο*
3. **το καμπαναριό**
4. **η στέγη**

2

Άνεμοι

Άκου κι εμάς που μόλις γυρίσαμε
νησιά και πολιτείες[1] που γνωρίσαμε

Κρήτη και Μυτιλήνη, Σάμο κι Ικαριά,
Νάξο και Σαντορίνη, Ρόδο, Κέρκυρα

Σπίτια μεγάλα κι άσπρα, σπίτια βουερά[2]
πάνω στη μαύρη πέτρα, πάνω στα νερά

Ξάνθη, Θεσσαλονίκη, Βέροια, Καστοριά,
Γιάννενα, Μεσολόγγι, Σπάρτη και Μυστρά

Καμπαναριά[3] και στέγες[4] μες στη συννεφιά
κι όλα μαζί μια λύπη και μιαν ομορφιά.

Οδυσσέας Ελύτης, «Ο ήλιος ο ηλιάτορας»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποιος «μιλάει» στο ποίημα;

- ☐ Ο ποιητής.
- ☐ Οι άνεμοι.
- ☐ Τα πουλιά.

ΚΑΤ. 2. Ποιες από τις φωτογραφίες ταιριάζουν με το ποίημα;

☐

☐

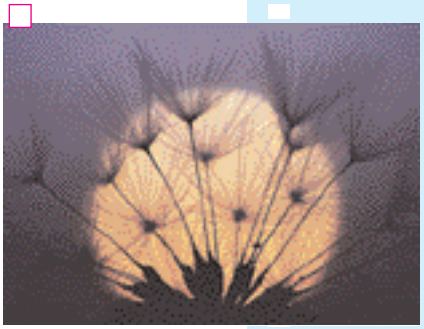

☐

☐

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 3. Βρήκες στο χάρτη τις πόλεις και τα νησιά που διάβασες στο ποίημα;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Πού είναι κρυμμένες οι πόλεις και τα νησιά που σημείωσες στον χάρτη;
Μπορείς να βρεις τις λέξεις και να τις διαγράψεις;
Ψάξε οριζόντια και κάθετα.

Κ	Ρ	Η	Τ	Η	Κ	~~Σ~~	~~Π~~	~~Α~~	~~Ρ~~	~~Τ~~	~~Η~~
Α	Ο	Β	Α	Ψ	Α	Β	Ι	Γ	Γ	Δ	Λ
Β	Δ	Ε	Ψ	Α	Σ	Ν	Κ	Β	Ι	Δ	Τ
Γ	Ο	Ρ	Σ	Κ	Τ	Α	Α	Μ	Α	Χ	Σ
Ο	Σ	Ο	Σ	Ε	Ο	Ξ	Ρ	Ξ	Ν	Μ	Α
Ε	Α	Ι	Υ	Ρ	Ρ	Ο	Ι	Α	Ν	Υ	Ν
Α	Μ	Α	Δ	Κ	Ι	Σ	Α	Ν	Ε	Τ	Τ
Κ	Ο	Π	Ρ	Υ	Α	Χ	Α	Θ	Ν	Ι	Ο
Δ	Σ	Ψ	Φ	Ρ	Ζ	Β	Σ	Η	Α	Λ	Ρ
Θ	Ε	Σ	Σ	Α	Λ	Ο	Ν	Ι	Κ	Η	Ι
Μ	Ε	Σ	Ο	Λ	Ο	Γ	Γ	Ι	Ζ	Ν	Ν
Μ	Υ	Σ	Τ	Ρ	Α	Σ	Σ	Θ	Ω	Η	Η

ΛΕΞ. 2. Στα ελληνικά ο *άνεμος* λέγεται και *αέρας*.
Από τον *άνεμο* και τον *αέρα* βγαίνουν άλλες λέξεις, όπως *ανεμοδείκτης, ανεμόμυλος, αεροδρόμιο, αεροπλάνο* και *αερόστατο*.
Μπορείς να ενώσεις με μια γραμμή κάθε λέξη με τη σωστή εικόνα;

ο ανεμοδείκτης

ο ανεμόμυλος

το αεροδρόμιο

το αεροπλάνο

το αερόστατο

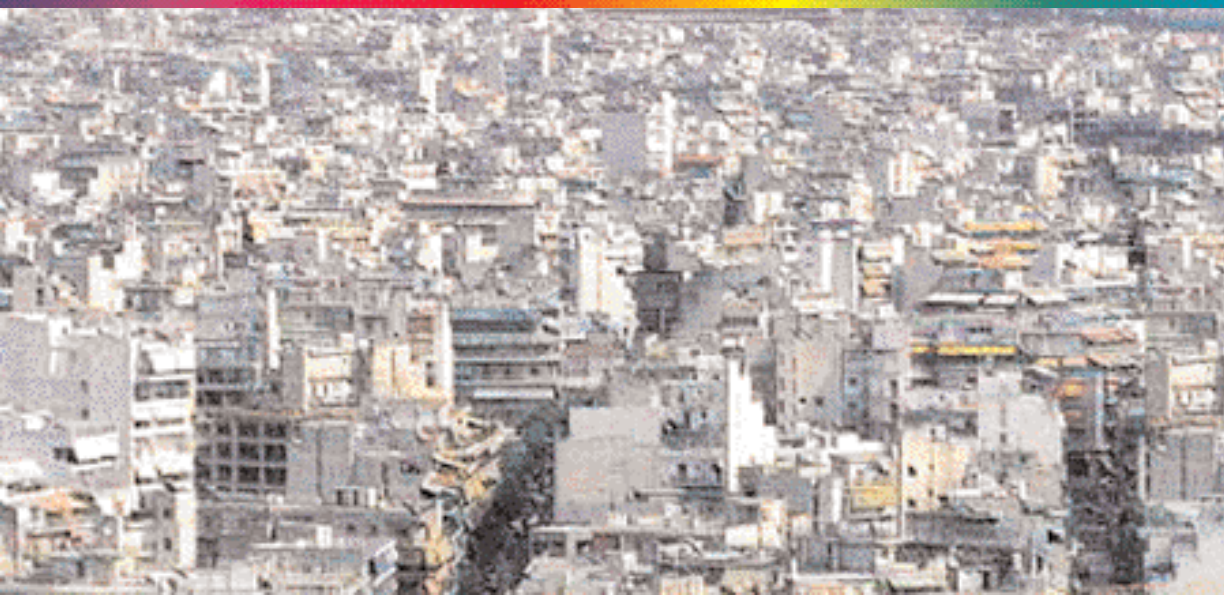

3

Η ΑΘΗΝΑ ΑΠΟ ΨΗΛΑ

Τι νομίζεις για την Αθήνα;

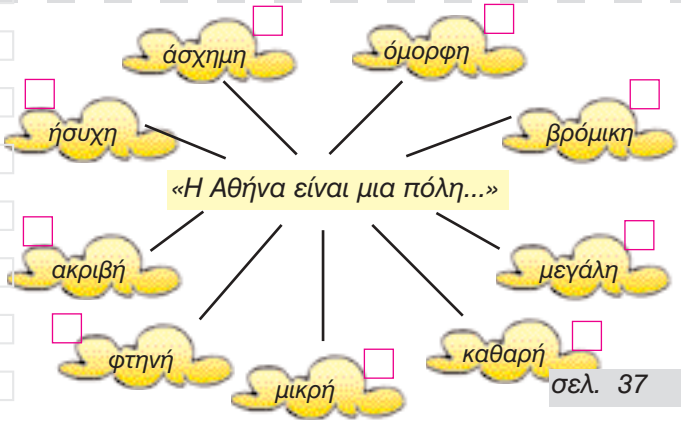

σελ. 37

1

3

7

- Κυρίες και κύριοι, βρισκόμαστε πάνω από την Αθήνα. Σε λίγα λεπτά θα φτάσουμε στο αεροδρόμιο. Η ώρα είναι έντεκα και είκοσι. Παρακαλούμε να δέσετε τις ζώνες και να μην καπνίζετε. Σας ευχαριστούμε που ταξιδέψατε μαζί μας και ελπίζουμε να μας προτιμήσετε πάλι.

Η Κόννη κόλλησε το μέτωπό της στο τζάμι[1] και κοίταξε κάτω. Επιτέλους η Αθήνα «της»! Ο Λυκαβηττός, η Ακρόπολη. Και σπίτια, σπίτια, κτίρια. Πού και πού λίγο, πολύ λίγο πράσινο. Με τη στροφή που πήρε το αεροπλάνο για την προσγείωση[3], φάνηκε[4] η Καστέλα, το Τουρκολίμανο, το Φάληρο. Ας έλεγε ό,τι ήθελε ο πατέρας για τη μόλυνση[5] και το χάλι[6] της Αττικής[7].

1. **κόλλησε το μέτωπο στο τζάμι**
2. **το μέτωπο**
3. **η προσγείωση**
4. **φάνηκα (από το *φαίνομαι*)**
5. **η μόλυνση:** *όταν πετάμε βρόμικα πράγματα και σκουπίδια στο δρόμο, στη θάλασσα και αλλού και μολύνουμε τη φύση*
6. **το χάλι:** *τα άσχημα και τα κακά*
7. **η Αττική**

Εκείνη, και μόνο που έβλεπε αυτή τη θάλασσα με το γαλανό χρώμα, ένιωθε μια παράξενη χαρά μέσα της. Η θέα ήταν πραγματικά πολύ όμορφη.

Έλαμπε στο βάθος η θάλασσα. Κάτω από τον καλοκαιριάτικο ήλιο έβλεπες γύρω-γύρω τα τρία βουνά - τον Υμηττό, την Πάρνηθα και την Πεντέλη - που αγκάλιαζαν την Αθήνα και τα παιδιά της, τα προάστια[8]. Την αγαπούσε πολύ την Αθήνα.

10

Χάθηκε[9] η θάλασσα απ' το παράθυρο. Φάνηκαν πάλι σπίτια, διάφορα κτίρια, πολυκατοικίες[10], πολυκατοικίες σειρές ολόκληρες η μία δίπλα στην άλλη...

- Το «τσιμεντένιο[11] δάσος[12]», είπε μέσα της και χαμογέλασε - έτσι έλεγε την Αθήνα ο πατέρας.

12

8. **το προάστιο:** *μέρος της πόλης μακριά από το κέντρο*
9. **χάθηκε (από το *χάνομαι*):** *δε φαίνομαι πια*
10. **η πολυκατοικία:** *κτίριο με πολλούς ορόφους* και διαμερίσματα
11. **τσιμεντένιος, -α, -ο:** *από τσιμέντο*
12. **το τσιμεντένιο δάσος**

Λότη Πέτροβιτς- Ανδρουτσοπούλου, «Στο τσιμεντένιο δάσος», διασκευή

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Από πού περνάει το αεροπλάνο; Μπορείς να σημειώσεις τη σωστή πορεία;

ΚΑΤ. 2. Πώς βλέπει η Κόννη την Αθήνα;
Βάλε ένα Χ για κάθε Σωστό ή Λάθος.

Η Αθήνα	Σ	Λ
είναι γεμάτη σπίτια.	☐	☐
δεν έχει πολύ πράσινο.	☐	☐
είναι βρόμικη.	☐	☐
είναι άσχημη.	☐	☐
της αρέσει έτσι όπως είναι.	☐	☐

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 3. Η Κόννη χαίρεται ή λυπάται που φτάνει στην Αθήνα;
Από πού το κατάλαβες;

.....

.....

.....

Φαντάσου πως το αεροπλάνο προσγειώνεται σε μια πόλη της χώρας σου.
Εσύ τι θα έλεγες στους επιβάτες γι' αυτή την πόλη;

Να πεις κάτι όμορφο και κάτι άσχημο για το μέρος που ζούσες.

Με ποιο μέσο ήρθες στην Ελλάδα; Με τρένο, με αεροπλάνο, με λεωφορείο,
με πλοίο ή με τα πόδια; Ποια πόλη είδες πρώτα;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Ποια λέξη ταιριάζει; Διάλεξε!

σπίτι - κτίριο - πολυκατοικία - μονοκατοικία

1) Δεν μπορώ να βγω με τους φίλους μου απόψε, γιατί το βράδυ θα έχουμε κόσμο στο .....(*σπίτι*/*κτίριο*). Είναι η γιορτή της μαμάς μου.

2) Θα το βρεις εύκολα:
Το .....(*σπίτι*/*κτίριο*) του ΟΤΕ είναι πολύ ψηλό και φαίνεται από μακριά.

3) Η Τάνια, η ξαδέρφη μου φοβάται το ασανσέρ. Όταν λοιπόν μπαίνει στην..... (*πολυκατοικία*/*μονοκατοικία*) μας, ανεβαίνει με τα πόδια.

4) Ο παππούς και η γιαγιά μου δεν αντέχουν την κίνηση της Αθήνας. Γι' αυτό χτίσανε μια ..... (*πολυκατοικία*/*μονοκατοικία*) με αυλή και κήπο μακριά από την πόλη.

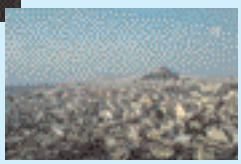

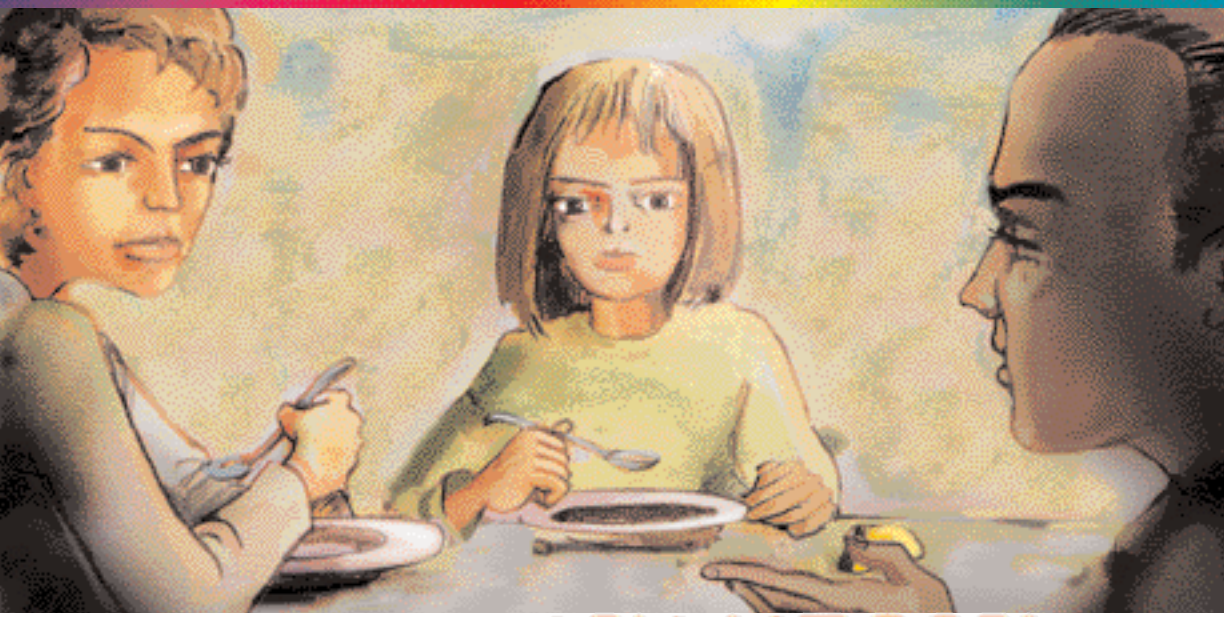

4

ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΤΣΙ

Η Αστραδενή και η οικογένειά της έφυγαν από την πατρίδα τους, τη Σύμη[1], και ζουν τώρα στην Αθήνα. Να διαβάσεις την αρχή του κειμένου. Τι νομίζεις; Του πατέρα του αρέσει η Αθήνα;

1

1. η Σύμη είναι ένα μικρό νησί στα Δωδεκάνησα κοντά στη Ρόδο

σελ. 43

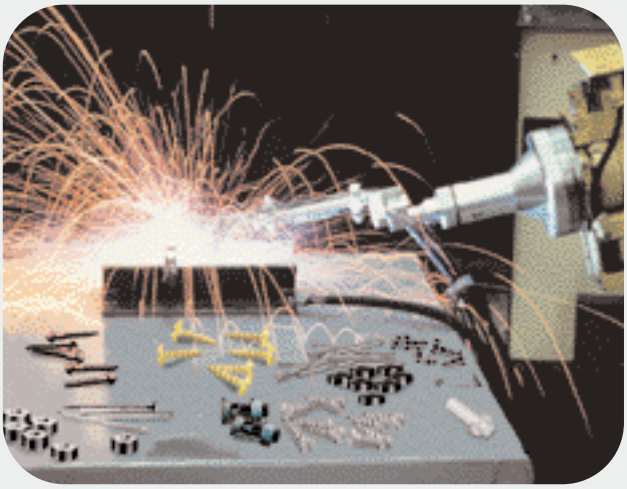

6

2

Στο τραπέζι ο πατέρας μου είπε ότι αύριο ξεκινάει δουλειά. Σε ένα μηχανουργείο[2] στον Πειραιά. Τα λεφτά δεν είναι καλά. Το ξέρει. Τον πληρώνουν, λέει, κάτω από το βασικό[3]. Αλλά τι να κάνει;... Δε γίνεται αλλιώς. Δεν μπορεί να περιμένει άλλο για μια πιο καλή δουλειά.

Αν όμως κάνουμε οικονομίες[4] και με αυτά τα λεφτά που θα παίρνει ο πατέρας, μπορεί σε έξι μήνες, σε ένα χρόνο το πολύ να μαζέψουμε όσα χρειάζεται για να πάρει ένα μικρό μεταχειρισμένο[5] τόρνο[6]. Μετά θα γυρίσουμε στη Σύμη. Εκεί ο πατέρας θα ανοίξει ένα μηχανουργείο. Θα έχει πολλή δουλειά, γιατί τώρα με τα καραβάκια, με τα τουριστικά μαγαζιά, χρειάζεται η Σύμη ένα μηχανουργείο. Θα φτιάχνει βίδες[7], παξιμάδια[8], καρφιά[9].

7

8

9

2. **το μηχανουργείο:** *εκεί που φτιάχνουν μηχανές, εργαλεία, βίδες, καρφιά...*
3. **κάτω από το βασικό:** *όχι όσο πρέπει, όχι όσο είναι το κανονικό*
4. **κάνω οικονομίες:** *προσέχω και δεν ξοδεύω πολλά λεφτά*
5. **μεταχειρισμένος, -η, -ο:** *όχι καινούριος, -α, -ο*
6. **ο τόρνος**
7. **οι βίδες**
8. **τα παξιμάδια**
9. **τα καρφιά**

- Γιατί εδώ στην Αθήνα, λέει ο πατέρας, δεν μπορείς να δεις προκοπή[10]. Έχεις πολλά έξοδα. Νοίκι, φως, εισιτήρια για να πας στη δουλειά σου και να έρθεις, πιο καλό ντύσιμο, πετρέλαιο, κοινόχρηστα[11] άσε το φαγητό που είναι πιο ακριβό. Στη Σύμη όμως το σπίτι μας το έχουμε, καμιά κοτούλα μπορεί να ξαναβάλουμε, μπορείς να κατεβείς με τα παλιόρουχα[12] της δουλειάς από το σπίτι στο Γιαλό[13]. Όλοι έτσι γυρίζουν. Δε χρειάζεσαι εισιτήρια, δε χρειάζεσαι πετρέλαιο, άρα η ζωή είναι πιο φτηνή.
- Και πιο καλή, είπε η μάνα μου που δε λέει πολλά. Εγώ δε μιλάω. Τι να πω; Ούτε ξέρω αν θέλω να μείνω στην Αθήνα ή να γυρίσω στη Σύμη. Βέβαια στεναχωριέμαι λίγο στην Αθήνα. Αλλά είναι αρχή. Μετά δεν μπορεί να είναι έτσι η ζωή στην Αθήνα! Δεν μπορεί! Γιατί τότε όλο έρχονται από τα νησιά και τα χωριά στην Αθήνα και όλο μένουν; Μπορεί να μένουν και σε καλά σπίτια και να ντύνονται ωραία και να πηγαίνουν σε ωραία σχολεία. Γιατί αλλιώς μένουνε; Τώρα που θα πιάσει δουλειά[14] ο πατέρας μπορεί να αλλάξει η ζωή μας. Και σιγά σιγά να αλλάξει κι αυτός και να θέλει να μείνει.

10. **βλέπω προκοπή:** *κάνω πιο καλή τη ζωή μου*
11. **τα κοινόχρηστα:** *χρήματα που πληρώνουν κάθε μήνα οι ένοικοι της πολυκατοικίας για τα κοινά έξοδα (ηλεκτρικό ρεύμα, ασανσέρ...)*
12. **το παλιόρουχο:** το *παλιό ρούχο*
13. **ο Γιαλός:** *η παραλία*
14. **πιάνω δουλειά:** *αρχίζω δουλειά*

Ευγενία Φακίνου, «Αστραδενή», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τι λένε ο πατέρας, η μητέρα και η Αστραδενή για την Αθήνα και τη Σύμη; Ποια λόγια ταιριάζουν σε κάθε πρόσωπο;

πατέρας	Η ζωή στη Σύμη είναι πιο καλή.
μητέρα	Εδώ στην Αθήνα δεν μπορείς να δεις προκοπή.
Αστραδενή	Η ζωή στη Σύμη είναι πιο φτηνή.
	Δεν μπορεί να είναι έτσι η ζωή στην Αθήνα!

ΚΑΤ. 2. Ποιοι έχουν την ίδια γνώμη για την Αθήνα;

- ☐ Ο πατέρας και η Αστραδενή.
- ☐ Ο πατέρας και η μητέρα.
- ☐ Η μητέρα και η Αστραδενή.

ΚΑΤ. 3. Πώς νιώθει η Αστραδενή; Της αρέσει η ζωή στην Αθήνα; Να βάλεις ένα ✓ για κάθε Σωστό ή Λάθος.

	Σ	Λ
Θέλει να γυρίσει στη Σύμη.	☐	☐
Στεναχωριέται λίγο γιατί είναι η αρχή.	☐	☐
Ελπίζει ότι όλα θα πάνε καλά στην Αθήνα.	☐	☐

Εσένα σου αρέσει που ήρθες στην Ελλάδα; Πώς ήταν εκεί που ζούσες;

Η οικογένεια της Αστραδενής «κάνει οικονομία» για να ανοίξει ο πατέρας της ένα μηχανουργείο. Εσύ, αν μαζέψεις χρήματα, τι θα ήθελες να κάνεις;

ΛΕΞ. 1. Για ποια πράγματα ξοδεύει λεφτά μια οικογένεια; Βρες λέξεις από το κείμενο όπως στο παράδειγμα:

το φαγητό

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1

ΔΕΝ ΑΝΤΕΧΩ ΑΛΛΟ!

Για τη Σοφί είναι πολύ δύσκολο να ζει σε μια οικογένεια με έξι άτομα. Δηλαδή με δύο γονείς και τρία αδέρφια.

- Φτάνει πια, Σοφί!
Αυτό μου λένε όλοι μέσα σε αυτό το σπίτι.
Και ξέρετε πόσοι είμαστε;
Έξι! Δύο γονείς και τέσσερα παιδιά. Καταλάβατε τώρα; Όταν περπατάμε στο δρόμο, νομίζω πως βρίσκομαι ακόμα στο σχολείο. Λες και είμαστε μια ολόκληρη τάξη στη σειρά. Καμιά φορά ντρέπομαι!
Αλλά το πιο φοβερό[1] απ' όλα είναι ότι εγώ είμαι η πιο μεγάλη. Το μυαλωμένο[2] κορίτσι που πρέπει να δίνει το καλό παράδειγμα στους άλλους. Στον Λοράν που είναι εφτά χρονών και παλιόπαιδο[3]. Στον Ζιλιέν, που είναι πέντε χρονών και γυαλάκιας[4]... Και στο Ζουζουνάκι. Είναι κορίτσι και είναι δύο χρονών. Είναι, λένε, απίθανη[5] και όλοι τη φιλάνε. Και τώρα, οι μεγάλοι της οικογένειας. Οχ! Ο πατέρας μου όλο φωνάζει ότι πρέπει να είμαστε τακτικοί[6] και να μιλάμε σωστά. Και νομίζει ότι έχει πάντα δίκιο.

1. **το πιο φοβερό:** *το πιο άσχημο*
2. **μυαλωμένος, -η, -ο:** *έχει μυαλό, σκέφτεται σωστά*
3. **το παλιόπαιδο:** *το κακό παιδί*
4. **ο γυαλάκιας:** *φοράει γυαλιά (το λέμε όταν θέλουμε να κοροϊδέψουμε κάποιον)*
5. **απίθανος,-η,-ο:** *(εδώ) είναι πολύ ωραίος, -α, -ο και μας αρέσει*
6. **τακτικός-ή-ό:** *(εδώ) δεν πετάει τα πράγματά του εδώ κι εκεί, τα βάζει στη θέση τους*

7

Η μητέρα μου όλο φωνάζει ότι πρέπει να είμαστε καθαροί και να τρώμε σωστά. Και τρέχει πάνω κάτω όλη την ώρα. Όταν μιλάει, τα λόγια της περνούν από πάνω μου πιο γρήγορα κι από ένα αεροπλάνο. Οι μόνες λέξεις που πέφτουν πάνω στο κεφάλι μου σαν βαλίτσες είναι:
- Φτάνει πια Σοφί!
Φτάνουν πια τα μπισκότα, φτάνει η ακαταστασία[7], φτάνει η τηλεόραση. Φτάνει το ένα, φτάνει το άλλο! Γκρρρ!
Έχει και άλλες λέξεις-βαλίτσες που «σκοτώνουν»: το ΠΗΓΑΙΝΕ και το ΕΛΑ.
- Πήγαινε να μαζέψεις τα πράγματά σου.
- Έλα να προσέξεις το Ζουζουνάκι.
- Έλα μέσα.
- Πήγαινε για ύπνο.
Αυτό θα το ακούσω σε λίγο: Είναι οχτώ η ώρα.
- Σοφί, πήγαινε για ύπνο. Φτάνει πια η τηλεόραση!
Τι σας έλεγα; Κι αυτό δεν είναι τίποτα!
Μια μέρα ήμουνα με την πιο καλή μου φίλη. Μιλούσαμε σοβαρά. Και τότε, έφτασαν τα τρία μικρά. Μέσα σε δύο λεπτά, ο Λοράν και ο Ζιλιέν άρχισαν να τσιρίζουν[8] και το Ζουζουνάκι άρχισε να κλαίει.
Έρχεται τότε ο πατέρας μου και μου λέει με την αγριοφωνάρα[9] του:
- Φτάνει πια, Σοφί!
Ήταν πολύ, μα πολύ άδικο!
Κοκκίνισα σαν παντζάρι[10] από την ντροπή μου. Κι από μέσα μου απάντησα: «Ναι, φτάνει πια! Δεν αντέχω άλλο!». Και αποφάσισα να φύγω. Δεν τους μπορώ άλλο. Θα γεράσω[11] πριν από την ώρα μου εδώ μέσα!

7. **η ακαταστασία:** *όταν τα πράγματα (για παράδειγμα στο δωμάτιο ή στο σπίτι) είναι πεταμένα εδώ κι εκεί και δεν είναι στη θέση τους*
8. **τσιρίζω:** *φωνάζω δυνατά και με λεπτή φωνή*
9. **η αγριοφωνάρα:** η *δυνατή και άγρια φωνή*
10. **κοκκινίζω σαν παντζάρι:** *γίνεται πάρα πολύ κόκκινο το πρόσωπό μου*
11. **γερνάω:** *μεγαλώνω και δεν είμαι πια νέος*

Λουίζ Λεμπλάν, «Φτάνει πια, Σοφί!», σε μετάφραση της Μαρίας Α. Παπανδρέου, με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Πώς βλέπει η Σοφί τους γονείς της; Ποιο από τα τρία σκίτσα ταιριάζουν με αυτά που λέει;

ΚΑΤ. 2. Γράψε τις τρεις λέξεις που ακούει συνέχεια η Σοφί και δεν της αρέσουν καθόλου.

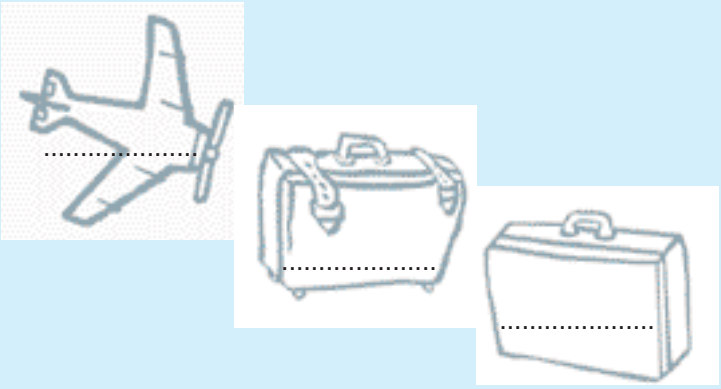

Γράψε στη γλώσσα σου τις λέξεις που ακούς συνέχεια από τους γονείς σου και δε σου αρέσουν καθόλου.

Σκέψου ότι εσύ είσαι η μαμά ή ο μπαμπάς και έχεις τέσσερα παιδιά. Τι κάνεις για να είναι όλοι ευχαριστημένοι, και τα παιδιά και οι γονείς; Έχεις καμιά ιδέα;

Να γράψεις στο δέντρο τα ονόματα της οικογένειάς σου.

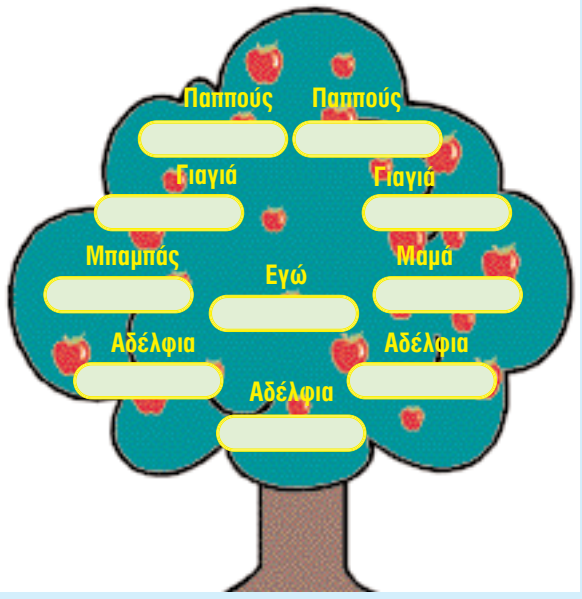

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η λέξη *φτάνω* έχει περισσότερες από μία σημασίες. Πώς λες στη γλώσσα σου:

α) Το τρένο φτάνει στις 8.25 .....

β) Φτάνει, δε θέλω άλλο κρέας! .....

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να συμπληρώσεις τις παρακάτω προτάσεις;

α) Όταν είπα στη Μαρία ότι μ' αρέσει και την αγαπώ, αυτή κοκκίνισε

σαν.....

β) Ο Γιώργος δε μου φαίνεται και πολύ καλά τις τελευταίες ημέρες. Είδες το πρόσωπό του; Είναι κίτρινο

σαν.....

γ) Ο Παναγιώτης είναι πολύ ντροπαλός. Γι' αυτό πολλές φορές όταν μιλάμε γίνεται κόκκινος

σαν.....

δ) Όταν πηγαίνω για πρώτη φορά στην παραλία το καλοκαίρι, είμαι άσπρος

σαν το.....

ε) Τόση ώρα που κάθεσαι στον ήλιο, θα γίνεις καφέ

σαν.....

στ) Ανοίξτε το φως. Δε βλέπω τίποτα. Είναι τόσο σκοτεινά

σαν .....

Όλοι οι γονείς είναι ίδιοι; Γιατί φωνάζει αυτός ο μπαμπάς στο παιδί του;

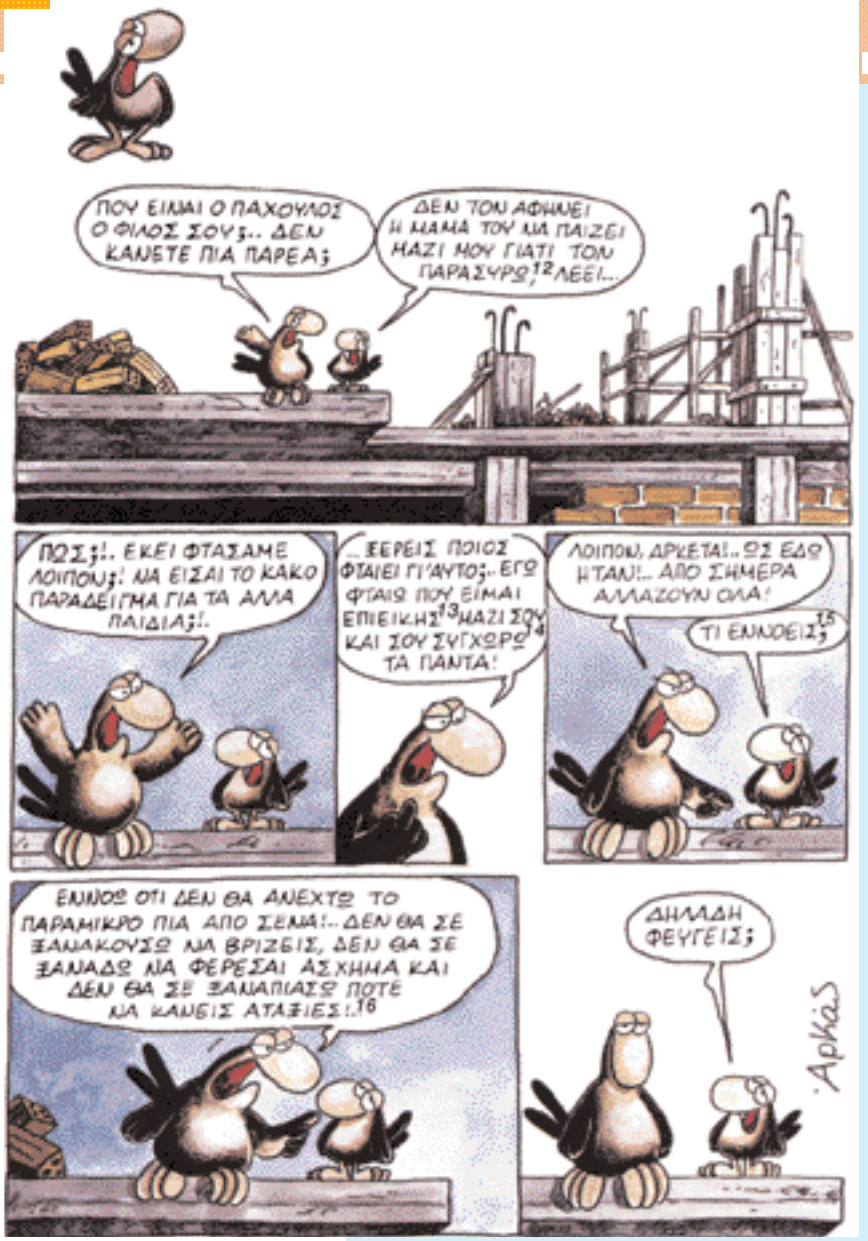

12. **παρασύρω:** *οδηγώ κάποιον σε πράξεις που δεν είναι σωστές*
13. **επιεικής:** *μαλακός, όχι αυστηρός*
14. **συγχωρώ:** *δέχομαι τη συγγνώμη κάποιου*
15. **εννοώ:** *θέλω να πω*
16. **κάνω αταξίες:** *δε φέρομαι σωστά*

Αρκάς, «Σπουργίτι είσαι και φαίνεσαι», από τη σειρά «Χαμηλές πτήσεις»

ΚΑΤ. 1. Αντιδρούν με τον ίδιο τρόπο η Σοφί και το μικρό σπουργίτι; Πρόσεξε τα τελευταία τους λόγια.

σελ. 52

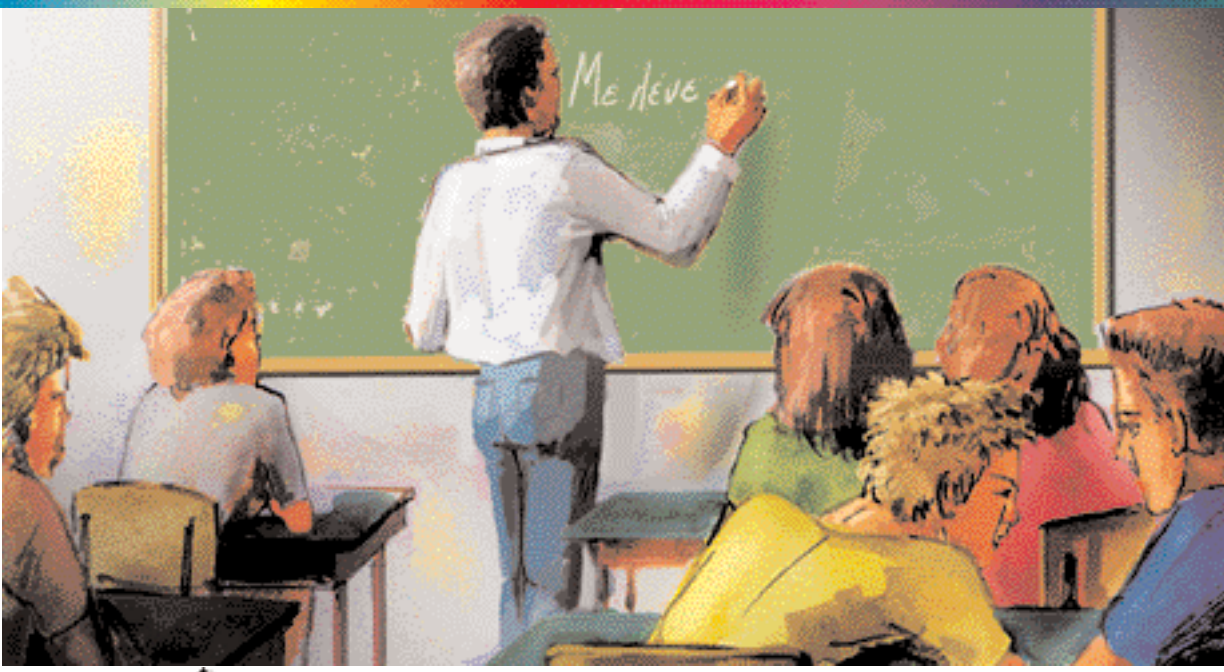

2

Ο καινούριος δάσκαλος

Ο Πασχάλης είναι ένας μαθητής που δεν του αρέσει τίποτε στο σχολείο και όλο αντιδρά. Η γνωριμία με τον καινούριο δάσκαλο δεν πάει και τόσο καλά.....

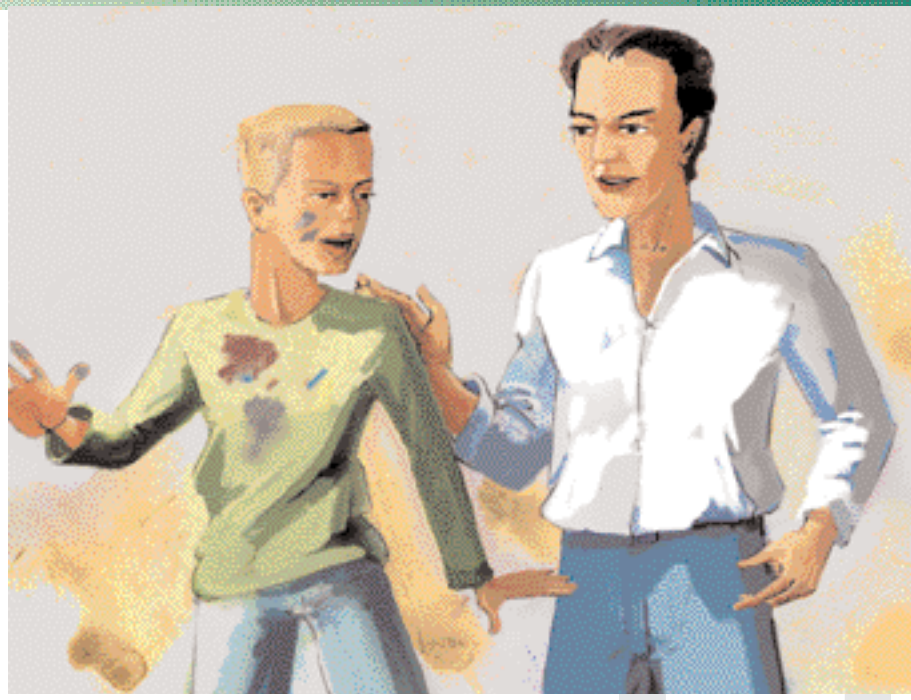

Η τάξη έστεκε όρθια[1] μπροστά του.
- Καλημέρα, είπε. Είμαι ο δάσκαλός σας.
- Και πώς σε λένε, ρε;
Ο δάσκαλος με τα μάτια έψαξε να βρει τη φωνή. Ο μαθητής είχε κοντοκουρεμένο μαλλί[2] και το πρόσωπό του ήταν γεμάτο με σκόνη και βρομιές. Ο δάσκαλος τον πλησίασε για να του χαϊδέψει το κεφάλι, όμως το αγόρι έκανε προς τα πίσω.
- Και σένα πώς σε λένε;
- Πασχάλη, ρε.
- Εμένα με λένε Γιώργο. Χαίρω πολύ, Πασχάλη Ρε.
- Πασχάλη, χωρίς Ρε.
- Συγγνώμη, νόμιζα πως Ρε είναι το επώνυμό σου.

2 →

1. **όρθιος, -α, -ο:** *σηκωμένος, -η, -ο, δεν κάθεται*
2. **το κοντοκουρεμένο μαλλί**

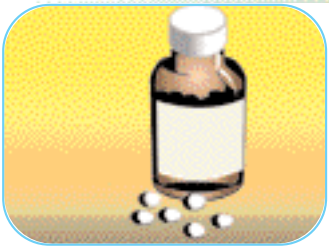

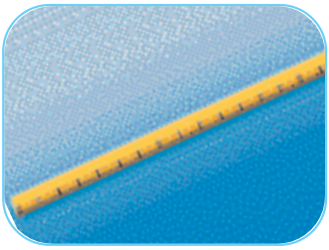

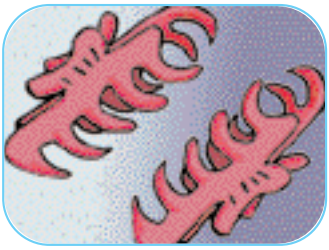

- Πασχάλη με λένε, φώναξε δυνατά το αγόρι. Πασχάλη Στεργίου.

Ο καινούριος δάσκαλος ήταν ψηλός, γυμνασμένος και όμορφος, περίπου τριάντα χρονών.

Ήρεμος.

Ο Πασχάλης συνέχισε:

- Χάπια[3] πίνεις;

- Όχι, του απάντησε ο δάσκαλος.

- Κι ο άλλος δεν έπινε χάπια, όμως στο τέλος...

Τα παιδιά γέλασαν.

- Και τι θα κάνεις χωρίς χάρακα;

Ο δάσκαλος δεν κατάλαβε και ρώτησε:

- Και τι σχέση έχει ο χάρακας[4] με τα χάπια;

Ένα κορίτσι, ψηλό και μελαχρινό[5], με κοκαλάκια[6] στα μαλλιά, σήκωσε το χέρι να μιλήσει:

- Με λένε Ειρήνη. Ο άλλος δάσκαλος όλο χτυπούσε τον χάρακα στην έδρα[7] και φώναζε «σκασμός», ώσπου έσπασε ο χάρακας στα δύο. Με τον χάρακα βαρούσε[8] τον Πασχάλη. Στο τέλος έπινε όλο χάπια για την πίεση.

Ο δάσκαλος απάντησε:

- Εγώ δε χρειάζομαι χάπια, ούτε και χάρακα....

- Καλά, είπε ο Πασχάλης. Άντε γεια.

Κούνησε το χέρι του και βγήκε αργά από την τάξη.

Ο δάσκαλος δεν τον εμπόδισε.

Ήταν το πρώτο μάλωμα[9].

3. **τα χάπια:** *τα φάρμακα*
4. **ο χάρακας**
5. **το μελαχρινό κορίτσι:** *το κορίτσι με τα μαύρα μαλλιά*
6. **τα κοκαλάκια**
7. **η έδρα:** *το γραφείο του δασκάλου*
8. **βαράω:** *χτυπάω δυνατά*
9. **το μάλωμα:** *η φασαρία, ο καβγάς*

Ζωρζ Σαρρή, «Ο κύριός μου», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Πόσο καλή μνήμη έχεις;

Ποιος είναι ο Πασχάλης;

Ο Πασχάλης είναι μάλλον ο .....

Α

Β

Γ

Ποιος είναι ο δάσκαλος;

Ο δάσκαλος είναι μάλλον ο.....

Α

Β

Γ

Ποια είναι η Ειρήνη;

Η Ειρήνη είναι μάλλον η .....

Α

Β

Γ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 2. Κατάλαβες γιατί ο παλιός δάσκαλος έπινε χάπια;

Γιατί .....

.....

Έχεις μιλήσει στο δάσκαλό σου ή στη δασκάλα σου όπως ο Πασχάλης; Αν μιλάς έτσι, τι νομίζεις ότι θα κάνει;

Στη χώρα σου οι δάσκαλοι είναι όπως στην Ελλάδα; Πιο αυστηροί, πιο φιλικοί; Πώς είναι;

ΛΕΞ. 1. Ποιες λέξεις του κειμένου σημαίνουν περίπου το ίδιο;

πήγε κοντά

.....

αυτός που δεν είναι κοντός

.....

το όνομα της οικογένειας

.....

χτυπούσε

.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΠΙΣΩ ΣΤΑ ΘΡΑΝΙΑ!

Ξεκινάς σωστά τη νέα σχολική χρονιά; Κάνε αυτό το τεστ και θα δεις αν είσαι έτοιμος/η να γυρίσεις στα θρανία!

Πώς πηγαίνεις στο σχολείο;

- ▲ Τρέχοντας!
- ■ Με χαρά! Θα δεις ξανά τους συμμαθητές σου.
- ● Με το ζόρι! Περπατάς αργά, περνάς από το πάρκο, χαζεύεις...

Ο δάσκαλος δεν μπήκε ακόμα μέσα στην τάξη. Τι κάνεις εσύ;

- ■ Περιμένεις ήσυχα.
- ● Παίζεις ένα παιχνίδι για να γνωρίσεις τους νέους συμμαθητές σου και για να γελάσετε.
- ▲ Φτιάχνεις τα πράγματά σου και ανοίγεις το τετράδιό σου.

Πρώτη μέρα στο σχολείο. Τι έχεις στη σάκα;

- ● Φωτογραφίες με τους φίλους σου από τις διακοπές.
- ▲ Βιβλία, τετράδια, στυλό.
- ■ Ένα τετράδιο. Αν θέλεις κάτι άλλο, θα το ζητήσεις από τον διπλανό σου.

Σου αρέσει να αγοράζεις σχολικά;

- ▲ Είναι το αγαπημένο σου σπορ.
- ■ Όταν χρειάζεσαι κάτι...
- ● Μόνο όταν είναι φτηνά.

Έκανες επανάληψη το καλοκαίρι;

- ■ Ναι. Την προηγούμενη μέρα.
- ● Φυσικά! Έβλεπες όλες τις αγαπημένες σου σειρές στην τηλεόραση.
- ▲ Κάθε μέρα.

Βλέπεις ξανά τους συμμαθητές σου...

- ● Βαριέσαι.
- ▲ Επιτέλους!
- ■ Η αλήθεια είναι ότι σου έλειψαν κάποιοι.

Πώς ήταν οι διακοπές σου;

- ▲ Επιτέλους τελείωσαν. Σου έλειψε το σχολείο.
- ● Απίθανες, φανταστικές!
- ■ Καλές, όπως όλες οι καλοκαιρινές διακοπές.

Αν έχεις πιο πολλά κόκκινα ▲:
Θέλεις πολύ να γυρίσεις και πάλι στα θρανία. Νιώθεις καλά; Είσαι βέβαιος; Συγγνώμη, αλλά δεν ξέρουμε τι να πούμε. Αλήθεια, δεν περιμέναμε να ανήκει κανένας σε αυτή την κατηγορία!

Αν έχεις πιο πολλά μπλε ■:
Σου αρέσει πάντα να περνάς καλά. Πέρασες καλά στις διακοπές και θέλεις να περάσεις καλά και στο σχολείο μαζί με τους συμμαθητές σου.

Αν έχεις πιο πολλά πράσινα ●:
Το σώμα σου βρίσκεται στην τάξη αλλά το μυαλό σου είναι ακόμα στη θάλασσα! Φρόντισε να το βρεις ξανά γιατί σε περιμένουν οι κακοί βαθμοί!

Περιοδικό «Μεγάλο Μίκυ», Οκτώβριος 2002, με αλλαγές

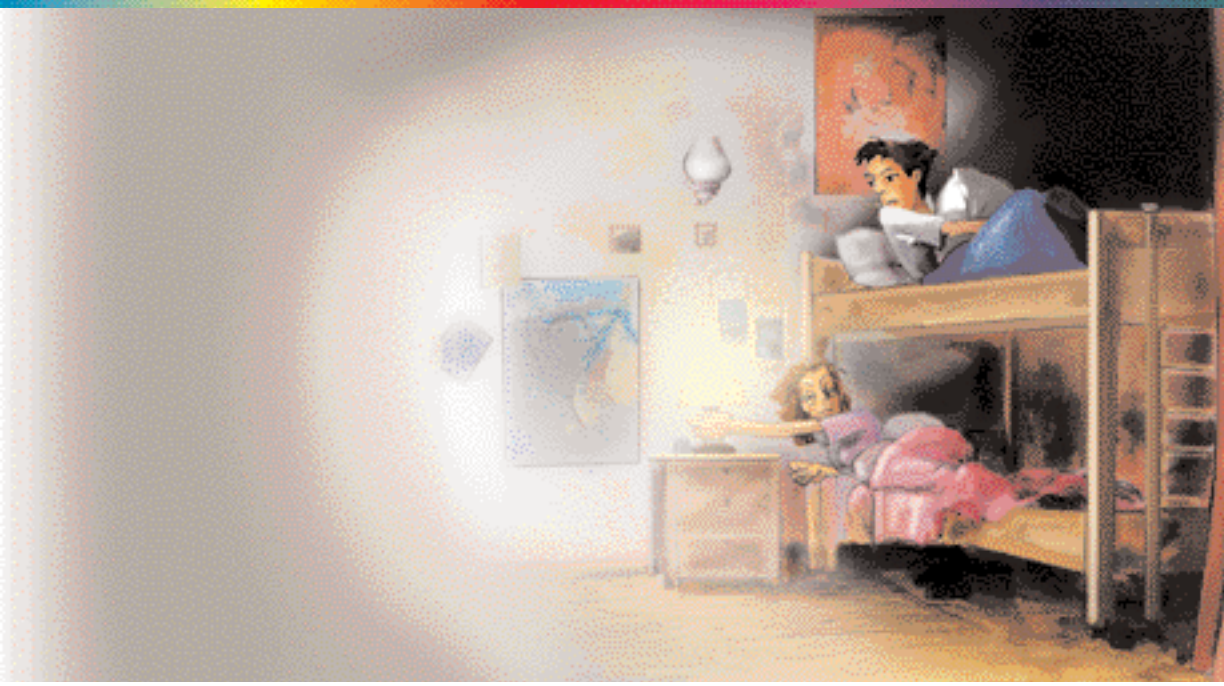

3

Δεν μπορώ να κοιμηθώ!

Το φως ανάβει και στη σκηνή φαίνεται μία διπλή κουκέτα (κρεβάτι πάνω-κάτω) σε παιδικό δωμάτιο. Δύο αδέρφια με τις πιτζάμες, ο Μανόλης και η Δήμητρα. Το κορίτσι, κάτω, κοιμάται. Το αγόρι, πάνω, δεν μπορεί να κοιμηθεί.
Μήπως φαντάζεσαι γιατί δεν κοιμάται ο Μανόλης;

σελ. 59

Μανόλης : Δήμητρα!...
Δήμητρα : Μμμμ....
Μανόλης : Δήμητρα!...
Δήμητρα : Έλα!
Μανόλης : Κοιμάσαι;
Δήμητρα : Ναι.
Μανόλης : Θα κοιμηθείς δηλαδή;
Δήμητρα : Ε, τι να κάνω;
Μανόλης : Εγώ δεν μπορώ.
Δήμητρα : Γιατί;
Μανόλης : Δεν μπορώ...

(Το κορίτσι ανασηκώνεται[1] και βγάζει το κεφάλι του για να δει τον αδερφό της. Ανάβει ένα μικρό φως).

Δήμητρα : Μανόλη...
Μανόλης : Ναι.
Δήμητρα : Τι έχεις, παιδάκι μου;
Μανόλης : Έχω μία... ανησυχία[2].
Δήμητρα : Κατάλαβα.
Μανόλης : Τι κατάλαβες;
Δήμητρα : Κατάλαβα, που σου λέω!

(Το κορίτσι χαμογελάει πονηρά. Το αγόρι ανασηκώνεται και αυτό. Παίρνει στην αγκαλιά του το μαξιλάρι του).

Μανόλης : Αααχ!...
Δήμητρα : Έλα, κοιμήσου.
Μανόλης : Μπορώ;
Δήμητρα : Θα σου περάσει.
Μανόλης : Ναι, ε; Εγώ πάντως αν θες να ξέρεις...
Δήμητρα : Δε θέλω να ξέρω!...
Μανόλης : Άκου!...
Δήμητρα : Θέλω να κοιμηθώ.
Μανόλης : Εγώ, πάντως...
Δήμητρα : Δε γλιτώνω![3]...
Μανόλης : Είσαι αδερφή μου και σε αγαπάω και να ξέρεις ότι εγώ δεν θα σου μιλήσω έτσι σκληρά[4] ποτέ μου!
Δήμητρα : Ποιος σου μίλησε σκληρά;
Μανόλης : Εσύ!
Δήμητρα : Μα είσαι με τα καλά σου;[5] Έλα, πέσε ρε Μανόλη, να κοιμηθούμε!

1. **ανασηκώνομαι:** *είμαι ξαπλωμένος και σηκώνομαι λίγο*
2. **έχω ανησυχία:** *δεν είμαι ήσυχος/ήρεμος*
3. **δεν γλιτώνω:** *δεν το αποφεύγω, δεν ξεφεύγω*
4. **σκληρά:** *άσχημα*
5. **είσαι με τα καλά σου;:** *δε μιλάς/δε σκέφτεσαι σωστά*

Μανόλης : Εγώ θα σε φροντίζω και θα σε προσέχω ό, τι και να σου συμβεί[6].
Δήμητρα : Άκου λόγια!
Μανόλης : Ναι.
Δήμητρα : Τι σ' έπιασε, παιδάκι μου, μου λες;
Μανόλης : Αγαπάω!...
(Το αγόρι ξαπλώνει και βάζει το μαξιλάρι πάνω στο πρόσωπό του. Το κορίτσι σηκώνεται από το κρεβάτι του και ανεβαίνει στο «πάτωμα» του αδερφού της. Παίρνει το μαξιλάρι.)
Δήμητρα : Για πες.
Μανόλης : Τι;
Δήμητρα : Κορίτσι;
Μανόλης : Ε, τι; Λεωφορείο;
Δήμητρα : Έλα, πες μου κι έχει ενδιαφέρον!
Μανόλης : Άσε με τώρα.
Δήμητρα : Όοοχι! Με ξύπνησες, δε με ξύπνησες; Τώρα θα μου τα πεις όλα.

Μανόλης : Θέλεις;
Δήμητρα : Ε, τι λέμε;
Μανόλης : Σοφία.
Δήμητρα : Τι «Σοφία»;
Μανόλης : Τη λένε.
Δήμητρα : Α, τη λένε κιόλας!
Μανόλης : Άντε ρε! Παράτα με![7]
Δήμητρα : Έλα, πες μου! Πες μου! Θέλεις να της πω τίποτα εγώ;
Μανόλης : Όχι!
Δήμητρα : Να βοηθήσω.
Μανόλης : Όχι!!
Δήμητρα : Ε, πέσε να κοιμηθείς τότε και θα τα πούμε αύριο. Εντάξει;
Μανόλης : Εντάξει.
(Το κορίτσι φιλάει τον αδερφό της και κατεβαίνει στο δικό της κρεβάτι).
Μανόλης : Αχ Σοφία...
Δήμητρα : Βρε τον Μανολάκη! Καληνύχτα!
Μανόλης : Καληνύχτα.
(Το κορίτσι σβήνει το φως).

6. **ό, τι και να σου συμβεί (από το *συμβαίνει*):** *ό,τι και να γίνει*
7. **παράτα με:** *άφησέ με, άσε με*

Πασχάλης Τσαρούχας, «Ω, τι κόσμος... παιδιά», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τελικά γιατί δεν μπορεί να κοιμηθεί ο Μανόλης;

- ☐ Γιατί είναι άρρωστος.
- ☐ Γιατί το μαξιλάρι του είναι σκληρό.
- ☐ Γιατί έφαγε πολύ το βράδυ.
- ☐ Γιατί είναι ερωτευμένος.

ΚΑΤ. 2. Σωστό ή Λάθος;

	Σ	Λ
Η Δήμητρα θέλει να κοιμηθεί αλλά ο Μανόλης δεν την αφήνει.	☐	☐
Η Δήμητρα τον κοροϊδεύει, όταν μαθαίνει το «πρόβλημά» του!	☐	☐
Του δίνει συμβουλές για να τον βοηθήσει.	☐	☐
Τα δύο αδέρφια συζητούν μέχρι το πρωί.	☐	☐

Όταν σου αρέσει κάποιος ή κάποια που μιλάει μόνο Ελληνικά, τι κάνεις; Τι του λες;

Εσύ τι κάνεις, όταν δεν μπορείς να κοιμηθείς;

- Ξυπνάς την αδερφή σου/τον αδερφό σου;
- Διαβάζεις ένα βιβλίο;
- Ακούς μουσική;
- Σηκώνεσαι και κάνεις βόλτες μέσα στο σπίτι;
- Μετράς προβατάκια;

Μπορείς να σκεφτείς άλλα πράγματα;

ΛΕΞ. 1. *Είσαι με τα καλά σου;* Τι σημαίνει αυτή η φράση;

- ☐ Είσαι καλός μαθητής;
- ☐ Δε σκέφτεσαι σωστά.
- ☐ Σκέφτεσαι πολύ σωστά.
- ☐ Φοράς τα καλά σου ρούχα;

ΛΕΞ. 2. Μάθε και μερικές άλλες φράσεις με την ίδια σημασία:

Πας καλά;

Δεν πας καλά!

Σου 'στριψε;

Τρελάθηκες;

Επικοινωνείς με το μυαλό σου;

Πώς λες το ίδιο πράγμα στη δική σου γλώσσα; Έχεις στη γλώσσα σου τόσες φράσεις για αυτή τη σημασία;

ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ;

Ο μικρός πρίγκιπας είναι μόνος και ταξιδεύει σε παράξενους πλανήτες για να βρει ανθρώπους για παρέα. Ρώτησε το φίδι και το λουλούδι αλλά δεν ξέρανε. Διάβασε το κείμενο και σκέψου:
Τι βρήκε αυτή τη φορά ο μικρός πρίγκιπας;

Ο μικρός πρίγκιπας ανέβηκε ένα ψηλό βουνό. Τα μόνα βουνά που γνώρισε ποτέ του ήταν τα τρία ηφαίστεια[1], που του έφταναν μέχρι το γόνατο[2].
Και χρησιμοποιούσε το σβησμένο ηφαίστειο[3] για να κάθεται. «Από ένα βουνό τόσο ψηλό σαν κι αυτό θα μπορέσω να δω όλο τον πλανήτη κι όλους τους ανθρώπους...».
Μα το μόνο που είδε ήταν τις μυτερές κορφές[4] των βράχων[5].

- Καλημέρα, φώναξε.
- Καλημέρα....καλημέρα....καλημέρα...., απάντησε η ηχώ[6].
- Ποιος είσαστε; είπε ο μικρός πρίγκιπας.
- Ποιος είσαστε... ποιος είσαστε... ποιος είσαστε; απάντησε η ηχώ.

1 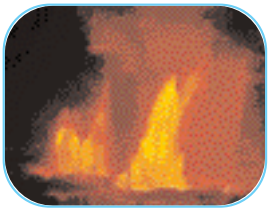

2 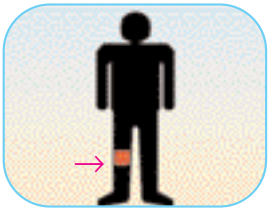

3 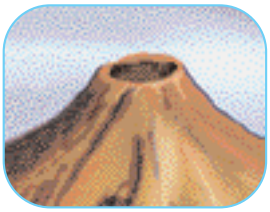

4

5

6 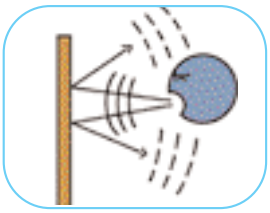

1. **το ηφαίστειο**
2. **το γόνατο**
3. **το σβησμένο ηφαίστειο:** *που δε βγάζει φωτιά*
4. **οι μυτερές κορφές των βράχων**
   η κορ(υ)φή: *το πιο ψηλό σημείο, η άκρη*
5. **οι βράχοι (τα βράχια):** *πολύ μεγάλες πέτρες*
6. **η ηχώ:** *όταν ακούω ξανά αυτό που λέω*

- Ας γίνουμε φίλοι, είμαι μόνος, είπε ο μικρός πρίγκιπας.
- Είμαι μόνος... είμαι μόνος... είμαι μόνος..., απάντησε η ηχώ.
«Τι παράξενος πλανήτης!» σκέφτηκε ο μικρός πρίγκιπας. «Είναι κατάξερος[7], όλο βράχια. Κι οι άνθρωποι δεν έχουν καθόλου φαντασία[8]! Επαναλαμβάνουν[9] ό,τι τους λένε... Στον τόπο μου είχα ένα λουλούδι και μιλούσε πάντα πρώτο».

7. **κατάξερος, -η, -ο:** *δεν έχει καθόλου πράσινο*
8. **η φαντασία:** *πολλές ιδέες*
9. **επαναλαμβάνω:** *λέω ξανά*

Αντουάν ντε Σεντ-Εξιπερί, «Ο μικρός πρίγκιπας», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

«Είμαι μόνος», λέει ο μικρός πρίγκιπας. Εσύ έχεις νιώσει μόνος; Τι κάνεις για να βρεις φίλους;

Πήγαινε σε ένα μεγάλο άδειο δωμάτιο ή ανέβα σε ένα βουνό με βράχια και άρχισε να φωνάζεις. Θα ακούσεις τη φωνή σου να γυρίζει πίσω σε σένα. Αυτή είναι η ηχώ. Πώς τη λέτε στη γλώσσα σου;

ΛΕΞ 1. Σου αρέσει το παρακάτω τοπίο; Μπορείς να βρεις πώς λέγονται τα σημεία με τους αριθμούς;

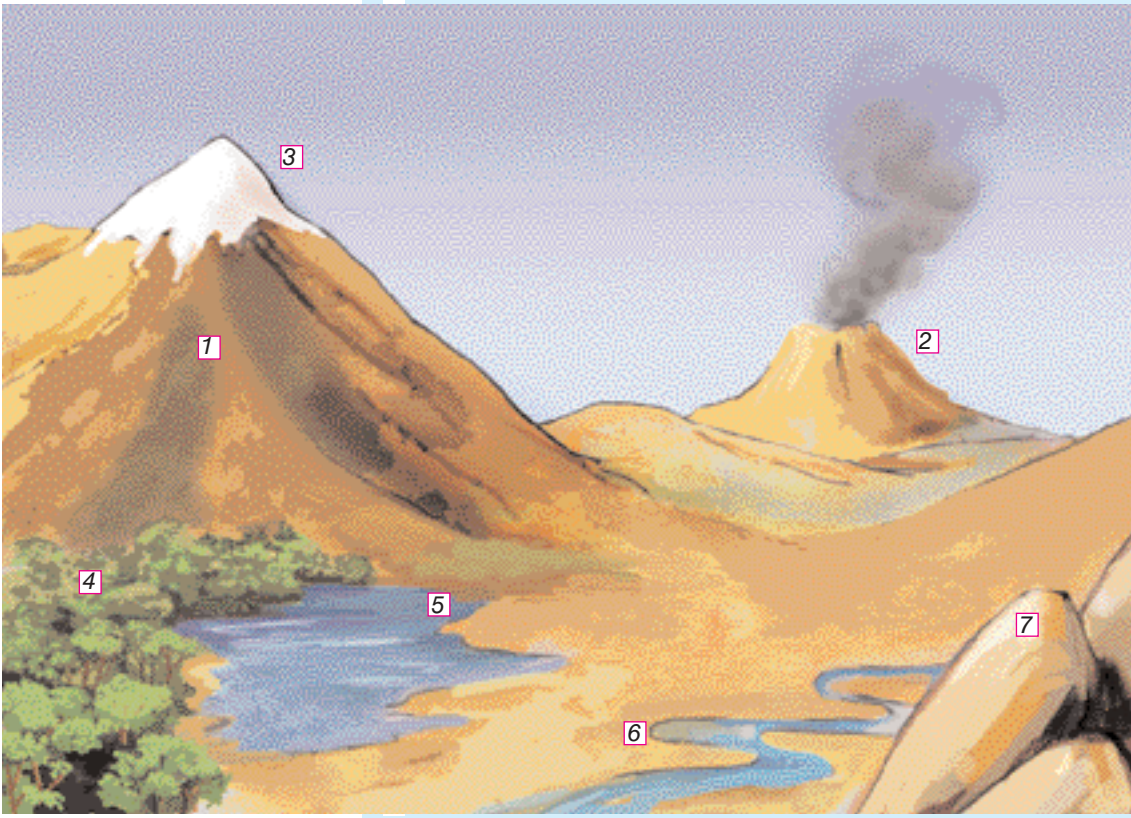

- ☐ τα βράχια
- ☐ το ηφαίστειο
- ☐ το δάσος
- ☐ το βουνό
- ☐ η λίμνη
- ☐ η κορυφή
- ☐ το ποτάμι

Ο ΚΥΚΛΩΠΑΣ ΠΟΛΥΦΗΜΟΣ

Ο Οδυσσέας ήταν ένας από τους πιο γνωστούς Έλληνες αρχηγούς που ταξίδεψαν στην Τροία για να την κατακτήσουν[1]. Δέκα χρόνια οι Έλληνες προσπαθούσαν να κατακτήσουν την Τροία. Τελικά, με το Δούρειο Ίππο[2] τα κατάφεραν[3]. Στη συνέχεια, μπήκαν στα καράβια τους για να γυρίσουν στην Ελλάδα. Το ίδιο έκανε και ο Οδυσσέας.

1. **να κατακτήσουν (από το *κατακτώ*):** *νικώ κάποιους σε πόλεμο και κάνω τη χώρα τους δική μου, κυριεύω.*
2. **ο Δούρειος Ίππος:** *ξύλινο άλογο. Σ' αυτό μπήκαν οι Έλληνες. Οι Τρώες νόμισαν ότι είναι δώρο των θεών και το έβαλαν μέσα στην πόλη. Τη νύχτα βγήκαν έξω οι Έλληνες και έκαψαν την πόλη της Τροίας.*
3. **τα καταφέρνω:** *μπορώ να κάνω κάτι*

Ταξίδευαν μέρες πολλές ο Οδυσσέας με τους συντρόφους[4] του, μέχρι που τους τέλειωσαν οι τροφές και το νερό. Τότε είδαν από μακριά ένα νησί και αποφάσισαν να πάνε εκεί. Δεν ήξεραν, βλέπετε, ότι σ' εκείνο το νησί ζούσαν οι Κύκλωπες, οι μονόφθαλμοι[5] γίγαντες[6].

Όταν έφτασαν, άρχισαν να εξερευνούν[7] το νησί. Ξαφνικά βρέθηκαν μπροστά στην είσοδο μιας σπηλιάς. Μπήκαν μέσα. Εκεί βρήκαν πάρα πολύ γάλα και τυρί. Ο Οδυσσέας αποφάσισε να μείνουν και να περιμένουν.

- Αυτός που ζει στη σπηλιά θα μας κάνει πλούσια δώρα, είπε.

Οι άντρες φοβούνταν, αλλά ο Οδυσσέας δεν άλλαζε γνώμη. Έτσι, μπήκαν μέσα, άναψαν φωτιά και περίμεναν τρώγοντας τυρί και γάλα...

- Τι θέλετε εδώ; άκουσαν ξαφνικά μια φωνή. Γυρίζουν, και τι να δουν; Μπροστά τους ήταν ένας γίγαντας που είχε ένα μόνο μάτι! Ο Πολύφημος -αυτό ήταν το όνομά του- κοίταξε γρήγορα γύρω του, βρήκε έναν πελώριο[8] βράχο, τον σήκωσε και αμέσως έκλεισε μ' αυτόν την είσοδο της σπηλιάς. Μετά πήγε ήσυχος να κοιμηθεί[9]. Προσπαθούσαν οι σύντροφοι του Οδυσσέα να κουνήσουν τον βράχο, προσπαθούσαν..., αλλά δεν τα κατάφερναν.

Το άλλο πρωί, ο γίγαντας κούνησε τον βράχο για να φύγει με το κοπάδι[10] του και μετά έκλεισε πάλι την είσοδο. Τότε, ο Οδυσσέας είχε άλλη μιαν έξυπνη ιδέα. Σκέφτηκε έναν τρόπο για να βγουν έξω... Βρήκε λοιπόν έναν κορμό δέντρου[11] και τον έδωσε στους άντρες για να τον κάνουν μυτερό[12].

6

8

11

12

4. **ο σύντροφος:** ο *φίλος*
5. **μονόφθαλμος:** που έχει *μόνο ένα μάτι*
6. **ο γίγαντας:** *άνθρωπος πολύ ψηλός και δυνατός (≠ νάνος)*
   ο μονόφθαλμος γίγαντας
7. **εξερευνώ:** *πηγαίνω σε έναν τόπο και τον εξετάζω για να τον γνωρίσω*
8. **πελώριος, -α, -ο:** *πολύ μεγάλος, -η, -ο*
   ο πελώριος βράχος
9. **να κοιμηθεί** (από το *κοιμάμαι*)
10. **το κοπάδι:** *πολλά ίδια ζώα μαζί*
11. **ο κορμός δέντρου**
12. **μυτερός, -ή, -ό**

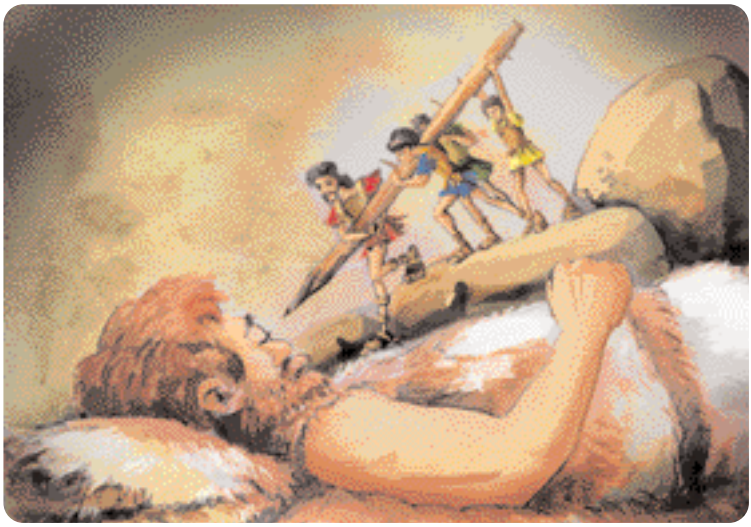

Το βράδυ, όταν ο Πολύφημος γύρισε, ο Οδυσσέας του έδωσε να πιει κρασί. Έπινε λοιπόν το κρασάκι του ο Πολύφημος, έπινε... Ευχαριστημένος, ρώτησε τον Οδυσσέα:
- Αλήθεια, δε θα μου πεις τ' όνομά σου;
- Με λένε... Κανένα, απάντησε ο Οδυσσέας.
- Χμ... ωραία. Τώρα που σε γνώρισα, φίλε μου Κανένα, θα σου πω τι χάρη[13] θα σου κάνω: εσένα θα σε φάω τελευταίο, φώναξε ο γίγαντας και σε λίγο αποκοιμήθηκε[14] με την ησυχία του.
Ο Οδυσσέας και τέσσερις ακόμα άντρες σήκωσαν, τότε, το μυτερό κορμό και χρααααπ... τον έχωσαν στο μάτι του γίγαντα!
Ο Πολύφημος ούρλιαξε[15] από τον πόνο. Οι άλλοι Κύκλωπες άκουσαν τις φωνές του γείτονά τους κι έτρεξαν να δουν τι συμβαίνει.

13. **κάνω χάρη σε κάποιον:** *κάνω κάτι καλό για κάποιον*
14. **αποκοιμιέμαι**: *με παίρνει ο ύπνος*
15. **ουρλιάζω:** *φωνάζω δυνατά*

- Τι έπαθες; Γιατί φωνάζεις; Ποιος σε πείραξε; ρωτούσαν απέξω.
- Ο Κανένας... Ο Κανένας..., φώναζε ο Πολύφημος.
- Πάει, τρελάθηκε ο Πολύφημος! είπαν οι άλλοι Κύκλωπες. Αφού δεν τον πείραξε κανένας, τι θέλει και φωνάζει;
Κι έφυγαν.
Έτρεχε από δω ο Πολύφημος, έτρεχε από κει, προσπαθούσε να πιάσει κανέναν άντρα, αλλά τίποτα. Δεν έβλεπε κι έτσι όλοι του ξέφευγαν. Το άλλο πρωί, έβγαλε πάλι έξω το κοπάδι και στην είσοδο εξέταζε με τα χέρια του ένα ένα τα πρόβατα για να μην του φύγουν οι ξένοι. Τι είχε κάνει όμως πάλι ο πονηρός Οδυσσέας; Είχε δέσει τους συντρόφους του κάτω από τις κοιλιές των προβάτων! Μ' αυτό το κόλπο βγήκαν όλοι τους από τη σπηλιά.

Μόλις έφτασαν στα καράβια, έβαλαν πλώρη[16] κι έφυγαν αμέσως. Ο γίγαντας, όταν κατάλαβε ότι οι ξένοι του ξέφυγαν, άρχισε να τους πετάει βράχια.

Του φώναξε τότε ο Οδυσσέας με όλη του τη δύναμη:

- Δε με τρομάζεις[17] πια! Και μάθε πως δε με λένε Κανένα αλλά Οδυσσέα και είμαι ο βασιλιάς της Ιθάκης!

Ο Πολύφημος εκείνη τη στιγμή θυμήθηκε[18] τα λόγια ενός μάντη[19] που του είπε κάποτε ότι θα τον τυφλώσει[20] κάποιος Οδυσσέας. Έτσι, έδωσε κατάρα[21] στον Οδυσσέα να περάσει πολλές δυσκολίες.

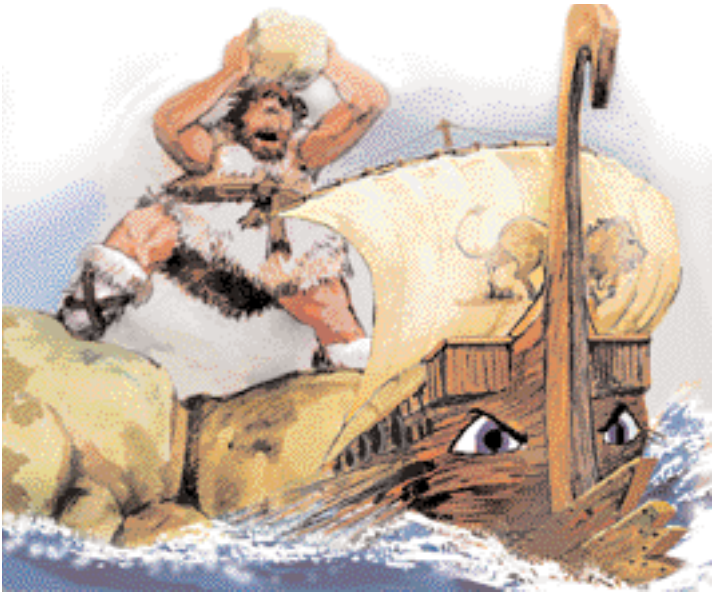

16. **βάζω πλώρη:** *ξεκινώ με το καράβι*
17. **τρομάζω:** *φοβίζω, κάνω κάποιον να φοβάται*
18. **θυμήθηκε** (από το *θυμάμαι*)
19. **ο μάντης:** *λέει τι θα γίνει στο μέλλον*
20. **τυφλώνω:** *κάνω κάποιον να μη βλέπει, να χάσει το φως του*
21. **δίνω κατάρα (σε κάποιον):** *εύχομαι σε κάποιον να πάθει κάτι κακό*

Με βάση το βιβλίο «Ο Κύκλωπας Πολύφημος», επιμέλεια κειμένου: Ειρήνη Μάρρα

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. *Κύκλωπας* ή *Οδυσσέας*; Ποιες λέξεις ταιριάζουν στον καθένα;

	έχει δύναμη
Κύκλωπας	είναι άγριος
	είναι έξυπνος
	είναι χαζός
Οδυσσέας	νευριάζει
	χαίρεται
	νικάει

ΚΑΤ. 2. Γιατί, νομίζεις, ο Οδυσσέας έδωσε στον Κύκλωπα να πιει κρασί;

ΚΑΤ. 3. Τι φαντάζεσαι; Ο Οδυσσέας γύρισε εύκολα στην πατρίδα του;

Διάβασε και την παρακάτω ιστορία του Σεβάχ και σκέψου: Ποιος σου φαίνεται πιο άγριος γίγαντας;
Του Οδυσσέα ή του Σεβάχ;

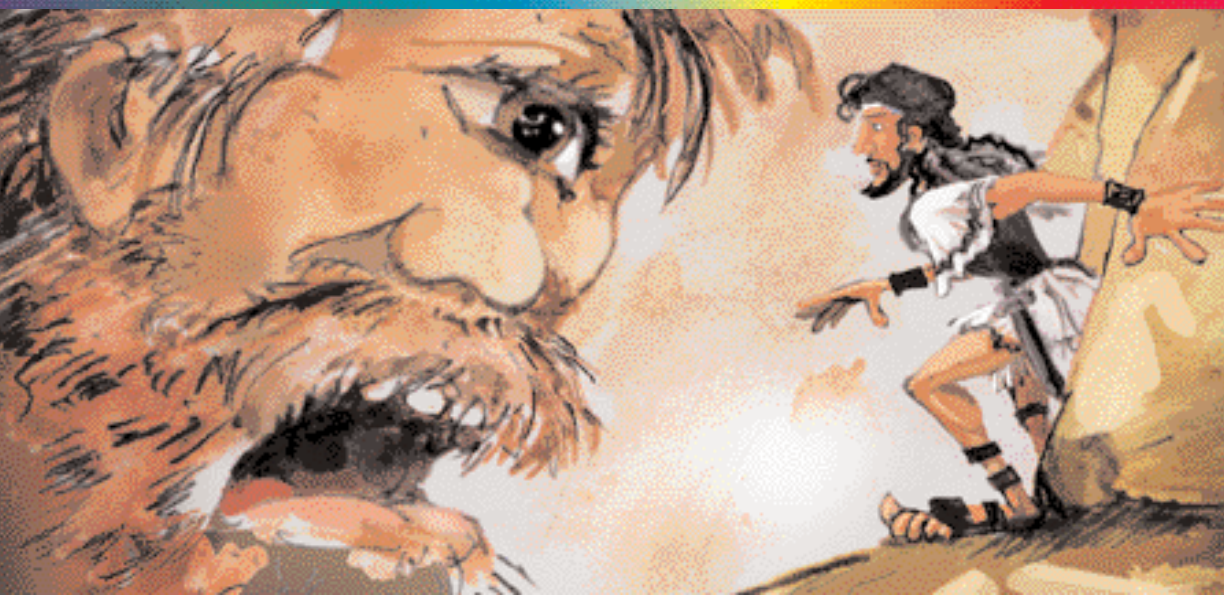

2

ΠΩΣ Ο ΣΕΒΑΧ ΓΛΙΤΩΣΕ ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΙΓΑΝΤΑ

Είμαι ο Σεβάχ και ταξιδεύω στις θάλασσες για να γνωρίσω τον κόσμο. Θα σας πω την ιστορία μου με τον φοβερό γίγαντα. Είχαμε φτάσει με το πλοίο μας κουρασμένοι σ' ένα νησί και **...**

...πέσαμε για ύπνο[1] από το μεσημέρι μέχρι το απόγευμα. Ξαφνικά, ξυπνήσαμε από μία απαίσια[2] φωνή. Είδαμε με τρόμο[3] να κατεβαίνει από έναν πύργο[4] ένα γιγάντιο τέρας[5]. Είχε σώμα ανθρώπου, δόντια μεγάλα και σουβλερά[6] και μάτια κόκκινα σαν το αίμα! Τα αυτιά του ήταν σαν βάρκες. Περπατούσε κι έτρεμε η γη. Κάποια στιγμή κάθισε, άναψε φωτιά, άπλωσε το χέρι του και με άρπαξε[7] απ' τη μέση.

- Μμμ! Πεινάω πολύ. Για να δούμε τι θα φάω...

Όμως ήμουν πολύ αδύνατος για φαγητό. Άφησε εμένα κάτω και διάλεξε τον πιο παχύ[8] από τους συντρόφους[9] μου. Τον έψησε στη φωτιά μπροστά στα μάτια μας και τον έφαγε!!! Ύστερα, κοιμήθηκε βαριά[10] .

Εμείς ήμασταν τρομαγμένοι[11].

4

5 →

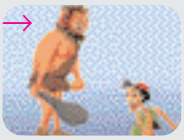

6

1. **πέφτω για ύπνο:** *κοιμάμαι*
2. **απαίσιος, -α, -ο:** *πάρα πολύ άσχημος, -η, -ο*
3. **με τρόμο:** *με πολύ μεγάλο φόβο*
4. **ο πύργος**
5. **το γιγάντιο τέρας**
6. **τα σουβλερά δόντια**
7. **αρπάζω:** *παίρνω με δύναμη*
8. **παχύς, -ιά, -ύ:** *χοντρός, -ή, -ό*
9. **ο σύντροφος:** *ο φίλος*
10. **κοιμάμαι βαριά:** *δεν ξυπνάω εύκολα*
11. **τρομαγμένος, -η, -ο:** *που φοβάται πάρα πολύ*

- Θα μας κάνει όλους σουβλάκια, φώναξε με κλάματα ένας από μας.
Θέλαμε να φύγουμε. Πώς όμως;
Μια ιδέα μας ήρθε στο μυαλό:
- Θα τυφλώσουμε[8] το γίγαντα.
Πήραμε δυο μακριά ξύλα, τα ζεστάναμε στη φωτιά και τα χώσαμε στα μάτια του.
Ο γίγαντας ξύπνησε και ούρλιαζε[9] από τον πόνο. Έκανε πέρα δώθε τα χέρια του για να μας πιάσει αλλά εμείς τρέξαμε γρήγορα και φύγαμε. Μπήκαμε στο πλοίο και προχωρήσαμε μακριά στη θάλασσα. Το ίδιο λεπτό είδαμε άλλους δυο γίγαντες να κατεβαίνουν από τον πύργο. Μας πετούσαν μεγάλες πέτρες. Μια απ' αυτές έπεσε πάνω στο πλοίο και το διέλυσε[10].
13 Βρεθήκαμε[11] στη θάλασσα και κολυμπήσαμε για να σωθούμε[12]. Πιαστήκαμε από ένα ξύλο και, λίγο πριν νυχτώσει, είδαμε την ακτή[13] ενός έρημου νησιού[14]. Φτάσαμε μέχρι εκεί με δυσκολία.
Είχαμε σωθεί.

8. **τυφλώνω:** *κάνω κάποιον να μη βλέπει, να χάσει το φως του*
9. **ουρλιάζω:** *φωνάζω δυνατά*
10. **διαλύω:** *καταστρέφω, κάνω κομμάτια*
11. **βρεθήκαμε (από το *βρίσκομαι*)**
12. **να σωθούμε (από το *σώζομαι*):** *γλιτώνω, ξεφεύγω από τον κίνδυνο*
13. **η ακτή:** *η παραλία*
14. **το έρημο νησί:** *χωρίς κατοίκους, όπου δε ζει κανένας*

Π. Στρατίκης (επιμέλεια μύθων), «Σεβάχ ο Θαλασσινός», διασκευή

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τι ίδιο έκαναν ο Οδυσσέας και ο Σεβάχ;

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 2. Τι διάβασες στην ιστορία του Οδυσσέα και τι στην ιστορία του Σεβάχ; Μήπως κάποια τα διάβασες και στις δύο;

- ☐ Ο γίγαντας έμενε σε μια σπηλιά.
- ☐ Είχε μόνο ένα μάτι.
- ☐ Όταν περπατούσε έτρεμε η γη.
- ☐ Έψησε έναν άντρα στη φωτιά και τον έφαγε.
- ☐ Έκλεισε τη σπηλιά με έναν βράχο.
- ☐ Οι άντρες τύφλωσαν τον γίγαντα.
- ☐ Ο γίγαντας ούρλιαζε από τον πόνο.

Εσύ τι θα έκανες για να γλιτώσεις από τον γίγαντα;

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να βρεις στα δυο παραπάνω κείμενα λέξεις που έχουν σχέση με αυτές που σου δίνουμε;

σώμα

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

τροφές

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ΛΕΞ. 2. Βρες τα αντίθετα.

πλούσιος	ευκολία
γίγαντας	χοντρός
δυσκολία	βαριά
δένω	φτωχός
αδύνατος	νάνος
μακρύς	λύνω
θυμάμαι	ξυπνώ
ελαφριά	είσοδος
κοιμάμαι	κοντός
έξοδος	ξεχνώ

3

ΤΟ ΧΕΛΙΔΟΝΙ και η ΦΩΤΙΑ

Σε λίγο έφτανε ο χειμώνας και τα χελιδόνια ήταν έτοιμα για το μεγάλο τους ταξίδι. Ξέρεις για ποιο ταξίδι ετοιμάζονται τα χελιδόνια;

σελ. 77

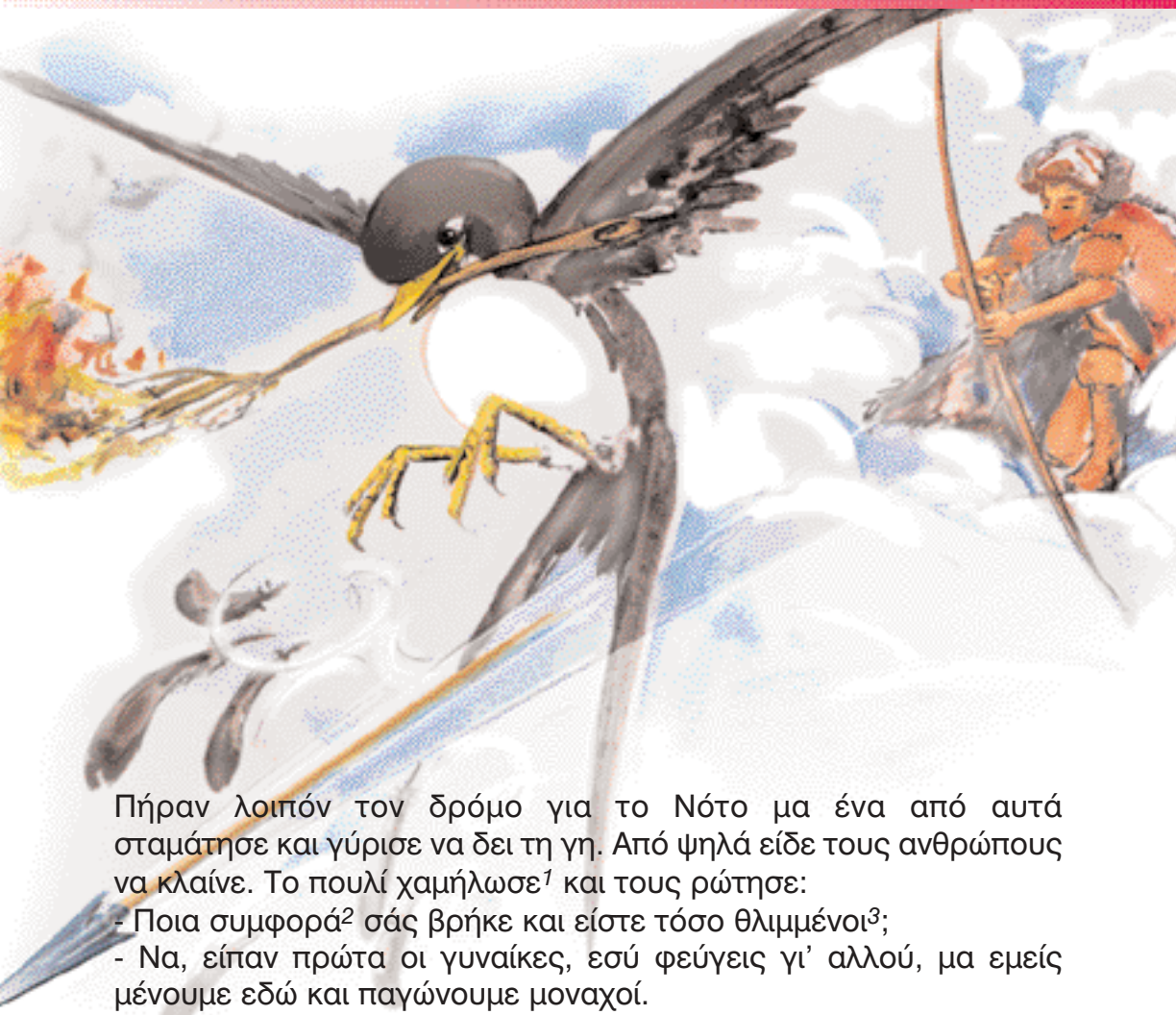

Πήραν λοιπόν τον δρόμο για το Νότο μα ένα από αυτά σταμάτησε και γύρισε να δει τη γη. Από ψηλά είδε τους ανθρώπους να κλαίνε. Το πουλί χαμήλωσε[1] και τους ρώτησε:
- Ποια συμφορά[2] σάς βρήκε και είστε τόσο θλιμμένοι[3];
- Να, είπαν πρώτα οι γυναίκες, εσύ φεύγεις γι' αλλού, μα εμείς μένουμε εδώ και παγώνουμε μοναχοί.
- Και γιατί δεν ανάβετε φωτιά; ρωτάει το χελιδόνι.
- Δεν την ξέρουμε, ψάχνουμε, είπαν οι άνθρωποι, μα δεν ξέρουμε τα μυστικά της.
«Όλη η γη να μένει χωρίς φωτιά κι ο ουρανός που την έχει να μην την δίνει...», σκέφτεται το χελιδόνι.
- Αχ! πουλάκι, πουλάκι μου, ακούγεται μια νέα γυναίκα, εσύ που ταξιδεύεις μακριά, πες μας μήπως ξέρεις πού είναι η πατρίδα της φωτιάς να πάμε να την πάρουμε;
- Καλή γυναίκα, τη φωτιά την έχει ο ουρανός και είναι δύσκολο να την πάρεις, απαντάει το πουλί.
- Πέτα, πουλί μου καλό, είπε τότε ένας γέροντας, και φέρε μας λίγη φωτιά. Σε παρακαλούμε να μας βοηθήσεις.

1. **χαμηλώνω:** (εδώ) *κατεβαίνω*
2. **η συμφορά:** *το πρόβλημα, η μεγάλη δυστυχία*
3. **θλιμμένος, -η, -ο:** *στενοχωρημένος, -η, -ο, όχι χαρούμενος, -η, -ο*

6

7

10

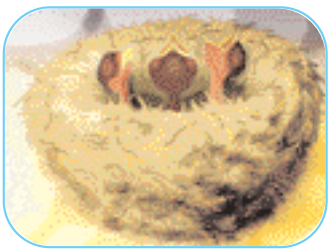

11

- Μα δεν τη δίνει εύκολα ο ουρανός, λέει το χελιδόνι.
- Τότε να την κλέψεις, προτείνει ένας άντρας. Και το πουλί πετάει και πηγαίνει στα λημέρια[4] του Τένγκρι, του θεού του ουρανού, που έχει τη φωτιά. Περιμένει λοιπόν να πλαγιάσει[4] ο θεός Τένγκρι και τότε, μόνο το χελιδόνι, του κλέβει τη φωτιά. Μα ο Τένγκρι ξυπνάει και αρχίζει να κυνηγάει το χελιδόνι. Μπροστά εκείνο με τη φωτιά, πίσω ο Τένγκρι με το βέλος[6] του, μέχρι που ο θεός σημαδεύει[7] για τα καλά το πουλί και σκίζει στα δύο[8] την ουρά του. Όμως το χελιδόνι γλιτώνει[9] και δίνει στους ανθρώπους τη φωτιά.

Από τότε τα χελιδόνια γεννιούνται με ψαλιδωτή ουρά[10] και οι άνθρωποι τα αγαπούν και χαίρονται όταν αυτά τα πουλιά χτίζουν τις φωλιές[11] τους στις στέγες των σπιτιών τους.

4. **το λημέρι:** *το σπίτι*
5. **πλαγιάζω:** *κοιμάμαι*
6. **το βέλος**
7. **σημαδεύω**
8. **σκίζω στα δύο:** *κόβω σε δύο μέρη/κομμάτια*
9. **γλιτώνω:** *ξεφεύγω*
10. **η ψαλιδωτή ουρά:** *ουρά που μοιάζει με ψαλίδι*
11. **η φωλιά**

Αθηνά Παπαδάκη, «Παλιές ιστορίες του κόσμου» (Ασία), με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Γιατί κλαίνε οι άνθρωποι;

- ☐ Γιατί φεύγουν τα χελιδόνια.
- ☐ Γιατί δεν έχουν φωτιά και κρυώνουν.

ΚΑΤ. 2. Τι ζητάνε από το χελιδόνι;

Να .....

.....

.....

ΚΑΤ. 3. Γιατί η ουρά των χελιδονιών μοιάζει με ψαλίδι; Τι λέει η ιστορία; Το πιστεύεις αυτό;

Στην πατρίδα σου έχει χελιδόνια ή άλλα πουλιά που ταξιδεύουν όταν αλλάζει ο καιρός; Ξέρεις καμιά ιστορία γι' αυτά;

Πολλοί λαοί έχουν μύθους που εξηγούν πώς βρήκαν οι άνθρωποι τη φωτιά. Οι αρχαίοι Έλληνες, για παράδειγμα, πίστευαν ότι ο Προμηθέας έκλεψε τη φωτιά από τους θεούς και την έδωσε στους ανθρώπους. Στην πατρίδα σου έχετε καμιά ιστορία για τη φωτιά; Μπορείς να την πεις με λίγα λόγια;

ΛΕΞ. 1. Πώς τα λένε αυτά στο κείμενο;

κρυώνουμε πάρα πολύ

.....

κάνει δικό του κάτι που δεν του ανήκει

.....

τρέχει πίσω από κάποιον/κάτι για να το(ν) πιάσει

.....

έρχονται στον κόσμο, στη ζωή

.....

ΛΕΞ. 2. Βρες στο κείμενο λέξεις που δείχνουν λύπη και χαρά.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4

ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ ΕΠΕΣΕ ΣΤΟ ΠΗΓΑΔΙ

Ο Ναστραδίν Χότζας μπλέκεται σε αστείες ιστορίες.

σελ. 81

Κάποια νύχτα με φεγγάρι ο Ναστραδίν Χότζας δεν μπορεί να κοιμηθεί και βγαίνει βόλτα στο περιβόλι του. Σταματάει μπροστά στο πηγάδι[1], κοιτάζει μέσα και βλέπει στο νερό το φεγγάρι... Αμάν!

Τρέχει μες στο σπίτι και φωνάζει:

- Γυναίκα, ξύπνα. Το φεγγάρι έπεσε στο πηγάδι!

Παίρνουν ένα τσιγκέλι[2], το δένουν σε ένα σκοινί[3] και το ρίχνουν στο πηγάδι.

- Τράβα, γυναίκα, να βγάλουμε το φεγγάρι από το πηγάδι.

Τίποτα δε γίνεται.

Ξαφνικά, το τσιγκέλι πιάνεται στον τοίχο του πηγαδιού.

- Γυναίκα, τράβα. Πιάσαμε το φεγγάρι...

Έι, χοπ! Έι, χοπ! Αααα! Κρατήσου, γυναίκα, πέφτουμεεε...

Το σκοινί κόβεται κι ο Χότζας με τη γυναίκα του πέφτουν στο χώμα με τα μάτια προς τον ουρανό. Βλέπουν το φεγγάρι και χαμογελούν.

- Αχ, βρε γυναίκα. Να το φεγγάρι! Κουραστήκαμε, μα το βγάλαμε!

1

2

3

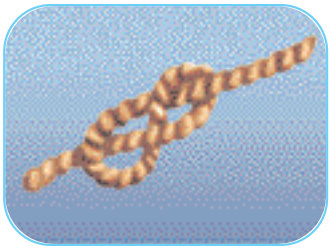

1. **το πηγάδι**
2. **το τσιγκέλι**
3. **το σκοινί**

Σ. Δημητρακόπουλος (επιμέλεια μύθων), «Ο υπέροχος Ναστραδίν Χότζας», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τελικά τι έγινε; Μπορείς να βάλεις τα σκίτσα στη σειρά;

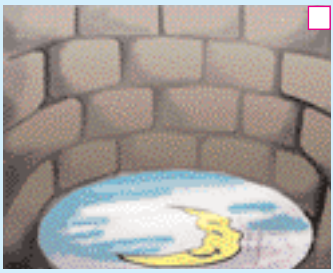

ΚΑΤ. 2. Αν βρήκες αστεία την ιστορία, να την πεις σε έναν φίλο σου.

Ξέρεις άλλες ιστορίες του Ναστραδίν Χότζα;

«ΟΛΟ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ...»

Τι περιμένεις να διαβάσεις στη συνέχεια;

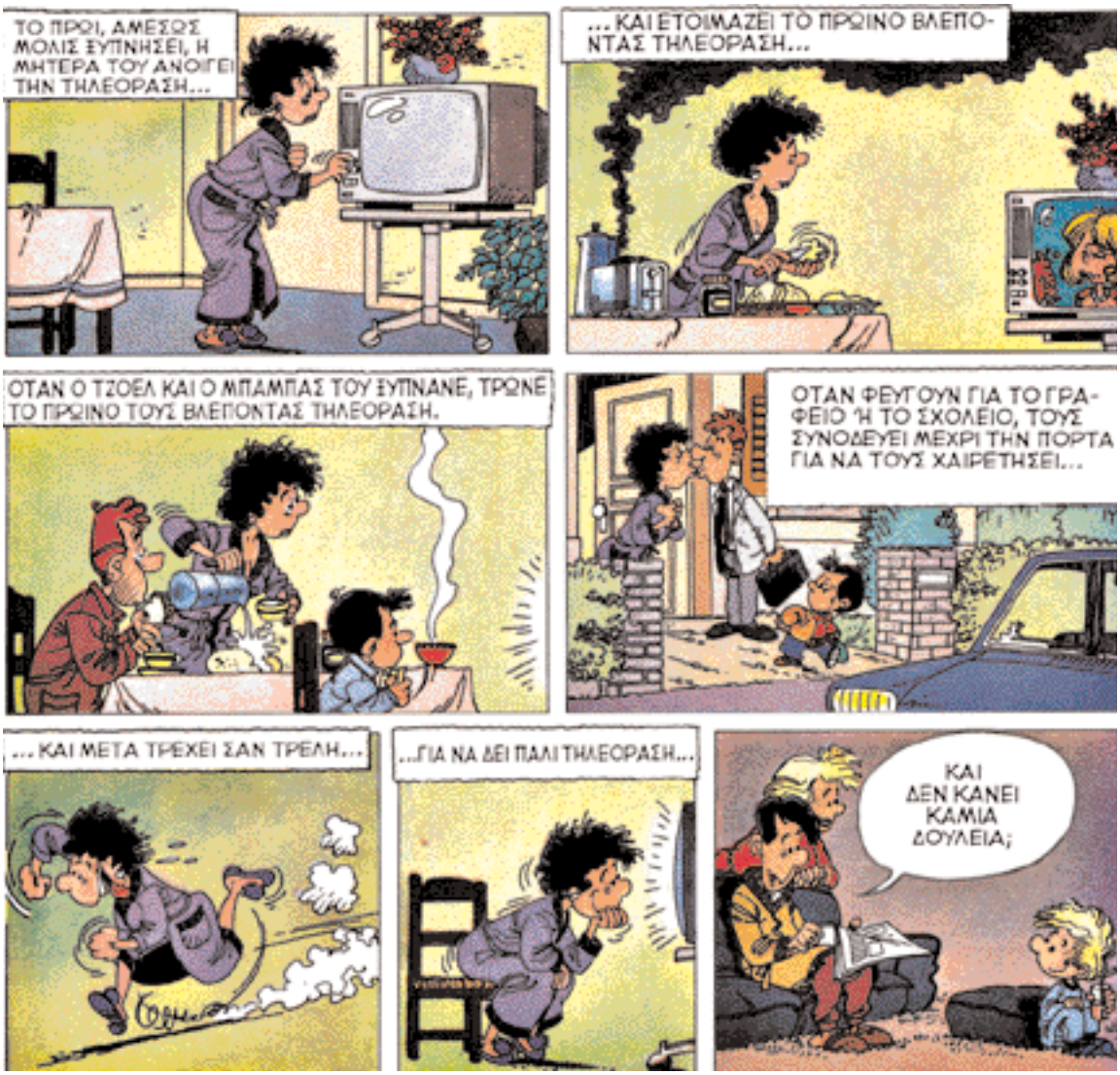
ΤΟ ΠΡΩΙ, ΑΜΕΣΩΣ ΜΟΛΙΣ ΞΥΠΝΗΣΕΙ, Η ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ ΑΝΟΙΓΕΙ ΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ...
...ΚΑΙ ΕΤΟΙΜΑΖΕΙ ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ ΒΛΕΠΟΝΤΑΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ...
ΟΤΑΝ Ο ΤΖΟΕΛ ΚΑΙ Ο ΜΠΑΜΠΑΣ ΤΟΥ ΞΥΠΝΑΝΕ, ΤΡΩΝΕ ΤΟ ΠΡΩΙΝΟ ΤΟΥΣ ΒΛΕΠΟΝΤΑΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ.
ΟΤΑΝ ΦΕΥΓΟΥΝ ΓΙΑ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ Ή ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΤΟΥΣ ΣΥΝΟΔΕΥΕΙ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΠΟΡΤΑ ΓΙΑ ΝΑ ΤΟΥΣ ΧΑΙΡΕΤΗΣΕΙ...
...ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΡΕΧΕΙ ΣΑΝ ΤΡΕΛΗ...
...ΓΙΑ ΝΑ ΔΕΙ ΠΑΛΙ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ...
ΚΑΙ ΔΕΝ ΚΑΝΕΙ ΚΑΜΙΑ ΔΟΥΛΕΙΑ;

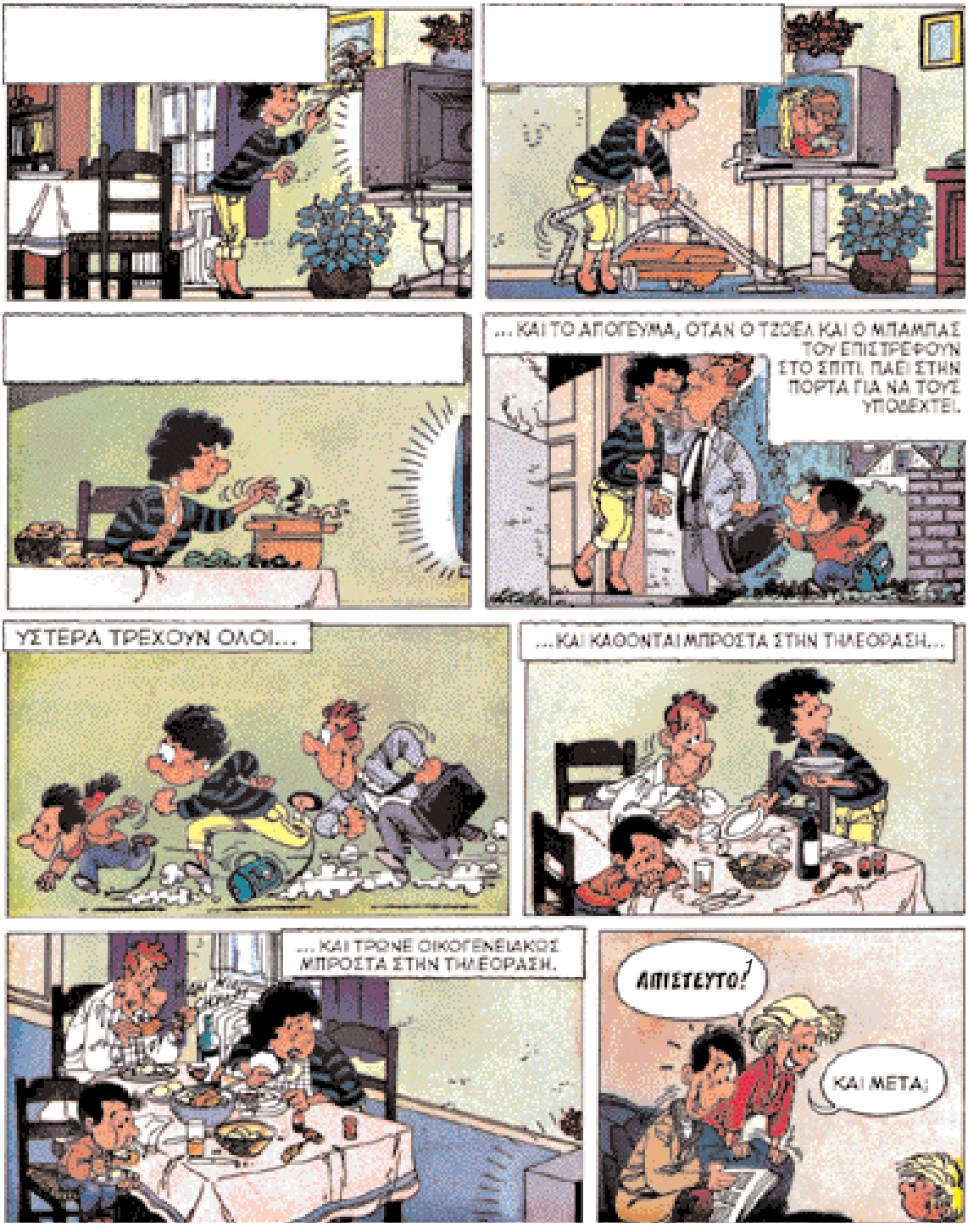

1. **απίστευτο!:** *δεν το πιστεύω!*

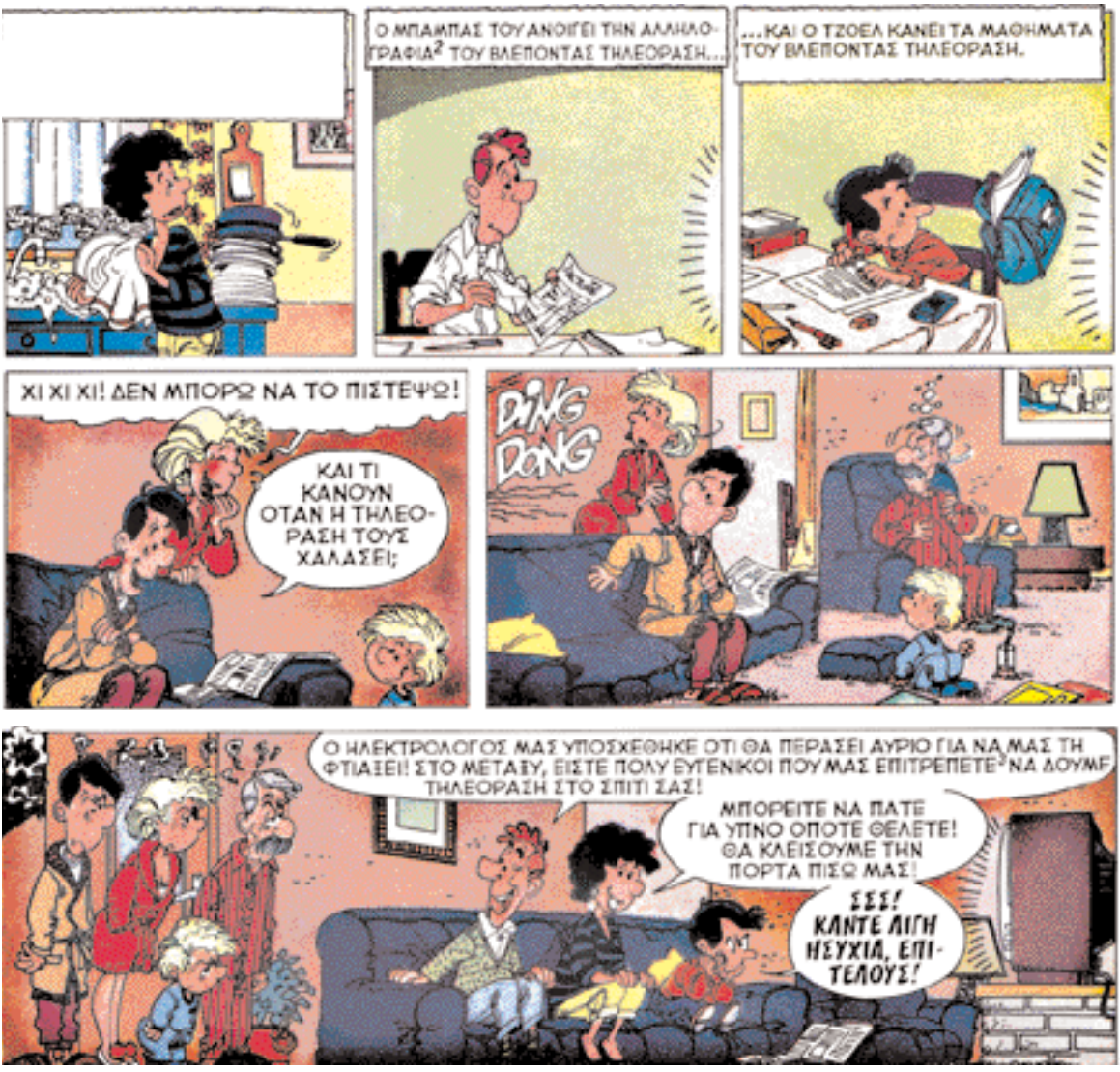

ΚΑΤ. 1. Μερικές εικόνες δεν είχαν λόγια.
Μπορείς να συμπληρώσεις αυτές τις εικόνες με δικά σου λόγια;

ΚΑΤ. 2. Τι κάνουν ο Τζόελ και οι γονείς του όταν η τηλεόρασή τους χαλάσει;

2. **η αλληλογραφία:** *τα γράμματα*
3. **επιτρέπω:** *αφήνω κάποιον να κάνει κάτι, του δίνω την άδεια*

Ας δούμε όμως τι κάνει μια άλλη οικογένεια...

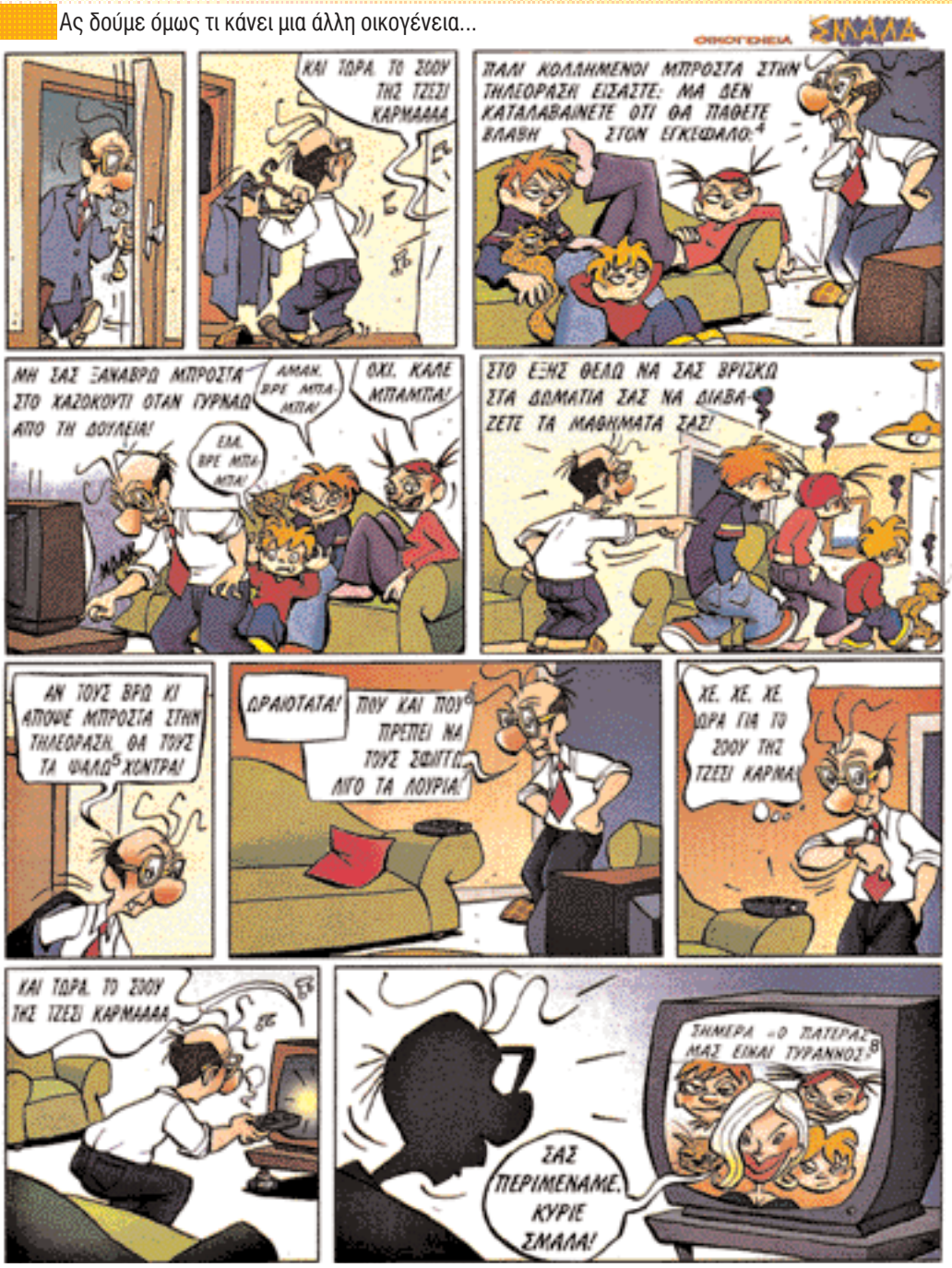

4. **παθαίνω βλάβη στον εγκέφαλο:** *δεν μπορώ πια να σκέφτομαι σωστά*
5. **τα ψάλλω/ψέλνω (σε κάποιον):** *μιλάω σε κάποιον πολύ αυστηρά*
6. **πού και πού:** *μερικές φορές*
7. **σφίγγω τα λουριά (σε κάποιον):** *ελέγχω κάποιον, δεν τον αφήνω να κάνει ό,τι θέλει*
8. **ο τύραννος:** *πάρα πολύ αυστηρός, σκληρός*

ΚΑΤ. 1. Στην οικογένεια Σμαλά, ο πατέρας αφήνει τα παιδιά του να δουν τηλεόραση; Γιατί;

ΚΑΤ. 2. Τα παιδιά τελικά κάνουν αυτό που θέλει ο πατέρας; Πώς αντιδρούν;

Διάβασε και αυτό το κείμενο. Ο πατέρας της Ματίλντα μοιάζει με τον πατέρα του Τζόελ ή με τον κύριο Σμαλά; Από πού το κατάλαβες;

Η Ματίλντα μπορούσε πια να διαβάζει γρήγορα και καλά και άρχισε να λαχταρά[9] να διαβάσει και βιβλία. Αλλά το μόνο βιβλίο σε όλο το σπίτι ήταν κάποιο της μαμάς, που το έλεγαν «Εύκολη Μαγειρική[10]». Όταν το διάβασε από την αρχή μέχρι το τέλος κι έμαθε απ' έξω[11] όλες τις συνταγές, αποφάσισε να διαβάσει κάτι πιο ενδιαφέρον.

- Μπαμπά, είπε, θα μπορούσες να μου αγοράσεις ένα βιβλίο;
- Ένα βιβλίο; είπε εκείνος. Και τι το θέλεις εσύ το παλιοβιβλίο[12];
- Να το διαβάσω, μπαμπά.
- Δε σου κάνει η τηλεόραση; Έχουμε μια τόσο όμορφη τηλεόραση και εσύ τώρα έρχεσαι και μου ζητάς να σου αγοράσω ένα βιβλίο; Άρχισες να γίνεσαι κακομαθημένη[13], κορίτσι μου!

9. **λαχταρώ:** *θέλω πάρα πολύ*
10. **«Εύκολη Μαγειρική»:** *βιβλίο με συνταγές δηλαδή με οδηγίες για να φτιάξεις φαγητά ή γλυκά*
11. **μαθαίνω απ' έξω:** *μαθαίνω κάτι πολύ καλά και μπορώ να το πω χωρίς το βιβλίο*
12. **το παλιοβιβλίο:** *το άχρηστο βιβλίο*
13. **κακομαθημένος, -η, -ο:** *έχει κακές συνήθειες*

Ρόαλντ Νταλ, «Ματίλντα», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Της Ματίλντας της αρέσει να διαβάζει ή να βλέπει τηλεόραση;

Εσύ τι προτιμάς; Το διάβασμα ή την τηλεόραση; Γιατί;

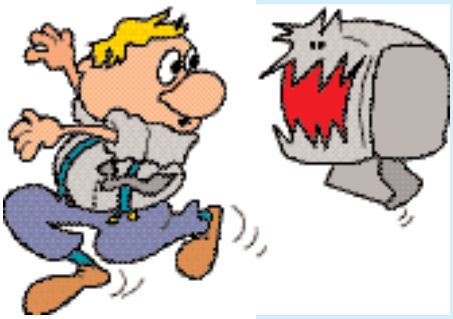

2

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ

Ο ΜΠΑΜΠΑΣ ΜΟΥ ΠΗΡΕ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ

Ξέρεις από υπολογιστές; Τι μπορείς να κάνεις με τη βοήθειά τους;

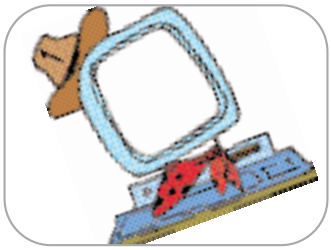

σελ. 91

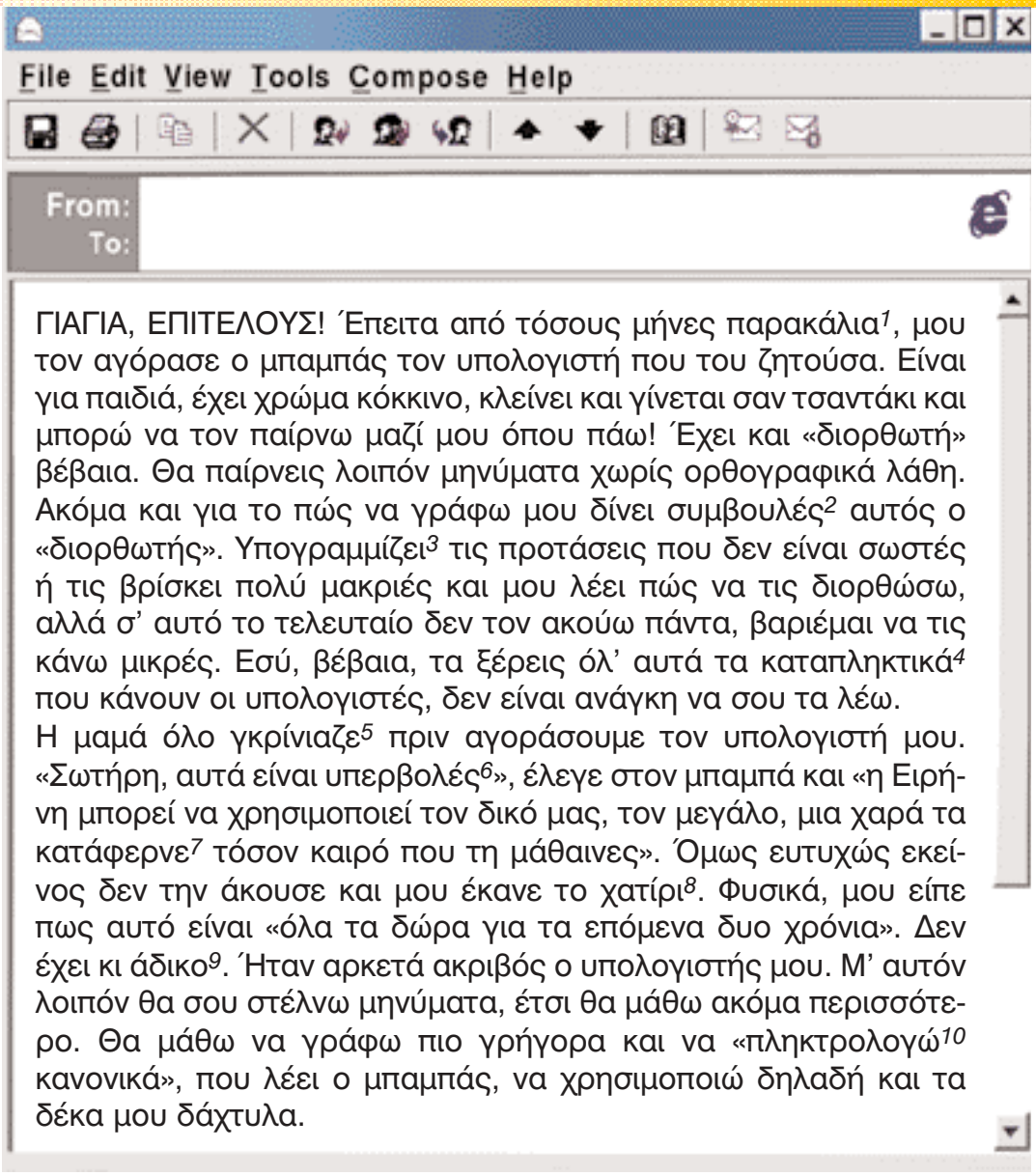

ΓΙΑΓΙΑ, ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ! Έπειτα από τόσους μήνες παρακάλια[1], μου τον αγόρασε ο μπαμπάς τον υπολογιστή που του ζητούσα. Είναι για παιδιά, έχει χρώμα κόκκινο, κλείνει και γίνεται σαν τσαντάκι και μπορώ να τον παίρνω μαζί μου όπου πάω! Έχει και «διορθωτή» βέβαια. Θα παίρνεις λοιπόν μηνύματα χωρίς ορθογραφικά λάθη. Ακόμα και για το πώς να γράφω μου δίνει συμβουλές[2] αυτός ο «διορθωτής». Υπογραμμίζει[3] τις προτάσεις που δεν είναι σωστές ή τις βρίσκει πολύ μακριές και μου λέει πώς να τις διορθώσω, αλλά σ' αυτό το τελευταίο δεν τον ακούω πάντα, βαριέμαι να τις κάνω μικρές. Εσύ, βέβαια, τα ξέρεις όλ' αυτά τα καταπληκτικά[4] που κάνουν οι υπολογιστές, δεν είναι ανάγκη να σου τα λέω.

Η μαμά όλο γκρίνιαζε[5] πριν αγοράσουμε τον υπολογιστή μου. «Σωτήρη, αυτά είναι υπερβολές[6]», έλεγε στον μπαμπά και «η Ειρήνη μπορεί να χρησιμοποιεί τον δικό μας, τον μεγάλο, μια χαρά τα κατάφερνε[7] τόσον καιρό που τη μάθαινες». Όμως ευτυχώς εκείνος δεν την άκουσε και μου έκανε το χατίρι[8]. Φυσικά, μου είπε πως αυτό είναι «όλα τα δώρα για τα επόμενα δυο χρόνια». Δεν έχει κι άδικο[9]. Ήταν αρκετά ακριβός ο υπολογιστής μου. Μ' αυτόν λοιπόν θα σου στέλνω μηνύματα, έτσι θα μάθω ακόμα περισσότερο. Θα μάθω να γράφω πιο γρήγορα και να «πληκτρολογώ[10] κανονικά», που λέει ο μπαμπάς, να χρησιμοποιώ δηλαδή και τα δέκα μου δάχτυλα.

1. **τα παρακάλια:** *όταν ζητώ κάτι από κάποιον με ευγενικό τρόπο*
2. **δίνω συμβουλές:** *λέω σε κάποιον τι πρέπει να κάνει*
3. **υπογραμμίζω:** *βάζω γραμμή κάτω από λέξεις ή φράσεις*
4. **τα καταπληκτικά:** *τα πολύ ωραία*
5. **γκρινιάζω:** *κάνω παράπονα για κάτι, δε συμφωνώ*
6. **είναι υπερβολή:** *είναι πάνω από το κανονικό/το σωστό*
7. **τα καταφέρνω μια χαρά:** *μπορώ να κάνω κάτι πολύ καλά*
8. **κάνω το χατίρι (κάποιου):** *κάνω αυτό που θέλει κάποιος, αυτό που μου ζητάει*
9. **δεν έχω άδικο:** *έχω δίκιο*
10. **πληκτρολογώ:** *γράφω στον υπολογιστή*

Λότη Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου, «Τα τέρατα του λόφου», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τι μπορεί να κάνει η Ειρήνη με τη βοήθεια του υπολογιστή; Βάλε ένα ✓ μόνο σε αυτά που διάβασες.

Η Ειρήνη μπορεί να .....

- ☐ παρακολουθεί τα μαθήματα του σχολείου από το σπίτι της.
- ☐ στέλνει μηνύματα στη γιαγιά της.
- ☐ διορθώνει τα λάθη της.
- ☐ βρίσκει έτοιμες τις απαντήσεις για τις εργασίες της.
- ☐ μιλάει με τους αγαπημένους της τραγουδιστές.

Σκέψου: τι δεν μπορεί να κάνει ένας υπολογιστής που θα ήθελες να κάνει;

Ξέρεις να χρησιμοποιείς υπολογιστή; Μπορείς να βρεις στο Διαδίκτυο (Internet) διευθύνσεις (www...) που να μας δίνουν φωτογραφίες και πληροφορίες για τη χώρα σου;

.....

.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Ποια είναι τα μέρη ενός υπολογιστή; Γράψε το σωστό αριθμό δίπλα σε κάθε μέρος.

- ☐ **ο εκτυπωτής:** *τυπώνει στο χαρτί αυτά που γράφουμε στον υπολογιστή*
- ☐ **το πληκτρολόγιο:** *πατάμε τα πλήκτρα όταν θέλουμε να γράψουμε κάτι.*
- ☐ **η οθόνη:** *φέρνει μπροστά στα μάτια μας ό,τι θέλουμε να δούμε.*
- ☐ **το ποντίκι:** *κινεί τον δείκτη ↖ στην οθόνη*
- ☐ **ο σκληρός δίσκος:** *σε αυτόν σώζουμε πληροφορίες που δεν θέλουμε να χάσουμε*
- ☐ **το ηχείο:** *με αυτό ακούμε τραγούδια ή άλλους ήχους*

«Μικρός οδηγός για αρχάριους»

1. Ο υπολογιστής δουλεύει μόνο με ηλεκτρικό ρεύμα ή μπαταρίες.
2. Ακολουθεί τις εντολές που του δίνεις.
3. Κάνει τα πάντα πάρα πολύ γρήγορα.
4. Μπορεί να δουλεύει συνέχεια και δεν κουράζεται καθόλου.
5. Μπορεί να κάνει ξανά και ξανά το ίδιο πράγμα και δεν παραπονιέται.
6. Θυμάται όλα όσα γράφεις.

3

ΩΡΑ ΓΙΑ ΠΟΔΗΛΑΤΟ

Ο Γιώργος ζει στη Γερμανία περίπου τρία χρόνια. Όλα είναι διαφορετικά στη Γερμανία και του λείπει η ζωή στην πατρίδα του, την Ελλάδα. Όμως περνάει όμορφα παρέα με τον φίλο του τον Πάνο.

Τα Σαββατοκύριακα εδώ στη Γερμανία περνάνε διαφορετικά. Εδώ βέβαια όλη η ζωή είναι διαφορετική. Όχι μόνο τα Σαββατοκύριακα. Πολλές φορές όμως μου λείπει το σινεμά όπου πήγαινα με τους φίλους μου, μου λείπουν οι ταβέρνες και τα ζαχαροπλαστεία που τρώγαμε τις Κυριακές τα μεσημέρια, ή ακόμα οι επισκέψεις σε θείους και θείες και τα παιχνίδια με τα ξαδέρφια μου. Μερικές φορές μου λείπει ακόμα και η φασίνα[1] που έκανε η μητέρα μου το Σάββατο, όταν άνοιγε τις πόρτες και τα παράθυρα στο σπίτι και τίναζε[2] κουβέρτες, σεντόνια και χαλιά.

Εδώ όμως βρήκα και κάνω κάτι άλλο. Κάτι που δε μπορούσα να το κάνω στην Αθήνα. Κάθε Σάββατο παίρνω το ποδήλατό μου και αρχίζω τις μακρινές βόλτες παρέα με τον Ρούντι, το σκύλο μου. Λέω στη μητέρα μου ότι θα πάω στον Πάνο να παίξουμε. Το ίδιο λέει κι αυτός για μένα στη δική του μητέρα.

Ο Πάνος είναι ο πιο καλός μου φίλος, ο κολλητός μου. Τρία χρόνια μαζί, διπλανοί στο θρανίο, φέτος χωρίσαμε... Με τον Πάνο, λοιπόν, βρισκόμαστε κάθε Σαββατοκύριακο, πολλές φορές και μεσοβδόμαδα[3].

2

1. **κάνω φασίνα:** *καθαρίζω το σπίτι*
2. **τινάζω**
3. **μεσοβδόμαδα:** *στα μέσα της εβδομάδας*

Άλλοτε[4] παίζουμε, άλλοτε τρώμε ο ένας στο σπίτι του άλλου και διαβάζουμε. Αυτό που μας αρέσει όμως πιο πολύ είναι να παίρνουμε τα ποδήλατά μας και να πηγαίνουμε μακριά από την πόλη.

Εκεί βγαίνουμε από την κεντρική οδό και ακολουθούμε ένα μικρό δρομάκι που μας οδηγεί στο δάσος και γίνεται όλο και πιο ανώμαλο[5].

Σ' αυτές τις βόλτες, μας ακολουθούν ο Ρούντι και ο Μακ, οι σκύλοι μας. Πότε πάνε από πίσω μας, πότε[6] τρέχουν μπροστά και χάνονται, κυνηγώντας ο ένας τον άλλο. Τότε κι εμείς βάζουμε τα δυνατά[7] μας να τους φτάσουμε. Σηκωνόμαστε από τις σέλες[8] και κάνουμε ορθοπεταλιά[9], προσπαθώντας να συναγωνιστούμε[10] ποιος θα φτάσει πρώτος στο δάσος. Κάθε φορά ακολουθούμε διαφορετικό δρόμο γιατί δε θέλουμε να βλέπουμε συνέχεια τα ίδια μέρη.

4. **άλλοτε:** *μερικές φορές*
5. **ανώμαλο δρομάκι:** *μικρός δρόμος με πολλές λακούβες και πέτρες*
6. **πότε ... πότε:** *μερικές φορές... άλλες φορές*
7. **βάζω τα δυνατά μου:** *προσπαθώ πάρα πολύ*
8. **η σέλα**
9. **κάνω ορθοπεταλιά**
10. **συναγωνίζομαι:** *κάνω αγώνα με κάποιον*

Βασίλης Παπαθεοδώρου, «Η Σχολική Παράσταση», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τι του λείπει του Γιώργου, όταν θυμάται την πατρίδα του; Διάβασε ξανά το κείμενο και βάλε ένα ✓ σε αυτά που του λείπουν.

- ☐ το σινεμά
- ☐ τα πατίνια
- ☐ το φαγητό στις ταβέρνες
- ☐ τα παιχνίδια με τα ξαδέρφια του
- ☐ η κατασκήνωση
- ☐ το σκι
- ☐ οι επισκέψεις σε θείους και θείες
- ☐ η φασίνα της μαμάς

ΚΑΤ. 2. Τι διαφορετικό κάνει τώρα που δεν μπορούσε να κάνει στην Ελλάδα;

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 3. Τι καταλαβαίνεις για το μέρος που ζούσε στην Ελλάδα; Ζούσε σε πόλη ή σε χωριό;

.....

.....

.....

Ξέρεις ποδήλατο; Ποιος σε έμαθε να κάνεις ποδήλατο;

Τι σου αρέσει πιο πολύ; Το σκέιτμπορντ ή το ποδήλατο; Τι διαφορετικό κάνεις με το σκέιτμπορντ και τι με το ποδήλατο;

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να βάλεις κάθε μέρος του ποδηλάτου στη σωστή θέση;

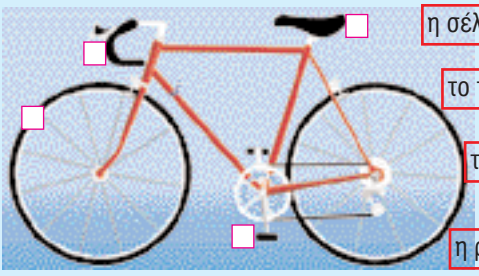

η σέλα (1)

το τιμόνι (2)

το πετάλι (3)

η ρόδα (4)

ΛΕΞ. 2. Σε κάθε ομάδα μια λέξη δεν ταιριάζει με τις άλλες. Ποια είναι αυτή;

σέλα, πετάλι, εκτυπωτής, ρόδα, τιμόνι

κουβέρτα, σεντόνι, παντελόνι, μαξιλάρι

σινεμά, ζαχαροπλαστείο, θέατρο, υπολογιστής, ταβέρνα

σελ. 98

1

Μπριφ, μπρουφ, μπραφ

Πρόσεξε τον τίτλο και την εικόνα. Τι μπορεί να σημαίνει «μπριφ, μπρουφ, μπραφ»;

- *Τα ονόματα των παιδιών;*
- *Ένα φανταστικό παιχνίδι;*
- *Ένα αστείο που λέει ο παππούς στη γιαγιά.;*

Μήπως έχεις καμιά άλλη ιδέα;

Μπορεί να είναι .....

Δυο παιδιά, στην ησυχία της αυλής, παίζουν και προσπαθούν να φτιάξουν μια δική τους γλώσσα για να μπορούν να μιλούν μεταξύ τους, χωρίς οι άλλοι να καταλαβαίνουν τίποτα.

- Μπριφ, μπραφ, είπε το πρώτο.
- Μπραφ, μπροφ, απάντησε το δεύτερο. Και γέλασαν δυνατά.

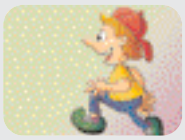

Σ' ένα μπαλκόνι του πρώτου ορόφου είναι ένας ηλικιωμένος[1] καλός κύριος που διαβάζει εφημερίδα, και στο απέναντι παράθυρο μια ηλικιωμένη κυρία, ούτε καλή, ούτε κακιά.

- Τι ανόητα[2] είναι αυτά τα παιδιά! είπε η κυρία.

Αλλά ο καλός κύριος δεν ήταν σύμφωνος:

- Εγώ δε βρίσκω! είπε.
- Μη μου πείτε ότι καταλάβατε τι είπαν;
- Κι όμως τα κατάλαβα όλα. Το πρώτο είπε: τι ωραία μέρα! Το δεύτερο απάντησε: αύριο θα 'ναι ακόμα πιο ωραία!

Η κυρία δεν είπε τίποτα, γιατί τα παιδιά άρχισαν πάλι να μιλάνε τη γλώσσα τους.

- Μαράσκι, μπαραμπάσκι, πιπιριμόσκι, είπε το πρώτο.
- Μπρουφ, απάντησε το δεύτερο. Και να πάλι γέλια και τα δυο.
- Μη μου πείτε ότι καταλάβατε και τώρα, φώναξε θυμωμένη η ηλικιωμένη κυρία.
- Κι όμως τα κατάλαβα όλα, απάντησε χαμογελώντας ο ηλικιωμένος κύριος. Το πρώτο είπε: πόσο τυχερά είμαστε που βρισκόμαστε στον κόσμο! Και το δεύτερο απάντησε: ο κόσμος είναι πολύ ωραίος!
- Μα είναι ωραίος στ' αλήθεια; είπε η ηλικιωμένη κυρία.
- Μπριφ, μπρουφ, μπραφ! απάντησε ο ηλικιωμένος κύριος.

1. **ηλικιωμένος, -η:** *αυτός που είναι μεγάλος, -η στην ηλικία, όχι νέος, -α*
2. **ανόητος, -η, -ο:** δεν είναι έξυπνος, -η, -ο, *είναι ηλίθιος, -α, -ο, χαζός, -ή, -ό*

Τζιάνι Ροντάρι, «Παραμύθια από το τηλέφωνο», σε μετάφραση της Νάσας Μπαμπάκου, με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Σωστό ή Λάθος;

	Σ	Λ
Τα παιδιά φτιάχνουν μια δική τους γλώσσα.	☐	☐
Ο παππούς και η γιαγιά είναι παντρεμένοι.	☐	☐
Ο παππούς καταλαβαίνει αυτά που λένε τα παιδιά.	☐	☐
Η γιαγιά δεν καταλαβαίνει τίποτα.	☐	☐
Της γιαγιάς της αρέσει το παιχνίδι των παιδιών.	☐	☐
Ο παππούς μιλάει κι αυτός στο τέλος την ίδια γλώσσα με τα παιδιά.	☐	☐

ΚΑΤ. 2. Γιατί τα παιδιά φτιάχνουν μια δική τους γλώσσα;

.....

.....

.....

Έπαιζες μικρός κανένα παιχνίδι που μοιάζει με αυτό που διάβασες;
Αν ναι, μπορείς να το περιγράψεις;

Διάλεξε τρεις γραμμές από το κείμενο, όποιες θέλεις εσύ. Βάλε μπροστά από κάθε συλλαβή κάθε λέξης το -κι,
πχ: παιδιά: κι-παι-κι-διά. Τώρα ξαναδιάβασε τις γραμμές που διάλεξες με αυτό τον τρόπο.
Δεν θα καταλάβει κανείς. Αυτά στα ελληνικά τα λέμε κορακίστικα γιατί μοιάζουν με τη γλώσσα του κόρακα[4]. Είναι ένας καλός τρόπος για να μην καταλαβαίνουν οι άλλοι τι λέτε.

4. **ο κόρακας**

Ας παίξουμε...

Ένας από εσάς κάνει τον τουρίστα που μπαίνει σ' ένα μαγαζί για ν' αγοράσει κάτι. Όμως δε μιλάει ελληνικά και πρέπει να δείξει τι θέλει! Μία τσίχλα, μια φέτα ζαμπόν, ένα βιβλίο... Μπορεί να είναι οτιδήποτε! Έχετε μόνο ένα λεπτό για να βρείτε τι ζητάει ο φίλος σας.
Γρήγορα, γρήγορα, ο χρόνος περνάει!

ΟΤΑΝ ΣΤΟ ΜΙΛΑΝΟ ΕΒΡΕΧΕ ΚΑΠΕΛΑ

Τρελός είναι αυτός ο συγγραφέας;
Περίεργο, τι θέλει να πει;
*Να δούμε ποια εξήγηση θα δώσει**...***

σελ. 103

Ένα πρωί, ο κύριος Μπιανκίνι πήγαινε στην τράπεζα για μια δουλειά. Ήτανε μια όμορφη μέρα, με καθαρό ουρανό, πράγμα παράξενο για Νοέμβρη. Ο κύριος Μπιανκίνι ήτανε πολύ χαρούμενος, περπατούσε με γρήγορο βήμα και τραγουδούσε: «Τι όμορφη μέρα, τι όμορφη μερούλα, λάμπει ο ήλιος χωρίς βροχούλα...»

Μα εκεί που τραγουδούσε, σταμάτησε ξαφνικά και έμεινε στη θέση του κοιτάζοντας με ανοιχτό το στόμα προς τον ουρανό. Ένας περαστικός[1] έπεσε πάνω του και του είπε θυμωμένος.

- Δεν πας πουθενά αλλού να χαζέψεις τα σύννεφα; Πρόσεχε τουλάχιστον πώς περπατάς!

- Μα εγώ δεν περπατάω, στέκομαι... Για κοίτα.

- Τι να κοιτάξω; Δεν έχω καιρό για χάσιμο. Πού να κοιτάξω; Ποπό! Μωρέ τι είναι αυτό;

- Δεν σου τα έλεγα; Τι έχεις να πεις τώρα;

- Καπέλα! Πέφτουν καπέλα...

Πραγματικά από το γαλανό ουρανό έπεφτε μια βροχή από καπέλα... Όχι ένα καπέλο, όχι δύο καπέλα, μα εκατό, χίλια, δέκα χιλιάδες καπέλα που πέφτανε πολλά μαζί από τον ουρανό. Ανδρικά, γυναικεία, καπέλα με φτερό, με λουλούδια, τζόκεϊ, κράνη, μπερέδες, σκούφοι[2]... Κι ύστερα ο κύριος Μπιανκίνι, εκείνος ο άλλος κύριος ο περαστικός, γυναίκες και άντρες σταμάτησαν και άρχισαν να κοιτάζουν προς τον ουρανό. Ακόμα, το παιδί του φούρναρη και ο τροχονόμος και ο οδηγός του τραμ νούμερο ένα και του τραμ δεκαοχτώ κι εκείνος του τραμ δεκαέξι... όλοι κοιτάζανε προς τον ουρανό. Κατεβαίνανε οι οδηγοί από τα τραμ και οι επιβάτες[3] κοιτάζανε ψηλά και λέγανε:

2

1. **ο περαστικός:** *περνά από κάπου*
2. **ανδρικά, γυναικεία, καπέλα με φτερό, με λουλούδια, τζόκεϊ, κράνη, μπερέδες, σκούφοι:**
3. **ο επιβάτης:** *αυτός που πηγαίνει κάπου με λεωφορείο, τρένο, τρόλεϊ, τραμ ή άλλο μέσο*

- Θαύμα!
- Ποτέ δεν ξανάγινε κάτι τέτοιο!
- Μπα, είναι κόλπο του φούρναρη.
- Τι σχέση έχει το ψωμί με τα καπέλα;
- Τότε θα είναι διαφήμιση για το μαντολάτο[4].
- Μας έπρηξες[5]! Όλο το φαγητό έχεις στο μυαλό σου[6]. Τα καπέλα όμως δεν τρώγονται.
- Μοιάζουνε καπέλα. Μα ρωτάς αν κάθονται στο κεφάλι;
- Εσύ το καπέλο σου το φοράς στη μύτη;

Έπειτα οι κουβέντες[7] σταμάτησαν. Τα καπέλα άρχισαν να πέφτουνε κάτω στο πεζοδρόμιο, στο δρόμο, πάνω στ' αυτοκίνητα, μερικά μπαίνανε από τα παράθυρα μέσα στα τραμ, άλλα πέφτανε κατευθείαν μέσα στα μαγαζιά. Ο κόσμος τα έπαιρνε κι άρχισε να τα δοκιμάζει[8].

- Μου είναι λίγο μεγάλο.
- Δοκίμασε και αυτό εδώ, κύριε Μπιανκίνι .
- Μα είναι γυναικείο!
- Δωσ' το στη γυναίκα σου.
- Έχει απάνω ολόκληρο κήπο με λουλούδια!
- Μια φορά εγώ δεν πάω στη δουλειά με γυναικείο καπέλο.
- Δώστε το μου εμένα, κάνει για τη γιαγιά μου.
- Είναι καλό για την αδερφή μου.
- Εγώ το βρήκα πρώτος!
- Όχι, εγώ!

4. **το μαντολάτο:** *ένα είδος γλυκού*
5. **μας έπρηξες:** *μας κούρασες*
6. **έχω στο μυαλό μου:** *σκέφτομαι*
7. **οι κουβέντες:** *τα λόγια*
8. **δοκιμάζω καπέλα (ρούχα,..):** *τα φοράω για να δω αν μου πάνε*

σελ. 105

Κάποιοι μαζέψανε από τρία τέσσερα καπέλα, ένα για κάθε μέλος[9] της οικογένειάς τους... Κι όσο ο κόσμος μάζευε, τόσο ο ουρανός έβρεχε καπέλα. Γέμισε όλος ο τόπος... Ο κύριος Μπιανκίνι κρατούσε στα χέρια του δεκαεφτά καπέλα και δεν ήθελε να φύγει.

- Βροχή από καπέλα δεν πέφτει κάθε μέρα. Πρέπει να πάρει κανείς αρκετά για όλη του τη ζωή. Άλλωστε στην ηλικία μου το κεφάλι μου δε μεγαλώνει άλλο...
- Μάλλον θα μικρύνει[10].
- Γιατί να μικρύνει; Τι θες να πεις; Πως θα χάσω το μυαλό μου;
- Έλα τώρα, κουβέντα να γίνεται...

Και τα καπέλα πέφτανε βροχή... Ένα έπεσε στο κεφάλι του τροχονόμου. Ήταν ένα καπέλο στρατηγού[11] και όλοι είπανε πως θα του φέρει γούρι[12] και πως γρήγορα θα πάρει προαγωγή[13].

11

Και μετά τι έγινε; Μπορείς να μαντέψεις το τέλος;

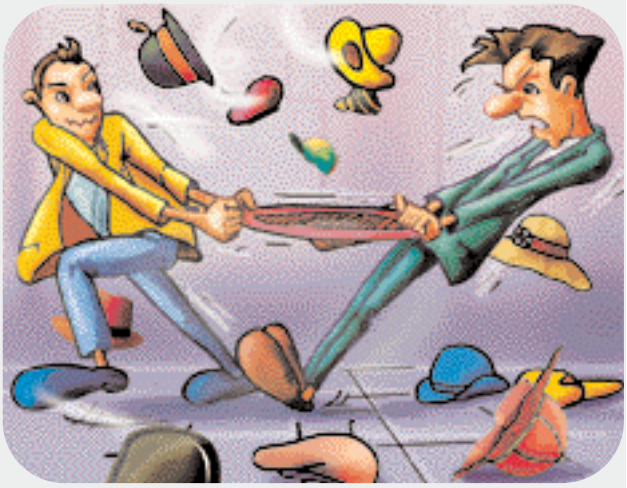

9. **το μέλος:** *ανήκει σε μία ομάδα*
10. **θα μικρύνει (από το *μικραίνω*):** *γίνομαι μικρός, -ή, -ό*
11. **ο στρατηγός**
12. **φέρνω γούρι:** *φέρνω τύχη*
13. **παίρνω προαγωγή:** *παίρνω πιο καλή θέση και πιο πολλά λεφτά στη δουλειά μου*

1ο τέλος: *Ύστερα από μία ώρα, στο αεροδρόμιο της Φρανκφούρτης στη Γερμανία έφτασε ένα τεράστιο αεροπλάνο της «Αλιτάλια» που έφερνε καπέλα απ' όλο τον κόσμο για μια πολύ παράξενη έκθεση: τη Διεθνή Έκθεση Καπέλου[14]... Αλλά τα μόνα καπέλα που είχε το αεροπλάνο για την έκθεση στη Γερμανία ήταν τα καπέλα που φορούσαν ο πιλότος και τα άλλα μέλη του πληρώματος[15]. Έτσι εξηγείται η βροχή από καπέλα που έπεσαν στο Μιλάνο!*

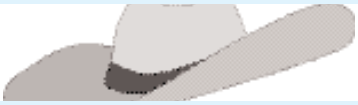

2ο τέλος: *Εκείνη τη μέρα έβρεχε καπέλα. Την άλλη μέρα έβρεχε ομπρέλες. Την άλλη κουτιά με σοκολατάκια. Κι ύστερα έβρεχε ψυγεία, γραβάτες, καραμέλες... τέλος έβρεχε χριστουγεννιάτικα δέντρα. Η πόλη και τα σπίτια γέμισαν με όλα αυτά τα καλά. Οι καταστηματάρχες[16] τραβούσαν τα μαλλιά τους, γιατί περίμεναν τις γιορτές για να πουλήσουν.*

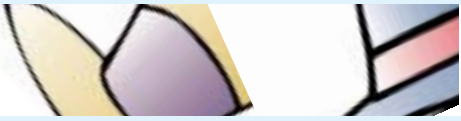

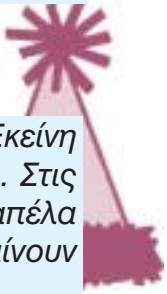

3ο τέλος: *Έβρεχε καπέλα στις τέσσερις το απόγευμα. Εκείνη την ώρα στην πλατεία έγινε ολόκληρο βουνό από καπέλα. Στις τέσσερις και ένα λεπτό φύσηξε δυνατός αέρας. Τα καπέλα άρχισαν να τρέχουν στους δρόμους και μετά να ανεβαίνουν ψηλά στον ουρανό.*

- Φεύγουνε, φεύγουνε.

- Τι λέτε;

- Μπορεί να πάνε στη Ρώμη.

- Πώς το ξέρετε; Το είπανε τα ίδια;

Τα καπέλα πετούσαν πια πάνω από τις στέγες και κανείς δεν ξέρει προς τα πού πήγαν. Πάντως, οι καταστηματάρχες του Μιλάνου που πουλούσανε καπέλα ανάσαναν[17]!

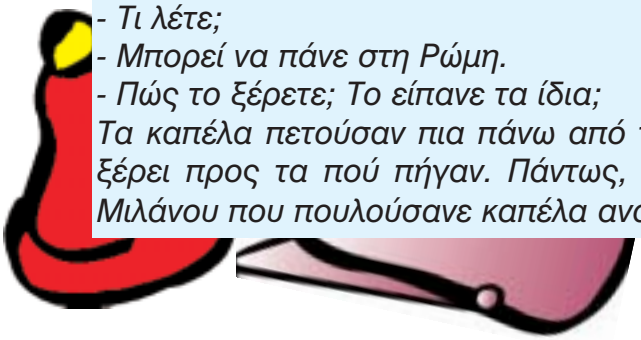

14. **η Διεθνής Έκθεση Καπέλου:** *όταν παρουσιάζονται σε έναν χώρο καπέλα απ' όλο τον κόσμο*
15. **το πλήρωμα:** *που εργάζονται σε αεροπλάνο ή σε καράβι*
16. **ο καταστηματάρχης:** *έχει δικό του κατάστημα/μαγαζί*
17. **ανασαίνω:** *(εδώ) νιώθω καλά*

Τζάννι Ροντάρι, «Παραμύθια για να σπάτε κέφι», σε απόδοση Άλκης Ζέη, με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Τι νομίζεις πως σκέπτεται ο συγγραφέας για κάθε τέλος; Βάλε τον αριθμό του τέλους στο σωστό σύννεφο.

Εσύ ποιο τέλος προτιμάς; Γιατί;

ΚΑΤ. 1. Με ποια σειρά πρέπει να διαβάσεις τις προτάσεις για να καταλάβεις την ιστορία;

- ☐ Ξαφνικά σταματάει και κοιτάζει με ανοιχτό το στόμα στον ουρανό.
- ☐ Ο κύριος Μπιανκίνι μαζεύει αρκετά καπέλα.
- ☐ Χιλιάδες καπέλα πέφτουν από τον ουρανό.
- ☐ Ο κύριος Μπιανκίνι πηγαίνει χαρούμενος στην τράπεζα για κάποια δουλειά.
- ☐ Όλοι αρχίζουν να δοκιμάζουν καπέλα.
- ☐ Κανείς δεν καταλαβαίνει γιατί συμβαίνει αυτό.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 2. Διάβασε ξανά το κείμενο και βρες το σωστό.

- Τι εποχή είναι;
- ☐ Χειμώνας
- ☐ Καλοκαίρι
- ☐ Άνοιξη

- Τι καιρό κάνει;
- ☐ Βρέχει.
- ☐ Έχει καλό καιρό.
- ☐ Έχει συννεφιά.

- Οι άνθρωποι μένουν έκπληκτοι γιατί...
- ☐ ο κύριος Μπιανκίνι τραγουδάει μόνος του στο δρόμο.
- ☐ ο τροχονόμος φοράει καπέλο στρατηγού.
- ☐ πρώτη φορά βλέπουν βροχή από καπέλα.

- Κάποιοι περαστικοί τσακώνονται γιατί...
- ☐ δεν βρίσκουν καπέλο στο μέγεθός τους.
- ☐ θέλουν να πάρουν το ίδιο καπέλο.
- ☐ τα καπέλα είναι λίγα.

- Ο κύριος Μπιανκίνι μαζεύει πολλά καπέλα...
- ☐ για να δώσει και στους γείτονές του.
- ☐ γιατί φοβάται ότι θα μεγαλώσει το κεφάλι του.
- ☐ για να έχει αρκετά για όλη του τη ζωή.

σελ. 109

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Ποπό καπέλα! Ξέρεις πώς λέγεται το καθένα;

1.- το καπέλο με φτερό

2.- το καπέλο με λουλούδια

3.- το τζόκεϊ

4.- το κράνος

5.- ο μπερές

6.- ο σκούφος

Στα παλιά χρόνια οι περισσότεροι φορούσαν καπέλο και κυρίως οι γυναίκες.
Σήμερα οι τραγουδιστές της ραπ μουσικής, και όχι μόνο, φοράνε σκούφους ή ανάποδα τζοκεϊ[18].
Να βρεις φωτογραφίες από περιοδικά με παλιά και μοντέρνα καπέλα.
Τι καπέλα συνηθίζετε να φοράτε στη χώρα σου; Μπορείς να τα ζωγραφίσεις;

18

18. **ανάποδα τζόκεϊ**

3

ΜΑΝΤΕΨΕ ΠΟΙΟΣ

Η Νίνα και ο ξάδερφός της, ο Μαξ, περπατούν στο δρόμο και συζητούν για μια εκπομπή που είδαν στην τηλεόραση.

σελ. 111

- Η εκπομπή για τα UFO[1] ήταν πολύ καλή, ε Μαξ; Το πιο ενδιαφέρον, νομίζω, ήταν ότι τα είδαν πρώτη φορά το 1800!
- Μου είναι δύσκολο να πιστέψω ότι υπάρχουν UFO. Αλήθεια, εσύ πιστεύεις τέτοια πράγματα; Η Νίνα ήταν έτοιμη να απαντήσει, όταν ξαφνικά άκουσαν μια δυνατή φωνή από το σπίτι του προπονητή[2], του κυρίου Θόρτον. Αμέσως έτρεξαν και τον βρήκαν στον κήπο του.
- Πόπο χάλια! Κοιτάξτε! Κάποιος ξερίζωσε[3] τις τριανταφυλλιές[4] μου, φώναζε ο κύριος Θόρτον δείχνοντας κάτω στο χώμα.
- Είναι φοβερό! Ποιος μπορεί να έκανε κάτι τέτοιο; ρώτησε η Νίνα.
Ο κύριος Θόρτον δεν ήξερε τι να πει. Άφησα στον πάγκο[5] τρεις από τους πιο καλούς παίκτες της ομάδας γιατί έκαναν κοπάνα[6] από την προπόνηση. Θύμωσαν πολύ μαζί μου.
- Αν θυμάμαι καλά, τιμώρησες τον Σαμ Κάρτλαντ, τον Μάικ Μπρουκς και τον Άλεξ Άβερι.
- Και έχασες στον αγώνα, πρόσθεσε[7] ο Μαξ.
- Έτσι έγινε.
- Είμαι σίγουρη ότι το έκανε ένας από αυτούς, είπε η Νίνα. Τι λες, Μαξ;
- Θα δούμε. Ο προπονητής είπε ότι οι τριανταφυλλιές ήταν εντάξει όταν κοίταξε στις εννιά το πρωί. Αλλά λίγο μετά τις δέκα τις βρήκε ξεριζωμένες.
- Ψάχνουμε λοιπόν να βρούμε ποιος το έκανε από τις εννιά μέχρι τις δέκα.

1

4

1. **το UFO**
2. **ο προπονητής:** *γυμνάζει αθλητές, ετοιμάζει μια ομάδα για τους αγώνες*
3. **ξεριζώνω:** *βγάζω από τη ρίζα*
4. **η τριανταφυλλιά**
5. **αφήνω στον πάγκο:** *δεν αφήνω κάποιον να παίξει σε αγώνα, τιμωρώ*
6. **κάνω κοπάνα:** *δεν πηγαίνω στην προπόνηση χωρίς να έχω άδεια/χωρίς να ρωτήσω*
7. **προσθέτω:** *λέω κάτι ακόμα*

- Κοίτα, να και ο Άλεξ Άβερι! Κάθεται στην καφετέρια.
Ο Άλεξ τους είδε όταν μπήκαν μέσα και τους χαιρέτησε.
- Τι γίνεται, παιδιά;
- Γεια. Πώς τα πας; Δε σε είδαμε στον αγώνα.
- Ήταν κρίμα. Αλλά, νομίζω, ο προπονητής δεν μπορούσε να κάνει κάτι άλλο.
- Πού ήσουν το πρωινό; ρώτησε η Νίνα.
- Είμαι εδώ από τις εννιά. Έτσι δεν είναι Είμι; είπε γυρίζοντας προς το κορίτσι του.
- Α, ναι. Με βοήθησες να κουβαλήσω εκείνο το μεγάλο κουτί.
- Δεν ήσουν, λοιπόν, κοντά στο σπίτι του προπονητή σου; ρώτησε ο Μαξ.
Ο Άλεξ τον κοίταξε έκπληκτος.
- Όχι, δε θύμωσα μαζί του, αλλά δε θέλω και να τον δω.
Όταν έφυγαν, η Νίνα και ο Μαξ πήγαν στο σπίτι του Σαμ Κάρτλαντ.
- Τι θέλετε εσείς οι δύο; είπε απότομα ο Σαμ όταν τους είδε.
- Ε, ηρέμησε, Σαμ, είπε ο Μαξ. Μπορούμε να σου μιλήσουμε;
- Βεβαίως, ελάτε μέσα, είπε κλείνοντας το βίντεο που έπαιζε εκείνη την ώρα. Έβλεπα κάποιες ταινίες με αγώνες.
- Θέλουμε να σε ρωτήσουμε τι έκανες από τις εννιά μέχρι τις δέκα σήμερα το πρωί, είπε η Νίνα.
- Ήμουν εδώ και παρακολουθούσα εκείνη την εκπομπή[8] για τα UFO.
- Ήταν πολύ ωραία εκπομπή, είπε η Νίνα. Θυμάσαι εκείνον τον νεαρό από το Ρόζγουελ, που έλεγε ότι τον είχαν απαγάγει[9] UFO;

8. **παρακολουθώ την εκπομπή:** *βλέπω την εκπομπή στην τηλεόραση*
9. **είχαν απαγάγει (από το *απάγω*):** *παίρνω κάποιον με τη βία χωρίς να το θέλει*

- Ναι, ναι, γέλασε ο Σαμ. Εκείνον με τα φουντωτά μαλλιά[10]. Και εκείνος ο πιλότος, ο Κένεθ Άρνολντ, ήταν ο πρώτος που είπε ότι είδε UFO το 1947.
- Πολύ ενδιαφέρον, είπε ο Μαξ προσπαθώντας να μην δείξει ότι βαριέται. Αλλά πρέπει να φύγουμε.
- Ίσως μπορούμε να βρούμε τον Μάικ Μπρουκς που δουλεύει στο γυμναστήριο, πρότεινε η Νίνα την ώρα που φεύγανε.
- Δεν αποκλείεται, συμφώνησε ο Μαξ.
Τον βρήκαν να τρέχει στο διάδρομο γυμναστικής[11].
Ε, εσείς! Θέλετε να μου κάνετε παρέα;
- Όχι τώρα, είπε ο Μαξ. Αλήθεια τι έκανες το πρωί από τις εννιά μέχρι τις δέκα;
- Εδώ ήμουνα. Μπορείς να ρίξεις μια ματιά[12] και στον υπολογιστή[13]. Γιατί ρωτάς;
- Είμαι πολύ περίεργη, είπε η Νίνα και με ένα χαμόγελο κοίταξε στον υπολογιστή που ήταν πάνω στο γραφείο κοντά στην είσοδο. Πραγματικά, ο Μάικ ήταν στο γυμναστήριο από τις εννιά παρά πέντε.
- Πολύ ωραία, τώρα! άρχισε να γκρινιάζει η Νίνα. Όλοι φαίνονται εντάξει.
- Εγώ δεν είμαι τόσο σίγουρος γι' αυτό, είπε ο Μαξ.....

10 →

11

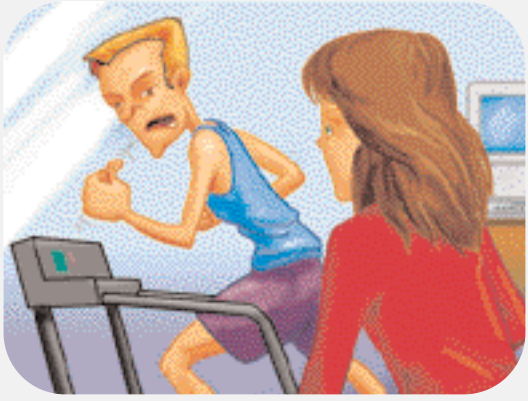

10. **τα φουντωτά μαλλιά**
11. **ο διάδρομος γυμναστικής**
12. **ρίχνω μια ματιά:** *κοιτάζω*
13. **ο υπολογιστής:** *το κομπιούτερ*

Από το www. MysteryNet.com

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποιον έχει στο μυαλό του ο Μαξ; Πώς το κατάλαβε;

- ☐ τον Άλεξ Άβερι
- ☐ τον Σαμ Κάρτλαντ
- ☐ τον Μάικ Μπρουκς

ΚΑΤ. 2. Θέλεις βοήθεια; Διάβασε ξανά το κείμενο και βρες το σωστό.

Η Νίνα και ο Μαξ είδαν στην τηλεόραση μια εκπομπή για...

- ☐ τα αεροπλάνα.
- ☐ τα UFO.
- ☐ τα αερόστατα.

Στην εκπομπή είπαν ότι τα είδαν για πρώτη φορά το...

- ☐ 1800.
- ☐ 1947.
- ☐ 1900.

Ο κύριος Θόρτον, ο προπονητής, είναι θυμωμένος γιατί κάποιος...

- ☐ έσπασε τα τζάμια του σπιτιού του.
- ☐ έκλεψε το αυτοκίνητό του.
- ☐ ξερίζωσε τις τριανταφυλλιές του.

Αυτό έγινε...

- ☐ 9 με 10 το βράδυ.
- ☐ 9 με 10 το πρωί.
- ☐ 8 με 9 το πρωί.

ΚΑΤ. 3. Τι λένε ότι έκαναν εκείνη την ώρα ο Άλεξ Άβερι, ο Σαμ Κάρτλαντ και ο Μάικ Μπρουκς;

Ο Άλεξ Άβερι	• ήταν στο γυμναστήριο.
Ο Σαμ Κάρτλαντ	• ήταν στην καφετέρια.
Ο Μάικ Μπρουκς	• έβλεπε ταινίες στο σπίτι του.

Μπορείς τώρα να βρεις ποιος το έκανε;

.....

.....

.....

σελ. 115

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 4. Αν πάλι είναι δύσκολο, μια τελευταία βοήθεια!

Μαξ: Νίνα, δε μου είπες ότι είδαν τα UFO πρώτη φορά το 1800;
Νίνα: Ναι. Εκείνος ο καθηγητής είπε ότι μπορεί να ήταν και πιο παλιά. Γιατί;
Μαξ: Να, ο Σαμ Κάρτλαντ είπε ότι τα είδαν για πρώτη φορά το 1947.
Νίνα: Χμ, ο καθηγητής μίλησε στο τέλος της εκπομπής.

Μήπως .....;

Ποιος το έκανε λοιπόν;.....

ΚΑΤ. 5. Τι σχέση έχουν τα UFO με την καταστροφή των τριανταφυλλιών;

Ποιες ταινίες με UFO ή εξωγήινους[15] έχεις δει; Εσύ τι λες; Πιστεύεις ότι υπάρχουν UFO κι εξωγήινοι; Να συζητήσεις με τους φίλους σου αν φοβάσαι αυτό που δεν ξέρεις.

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να βρεις λέξεις του κειμένου που έχουν σχέση με το ποδόσφαιρο και την τηλεόραση;

ποδόσφαιρο

.....
.....
.....
.....
.....
.....

τηλεόραση

.....
.....
.....
.....
.....
.....

14. **ο εξωγήινος**

ΑΥΣΗ
Ο Σαμ Κάρτλαντ έγραψε στο βιβλίο το πρόγραμμα για τα UFO. Ο Μαξ και η Νίνα τον βρήκαν στο σπίτι του ώρα που έβλεπε βίντεο. Ο Σαμ είπε ψέματα. Δεν παρακολουθούσε ταινίες με αγώνες αλλά την εκπομπή για τα UFO. Δεν προλάβε όμως να την δει μέχρι το τέλος και έτσι έκανε λάθος!

ΤΟ ΚΥΛΙΟΜΕΝΟ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ

Φαντάσου ότι τα πεζοδρόμια γίνονται ξαφνικά κυλιόμενα. Πώς θα αλλάξει η ζωή μας; Θα γίνει πιο εύκολη ή πιο δύσκολη;

σελ. 117

Στον πλανήτη Μπεχ, μακριά από τη Γη, ανακάλυψαν[1] ένα πεζοδρόμιο κυλιόμενο που γυρίζει γύρω απ' όλη την πόλη. Όπως οι κυλιόμενες σκάλες, δηλαδή. Μόνο που δεν είναι σκάλες, είναι πεζοδρόμιο και κινείται με μικρή ταχύτητα[2] για να έχει ο κόσμος τον καιρό να κοιτάζει τις βιτρίνες και για να μη χάνουν την ισορροπία[3] τους εκείνοι που θέλουν ν' ανέβουν ή να κατέβουν. Πάνω στο πεζοδρόμιο υπάρχουν επίσης παγκάκια[4], για κείνους που θέλουν να ταξιδεύουν καθιστοί[5], ιδιαίτερα τα γεροντάκια[6] και οι κυρίες με τις τσάντες γεμάτες ψώνια. Τα γεροντάκια, όταν δε θέλουν να κάθονται στους δημόσιους κήπους[7] και να κοιτάζουν πάντα το ίδιο δέντρο, πηγαίνουν να κάνουν μια «κρουαζιέρα[8]» πάνω στο πεζοδρόμιο. Κάθονται άνετα κι ευτυχισμένα. Άλλος διαβάζει εφημερίδα, άλλος καπνίζει το τσιγάρο του, και ξεκουράζονται. Από τότε που έφτιαξαν αυτό το πεζοδρόμιο, δε χρησιμοποιούνται πια τα τραμ, τα τρόλεϊ και τ' αυτοκίνητα. Ο δρόμος υπάρχει ακόμα, αλλά είναι άδειος και χρησιμεύει[9] για να παίζουν τα παιδιά μπάλα, κι αν κανείς τροχονόμος[10] προσπαθήσει να τους την πάρει, παίρνει κλίση[11].

4

6

10

11

1. **ανακαλύπτω:** *βρίσκω και κάνω γνωστό κάτι που ήδη υπάρχει*
2. **κινούμαι με μικρή ταχύτητα:** *πάω αργά, όχι γρήγορα*
3. **η ισορροπία:** *όταν μένω όρθιος, -α και δεν πέφτω*
4. **το παγκάκι**
5. **καθιστός, -ή, -ό:** *που κάθεται*
6. **το γεροντάκι:** *άνθρωπος μεγάλος σε ηλικία - όχι νέος*
7. **ο δημόσιος κήπος:** *κήπος για όλο τον κόσμο, δεν ανήκει σε κανέναν αλλά στην πόλη*
8. **η κρουαζιέρα:** *ταξίδι με καράβι για ξεκούραση*
9. **χρησιμεύω:** *βοηθώ σε κάτι, είμαι χρήσιμος*
10. **ο τροχονόμος**
11. **παίρνω κλίση:** *γέρνω προς μια πλευρά*

Τζιάνι Ροντάρι, «Παραμύθια από το τηλέφωνο», σε μετάφραση Νάσας Μπαμπάκου, με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Στον πλανήτη Μπεχ:

	Σ	Λ
Το κυλιόμενο πεζοδρόμιο κινείται πολύ γρήγορα.	☐	☐
Δεν υπάρχουν παγκάκια πάνω στο πεζοδρόμιο.	☐	☐
Ο κόσμος δε χρησιμοποιεί πια τα τραμ, τα τρόλεϊ και τα αυτοκίνητα.	☐	☐
Ο δρόμος είναι άδειος και τα παιδιά παίζουν μπάλα.	☐	☐

Έχεις ανέβει σε κυλιόμενες σκάλες; Σε ποια μέρη ακριβώς, στην πόλη που μένεις;

ΛΕΞ. 1. Γράφεις πώς μετακινούνται οι άνθρωποι;

1.- με.....

2.- με.....

3.- με.....

4.- με.....

5.- με.....

6.- με.....

7.- με.....

8.- με.....

9.- με.....

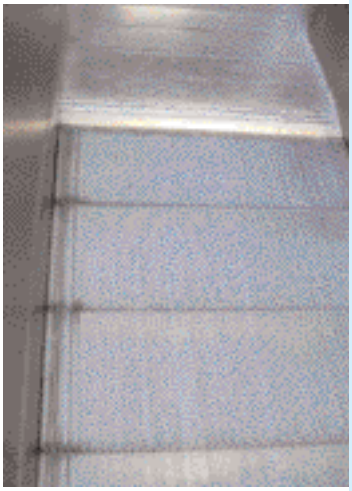

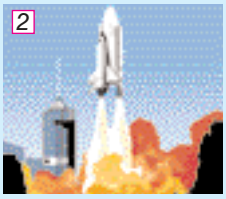

☐ το τραμ

☐ το τρόλεϊ

☐ το λεωφορείο

☐ το αυτοκίνητο

☐ το μετρό

☐ το πλοίο

☐ το αεροπλάνο

☐ το διαστημόπλοιο

☐ τα πόδια

σελ. 119

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

Μπορείς να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις;

α) Οι γονείς σου πώς πάνε στη δουλειά τους;

.....

β) Εσύ πώς πας στο σχολείο σου;

.....

γ) Πώς μπορείς να πας στην Κρήτη;

.....

δ) Πώς μπορείς να πας στη Νέα Υόρκη;

.....

ε) Πώς μπορείς να πας στον πλανήτη Μπεχ;

.....

ΛΕΞ. 2. Φτιάξε ζευγάρια λέξεων, όπως στο παράδειγμα:

γέρος - ανόητος - έξυπνος - ηλικιωμένος

γελώ - βλέπω - κοιτάζω - κλαίω

ανακαλύπτω - βγαίνω - βρίσκω - μπαίνω

θυμώνω - χάνω - κερδίζω - νευριάζω

κρουαζιέρα - πόλη - ταξίδι - χωριό

δουλεύω - κουράζομαι - εργάζομαι - ξεκουράζομαι

σίγουρος - ηλικιωμένος - βέβαιος - νέος

ίδια (=) γέρος = ηλικιωμένος
αντίθετα (≠) ανόητος ≠ έξυπνος

γέρος = ηλικιωμένος	ανόητος ≠ έξυπνος
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

Τα βιβλία «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» απευθύνονται σε παιδιά 11-15 χρονών που μαθαίνουν την Ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα και αποτελούν υποστηρικτικό διδακτικό υλικό για τη γλωσσική διδασκαλία στα Τμήματα Υποδοχής του Γυμνασίου. Προσβλέπουν στη δημιουργία κινήτρων για την εξωσχολική ανάγνωση και στην ανάπτυξη της δεξιότητας κατανόησης του γραπτού κειμένου. Τα «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην τάξη ως συμπληρωματικό διδακτικό μέσο για τη διδασκαλία αλλά και να τεθούν στη διάθεση των μαθητών για εξωσχολική ανάγνωση.

Κριτήριο επιλογής των κειμένων ήταν κυρίως η ελκυστικότητα του περιεχομένου τους για παιδιά με εξαιρετικά περιορισμένες ευκαιρίες πρόσβασης στο γραπτό λόγο και με ελάχιστες εμπειρίες με το παιδικό λογοτεχνικό κείμενο. Τα κείμενα εντάχθηκαν σε ένα από τα τέσσερα βιβλία με γνώμονα το βαθμό γλωσσικής και νοηματικής δυσκολίας. Πρέπει εντούτοις να επισημανθεί ότι οι αλλοδαποί μαθητές δε μαθαίνουν ελληνικά με μόνη πηγή τη διδασκαλία, αλλά κυρίως με τα ακούσματα και την επικοινωνία έξω από την τάξη. Αυτό έχει ως συνέπεια (μεταξύ άλλων) ότι η γλωσσική τους πρόοδος δεν ακολουθεί πιστά την πορεία που προβλέπουν τα προγράμματα διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας: η καθιερωμένη σειρά παρουσίασης γλωσσικών φαινομένων (π.χ. η αιτιατική πτώση μετά την ονομαστική, οι ρηματικοί χρόνοι με αοριστικό θέμα μετά τους χρόνους με ενεστωτικό θέμα κ.ά.) συχνά δεν ανταποκρίνεται στην πρόοδο των παιδιών που μαθαίνουν ελληνικά με «φυσικό τρόπο» - σ' ένα ευρύτερο ελληνόφωνο περιβάλλον. Λαμβάνοντας υπόψη αυτή την ιδιαιτερότητα και θεωρώντας ότι τα κείμενα αυτά δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες κατανόησης του περιεχόμενού τους, δε διστάσαμε να εντάξουμε στα πρώτα βιβλία κάποια κείμενα που περιλαμβάνουν δομές (π.χ. ρήματα σε παρελθοντικούς χρόνους) οι οποίες πιθανόν να θεωρούνταν πρόωρες για μαθητές που μαθαίνουν ελληνικά αποκλειστικά μέσω της διδασκαλίας.

Τα βιβλία «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» είναι σχεδιασμένα με τρόπο που να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαφορετικά επίπεδα γλωσσομάθειας:

Α΄ Βιβλίο: Υψηλό Αρχάριο Επίπεδο - Χαμηλό Μέσο Επίπεδο
Β΄ Βιβλίο: Μέσο Επίπεδο
Γ΄ Βιβλίο: Προχωρημένο Επίπεδο Α
Δ΄ Βιβλίο: Προχωρημένο Επίπεδο Β

Κάθε βιβλίο είναι οργανωμένο θεματικά σε 6 ενότητες που περιλαμβάνουν πρωτότυπα και διασκευασμένα κείμενα, τα οποία σχετίζονται με το θεματικό πυρήνα της ενότητας ή με κάποιες προεκτάσεις του:

1. «Ζούμε μαζί» - προβλήματα ένταξης, σχέσεις -αρμονικές και μη- μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων ή ατόμων/ομάδων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο.
2. «Ο κόσμος μας» - το φυσικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον.
3. «Εγώ κι εσύ» - διαπροσωπικές σχέσεις στην οικογένεια, στην παρέα, στο σχολείο.
4. «Από χώρα σε χώρα» - μύθοι, ιστορίες και παραδόσεις λαών.
5. «Και τώρα τι κάνουμε;» - εργασίες, δραστηριότητες, αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.
6. «Για φαντάσου...» - ιστορίες φαντασίας, περιπέτειας και μυστηρίου.

Οι ενότητες περιλαμβάνουν ποικίλα δείγματα γραπτού λόγου: διάλογο, αφήγηση, ποίημα, κόμικς, θεατρικό κείμενο, πληροφοριακό κείμενο, οδηγίες, γράμμα κ.ά.
Για τη διευκόλυνση της κατανόησης, σε κάθε κείμενο εξηγούνται τυχόν άγνωστες λέξεις και φράσεις με όσο το δυνατόν απλούστερο τρόπο και με τη βοήθεια σκίτσων. Συνήθως, προηγείται του κειμένου μια σύντομη εισαγωγή ή ερώτηση προσανατολισμού για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στο γενικό νόημα του κειμένου.

Όλα τα κείμενα συνοδεύονται από δραστηριότητες κατανόησης και αξιοποίησης[1] που ακολουθούν μια κοινή σειρά:

α) συνοπτική ή επιλεκτική κατανόηση του κειμένου (ερωτήσεις, αντιστοίχιση, πολλαπλή επιλογή, σωστό/λάθος...)
β) διασύνδεση με τα βιώματα, τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα του μαθητή (προφορική έκφραση, συζήτηση)[1]
γ) εμπέδωση τομέων λεξιλογίου (θεματικό λεξιλόγιο, σχέσεις υπερωνυμίας και υπωνυμίας, συνωνυμίας και αντωνυμίας...)

Ούτε η σειρά των ενοτήτων και των κειμένων αλλά ούτε οι δραστηριότητες είναι δεσμευτικές: ο μαθητής θα διαλέξει, με βάση τους τίτλους και την εικονογράφηση, όποιο κείμενο τον ενδιαφέρει και θα παραμερίσει όσες δραστηριότητες θεωρήσει ενοχλητικές μετά τη χαρά που μπορεί να έχει αισθανθεί κατανοώντας το κείμενο.

Μια επιλογή κειμενικών αποσπασμάτων δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να αντικαταστήσει την επαφή με το αυτούσιο βιβλίο. Ωστόσο, μπορεί να αποτελέσει ερέθισμα για το μαθητή να ανατρέξει στο ίδιο το βιβλίο αν κρίνει ότι τον ενδιαφέρει. Η παρουσία και η κατάλληλη αξιοποίηση των «εξωσχολικών» βιβλίων λογοτεχνικού ή πληροφοριακού τύπου στη διδασκαλία της δεύτερης ή ξένης γλώσσας έχει τεράστια σημασία για τη γλωσσομαθησιακή πορεία των μαθητών και μπορεί να περιορίσει το βάρος των «κουραστικών» για πολλούς μαθητές τομέων μάθησης όπως είναι η γραμματική και η ορθογραφία.

Υποσημείωση

1. Οι δραστηριότητες αυτές προϋποθέτουν συζήτηση στην τάξη με τη συνδρομή του εκπαιδευτικού. Οι απαντήσεις των μαθητών παρουσιάζουν αρκετό ενδιαφέρον για την πρόσβαση στον τρόπο σκέψης και τις εμπειρίες των μαθητών. Γι' αυτό, προτείνεται στον εκπαιδευτικό να τις καταγράψει.

ΠΗΓΕΣ

1. ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ

Πασχάλης Τσαρούχας (1999): Ω, τι κόσμος... παιδιά, Αθήνα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα
Φυλλιώ Νικολούδη (2000): Το χαρούμενο λιβάδι, Αθήνα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα
Γαλάτεια Γρηγοριάδου-Σουρέλη (2000): Παιχνίδι χωρίς κανόνες, Αθήνα, εκδ. Πατάκη
Τιερί Λενέν-Φιλίπ Πουαριέ, (2001): Με τα μάτια της καρδιάς στη σειρά «Ιστορίες με τα άλλα παιδιά», Αθήνα, εκδ. Σύγχρονοι Ορίζοντες

2. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ

Γιώργος Μ. Μαρίνος (1994): Τα Τραγούδια μου, Αθήνα, εκδ. Κέδρος
Οδυσσέας Ελύτης (1971): Ο Ήλιος ο Ηλιάτορας, Αθήνα, εκδ. Ίκαρος
Λότη Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου (1991): Στο τσιμεντένιο δάσος, Αθήνα, εκδ. Πατάκη
Ευγενία Φακίνου (1996): Αστραδενή, Αθήνα, εκδ. Κέδρος

3. ΕΓΩ ΚΙ ΕΣΥ

Λουίζ Λεμπλάν (1998): Φτάνει πια, Σοφί!, σε μετάφραση της Μαρίας Α. Παπανδρέου, Αθήνα, εκδ. Κέδρος
Αρκάς (1993): Σπουργίτι είσαι και φαίνεσαι, από τη σειρά «Χαμηλές Πτήσεις του Αρκά», Αθήνα, εκδ. Γράμματα
Ζωρζ Σαρρή (2002): Ο κύριός μου, Αθήνα, εκδ. Πατάκη
Πασχάλης Τσαρούχας (1999): Ω, τι κόσμος... παιδιά, Αθήνα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα
Αντουάν ντε Σεντ-Εξιπερί (2002): Ο Μικρός Πρίγκιπας, Αθήνα, εκδ. Πατάκη

4. ΑΠΟ ΧΩΡΑ ΣΕ ΧΩΡΑ

Ειρήνη Μάρρα (επιμέλεια κειμένου) 1994: Ο Κύκλωπας Πολύφημος, Αθήνα, εκδόσεις Κέδρος
Π. Στρατίκης (επιμέλεια μύθων) 1998: Σεβάχ ο Θαλασσινός, Αθήνα, εκδ. Στρατίκη
Αθηνά Παπαδάκη (1986): Παλιές ιστορίες του κόσμου (Ασία), Αθήνα, εκδ. Καστανιώτη
Σ. Δημητρακόπουλος (επιμέλεια μύθων) 1988: Ο υπέροχος Ναστραδίν Χότζας, Αθήνα, εκδ. Κέδρος

5. ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;

«Οι Τηλεορασόπληκτοι» στο Σεντρίκ 3, Αθήνα, εκδ. Modern Times, Οκτώβριος 1998
Ρόαλντ Νταλ (1990): Ματίλντα, Αθήνα, εκδόσεις Ψυχογιός
«Οικογένεια Σμαλά, Αποτελεσματική Διαμαρτυρία», στο περιοδικό «ΤΑ ΣΑΪΝΙΑ», τεύχος Νο 127, Αθήνα, Οκτώβριος 2002
Λότη Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου (2002): Τα τέρατα του λόφου, Αθήνα, εκδ. Πατάκη
Βασίλη Παπαθεοδώρου (2000): Η Σχολική Παράσταση, Αθήνα, εκδ. Βιβλιοπωλείο της Εστίας, Ι. Δ. Κολλάρου & ΣΙΑ Α.Ε.

6. ΓΙΑ ΦΑΝΤΑΣΟΥ...

Τζιάνι Ροντάρι (1979): Παραμύθια από το τηλέφωνο, σε μετάφραση Νάσας Μπαμπάκου, Αθήνα, εκδ. Τεκμήριο
Τζάννι Ροντάρι (1981): Παραμύθια για να σπάτε κέφι, σε απόδοση Άλκης Ζέη, Αθήνα, εκδ. Κέδρος
Ιστορία για μικρούς ντετέκτιβ, σε μετάφραση από την ιστοσελίδα MysteryNet.com

2

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΘΗΝΑ 2003

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ
ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟ Β΄

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Αθήνα 2003

ΕΠΕΑΕΚ - Γ΄ ΚΠΣ
Άξονας 1
Μέτρο 1.1
Ενέργεια 1.1.1. Προγράμματα ένταξης των παιδιών με πολιτισμικές και γλωσσικές ιδιαιτερότητες στο εκπαιδευτικό σύστημα

Πρόγραμμα: «Εκπαίδευση παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών»

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκή Ένωση ΕΚΤ
Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Φορέας παρακολούθησης: ΥΠΕΠΘ Ειδική Γραμματεία Π.Ο.Δ.Ε.
Ειδική Γραμματέας: Στ. Πριόβολου
Διεύθυνση: Γ΄ ΚΠΣ

Φορέας υλοποίησης: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Επιτροπή Ερευνών
Τμήμα Φ.Π.Ψ.
Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής
Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου
Ιλίσια 15784
Τηλ.: 210-7277522
Email: info@keda.gr
Website: http//www.keda.gr

Επιστημονικός υπεύθυνος: Θεόδωρος Παπακωνσταντίνου

Συγγραφική ομάδα: Ειρήνη Αντωναράκου
Ευάγγελος Μαλμέν
Δήμητρα Τσίπου

Εποπτεία διδακτικού υλικού: Μαρία-Λουίζα Μπορλόζ-Μάρκου

Εικονογράφηση: Πέτρος Σ. Αθανασίου

Γλωσσική επιμέλεια: Ευαγγελία Αντωνάκη

Το βιβλίο δημιουργήθηκε στο ατελιέ Art Studio 21
Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: ΒΙΒΛΙΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΕΠΕΕ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟ Β΄

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Αθήνα 2003

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΤΗ

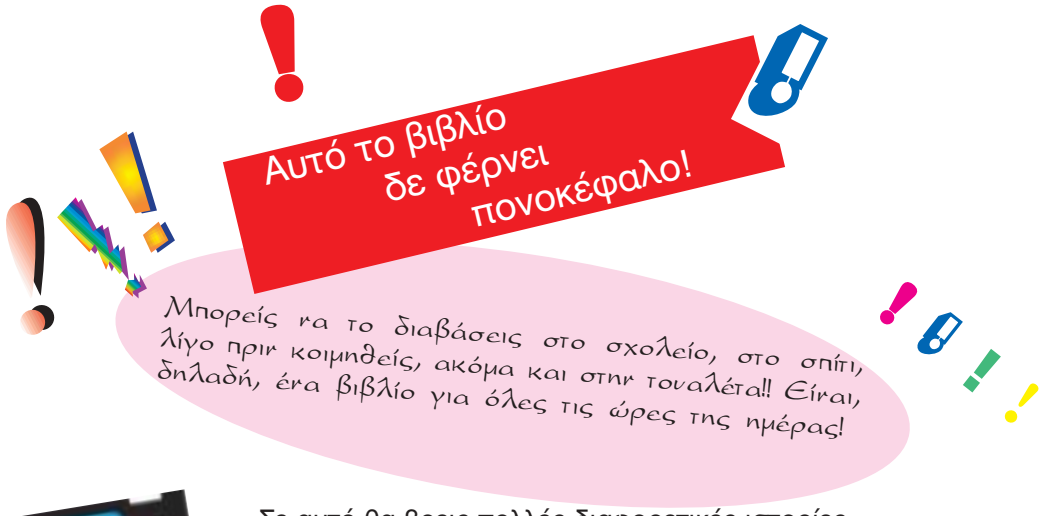

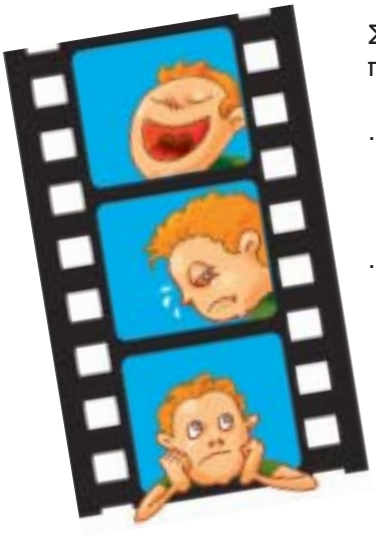

Σε αυτό θα βρεις πολλές διαφορετικές ιστορίες που θα σε κάνουν...

...να γελάσεις

...να κλάψεις

και ...να σκεφτείς.

Δε χρειάζεται όμως να διαβάσεις όλες τις ιστορίες. Διάλεξε μόνο αυτές που σου αρέσουν! Μήπως θέλεις να διαβάσεις και τις ερωτήσεις που υπάρχουν ύστερα από κάθε ιστορία; Αν δεν καταλαβαίνεις κάποιες ή δεν ξέρεις να απαντήσεις, μην ανησυχείς! Ρώτα το δάσκαλο/τη δασκάλα να σου εξηγήσει.

Πληροφορίες για τον εκπαιδευτικό θα βρείτε στη σελίδα 162.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1η Ενότητα: **ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ** *σελ. 7-26*	1. Μαύρες μέρες για μαύρες γάτες	*σελ. 7*
	2. Ο ξενιτεμένος	*σελ. 11*
	3. «Ειρήνη»	*σελ. 15*
	4. Μάθε γλώσσα κι άστηνε!	*σελ. 21*
2η Ενότητα: **Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ** *σελ. 27-52*	1. Ο ήλιος	*σελ. 27*
	2. Ο Ήλιος και το Νερό	*σελ. 33*
	3. Να τη ξεφυσάει	*σελ. 41*
	4. Μια ζωή χωρίς χρώμα	*σελ. 47*
3η Ενότητα: **ΕΓΩ ΚΙ ΕΣΥ** *σελ. 53-80*	1. Αχ αυτή η γιαγιά!	*σελ. 53*
	2. Τους ξέφυγα και πάω να παίξω	*σελ. 61*
	3. «Μη σας μέλει, θα βραχούμε»	*σελ. 69*
	4. Άργησε πάλι σήμερα	*σελ. 77*
4η Ενότητα: **ΑΠΟ ΧΩΡΑ ΣΕ ΧΩΡΑ** *σελ. 81-104*	1. Η γέννηση της Αθηνάς	*σελ. 81*
	2. Περιμένοντας τον Άι-Βασίλη	*σελ. 91*
	3. Να τα πούμε;	*σελ. 97*
5η Ενότητα: **ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;** *σελ. 105-124*	1. Στο σχολείο για ελέγχους	*σελ. 105*
	2. Ποπό μια βιβλιοθήκη!	*σελ. 111*
	3. Γνωρίζω το Διαδίκτυο	*σελ. 117*
6η Ενότητα: **ΓΙΑ ΦΑΝΤΑΣΟΥ...** *σελ. 125-160*	1. Έγινα γίγαντας!	*σελ. 125*
	2. Τι έπαθα!	*σελ. 131*
	3. Το μέγαρο για σπάσιμο	*σελ. 137*
	4. Μια μέρα το 2050	*σελ. 143*
	5. Μάντεψε ποιος	*σελ. 153*

ΕΙΔΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ

Αρχή κεφαλαίου

Δραστηριότητες

Αρίθμηση κεφαλαίων

ΚΑΤ/ΛΕΞ *Ασκήσεις κατανόησης*
Ασκήσεις λεξιλογίου

Βιωματικές δραστηριότητες

Παραπομπή σε οπτική επεξήγηση λέξεων

3 *Αρίθμηση άγνωστων λέξεων*

→ *Τμήμα οπτικοποιημένης έννοιας*

ΜΑΥΡΕΣ ΜΕΡΕΣ ΓΙΑ ΜΑΥΡΕΣ ΓΑΤΕΣ

ΣΚΗΝΗ 1

Πρόσεξε τον τίτλο και την εικόνα. Τι μπορεί να έχει συμβεί; Γιατί οι άνθρωποι να είναι θυμωμένοι με τις γάτες;

– Συμπολίτες και συμπολίτισσες[1]. Ποιος φταίει για όλες τις γρουσουζιές[2]; Για όλες τις συμφορές[3]; Για την γκίνια, τις ατυχίες και τις αναποδιές;
– Οι μαύρες γάτες! Φώναξαν μερικοί από το πλήθος[4].
– Ποιος φταίει για τις καταστροφές; συνέχισε ο ρήτορας[5].
– Οι μαύρες γάτες!
– Ποιος φταίει για τις μπανανόφλουδες που πατάμε και γλιστράμε;
– Οι μαύρες γάτες!
– Ποιος φταίει για τα γκολ που δεν μπαίνουν όταν το θέλουμε πολύ;
– Οι μαύρες γάτες!
– Ποιος φταίει για τα κουνούπια που μας τσιμπάνε;
– Οι μαύρες γάτες!
– Ποιος φταίει για το συνάχι[6] και τη φαλάκρα[7];
– Οι μαύρες γάτες!
– Ποιος φταίει για τους σεισμούς, τους πονοκεφάλους και τις δύσκολες ερωτήσεις στις εξετάσεις;
– Οι μαύρες γάτες!
– Ποιος φταίει για τα λεωφορεία που καθυστερούνε;
– Οι μαύρες γάτες!
– Ποιος φταίει για το μαύρο μας το χάλι;
– Οι μαύρες γάτες!
– Σωστά! Και ποια είναι η λύση; ούρλιαζε[8] ο ρήτορας.
– Πες μας! Πες μας! παρακαλούσε το πλήθος.
– Μία είναι η λύση, μία και μοναδική! Να εξαφανιστούν μια για πάντα οι μαύρες γάτες! Να μη μείνει ούτε μία! Να τις εξοντώσουμε[9].
– Ούτε μία, ούτε μία, επαναλάμβανε το πλήθος.
– Πηγαίνετε λοιπόν! Ήρθε η ώρα να πληρώσουνε!
Έτσι, λοιπόν, οι κάτοικοι του νησιού άρχισαν να κυνηγάνε τις μαύρες γάτες. Όμως δεν υπολόγισαν κάτι.

5

6

7

1. **ο συμπολίτης/η συμπολίτισσα:** *ζει με άλλους ανθρώπους στην ίδια πόλη*
2. **η γρουσουζιά:** *η κακή τύχη, η ατυχία, η γκίνια, η αναποδιά*
3. **η συμφορά:** *η καταστροφή*
4. **το πλήθος:** *πολύς κόσμος μαζεμένος*
5. **ο ρήτορας:** *ξέρει να μιλάει καλά μπροστά σε πολλούς ανθρώπους*
6. **το συνάχι:** *το κρυολόγημα, όταν τρέχει η μύτη*
7. **η φαλάκρα**
8. **ουρλιάζω:** *φωνάζω πολύ δυνατά*
9. **εξοντώνω:** *σκοτώνω*

Μπορείς να φανταστείς τι δεν υπολόγισαν οι κάτοικοι του νησιού; Διάβασε το υπόλοιπο κείμενο για να μάθεις τι έγινε στη συνέχεια.

Σκοτώνοντας τις μαύρες γάτες, άνοιγαν το δρόμο στα ποντίκια. Μέσα σε λίγο καιρό το νησί είχε γεμίσει από χιλιάδες γκρίζα πεινασμένα ποντίκια και οι άνθρωποι κινδύνευαν ν' αρρωστήσουν. Και το χειρότερο; Δεν υπήρχαν ούτε φάκες[10] πια γιατί βούλιαξε το καράβι που τις μετέφερε. Τα ποντίκια υπήρχαν παντού. Στα κρεβάτια, στο τραπέζι, στις παντόφλες... Πανικός!

Ώσπου μια μέρα οι εφημερίδες έγραψαν: «Ντροπή! Εξοντώσανε τις γάτες και τώρα κινδυνεύουμε από επιδημίες[11]. Δεν υπάρχει ούτε μια γάτα να μας σώσει».

Από εκείνη τη στιγμή τα πράγματα άρχισαν να αλλάζουν. Εμφανιστήκανε οι κρυμμένες μαύρες γάτες και το νησί σώθηκε. Όλα ξανάγιναν ήρεμα... κι αυτό θα κρατήσει μέχρι οι άνθρωποι να ξεχάσουν και να αρχίσουν πάλι τα ίδια.

10. **η φάκα**
11. **η επιδημία:** *όταν πολλοί άνθρωποι που ζουν σε μια περιοχή κολλάνε την ίδια αρρώστια*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τελικά, γιατί οι κάτοικοι του νησιού κυνηγούν τις γάτες;

.....

.....

.....

Σε πολλές χώρες η μαύρη γάτα είναι γρουσουζιά. Στη χώρα σου τι γνώμη έχουν οι άνθρωποι για τις γάτες; Τι άλλο πιστεύουν πως είναι γρουσουζιά;

Στο κείμενο για όλα τα στραβά και τα ανάποδα φταίνε οι γάτες. Εσύ σήμερα έχεις ακούσει να λένε κάποιοι ότι για όλα φταίνε κάποιοι άλλοι εκτός από αυτούς;
Να σημειώσεις πού και για ποιους το άκουσες αυτό.

Τελικά, τι γίνεται αν προσπαθήσουμε να εξαφανίσουμε κάποιους επειδή δε μας αρέσουν;

ΛΕΞ. 1. Πώς καταλαβαίνεις τη φράση «ήρθε η ώρα να πληρώσουνε;»

- ☐ Να δώσουν χρήματα.
- ☐ Να τιμωρηθούν.
- ☐ Να πάρουν χρήματα.

ΛΕΞ. 2. Πώς το λέει ο συγγραφέας στο κείμενο; Να γράψεις δίπλα σε κάθε σημασία τη λέξη που υπάρχει στο κείμενο.

αργούν ↔ .....

έλεγε ξανά ↔ .....

δεν έδωσαν σημασία σε κάτι ↔ .....

παρουσιάστηκαν ↔ .....

Χα, χα, χα...

Ένας άντρας ύστερα από ένα τρακάρισμα βρίσκεται για αρκετές εβδομάδες στο νοσοκομείο. Η γυναίκα του κάθεται υπομονετικά δίπλα του νύχτα μέρα. Κάποια στιγμή ο άντρας γίνεται καλά και λέει στη γυναίκα του:

– Σε όλες τις άσχημες στιγμές ήσουνα πάντα δίπλα μου. Όταν έχασα τη δουλειά μου, ήσουνα στο πλευρό μου. Όταν έκλεισε το μαγαζί που άνοιξα, ήσουν πάλι δίπλα μου. Όταν με πυροβόλησε εκείνος ο ληστής, ήσουνα κοντά μου. Όταν χάσαμε το σπίτι μας, είχα εσένα κοντά μου. Και τώρα, με το τρακάρισμα, είσαι πάλι δίπλα μου. Όταν σκέφτομαι όλα αυτά, ένα συμπέρασμα βγάζω.

– Τι, αγάπη μου;

– Ότι είσαι γρουσούζα!

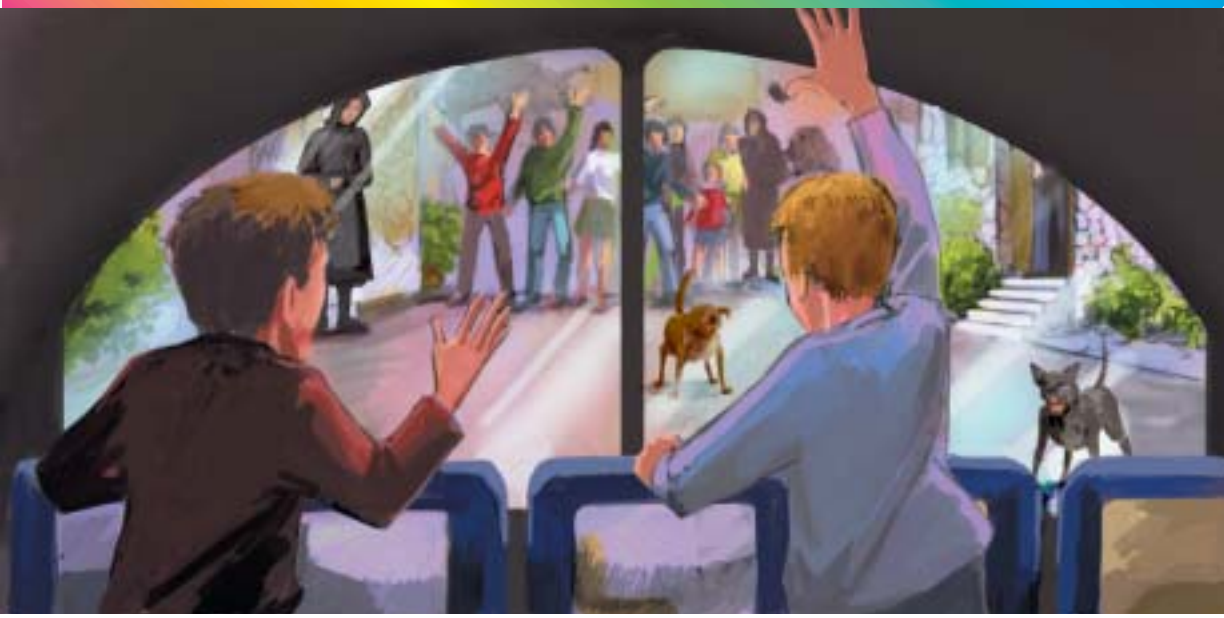

Ο ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΣ

Το πρόσωπο που μιλάει στο ποίημα, άφησε την πατρίδα του για να πάει σε μια χώρα μακρινή.
Σκέψου:

- *Πώς μπορεί να ήταν η ζωή του στην πατρίδα του;*
- *Τι να σκέφτεται για την ξένη χώρα;*
- *Τι μπορεί να ελπίζει για τον ίδιο;*

Έφυγα μικρό παιδί
από το χωριό με δάκρυ
σε μια χώρα μακρινή
τριγυρνούσα[1] απ' άκρη σ' άκρη.

Με τα προκομμένα[2] χέρια
έκανα τη γη χρυσάφι
μα ο χρόνος μ' άλλα χέρια
γύριζε γοργά[3] τ' αδράχτι[4].

Κι έτσι πλούσιος μα γέρος
νοσταλγούσα[5] κάποιο μέρος
την πλατεία του χωριού
με το ψήσιμο τ' αρνιού.

Να 'μουνα μικρό παιδί
στου σπιτιού μου την αυλή
σαν το λεύτερο πουλί να πετώ
ποτέ στην ξενιτιά να μη βρεθώ.

4

Φαντάσου πως το ποίημα συνεχίζεται. Ποιο θα ήθελες να είναι το τέλος;

1. **τριγυρνώ (*και τριγυρίζω*):** *γυρίζω εδώ κι εκεί*
2. **προκομμένα χέρια:** *τα χέρια που κάνουν πολλές δουλειές*
3. **γοργά:** *γρήγορα*
4. **το αδράχτι**
5. **νοσταλγώ:** *θέλω πολύ να γυρίσω στην πατρίδα μου και να δω αγαπημένα πρόσωπα, μέρη κ.ά. που ήξερα από παλιά*

Ελένη Αντωνάκου, «Ο ξενιτεμένος»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τι στενοχωρεί πιο πολύ τον ξενιτεμένο;

- ☐ Ότι είναι ακόμα φτωχός;
- ☐ Ότι ο καιρός πέρασε και έχει γεράσει;
- ☐ Ότι ζει μακριά από την πατρίδα του;
- ☐ Ότι δεν έχει πια κανέναν να τον περιμένει στην πατρίδα;

ΚΑΤ. 2. Βάλε (✓) στις λέξεις που ταιριάζουν στο πρόσωπο του ποιήματος.

εργατικός	γέρος
τεμπέλης	νέος
πλούσιος	λυπημένος
φτωχός	χαρούμενος
μόνος	

Σίγουρα έχεις μιλήσει με τους γονείς σου για τα σχέδιά τους. Τι σκέφτονται; Θα ήθελαν να μείνουν για πάντα στην Ελλάδα; Θέλουν μόνο να μαζέψουν κάποια χρήματα και να γυρίσουν στην πατρίδα; Ή έχουν κάτι άλλο στο μυαλό τους;

ΛΕΞ. 1. Διάβασε ξανά το ποίημα. Ποιες λέξεις ή φράσεις χρησιμοποιεί ο ποιητής για να μας πει ότι:

– Κέρδισε πολλά χρήματα.

.....

– Τα χρόνια περνούν πολύ γρήγορα.

.....

– Θέλει πολύ να ξαναδεί το χωριό του.

.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

Το ποίημα δίπλα είναι από την Ήπειρο και μιλάει για την ξενιτιά. Είναι πολύ γνωστό στην Ελλάδα γιατί έχει γίνει τραγούδι. Λέγεται δημοτικό τραγούδι, γιατί δεν ξέρουμε ποιος το έγραψε αλλά μόνο ότι το τραγουδούσανε οι άνθρωποι.

-Γιάννη μου το μαντίλι[6] σου,
γιατί το έχεις λερωμένο[7],
βρε Γιάννη, βρε Γιαννάκη μου;
Γιατί το έχεις λερωμένο,
βρε παλικαράκι[8] μου;

-Το λέρωσε η ξενιτιά, τα έρημα τα ξένα.

-Γιάννη μου το μαντίλι σου,
πέντε ποτάμια το 'πλεναν
κι έβαψαν και τα πέντε.

ΚΑΤ. 1. Το μαντίλι στο τραγούδι σημαίνει τον αποχαιρετισμό.
Εσύ τι καταλαβαίνεις;
Γιατί ο Γιάννης έχει λερωμένο το μαντίλι;

- ☐ Γιατί έκλαιγε που έφευγε;
- ☐ Γιατί χτύπησε και έδεσε την πληγή του;
- ☐ Γιατί καθάρισε το σπίτι του;

6 →

6. **το μαντίλι**
7. **λερωμένος, -η, -ο:** *βρόμικος, -η, -ο*
8. **το παλικαράκι:** *νεαρός άνδρας*

«Ειρήνη»

Τι σκέφτεσαι όταν διαβάζεις ή ακούς τη λέξη «ειρήνη»; Τι περιμένεις να διαβάσεις στο ποίημα;

Τ’ όνειρο του παιδιού είναι η ειρήνη.
Τ’ όνειρο της μάνας είναι η ειρήνη.
Τα λόγια της αγάπης κάτω από τα δέντρα
είναι η ειρήνη.

.....

Ειρήνη είναι η μυρωδιά του φαγητού το βράδυ,
τότε που το σταμάτημα του αυτοκινήτου δεν
είναι φόβος,
τότε που το χτύπημα στην πόρτα σημαίνει
φίλος,
και το άνοιγμα του παραθύρου κάθε ώρα
σημαίνει ουρανός
γιορτάζοντας τα μάτια μας με τις μακρινές
καμπάνες των χρωμάτων του, είναι η ειρήνη.

Ειρήνη είναι ένα ποτήρι ζεστό γάλα κι ένα
βιβλίο μπροστά στο παιδί που ξυπνάει.
Τότε που τα στάχυα[1] γέρνουν τόνα στ’ άλλο[2]
λέγοντας: το φως, το φως, το φως,
και ξεχειλάει[3] η στεφάνη του ορίζοντα φως[4]
είναι η ειρήνη.

.....

Η ειρήνη είναι τα σφιγμένα χέρια[5] των
ανθρώπων
είναι το ζεστό ψωμί στο τραπέζι του κόσμου
είναι το χαμόγελο της μάνας.
Μονάχα αυτό.
Τίποτ’ άλλο δεν είναι η ειρήνη.

.....

Αδέρφια μου,
μες στην ειρήνη διάπλατα ανασαίνει
όλος ο κόσμος με όλα τα όνειρά του.
Δώστε τα χέρια, αδέρφια μου,
Αυτό ’ναι η ειρήνη.

1

5

4

1. **το στάχυ**
2. **τόνα στ’ άλλο:** *το ένα στο άλλο*
3. **ξεχειλάει:** *ξεχειλίζει, γεμίζει*
4. **ξεχειλάει η στεφάνη του ορίζοντα φως**
5. **τα σφιγμένα χέρια**

Γιάννης Ρίτσος, «Ειρήνη»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Με ποιες εικόνες περιγράφει ο ποιητής την ειρήνη;

.....

.....

.....

Τι άλλο είναι η ειρήνη; Μπορείς να συνεχίσεις το ποίημα με δικές σου εικόνες;

.....

.....

.....

Σκέψου ένα άλλο ποίημα που ξεκινά με τη φράση «Πόλεμος είναι...».
Μπορείς να αναφέρεις μερικές εικόνες που περιγράφουν τον πόλεμο;

.....

.....

.....

Ο σκιτσογράφος μας σκέφτηκε να ζωγραφίσει την ειρήνη με μια μάνα και ένα παιδί στην αγκαλιά. Εσύ τι θα ζωγράφιζες;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

Οι άνθρωποι δε νοιάζονται αρκετά για την ειρήνη. Γιατί άραγε; Διάβασε το κείμενο και πες, σύμφωνα με το συγγραφέα, γιατί οι άνθρωποι δεν ενδιαφέρονται για την ειρήνη;

Πρώτη άποψη

Σε πολλές χώρες της Ευρώπης οι άνθρωποι που είναι κάτω από 50 ετών, δε γνώρισαν τον πόλεμο στον τόπο τους. Από την ώρα που γεννήθηκαν, κάθε πρωί, όταν ξυπνάνε, είναι ειρήνη. Τους είναι φυσικό[6] να ζουν μέσα στην ειρήνη. Πολλοί νομίζουν ότι είναι αδύνατο να πάψει να υπάρχει ειρήνη. Όπως θα ήταν αδύνατο ξαφνικά κάποιο πρωί να μην ανατείλει ο ήλιος[7]. Όταν περνάει πολύς καιρός χωρίς να έχει γίνει πόλεμος, οι άνθρωποι μπορεί να πιστεύουν ότι είναι φυσικό να ζούνε όλοι μαζί με ειρήνη. Όμως η ειρήνη δεν είναι κάτι φυσικό. Και αυτό οι άνθρωποι το θυμούνται δύσκολα.

6. **είναι φυσικό να:** *είναι κανονικό να, είναι λογικό να*
7. **ανατείλει ο ήλιος (από το *ανατέλλει ο ήλιος*):** *ξημερώνει, βγαίνει ο ήλιος στον ουρανό και γίνεται μέρα*

Δεύτερη άποψη

Μπαίνοντας κάποιος σε ένα κατάστημα λέει «καλημέρα». Δε βροντάει[8] την πόρτα, όταν έρχεται ένας άλλος από πίσω του και, όταν τον εξυπηρετήσουν, λέει «ευχαριστώ». Είναι ένας ευγενικός κύριος. Αυτή η συμπεριφορά είναι έμφυτη[9]; Όχι. Όταν ήταν παιδί, δεν ήταν ευγενικός από φυσικού του[10]. Έμαθε να είναι ευγενικός. Και μάλιστα τα παιδιά θυμώνουν όταν οι μεγάλοι τους λένε συνέχεια:

«Πες ευχαριστώ!», «Πες καλημέρα!», «Πες αντίο!»

Με την ειρήνη συμβαίνει το ίδιο. Είναι θέμα ανατροφής[11]. Δεν είναι πάντα εύκολο, γιατί πρέπει να σεβόμαστε τους κανόνες, να μάθουμε να ακολουθούμε το νόμο, να μάθουμε να μη χρησιμοποιούμε τη φυσική μας δύναμη. Οι άνθρωποι διαπιστώνουν[12] πως έτσι είναι καλύτερα, γιατί όσο έχουν ειρήνη, ζούνε πιο ευχάριστα. Όταν οι άνθρωποι όμως νομίζουν ότι η ειρήνη είναι φυσική κατάσταση, παύουν να φροντίζουν γι' αυτήν και τότε υπάρχει κίνδυνος να ξαναγυρίσει ο πόλεμος.

Πώς καταλαβαίνεις τη φράση «η ειρήνη είναι θέμα ανατροφής»; Συμφωνείς ή διαφωνείς με αυτή την άποψη;

8. **βροντάω:** *χτυπάω δυνατά*
9. **έμφυτος, -η, -ο:** *κάτι που έχουμε από τη γέννησή μας*
10. **από φυσικού του:** *από τη γέννησή του*
11. **η ανατροφή:** *το μεγάλωμα των παιδιών*
12. **διαπιστώνω:** *φτάνω στο συμπέρασμα, καταλαβαίνω*

Μπριζίτ Λαμπέ – Μισέλ Πυές, «Ο πόλεμος και η ειρήνη», με αλλαγές

Διάβασε και αυτό το κείμενο. Ποιες εικόνες δείχνουν τον πόλεμο και ποιες την ειρήνη;

«Ο Βασίλης έβλεπε το γαλάζιο της θάλασσας μακριά. Δεν είχε νιώσει ποτέ του τόσο ωραία. Σκεφτόταν πως μάλλον ο κόσμος είναι τόσο όμορφος γιατί τον βλέπει το ανθρώπινο μάτι με αγάπη. Αυτά τα αρώματα της φύσης μυρίζουν έτσι τρελά γιατί τα μυρίζουν οι άνθρωποι. Αυτά τα άστρα λάμπουν μόνο και μόνο γιατί τα κοιτάζει ο άνθρωπος, οι θάλασσες κυματίζουν για να τρελάνουν τον άνθρωπο από χαρά. Και σε τούτο τον όμορφο κόσμο, οι άνθρωποι χωρίς να ντρέπονται, σκοτώνουν ο ένας τον άλλο.

Ο Βασίλης είχε δει στον πόλεμο πολλούς σκοτωμένους ανθρώπους, νεκρούς, σώματα γεμάτα αίματα, βασανιστήρια, ταλαιπωρίες, πεινασμένους. Είχε ακούσει εκατοντάδες ανθρώπους να βογκάνε. Όμως πάντα θυμόταν τον μπαρμπα-Θανάση σαν παράδειγμα. Ο μπαρμπα-Θανάσης είχε ζήσει τον πόλεμο, όμως κάθε φορά που έβλεπε ένα λουλούδι να ανθίζει ή άκουγε το χαρούμενο γέλιο ενός παιδιού σκέπαζε το πρόσωπό του από ντροπή».

Να συζητήσεις με τους φίλους σου ποιοι έχουν ζήσει τον πόλεμο.
Πώς νιώθουν οι άνθρωποι σε καιρό πολέμου και πώς σε καιρό ειρήνης;

Γιατί νομίζεις ότι γίνονται οι πόλεμοι; Τι πρέπει να κάνουμε για να κρατήσουμε την ειρήνη;

Γιασάρ Κεμάλ, «Η ιστορία ενός νησιού», με αλλαγές

ΜΑΘΕ ΓΛΩΣΣΑ ΚΙ ΑΣΤΗΝΕ!

Τα παιδιά παίζουν στην αυλή του σχολείου, όταν η δασκάλα τούς συστήνει μια καινούρια μαθήτρια, την Τσεν. Από το όνομά της καταλαβαίνεις ποια είναι η εθνικότητά της;

1. **ανταποδίδω το χαιρετισμό:** *χαιρετάω και εγώ*
2. **τι αμαρτίες πληρώνω;:** *τι φταίω;*
3. **γελοιοποιούμαι:** *φαίνομαι γελοίος/αστείος*

4. **επαναλαμβάνω:** *λέω ξανά*
5. **αντικαθιστώ:** *βάζω στη θέση του/της κάποιον ή κάτι άλλο*
6. **υποθέτω:** *νομίζω, θεωρώ*
7. **ο παντογνώστης:** *που τα ξέρει όλα*

ΚΑΤ. 1. Τι ζητάει η δασκάλα από το Σεντρίκ;

..... 8

.....

ΚΑΤ. 2. Ο Σεντρίκ είναι πρόθυμος να βοηθήσει; Γιατί;

ΚΑΤ. 3. Ποιο γράμμα δεν μπορεί να προφέρει η Τσεν; Ποιο χρησιμοποιεί στη θέση του;

σελ. 24

8. **στραγγαλίζω:** *πνίγω κάποιον με τα χέρια, με σκοινί...*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Και μετά τι γίνεται; Βάλε τα σκίτσα στη σειρά για να διαβάσεις τη συνέχεια και το τέλος της ιστορίας.

ΚΑΤ. 1. Με ποιο από αυτά τα σκίτσα ταιριάζει ο τίτλος «μάθε γλώσσα κι άστηνε»; Γράψε τον αριθμό του αντίστοιχου σκίτσου.

Με το .....

9. **έχω τύψεις:** *στενοχωριέμαι για μια κακή πράξη που έκανα*

10. **οι υπότιτλοι:** *όταν μεταφράζονται οι διάλογοι/τα λόγια των ηθοποιών σε μια ξένη ταινία*

σελ. 25

Laudec (σκίτσο) - Cauvin (κείμενο), «Σεντρίκ 3»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ποια γράμματα σου φαίνονται δύσκολα να προφέρεις στα ελληνικά;
Ποιες άλλες δυσκολίες έχεις με τη γλώσσα;

Φαντάσου ότι στην τάξη σου έρχεται ένας νέος συμμαθητής που δε μιλάει ούτε τη γλώσσα σου ούτε τα ελληνικά. Τι θα κάνεις για να νιώσει πιο άνετα;

Σκέψου: όλοι οι άνθρωποι χαιρετάνε με τον ίδιο τρόπο; Υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στους λαούς;

ΛΕΞ. 1. Πώς καταλαβαίνεις τις φράσεις του κειμένου;

- να της πιάσεις την κουβέντα

- ☐ να μην την αφήνεις να μιλήσει.
- ☐ να χρησιμοποιείς τις ίδιες κουβέντες.
- ☐ να συζητάς μαζί της.

- να της κάνεις ιδιαίτερα

- ☐ να τη βάλεις σε φροντιστήριο με άλλα παιδιά.
- ☐ να κάνεις μαθήματα μόνο γι' αυτήν, όταν θα είναι μόνη της.
- ☐ να της κάνεις προσωπικά δώρα.

Ο ΗΛΙΟΣ

Όταν ο ήλιος λούζει την Ελλάδα με φως...

Ε, σεις στεριές και θάλασσες
τ' αμπέλια κι οι χρυσές ελιές

ακούτε τα χαμπέρια[1] μου
μέσα στα μεσημέρια μου.

Σ' όλους τους τόπους κι αν γυρνώ
μόνον ετούτον αγαπώ!

Από τη μέση του γκρεμού[2]
στη μέση του άλλου πελάγους

κόκκινα κίτρινα σπαρτά[3]
νερά πράσινα κι άπατα[4].

Σ' όλους τους τόπους κι αν γυρνώ
μόνον ετούτον αγαπώ!

Με τα μικρά χαμίνια[5] του
καβάλα στα δελφίνια του

με τις κοπέλες τις γυμνές
που καίγονται στις αμμουδιές

με τους λοξάτους[6] πετεινούς
και με τα κουκουρίκου τους!

2

3

6

1. **το χαμπάρι (και χαμπέρι):** *η είδηση, τα νέα*
2. **ο γκρεμός:** *εκεί που κόβεται απότομα η γη*
3. **τα σπαρτά:** *χωράφια σπαρμένα με σιτάρι, καλαμπόκι κ.ά.*
4. **τα άπατα νερά:** *νερά πολύ βαθιά*
5. **το χαμίνι:** *παιδί του δρόμου, αλητάκι*
6. **ο λοξάτος πετεινός:** *ο κόκορας που δεν έχει το κεφάλι του ίσιο*

Οδυσσέας Ελύτης, «Ο Ήλιος ο Ηλιάτορας»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποιος «μιλάει» στο ποίημα;

- ☐ Ένας τουρίστας που αγαπά τα ταξίδια;
- ☐ Ένα χελιδόνι που επιστρέφει στις ζεστές χώρες;
- ☐ Ο λαμπρός ήλιος;

ΚΑΤ. 2. Ο ποιητής διάλεξε το «πρόσωπο» αυτό για να δείξει...

- ☐ ...την αγάπη του για τον τόπο;
- ☐ ...τη ζέστη του καλοκαιριού;
- ☐ ...κάτι άλλο;

Από πού φαίνεται αυτό στο ποίημα;

ΚΑΤ. 3. Πολλοί άνθρωποι όταν σκέφτονται την Ελλάδα σκέφτονται αμέσως και τη θάλασσα. Ποιες άλλες εικόνες από το ποίημα φέρνουν στο μυαλό την Ελλάδα;

.....

.....

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 4. Πώς καταλαβαίνεις τη στροφή «Με τα μικρά χαμίνια του καβάλα στα δελφίνια του»; Σκέψου: τι σχέση έχουν οι άνθρωποι με τα δελφίνια;

Φαντάσου ότι γράφεις ένα ποίημα για την πατρίδα σου. Ποιες λέξεις-εικόνες θα χρησιμοποιήσεις για να δείξεις τις ομορφιές της;

Σε χώρες που έχει πολλές μέρες με ήλιο οι άνθρωποι έχουν διαφορετικές συνήθειες από τους ανθρώπους που ζούνε σε χώρες που δεν έχει πολύ καιρό ήλιο. Μπορείς να σκεφτείς μερικές;

σελ. 29

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

Υπάρχουν διάφορες ιστορίες για τη σχέση του ανθρώπου με τα δελφίνια. Διάβασε, για παράδειγμα, την ιστορία του Αρίωνα, ενός πολύ γνωστού μουσικού της αρχαίας Ελλάδας. Μπορείς να πεις πώς βοήθησε το δελφίνι τον Αρίωνα;

Ο Αρίων και το δελφίνι

Λένε ότι ο Αρίων, που έμενε τον περισσότερο καιρό στην Κόρινθο, κοντά στον τύραννο[7] Περίανδρο, θέλησε να ταξιδέψει στην Ιταλία και τη Σικελία. Εκεί εργάστηκε, έκανε πολλά χρήματα και είπε να γυρίσει πίσω στην Κόρινθο. Έφυγε λοιπόν από τον Τάραντα, αλλά, επειδή είχε εμπιστοσύνη μόνο στους Κορινθίους, ναύλωσε[8] ένα κορινθιακό καράβι.

7. **ο τύραννος:** *παίρνει την εξουσία με τη βία, χωρίς να τον έχει εκλέξει ο λαός*

8. **ναυλώνω:** *νοικιάζω πλοίο*

Στο ταξίδι όμως οι Κορίνθιοι αποφάσισαν να πετάξουν τον Αρίωνα στη θάλασσα για να πάρουν τα χρήματά του. Ο Αρίων κατάλαβε το σκοπό τους και τους ικέτευε[9] να του χαρίσουν τη ζωή και να τους δώσει όλα όσα είχε, αλλά δεν κατάφερε να τους πείσει. Μην ξέροντας τι να κάνει, τους ζήτησε μια τελευταία χάρη: να σταθεί[10] στο κατάστρωμα του πλοίου και να τραγουδήσει φορώντας τα καλύτερά του ρούχα. Όταν θα τελείωνε το τραγούδι, θα έπεφτε στη θάλασσα. Οι ναύτες φυσικά χάρηκαν πολύ που θ' άκουγαν τον καλύτερο τραγουδιστή του κόσμου. Έτσι, ο Αρίων φόρεσε τα καλύτερά του ρούχα, πήρε την κιθάρα του, τραγούδησε ένα παλιό τραγούδι, και όταν τελείωσε, έπεσε στη θάλασσα όπως ήταν, με τα ρούχα του. Οι ναύτες συνέχισαν το ταξίδι ως την Κόρινθο.

9. **ικετεύω:** *παρακαλώ θερμά*
10. **να σταθεί (από το *στέκομαι*)**

Εκείνον, όπως λένε, τον πήρε ένα δελφίνι στη ράχη του και τον πήγε στο Ταίναρο. Εκεί βγήκε στη στεριά και ξεκίνησε για την Κόρινθο με τα ίδια ρούχα. Όταν λοιπόν έφτασε στην Κόρινθο, είπε όλη την ιστορία στον Περίανδρο. Όταν έφτασε το πλοίο, ο Περίανδρος κάλεσε τους ναύτες να του πουν αν ήξεραν τίποτα για τον Αρίωνα. Εκείνοι του απάντησαν ότι τον είχαν δει στην Ιταλία, ότι ήταν καλά και ότι τον άφησαν στον Τάραντα, όπου εργαζόταν πολύ καλά. Εκείνη τη στιγμή όμως παρουσιάστηκε μπροστά τους ο Αρίων, ντυμένος όπως ήταν όταν είχε πέσει στη θάλασσα. Οι ναύτες, έκπληκτοι, δεν μπόρεσαν να αρνηθούν τίποτα.

Από τον Ηρόδοτο, σε μετάφραση του Άγγελου Βλάχου, με αλλαγές

Ο ΗΛΙΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΝΕΡΟ

Μια φορά κι έναν καιρό, τα πολύ παλιά χρόνια, τότε που όλα στον κόσμο ήταν διαφορετικά, Ήλιος και Νερό ζούσαν και τα δυο πάνω στη Γη και ήτανε αγαπημένοι φίλοι

Ο Ήλιος έμενε με τη γυναίκα του, τη Σελήνη. Το Νερό ζούσε με τη γυναίκα του τη Θάλασσα και τους συγγενείς της, τα Κύματα και τα Ψάρια. Πολύ συχνά πήγαινε ο Ήλιος να δει τι γίνεται ο φίλος του το Νερό. Μα το Νερό ποτέ δεν πήγαινε στο σπίτι του Ήλιου.

– Γιατί, στ' αλήθεια, δεν έρχεσαι και συ καμιά φορά στο σπιτικό μου; ρώτησε ο Ήλιος μια μέρα.

– Α, δε γίνεται, απάντησε το Νερό. Εγώ μονάχος μου πουθενά δεν πηγαίνω. Αν ερχόμουν, θα έπρεπε να πάρω μαζί και τους συγγενείς μου.

– Άκου λόγος! είπε λίγο θυμωμένος ο Ήλιος. Και βέβαια να τους πάρεις. Χαρά μεγάλη θα είναι για μένα και τη γυναίκα μου να σας περιποιηθούμε[1] όλους.

– Ούτε αυτό γίνεται, κούνησε το κεφάλι λυπημένα το Νερό. Είμαστε τόσοι πολλοί, που δε θα χωρέσουμε. Έτσι και 'ρθούμε, η γυναίκα σου και συ θα πρέπει να φύγετε από το σπίτι.

– Και γι' αυτό στενοχωριέσαι; γέλασε ο Ήλιος. Θα χτίσω τότε ένα σπίτι πολύ μεγάλο. Θα χτίσω αμέσως ένα παλάτι, από χρυσάφι. Έχω αρκετό.

– Χτίσε, μα να το ξέρεις: Τεράστιο[2] πρέπει να είναι για να χωρέσουμε.

– Μη σε νοιάζει, μη σε νοιάζει! γέλασε πάλι ο Ήλιος κι έφυγε βιαστικά.

Γύρισε πίσω, μίλησε στην κυρά του τη Σελήνη για το μεγάλο το σπίτι κι εκείνη συμφώνησε.

1. **περιποιούμαι:** *δείχνω το ενδιαφέρον μου σε κάποιον, φροντίζω*
2. **τεράστιος, -α, -ο:** *πολύ μεγάλος, -η, -ο*

Έβαλε τότε κι ο Ήλιος όλο του το χρυσάφι και σε λίγο καιρό ένα πολύ μεγάλο, ονειρεμένο παλάτι –το καινούριο τους σπιτικό– ήταν έτοιμο να δεχτεί το Νερό και τους συγγενείς του.

– Είσαι σίγουρος πως είναι αρκετά μεγάλο; ρώτησε το Νερό που δεν τον πίστευε, όταν πήγε ο Ήλιος να το προσκαλέσει. Είσαι σίγουρος πως θα χωρέσουμε όλοι;

– Και βέβαια είναι μεγάλο, απάντησε ο Ήλιος περήφανα, και βέβαια θα χωρέσετε όλοι.

Ξεκίνησε λοιπόν το Νερό με τη γυναίκα του και το συγγενολόι[3], έφτασε μπροστά στο τεράστιο παλάτι και, πριν να μπει, ρώτησε τον Ήλιο:

– Κι αν μας πέσει μικρό και σου κάνουμε καμιά ζημιά; Αν στο τέλος δεν έχετε πού να σταθείτε κι εσύ και η κυρα-Σελήνη;

– Μπες και μη σε νοιάζει, ξανάπε ο Ήλιος, που τον είχε πιάσει το φιλότιμο[4]. Το παλάτι μου το έχτισα για χατίρι σου. Τι να κάνει και το Νερό, μπήκε στο παλάτι και αμέσως πλημμύρισε[5] το υπόγειο κι όλο το πρώτο πάτωμα.

Τρομαγμένος τότε ο Ήλιος, άρπαξε τη Σελήνη κι ανέβηκαν βιαστικά στο παραπάνω, για να μη βραχούν.

– Είσαι σίγουρος πως θα χωρέσουμε όλοι; φώναξε πίσω του άλλη μια φορά το Νερό.

3. **το συγγενολόι:** *όλοι οι συγγενείς*
4. **με πιάνει το φιλότιμο:** *νιώθω ότι πρέπει να προσφέρω και να βοηθήσω κάποιον*
5. **πλημμυρίζω:** *γεμίζω με νερό*

– Και βέβαια θα χωρέσετε, απάντησε ο Ήλιος, που δεν έλεγε να το βάλει κάτω[6].

Προχώρησε τότε το Νερό περισσότερο, για να μπουν πίσω του και οι άλλοι. Και σε λίγο ολόκληρο το παλάτι πλημμύρισε ως επάνω. Ζημιά μεγάλη έπαθε του Ήλιου το σπιτικό. Τίποτα δεν έμεινε όρθιο. Και το Νερό κόντευε ν' αγγίξει τη στέγη. Εκεί, στη στέγη πάνω, βρισκόταν τώρα ο νοικοκύρης με τη γυναίκα του.

– Είσαι σίγουρος ακόμα πως μας θέλεις; του φώναξε από κάτω, για τελευταία φορά, το Νερό.

Κι ο Ήλιος, για να μη ρεζιλευτεί[7], όχι δεν είπε πάλι.

– Είμαι σίγουρος, απάντησε.

Έτσι το Νερό προχώρησε κι άλλο, έπειτα κι άλλο και σιγά σιγά σκέπασε και τη στέγη. Ο Ήλιος τότε –τι να κάνει;– πήρε τη γυναίκα του και ανέβηκε στον ουρανό ψηλά, για να μην πνιγεί. Έτσι έγινε κι έφυγαν από τη γη ο Ήλιος και η Σελήνη. Έτσι έγινε και πήγαν και οι δυο στον ουρανό.

6. **δεν το βάζω κάτω:** *δε σταματώ να προσπαθώ παρά τις δυσκολίες*
7. **ρεζιλεύομαι:** *νιώθω ντροπή γιατί με κοροϊδεύουν ή γιατί κάνω ανόητα πράγματα*

Λότη Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου, «Τα τέρατα του λόφου», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. «Ο Ήλιος και το Νερό» είναι μια φανταστική ιστορία, ένα παραμύθι. Ποια από αυτά που διάβασες συμβαίνουν μόνο στα παραμύθια;

ΚΑΤ. 2. Βάλε τα σκίτσα στη σειρά και γράψε κάτω από κάθε σκίτσο λίγα λόγια από το κείμενο.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Πώς λες τον ήλιο στη γλώσσα σου και πώς το νερό;

Στη δική σου χώρα έχετε καμιά ιστορία για τον ήλιο και το νερό;

Ψάξε στη γεωγραφία και βρες τι παθαίνει το νερό όταν έχει πανσέληνο και τι όταν δεν έχει.

Ο ήλιος και το νερό λέγονται «στοιχεία της φύσης». Εσύ ξέρεις άλλα τέτοια στοιχεία της φύσης που έχουν σχέση με τον άνθρωπο;

.....

.....

.....

.....

ΛΕΞ. 1. Σε κάθε ομάδα μια λέξη δεν ταιριάζει με τις άλλες. Ποια είναι αυτή;

1. ήλιος - σελήνη - πετεινός - νερό
2. αμπέλια - δελφίνια - ελιές - σπαρτά
3. υπόγειο - πρώτο πάτωμα - νερό - στέγη
4. κύματα - ψάρια - θάλασσα - στεριά

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Διάβασε τώρα τα λόγια τεσσάρων «ηλιοκολλημένων». Μπορείς να βρεις ποιος «μιλάει» σε κάθε κείμενο; Προσοχή, ένα όνομα περισσεύει.

1. Νικόλαος Κοπέρνικος, Πολωνός αστρονόμος, 1473-1543
2. Ουάινα Καπάκ, βασιλιάς των Ίνκας 1493-1528
3. Λουδοβίκος ΙΔ', βασιλιάς της Γαλλίας, 1638-1715
4. Ακενατών, φαραώ της Αιγύπτου, περίπου 1375-1354 π.Χ.
5. Αρίσταρχος ο Σάμιος, Έλληνας αστρονόμος, περίπου 220-143 π.Χ.

Ήλιε μας, ήλιε μας, βασιλιά μας

1. «Είμαι από τη Σάμο. Πριν από μένα όλοι πίστευαν ότι η Γη ήταν το κέντρο του Σύμπαντος[8]. Εγώ όμως κατάλαβα ότι ο Ήλιος είναι το κέντρο του Σύμπαντος[9] και ότι η Γη όπως και οι άλλοι πλανήτες γυρνάνε γύρω του».

Ποιος είμαι; .....

2. «Όταν το 1661 ανέβηκα στο θρόνο της Γαλλίας, ονόμασα τον εαυτό μου Βασιλιά-Ήλιο, για να δείξω τη δύναμή μου. Ήμουν ο πιο μεγάλος και, φυσικά, ο πιο λαμπρός ηγεμόνας[10] της εποχής μου».

Ποιος είμαι; .....

3. «Ήμουν βασιλιάς, γιος του Ήλιου, του πιο μεγάλου θεού μας. Μεγάλωσα το βασίλειό[11] μου κατακτώντας[12] μεγάλο μέρος της Νότιας Αμερικής, από την Κολομβία μέχρι τη Χιλή. Στην πρωτεύουσα του βασιλείου μου, στο Κούσκο, ήταν ο μεγάλος ναός του Ήλιου. Στις τελετές που οργανώναμε φορούσαμε χρυσές μάσκες για να δοξάσουμε το θεό μας».

Ποιος είμαι; .....

8. **το Σύμπαν:** *το Διάστημα μαζί με όλα τα σώματα που περιλαμβάνονται σε αυτό*
9. **ο Ήλιος είναι το κέντρο του Σύμπαντος:** *το Διάστημα μαζί με όλα τα σώματα που περιλαμβάνονται σε αυτό*
10. **ο ηγεμόνας:** *ο βασιλιάς, ο αρχηγός σε ένα κράτος*
11. **το βασίλειο:** *το κράτος ενός βασιλιά*
12. **κατακτώ ένα λαό:** *τον κάνω δικό μου με τη δύναμή μου, τον βάζω κάτω από τη δική μου εξουσία*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

4. «Ο Ήλιος κινείται γύρω από τη Γη, μας δίδασκαν εδώ και αιώνες[13]. Εγώ όμως δε συμφωνούσα με αυτό και προσπάθησα να δείξω ότι ήταν σωστή μια παλιά άποψη των αρχαίων Ελλήνων και συγκεκριμένα, του Αρίσταρχου από τη Σάμο. Ο Ήλιος βρίσκεται στη μέση του Σύμπαντος, ακίνητος, και όλοι οι άλλοι πλανήτες –και η Γη φυσικά– γυρίζουν γύρω του. Στην εποχή μου σχεδόν κανείς δε με πίστεψε. Όμως, καθώς περνούσε ο καιρός, η αλήθεια μου έλαμψε σαν Ήλιος!».

Ποιος είμαι; .....

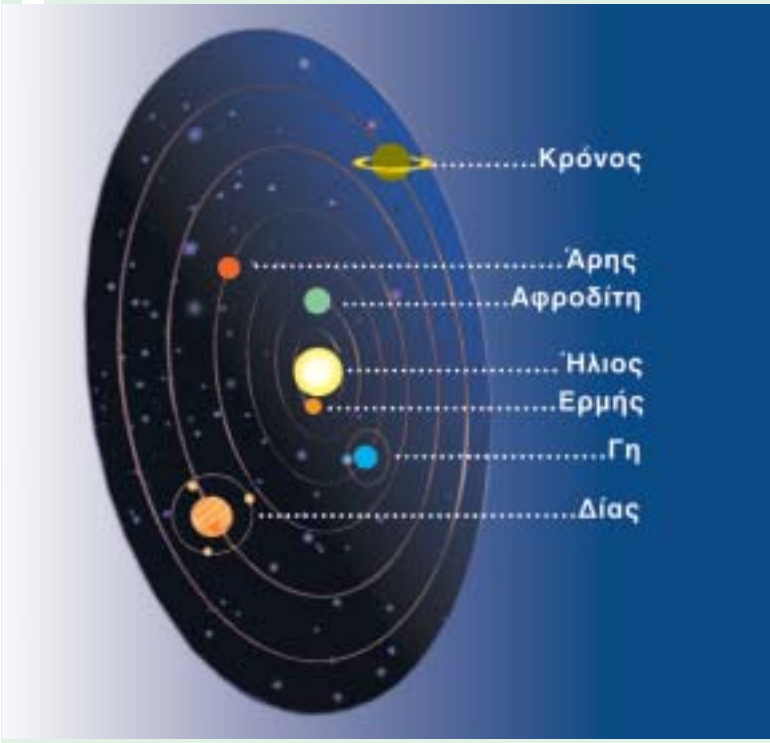

ΚΑΤ. 1. Για κάθε κείμενο που διάβασες λείπει ο τίτλος του. Βάλε τώρα μπροστά από κάθε τίτλο τον αριθμό του αντίστοιχου κειμένου.

- ☐ Ο Ήλιος είναι το κέντρο του Σύμπαντος.
- ☐ Η αλήθεια λάμπει όπως ο Ήλιος.
- ☐ Εγώ, πάντως, λάμπω!
- ☐ Εγώ, ο γιος του Ήλιου.

13. **ο αιώνας:** *εκατό (100) χρόνια*

ΣΚΗΝΗ 3

ΝΑΤΗ ΞΕΦΥΣΑΕΙ[1]

Οι φάλαινες[2] είναι ήρεμα ζώα, όταν όμως οι άνθρωποι τις κυνηγούν, τότε αγριεύουν και γίνονται επικίνδυνες[3].

2

1. **ξεφυσάει (από το *ξεφυσώ*):** *βγάζει με δύναμη τον αέρα από μέσα της*
2. **η φάλαινα**
3. **επικίνδυνος, -η, -ο:** *μπορεί να κάνει κακό*

σελ. 41

Ήταν νύχτα, κάπου μετά τα μεσάνυχτα. Ο καπετάνιος του πλοίου ανέβηκε στο κατάστρωμα για να δει αν όλα πάνε καλά. Κάτι δεν του άρεσε. Ένιωθε ότι εκεί κοντά τους, στη θάλασσα, τους ακολουθούσε μια φάλαινα.

– Καπετάνιε εκεί, εκεί, φώναξε με δύναμη ένας ναύτης[4].

Μακριά στον ορίζοντα φαινόταν να κουνιέται κάτι άσπρο και μεγάλο.

– Να τη ξεφυσάει!... ξεφυσάει! συνέχισε ο ίδιος ναύτης με άγρια χαρά.

– Είναι μια καμπούρα σαν λόφος[5] από χιόνι! Είναι η άσπρη φάλαινα!

Οι ναύτες ετοίμαζαν να κατεβάσουν από το πλοίο τις μικρές βάρκες. Ήταν έτοιμοι για κυνήγι.

Ο ωκεανός[6] ήταν γαλήνιος[7] σαν λιβάδι και οι βάρκες πλησίασαν γρήγορα τη φάλαινα. Ήταν τόσο όμορφη. Ήρεμη, με το γυαλιστερό άσπρο, σαν γάλα, δέρμα της να ρίχνει μια μακριά σκιά στη θάλασσα και γύρω της να σχηματίζουν κύκλο μικρά κυματάκια. Οι ναύτες είχαν μείνει άφωνοι από τη μαγευτική εικόνα καθώς έπλεαν. Σκέφτηκαν ότι όλα θα είναι εύκολα, αφού η φάλαινα είναι τόσο ήσυχη. Θα της έριχναν τα καμάκια[8] και θα τη σκότωναν χωρίς προβλήματα. Όμως πόσο λάθος έκαναν!

9

Ξαφνικά, η φάλαινα έκανε στροφή, βούτηξε στο βυθό[9] με μεγάλη ταχύτητα και σε λίγα λεπτά στεκόταν κάτω από μία βάρκα με ανοιχτό το στόμα. Φαίνονταν καθαρά τα γυαλιστερά άσπρα της δόντια και το τεράστιο στόμα της. Ήταν έτοιμη να επιτεθεί και να ρίξει τη βάρκα.

8

4. **ο ναύτης:** *δουλεύει στο πλοίο*
5. **ο λόφος:** *χαμηλό βουνό*
6. **ο ωκεανός:** *μεγάλη θάλασσα*
7. **γαλήνιος, -α, -ο:** *ήρεμος, -η, -ο, ήσυχος, -η, -ο*
8. **ρίχνω καμάκι**
9. **ο βυθός:** *το κάτω μέρος της θάλασσας, ο πάτος*

Οι ναύτες προσπάθησαν να φύγουν από ’κει, αλλά η φάλαινα ήταν έξυπνη και τους ακολούθησε από κάτω. Έπαιζε μαζί τους το παιχνίδι της γάτας με το ποντίκι.

Δεν πέρασε ένα λεπτό και η φάλαινα έκανε επίθεση, δάγκωσε την πλώρη[10] και έκοψε τη βάρκα στα δύο. Οι υπόλοιποι ναύτες στις άλλες βάρκες προσπάθησαν να μείνουν μακριά, γιατί φοβήθηκαν πάρα πολύ.

Στο μεταξύ η κομμένη βάρκα βούλιαξε και οι ναύτες της πιάστηκαν από ξύλα, που ήταν πάνω στο νερό, για να μην πνιγούν. Η φάλαινα έκανε κύκλους γύρω τους χτυπώντας την ουρά της στο κύμα. Ο καπετάνιος φώναζε: «Μόλις η φάλαινα βουτήξει στο νερό κολυμπήστε γρήγορα προς το πλοίο». Έτσι κι έγινε, και σε λίγο αυτοί που προσπάθησαν να σκοτώσουν τη φάλαινα βρίσκονταν πάλι στο κατάστρωμα χωρίς να έχουν πετύχει τίποτε.

Ήταν φοβερά κουρασμένοι και απογοητευμένοι. Η φάλαινα τους είχε ξεφύγει. Όμως, όχι! «Ανοίξτε τα πανιά» φώναξε ξαφνικά ένας ναύτης. «Πιάστε τα κουπιά, πάλι. Πάμε κατευθείαν πάνω στη φάλαινα. Φέρτε το καμάκι». Το πλοίο άρχισε ν’ ακολουθεί τη γραμμή που άφηνε στη θάλασσα η φάλαινα καθώς έφευγε. Οι ναύτες τώρα ονειρεύονταν τη νέα περιπέτεια.

10. **πλώρη:** *το μπροστινό μέρος ενός πλοίου ≠ η πρύμνη*

Από το «Μόμπι-Ντικ» ή «Η Φάλαινα» του Herman Melville

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Στο κείμενο, οι ψαράδες που κυνηγούσαν τη φάλαινα παρά λίγο να πνιγούν. Γιατί; Τι έγινε;

ΚΑΤ. 2. Το κείμενο λέει ότι η φάλαινα έπαιζε με τους ναύτες το παιχνίδι της γάτας με το ποντίκι. Δηλαδή τι ακριβώς έκανε;

Σήμερα οι φάλαινες είναι «είδος προς εξαφάνιση», που σημαίνει ότι έχουν μείνει πολύ λίγες στον κόσμο. Τι πρέπει λοιπόν να κάνουμε;

ΛΕΞ. 1. Να κυκλώσεις τι από τα δίπλα έχει ο βυθός της θάλασσας.

πέτρες	ψάρια
πουλιά	σπίτια
φύκια[11]	σύννεφα
λουλούδια	ανθρώπους

11. **τα φύκια:** *τα φυτά που ζούνε κάτω από το νερό*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 2. Σε ποια εικόνα ταιριάζει το καθένα; Γράψε τον αντίστοιχο αριθμό.

1. φάλαινα
2. καρχαρίας
3. δελφίνι
4. ξιφίας
5. σκυλόψαρο
6. χταπόδι
7. μπαρμπούνι

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 3. Μπορείς να βρεις ποια λέξη από το κείμενο ταιριάζει σε κάθε αριθμό;

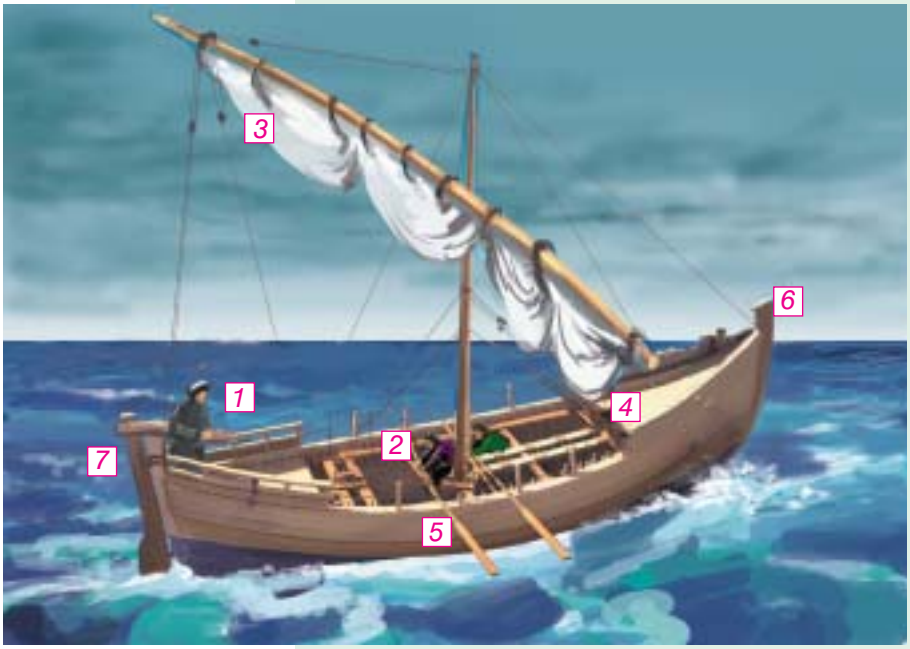

1. .....
2. .....
3. .....
4. κατάστρωμα.....
5. .....
6. .....
7. .....

ΜΙΑ ΖΩΗ ΧΩΡΙΣ ΧΡΩΜΑ

Ο Γρηγόρης είναι μαθητής της Α΄ Γυμνασίου.
Η οικογένειά του άφησε το χωριό και ζει στην πόλη.

Μένουμε σε δύο δωμάτια, στο υπόγειο μιας πολυκατοικίας. Λίγοι άνθρωποι κατεβαίνουν τα σκαλοπάτια για να φτάσουν ως εδώ. Μερικοί συγγενείς μας, που έρχονται πότε πότε να μας δουν, ο κυρ Ανέστης, ο θυρωρός με τη φαλάκρα και τ' αυτιά τα πεταχτά[1], δυο τρεις συμμαθήτριες της Μαργαρίτας, η κυρα-Κατίνα, η καθαρίστρια, για να σφουγγαρίσει, ο φίλος μου ο Δημήτρης, που δουλεύει στο συνεργείο της γωνίας και η δεσποινίς Ελπίδα, η ιδιοκτήτρια, για να εισπράξει το νοίκι[2] μία φορά το μήνα.

Το παράθυρό μας είναι πλάι στο δρόμο. Δε φαίνεται ο ουρανός. Όμως μπορώ να βλέπω τη βροχή, τις ρόδες των αυτοκινήτων και τα πόδια των περαστικών. Από το βάδισμά[3] τους έχω μάθει να ξεχωρίζω αν είναι χαρούμενοι και ξεκούραστοι ή όχι. Άλλοι περπατάνε ζωηρά και άλλοι αργά με κόπο[4]. Συχνά κάποιοι αφήνουνε τις σακούλες με τα σκουπίδια τους μπροστά και τότε σκοτεινιάζουν όλα. Η μητέρα παρακάλεσε τον κυρ Ανέστη να κάνει παρατήρηση[5] σ' αυτούς που παρατάνε τις βρομιές τους κοντά στη μύτη μας.

– Δεν το ξέρουν πως εδώ κάτω μεγαλώνουνε παιδιά; διαμαρτύρεται[6] η μητέρα, προσπαθώντας να βρει κατανόηση[7].

1. **τα πεταχτά αυτιά**
2. **εισπράττω το νοίκι:** *παίρνω τα χρήματα για το ενοίκιο κάθε μήνα*
3. **το βάδισμα:** *ο τρόπος που περπατά κάποιος*
4. **με κόπο:** *δύσκολα*
5. **κάνω παρατήρηση (σε κάποιον):** *μαλώνω κάποιον*
6. **διαμαρτύρομαι:** *παραπονιέμαι, λέω τα παράπονά μου*
7. **βρίσκω κατανόηση:** *με καταλαβαίνει κάποιος όταν του λέω το πρόβλημά μου*

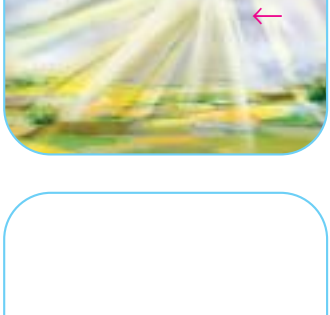

Εκείνος κατσούφιασε[8] και ξύνοντας τη φαλάκρα του, ρίχνει θυμωμένος τα βάρη[9] στους αγνώστους.

– Είναι αναίσθητοι[10] και αδιάφοροι[11], της λέει. Τα βγάζουν στα κρυφά τις νύχτες.

Αποφεύγουμε[12] να ανοίξουμε τα παράθυρα για να μην αναπνέουμε σκόνες και καυσαέρια[13] και για να μη μυρίζει άσχημα το σπίτι μας.

14

Σκέφτομαι πόσο θαυμάσια πρέπει να νιώθουνε τα πουλιά που πετάνε ψηλά, χαίρονται την ελευθερία τους και παίζουνε με τις ηλιαχτίδες[14]. Πότε πότε η καρδιά μου φτερουγίζει[15] μαζί τους σε πανέμορφα λιβάδια.

Σε τέτοιες στιγμές τα μάτια μου γεμίζουνε χρώματα. Ξεχνώ τη βρόμικη τσιμεντένια πόλη, σκεπάζω με τα χέρια το πρόσωπό μου και αμέσως ταξιδεύω σε παραμυθένιους[16] τόπους, γεμάτους ανθισμένες βυσσινιές, αμυγδαλιές, κέδρους, και πυκνόφυλλα[17] πλατάνια.

8. **κατσουφιάζω:** *χάνω το κέφι μου και φαίνομαι στενοχωρημένος, -η, δεν είμαι χαρούμενος, -η, δεν είμαι κεφάτος, -η*
9. **ρίχνω τα βάρη (σε κάποιον):** *κατηγορώ κάποιον*
10. **αναίσθητος, -η, -ο:** *δε νοιάζεται*
11. **αδιάφορος, -η, -ο:** *δεν ενδιαφέρεται*
12. **αποφεύγω:** *προσπαθώ να μην κάνω κάτι*
13. **τα καυσαέρια:** *ο βρόμικος αέρας*
14. **οι ηλιαχτίδες**
15. **η καρδιά μου φτερουγίζει:** *έχει φτερά και πετάει σαν τα πουλιά*
16. **παραμυθένιος, -α, -ο:** *έχει σχέση με παραμύθι*
17. **πυκνόφυλλος, -η, -ο:** *έχει πολλά και πυκνά φύλλα*

Σπύρος Γ. Τσίρος, «Ο Γρηγόρης της βροχής», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ο Γρηγόρης δεν είναι ευτυχισμένος που ζει στην πόλη. Πού φαίνεται αυτό στο κείμενο;

ΚΑΤ. 2. Γιατί νομίζεις ότι η οικογένεια του Γρηγόρη ζει σε τέτοιο σπίτι;

- ☐ Γιατί δεν έβρισκε άλλο.
- ☐ Γιατί φοβάται τα ψηλά.
- ☐ Γιατί δεν έχει πολλά λεφτά.

ΚΑΤ. 3. Πότε τα μάτια του Γρηγόρη «γεμίζουνε χρώματα»;

Όταν.....

.....

Τι βλέπεις εσύ από το παράθυρο ή το μπαλκόνι σου;

ΛΕΞ. 1. Ποια λέξη δεν ταιριάζει σε κάθε ομάδα;

υπόγειο - σκαλοπάτια - θυρωρός - καθαρίστρια - ιδιοκτήτρια - αυλή

λεωφόροι - χωράφια - καυσαέρια - τσιμεντένια κτίρια - εμπορικά κέντρα

αυτοκίνητα - μοτοσικλέτες - πεζοί - αεροπλάνα

ΛΕΞ. 2. Αντιστοίχισε τώρα τις ομάδες με τις λέξεις στον κύκλο. Προσοχή! Μία λέξη δεν ταιριάζει σε καμία ομάδα.

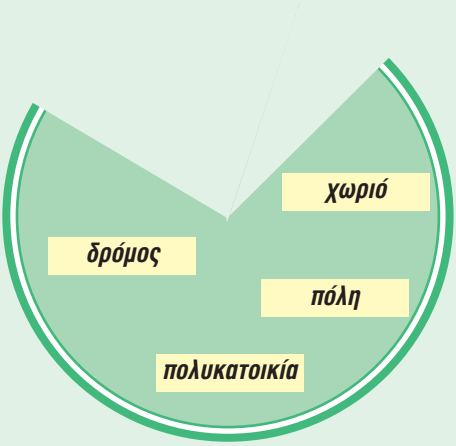

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 3. Ξέρεις πώς λέγεται κάθε δέντρο;

βυσσινιά

κέδρος

αμυγδαλιά

έλατο

πλατάνι

σελ. 51

Γιατί ο μπαμπάς προτείνει στο μικρό σπουργίτι να πάνε μια εκδρομή στο δάσος;
Ο μικρός συμφωνεί ή διαφωνεί;

ΣΚΗΝΗ 1

ΑΧ ΑΥΤΗ Η ΓΙΑΓΙΑ!

Οι γιαγιάδες δε λένε πάντα όμορφες ιστορίες στα εγγόνια τους. Μερικές είναι γκρινιάρες[1] και όλο κάτι θέλουν.

1. **ο γκρινιάρης, -α**: *δεν του/της αρέσει τίποτα και όλο παραπονιέται*

– Πάω στο χωριό για ψώνια, είπε η μητέρα του Τζορτζ ένα Σάββατο πρωί. Πρόσεξε μην κάνεις καμιά φασαρία και μην ξεχάσεις να δώσεις το φάρμακο στη γιαγιά. Η γιαγιά που κοιμόταν στην πολυθρόνα[2] της, δίπλα στο παράθυρο, μόλις έφυγε η μητέρα του Τζορτζ άνοιξε τα μάτια της και είπε:

– Άκουσες τι σου είπε η μαμά σου Τζορτζ;

– Ναι, γιαγιά, απάντησε χωρίς κέφι το παιδί.

Ο Τζορτζ βαριόταν πάρα πολύ. Ο πατέρας του ήταν αγρότης[3] και το σπίτι τους ήταν μακριά από το χωριό, ανάμεσα στις κότες, τα πρόβατα και τις αγελάδες. Δεν είχε άλλα αδέρφια και οι φίλοι του από το σχολείο έμεναν μακριά. Η μόνη του παρέα όταν έλειπαν όλοι ήταν η γκρινιάρα γιαγιά του, με τα κιτρινοκαφέ δόντια.

– Μπλιααχ! «Καθόλου διασκεδαστικό», σκέφτηκε ο Τζορτζ.

– Τζορτζ, φώναξε η γιαγιά, μπορείς να μου φέρεις το τσάι μου για αρχή;

– Μάλιστα, γιαγιά, είπε το παιδί και σε λίγα λεπτά ήρθε με ένα φλιτζάνι τσάι.

– Α! Όχι έτσι Τζορτζ. Θέλω κι άλλη ζάχαρη.

Ο Τζορτζ έφερε και τη ζάχαρη.

2

2. **η πολυθρόνα**
3. **ο αγρότης:** *καλλιεργεί τη γη*

6 – Μμμ! Τζορτζ, φέρε μου κι ένα πιατάκι, ξαναείπε η γιαγιά.

«Τι εγωίστρια που είναι» έλεγε από μέσα του ο Τζορτζ καθώς πήγαινε να φέρει και το πιατάκι. «Άλλες γιαγιάδες είναι ευγενικές, χαμογελάνε και ρωτάνε τα εγγόνια τους πώς περνάνε. Αυτή... τίποτα. Όλη μέρα παραπονιέται και μουρμουρίζει. Μόνο ο εαυτός της τη νοιάζει».

– Τζορτζ, άρχισε η γιαγιά, ξέρεις ποιο είναι το πρόβλημα με σένα;

Το παιδί δε μίλησε.

– Ψηλώνεις πολύ γρήγορα, συνέχισε η γιαγιά. Τα αγόρια που ψηλώνουν τόσο γρήγορα γίνονται βλάκες και τεμπέληδες.

– Μα δεν μπορώ να κάνω τίποτα γι' αυτό, γιαγιά.

– Μπορείς και παραμπορείς, απάντησε η γιαγιά. Το να ψηλώνεις είναι μια απαίσια παιδική συνήθεια[4].

– Κάποτε όμως, γιαγιά, κι εσύ ψήλωνες, ε;

– Ναι αλλά παράτησα από νωρίς την κακή συνήθεια, όπως παράτησα και τη λαιμαργία[5] και την τεμπελιά.

– Μα, γιαγιά, πώς να σταματήσω να ψηλώνω; είπε το αγόρι.

– Χμμ! Να σταματήσεις να τρως σοκολάτες και να τρως λάχανο[6].

– Λάχανο; Μα δε μου αρέσει καθόλου το λάχανο, γιαγιά.

4. **η συνήθεια:** *όταν κάνω κάτι πολλές φορές*
5. **η λαιμαργία:** *όταν έχω συνέχεια όρεξη για φαγητό*
6. **το λάχανο**

– Δεν έχει καμία σημασία αυτό Τζορτζ. Πρέπει να τρως λάχανο τρεις φορές τη μέρα και μάλιστα να έχει και κάμπιες[7] μέσα!!!!!!!!!!
– Μπλιααχ! Έκανε το παιδί.
– Οι κάμπιες χαρίζουν[8] μυαλό.
Και τα σαλιγκάρια[9] επίσης.
– Ε, όχι και σαλιγκάρια, γιαγιά.
– Τι λες Τζορτζ. Εγώ, κάθε φορά που βλέπω σαλιγκάρι το καταπίνω[10] γρήγορα, πριν προλάβει να πάει μακριά.
– Γιαγιά, σίγουρα θα αστειεύεσαι.
– Δεν αστειεύομαι καθόλου. Αν είσαι μάλιστα τυχερός, μπορεί να πετύχεις και σκαθάρια[11].

7

9

11

– Γιαγιά πώς μπορείς; Είναι αηδιαστικό[12], είπε ο Τζορτζ και πήγε στην κουζίνα χτυπώντας την πόρτα πίσω του.
«Δεν πρόκειται να με φοβίσει αυτή η γιαγιά» σκέφτηκε ο Τζορτζ και κάθισε στο τραπέζι της κουζίνας. «Τι να κάνω για να τη φοβίσω εγώ;» «Χμμ! Να φέρω ένα ποντίκι στο δωμάτιο ή να της βάλω ένα φίδι στο φόρεμα;».

7. **η κάμπια**
8. **χαρίζω:** *δίνω*
9. **το σαλιγκάρι**
10. **καταπίνω:** *κατεβάζω από το στόμα*
11. **το σκαθάρι**
12. **είναι αηδιαστικό:** *δε μου αρέσει καθόλου*

– Το βρήκα, φώναξε ο Τζορτζ. Θα φτιάξω ένα μαγικό φάρμακο για να σταματήσει να λέει τέτοια πράγματα η γιαγιά μου.

Έτσι, ο Τζορτζ πήρε μια μεγάλη κατσαρόλα και άρχισε να σκέφτεται τι να βάλει μέσα για το φάρμακο.

Άρχισε να βάζει μέσα ό,τι έβρισκε στην κουζίνα: ένα βάζο μουστάρδα, ένα κουτί σάλτσα τσίλι πολύ καυτερή, μαύρο πιπέρι.

«Το φάρμακο της γιαγιάς» σκέφτηκε «είναι καφέ. Για να μην καταλάβει λοιπόν τι έκανα, πρέπει να το βάψω καφέ. Χμμ! Ένα κουτί καφέ με λίγη οδοντόκρεμα θα είναι ό,τι πρέπει».

– Τζορτζ, σε λίγο είναι η ώρα για το φάρμακό μου. Μην το ξεχνάς παλιόπαιδο, φώναζε η γιαγιά από μέσα.

– Μην ανησυχείς, γιαγιά. Έρχομαι.

Το φάρμακο του Τζορτζ ήταν σχεδόν έτοιμο. Μύριζε απαίσια αλλά και τι πείραζε; «Έτσι μυρίζει και το φάρμακο που παίρνει η γιαγιά» έλεγε ο Τζορτζ καθώς έβαζε το φάρμακο μέσα σε ένα μπουκάλι.

– Τζορτζ, άργησες.
– Όχι, γιαγιά, εδώ είμαι. Να, και το φάρμακό σου. Άνοιξε το στόμα σου για να σου δώσω μια μεγάλη κουταλιά. Αααα, έτσι μπράβο. Πώς αισθάνεσαι, καλύτερα;
Η γιαγιά είχε κοκκινίσει σαν ντομάτα.
– ΤΖΟΡΤΖ, ΚΑΙΓΟΜΑΙ, ΝΕΡΟ..., είπε και έβγαζε καπνούς από τη μύτη.
Ο Τζορτζ έτρεξε να φέρει νερό και όταν ξαναμπήκε στο δωμάτιο που ήταν η γιαγιά... είχε ψηλώσει μέχρι το ταβάνι και ψήλωνε κι άλλο.
– «Καταπληκτικό φάρμακο» σκέφτηκε ο Τζορτζ χαμογελώντας...

Σ' άρεσε η ιστορία και θέλεις να ξέρεις τι έγινε με τη γιαγιά; Πάρε το βιβλίο ή ζήτησε από την καθηγήτρια/τον καθηγητή σου να το πάρει για τη βιβλιοθήκη του σχολείου.

Ρόαλντ Νταλ, «Το Θαυματουργό Φάρμακο»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Στις περισσότερες ιστορίες οι γιαγιάδες είναι καλές. Κάποιος μαθητής που δεν πρόσεξε καλά το κείμενο και πρέπει να το πει στην τάξη με δικά του λόγια αρχίζει και λέει...
Μπορείς να διορθώσεις τα λάθη του;

«Η γιαγιά του Τζορτζ ήταν μια καλή γριούλα που ο Τζορτζ την αγαπούσε πολύ. Μια μέρα της τελείωσε το φάρμακο που έπαιρνε κι ο Τζορτζ προσπάθησε να της φτιάξει μόνος του ένα καινούριο φάρμακο. Τι κρίμα όμως! Ο Τζορτζ δεν ήξερε ότι το φάρμακο της γιαγιάς το παίρνουν μόνο από το φαρμακείο. Έτσι, έφτιαξε κάτι που, όταν η γιαγιά του το ήπιε, άρχισε να γίνεται χοντρή».

Φέρτε στο μυαλό σας την εικόνα των γιαγιάδων σας. Πώς είναι, τι λένε; Να πείτε με την παρέα σας και για τα καλά που μας δίνουν οι γιαγιάδες.

ΛΕΞ. 1. Βάλε √ στη σωστή σημασία.

- εγωίστρια:

- ☐ αυτή που σκέφτεται όλους τους ανθρώπους.
- ☐ αυτή που αγαπάει μόνο τον εαυτό της.
- ☐ αυτή που θεωρεί τον εαυτό της πολύ όμορφο.

- παράτησα:

- ☐ άφησα
- ☐ συνέχισα
- ☐ είχα

ΛΕΞ. 2. α) Πότε λέμε «μπλιαχ»;

- ☐ Όταν μας αρέσει κάτι πάρα πολύ;
- ☐ Όταν δε μας ενδιαφέρει;
- ☐ Όταν δε μας αρέσει καθόλου;

ΛΕΞ. 3. β) Τι περιμένεις ύστερα από αυτές τις λέξεις; Αντιστοίχισε.

- ***Ζήτω!***
- ***Μπλιαχ!***
- ***Όπα!***
- ***Οχ!***
- ***Ποπό!***
- ***Άουτς!***

– .....Μπάμιες πάλι; Δε μου αρέσουν καθόλου.

– .....Τι ωραία ρούχα που φοράς σήμερα! Είσαι κούκλος!

– .....Το ξέχασα!

– .....Με πάτησες! Πρόσεχε, βρε παιδί μου, λιγάκι.

– .....Τα κατάφερα! Πέρασα στις εξετάσεις!

– .....Τι βλέπω; Καινούριο αμάξι;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Διάβασε το κόμικς που ακολουθεί και σκέψου σε τι μοιάζει η γιαγιά της Ναταλί με τη γιαγιά του Τζορτζ;

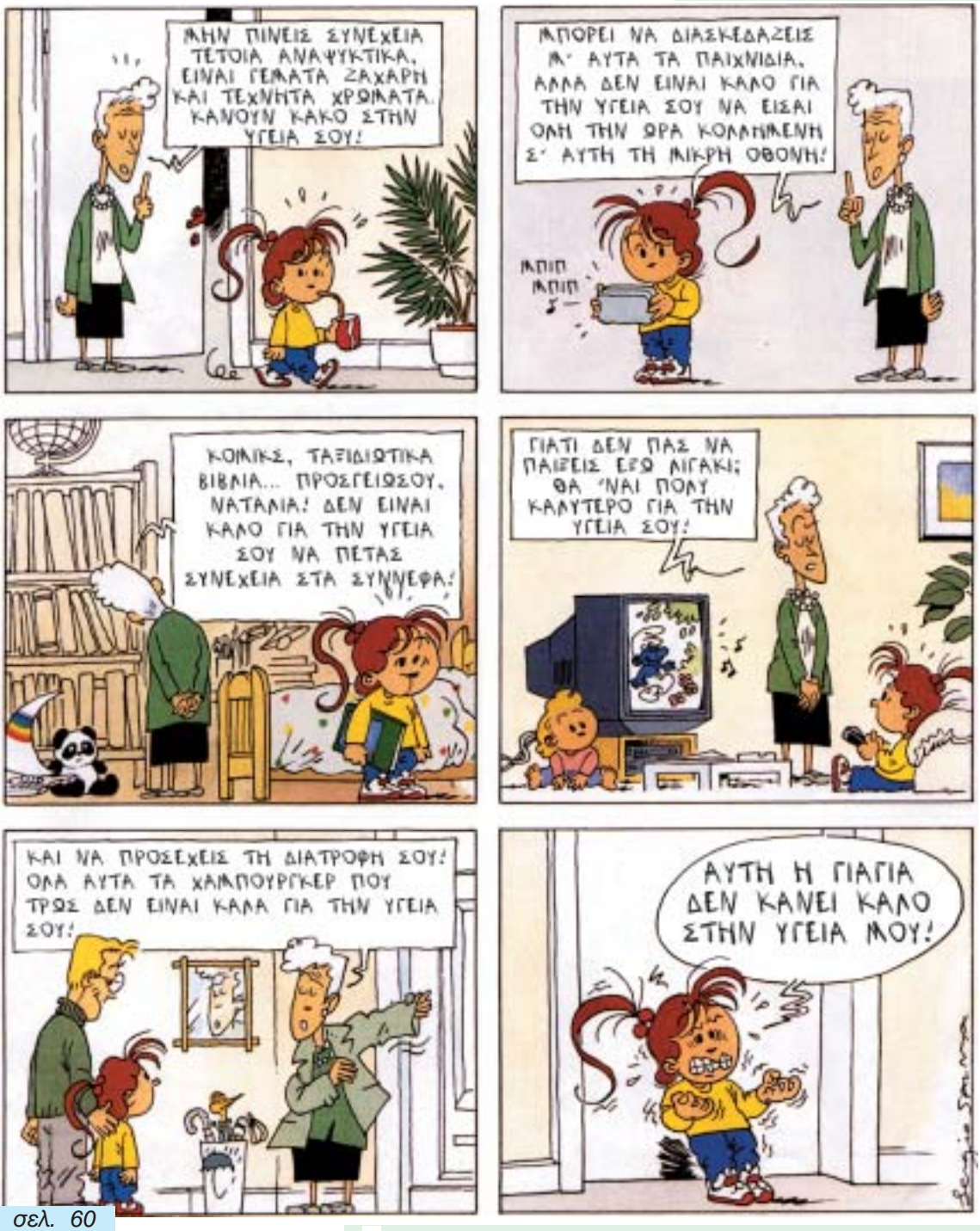

ΣΚΗΝΗ 2

ΤΟΥΣ ΞΕΦΥΓΑ ΚΑΙ ΠΑΩ ΝΑ ΠΑΙΞΩ

Ο Φίλιπ, ένα αγόρι 15 χρόνων που ζούσε στη Γερμανία, αγαπούσε πολύ το ποδόσφαιρο. Οι γονείς του, όμως, δεν τον άφηναν να παίξει. Γι' αυτό προσπαθούσε πάντα στα κρυφά να βγαίνει από το σπίτι και να πηγαίνει στο γήπεδο. Το ίδιο έγινε και τώρα.

σελ. 61

«Ουφ! Επιτέλους τα κατάφερα! Μετά τον αγώνα θα πρέπει να βρω κάποια δικαιολογία[1] για τους γονείς μου» είπε από μέσα του. Από μικρός ο Φίλιπ έβρισκε συνέχεια δικαιολογίες γι' αυτά που έκανε. Εκείνη τη στιγμή, όμως, δεν ήθελε να σκέφτεται τέτοια πράγματα.

Τώρα αυτό που είχε σημασία ήταν ο αγώνας με το Ρόιτλιγκεν. Ήταν ένας πολύ σημαντικός αγώνας για το πρωτάθλημα. Φτάνοντας στο γήπεδο, βρήκε τα άλλα παιδιά και τον προπονητή[2] να τον περιμένουν στα αποδυτήρια[3].

– Πού ήσουν τόση ώρα; ρώτησε ο Σεμπάστιαν.

– Δεν μπορούσα να φύγω νωρίτερα. Η μάνα μου συγύριζε[4] συνέχεια στο διάδρομο, του εξήγησε ο Φίλιπ, προσπαθώντας να βρει κάποια δικαιολογία για την καθυστέρηση[5].

– Καλά, καλά άσε τα πολλά λόγια και έλα, είπε ο Κουάκερ.

Του έδωσε τα πλυμένα σιδερωμένα ρούχα και τις επιγονατίδες[6]. Όλα ήταν άψογα[7]. Ύστερα από κάθε παιχνίδι ο Κουάκερ τα 'παιρνε μαζί του, για να μη μάθουν οι γονείς του Φίλιπ ότι ο γιος τους έπαιζε ποδόσφαιρο.

6

1. **η δικαιολογία:** *τη λέει κάποιος για να εξηγήσει το λάθος του*
2. **ο προπονητής:** *προετοιμάζει αθλητές ή αθλητικές ομάδες για να παίξουν καλά στους αγώνες*
3. **τα αποδυτήρια:** *εκεί βάζουν και βγάζουν τα ρούχα τους και επίσης πλένονται οι αθλητές*
4. **συγυρίζω:** *βάζω τα πράγματα στη θέση τους, τακτοποιώ*
5. **η καθυστέρηση:** *όταν αργούμε να κάνουμε κάτι, αργοπορία*
6. **οι επιγονατίδες:** *τις βάζουμε στο γόνατο για να μην τραυματιστούμε*
7. **άψογος, -η, -ο:** *τέλειος, -α, -ο, δεν έχει κανένα λάθος*

Όση ώρα ο Φίλιπ ντυνόταν, ο προπονητής γκρίνιαζε.

Άκουσε, παιδί μου, δεν είναι κατάσταση αυτή! Πριν από κάθε αγώνα τρέμω αν θα προλάβεις να έρθεις στην ώρα σου! Τελικά, θα μιλήσω με τους γονείς σου. Αυτή την αγωνία δεν την αντέχω άλλο!

Ο Φίλιπ κούνησε το κεφάλι.

– Δεν έχει νόημα. Εκτός κι αν θέλετε να ’χουμε ιστορίες...

– Δεν παίζω άσχημα, νομίζω. Όλοι είμαστε καλοί παίχτες. Αν δε χάσουμε άλλον αγώνα σ’ αυτόν το γύρο, θα βγούμε πρωταθλητές. Έπειτα θα λάβουμε μέρος στο Πρωτάθλημα Βυρτεμβέργης!

Μια μέρα, όμως, οι γονείς του μαθαίνουν την αλήθεια. Φαντάζεσαι πώς αντιδρούν;

– Κατάλαβα, απάντησε ο πατέρας. Παρ’ όλα αυτά, θα ήθελα να σου θυμίσω ότι σου το είχαμε απαγορεύσει[8]. Και εσύ τι έκανες; Σημασία δε μας έδωσες. Όλο ψέματα έλεγες αυτό τον καιρό! Πολύ με στενοχωρείς αγόρι μου.

– Μα τώρα δεν μπορώ να αφήσω την ομάδα μπαμπά. Δεν το καταλαβαίνεις;

– Καλά, καλά, πήγαινε και εσύ να σπάσεις τα κόκαλά σου! είπε η μητέρα με φωνή που έτρεμε.

– Μαμά αφού μου είχες πει...

Ο Φίλιπ σταμάτησε να μιλά. «Κανονικά, θα ’πρεπε τώρα να της πω μερικά πράγματα» σκέφτηκε. Αλλά, τελικά, έκρινε καλύτερο να μην πει τίποτα.

– Για πες μου, Φίλιπ, γιατί δε μας το είχες πει όλο αυτό τον καιρό; ρώτησε ο πατέρας.

8. **απαγορεύω:** *δεν επιτρέπω σε κάποιον να κάνει κάτι*

– Εγώ να σας μιλήσω για ποδόσφαιρο; Σε αυτό το σπίτι δεν επιτρέπεται να αναφέρεις καν τη λέξη!
– Υπάρχει λόγος και το ξέρεις! τον διέκοψε αυστηρά η μητέρα. Έπειτα, δεν μπορείς να μας αγνοείς επειδή δε σου αρέσει η γνώμη μας.
– Και τι να κάνω; Αφού δε συμφωνώ. Δεν είμαι μικρό παιδί! φώναξε δυνατά ο Φίλιπ. Θα παίζω ποδόσφαιρο όσο θέλω, να το ξέρετε! Ελεύθερος άνθρωπος είμαι.
– Καλά, εντάξει, ηρέμησε. Θα το συζητήσουμε άλλη ώρα, του πρότεινε ο πατέρας.
– Για ποιο λόγο; Αφού τα έχουμε κουβεντιάσει. Δε νομίζω πως υπάρχει τίποτ' άλλο να πούμε.
– Κάνεις λάθος, γιε μου! Εμείς είμαστε οι γονείς σου και εμείς αποφασίζουμε για το καλό σου, είπε η μητέρα.
– Θα σας άρεσε καλύτερα αν ο γιος σας περνούσε την ώρα του στις καφετέριες;
– Φίλιπ!
– Καλά λέω, είπε φεύγοντας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τελικά πώς αντιδρούν οι γονείς του Φίλιπ;

- ☐ Ήρεμα. Σαν να μη συμβαίνει τίποτα.
- ☐ Δίνουν ένα χαστούκι στο Φίλιπ, για να μάθει να μη λέει ψέματα άλλη φορά.
- ☐ Τον αφήνουν να κάνει ό,τι θέλει.
- ☐ Συζητούν σε έντονο ύφος και δεν υποχωρούν.

ΚΑΤ. 2. Ο Φίλιπ...

- ☐ ...υποχωρεί για να μην τους στενοχωρήσει πιο πολύ.
- ☐ ...κλείνεται στο δωμάτιό του και δε μιλάει σε κανέναν.
- ☐ ...συζητάει μαζί τους μέχρι να καταλάβουν την αγάπη του για το ποδόσφαιρο.
- ☐ ...θεωρεί άδικη τη συμπεριφορά τους και νευριάζει.

ΚΑΤ. 3. Δε λέγονται όλα σ' αυτό το κείμενο. Ορισμένα πράγματα πρέπει να τα φανταστείς.
Η μητέρα λέει: «Πήγαινε <u>και εσύ</u> να σπάσεις τα κόκαλά σου!».
Ο γιος λέει: «Σε αυτό το σπίτι δεν επιτρέπεται να αναφέρεις τη λέξη "ποδόσφαιρο"».
Και η μητέρα απαντάει: «Υπάρχει λόγος και το ξέρεις».
Εσύ τι φαντάζεσαι; Βάλε √ σε αυτό που σου φαίνεται πιο πιθανό και προσπάθησε να δικαιολογήσεις την επιλογή σου.

- ☐ Οι γονείς αγαπούν μόνο το μπάσκετ.
- ☐ Κάποιος στην οικογένεια τραυματίστηκε παίζοντας ποδόσφαιρο.
- ☐ Όταν ο γιος ήταν μικρός, έσπασε το πόδι του.

Οι δικοί σου γονείς ποια πράγματα σου απαγορεύουν; Εσύ πώς αντιδράς; Φωνάζεις, κλαις, λες ψέματα ή προσπαθείς να τους πείσεις γι' αυτό που θέλεις;

Εσύ για ποιο λόγο έχεις πει ψέματα στους δικούς σου;

Ποιο είναι το αγαπημένο σου άθλημα; Έπαιζες αυτό το άθλημα-σπορ και στη χώρα σου; Τώρα στην Ελλάδα το συνεχίζεις;

ΛΕΞ. 1. Από τις παρακάτω λέξεις να χρωματίσεις μόνο αυτές που έχουν σχέση με το ποδόσφαιρο:

σελ. 65

Αυτός ο «μπαμπάς» γιατί δεν αφήνει το «παιδί» του να πάει να παίξει;

σελ. 66

9. **αφηνιάζω:** *κάνω σαν τρελός*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Είσαι γεννημένος ποδοσφαιριστής;

Εσύ παίζεις ποδόσφαιρο ή προτιμάς να βλέπεις τους άλλους να τρέχουν πάνω κάτω μέσα στο γήπεδο;
Απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις και μάθε πόσο καλή είναι η σχέση σου με το ποδόσφαιρο!

1. Λίγο πριν αρχίσει ένας τελικός ποδοσφαίρου...

- ● ...όλες οι τηλεοράσεις στο σπίτι σου είναι στο σωστό κανάλι!
- ■ ...πέφτεις για ύπνο!
- ▲ ...περιμένεις να αρχίσει ο αγώνας!

2. Συνήθως, όταν τελειώνει ένας αγώνας, οι παίκτες δίνουν ο ένας στον άλλον...

- ● ...φανέλες!
- ■ ...κάλτσες!
- ▲ ...τα ρούχα της ομάδας!

3. Ποια θέση στο ποδόσφαιρο θα σου ταίριαζε καλύτερα;

- ■ Εκείνων που κάθονται στον πάγκο!
- ▲ Του τερματοφύλακα!
- ● Όλες.

4. Θαυμάζεις πολλούς, αλλά πάντα ήθελες να μοιάσεις...

- ● ...στο Ρονάλντο γιατί βάζει συνέχεια γκολ!
- ▲ ...στον αρχηγό της αγαπημένης σου ομάδας!
- ■ ...στον πατέρα σου!

5. Για να μην καθυστερήσει το παιχνίδι, ο τερματοφύλακας έχει δικαίωμα να κρατήσει στα χέρια του την μπάλα...

- ■ ...όσο θέλει! Δεν πρόκειται κανείς να του πει τίποτα!
- ▲ ...τρία δευτερόλεπτα!
- ● ...έξι δευτερόλεπτα!

6. Παίζεις συχνά ποδόσφαιρο με τους φίλους σου;

- ▲ Μόνο όταν δεν έχεις κάτι καλύτερο να κάνεις!
- ■ Δεν έχεις παίξει ποτέ!
- ● Πιο συχνά δε γίνεται!

σελ. 67

7. Βρίσκεσαι σε ένα γήπεδο. Ποια είναι η αγαπημένη σου θέση;

▲ Στην κερκίδα.

● Μέσα στο γήπεδο.

■ Έξω από το γήπεδο!

8. Είσαι στο δρόμο, όταν μια μπάλα πέφτει στα πόδια σου.

■ Την αφήνεις στην άκρη.

● Νομίζεις πως βρίσκεσαι στο γήπεδο και σουτάρεις στην απέναντι τζαμαρία!

▲ Την κλοτσάς!

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αν έχεις πιο πολλούς κύκλους: ●

Είσαι γεννημένος ποδοσφαιριστής και, όπως είναι φυσικό, γνωρίζεις πολλά γύρω από το άθλημα αυτό. Όταν παίζει η αγαπημένη σου ομάδα, αν δεν έχεις πάει στο γήπεδο, κάθεσαι μπροστά στην τηλεόραση δέκα λεπτά νωρίτερα και περιμένεις τη μεγάλη στιγμή! Δεν είναι λίγες οι φορές που φωνάζεις ή τραβάς τα μαλλιά σου, ανάλογα με το αποτέλεσμα!

Αν έχεις πιο πολλά τρίγωνα: ▲

Σου αρέσει το ποδόσφαιρο αλλά προτιμάς να παρακολουθείς μόνο τους τελικούς και δε θέλεις να χάνεις το χρόνο σου μπροστά στην τηλεόραση! Γνωρίζεις πράγματα γι' αυτό το άθλημα αλλά δεν είναι αρκετά αυτά που ξέρεις! Πάντως δεν πρόκειται ποτέ να μπερδέψεις το πέναλτι με το κόρνερ!

Αν έχεις πιο πολλά πράσινα: ■

Οι λέξεις οφσάιντ, σέντρα, τάκλιν δε σου λένε τίποτα! Μήπως επειδή δεν έχεις καμία σχέση με το ποδόσφαιρο; Η αλήθεια είναι ότι ποτέ δεν κατάλαβες γιατί οι περισσότεροι φίλοι σου αγαπούν αυτό το άθλημα. Για σένα είναι ένα εύκολο άθλημα, που δεν διαφέρει πολύ από τα άλλα. Και εσύ θα μπορούσες να τρέχεις πάνω κάτω σε ένα γήπεδο κυνηγώντας μια μπάλα!

Από το περιοδικό «Μεγάλο Μίκυ», τεύχος 418, Ιούνιος 2002 – Διασκευή

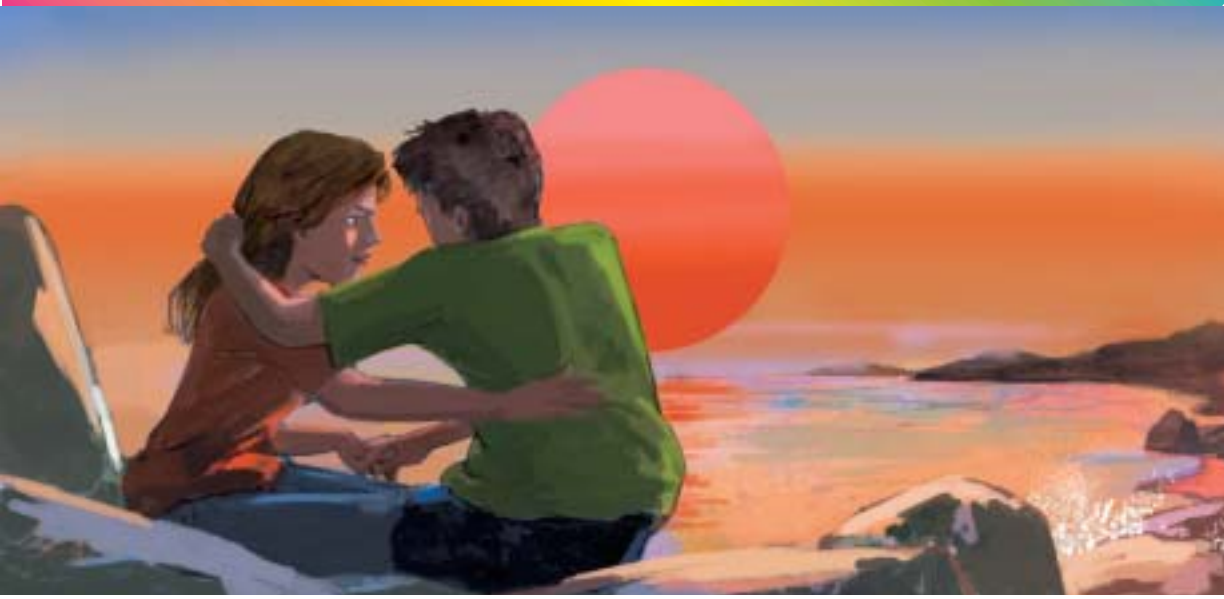

«ΜΗ ΣΑΣ ΜΕΛΕΙ, ΘΑ ΒΡΑΧΟΥΜΕ»

Πρόσεξε τον τίτλο και την εικόνα
Εσύ τι λες;
Γιατί θα «βραχούν»;

σελ. 69

Κάθε μέρα η ομιλία στην αγάπη τριγυρνά,
μα, το «σ' αγαπώ» σαν[1] βλέπεις να κρεμιέται
πια στο στόμα,
πιάνουμε τα γέλια, τρέμει, κοκκινίζω και ξανά
αύριο τα ίδια ακόμα.

Όταν παίζουν στ' ακρογιάλι[2] είδατε μικρά
παιδιά;
Τρέχουν και το κύμα, μέσα που τραβιέται,
κυνηγούνε.
Κάνει να γυρίσει πίσω. Έξω εις την αμμουδιά[3],
όσο τέλος να βραχούνε.

Με το κύμα της αγάπης έτσι παίζουμε τρελά.
Αν πιο μέσα πνίγονται άλλοι, στ' ακρογιάλι
εμείς γελούμε.
Ως την ώρα καλά πάει το παιχνίδι μας, αλλά,
μη σας μέλει[4], θα βραχούμε.

1. **σαν:** *όταν*
2. **το ακρογιάλι:** *η παραλία*
3. **εις την αμμουδιά:** *στην αμμουδιά*
4. **μη σας μέλει:** *μη σας νοιάζει*

Νίκος Καμπάς, «Θα βραχούμε»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Το ποίημα λέει:
«"το σ' αγαπώ" σαν βλέπεις να κρεμιέται πια στο στόμα».
Τι εννοεί;

☐ Ότι θέλουν να πουν «σ' αγαπώ» αλλά δεν το λένε.
☐ Ότι λένε «σ' αγαπώ».

ΚΑΤ. 2. Βρες δύο στίχους στο ποίημα που δείχνουν ότι οι δύο ερωτευμένοι είναι χαρούμενοι.

.....

.....

ΚΑΤ. 3. Τι τέλος, καλό ή κακό, νομίζεις πως θα έχει το «παιχνίδι της αγάπης» για τους δύο ερωτευμένους; Από πού το κατάλαβες;

Μπορεί για κάποιους τα πράγματα να είναι εύκολα αλλά για το Σεντρίκ η τύχη δεν είναι με το μέρος του. Διάβασε το κόμικς και θα μάθεις το γιατί.

ΠΑΩ ΝΑ ΔΩ ΤΙ ΜΕ ΘΕΛΕΙ! ΔΕ Θ' ΑΛΓΗΣΩ!
ΩΡΑΙΑ! ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ;
ΚΟΥΦΕΣ ΕΙΣΤΕ; ΣΑΣ ΕΙΠΕ ΟΤΙ ΔΕ Θ' ΑΡΓΗΣΕΙ!
ΤΩΡΑ ΠΟΥ ΤΟ ΣΚΕΦΤΟΜΑΙ, ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ Ν' ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΗΣΕΙ ΤΗΝ ΤΣΕΝ ΜΙΑ ΧΑΡΑ!
Α, ΟΧΙ!
Α, ΝΑΙ!
ΣΙΧΑΙΝΟΜΑΙ ΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΣΤΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ!
ΓΙΑΤΙ ΘΥΜΩΝΕΙΣ; ΚΟΥΦΟΣ ΕΙΣΑΙ; ΜΑΣ ΕΙΠΕ ΟΤΙ ΔΕ Θ' ΑΡΓΗΣΕΙ!
FLAP FLAP FLAP FLAP
ΚΑΛΗΜΕΛΑ, ΣΕΝΤΛΙΚ!
ΚΑΛΗΜΕΡΑ, ΤΣΕΝ!
ΗΘΕΛΕΣ ΝΑ ΜΕ ΔΕΙΣ;
ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ... ΓΙΑ ΜΕΝΑ;
Ω, ΕΝΑ ΓΟΥΟΚΜΑΝ! ΤΙ ΓΛΥΚΟ!
ΕΧΜ... ΤΣΕΝ... ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΣΟΥ ΠΩ ΟΤΙ... ΕΕΕ...
... ΔΗΛΑΔΗ, ΝΑ... ΕΓΩ... ΕΜΕΙΣ...
ΚΛΙΚ
ΞΕΡΕΙΣ... ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΥ ΔΥΣΚΟΛΟ... ΕΧΜ...
ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΠΟΥ ΣΕ ΕΙΔΑ, ΕΝΙΩΣΑ ΚΑΤΙ ΣΑΝ... ΕΕΕ... ΣΑΝ ΗΛΕΚΤΡΟΣΟΚ ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ...

σελ. 73

5. **το σύμπτωμα:** *οτιδήποτε δείχνει σε ποια κατάσταση βρίσκεται κάποιος*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ο Σεντρίκ περιγράφει τα συμπτώματα που έχει κάθε ερωτευμένος. Ποια είναι αυτά;

Εσύ πώς αντιδράς όταν στην αρχή πάνε όλα στραβά;
Σκέψου: Με ποιο τρόπο κάνεις αυτόν/αυτήν που σου αρέσει να σε προσέξει;

σελ. 74

6. **η παταγώδης αποτυχία:** *πολύ μεγάλη αποτυχία*

Από Βαλεντίνο πώς πάτε;

Στις 14 Φεβρουαρίου γιορτάζουν οι ερωτευμένοι. Η αλήθεια όμως είναι πως ο Άγιος Βαλεντίνος δε συνηθίζει να επισκέπτεται την ίδια ημέρα του χρόνου όλους μας. Εσύ πόσες πιθανότητες έχεις να σε επισκεφτεί σύντομα; Έχεις τη σωστή διάθεση;

1. Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που σου έρχεται στο μυαλό όταν βλέπεις ένα μπουκέτο λουλούδια;

Α. Κάτι που θα ήθελες να προσφέρεις ή να σου προσφέρουν.
Β. Η ξαδέρφη σου που γέννησε και πρέπει να της πας ένα τέτοιο για το μωρό.
Γ. Οι γλάστρες που ξέχασες να ποτίσεις.

2. Τι σημαίνει «ραβασάκι»;

Α. Ένα μικρό προσωπικό γράμμα.
Β. Ένα κινέζικο φαγητό που τρώνε μόνο οι ερωτευμένοι.
Γ. Ένα νέο μοντέλο μοτοσικλέτας.

3. Άνοιξη, χειμώνας ή καλοκαίρι;

Α. Άνοιξη, γιατί όλα ανθίζουν και σου φτιάχνει η διάθεση.
Β. Καλοκαίρι, γιατί βγαίνεις και κάνεις πολλές γνωριμίες.
Γ. Χειμώνας, γιατί βάζει πιο ωραίες ταινίες στην τηλεόραση.

4. Ένα σχολικό θρανίο έχει πάνω συνήθως σημειώσεις. Το δικό σου θρανίο έχει πάνω κυρίως...

Α. ...στιχάκια από λευκώματα[7].
Β. ...στίχους από τραγούδια.
Γ. ...σκονάκια[8].

5. Βλέπεις στην τηλεόραση μια ταινία δράσης. Ξαφνικά, ο ήρωας δίνει ένα φιλί στη συμπρωταγωνίστριά του. Τι σκέφτεσαι;

Α. Ότι τελικά συγκινείσαι εύκολα.
Β. Ότι το «αίσθημα» είναι απαραίτητο σχεδόν σε όλες τις ταινίες.
Γ. Ότι η ταινία είναι λίγο μπλιαχ. Μικρόβια, σάλια...

6. Πότε κοκκινίζεις;

Α. Όταν κάποιος σου λέει όμορφα λόγια.
Β. Όταν ντρέπεσαι.
Γ. Όταν τρως φαγητά που έχουν πολύ πιπέρι.

7. Θα είσαι μόνος, -η στο σπίτι για τις επόμενες 4 ώρες. Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που κάνεις όταν φεύγουν όλοι;

Α. Σηκώνεις το τηλέφωνο και αρχίζεις να μιλάς για ώρες.
Β. Παραγγέλνεις πίτσα και ανοίγεις την τηλεόραση.
Γ. Διαβάζεις ή κοιμάσαι.

7. **το λεύκωμα:** *το τετράδιο κάποιου στο οποίο γράφουν ποιήματα και σκέψεις οι φίλοι του*
8. **το σκονάκι:** *σημειώσεις που έχουν γράψει οι μαθητές από το βιβλίο και τις χρησιμοποιούν κρυφά στις εξετάσεις.*

8. Ενώ παίζεις (μπάσκετ, βόλεϊ, τένις) στην αυλή, τα καινούρια αθλητικά παπούτσια σε «χτυπάνε» στα δάχτυλα. Στο μεταξύ εμφανίζεται στο σχολείο ένα πρόσωπο που σου αρέσει. Τι κάνεις;

Α. Αφήνεις τον αγώνα και ξεκουράζεις τα πόδια σου δίπλα στο πρόσωπο που σου αρέσει.
Β. Συνεχίζεις να παίζεις και κάνεις όλα τα αθλητικά κόλπα και τις φιγούρες που ξέρεις.
Γ. Αφήνεις τον αγώνα.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αν έχεις περισσότερα Α:

Ο Άγιος Βαλεντίνος σ' ευχαριστεί που τον προτιμάς! Είσαι μάλλον ήδη κάπως ερωτευμένος, -η και ψάχνεις να βρεις τρόπους για να δείξεις αυτό που νιώθεις στο πρόσωπο που σ' ενδιαφέρει. Ένα είναι σίγουρο πάντως. Η 14η Φεβρουαρίου είναι μια ημερομηνία που υπάρχει έντονα στο μυαλό σου (λουλούδια, καρδιές, σοκολατάκια, γλυκά λόγια). Μην έχεις όμως στο μυαλό σου μόνο τη 14η του μήνα. Ο Άγιος Βαλεντίνος δεν είναι σαν τον Άγιο Βασίλη. Εργάζεται και τις 365 μέρες του χρόνου.

Αν έχεις περισσότερα Β:

Δεν είσαι ερωτευμένος, -η, αλλά δε θα έλεγες όχι στον Άγιο Βαλεντίνο. Είσαι φιλικός, -ή, με αυτούς που βρίσκονται γύρω σου. Αν λοιπόν αποφασίσει ο Άγιος να χτυπήσει κάποια στιγμή την πόρτα, εσύ, όπως φαίνεται, θα έχεις όλη την καλή διάθεση να του ανοίξεις.

Αν έχεις περισσότερα Γ:

Όχι μόνο δεν έχεις τη διάθεση να ερωτευτείς, αλλά μπορεί να πει κάποιος πως η ιδέα αυτή δεν έχει περάσει ποτέ από μυαλό σου. Σου φαίνεται παράξενο γιατί κυκλοφορούν ζευγάρια χέρι χέρι στο δρόμο.
Έχω όμως μια απορία: γιατί αποφάσισες να κάνεις αυτό το τεστ;

Φτιάξε μια κάρτα αγάπης: Πάρε ένα μεγάλο κομμάτι χαρτόνι. Στο κέντρο του χαρτονιού βάλε μια φωτογραφία σου με τον αγαπημένο σου φίλο ή την αγαπημένη σου φίλη. Μετά γράψε τη φράση «Σ' αγαπώ» σε όσες γλώσσες του κόσμου μπορείς να βρεις. Γι' αυτό ρώτα φίλους σου από άλλες χώρες.

ΣΚΗΝΗ 4

ΑΡΓΗΣΕ ΠΑΛΙ ΣΗΜΕΡΑ

Γι' άλλη μια φορά περιμένω πίσω από την πόρτα. Άργησε πάλι σήμερα. Εκνευρίζομαι όταν το κάνει αυτό. Θέλω να πάω και βόλτα για τους γνωστούς λόγους και πεινάω. Καθώς σκέφτομαι το πιάτο μου γεμάτο φαγητό με παίρνει ο ύπνος. Ξαφνικά, ακούω έναν ήχο. Ανασηκώνω το κεφάλι και τεντώνω τα αυτιά.

Ποιος μιλάει στο κείμενο αυτό;

σελ. 77

Μπα, δεν είναι τίποτα. Ακουμπώ το κεφάλι απογοητευμένος ανάμεσα στα πόδια και με έναν αναστεναγμό απογοήτευσης κλείνω και πάλι τα μάτια. Αυτές οι ώρες της αναμονής είναι οι χειρότερες. Αποκοιμιέμαι και πάλι. Τι ήταν αυτό; Όχι, αυτή τη φορά δε γελιέμαι[1]. Ήταν ο ήχος του αυτοκινήτου που πλησιάζει. Σηκώνομαι και τεντώνομαι για να είμαι έτοιμος. Είμαι τόσο χαρούμενος, που δεν μπορώ να σταματήσω την ουρά μου. «Κουνιέται σαν τρελή» που λέει και το αφεντικό μου. Γαβγίζω με δύναμη για να του δείξω ότι είμαι εδώ.

Ανοίγει η πόρτα και ορμάω στην αγκαλιά του. Τα δύο μπροστινά μου πόδια ακουμπούν στο στήθος του και μια γερή γλειψιά στη μούρη[2] του δείχνει την αγάπη μου. Και τώρα έρχεται η πιο αγαπημένη μου στιγμή.

1. **δε γελιέμαι:** *δεν κάνω λάθος*
2. **η μούρη:** *το πρόσωπο*

3

Σκύβει και μου χαϊδεύει το κεφάλι, ενώ ξαπλώνω ανάσκελα[3] και τον αφήνω να μου τρίψει την κοιλιά. «Ήσυχα, ήσυχα» μου λέει καθησυχαστικά. Τόσο καιρό δεν έχω καταφέρει να τον πείσω ότι είμαι ήσυχος. Απλώς είμαι και χαρούμενος ταυτόχρονα. Τον ακολουθώ από πίσω, ξέρω ακριβώς τις κινήσεις που θα κάνει όταν μπαίνει στο σπίτι και ξέρω ότι σύντομα θα έρθει μαζί μου.

Μου μιλάει, και από τον ήχο της φωνής του καταλαβαίνω ότι πρέπει να κάνω υπομονή. Οι άνθρωποι μερικές φορές είναι εκνευρισμένοι και τότε δεν πρέπει να τους πιέζεις.

Χρειάζεται όμως επειγόντως να πάω μια βόλτα, αλλιώς θα έχουμε κακά ξεμπερδέματα[4]. Προσπαθώ να είμαι ευγενικός, αν και τα πράγματα έχουν σφίξει πολύ. «Κάτσε ήσυχα» είναι η απάντηση που παίρνω. Πώς να εξηγήσω το επείγον του πράγματος;

Σε λίγο δε χρειάζεται να εξηγήσω τίποτα. Το κακό που έχει συμβεί είναι ολοφάνερο και τώρα το αφεντικό μου αρχίζει να ουρλιάζει[5]. Κρύβομαι κάτω από το τραπέζι. Μυρίζομαι πολλούς μπελάδες...

3. **ανάσκελα:** *με την πλάτη στο έδαφος*
4. **έχω κακά ξεμπερδέματα:** *έχω άσχημο τέλος*
5. **ουρλιάζω:** *φωνάζω πάρα πολύ δυνατά*

Τάνια Γεωργιοπούλου, στο περιοδικό «ΟΙΚΟ» τεύχος 6, με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Γιατί ο σκύλος κρύβεται κάτω από το τραπέζι; Ποιο κακό μάλλον έχει συμβεί;

ΚΑΤ. 2. Τα ζώα «μιλούν» με τη δική τους γλώσσα.
Εσύ καταλαβαίνεις τη «γλώσσα» του σκύλου;

Ταίριαξε κάθε πρόταση με τη σωστή εικόνα:

1. ξαφνικά, ακούει έναν ήχο
2. απογοητεύεται
3. είναι πολύ χαρούμενος
4. επιστρέφει το αφεντικό του
5. θέλει χάδια
6. έχει κάνει κάτι που δεν πρέπει

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να βρεις τις αντίθετες λέξεις μέσα από το κείμενο;

απομακρύνεται ≠ .....

κάθομαι ≠ .....

στενοχωρημένος ≠ .....

αδυναμία ≠ .....

μίσος ≠ .....

μπρούμυτα ≠ .....

ανήσυχος ≠ .....

βγαίνει ≠ .....

εμφανίζομαι ≠ .....

σελ. 80

Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Οι αρχαίοι λαοί είχαν πολλούς θεούς, έναν για κάθε σημαντικό πράγμα στη ζωή: ένα θεό για το κυνήγι, έναν για τη γεωργία, έναν για τον έρωτα. Έφτιαχναν ιστορίες, μύθους, για τη ζωή και τις περιπέτειες των θεών τους και με αυτές προσπαθούσαν να εξηγήσουν φαινόμενα που δεν μπορούσαν να καταλάβουν, όπως τους σεισμούς αλλά και την ίδια τη ζωή. Η Αθηνά, λοιπόν, ήταν η θεά της σοφίας[1] για τους αρχαίους Έλληνες και προστάτευε την πόλη των Αθηναίων. Γεννήθηκε με περίεργο τρόπο.

Μήπως μπορείς να φανταστείς πώς, με τη βοήθεια της εικόνας;

1. **η σοφία:** *όταν κάποιος ξέρει πολλά πράγματα και δίνει σωστές συμβουλές*

σελ. 81

2

Η Μήτις ήταν μια πολύ έξυπνη κοπέλα που κάποτε είχε βοηθήσει το Δία[2] με τις καλές συμβουλές της.
Για να μην τη χάσει, λοιπόν, ο Δίας ποτέ από σύμβουλο, της έπαιξε ένα άσχημο παιχνίδι[3].

– Μεταμορφωνόμαστε[4]; τη ρώτησε.
Και πότε γινόταν εκείνος λιοντάρι κι εκείνη τίγρη, πότε πίθηκος κι εκείνη ζέμπρα. Παίζανε, γελούσανε και κυνηγούσαν ο ένας τον άλλο.

6

– Μπορείς να γίνεις τόση δα μικρούλα;
– Και βέβαια, είπε η Μήτις, και μεταμορφώθηκε σε μύγα.
Ο Δίας χαπ! άνοιξε το στόμα του και την έφαγε. Αφού την κατάπιε, την κουβαλούσε[5] πια μέσα στο κεφάλι του. Όταν είχε δύσκολα προβλήματα να λύσει, την έβαζε να σκέφτεται γι' αυτόν και να του βάζει τις ιδέες στο κεφάλι. Η Μήτις, λοιπόν, εκεί που ήταν και βρισκόταν, γέννησε μια κόρη!
Δυο γυναίκες μέσα στο κεφάλι του Δία και επιπλέον έξυπνες τον έπιασε πονοκέφαλος! Φωνάζει τον Ήφαιστο[6] και του λέει:

2. **ο Δίας:** *πρώτος ανάμεσα στους θεούς*
3. **παίζω παιχνίδι (σε κάποιον):** *κοροϊδεύω*
4. **μεταμορφώνομαι:** *αλλάζω μορφή, αποκτώ καινούρια μορφή*
5. **κουβαλώ:** *κρατώ κάτι πάνω μου και το πηγαίνω από έναν τόπο σε έναν άλλο*
6. **ο Ήφαιστος:** *ο θεός της φωτιάς*

9

– Κάνε κάτι, γιε μου! Φέρε μου μια ασπιρίνη λιωμένη στο κουτάλι. Βγάλε μου αυτή την κόρη τουλάχιστον απ' το μυαλό, πάω να τρελαθώ[7]!

Ο Ήφαιστος χωρίς να πολυσκεφτεί, μια και είχε να κάνει με αθάνατο[8], του ρίχνει με το σφυρί στο κεφάλι. Γκαπ! Σπάει το κεφάλι του κι από μέσα βγαίνει η κόρη της Μήτις, η θεά Αθηνά.

10

Φορούσε πανοπλία[9] χρυσή και στα χέρια κρατούσε ασπίδα[10] και δόρυ[11], έτοιμη για πόλεμο.

11

7. **πάω να τρελαθώ:** *κοντεύω να γίνω τρελός, να χάσω το μυαλό μου*
8. **αθάνατος, -η, -ο:** *δεν πεθαίνει ποτέ*
9. **πανοπλία:** *όλα τα όπλα που είχαν πάνω τους οι πολεμιστές παλιότερων εποχών*
10. **η ασπίδα**
11. **το δόρυ**

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Πόσο καλή μνήμη έχεις; Βρες το σωστό.

– Πόσες φορές αλλάζει μορφή η Μήτις, όταν παίζει με το Δία;

☐ Δύο.
☐ Τρεις.
☐ Τέσσερις.

– Η Μήτις μεταμορφώνεται τελικά σε...

☐ ...κουνούπι.
☐ ...πεταλούδα.
☐ ...μύγα.

– Ο Δίας υποφέρει από...

☐ ...πονόλαιμο.
☐ ...πονοκέφαλο.
☐ ...πονόκοιλο.

– Το πρόβλημα του Δία λύνεται με...

☐ ...μια ασπιρίνη.
☐ ...ένα ζεστό χαμομήλι.
☐ ...ένα δυνατό χτύπημα στο κεφάλι.

– Ο Ήφαιστος χρησιμοποιεί...

☐ ...σφυρί.
☐ ...ρόπαλο.
☐ ...τσεκούρι.

– Η θεά Αθηνά κρατάει...

☐ ...τόξο και βέλη.
☐ ...ασπίδα και δόρυ.
☐ ...κλωστή και βελόνα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 2. Μπορείς να συμπληρώσεις την ιστορία με τις λέξεις που λείπουν;

γέννησε
άντεχε
κάλεσε
σήκωσε
ενοχλούσε
άνοιξε
κατάπιε
κατέκτησε
βγήκε
κατέβασε

Όταν η Μήτις έγινε μύγα, ο Δίας ..... το στόμα του και την ..... Από τη στιγμή εκείνη ..... τη σοφία του κόσμου και μπορούσε να λύνει ακόμα και τα πιο δύσκολα προβλήματα. Κάτι όμως τον ενοχλούσε στο κεφάλι του. Όταν πια ο Δίας δεν ..... άλλο, ... το γιο του τον Ήφαιστο. Ο Ήφαιστος τότε ..... το σφυρί του και το ..... στο κεφάλι του πατέρα του. Και ξαφνικά ..... από το κεφάλι του Δία η κόρη που ..... η Μήτις, η Αθηνά, με όλα τα όπλα της.

ΚΑΤ. 2. Πρόσεξε την εμφάνιση της Αθηνάς. Τι καταλαβαίνεις; Ήταν μόνο η θεά της σοφίας για τους αρχαίους Έλληνες; Τι άλλο ήταν;

.....
.....
.....
.....

Η Αθηνά βγήκε από το κεφάλι του Δία και ήταν η θεά της σοφίας.
Ποιον εννοούμε σήμερα σοφό άνθρωπο, πώς τον φανταζόμαστε;

ΛΕΞ. 1. Λέξεις του κειμένου, όπως *σύμβουλος-συμβουλή* και *παίζω-παιχνίδι*, λέμε ότι ανήκουν στην ίδια οικογένεια (γιατί μοιάζουν στη μορφή).
Μπορείς να συμπληρώσεις κάθε ζευγάρι με μία λέξη (ρήμα) από το κείμενο που να ανήκει στην ίδια οικογένεια;

η βοήθεια ↔ .....
το γέλιο ↔ .....
το κυνήγι ↔ .....
το φαγητό ↔ .....
η λύση ↔ .....
η γέννηση ↔ .....
το φόρεμα ↔ .....

σελ. 85

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

Γιατί η θεά Αθηνά ήταν η αγαπημένη θεά της Αθήνας; Διάβασε το κείμενο και θα καταλάβεις.

Τότε η Αθήνα είχε βασιλιά τον Κέκροπα κι ήτανε ένα μικρό χωριό γύρω από την Ακρόπολη. Το χωριό δεν είχε ακόμα όνομα. Μια μέρα, λοιπόν, ξαφνικά, φύτρωσε μια ελιά πάνω στην Ακρόπολη και λίγο πιο μακριά ανάβλυσε μια πηγή[12]. Ο Κέκροπας πήγε αμέσως στο μαντείο[13] να μάθει τι γίνεται. Και πήρε την απάντηση:

– Την πόλη σας θα την ονομάσετε ή με τ' όνομα του Ποσειδώνα, έτσι λέει η πηγή, ή με τ' όνομα της Αθηνάς, έτσι λέει η ελιά.

Ο Κέκροπας φώναξε όλο τον κόσμο, άντρες και γυναίκες. Τότε ψηφίζανε και οι γυναίκες.

– Άντε, δημοψήφισμα[14] για να δούμε πώς θα την πούμε.

Όλοι οι άντρες ψηφίσανε Ποσειδώνα, όλες οι γυναίκες Αθηνά. Κι επειδή οι γυναίκες ήταν μία παραπάνω, την πόλη την είπανε «Αθήναι». Ο Ποσειδώνας τότε θύμωσε πολύ και πλημμύρισε την Αττική. Για να τον ηρεμήσουν οι Αθηναίοι, αφαιρέσανε το δικαίωμα ψήφου[15] από τις γυναίκες.

12. **αναβλύζει μία πηγή:** *πετάγεται νερό από το έδαφος*
13. **το μαντείο:** *ιερός τόπος όπου πήγαιναν οι αρχαίοι Έλληνες για να μάθουν το μέλλον τους και να πάρουν συμβουλές*
14. **το δημοψήφισμα:** *λέγεται όταν ψηφίζουν με ένα «ναι» ή με ένα «όχι» όλοι οι πολίτες του κράτους για ένα πολύ σοβαρό θέμα*
15. **το δικαίωμα ψήφου:** *το δικαίωμα να ψηφίζουν*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποιοι θεοί ήθελαν να «βαφτίσουν» την πόλη της Αθήνας με τ' όνομά τους; Ποιος κέρδισε τελικά;

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 2. Το μύθο για το όνομα της Αθήνας τον έλεγαν κι αλλιώς οι αρχαίοι. Βάλε ✓ στην ιστορία που προτίμησε ο συγγραφέας.

16

☐

Α. Ο Ποσειδώνας χτύπησε με την τρίαινά[16] του ένα βράχο της Ακρόπολης και αμέσως ανάβλυσε μια πηγή με αλμυρό νερό. Έπειτα η Αθηνά φύτεψε μια ελιά. Τότε, οι υπόλοιποι θεοί του Ολύμπου έγιναν κριτές και αποφάσισαν υπέρ της Αθηνάς.

☐

Β. Κάποτε φύτρωσε στην Ακρόπολη μια ελιά και πιο κει ανάβλυσε μια πηγή. Το δέντρο ήταν της Αθηνάς και η πηγή του Ποσειδώνα. Στη συγκέντρωση των Αθηναίων όλοι οι άντρες ψήφισαν τον Ποσειδώνα και όλες οι γυναίκες την Αθηνά. Όμως αυτές ήταν περισσότερες και έτσι η πόλη πήρε το όνομα της θεάς.

☐

Γ. Οι θεοί είπαν στον Ποσειδώνα και στην Αθηνά ότι θα κερδίσει την πόλη εκείνος που θα κάνει το πιο χρήσιμο δώρο στους κατοίκους. Τότε ο Ποσειδώνας χτύπησε την τρίαινά του στη γη και βγήκε ένα λευκό άλογο. Οι αθάνατοι θαύμασαν το δώρο αυτό, γιατί ήξεραν πόσο χρήσιμο ήταν στη γεωργία και στα άλλα επαγγέλματα. Αμέσως όμως η σοφή Αθηνά χτύπησε με το δόρυ της την αττική γη και τότε φύτρωσε μια ελιά. Τότε οι θεοί αποφάσισαν πως ο καρπός του δέντρου ήταν πιο χρήσιμος για τους ανθρώπους της περιοχής και έτσι έδωσαν τη νίκη στην Αθηνά.

16. **η τρίαινα**

σελ. 87

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

Αν θέλεις να γνωρίσεις καλύτερα του θεούς των αρχαίων Ελλήνων, βρες ποιες πληροφορίες ταιριάζουν στον καθένα.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Αφροδίτη: Η θεά της ομορφιάς και του έρωτα. Κανείς δεν της αντιστέκεται.
Άρτεμη: Η θεά του κυνηγιού. Με τα ασημένια βέλη της, γίνεται μερικές φορές πολύ άγρια.
Άρης: Ο θεός του πολέμου. Είναι έτοιμος πάντα να πολεμήσει. Τον ακολουθούν οι ιππείς του. Ανάμεσα σε αυτούς και ο Φόβος.
Πλούτωνας: Ο θεός του Κάτω Κόσμου. Ζει μόνος του κάτω από τη γη και βασιλεύει στον κόσμο των νεκρών, δηλαδή των πεθαμένων.
Εστία: Η θεά του σπιτιού. Για χάρη της καίει μια φωτιά μέσα σε κάθε σπίτι.
Ήρα: Η πιο δυνατή από τις θεές του Ολύμπου. Ένα μόνο θεό μπορούσε να παντρευτεί, το Δία.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ήφαιστος: Ο θεός της φωτιάς και των σιδηρουργών. Είναι κουτσός και ο πιο άσχημος από τους θεούς.
Ποσειδώνας: Ο θεός της θάλασσας. Ταράζει τη θάλασσα με την τρίαινά του.
Δήμητρα: Η θεά της γεωργίας. Αυτή έμαθε τους ανθρώπους να καλλιεργούν τη γη.
Δίας: Πρώτος στην τάξη των θεών. Προστάζει τον ουρανό και ρίχνει κεραυνούς.
Απόλλωνας: Ο θεός του φωτός και της μουσικής. Εμπνέει τους μουσικούς και τους ποιητές καθώς και την Πυθία στο Μαντείο των Δελφών.
Ερμής: Μεταφέρει τα μηνύματα του Δία, είναι θεός του εμπορίου και της κλεψιάς. Είναι ο πιο πονηρός απ' όλους τους θεούς και ο πιο γρήγορος, γιατί φοράει σανδάλια και έχει φτερά στο κράνος.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η Αθηνά προστάτευε την πόλη της αρχαίας Αθήνας, γι' αυτό οι Αθηναίοι είχαν βάλει ένα μεγάλο άγαλμα της θεάς μέσα στον Παρθενώνα, στην Ακρόπολη. Μπορείς να βρεις πληροφορίες στο βιβλίο της ιστορίας για το άγαλμα αυτό;

Όπως βλέπεις το άγαλμα, κάτω δεξιά, κοντά στην ασπίδα, υπάρχει ένα φίδι. Λένε πως το όνομα του φιδιού ήταν Εριχθόνιος και πως ήταν προστάτης του σπιτιού. Σήμερα, σε αρκετά μέρη του κόσμου, όπως στην Αλβανία αλλά και στην Ελλάδα, υπάρχουν χωριά όπου οι άνθρωποι πιστεύουν ότι υπάρχει ένα φιδάκι που προστατεύει το σπίτι. Για ρώτα κάποιον μεγάλο από την οικογένειά σου τι πίστευε παλιά ο κόσμος γι' αυτό. Μπορείς να σκεφτείς σε τι μπορούσε ένα φιδάκι να είναι χρήσιμο για το σπίτι;

Στο κείμενο διάβασες ότι ο Κέκροπας πήγε στο μαντείο. Ο μάντης της αρχαίας Ελλάδας ήταν κάτι σαν αυτό που λέμε σήμερα μέντιουμ. Τα πιο διάσημα μαντεία στην Ελλάδα ήταν το μαντείο των Δελφών και το μαντείο της Δωδώνης. Σήμερα δε χρησιμοποιούμε τη λέξη μαντείο αλλά έχουν μείνει εκφράσεις όπως «μάντης είσαι;», που λέμε για κάποιον που καταλαβαίνει πολλά.

Βρες στο χάρτη πού είναι οι Δελφοί και πού η Δωδώνη. Σε ποιο μαντείο νομίζεις ότι θα πήγε ο Κέκροπας;

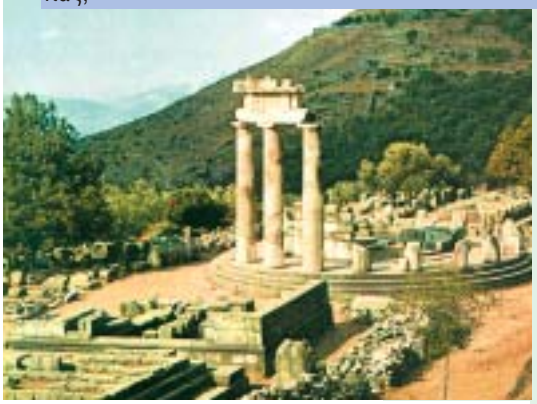

Μαντείο Δελφών

Μαντείο Δωδώνης

Ξέρεις από πού πήρε το όνομά του/της το χωριό ή η πόλη από την οποία ήρθες; Παρουσίασε μαζί με τους φίλους σου την ιστορία της πόλης ή του χωριού σας και δείξτε ο καθένας και φωτογραφίες από εκεί.

ΣΚΗΝΗ 2

ΠΕΡΙΜΕΝΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΑΪ-ΒΑΣΙΛΗ

Με λένε Λαρίσα και είμαι από την Ουκρανία. Πέρσι φύγαμε με την οικογένειά μου από την πατρίδα μου και ήρθαμε εδώ στην Ελλάδα. Αυτές τις μέρες είμαι πολύ στενοχωρημένη.

Μπορείς να φανταστείς γιατί είναι στενοχωρημένη η Λαρίσα;

Πριν φύγουμε από την πατρίδα μου, ο Αϊ-Βασίλης ερχόταν και μου έφερνε δώρα. Πολύ μου άρεσε να κρατάω στα χέρια το πακέτο με το όνομά μου και να προσπαθώ να μαντέψω τι έχει μέσα. Από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου την ίδια εικόνα έχω στο μυαλό μου.

Κάθε βράδυ Πρωτοχρονιάς προσπαθούσα να μένω ξύπνια και να κοιτάζω την καμινάδα[1], γιατί ήθελα επιτέλους να τον δω να κατεβαίνει μουντζουρωμένος[2] στο σπίτι μας, φορτωμένος με πολλά δώρα. Έτσι, με έπαιρνε ο ύπνος τελικά. Ποτέ δεν τον είδα. Τα δώρα του όμως τα έβρισκα το πρωί και χαιρόμουν, κι έδινα υπόσχεση στον εαυτό μου ότι του χρόνου θα αντέξω και θα τον συναντήσω. Και μετά ήρθαμε στην Ελλάδα.

1

Το σπίτι που μένουμε είναι υπόγειο, σκοτεινό και παγωμένο[3]. Οι γονείς μου τρέχουν να βρουν δουλειά. Γύρω φώτα, βιτρίνες, δέντρα στολισμένα και παιδιά που τραγουδούν τα κάλαντα[4]. Εγώ θυμάμαι την υπόσχεσή μου να δω τον Αϊ-Βασίλη, αλλά δεν έχω τζάκι, δεν έχω καμινάδα. Δεν έχω ζεστό δωμάτιο με μυρωδιές γλυκών. Εγώ όμως τον περίμενα. Και άντεχα να μείνω ώρες ξύπνια και τη μια και την άλλη και την παράλλη μέρα. Μέχρι που πέρασαν οι γιορτές. Ούτε Άγιος Βασίλης ούτε δωράκι ούτε γλυκά και χαρές. Τίποτα! Τίποτα!

1. **η καμινάδα**
2. **μουντζουρωμένος, -η, -ο:** *λερωμένος, -η, -ο/μαύρος, -η, -ο από τον καπνό*
3. **παγωμένος, -η, -ο:** *πάρα πολύ κρύος, -α, -ο*
4. **τραγουδώ/λέω τα κάλαντα:** *τραγουδώ/λέω τραγούδια στον κόσμο την παραμονή μεγάλων γιορτών (π.χ. τα κάλαντα των Χριστουγέννων ή της Πρωτοχρονιάς) για να μαζέψω χρήματα. Συνήθως τα κάλαντα λέγονται από παιδιά*

Είπα το παράπονό μου στη φίλη μου τη Γεωργία που πάμε μαζί στο ίδιο σχολείο, και μένει πάνω από μας, στο ισόγειο, και μου είπε:
– Δε σε ξέχασε ο Αϊ-Βασίλης, Λαρίσα μου! Σε ψάχνει στην παλιά σου γειτονιά και δε σε βρίσκει. Να δεις που δεν αποκλείεται[5] να αφήσει το δωράκι σου στο παλιό σας το σπίτι. Δεν ήξερε ο καημένος ότι έχεις φύγει. Πού να τα βγάλει πέρα[6] μ' όλα τα παιδιά που αλλάζουν πατρίδα;
Τα λόγια της Γεωργίας με παρηγόρησαν[7]. Δεν άντεχα να σκέφτομαι ότι ο Αϊ-Βασίλης με ξέχασε. Φέτος, μάλιστα, αποφάσισα να διορθώσω τα πράγματα. Το βράδυ της Πρωτοχρονιάς θα ανέβω στην ταράτσα της πολυκατοικίας και με όλη τη δύναμή μου θα φωνάξω στον Άγιο Βασίλη.

– Άγιε μου Βασίλη, εγώ σου μιλάω, η Λαρίσα από την Ουκρανία. Μη με ψάχνεις πια στην πατρίδα μου. Μας πήρε ο άνεμος και μας έφερε στην Ελλάδα. Εδώ μένω τώρα και σε περιμένω. Ε! Άγιε Βασίλη, μ' ακούς; Είμαι η φίλη σου η Λαρίσα. Έλα στο υπόγειο να με βρεις. Εγώ δε σε ξέχασα. Αν δεν έρθεις και φέτος, θα πω ότι με ξέχασες. Κι αυτό δε θα το αντέξω, καλέ μου παππού. Δε θα το αντέξω! Μ' ακούς;

5. **δεν αποκλείεται να:** *μπορεί να*
6. **τα βγάζω πέρα:** *τα καταφέρνω*
7. **παρηγορώ κάποιον:** *κάνω κάποιον να νιώσει καλύτερα*

Γιάννης Μπαρτζής, Δέσποινα Στίκα, «Περιμένοντας τον Αϊ-Βασίλη σε άλλη πατρίδα», με μικρές αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Η Λαρίσα είναι μικρή ή μεγάλη σε ηλικία;
Από πού το κατάλαβες;

ΚΑΤ. 2. Η οικογένειά της έχει χρήματα;

- ☐ Ναι
- ☐ Όχι
- ☐ Δεν ξέρω

ΚΑΤ. 3. Ο Αϊ-Βασίλης δεν επισκέφτηκε τη Λαρίσα. Ποια εξήγηση δίνει η ίδια η Λαρίσα και ποια η φίλη της η Γεωργία; Τι πιστεύεις εσύ;

ΚΑΤ. 4. Να βρεις στο κείμενο τις λέξεις που αναφέρονται στον Άγιο Βασίλη.
Τι νομίζει η Λαρίσα για τον Αϊ-Βασίλη;

Διάβασε τώρα και τη συζήτηση ανάμεσα στο Μάριο και την Αγγελική. Μήπως υπάρχει για τους Έλληνες και άλλος Άγιος Βασίλης; Ποιος είναι αυτός;

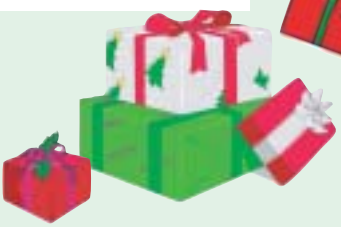

– Ο Αϊ-Βασίλης έρχεται από την Καισάρεια[8]; ρώτησε ο Μάριος.
– Ναι, απάντησε η Αγγελική.
Ήταν Μητροπολίτης[9] Καισάρειας, ένας από τους Τρεις Ιεράρχες[10], ένας σοφός άνθρωπος, που έδωσε όλη την περιουσία του στους φτωχούς κι έγραψε σπουδαία πράγματα. Κι αυτός δεν είναι παχουλός, σαν τον άλλο το ροδομάγουλο[11], με την κόκκινη ρόμπα, το σκουφί και τη λευκή γενειάδα, που έρχεται πάνω στο έλκηθρο. Ο δικός μας ο Αϊ-Βασίλης έρχεται με τα πόδια, στηρίζεται σε ένα ραβδί και είναι πεινασμένος. Γι' αυτό του κόβουν το πρώτο κομμάτι της βασιλόπιτας και οι νοικοκύρηδες[12] τον καλούν στο τραπέζι τους: Κάτσε να φας, κάτσε να πιεις, κάτσε να τραγουδήσεις και να μας καλοκαρδίσεις[13].
– Κι ο άλλος ο Αϊ-Βασίλης ποιος είναι;
– Είναι ένα φανταστικό πρόσωπο που έρχεται από τις βόρειες χώρες και δίνει δώρα στα παιδιά.

Έχετε Άγιο Βασίλη στη χώρα σας; Πώς τον λένε;

8. **η Καισάρεια:** *περιοχή στην κεντρική Τουρκία*
9. **ο Μητροπολίτης:** *Επίσκοπος (τρίτος βαθμός στην τάξη της Εκκλησίας) σε μια περιοχή*
10. **οι Τρεις Ιεράρχες:** *οι Τρεις Πατέρες της Εκκλησίας, ο Βασίλειος ο Μέγας, ο Γρηγόριος ο Θεολόγος και ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος*
11. **ροδομάγουλος, -η, -ο:** *έχει κόκκινα μάγουλα*
12. **ο νοικοκύρης:** *ο κύριος του σπιτιού, ο αρχηγός της οικογένειας*
13. **καλοκαρδίζω:** *κάνω κάποιον χαρούμενο, του φτιάχνω το κέφι/τη διάθεση*

Υποσημείωση: Αυτό τον Άγιο Βασίλη τον βρίσκουμε στα κάλαντα. Διάβασε, για παράδειγμα, τα κάλαντα στο επόμενο κείμενο.

Δύσκολη δουλειά να είσαι «Άγιος Βασίλης»!
Τι παθαίνει ο μπαμπάς Σμαλά όταν ντύνεται Άγιος Βασίλης και αποφασίζει να κάνει έκπληξη στα παιδιά του;

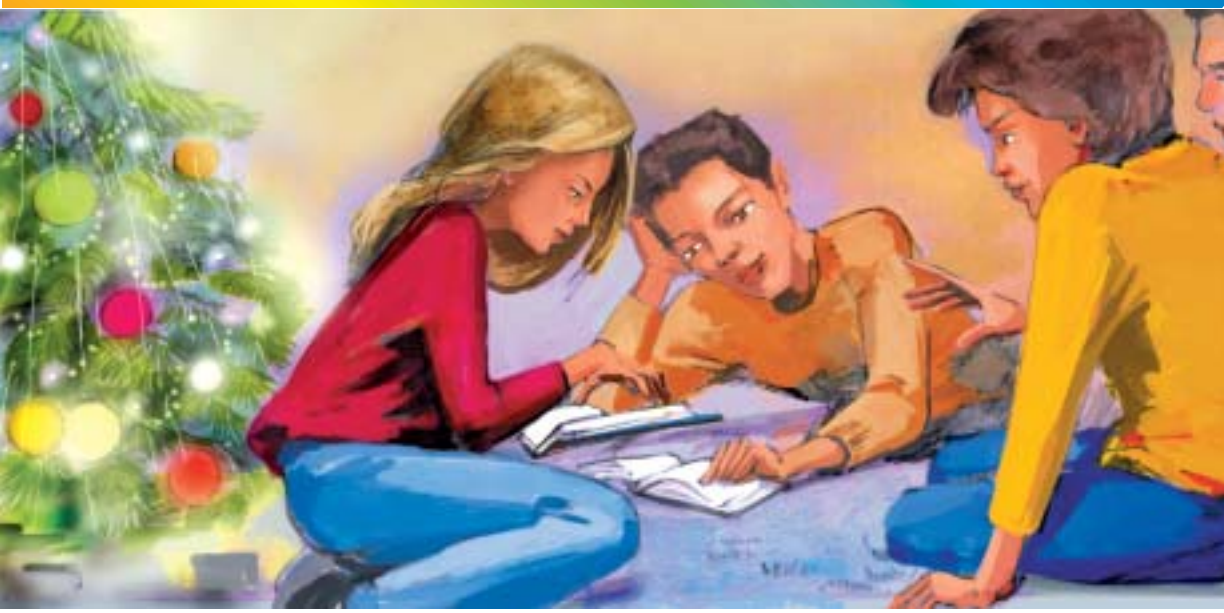

ΣΚΗΝΗ 3

«ΝΑ ΤΑ ΠΟΥΜΕ;»

Η Αγγελική, η Μαριλένα, ο Δημήτρης και ο Μάριος ψάχνουν να βρουν κείμενα και ποιήματα που μιλάνε για τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά. Θα τα φωτοτυπήσουν, θα τα δέσουν, θα τα κάνουν ένα βιβλίο και θα τα προσφέρουν δώρο στους δικούς τους το βράδυ της Πρωτοχρονιάς! Έχουν όμως ένα μικρό πρόβλημα.

σελ. 97

– Λέμε ότι θα φωτοτυπήσουμε τα κείμενα, είπε ο Δημήτρης. Πού θα βρούμε τα λεφτά; Ποιος θα μας τα δώσει; Μήπως πρέπει να πούμε το μυστικό στη γιαγιά να μας βοηθήσει;
– Και να μην είναι μέσα στην έκπληξη και η γιαγιά; Δεν είναι κρίμα; έκανε η Αγγελική.
– Ε, τότε να πούμε τα κάλαντα, πρότεινε η Μαριλένα.
– Μπράβοοο! Αυτό είναι ωραία ιδέα, συμφώνησε χαρούμενος ο Μάνος. Και πού θα τα πούμε;
– Εκεί είναι το πρόβλημα; Μόνο στην πολυκατοικία της γιαγιάς να τα πούμε, φτάνει, τον ησύχασε η Αγγελική. Και κάτι άλλο.
– Τι άλλο;
– Ποια κάλαντα θα πούμε;
– Να πούμε το «Αρχιμηνιά κι αρχιχρονιά», είπε ο Μάριος. Εγώ αυτό ξέρω. Κι άρχισε να τραγουδάει:

Αρχιμηνιά κι αρχιχρονιά, ψηλή μου δεντρολιβανιά
κι αρχή καλός μας χρόνος, εκκλησιά με τ' Άγιο Θρόνος.
Αρχή που βγήκε ο Χριστός, Άγιος και πνευματικός,
στη γη να περπατήσει και να μας καλοκαρδίσει.
Άγιος Βασίλης έρχεται και δε μας καταδέχεται
Από την Καισαρεία, συ 'σαι αρχόντισσα κυρία.
Βαστάει εικόνα και χαρτί, ζαχαροκάντιο ζυμωτή
Χαρτί, χαρτί και καλαμάρι, δες κι εμέ, δες κι εμέ το παλικάρι.

– Εντάξει με τα κάλαντα. Τρίγωνα[1] όμως δεν έχουμε.
– Καλά λες. Χωρίς τρίγωνα, γκλιν, γκλιν, γκλιν, δε γίνεται τίποτα, είπε ο Δημήτρης.

1

1. τα τρίγωνα

5 – Θα το πούμε στη γιαγιά και στον παππού να μας πάρουν. Αμέσως θα μας τα πάρουν, είπε σίγουρη η Μαριλένα.
Και την ώρα του φαγητού...
– Γιαγιά, παππού, θέλουμε τρίγωνα. Θα μας τα πάρετε εσείς;
– Θα πείτε τα κάλαντα; ρώτησε ενθουσιασμένη[2] η γιαγιά. Σήμερα κιόλας το απόγευμα θα πάω να σας αγοράσω.

6 – Θέλουμε τέσσερα, είπε ο Δημήτρης.
– Τέσσερα, τέσσερα, αναστέναξε εκείνη. Και θυμήθηκε που ήταν μικρή και έτρεχε με τους φίλους και τις φίλες της στα διάφορα σπίτια, ζητούσε την άδεια από τη νοικοκυρά και τον νοικοκύρη της: «Να τα πούμε;» και όταν τους έλεγαν «να τα πείτε!» άρχιζαν τα γκλιν γκλιν γκλιν με τα τρίγωνα και τους έδιναν αυγά, γλυκά, σύκα και αμύγδαλα.
– Κι όταν σας έλεγαν να μην τα πείτε, τι κάνατε;
– Θυμώναμε πολύ και, όταν βγαίναμε στην αυλή, τα ψάλλαμε[3] από την καλή και την ανάποδη, στη νοικοκυρά ή στο τσιγκούνη[4] νοικοκύρη.
– Δηλαδή; ήθελε ο Μάριος να μάθει.
– Να, λέγαμε:
«Κυρά μου αρκούδα μαλλιαρή[5] με μαλλιαρά ποδάρια, μωρή ψειριάρω, ψειριαρού και ψειροκονιδιάρα[6] που βάζεις πέντε δάχτυλα και βγάζεις πέντε ψείρες».
Ο Μάριος κρατούσε την κοιλιά του από τα γέλια και προσπαθούσε να μάθει απ' έξω τα λόγια: «Κυρά μου αρκούδα μαλλιαρή με μαλλιαρά ποδάρια»...

2. **είμαι ενθουσιασμένος, -η, -ο:** *είμαι πάρα πολύ χαρούμενος, -η, -ο*
3. **τα ψάλλω/ψέλνω σε κάποιον:** *μαλώνω κάποιον, λέω σε κάποιον όσα άσχημα έχω να του πω*
4. **ο τσιγκούνης:** *δε θέλει να ξοδεύει τα χρήματά του*
5. **μαλλιαρός, -ή, -ό**
6. **ψειριάρω, ψειριαρού και ψειροκονιδιάρα:** *έχει ψείρες (κοροϊδευτικά)*

– Εσύ παππού δεν έλεγες τέτοια; ρώτησε η Μαριλένα.
– Έλεγα και πολύ χειρότερα, αλλά έλεγα και καλά λόγια.
– Δηλαδή;
– «Κυρά ψηλή, κυρά λιγνή, κυρά γαϊτανοφρύδα[7], κυρά μου όταν στολίζεσαι να πας στην εκκλησιά, βάζεις τον ήλιο πρόσωπο και το φεγγάρι αγκάλη[8] και τον καθάριο αυγερινό[9] τον βάζεις δαχτυλίδι».
Το ίδιο λοιπόν απόγευμα, συντροφιά με τον παππού και τη γιαγιά πήγαν στο μαγαζάκι του κυρ Αποστόλη κι αγόρασαν τέσσερα τρίγωνα. Αμέσως έκαναν πρόβα.
– Να μας συγχωρείς για τη φασαρία, κυρ Αποστόλη, έλεγε η γιαγιά.
– Μα δεν πειράζει, έλεγε εκείνος. Παιδιά είναι. Μήπως εμείς δεν κάναμε τα ίδια, όταν ήμασταν παιδιά;
– Τα ίδια και χειρότερα, αναστέναξε ο παππούς. Εμείς δεν παίρναμε μόνο τρίγωνα μαζί μας. Είχαμε τουμπελέκια[10], ντέφια[11] και νταούλια[12].
– Ολόκληρη ορχήστρα, δηλαδή, τον πείραξε η γιαγιά.
– Μην το κοροϊδεύεις, τη μάλωσε εκείνος. Έτσι δοκιμάζαμε και το μουσικό μας ταλέντο[13].

7

10

11

12

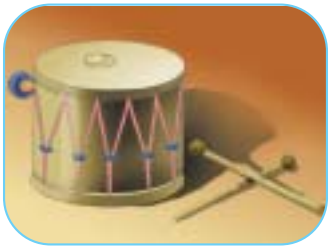

7. **γαϊτανοφρύδης, -α:** *έχει καμπυλωτά φρύδια*
8. **η αγκάλη:** *η αγκαλιά*
9. **ο αυγερινός:** *ο πλανήτης Αφροδίτη, το τελευταίο αστέρι της νύχτας που φαίνεται ακόμα στον ουρανό νωρίς το πρωί*
10. **το τουμπελέκι**
11. **το ντέφι**
12. **το νταούλι**
13. **το μουσικό ταλέντο:** *η ικανότητα κάποιου στη μουσική*

Βεατρίκη Καντζόλα-Σταματάκου, «Υπάρχει Αϊ-Βασίλης τελικά;», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Γιατί τα παιδιά θέλουν να πουν τα κάλαντα;

- ☐ Για να μαζέψουν χρήματα.
- ☐ Για να κάνουν έκπληξη στον παππού και στη γιαγιά.
- ☐ Γιατί όλα τα παιδιά λένε τα κάλαντα αυτή τη μέρα.

ΚΑΤ. 2. Τι χρειάζεται να έχουν;

- ☐ Τρίγωνα.
- ☐ Μουσικό ταλέντο.
- ☐ Καλή φωνή.

ΚΑΤ. 3. Τα παιδιά θα πούνε τα κάλαντα των Χριστουγέννων ή της Πρωτοχρονιάς; Από πού το κατάλαβες;

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 4. Ο παππούς και η γιαγιά θυμούνται τα παλιά χρόνια που έλεγαν αυτοί τα κάλαντα. Τι σου κάνει εντύπωση από εκείνη την εποχή που δε συνηθίζεται σήμερα;

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 5. Τι κάνανε σαν τιμωρία τα παιδιά στους τσιγκούνηδες;

.....

.....

.....

Εσείς έχετε στην πατρίδα σας κάλαντα ή άλλα τραγούδια που τραγουδάτε συγκεκριμένες μέρες το χρόνο;

σελ. 101

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Πώς λέγεται κάθε μουσικό όργανο; Γράψε δίπλα τον αντίστοιχο αριθμό.

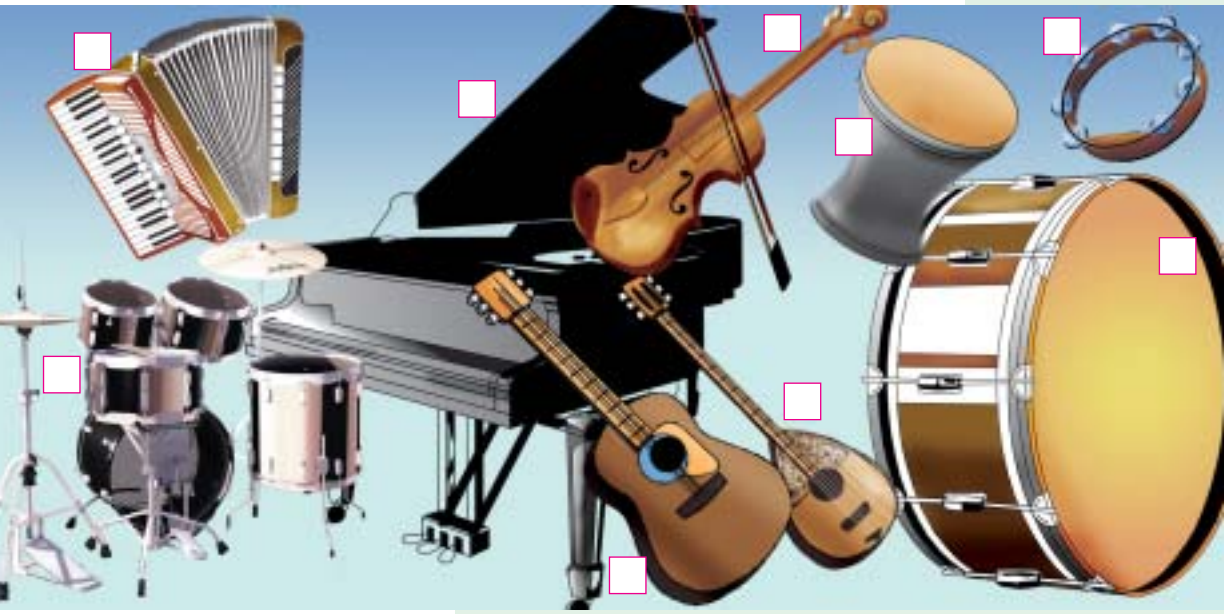

1. κιθάρα
2. βιολί
3. πιάνο
4. μπουζούκι
5. τουμπελέκι
6. ντέφι
7. ακορντεόν
8. ντραμς
9. νταούλι

ΚΑΤ. 2. Μπορείς να βρεις τις κρυμμένες λέξεις που έχουν σχέση με τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά;

~~Χ~~	~~Ρ~~	~~Ι~~	~~Σ~~	~~Τ~~	~~Ο~~	~~Υ~~	~~Γ~~	~~Ε~~	~~Ν~~	~~Ν~~	~~Α~~
Κ	Λ	Μ	Ο	Ρ	Ω	Γ	Ε	Β	Γ	Δ	Ρ
Ε	Ο	Τ	Ρ	Ι	Γ	Ω	Ν	Α	Μ	Ν	Χ
Β	Μ	Γ	Ι	Ο	Ρ	Τ	Ε	Σ	Ζ	Δ	Ι
Β	Α	Σ	Ι	Λ	Ο	Π	Ι	Τ	Α	Ω	Μ
Κ	Α	Μ	Ι	Ν	Α	Δ	Α	Δ	Φ	Ρ	Η
Ε	Λ	Κ	Η	Θ	Ρ	Ο	Χ	Ο	Ψ	Α	Ν
Ζ	Σ	Θ	Υ	Κ	Α	Λ	Α	Ν	Τ	Α	Ι
Α	Π	Ρ	Ω	Τ	Ο	Χ	Ρ	Ο	Ν	Ι	Α

σελ. 102

Γιορτές των Χριστιανών

Χριστούγεννα σημαίνει η γέννηση του Χριστού. Ο Χριστός γεννήθηκε περίπου στις αρχές του καλοκαιριού, αλλά τα Χριστούγεννα γιορτάζονται το Δεκέμβριο για δύο λόγους. Ο ένας είναι γιατί τότε αρχίζει πάλι να μεγαλώνει η μέρα (21 Δεκεμβρίου) και να μπαίνει το φως στη ζωή μας. Ο άλλος λόγος είναι ότι σε παλιές θρησκείες, πριν από το χριστιανισμό, οι θεοί που έφερναν το φως γιορτάζονταν Δεκέμβριο. Από παράδοση λοιπόν και τα Χριστούγεννα, ένα φωτεινό γεγονός, γιορτάζονται το Δεκέμβριο.

Το Πάσχα είναι μια άλλη μεγάλη χριστιανική γιορτή, που γιορτάζεται διαφορετικά στις χώρες κάθε άνοιξη. Η λέξη Πάσχα έχει σχέση με το εβραϊκό Πάσχα, το οποίο με τη σειρά του βγαίνει από μία λέξη της αρχαίας Αιγύπτου το «πισάχ», που σημαίνει πέρασμα. Το πέρασμα από τη σκλαβιά στην ελευθερία, το πέρασμα από το χειμώνα στην άνοιξη, από το θάνατο στη ζωή.

Στην Ελλάδα, σε κάθε περιοχή οι άνθρωποι κάνουν πολλά πράγματα για να γιορτάσουν το Πάσχα και τις μέρες πριν από το Πάσχα. Έτσι, σε κάποια χωριά γιορτάζουν και το Σάββατο του Λαζάρου, μια βδομάδα πριν από το Πάσχα, που είναι από τα αγαπημένα των παιδιών, γιατί φτιάχνουν μια κούκλα.

Η κούκλα συμβολίζει το Λάζαρο που βγήκε από τον τάφο όταν του μίλησε ο Χριστός. Τα παιδιά φτιάχνουν την κούκλα από ξύλο, ύφασμα, και λουλούδια και γυρνάνε από σπίτι σε σπίτι και τραγουδάνε. Οι άνθρωποι που ακούνε τα κάλαντα τους δίνουν αυγά, πίτες και τυρί.

«Πού 'σαι Λάζαρε
πού είναι η φωνή σου
πού σε γύρευε
η μάνα κι η αδερφή σου;»

σελ. 103

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Προσπάθησε να φτιάξεις κι εσύ την κούκλα του Λαζάρου.

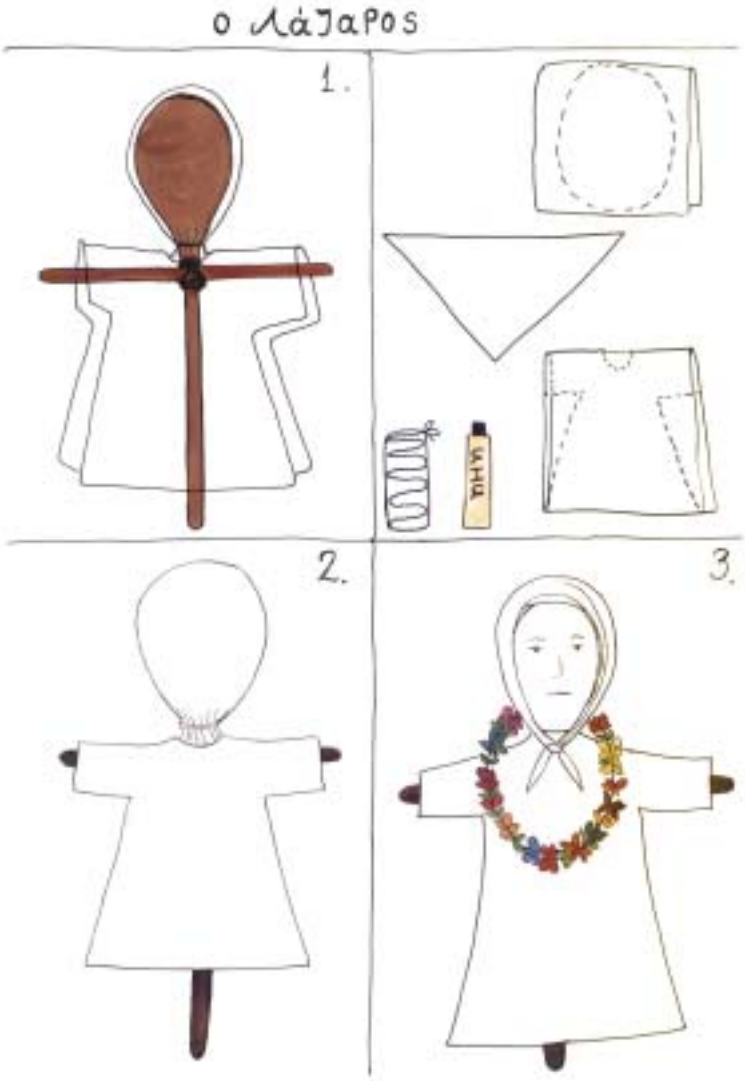

Ψάξε στο Διαδίκτυο (Ίντερνετ) τις παρακάτω διευθύνσεις και βρες ιδέες για το Πάσχα:
http://www.jeannepasero.com
http://www.eggsedu.org.uk/index1.htm

Υπάρχουν και άλλες θρησκείες που έχουν γιορτές το χειμώνα και την άνοιξη. Για παράδειγμα, για τους μουσουλμάνους υπάρχει το Ραμαζάν, που γιορτάζεται χειμώνα, και το Μπαϊράμ, που γιορτάζεται άνοιξη. Αν έχεις φίλους μουσουλμάνους, να τους ρωτήσεις τι κάνουν για να γιορτάσουν το Ραμαζάν και τι για το Μπαϊράμ.

«Η κούκλα του Λαζάρου» από τον εκπαιδευτικό φάκελο «Το Πάσχα»

ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥΣ

Ο Νικολάκης και η οικογένειά του άφησαν το χωριό και ήρθαν να ζήσουν στην πόλη. Είναι η τελευταία εβδομάδα πριν από τις γιορτές και ο Νικολάκης περιμένει με αγωνία τους βαθμούς.

σελ. 105

Την άλλη μέρα η μάνα ήρθε στο σχολείο για τους βαθμούς. Κόσμος, ουρές, φασαρία. Της έδειξα πού θα ρωτήσει, εκεί που έγραφε Α1, και η μάνα περίμενε κι αυτή στην ουρά.

Ο μαθηματικός μας έδινε τους ελέγχους. Έφτασε η μάνα μπροστά του:

– Ο Νικολάκης μου πώς πάει, κύριε καθηγητή;

– Πώς λέγεται ο γιος σας;

– Δέδεκας, Δέδεκας. Είναι καλός; Πώς πάει; Άριστος ήτανε στο δημοτικό, λέει η πονηρή η μάνα. Ψάχνει ο μαθηματικός, τραβάει τον έλεγχό μου, κοιτάει τους βαθμούς και λέει.

– Α, ναι. Εξελίξιμο[1] το παιδί. Είναι και το πρώτο τρίμηνο, βέβαια, και κάθε αρχή και δύσκολη.

– Ναι, κύριε καθηγητή, τον βρίσκετε καλό; επιμένει η μάνα.

– Ε, είπαμε. Αρχή είναι. Οι προσπάθειες βέβαια αμείβονται[2]. Και πρέπει να προσπαθήσει πολύ. Θα συναντήσει δυσκολίες αργότερα. Οι πρώτες δύο τάξεις όμως είναι σημαντικές, γιατί βάζουν τις βάσεις[3].

– Ώστε είναι καλός, λέει η μάνα αβέβαιη[4].

Μέχρι να πάρει απάντηση, η επόμενη μητέρα έδινε το χέρι της και έλεγε τ' όνομα του παιδιού της στον καθηγητή. Η μάνα γύρισε αργά αργά.

1. **εξελίξιμος, -η, -ο:** *μπορεί να βελτιωθεί, να πάει καλύτερα*
2. **οι προσπάθειες αμείβονται:** *όταν αναγνωρίζονται οι προσπάθειές μας και παίρνουμε μπράβο, καλούς βαθμούς, βραβείο...*
3. **βάζουν τις βάσεις:** *δίνουν τις βασικές γνώσεις για το μέλλον*
4. **αβέβαιος, -η, -ο:** *δεν είναι σίγουρος, -η, -ο*

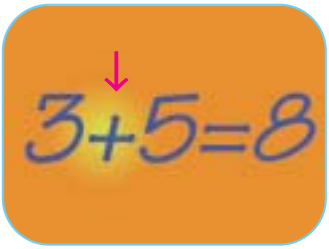

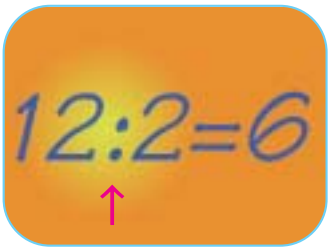

8

Δεν είχε πολυκαταλάβει. Ούτε κι εγώ. Όταν στο σπίτι ο πατέρας ρώτησε τι είπε ο καθηγητής, η μάνα δεν ήξερε τι να πει.

– Δηλαδή, βρε γυναίκα, σε μια δουλειά σ' έστειλα και ούτε κι αυτή δεν μπόρεσες να την κάνεις σωστά, είπε εκνευρισμένος[5] ο πατέρας.

9

– Μα δε μου 'πε όμως ότι είναι κακός μαθητής, διαμαρτυρήθηκε[6] η μάνα.

– Δε σου 'πε όμως ότι είναι και καλός. Να τα, δεν ξέρεις τι σου 'πε, νευρίασε περισσότερο ο πατέρας.

– Ακόμα δεν ξέρει ούτε κι ο καθηγητής, είπα σαν να μιλούσα μόνος μου, γιατί ούτε που μ' άκουγαν μες στον τσακωμό τους.

Ο παππούς, που 'χε τα νεύρα του τελευταία, πετάχτηκε[7].

– Τίποτα, φταίει η πόλη. Από κει που ήταν πρώτος μαθητής στο χωριό, χάλασε εδώ. Ντρέπονται να σου πουν στο σχολείο ότι δεν είναι καλός.

Άνοιξα τον έλεγχο και ξανακοίταξα τους βαθμούς μου. Κάτω από 14 δεν είχα. Ούτε πάνω από 16, φυσικά. Μόνο στη γυμναστική είχα 17, γιατί τρέχω γερά. Έτσι μου 'πε ο γυμναστής.

Πρόσθεσα[8], διαίρεσα[9] τα νούμερα.

– Μα 15 μου βγαίνει, είπα δειλά[10]. Δεν είναι κακός βαθμός για πρώτο τρίμηνο σε καινούριο σχολείο.

– «Για πρώτο τρίμηνο! Σε καινούριο σχολείο!» έκανε ο πατέρας κοροϊδεύοντας την ομιλία μου. Κι απ' το 15 μέχρι το 20 τι γίνεται; Είναι για τους άλλους μαθητές; Εσύ 15 κι οι άλλοι τους καλούς βαθμούς;

– Γιατί; Πού ξέρεις, δηλαδή, τι βαθμούς πήραν οι άλλοι, είπα, ενώ μ' έπνιγε το δίκιο[11].

5. **εκνευρισμένος, -η, -ο:** *θυμωμένος, -η, -ο*
6. **«διαμαρτυρήθηκε», από το *διαμαρτύρομαι*:** *λέω το παράπονό μου, παραπονιέμαι*
7. **πετάγομαι:** *μπαίνω ξαφνικά στη συζήτηση*
8. **προσθέτω**
9. **διαιρώ**
10. **δειλά:** *όταν διστάζω, φοβάμαι να πω ή να κάνω κάτι*
11. **με πνίγει το δίκιο:** *ξέρω ότι έχω δίκιο αλλά δε με ακούνε οι άλλοι*

σελ. 107

– Σιωπή! Φώναξε ο πατέρας. Θα μου πεις από πάνω ότι δεν πήρε κανείς μεγαλύτερο βαθμό. Ψεύταρε[12]!

– Πήραν! Πώς δεν πήραν! Αλλά κάνουν φροντιστήριο! Φώναξα κι εγώ με όλη μου τη δύναμη. Κάνε μου κι εμένα φροντιστήριο, να δεις βαθμούς που θα παίρνω.

– Τι; Φροντιστήριο; είπε ο πατέρας.

– Τι είναι τούτο πάλι, έκανε ο παππούς.

– Ε, τι είναι! Πας σ' ένα φροντιστήριο. Κάνεις τα κύρια μαθήματα[13], πληρώνεις βέβαια κάτι το μήνα και μετά τους παίρνεις τους καλούς βαθμούς, είπα.

– Δηλαδή κάνεις τα μαθήματα και στο σχολείο και στο φροντιστήριο; ρώτησε ο παππούς.

– Ναι, απάντησα και έτσι τα καταλαβαίνεις πιο καλά.

– Ρε, τα μυαλά σου πήραν αέρα[14], άρχισε να φωνάζει ο παππούς.

Και γυρνώντας στον πατέρα τού είπε:

– Πάρ' την οικογένεια και τρέχα πίσω στο χωριό. Η γυναίκα θέλει κομμωτήριο! Ο άλλος θέλει φροντιστήριο! Κακά ξεμπερδέματα θα 'χουμε[15]. Άντε, τράβα, πριν είναι αργά.

12. **ο ψεύταρος:** *λέει πολλά και μεγάλα ψέματα*
13. **τα κύρια μαθήματα:** *τα πιο σημαντικά και δύσκολα μαθήματα, όπως μαθηματικά, γλώσσα κ.ά.*
14. **παίρνουν τα μυαλά μου αέρα:** *δε σκέφτομαι και δε φέρομαι σωστά, ξεπερνάω τα όρια*
15. **έχω κακά ξεμπερδέματα:** *δεν ξεμπλέκω εύκολα από μια κατάσταση, έχω άσχημο τέλος*

Άννα Γκέρτσου-Σαρρή, «Σπίτι δίχως αυλή», με μικρές αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Βρες το σωστό:

1. Ο Νικολάκης πηγαίνει...

- ☐ ...στη Β′ τάξη του γυμνασίου.
- ☐ ...στην Α′ τάξη του γυμνασίου.
- ☐ ...στην Α′ τάξη του λυκείου.
- ☐ ...στη Β′ τάξη του λυκείου.

2. Ο πατέρας νευριάζει...

- ☐ ...γιατί η γυναίκα του δεν κατάλαβε τι είπε ο καθηγητής.
- ☐ ...γιατί δεν είναι ευχαριστημένος από τους βαθμούς του γιου του.
- ☐ ...και για τους δύο αυτούς λόγους.
- ☐ ...για κάποιον άλλο λόγο.

ΚΑΤ. 2. Ποια είναι τα πρόσωπα του κειμένου;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 3. Γράψε τώρα δίπλα σε κάθε πρόταση το πρόσωπο που μιλάει.

«Πού ξέρεις τι βαθμούς πήραν οι άλλοι;». .....

«Ρε, τα μυαλά σου πήραν αέρα». .....

«Δε μου 'πε ότι είναι κακός μαθητής». .....

«Κάθε αρχή και δύσκολη». .....

«Δε σου 'πε ότι είναι και καλός». .....

σελ. 109

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Τι θα ήθελες να πεις στον καθηγητή σου που σου βάζει χαμηλούς βαθμούς;

Γράψε μια λίστα με τα εύκολα για σένα μαθήματα και μια λίστα με τα δύσκολα.
Μετά σκέψου γιατί σου φαίνονται δύσκολα μερικά μαθήματα. Γράψε κάποιους λόγους για τις δυσκολίες σου. Μπορείς να συζητήσεις τους λόγους με τους φίλους, τους δασκάλους ή τους γονείς σου.

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

ΛΕΞ. 1. Βάλε το κατάλληλο σημάδι (=, ≠) ανάμεσα στις λέξεις όπως στο παράδειγμα:

λέγομαι = ονομάζομαι
ρωτώ ≠ απαντώ

δυσκολία.....εμπόδιο

τσακωμός.....καβγάς

καταλαβαίνω.....κατανοώ

προσθέτω.....αφαιρώ

διαμαρτύρομαι.....παραπονιέμαι

διαιρώ.....πολλαπλασιάζω

γερά.....δυνατά

δειλά.....θαρρετά

σελ. 110

Ποπό
ΜΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ!

Ο Λεωνίδας κάνει πολύ καλή παρέα με τρία παιδιά από τη Ρωσία, τη Ναταλία, το Σέργκεϊ και το Ρομάν. Μια μέρα μαζί με τη Ναταλία επισκέπτονται τη Δημοτική Βιβλιοθήκη. Είναι η πρώτη φορά που η Ναταλία πηγαίνει σε μια τόσο μεγάλη βιβλιοθήκη.

σελ. 111

– Ορίστε! Η Δημοτική Βιβλιοθήκη!
Η Ναταλία έμεινε με το στόμα ανοιχτό[1]. Μία πολύ μεγάλη αίθουσα με ράφια στους τοίχους, γεμάτα βιβλία. Ανάμεσά τους καναπέδες, πολυθρόνες, καθώς και μερικά πουφ[2] σε διάφορα ζωηρά χρώματα. Κόκκινα, κίτρινα, μπλε. Σε κάποιες γωνιές τραπέζια με ξύλινες καρέκλες. Κάποια παιδιά διάβαζαν καθισμένα και κάνα δυο πηγαινοέρχονταν[3] στους διαδρόμους.

Προχώρησε κι άρχισε να κοιτάζει τα βιβλία. Τι ήταν αυτό το πράγμα! Βιβλία παντού! Όχι σαν τη βιβλιοθήκη της τάξης της, που είχε όλο κι όλο καμιά εικοσαριά βιβλία, και τα είχε ήδη διαβάσει.

Γύρισε και κοίταξε το Λεωνίδα, που την παρατηρούσε χαμογελώντας. Διασκέδαζε με την έκπληξη της φίλης του και η χαρά μεγάλωνε μέσα του. Είχε προσέξει πώς είχε κολλήσει[4] πριν από μερικές μέρες στη βιτρίνα του βιβλιοπωλείου κι αμέσως κατάλαβε την αγάπη της για τα βιβλία. Η ιδέα για τη βιβλιοθήκη μπήκε αμέσως στο μυαλό του.

– Μπορείς να δεις ό,τι θέλεις και να διαλέξεις αυτό που θέλεις να διαβάσεις.

– Μπορούμε να καθίσουμε εδώ και να διαβάσουμε; είπε σιγά.

– Κι όχι μόνο. Μπορείς να δανειστείς[5] ένα βιβλίο και για το σπίτι σου.

1

2

4

1. **μένω με το στόμα ανοιχτό:** *δεν μπορώ να μιλήσω από τη μεγάλη έκπληξη*
2. **το πουφ:** *κάθισμα που έχει ένα μεγάλο, πολύ μαλακό μαξιλάρι*
3. **πηγαινοέρχομαι:** *πηγαίνω και έρχομαι*
4. **κολλώ (κάπου):** *κοιτάζω κάτι συνέχεια και δεν μπορώ να το αφήσω*
5. **δανείζομαι:** *παίρνω κάτι το οποίο αργότερα όμως πρέπει να επιστρέψω*

7

Η Ναταλία χάρηκε με αυτό που άκουσε. Κοίταξε προς τα ράφια κι άρχισε να πηγαινοέρχεται αργά ανάμεσά τους. Πού και πού έπαιρνε με προσοχή ένα βιβλίο από τα ράφια, το ξεφύλλιζε[6], διάβαζε την υπόθεση στο οπισθόφυλλο[7] και το άφηνε πάλι στη θέση του. Ο Λεωνίδας την παρατήρησε για λίγο ακόμη, και σκέφτηκε πόσο απλό είναι καμιά φορά να δώσεις χαρά σε κάποιον. Έπειτα πήγε στο γραφείο της βιβλιοθηκονόμου[8], άφησε το βιβλίο που είχε φέρει για επιστροφή και χάθηκε κι αυτός ανάμεσα στα ράφια για να βρει κάτι καινούριο να διαβάσει. Σε λίγο η φίλη του στάθηκε[9] μπροστά του μ' ένα βιβλίο στο χέρι.

– Δε θα το πιστέψεις.

Βρήκα κάτι καταπληκτικό. Έχω διαβάσει κι άλλο ένα βιβλίο αυτής της συγγραφέα και μου άρεσε πολύ.

– Για να δω. Είναι πολύ καλό, το έχω διαβάσει, τη βεβαίωσε ο φίλος της.

– Και τώρα τι κάνουμε;

– Έλα μαζί μου, της είπε και την έσυρε[10] προς το γραφείο δανεισμού.

6. **ξεφυλλίζω:** *γυρίζω και κοιτάζω γρήγορα τις σελίδες ενός βιβλίου*
7. **το οπισθόφυλλο:** *η τελευταία εξωτερική σελίδα του εξωφύλλου ενός βιβλίου*
8. **ο, η βιβλιοθηκονόμος:** *φροντίζει για την οργάνωση και τη λειτουργία μιας βιβλιοθήκης*
9. **στάθηκα (από το *στέκομαι*)**
10. **σέρνω (και σύρω):** *τραβώ κάποιον/κάτι σε ένα μέρος*

Θεοδώρα Γεωργακούδη, «Από την κερασιά στο ΙΝΤΕΡΝΕΤ», με αλλαγές

σελ. 113

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Στην Ελλάδα, τα μέρη που είναι πολύ μακριά από πόλεις συνήθως δεν έχουν βιβλιοθήκες για να πηγαίνουν τα παιδιά να δανείζονται βιβλία. Πώς νομίζεις ότι μπορεί να λυθεί αυτό το πρόβλημα; Φτιάξε έναν κατάλογο με τις λύσεις που προτείνεις εσύ και ζήτησε και από τους φίλους σου να πούνε λύσεις.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Της Ναταλίας της αρέσει να διαβάζει βιβλία. Εσύ αγαπάς τα βιβλία; Ή μήπως προτιμάς τα κόμικς; Μπορείς να αναφέρεις κάποια βιβλία ή κόμικς που έχεις διαβάσει και σου άρεσαν;

Ποια πράγματα προσέχεις όταν θέλεις να αγοράσεις ένα βιβλίο; Βάλε ένα ✓ σε αυτά που προσέχεις.

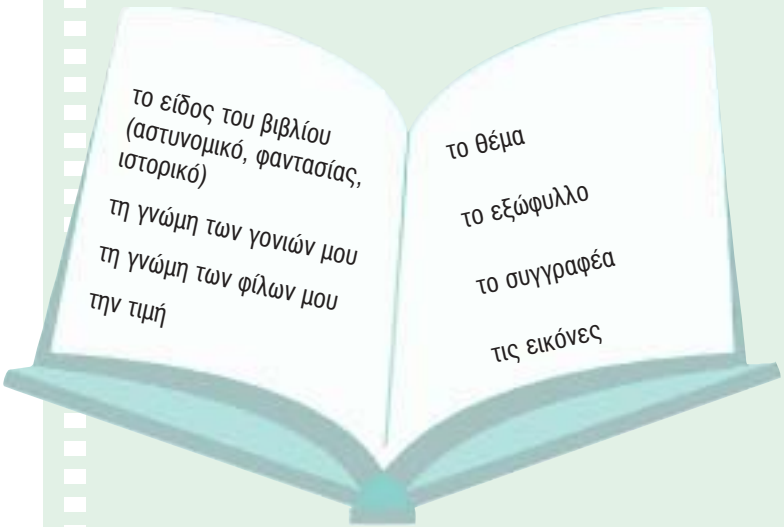

σελ. 114

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να βρεις μέσα από το παραπάνω κείμενο λέξεις (όνομα και ρήμα) που να έχουν σχέση με το βιβλίο και τη βιβλιοθήκη; Μπορείς να προσθέσεις και κάποια άλλη λέξη;

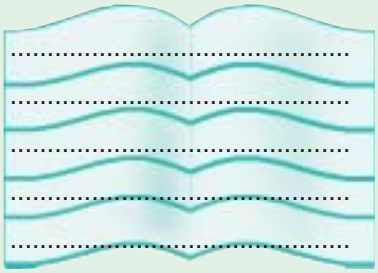

ΛΕΞ. 2. Βάλε √ στη σωστή σημασία.

Είμαι βιβλιοφάγος.

- ☐ Τρώω βιβλία.
- ☐ Διαβάζω πολλά βιβλία.
- ☐ Μαγειρεύω βιβλία.

Αυτός ο άνθρωπος είναι ανοιχτό βιβλίο.

- ☐ Έχει ένα ανοιχτό βιβλίο πάντα μαζί του.
- ☐ Δουλεύει σε μαγαζί με βιβλία.
- ☐ Τον καταλαβαίνουμε από την πρώτη στιγμή.

Αυτό το βιβλίο εξαντλήθηκε.

- ☐ Αυτό το βιβλίο ίδρωσε πολύ και κουράστηκε.
- ☐ Αυτό το βιβλίο πέθανε.
- ☐ Αυτό το βιβλίο δεν υπάρχει τώρα στα βιβλιοπωλεία γιατί πουλήθηκε γρήγορα.

σελ. 115

Αν το βιβλίο ήταν...

Κάποιοι προσπάθησαν να εκφράσουν τι σημαίνει γι' αυτούς το βιβλίο. Το συγκρίνουν με παιδί, με σχολείο, με παρέα, με δέντρο, με έρωτα...
Βρες τη συνέχεια και διάβασε τι λέει ο καθένας.

Αν το βιβλίο ήταν δέντρο...

...το φαντάζομαι σαν ένα σπίτι παράξενο όσο και απλό, χτισμένο με γερά υλικά. Και πάντως ένα σπίτι με πολλά παράθυρα, μεγάλα. Πιο πολλά παράθυρα παρά τοίχοι, για να μπαίνει φως.

Αν το βιβλίο ήταν σπίτι...

...θα ήταν ένα σχολείο διαφορετικό. Το σχολείο αυτό δε θα έδινε στα παιδιά μόνο γνώσεις αλλά θα τους χάριζε χαρά.

Αν το βιβλίο ήταν παρέα...

...θα σκαρφάλωνα στα κλαριά του ν' ακούσω από κοντά τις ιστορίες που θα μου έλεγε, να ονειρευτώ, να κοιτάξω από ψηλά το αύριο, το σήμερα, το χτες.

Αν το βιβλίο ήταν σχολείο...

...θα ήταν σκανταλιάρικο πολύ. θ' αναζητούσε περιπέτειες και δράση, από τις χάρες της ζωής τίποτα να μη χάσει.

Αν το βιβλίο ήταν έρωτας...

...θα ήταν η πιο όμορφη παρέα. Γιατί ανάμεσά της υπάρχουν ο Τομ που με διασκεδάζει, η Αλίκη με τα ταξίδια της, ο Γκιούλιβερ με τις περιπέτειές του.

Αν το βιβλίο ήταν παιδί...

...θα έλαμπε σαν χάρτινο φεγγαράκι στον ουρανό και θα φώτιζε τις καρδιές των ανθρώπων.

σελ. 116

Από το ένθετο της «Καθημερινής», «Οι Ερευνητές πάνε παντού»

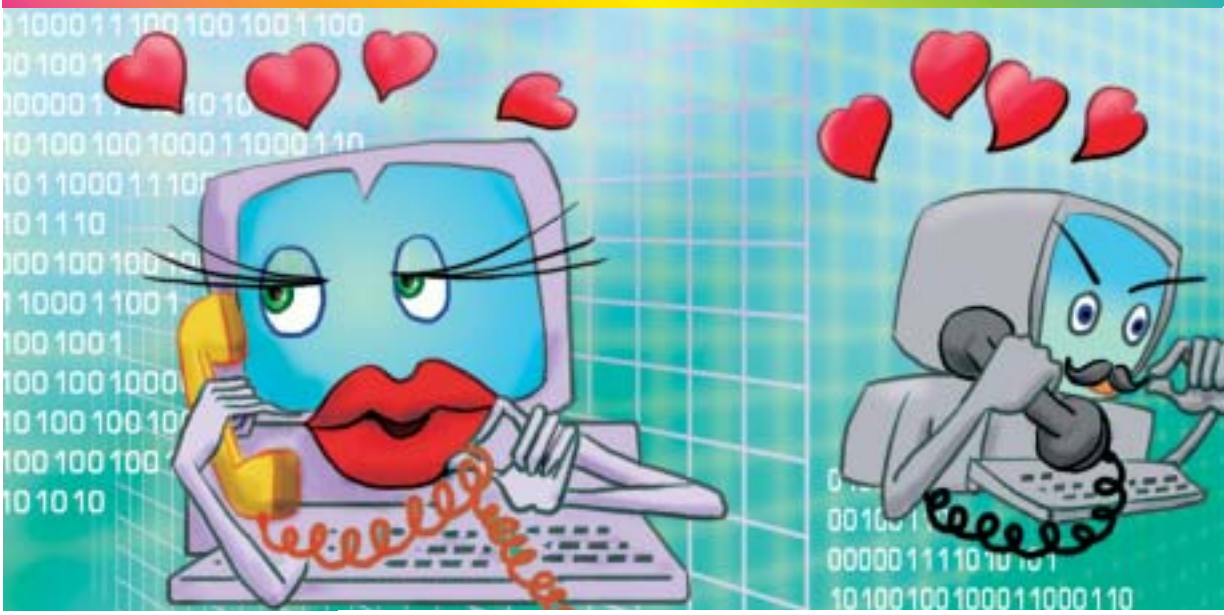

ΣΚΗΝΗ 3

ΓΝΩΡΙΖΩ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Τι θα μπορούσε να είναι πιο ισχυρό από έναν υπολογιστή; Δύο υπολογιστές μαζί!
Τι είναι ακόμα πιο δυνατό;
Εκατοντάδες ή χιλιάδες υπολογιστές σε ένα Δίκτυο.

σελ. 117

Δεκαετία ’60

Αρχίζει να λειτουργεί το πρώτο Δίκτυο που ενώνει υπολογιστές του αμερικανικού στρατού. Το σκεπτικό[1] είναι πως ακόμα κι αν ένας υπολογιστής καταστραφεί από βόμβες (όπως και το κτίριο και η πόλη στην οποία βρίσκεται), κάποιος άλλος υπολογιστής από το Δίκτυο θα πάρει τη θέση του.

Δεκαετία ’70

Το σύστημα έχει τόση επιτυχία, που τα πανεπιστήμια στις ΗΠΑ φτιάχνουν δικό τους Δίκτυο για να ανταλλάσσουν[2] ερευνητικά αποτελέσματα (και να παίζουν το ηλεκτρονικό παιχνίδι Μπουντρούμια και Δράκοι!).

Σύντομα, πανεπιστήμια και σε άλλες χώρες κάνουν το ίδιο πράγμα. (Θέλουν κι αυτοί να παίξουν το παιχνίδι!)

1. **το σκεπτικό:** *η αιτία που έκανε τους ανθρώπους να κατασκευάσουν το πρώτο Δίκτυο*
2. **ανταλλάσσω:** *δίνω κάτι και παίρνω κάτι άλλο*

Δεκαετία ’80

Τα Δίκτυα συνδέονται μεταξύ τους!

Οι υπολογιστές σε διάφορες χώρες έχουν μεταξύ τους επικοινωνία (και το παιχνίδι παίζεται διεθνώς[3])! Η σύνδεση αυτή γίνεται γνωστή ως Διαδίκτυο (Ίντερνετ). Όμως δεν είναι εύκολο να το χρησιμοποιήσετε. Είναι σαν να έχετε τηλέφωνο χωρίς τηλεφωνικό κατάλογο – μπορείτε να συνδεθείτε με έναν υπολογιστή μόνο αν ξέρετε τη διεύθυνσή του.

Δεκαετία ’90

Η ελβετική εταιρεία CERN σχεδιάζει μια μηχανή αναζήτησης με το όνομα Mosaic. Μοιάζει με ηλεκτρονική μορφή του Χρυσού Οδηγού[4]. Του δίνετε ένα θέμα και αναζητά[5] όλες τις σχετικές[6] σελίδες στο Διαδίκτυο. Ολόκληρο το Παγκόσμιο Δίκτυο αποκτά νέο όνομα: Παγκόσμιος Ιστός (www).

Δεκαετία του 2000

Το Διαδίκτυο είναι η μεγαλύτερη σύνδεση Δικτύων και υπολογιστών που υπάρχει στον κόσμο. Πόσων; Άγνωστο. Κι αυτό επειδή μπορεί κάποιος να μετρήσει τους μόνιμα συνδεδεμένους υπολογιστές (που υπερβαίνουν[7] τα 30 εκατομμύρια) αλλά δεν μπορεί να μετρήσει τους απλούς «σπιτικούς» υπολογιστές, που συνδέονται για μερικά λεπτά ή μερικές ώρες και αποσυνδέονται[8]. Οι άνθρωποι που επικοινωνούν λοιπόν μέσω υπολογιστών είναι πάρα πολλοί.

3. **διεθνώς:** *σε όλο τον κόσμο*
4. **ο Χρυσός Οδηγός**
5. **αναζητώ:** *ψάχνω να βρω*
6. **σχετικός, -ή, -ό:** *έχει σχέση με κάποιο θέμα*
7. **υπερβαίνω:** *ξεπερνώ*
8. **αποσυνδέομαι:** *βγαίνω από το Ίντερνετ*

Michael Coleman, «Τρελαμένοι Υπολογιστές», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποια είναι η ιστορία του Διαδικτύου; Μπορείς να βάλεις τις πληροφορίες στη σωστή σειρά;

- ☐ Εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο.
- ☐ Υπολογιστές σε διάφορες χώρες συνδέονται μεταξύ τους φτιάχνοντας το Διαδίκτυο.
- ☐ Τα πανεπιστήμια των ΗΠΑ σχηματίζουν το δικό τους Δίκτυο.
- ☐ Μπορείς να αναζητήσεις πληροφορίες στο Διαδίκτυο χωρίς να ξέρεις διευθύνσεις.
- ☐ Για να χρησιμοποιήσεις το Διαδίκτυο, πρέπει να ξέρεις συγκεκριμένες διευθύνσεις.
- [1] Συνδέονται οι υπολογιστές του αμερικανικού στρατού.

Για μεγάλη τους έκπληξη, οι ερευνητές πρόσεξαν ότι ο αριθμός αυτών που συνδέονταν με το Διαδίκτυο έπεφτε πάρα πολύ μια συγκεκριμένη ώρα κάθε εβδομάδα – μέχρι που κοίταξαν το πρόγραμμα της τηλεόρασης και είδαν ότι εκείνη την ώρα είχε στην τηλεόραση τη γνωστή αστυνομική σειρά φαντασίας «X-files».

Τι μπορείς να κάνεις στο Ίντερνετ; Διάβασε τα τέσσερα μικρά κείμενα που ακολουθούν και διάλεξε έναν τίτλο για το καθένα.

1. **Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο (e-mail)**
2. **Χαρούμενες κουβεντούλες**
3. **Τρελές ομάδες συζήτησης**
4. **Σοβαρό «σερφάρισμα»!**
5. **Ηλεκτρονικά παιχνίδια**

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

.....

Όταν συνδέεστε με το Διαδίκτυο (Ίντερνετ), μπορείτε να επισκεφτείτε όποια ιστοσελίδα[9] θέλετε, αν ξέρετε τη διεύθυνσή της. Μπορείτε επίσης να «σερφάρετε»[10], να πηγαίνετε δηλαδή από τη μια ιστοσελίδα στην άλλη, ανάλογα με τα κέφια σας. Αυτό είναι απλό και δε βρέχεστε κιόλας! Στη σελίδα που κοιτάτε υπάρχουν υπογραμμισμένες λέξεις ή φράσεις. Αν κάνετε κλικ σε κάποια απ' αυτές, είναι σαν να πηδάτε πάνω σε τραμπολίνο[11]. Αμέσως θα πάτε στην αντίστοιχη σελίδα. Όμως, θυμηθείτε, το Διαδίκτυο δεν είναι δωρεάν. Αν το χρησιμοποιείτε συχνά, μπορεί να σας έρθει φουσκωμένος[12] ο λογαριασμός τηλεφώνου.

.....

Οι ομάδες συζήτησης στο Διαδίκτυο είναι σαν τους πίνακες ανακοινώσεων. Αν είστε σε μια ομάδα συζήτησης, μπορείτε να στέλνετε σημειώματα και να διαβάζετε τι έχουν γράψει οι άλλοι. Υπάρχουν πολλές χιλιάδες ομάδες συζήτησης για πολλά και διάφορα θέματα. Οι περισσότερες είναι σοβαρές –όπως οι ομάδες που συζητούν για αθλήματα και χόμπι– αλλά υπάρχουν και ομάδες εντελώς παλαβές[13]. Θέλετε να διαβάσετε για εξωγήινους ή αγελάδες; Μπείτε στην αντίστοιχη ομάδα.

.....

Ένας άλλος τρόπος επικοινωνίας είναι μέσα από ένα σύστημα που ονομάζεται Αναμετάδοση Συνομιλίας μέσω Διαδικτύου (IRC). Το όνομα πολύ απλά περιγράφει μια πολλαπλή συνομιλία[14]. Μπορείτε να γίνετε μέλος ενός συγκεκριμένου «καναλιού συζήτησης», ή *chat* στη γλώσσα του Διαδικτύου, και να πληκτρολογείτε[15] αυτά που θέλετε να πείτε. Όλοι μπορούν να βλέπουν τι πληκτρολογεί ο καθένας κι έτσι απολαμβάνουν μια ηλεκτρονική κουβεντούλα.

.....

Το να στείλετε ένα *e-mail* μέσω του Διαδικτύου είναι πολύ απλό. Το ίδιο απλό είναι να στείλετε πολλά αντίγραφα του ίδιου μηνύματος. Οτιδήποτε μπορείτε να αποθηκεύσετε στον υπολογιστή, μπορείτε να το στείλετε κάπου με *e-mail*. Άρα, οι φίλοι σας στην άλλη άκρη του κόσμου μπορούν, εκτός από τα σημειώματά σας, να λαμβάνουν και να στέλνουν εικόνες, τραγούδια και βιντεοκλίπ!

9. **η ιστοσελίδα:** *σελίδα/τοποθεσία/μέρος στο Ίντερνετ*

10. **σερφάρω: 1. στη θάλασσα:** *κάνω σέρφινγκ*
2. στο Ίντερνετ: *πηγαίνω από ιστοσελίδα σε ιστοσελίδα για να βρω πληροφορίες*

11. **το τραμπολίνο**

12. **ο φουσκωμένος λογαριασμός:** *πολύ υψηλός λογαριασμός*

13. **παλαβός, -ή, -ό:** *τρελός, -ή, -ό*

14. **η πολλαπλή συνομιλία:** *συζήτηση ανάμεσα σε πολλά άτομα*

15. **πληκτρολογώ:** *γράφω στον υπολογιστή*

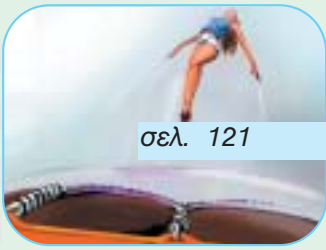

σελ. 121

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

Δοκίμασε τώρα να «σερφάρεις» στο χαρτί με το παιχνίδι που ακολουθεί.
Με ποιες ιστοσελίδες ταιριάζουν οι υπογραμμισμένες λέξεις στην οθόνη του υπολογιστή;
Αν είσαι σωστός/σωστή σε όλα, είσαι ένας σοβαρός/μια σοβαρή σέρφερ. Αν όλα είναι λάθος, σημαίνει ότι χρειάζεσαι αρκετή προσπάθεια ακόμα!

1

Θέλετε να στείλετε μια κάρτα γενεθλίων; Στο Διαδίκτυο μπορείτε να βρείτε μέρη όπου μπορείτε να σχεδιάσετε τη δική σας κάρτα. Στη συνέχεια, εκείνοι την τυπώνουν και τη στέλνουν! Σύμφωνα με κάποιους, στο μέλλον οι κάρτες θα εξαφανιστούν.

2

Θέλετε να μάθετε αν η ζωή σε άλλα σχολεία είναι τόσο χάλια όσο και στο δικό σας; Σε διάφορες χώρες πολλά σχολεία έχουν τη δική τους ιστοσελίδα. Κάντε μια αναζήτηση χρησιμοποιώντας τις λέξεις σχολείο (*school*) ή εκπαίδευση (*education*). Το πρόβλημα είναι ότι οι πιο πολλές από αυτές είναι φτιαγμένες από καθηγητές!

3

Η ιστοσελίδα του Διαστημικού Κέντρου Κένεντι είναι πολύ γνωστή. Ανακαλύψτε τα πάντα για το διαστημικό πρόγραμμα της NASA και παρακολουθήστε μια εκτόξευση[16] σε ζωντανή σύνδεση[17]!

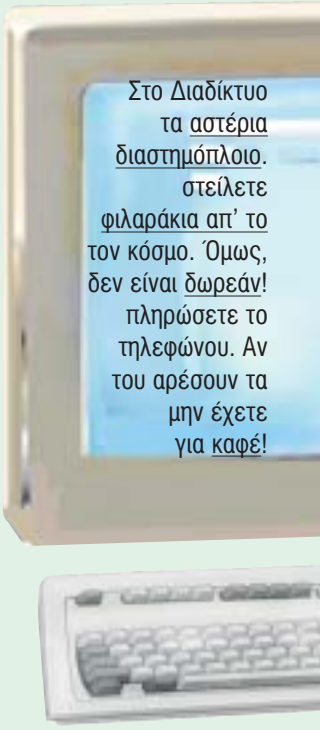

16

16. **η εκτόξευση:** *όταν το διαστημόπλοιο αφήνει τη Γη*
17. **σε ζωντανή σύνδεση:** *απευθείας, την ώρα που γίνεται*

σελ. 122

4

Υπάρχουν χιλιάδες σελίδες για τραγουδιστές της ποπ, ηθοποιούς, διάσημους αθλητές, και για άλλα «αστέρια». Το μόνο που χρειάζεστε είναι να αναζητήσετε το όνομα του δικού σας αγαπημένου.

5

Τα δημοφιλή[18] τηλεοπτικά προγράμματα, όπως τα «Φιλαράκια», είναι σίγουρο ότι έχουν αρκετές σελίδες στο Δίκτυο αφιερωμένες σε αυτά. Τι μπορείτε να ανακαλύψετε; Κυρίως τι θα γίνει στη συνέχεια. Οι φανατικοί των τηλεοπτικών σειρών από διάφορες χώρες χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο για να μιλήσουν για τις αγαπημένες τους σειρές!

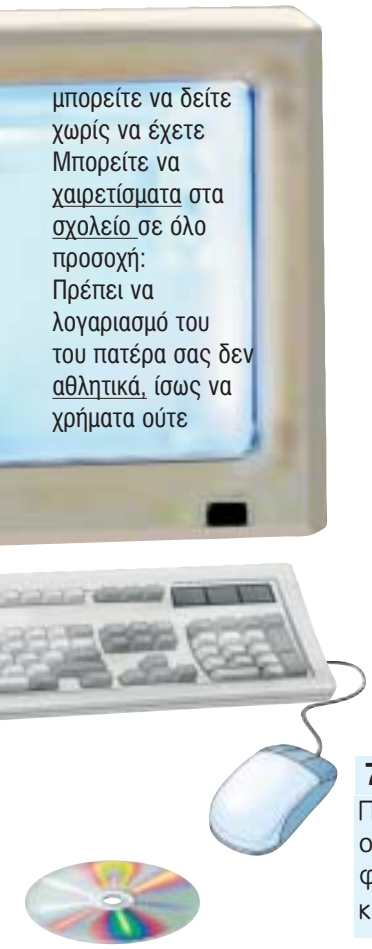

6

Ιστοσελίδες με ειδήσεις και πληροφορίες για τα σημαντικά αθλητικά γεγονότα είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς. Η ιστοσελίδα των Ολυμπιακών Αγώνων του 1996 δέχτηκε 189 εκατομμύρια «επισκέψεις» στις 17 μέρες των αγώνων, ενώ συνολικά διαβάστηκαν 54 εκατομμύρια σελίδες!

7

Παρακολουθήστε ένα καφεόδεντρο να μεγαλώνει. Όταν οι καρποί ωριμάσουν, χρησιμοποιούνται για να φτιάξουμε καφέ. Μήπως τότε η ιστοσελίδα καταργείται[19]; Όχι! Όλα ξεκινάνε πάλι από την αρχή!

18. **δημοφιλής, -ές:** *πάρα πολύ γνωστός, -ή, -ό και αγαπητός, -ή, -ό*
19. **καταργούμαι:** *παύω να υπάρχω, δεν υπάρχω πια*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Πώς το λέμε στα ελληνικά; Ένωσε την ξένη λέξη με αντίστοιχη λέξη που χρησιμοποιούμε στα ελληνικά.

Internet	κανάλι συζήτησης
chat	εκτυπωτής
e-mail	υπολογιστής
www	Παγκόσμιος Ιστός
computer	ποντίκι
mouse	ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
printer	οθόνη
monitor	Διαδίκτυο

ΛΕΞ. 2. Μπορείς να βρεις τις κρυμμένες λέξεις που έχουν σχέση με τον υπολογιστή;

Υ	Π	Ο	Λ	Ο	Γ	Ι	Σ	Τ	Η	Σ
Γ	Δ	Ο	Μ	Η	Ν	Υ	Μ	Α	Β	Ε
Α	Π	Ο	Θ	Η	Κ	Ε	Υ	Σ	Η	Ρ
Κ	Δ	Ι	Α	Δ	Ι	Κ	Τ	Υ	Ο	Φ
Λ	Ι	Σ	Τ	Ο	Σ	Ε	Λ	Ι	Δ	Α
Μ	Ψ	Ω	Χ	Ε	Γ	Ν	Ξ	Ρ	Σ	Ρ
Π	Λ	Η	Κ	Τ	Ρ	Ο	Λ	Ο	Γ	Ω

Ξέρεις να γράφεις σύντομα αυτά που νιώθεις σε *e-mail;* Κοίταξε τις εικόνες από το πλάι και προσπάθησε να μαντέψεις τη σημασία τους.

B-)	...μένω έκπληκτος
:-~)	...ουρλιάζω
:-@	...φοράω γυαλιά
[:-)	...είμαι κρυωμένος
:-P	...φοράω walkman
:-o	...σου βγάζω τη γλώσσα

σελ. 124

ΕΓΙΝΑ ΓΙΓΑΝΤΑΣ!

Ο Γκιούλιβερ ναυαγεί[1] σ' ένα νησί όπου όλοι οι κάτοικοι είναι μικροσκοπικοί[2] και τον βλέπουν σαν γίγαντα.

1. **ναυαγώ:** *βουλιάζει το πλοίο μου*
2. **μικροσκοπικός, -ή, -ό:** *πάρα πολύ μικρός, -ή, -ό*

σελ. 125

Στις 5 Νοεμβρίου φτάσαμε στη Νότια Θάλασσα. Εκεί είναι καλοκαίρι τέτοια εποχή. Ο άνεμος φυσούσε πολύ δυνατά και είχε ομίχλη κι έτσι δεν είδαμε το βράχο σε απόσταση ενενήντα μέτρων από το καράβι. Πέσαμε πάνω του και το καράβι κόπηκε στα δύο. Εγώ κι άλλοι πέντε πέσαμε αμέσως στη θάλασσα με μια βάρκα για να φύγουμε γρήγορα μακριά. Κωπηλατήσαμε[3] μέχρι που δεν μπορούσαμε άλλο. Έτσι, αναποδογύρισε[4] η βάρκα και βρεθήκαμε στα κύματα. Τι έγιναν τελικά οι υπόλοιποι δεν ξέρω. Εγώ κολύμπησα στην τύχη για να βγω στην ακτή. Ήταν βράδυ όταν βγήκα, τρομερά κουρασμένος, σ' έναν τόπο που δεν έβλεπα ούτε σπίτια ούτε ανθρώπους. Ξάπλωσα στα χόρτα και κοιμήθηκα τόσο βαθιά, που δε θυμάμαι να είχα κοιμηθεί έτσι σε όλη μου τη ζωή.

Θα πρέπει να κοιμήθηκα περίπου εννιά ώρες, γιατί, όταν ξύπνησα, ξημέρωνε. Πήγα να σηκωθώ αλλά δεν μπόρεσα ούτε να κουνηθώ. Όπως είχα ξαπλώσει ανάσκελα[5], ένιωσα τα μπράτσα μου και τα πόδια μου δεμένα γερά στο έδαφος[6]. Το ίδιο και τα μαλλιά μου. Αισθανόμουν σαν να ήμουν δεμένος με πολλά λεπτά σχοινιά σ' ολόκληρο το κορμί μου και το μόνο που μπορούσα να κάνω ήταν να βλέπω ψηλά τον ουρανό.

5

3

3. **κωπηλατώ**
4. **αναποδογυρίζω:** *γυρίζω ανάποδα*
5. **ανάσκελα:** *με την πλάτη στο έδαφος*
6. **το έδαφος:** *το χώμα που πατάμε*

7

Λίγο αργότερα αισθάνθηκα κάτι ζωντανό να περπατάει πάνω στο στήθος μου και να φτάνει μέχρι το σαγόνι[7] μου. Κοίταξα όσο πιο χαμηλά μπορούσα και τότε κατάλαβα ότι ήταν ένα ανθρωπάκι, όχι πιο ψηλό από δεκαπέντε εκατοστά[8]. Στα χέρια του κρατούσε ένα τόξο κι ένα βέλος[9]. Την ίδια στιγμή ένιωσα τουλάχιστον άλλα σαράντα ανθρωπάκια να ακολουθούν το πρώτο.

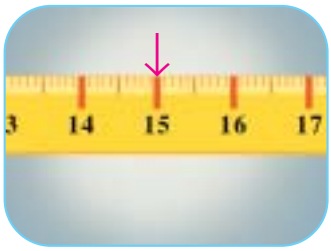

8

Έβγαλα μία φωνή τόσο δυνατή, που τα ανθρωπάκια τρόμαξαν και μερικά από αυτά έπεσαν κάτω. Πολύ γρήγορα ξαναγύρισαν πάνω μου. Μάλιστα, ένα από αυτά έφτασε στο πρόσωπό μου και μιλούσε μια γλώσσα που δεν καταλάβαινα καθόλου.

9

Όλη αυτή την ώρα που έμενα ξαπλωμένος αγωνιζόμουν να ξεφύγω. Κάποτε ελευθέρωσα από τα σκοινιά το αριστερό μου χέρι, αλλά, ένα δευτερόλεπτο αργότερα, ένιωσα να καρφώνονται στο χέρι μου εκατό περίπου βέλη, που με τσιμπούσανε σαν βελόνες[10]. Μετά πήγαν να με καρφώσουν στα πλευρά με κοντάρια[11]. Για καλή μου τύχη, φορούσα σακάκι από δέρμα που δεν μπόρεσαν να τρυπήσουν.

10

11

7. **το σαγόνι**
8. **δεκαπέντε εκατοστά**
9. **το τόξο, το βέλος**
10. **η βελόνα**
11. **το κοντάρι**

«Καλύτερα να μείνω στη θέση μου» είπα μέσα μου και περίμενα, ενώ άκουγα να έρχονται όλο και περισσότερα ανθρωπάκια δίπλα στο δεξί μου αυτί. Όταν τα ανθρωπάκια είδαν ότι ήμουν ήσυχος, σταμάτησαν να ρίχνουν βέλη. Όμως, κάτι άλλο γινόταν. Ο θόρυβος από τις φωνές μεγάλωνε. Κάποιος κάρφωνε κάτι που δεν μπορούσα να δω.

13

Σε μερικά λεπτά, είδα με την άκρη του ματιού μου να ανεβαίνει μια ξύλινη σκάλα στο ύψος[12] του δεξιού μου αυτιού. Στο τελευταίο σκαλοπάτι ήταν ένα ανθρωπάκι που μιλούσε με πολύ σοβαρό ύφος, ενώ στο παρακάτω σκαλοπάτι βρίσκονταν δύο ανθρωπάκια που βοηθούσαν το πρώτο να σταθεί όρθιο[13]. Ήταν ο βασιλιάς τους και μάλλον ήθελε να με φοβίσει, γιατί έκανε έντονες χειρονομίες[14]. Του απάντησα ότι πεινάω και, τι έκπληξη, το κατάλαβε, αν και δε μιλούσε τη γλώσσα μου. Σε λίγο, έφτασαν από τη σκάλα μικρά αρνάκια που τα έκανα μια μπουκιά[15]. Ήπια και δύο βαρέλια κρασί και, μόλις τέλειωσα, τα ανθρωπάκια άρχισαν να χορεύουν πάνω στο στήθος μου. Δεν ήξερα τι να σκεφτώ. Να προσπαθήσω να τα αρπάξω ή να καθίσω να περιμένω. Ή μήπως τα ανθρωπάκια αυτά δεν ήταν παρά κάποιοι που προσπαθούσαν να επικοινωνήσουν μαζί μου;

15

12

Τι περιμένεις; Το τέλος αυτής της περιπέτειας θα είναι καλό ή κακό για τον Γκιούλιβερ;

12. **το ύψος (≠ το πλάτος)**
13. **το βοηθούσαν να σταθεί όρθιο**
14. **κάνω χειρονομίες:** *κάνω κινήσεις με τα χέρια*
15. **τα έκανα μια μπουκιά (από το *κάνω κάτι μια μπουκιά*):** *τρώω κάτι με μια φορά*

Τζ. Σουίφτ, «Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Οι κάτοικοι του νησιού δεν ήταν πολύ φιλικοί απέναντι στον Γκιούλιβερ. Από ποιες πράξεις τους φαίνεται αυτό;

ΚΑΤ. 2. Τελικά εσύ τι πιστεύεις; Τα ανθρωπάκια ήθελαν να κάνουν κακό στον Γκιούλιβερ; Γιατί νομίζεις ότι αντέδρασαν έτσι;

Όλοι μας όταν βρισκόμαστε σε έναν ξένο τόπο, αισθανόμαστε περίεργα, όπως ο Γκιούλιβερ. Από την άλλη και οι άνθρωποι του τόπου αυτού που μας βλέπουν για πρώτη φορά είναι πολύ προσεκτικοί μαζί μας. Ίσως και να φοβούνται.
Εσύ πώς ένιωσες όταν ήρθες για πρώτη φορά στην Ελλάδα; Οι καινούριοι σου φίλοι τι έλεγαν;

ΛΕΞ. 1. Βάλε (=) για τα συνώνυμα αλλά (≠) για τα αντίθετα, όπως στο παράδειγμα:

ξέρω = γνωρίζω
φεύγω ≠ έρχομαι

κουρασμένος.....ξεκούραστος

δυνατός.....χαμηλός

νιώθω.....αισθάνομαι

τρομάζω.....φοβίζω

γίγαντας.....νάνος

σοβαρός.....αστείος

όρθιος.....καθιστός

ήσυχος.....ανήσυχος

αγωνίζομαι.....παλεύω

ξημερώνει.....βραδιάζει

Προσπάθησε να φτιάξεις το παραμύθι. Βάλε τις παραγράφους σε σωστή σειρά.

16

Ο Κοντορεβιθούλης

1 Μια φορά κι έναν καιρό, στην άκρη ενός πυκνού δάσους, ζούσε ένας ξυλοκόπος με τη γυναίκα του κι είχανε εφτά γιους. Ο μικρότερος, εφτάχρονος και πανέξυπνος, ήτανε λεπτός και κοντός σαν ρεβιθάκι[16]. Γι' αυτό τον φωνάζανε Κοντορεβιθούλη.

σελ. 129

16. **το ρεβιθάκι**

6 Το δράκο όμως δεν μπορούσες να τον ξεγελάσεις εύκολα. Μυρίζοντας όλο το σπίτι, βρήκε τα παιδιά κάτω από το κρεβάτι. Σκέφτηκε να τα φάει, αλλά μετά άλλαξε γνώμη.

Όταν ο βασιλιάς της πόλης έμαθε πως ο κακός δράκος βρισκόταν δεμένος στο λόφο, έστειλε έξι λόχους στρατιωτών να τον συλλάβουν.

Το άλλο πρωί ξεκινήσανε. Μπροστά ο πατέρας, πίσω τα παιδιά, φτάσανε στο πιο πυκνό σημείο του δάσους. Ο ξυλοκόπος άφησε τα παιδιά κι έφυγε. Εκείνα έβαλαν τα κλάματα.

Όταν ξημέρωσε, ο δράκος κατάλαβε το λάθος του. Φόρεσε γρήγορα τις μαγικές του μπότες και έκανε έξι φορές το γύρο της Γης, δίχως όμως να καταφέρει να τους βρει. Κουρασμένος, κάθισε σε ένα λόφο να ξεκουραστεί. Εκεί τον πήρε ο ύπνος.

Ο βασιλιάς ρώτησε τον Κοντορεβιθούλη τι να του χαρίσει για το καλό που έκανε στη χώρα. Εκείνος του απάντησε να δώσει στους γονείς του ό,τι χρειάζονται, ώστε να μην τους ξαναφήσουν ποτέ στο δάσος.

Ένα βράδυ φώναξε ο ξυλοκόπος τη γυναίκα του και της είπε ότι έχουν πολλά χρέη. Γι' αυτό θα πρέπει να αφήσουν τα παιδιά τους μοναχά στο δάσος να βρουν την τύχη τους.

Η δρακόντισσα έβαλε τα αγόρια να κοιμηθούν δίπλα στις εφτά κόρες τους. Ο δράκος, όμως, σηκώθηκε σιγά σιγά και μέσα στο σκοτάδι ψαχούλευε να τα βρει. Από τη λαιμαργία[17] του όμως δεν πρόσεξε καλά και αντί για τα αγόρια έφαγε τις ίδιες του τις κόρες.

Ο Κοντορεβιθούλης δεν έχασε ευκαιρία. Μαζί με τα αδέλφια του έδεσαν το δράκο με χοντρά σκοινιά, του πήραν τις μαγικές μπότες κι έτρεξαν γρήγορα για βοήθεια στην πόλη.

Περπατούσαν, περπατούσαν κι όλο και πιο βαθιά έμπαιναν στο δάσος. Ξαφνικά ο Κοντορεβιθούλης διέκρινε ένα φωτάκι κάπου μακριά. «Σπίτι πρέπει να είναι. Θάρρος!» είπε.

Από εκείνη τη μέρα, τίποτα δεν έλειψε από το σπίτι του ξυλοκόπου. Όλα τα αγόρια σπούδασαν. Ο Κοντορεβιθούλης μάλιστα έγινε οικονομικός σύμβουλος του ίδιου του βασιλιά.

«Αχ, καημενούλια μου, στέναξε η γυναίκα. Εδώ είναι το σπίτι ενός δράκου κι εγώ είμαι η γυναίκα του. Ελάτε γρήγορα να σας κρύψω, γιατί, αν σας βρει, θα σας φάει».

17. **η λαιμαργία:** *η πολύ μεγάλη όρεξη για φαγητό*

Αδελφοί Γκριμ, «Ο Κοντορεβιθούλης», με πολλές αλλαγές

ΣΚΗΝΗ 2

ΤΙ ΕΠΑΘΑ!

Ο Τζουπ και ο Πιτ είναι μαθητές σε ένα σχολείο της Καλιφόρνιας. Σε έναν αγώνα μπάσκετ ανάμεσα σε ομάδες δύο άλλων σχολείων, του Σόρμοντ και της Κόστα Βέρντε, ο Τζουπ, ντυμένος παπαγάλος, έκανε τη μασκότ[1] της ομάδας Σόρμοντ και κορόιδευε τους παίκτες της Κόστα Βέρντε. Κάποιοι παίκτες αυτής της ομάδας θύμωσαν μαζί του και, αφού κατάλαβαν ποιος είναι, ήθελαν να τον πιάσουν και να τον δείρουν.

1. **η μασκότ:** *αντικείμενο σε μορφή ζώου που θεωρείται ότι φέρνει τύχη σε ομάδα*

σελ. 131

Οι τέσσερις νέοι αθλητές άφησαν τα βιβλία που κρατούσαν κάτω από ένα δέντρο και πλησίασαν με άγριες διαθέσεις τον Τζουπ και τον Πιτ.

– Πιτ, δε νομίζω πως μπορούμε να τα βγάλουμε πέρα και με τους τέσσερις. Η συμβουλή μου είναι να το βάλουμε στα πόδια[2]! είπε ο Τζουπ και αμέσως άρχισε να τρέχει.

Ο Πιτ ακολούθησε τον Τζουπ και οι τέσσερις αθλητές ακολούθησαν τους δύο φίλους.

– Αν με πιάσουν στα χέρια τους, θα με λιώσουν! φώναξε ο Τζουπ λαχανιάζοντας[3].

– Θα απομακρυνθώ[4] από κοντά σου για να παρασύρω τους μισούς μακριά από σένα, Τζουπ, φώναξε ο Πιτ.

Ο Τζουπ έτρεχε όσο πιο γρήγορα μπορούσε, αλλά είχε πλέον χαθεί. Δεν ήξερε πώς να επιστρέψει στο πάρκινγκ του σχολείου. Αποφάσισε να πάει προς τη μεγάλη πρασιά[5]. Σχεδόν αμέσως ένας δυνατός πόνος –από το τρέξιμο– άρχισε να τρυπάει τα πλευρά του. Έριξε μια γρήγορη ματιά πίσω του και είδε πως μόνο ένας αθλητής ακολουθούσε τον Πιτ, ενώ οι άλλοι έτρεχαν ξοπίσω του!

2. **το βάζω στα πόδια:** *τρέχω γρήγορα για να ξεφύγω από κάποιον/κάτι*
3. **λαχανιάζω:** *δεν μπορώ να αναπνεύσω καλά (από το τρέξιμο), αναπνέω με δυσκολία*
4. **θα απομακρυνθώ (*απομακρύνομαι*):** *πάω μακριά, μεταφέρομαι μακριά*
5. **η πρασιά:** *χώρος πρασίνου ή χώρος στον οποίο υπάρχουν λουλούδια ή λαχανικά*

8

9

Ο Τζουπ έφτασε σ' ένα δρόμο, τον πέρασε γρήγορα και βρέθηκε μπροστά σ' ένα αυτοκίνητο που περνούσε, ευτυχώς με μικρή ταχύτητα. Ύστερα έκοψε μέσα από ένα δρομάκι ανάμεσα σε δυο κτίρια του σχολείου. Καθώς έστριβε στη γωνία, ελπίζοντας πως είχε πια χαθεί από τα μάτια εκείνων που τον ακολουθούσαν, έπεσε σε μια ομάδα αθλητών της Κόστα Βέρντε.

– Κένι, πιάσε αυτό το τομάρι[6]! φώναξε μια φωνή πίσω από τον Τζουπ. Ο Τζουπ ένιωσε δυο χέρια να τον πιάνουν από το γιακά. Πρέπει να ήταν τα χέρια του Κένι.

Ο Τζουπ έκανε ό,τι μπορούσε για να ξεφύγει από τα χέρια που τον κρατούσαν, ωστόσο είχε καθυστερήσει[7] πολύ και οι τρεις νεαροί ήταν πλέον κοντά του. Ένα δευτερόλεπτο αργότερα ένιωσε πολλά χέρια να τον αρπάζουν, και όχι από το γιακά. Και πριν προλάβει ο Τζουπ να καταλάβει τι γινόταν, κάθε μέρος του κορμιού του δέχτηκε γροθιές[8] και κλοτσιές[9].

6. **το τομάρι:** *το λέω για να βρίσω κάποιον, παλιάνθρωπος*
7. **καθυστερώ:** *αργώ*
8. **η γροθιά**
9. **η κλοτσιά**

Ο Τζουπ αγωνίστηκε με όλη του τη δύναμη για να ξεφύγει από τα χέρια τους, αλλά δεν τα κατάφερε. Ξαφνικά, ένιωσε να τον σηκώνουν και να τον μεταφέρουν αλλού. Μα πού τον πήγαιναν; Ένα λεπτό αργότερα κατάλαβε. Αυτοί που του είχαν επιτεθεί τον μετέφεραν στην άκρη του δρόμου και τον πέταξαν μέσα σ' ένα σκουπιδοντενεκέ.

– Εκεί είναι η θέση σου, παπαγάλε! είπε εκείνος με τον αριθμό 52, ενώ συνέχισε να χτυπάει τον Τζουπ στο πρόσωπο.

– Ναι, κάθισε στο κλουβί σου και προσπάθησε να μην κουτσουλήσεις[10] την εφημερίδα! γέλασε δυνατά εκείνος με το 32.

10. **κουτσουλώ:** *(για πτηνά) οι βρομιές που αφήνουν τα πτηνά*

12

13

14

Ο Τζουπ ένιωθε ταπεινωμένος[11] αλλά και θυμωμένος. Το κορμί του πονούσε και το πρόσωπό του είχε γεμίσει μελανιές[12] και αίματα. Ωστόσο, πριν προλάβει να σκεφτεί τι έπρεπε να κάνει, ο Πιτ πάνω στη μηχανή φρέναρε μπροστά στα μάτια του.

– Γρήγορα, ανέβα, είπε ο Πιτ.

Ο Τζουπ κατάφερε να βγει από το σκουπιδοντενεκέ και ανέβηκε στη μηχανή. Κάθισε χωρίς να πει τίποτα, μόνο ανάσαινε βαριά, ενώ ο ιδρώτας έτρεχε πάνω του σαν νερό. Ύστερα πρόσεξε το πρόσωπο του Πιτ. Το χείλος του είχε σκιστεί[13] στην άκρη και το αριστερό του μάτι ήταν πρησμένο[14].

– Ο τέταρτος σου έδωσε και κατάλαβες[15], ε;

Ο Πιτ κούνησε σιγά το κεφάλι του.

– Τουλάχιστον ξεφύγαμε και είμαστε ακόμη ζωντανοί, συνέχισε ο Τζουπ.

11. **ταπεινωμένος, -η, -ο:** *αυτός που νιώθει ηθικά μειωμένος, μικρός*
12. **η μελανιά:** *σημάδι στο δέρμα από χτύπημα*
13. **το χείλος του έχει σκιστεί**
14. **το πρησμένο μάτι**
15. **του δίνω και καταλαβαίνει:** *χτυπώ κάποιον, του δίνω ξύλο*

Μέγκαν Στάιν και Χ.Ο. Στάιν, «Ο Άλφρεντ Χίτσκοκ και οι τρεις ντετέκτιβ» στο «Μυστήριο, Τρίποντα και Δωροδοκίες», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Σημείωσε στο κείμενο τρεις προτάσεις που δείχνουν ότι ο Τζουπ φοβόταν.

.....

.....

.....

.....

.....

Τι πιστεύεις για την αντίδραση των οπαδών; Ήταν σωστή ή υπερβολική; Γιατί;

ΛΕΞ. 1. Με ποιες λέξεις ή φράσεις του κειμένου ταιριάζουν οι σημασίες δίπλα:

τρέχουμε γρήγορα για να ξεφύγουμε από κάποιον/κάτι

.....

θα πάω μακριά

.....

είχε αργήσει

.....

πάλεψε, προσπάθησε

.....

σταμάτησε

.....

ΣΚΗΝΗ 3

ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ[1] ΓΙΑ ΣΠΑΣΙΜΟ

Μια φορά, στο Μπούστο Αρσίτζιο, ο κόσμος ήταν πολύ ανήσυχος, γιατί τα παιδιά κατέστρεφαν τα πάντα. Δε μιλάμε για τις σόλες των παπουτσιών, για τα παντελόνια και για τις σχολικές τσάντες: έσπαζαν τα τζάμια παίζοντας μπάλα, έσπαζαν τα πιάτα στο τραπέζι και τα ποτήρια στο ζαχαροπλαστείο.

1. **το μέγαρο:** *πολύ μεγάλο κτίριο*

4

Οι γονείς δεν ήξεραν πια τι να κάνουν και τι να πουν και απευθύνθηκαν[2] στο δήμαρχο.

– Να βάζουμε πρόστιμο[3]; πρότεινε ο δήμαρχος.

– Ευχαριστούμε πολύ! φώναξαν οι γονείς. Και με τι θα το πληρώνουμε, με τα θρύψαλα[4]; Ευτυχώς σε κείνα τα μέρη υπάρχουν πολλοί λογιστές[5].

Καλύτερα απ' όλους ήξερε να λογαριάζει ο λογιστής Γκαμπερόνι, ένας ηλικιωμένος κύριος που είχε πολλά εγγόνια κι επομένως από θρύψαλα είχε μεγάλη πείρα. Πήρε μολύβι και χαρτί κι έκανε το λογαριασμό της ζημιάς που προκαλούσαν τα παιδιά του Μπούστο Αρσίτζιο, σπάζοντας τόσα ωραία και χρήσιμα πράγματα μ' αυτό τον τρόπο. Βγήκε ένας φοβερός αριθμός: χιλιάντα, πολλάντα, δεκατέσσερα και τριάντα τρία[6].

– Με τα μισά απ' αυτά μπορούμε να φτιάξουμε ένα μέγαρο για σπάσιμο και να υποχρεώνουμε τα παιδιά να το κάνουν κομμάτια, είπε ο λογιστής Γκαμπερόνι. Αν δε γιατρευτούν και μ' αυτό τον τρόπο, δε θα γιατρευτούν ποτέ.

Η πρόταση έγινε δεκτή από όλους και το μέγαρο χτίστηκε αμέσως. Ήταν εφτά πατώματα ψηλό, είχε ενενήντα εννιά δωμάτια, κάθε δωμάτιο ήταν γεμάτο από έπιπλα και κάθε έπιπλο γεμάτο από σκεύη[7] και μπιμπελό[8], χωρίς να υπολογίσουμε τους καθρέφτες και τις βρύσες.

2. **απευθύνθηκα (από το *απευθύνομαι*):** *πάω να μιλήσω σε κάποιον, συνήθως για να ζητήσω βοήθεια*
3. **το πρόστιμο:** *χρήματα που πρέπει να πληρώσει κάποιος σαν τιμωρία*
4. **τα θρύψαλα:** *πολύ μικρά κομμάτια από κάτι σπασμένο (κυρίως γυαλί)*
5. **ο λογιστής:** *υπάλληλος που ασχολείται με τα οικονομικά μιας επιχείρησης*
6. **χιλιάντα, πολλάντα, δεκατέσσερα και τριάντα τρία:** *φανταστικός αριθμός*
7. **το σκεύος:** *αντικείμενο με διαφορετικό σχήμα για το μαγείρεμα, το σερβίρισμα κ.ά.*
8. **το μπιμπελό:** *μικρό αντικείμενο που κάνει όμορφο το δωμάτιο*

σελ. 138

10

Την ημέρα των εγκαινίων[9] δώσανε σ' όλα τα παιδιά από ένα σφυρί[10] και με μια κίνηση του δημάρχου οι πόρτες του μεγάρου, για σπάσιμο, άνοιξαν σε όλο τους το πλάτος.

12

Κρίμα που η τηλεόραση δεν πρόλαβε να 'ρθει εκείνη τη στιγμή για να μεταδώσει το θέαμα. Όποιος το είδε με τα μάτια του και τ' άκουσε με τ' αυτιά του, λέει ότι έμοιαζε –ποτέ να μη γίνει– με το ξέσπασμα του Γ΄ Παγκόσμιου πολέμου. Τα παιδιά περνούσαν από δωμάτιο σε δωμάτιο σαν το στρατό του Αττίλα[11] και έσπαζαν οτιδήποτε συναντούσαν στο πέρασμά τους. Ο δυνατός θόρυβος ακουγόταν στη μισή σχεδόν Ελβετία. Παιδιά μικρά, όσο η ουρά ενός γάτου, είχαν ανέβει πάνω σε μεγάλες ντουλάπες και τις κατέστρεφαν ώσπου να τις κάνουν ένα βουνό από ροκανίδια[12].

9. **τα εγκαίνια:** *ειδική γιορτή που γίνεται όταν ξεκινά τη λειτουργία του ένα κατάστημα, ένα ίδρυμα κ.ά.*

10. **το σφυρί**

11. **Αττίλας:** *Βασιλιάς του λαού των Ούνων (445-453 μ.Χ.). Έκανε φοβερές επιθέσεις στο Βυζάντιο*

12. **το ροκανίδι:** *αυτό που απομένει από το ξύσιμο ξύλινων επιφανειών*

Παιδάκια του νηπιαγωγείου, όμορφα και χαριτωμένα μέσα στις ροζ και γαλάζιες ποδίτσες τους, τσαλαπατούσαν[13] τα σερβίτσια του καφέ κάνοντάς τα λεπτότατη σκόνη, την οποία έβαζαν στα πρόσωπά τους. Στο τέλος της πρώτης μέρας, δεν είχε μείνει ούτε ένα ποτήρι. Στο τέλος της δεύτερης μέρας, είχαν λιγοστέψει οι καρέκλες. Την τρίτη μέρα τα παιδιά τα έβαλαν με τους τοίχους, αρχίζοντας από το τελευταίο πάτωμα. Όταν, όμως, έφτασαν στο τέταρτο, πεθαμένα από την κούραση και σκεπασμένα από σκόνη, όπως οι στρατιώτες του Ναπολέοντα[14] στην έρημο, τα παράτησαν και γύρισαν σπίτι.

Αμέσως πήγαν για ύπνο χωρίς ούτε να φάνε. Τώρα πια η διάθεση να σπάσουν χάθηκε και δεν ήθελαν να συνεχίσουν. Ξαφνικά, είχαν γίνει λεπτά κι ανάλαφρα[15] σαν πεταλούδες και θα μπορούσατε να τα βάλετε να παίξουν σ' ένα γήπεδο από κρυστάλλινα ποτήρια, χωρίς να σπάσουν ούτε ένα!

Ο λογιστής Γκαμπερόνι έκανε τους λογαριασμούς και έδειξε ότι η πόλη του Μπούστο Αρσίτζιο είχε γλιτώσει πολλά χρήματα.

13. **τσαλαπατώ:** *πατώ πάνω σε κάτι και το καταστρέφω*
14. **ο Ναπολέων:** *αυτοκράτορας των Γάλλων που κατέκτησε πολλούς λαούς (έχει μείνει στην ιστορία ως ο Μέγας Ναπολέων)*
15. **ανάλαφρος, -η, -ο:** *πολύ ελαφρύς*

Ό,τι απέμεινε όρθιο από το μέγαρο για σπάσιμο, ο δήμος άφησε ελεύθερους τους πολίτες να το κάνουν ό,τι θέλουν. Και τότε έβλεπες ορισμένους κυρίους με γραβάτα, δερμάτινη τσάντα και γυαλιά με διπλούς φακούς, όπως δικαστικούς, δικηγόρους, διευθυντές, να παίρνουν σφυριά και να τρέχουν να γκρεμίσουν έναν τοίχο, μια σκάλα... Χτυπούσαν μάλιστα με τόση ευχαρίστηση, που σε κάθε χτύπημα αισθάνονταν να ξανανιώνουν[16]. «Αντί να μαλώνουμε με τη γυναίκα μας –έλεγαν χαρούμενα–, αντί να σπάμε τα σταχτοδοχεία και τα πιάτα του καλού σερβίτσιου...».

Και να χτυπήματα.

Στο λογιστή Γκαμπερόνι, σε ένδειξη ευγνωμοσύνης[17], η πόλη του Μπούστο Αρσίτζιο απένειμε[18] ένα μετάλλιο με μια ασημένια τρύπα.

16. **ξανανιώνω:** *νιώθω πάλι νέος*
17. **η ευγνωμοσύνη:** *όταν θέλω να ευχαριστήσω κάποιον για κάτι καλό που έκανε*
18. **απονέμω:** *προσφέρω*

Τζιάνι Ροντάρι, «Παραμύθια από το τηλέφωνο», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποια λύση πρότεινε
ο λογιστής Γκαμπερόνι;
Ποιο ήταν το αποτέλεσμα;

Διάβασε την ιστορία με τον Τζουπ μαζί με την ιστορία του μεγάρου.
Μετά σκέψου πώς είναι καλύτερα να λύνουν οι άνθρωποι τις διαφορές τους.
Όπως στο κείμενο με τον Τζουπ ή όπως στο κείμενο με το μέγαρο;

Εσύ έχεις αισθανθεί μεγάλο θυμό που να σου έρχεται να τα σπάσεις όλα; Πότε;

Διάβασε ξανά το κείμενο και σκέψου τι θα μπορούσε να γίνει στο σχολείο που πηγαίνεις
για να μην κάνουν τα παιδιά φασαρίες.

ΛΕΞ. 1. «Ανάλαφρα σαν πεταλούδες» θα πει ότι τα παιδιά πετούσαν και ένιωθαν το ίδιο όπως οι πεταλούδες. Υπάρχουν και άλλες πολλές εκφράσεις που συγκρίνουν τον άνθρωπο με κάποιο ζώο. Μπορείς να βρεις τι σημαίνουν μερικές από αυτές;

Έγινε σαν ελέφαντας

.....

Πάει σαν χελώνα

.....

Ξέφυγε σαν σουπιά

.....

Τρώει σαν λύκος

.....

Έγινε λαγός

.....

Είναι δυνατός σαν ταύρος

.....

ΣΚΗΝΗ 4

ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΤΟ 2050

Έχεις φανταστεί πώς θα είναι η ζωή σου το 2050; Πώς θα περνούν οι άνθρωποι την ημέρα τους; Τι καινούριες συσκευές[1] θα υπάρχουν; Ετοιμάσου για ένα φανταστικό ταξίδι με τη μηχανή του χρόνου στο 2050! Κρατήσου Απογειωνόμαστε!

1. **η συσκευή:** *μηχανή για συγκεκριμένη χρήση, όπως είναι η τηλεόραση, κουζίνα κ.ά*

07:30 Η γιγαντοοθόνη[2] στο δωμάτιό σου ανοίγει. Ακούγεται η μελωδία που έχεις επιλέξει, ενώ ο αγαπημένος σου ήρωας σε κοιτάει χαμογελαστός και σου λέει: «Καλημέρα. Η ώρα είναι 07:30! Πρέπει να σηκωθείς. Η θερμοκρασία θα φτάσει τους 19 βαθμούς Κελσίου, ενώ προβλέπεται συννεφιά[3] από τις 15:10 έως τις 17:27. Το μάθημα ιστορίας θα ξεκινήσει σε 48 λεπτά στην οθόνη του σαλονιού σου. Σήμερα θα επισκεφτείτε τις Πυραμίδες της Γκίζας![4]».

2

4

07:45 Πηγαίνεις στο μπάνιο να πλυθείς. Ταυτόχρονα, ειδικές συσκευές τσεκάρουν[5] τη φυσική σου κατάσταση. Θυμάσαι ότι δεν έχεις φτιάξει το δωμάτιό σου και στέλνεις την αυτόματη ηλεκτρική σκούπα να σκουπίσει. Μπαίνεις στην κουζίνα. Το κουζινορομπότ έχει ετοιμάσει το πρωινό που ζήτησες χτες το βράδυ. Το ψυγείο σε πληροφορεί ότι τελείωσε η μαρμελάδα κεράσι!

08:35 Οι γονείς σου είναι μπροστά στην οθόνη του υπολογιστή. Δουλεύουν στο σπίτι, όπως και οι περισσότεροι άνθρωποι το 2050. Δυστυχώς κάποια πράγματα δεν αλλάζουν ποτέ: σου φωνάζουν ότι έχεις αργήσει για το μάθημα. Συνδέεσαι γρήγορα με το Διαδίκτυο και το αυστηρό ολόγραμμα του καθηγητή[6] σου εμφανίζεται στο σαλόνι.

2. **η γιγαντοοθόνη:** *η τεράστια οθόνη*
3. **προβλέπεται συννεφιά:** *μάλλον θα έχει συννεφιά*
4. **οι Πυραμίδες της Γκίζας**
5. **τσεκάρω:** *ελέγχω*
6. **το ολόγραμμα του καθηγητή:** *η εικόνα/η μορφή του καθηγητή που παρουσιάζεται με ακτίνες λέιζερ.*

10:45 Αρχίζει το μάθημα. Εκτός από σένα, στην τάξη εικονικής πραγματικότητας[7] συμμετέχουν παιδιά απ' όλο τον πλανήτη. Το μάθημα που θα μελετήσετε σήμερα είναι ιστορία του 20ού αιώνα.

13:45 Το μάθημα τελειώνει! Ώρα να διασκεδάσεις. Φοράς το ειδικό κράνος[8] και ετοιμάζεσαι για ένα εικονικό παιχνίδι ποδοσφαίρου FIFA 2050 με τους φίλους σου. Πετυχαίνεις δύο εκπληκτικά γκολ και γίνεσαι ο πιο σημαντικός παίκτης του αγώνα.

14:20 Ο υπολογιστής τσέπης σε ειδοποιεί[9] ότι σε παίρνουν τηλέφωνο από το Ουζμπεκιστάν. Είναι ο αδερφός σου, που κάνει το γύρο του κόσμου σε τέσσερις ημέρες, και σου θυμίζει[10] ότι σήμερα είναι τα εκατοστά γενέθλια της γιαγιάς σου. Της στέλνεις λουλούδια πληρώνοντας με τα ψηφιακά σου χρήματα[11]. Άλλωστε, πώς αλλιώς να πληρώσεις, νομίσματα δεν υπάρχουν πια.

7. **η εικονική πραγματικότητα:** *όταν ζω σε έναν κόσμο που δεν υπάρχει αλλά νομίζω πως είναι αληθινός*
8. **το κράνος**
9. **ειδοποιώ:** *ενημερώνω, πληροφορώ*
10. **θυμίζω σε κάποιον:** *κάνω κάποιον να θυμηθεί κάτι*
11. **τα ψηφιακά χρήματα:** *ηλεκτρονική κάρτα*

16:30 Ανεβαίνεις στο ιπτάμενο[12] ποδήλατό σου και ξεκινάς για το κέντρο της πόλης. Τα αμάξια πετάνε σε μεγαλύτερο ύψος και έτσι δεν κινδυνεύεις καθόλου. Αγοράζεις σάντουιτς από τις ιπτάμενες καντίνες.

18:30 Επισκέπτεσαι το Πάρκο Αντιβαρύτητας[13] για να συναντήσεις τους φίλους σου και να κάνετε φιγούρες.

20:00 Γυρίζεις σπίτι. Ακουμπάς την πόρτα σου που σε καλωσορίζει και σε πληροφορεί ότι, ενώ έλειπες, γύρισε ο αδερφός σου.

20:05 Τρως με την οικογένειά σου και συζητάτε πού θα πάτε διακοπές. Εσύ προτιμάς στα υποθαλάσσια[14] ξενοδοχεία της Χαβάης. Δυστυχώς, όλοι οι υπόλοιποι προτιμούν να επισκεφθούν τα τουριστικά ιγκλού[15] στο Βόρειο Πόλο.

13

15

12. **ιπτάμενος, -η, -ο:** *που βρίσκεται στον αέρα, πετάει*
13. **το Πάρκο Αντιβαρύτητας**
14. **υποθαλάσσιος, -α, -ο:** *κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας (κάτω από τη θάλασσα)*
15. **το ιγκλού:** *το σπίτι των Εσκιμώων που έχει θόλο και είναι από παγωμένο χιόνι*

20:30 Επιλέγεις μια ταινία δράσης και τη βάζεις στο DVD. Αν και το θέμα είναι πάρα πολύ παλιό, κυνηγητά αυτοκινήτων του περασμένου αιώνα, η ταινία είναι εντυπωσιακή. Μπορεί να έχεις δει εκατοντάδες παρόμοιες[16] ταινίες, αλλά κάθε φορά που τα αυτοκίνητα έρχονται κατά πάνω σου, τρομάζεις!

21:30 Ετοιμάζεσαι για ύπνο, αφού αύριο πρωί πρωί ξεκινάς με τους φίλους σου για μονοήμερη[17] εκδρομή στη Βραζιλία. Ο υπολογιστής σού φτιάχνει μια λίστα με ό,τι θα χρειαστείς. Με μία σου λέξη τα φώτα σβήνουν, μια νανουριστική[18] μελωδία ακούγεται από τα ηχεία και η γιγαντοοθόνη γεμίζει εκατοντάδες αστέρια!

Επιστροφή στο σήμερα!

Κάπως έτσι μπορεί να είναι το εικοσιτετράωρο ενός ανθρώπου το 2050. Κι αν μερικά από αυτά ακούγονται υπερβολικά, φαντάσου τι θα έλεγε κάποιος το 1950, αν έβλεπε τα βιντεοπαιχνίδια που παίζουμε σήμερα!

16. **παρόμοιος, -α, -ο:** *σχεδόν ίδιος, -α, -ο*
17. **μονοήμερος, -η, -ο:** *που διαρκεί μόνο μία ημέρα*
18. **νανουριστική μελωδία:** *γλυκιά και απαλή μουσική που σε νανουρίζει, σε ηρεμεί και σε βοηθάει να κοιμηθείς*

Από το περιοδικό «Αλμανάκο», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποιες «έξυπνες» συσκευές θα μπουν στη ζωή μας σύμφωνα με το κείμενο;
Ποιες από αυτές, νομίζεις, είναι πιο πιθανές;

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 2. Πώς μπορεί να είναι η ζωή σου το 2050; Διάβασε ξανά το κείμενο και συμπλήρωσε τον πίνακα με αυτά που λείπουν.

ΣΗΜΕΡΑ	ΤΟ 2050
Σε ξυπνάει το ξυπνητήρι.	Θα σε ξυπνάει.....
Το μάθημα γίνεται στο σχολείο σε πραγματική τάξη.	Το μάθημα θα γίνεται σε τάξη..... .....
Οι γονείς πηγαίνουν στη δουλειά.	Οι γονείς θα.....
Οι γονείς γκρινιάζουν ότι έχεις αργήσει στο μάθημα.	Οι γονείς θα.....
Πληρώνεις με νομίσματα.	Θα πληρώνεις με.....
Κάνεις βόλτες με το ποδήλατό σου.	Κάνεις βόλτες με το .....
Συναντάς τους φίλους σου στην πλατεία.	Συναντάς τους φίλους σου..... .....
Πηγαίνεις διακοπές στο βουνό ή στη θάλασσα.	Πηγαίνεις διακοπές..... .....

Μήπως υπάρχει κάτι που δεν αλλάζει ποτέ;

σελ. 148

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Μπορείς να φανταστείς και άλλες «έξυπνες» συσκευές που μπορεί να υπάρχουν στο μέλλον;

Σου αρέσει η ζωή που μας λέει το κείμενο;

Τι γλώσσα θα μιλάνε οι άνθρωποι το 2050; Θα μιλούν όλοι την ίδια γλώσσα;
Ή θα έχουν διαφορετικές γλώσσες; Εσύ τι νομίζεις;

Πότε ένα ηλεκτρονικό παιχνίδι μοιάζει με αληθινό;

Όταν είναι εικονικής πραγματικότητας. Σε ένα τέτοιο παιχνίδι δεν παρακολουθείς μια οθόνη ούτε χρησιμοποιείς το πληκτρολόγιο. Εσύ βρίσκεσαι στο κέντρο της δράσης! Εκτός από ένα δυνατό υπολογιστή και το σωστό πρόγραμμα, χρειάζεσαι ακόμα ένα κράνος για το κεφάλι και ένα γάντι. Το κράνος έχει μια οθόνη στο μπροστινό μέρος για να βλέπεις όλες τις αλλαγές καθώς κοιτάς γύρω σου. Επίσης έχει ένα ζευγάρι ακουστικά για τα ηχητικά εφέ. Το γάντι καταλαβαίνει κάθε κίνηση του χεριού σου, η οποία φαίνεται στην οθόνη. Είναι πραγματικά ένα γάντι του χεριού σου! Όταν τα φοράς αυτά, οι θόρυβοι χάνονται και είναι σαν να κοροϊδεύεις το μυαλό σου. Είσαι σ' έναν εικονικό κόσμο – έναν κόσμο που δεν υπάρχει, νομίζεις όμως πως είναι αληθινός!

ΛΕΞ. 2. Τώρα που διάβασες το κείμενο, τι χρειάζεσαι για να παίξεις ένα παιχνίδι εικονικής πραγματικότητας;

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....

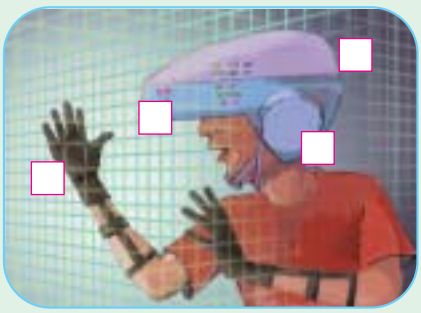

Έχεις παίξει ποτέ ένα τέτοιο παιχνίδι;

Michael Coleman, «Τρελαμένοι Υπολογιστές», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 2. Μπορείς να βρεις τα 15 κρυμμένα ονόματα που βγαίνουν από τα παρακάτω ρήματα;

1. συμμετέχω = συμμετοχή
2. συναντώ = ...
3. μελετώ = ...
4. εμφανίζομαι = ...
5. αλλάζω = ...
6. αγωνίζομαι = ...
7. δουλεύω = ...
8. φωνάζω = ...
9. φαντάζομαι = ...
10. ξεκινώ = ...
11. επιλέγω = ...
12. συνδέομαι = ...
13. δηλώνω = ...
14. πληρώνω = ...
15. ετοιμάζομαι = ...

~~Σ~~	~~Υ~~	~~Μ~~	~~Μ~~	~~Ε~~	~~Τ~~	~~Ο~~	~~Χ~~	~~Η~~	Κ	Ε	Λ
Υ	Β	Ε	Γ	Μ	Ω	Φ	Ε	Χ	Α	Π	Η
Ν	Δ	Λ	Π	Φ	Α	Ν	Τ	Α	Σ	Ι	Α
Α	Η	Ε	Λ	Α	Λ	Μ	Ο	Β	Υ	Λ	Γ
Ν	Λ	Τ	Η	Ν	Λ	Ξ	Ι	Ρ	Ν	Ο	Ω
Τ	Ω	Η	Ρ	Ι	Α	Π	Μ	Σ	Δ	Γ	Ν
Η	Σ	Ζ	Ω	Σ	Γ	Ω	Α	Φ	Ε	Η	Α
Σ	Η	Υ	Μ	Η	Η	Ψ	Σ	Ω	Σ	Α	Σ
Η	Θ	Α	Η	Ξ	Ε	Κ	Ι	Ν	Η	Μ	Α
Ε	Δ	Ο	Υ	Λ	Ε	Ι	Α	Η	Κ	Τ	Ο

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Σε ποια εποχή ανήκεις; Ανήκεις στο σήμερα, στο αύριο ή στο χτες;

1. Τον καλύτερο βαθμό τον έχεις πάρει στο μάθημα:

▲ της ιστορίας. Ξέρεις τα πάντα απ' έξω κι ανακατωτά!

◆ των υπολογιστών. Είσαι ικανός να κάνεις τα πάντα με έναν υπολογιστή.

● των μαθηματικών. Λύνεις ακόμα και τα δυσκολότερα προβλήματα!

2. Το αγαπημένο σου ζευγάρι παπούτσια:

▲ Είναι διαλυμένο από τη μπάλα, σου είναι μικρό αλλά το φυλάς ακόμα στην ντουλάπα σου!

◆ Είναι ολοκαίνουριο, με αερόσολες και τα κορδόνια δένονται μόνα τους!

● Είναι βολικό και μπορείς να περπατάς ώρες χωρίς να κουράζεσαι.

3. Το πλοίο των ονείρων σου είναι:

● Ένα φουσκωτό για να πηγαίνεις για ψάρεμα!

▲ Ένα ιστιοφόρο με ανοιγμένα πανιά!

◆ Ένα ταχύπλοο που θα μπορεί να κάνει το γύρο του Αιγαίου σε μία μέρα!

4. Πιστεύεις ότι το πιο ενδιαφέρον επάγγελμα είναι:

◆ Επιστήμονας: Υπάρχουν χιλιάδες πράγματα να ανακαλύψουμε ακόμα!

● Ποδοσφαιριστής: Ξεσηκώνεις το πλήθος με μία μαγική σου κίνηση!

▲ Αρχαιολόγος: Ανακαλύπτεις πράγματα που είναι ξεχασμένα εδώ και αιώνες!

5. Το επόμενο ταξίδι που θέλεις να κάνεις είναι:

● Στην Ισπανία για να παρακολουθήσεις τη Ρεάλ Μαδρίτης!

◆ Πού αλλού; Στο φεγγάρι!

▲ Στην Αίγυπτο για να δεις από κοντά τις πυραμίδες.

σελ. 151

6. Το μέσο που θα χρησιμοποιούμε στο μέλλον θα είναι:

- το ηλιακό αυτοκίνητο.
- το διαστημικό λεωφορείο.
- το ιπτάμενο χαλί.

7. Ο πιο σίγουρος τρόπος για να προχωρήσεις στο μέλλον:

- είναι με δεμένα τα κορδόνια σου!
- είναι να δίνεις σημασία στο παρελθόν!
- είναι να μη φοβάσαι τους κινδύνους!

ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ

Αν έχεις πιο πολλά κόκκινα ▲:

Ανήκεις στο παρελθόν. Πιστεύεις ότι είναι σημαντικό να γνωρίζουμε το παρελθόν. Άνετα θα μπορούσες να γίνεις ο καλύτερος αρχαιολόγος ή να ζούσες σε μια παλιότερη εποχή. Αυτό δεν είναι κακό, αλλά μην ξεχνάς ότι έχεις το μέλλον μπροστά σου!

Αν έχεις πιο πολλά πράσινα ●:

Ζεις το τώρα! Απολαμβάνεις την εποχή σου με τα καλά της και τα άσχημα κι αυτό είναι πολύ σημαντικό. Δεν ονειρεύεσαι ούτε διαστημόπλοια αλλά ούτε και ιππότες με άλογα. Απλώς πιστεύεις ότι το παρελθόν είναι κάτι που τελείωσε, ενώ το μέλλον είναι κάτι που θα το δούμε. Άρα, ποιος ο λόγος να βιαζόμαστε; Χμμ! Δεν έχεις κι άδικο!

Αν έχεις πιο πολλά μπλε ◆:

Φουλ για το μέλλον. Θέλεις να ξέρεις όλες τις τελευταίες εφευρέσεις. Το μόνο που σε φοβίζει είναι μην προλάβει να ανακαλύψει κάποιος τα ιπτάμενα αυτοκίνητα πριν από εσένα! Καλά κάνεις και περιμένεις με ανυπομονησία το μέλλον, αλλά πρόσεχε, γιατί, όπως λέει και η παροιμία: «Όποιος βιάζεται σκοντάφτει!»

Από το περιοδικό «Αλμανάκο» τεύχος 142, Δεκέμβριος 2002

ΜΑΝΤΕΨΕ ΠΟΙΟΣ

Η Νίνα και ο Μαξ πάλι κάνουν τους ντετέκτιβ. Για να δούμε τι μυστήριο έχουν να λύσουν αυτή τη φορά.

σελ. 153

Η Νίνα έτρωγε πίτσα στο σπίτι του Μαξ μια ζεστή καλοκαιριάτικη μέρα, όταν μπήκε ανήσυχη η κυρία Ντέκερ, η μητέρα του Μαξ. «Είμαι τόσο νευριασμένη» είπε. «Θυμάστε εκείνο το παλιό σπίτι στη Νόρτον Ντράιβ; Άφησα μία πινακίδα ***"ΠΩΛΕΙΤΑΙ"*** στην αυλή σήμερα το πρωί. Μόλις πέρασα από εκεί και δεν είναι στη θέση της. Είναι η τρίτη πινακίδα που χάνεται αυτόν το μήνα».

«Γιατί να κλέβει κανείς τις ταμπέλες του μεσίτη[1];» ρώτησε η Νίνα. «Τι θα μπορούσε να κάνει με αυτές;»

«Ποιος ξέρει;» Η κυρία Ντέκερ έβαλε στο ποτήρι της λίγη λεμονάδα και συνέχισε. «Πιθανόν κάποια παιδιά που δεν έχουν τίποτα καλύτερο να κάνουν. Μπορεί να θέλουν τις ταμπέλες για να φτιάξουν κάτι. Ξέρετε, ήταν ξύλινες».

Ο Μαξ πρότεινε στη Νίνα: «Θέλεις να πάμε με το ποδήλατο μέχρι εκεί και να δούμε μήπως βρούμε κάτι;».

«Δεν υπάρχουν και πολλά για να δείτε» του είπε η μητέρα του. «Μόνο δύο σπίτια είναι σε όλο το δρόμο. Μια ηλικιωμένη κυρία, η κυρία Στερνς, μένει δίπλα στο παλιό σπίτι».

1. **ο μεσίτης/η μεσίτρια:** *πληρώνεται για να βρίσκει σε πελάτες σπίτι ή άλλο χώρο που θέλουν να αγοράσουν, να πουλήσουν ή να νοικιάσουν*

«Ίσως να είδε κάτι» είπε η Νίνα. «Ας πάμε να τη ρωτήσουμε».

Μισή ώρα αργότερα τα δύο παιδιά έφτασαν με το ποδήλατό τους στο τέρμα του δρόμου. Ένα φορτηγάκι ήταν παρκαρισμένο μπροστά από το παλιό σπίτι και ένας άντρας στεκόταν στο πεζοδρόμιο και κοίταζε δεξιά και αριστερά.

«Ε, εσείς, παιδιά, ξέρετε την περιοχή;» ρώτησε. «Δεν είμαι από εδώ και ο ανιψιός μου, ο Πολ, μου σημείωσε ποια σπίτια πουλιούνται. Μου είπε για ένα σπίτι στο τέρμα αυτού του δρόμου αλλά δεν ξέρω αν εννοούσε[2] αυτό το σπίτι. Δεν υπάρχει κανένα ***"ΠΩΛΕΙΤΑΙ"***».

«Αυτό είναι το σπίτι που πουλιέται» του είπε ο Μαξ. «Η μητέρα μου είναι η μεσίτρια».

«Ωραία! Μπορείς να μου πεις το όνομά της και να μου δώσεις το τηλέφωνό της; Με ενδιαφέρει αυτό το σπίτι. Ο ανιψιός μου μου είπε ότι τα σπίτια σ' αυτή την περιοχή πουλιούνται γρήγορα και ότι το συγκεκριμένο είναι ελεύθερο αρκετό καιρό. Ευτυχώς το πρόλαβα πριν το πάρει κανείς. Δεν μπορούσα να έρθω πιο νωρίς».

2. **εννοώ:** *(εδώ) έχω στο μυαλό*
3. **κουνάω το κεφάλι μου καταφατικά:** *κουνάω το κεφάλι μου προς τα κάτω και δείχνω στον άλλο ότι συμφωνώ*

Μόλις ο Μαξ του έδωσε τις πληροφορίες, ο άντρας μπήκε στο φορτηγάκι και έφυγε. Η Νίνα λέει κοιτάζοντας επίμονα το φορτηγό:
«Ξέρεις κάτι Μαξ; Ο ανιψιός του, ο Πολ, μπορεί να πήρε τις πινακίδες για να μη δουν και άλλοι ότι το σπίτι πουλιέται. Πολλά πράγματα μπορούν να χωρέσουν σε ένα φορτηγάκι!».
Ο Μαξ κούνησε το κεφάλι του καταφατικά[3].
«Ας ρωτήσουμε και την κυρία Στερνς αν είδε τίποτα σήμερα το πρωί».
Η κυρία Στερνς άνοιξε την πόρτα αμέσως μόλις τα παιδιά χτύπησαν το κουδούνι. Ήταν μια ψηλή ηλικιωμένη κυρία με γκρίζα μαλλιά.
«Α, μπορώ να φανταστώ ποιος μπορεί να πήρε τις πινακίδες» είπε. «Ο Φρέντι Σουάνσον. Μένει ένα τετράγωνο[4] πιο μακριά. Μάλλον κάποια παλιοδουλειά σκαρώνει πάλι[5]».

4. **το τετράγωνο:** *(εδώ) μια μικρή περιοχή με κτίρια, σπίτια και γραφεία που έχει γύρω της τέσσερις δρόμους*
5. **σκαρώνω:** *σχεδιάζω, έχω στο μυαλό μου να κάνω*

Όση ώρα η πόρτα ήταν ανοιχτή, η Νίνα βρήκε την ευκαιρία να ρίξει μια γρήγορη ματιά μέσα. Της άρεσε το άνετο και ζεστό καθιστικό. Ο καναπές και οι καρέκλες ήταν αντίκες, ντυμένες με βελούδο και υπήρχαν δαντελένια πετσετάκια[6] πάνω στα τραπέζια. Ένας μεγάλος πίνακας κρεμόταν πάνω από το τζάκι, στο οποίο έκαιγε δυνατή φωτιά.

«Ξέρω το Φρέντι» είπε ο Μαξ. «Και ξέρω πού μένει. Πάμε να τον δούμε».

Ο Φρέντι έβαζε τη μηχανή για το κούρεμα του γκαζόν μέσα στο γκαράζ, όταν έφτασαν τα δύο παιδιά σπίτι του. «Γιατί να πάρω μια πινακίδα;» ρώτησε με απορία. «Δεν έχω λόγο. Εκτός από αυτό, έκανα δουλειά στον κήπο όλο το πρωί». Η Νίνα έριξε μια ματιά στο γκαράζ. Οι γονείς της με δυσκολία βάζουν το αυτοκίνητό τους στο γκαράζ του σπιτιού της, επειδή είναι γεμάτο πράγματα. Όμως αυτό το γκαράζ ήταν εντελώς άδειο. Τότε παρατήρησε ένα άσχημο ξύλινο σπιτάκι στην αυλή. Οι σανίδες ήταν γκρι και είχαν χαλάσει από τον πολύ καιρό.

Όταν η Νίνα και ο Μαξ γύρισαν στο σπίτι, βρήκαν την κυρία Ντέκερ στην κουζίνα να πλένει πιάτα. «Νομίζουμε ότι ξέρουμε ποιος πήρε τις πινακίδες» της είπε η Νίνα.

6

6. **το δαντελένιο πετσετάκι**

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποιον/Ποια, νομίζεις, έχει στο μυαλό της η Νίνα;

☐ Τον Πολ.
☐ Την κυρία Στερνς.
☐ Το Φρέντι Σουάνσον.

Πώς το κατάλαβες;

ΚΑΤ. 2. Μήπως θέλεις βοήθεια; Διάβασε ξανά το κείμενο και βρες: Γιατί να ήθελε να πάρει τις πινακίδες;

☐ ο Πολ;

.....

☐ η κυρία Στερνς;

.....

☐ ο Φρέντι Σουάνσον;

.....

ΚΑΤ. 3. Η Νίνα έφερε στο μυαλό της τη στιγμή που μιλούσε με τον καθένα. Τότε θυμήθηκε κάτι πολύ περίεργο, κάτι που δεν είχε προσέξει την πρώτη φορά. Ποιο είναι αυτό που της έκανε εντύπωση;

Λύση

Δεν υπάρχει καμία απόδειξη ότι ο Πολ χρησιμοποίησε το φορτηγό του για να μετακόμισε τις πινακίδες. Επίσης οι σανίδες στο ξύλινο σπιτάκι του φρέντι ήταν πολύ παλιές και δεν ήταν σε καλή κατάσταση. Αποκλείεται λοιπόν να τις έκλεψε προσφατα ο φρέντι. Η κυρία Στερνς, όμως, είχε ψωτιά στο τζάκι της μια ζεστή μέρα του Ιούλη. Άρα, το πιο πιθανό είναι ότι η κυρία Στερνς έπαιρνε τις πινακίδες και τις έκαιγε στο τζάκι.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Πρόσεξε τις εικόνες. Πού ταιριάζει η κάθε λέξη; (σε μια εικόνα είναι δυνατό να ταιριάζουν 2 λέξεις)

πίνακας, πινακίδα, ταμπέλα, τζάμι, τζάκι, πεζοδρόμιο, πεζόδρομος, φορτηγό, φορτίο, αυλή, μπαλκόνι

.....

.....

.....

.....

.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

.....

.....

.....

.....

.....

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

Τα βιβλία «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» απευθύνονται σε παιδιά 11-15 χρόνων που μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα, και αποτελούν υποστηρικτικό διδακτικό υλικό για τη γλωσσική διδασκαλία στα Τμήματα Υποδοχής του Γυμνασίου. Προσβλέπουν στη δημιουργία κινήτρων για την εξωσχολική ανάγνωση και στην ανάπτυξη της δεξιότητας κατανόησης του γραπτού κειμένου. Τα «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην τάξη ως συμπληρωματικό διδακτικό μέσο για την διδασκαλία αλλά και να προσφερθούν στους μαθητές για εξωσχολική ανάγνωση.

Κριτήριο επιλογής των κειμένων ήταν κυρίως η ελκυστικότητα του περιεχομένου τους για παιδιά με εξαιρετικά περιορισμένες ευκαιρίες πρόσβασης στο γραπτό λόγο και με ελάχιστες εμπειρίες στο παιδικό λογοτεχνικό κείμενο. Τα κείμενα εντάχθηκαν σε ένα από τα τέσσερα βιβλία, με γνώμονα το βαθμό γλωσσικής και νοηματικής δυσκολίας. Πρέπει εντούτοις να επισημανθεί ότι οι αλλοδαποί μαθητές δε μαθαίνουν ελληνικά με μόνη πηγή τη διδασκαλία, αλλά κυρίως με τα ακούσματα και την επικοινωνία έξω από την τάξη. Αυτό έχει ως συνέπεια (μεταξύ άλλων) ότι η γλωσσική τους πρόοδος δεν ακολουθεί πιστά την πορεία που προβλέπουν τα προγράμματα διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας: η καθιερωμένη σειρά παρουσίασης γλωσσικών φαινομένων (π.χ. η αιτιατική πτώση μετά την ονομαστική, οι ρηματικοί χρόνοι με αοριστικό θέμα μετά τους χρόνους με ενεστωτικό θέμα κ.ά.) συχνά δεν ανταποκρίνεται στην πρόοδο των παιδιών που μαθαίνουν ελληνικά με «φυσικό τρόπο» – σ' ένα ευρύτερο ελληνόφωνο περιβάλλον. Λαμβάνοντας υπόψη αυτή την ιδιαιτερότητα και θεωρώντας ότι τα κείμενα αυτά δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες κατανόησης του περιεχομένου τους, δε διστάσαμε να εντάξουμε στα πρώτα βιβλία κάποια κείμενα που περιλαμβάνουν δομές (π.χ. ρήματα σε παρελθοντικούς χρόνους) οι οποίες πιθανόν να θεωρούνταν πρόωρες για μαθητές που μαθαίνουν ελληνικά αποκλειστικά μέσω της διδασκαλίας.

Τα βιβλία «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» είναι σχεδιασμένα με τρόπο που να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαφορετικά επίπεδα γλωσσομάθειας:

Α΄ Βιβλίο: Υψηλό Αρχάριο Επίπεδο – Χαμηλό Μέσο Επίπεδο
Β΄ Βιβλίο: Μέσο Επίπεδο
Γ΄ Βιβλίο: Προχωρημένο Επίπεδο Α
Δ΄ Βιβλίο: Προχωρημένο Επίπεδο Β

Κάθε βιβλίο είναι οργανωμένο θεματικά σε 6 ενότητες που περιλαμβάνουν πρωτότυπα και διασκευασμένα κείμενα, τα οποία σχετίζονται με το θεματικό πυρήνα της ενότητας ή με κάποιες προεκτάσεις του:

1. «Ζούμε μαζί» – Προβλήματα ένταξης, σχέσεις –αρμονικές και μη– μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων ή ατόμων/ομάδων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο.
2. «Ο κόσμος μας» – Το φυσικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον.
3. «Εγώ κι εσύ» – Διαπροσωπικές σχέσεις στην οικογένεια, στην παρέα, στο σχολείο.
4. «Από χώρα σε χώρα» – Μύθοι, ιστορίες και παραδόσεις λαών.
5. «Και τώρα τι κάνουμε;» – Εργασίες, δραστηριότητες, αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.
6. «Για φαντάσου...» – Ιστορίες φαντασίας, περιπέτειας και μυστηρίου.

Οι ενότητες περιλαμβάνουν ποικίλα δείγματα γραπτού λόγου: διάλογο, αφήγηση, ποίημα, κόμικς, θεατρικό κείμενο, πληροφοριακό κείμενο, οδηγίες, γράμμα κ.ά.
Για τη διευκόλυνση της κατανόησης, σε κάθε κείμενο εξηγούνται πιθανές άγνωστες λέξεις και φράσεις με όσο το δυνατόν απλούστερο τρόπο και με τη βοήθεια σκίτσων. Συνήθως, προηγείται του κειμένου μια σύντομη εισαγωγή ή ερώτηση προσανατολισμού για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στο γενικό νόημα του κειμένου.

Όλα τα κείμενα συνοδεύονται από δραστηριότητες κατανόησης και αξιοποίησης[1] που ακολουθούν μια κοινή σειρά:

α) συνοπτική ή επιλεκτική κατανόηση του κειμένου (ερωτήσεις, αντιστοίχιση, πολλαπλή επιλογή, σωστό/λάθος...)
β) διασύνδεση με τα βιώματα, τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα του μαθητή (προφορική έκφραση, συζήτηση)
γ) εμπέδωση τομέων λεξιλογίου (θεματικό λεξιλόγιο, σχέσεις υπερωνυμίας και υπωνυμίας, συνωνυμίας και αντωνυμίας...)

Ούτε η σειρά των ενοτήτων και των κειμένων αλλά ούτε οι δραστηριότητες είναι δεσμευτικές: ο μαθητής θα διαλέξει, με βάση τους τίτλους και την εικονογράφηση, όποιο κείμενο τον ενδιαφέρει και θα παραμερίσει όσες δραστηριότητες θεωρήσει ενοχλητικές μετά τη χαρά που μπορεί να έχει αισθανθεί κατανοώντας το κείμενο.

Μια επιλογή κειμενικών αποσπασμάτων δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αντικαταστήσει την επαφή με το αυτούσιο βιβλίο. Ωστόσο, μπορεί να αποτελέσει ερέθισμα για το μαθητή να ανατρέξει στο ίδιο το βιβλίο, αν κρίνει ότι τον ενδιαφέρει. Η παρουσία και η κατάλληλη αξιοποίηση των «εξωσχολικών» βιβλίων λογοτεχνικού ή πληροφοριακού τύπου στη διδασκαλία της δεύτερης ή ξένης γλώσσας έχει τεράστια σημασία για τη γλωσσομαθησιακή πορεία των μαθητών και μπορεί να περιορίσει το βάρος των «κουραστικών», για πολλούς μαθητές, τομέων μάθησης, όπως είναι η γραμματική και η ορθογραφία.

Υποσημείωση

1. Οι δραστηριότητες αυτές προϋποθέτουν συζήτηση στην τάξη με τη συνδρομή του εκπαιδευτικού. Οι απαντήσεις των μαθητών παρουσιάζουν αρκετό ενδιαφέρον για την πρόσβαση στον τρόπο σκέψης και τις εμπειρίες των μαθητών. Γι' αυτό, προτείνεται στον εκπαιδευτικό να τις καταγράψει.

ΠΗΓΕΣ

1. ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ

Ευγένιος Τριβιζάς (2001): «Η τελευταία μαύρη γάτα», Αθήνα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα

Ελένη Αντωνάκου (2001): «Ο ξενιτεμένος», στο «Στη χώρα της φαντασίας. 67 Ελληνικά Παραμύθια, Ιστορίες και Ποιήματα για Παιδιά», Αθήνα, εκδ. Άγκυρα

Γιάννης Ρίτσος: «Ειρήνη» στο «Νεοελληνική Γλώσσα για το Γυμνάσιο», Τεύχος Β΄, Αθήνα,ΟΕΔΒ

Μπριζίτ Λαμπέ – Μισέλ Πυές (2002): «Ο πόλεμος και η ειρήνη», (απόδοση: Βίτω Αγγελοπούλου), Αθήνα, εκδ. Άγκυρα

Γιασάρ Κεμάλ (1999): «Η ιστορία ενός νησιού», Αθήνα, εκδ. Θεμέλιο

Laudec-Cauvin (1998): «Μάθε γλώσσα κι άστηνε... στο Σεντρίκ 3», Αθήνα, εκδ. Modern Times

2. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ

Λότη Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου (2002): «Τα τέρατα του λόφου», Αθήνα, εκδ. Πατάκη

Οδυσσέας Ελύτης (1971): «Ο Ήλιος ο Ηλιάτορας», Αθήνα, εκδ. Ίκαρος

Herman Melville (1991): «Μόμπι Ντικ» ή «Η Φάλαινα», Αθήνα, εκδ. Gutenberg

Σπύρος Γ. Τσίρος (2001): «Ο Γρηγόρης της βροχής», στο «Νεοελληνική Γλώσσα για το Γυμνάσιο», Τεύχος Β΄, Αθήνα, ΟΕΔΒ

Αρκάς (1997): «Με τον κηδεμόνα σου», στη σειρά «Χαμηλές πτήσεις του Αρκά», Αθήνα, εκδ. Γράμματα

3. ΕΓΩ ΚΙ ΕΣΥ

Ρόαλντ Νταλ (1993): «Το θαυματουργό φάρμακο», Αθήνα, εκδ. Ψυχογιός

«Nathalie, η φευγάτη: Συμβουλές υγείας από τη γιαγιά» στο περιοδικό «ΤΑ ΣΑΪΝΙΑ», τεύχος 133, Αθήνα, Απρίλιος 2003

Μάνφρεντ Μάι (2002): «Μόνο ποδόσφαιρο στο μυαλό», Αθήνα, εκδ. Πατάκη

Νίκος Καμπάς (1988): «Θα βραχούμε», στο «Τα εκατό καλύτερα ελληνικά ποιήματα», Αθήνα, εκδ. Γλάρος

Laudec-Cauvin (1998): «Όλα του γάμου δύσκολα!», στο «Σεντρίκ 3», εκδ. Modern Times

Τάνια Γεωργιοπούλου, «Άργησε πάλι σήμερα...» στο «ΟΙΚΟ», τεύχος 6, 8 Μαρτίου 2003

ΠΗΓΕΣ

4. ΑΠΟ ΧΩΡΑ ΣΕ ΧΩΡΑ

Σοφία Ζαραμπούκα (1981): «Μυθολογία 3, Η Αθηνά, ο Ποσειδώνας, ο Απόλλωνας και η Άρτεμη», Αθήνα, εκδ. Κέδρος

Γιάννης Μπαρτζής, Δέσποινα Στίκα (1999): «Περιμένοντας τον Αϊ-Βασίλη σε άλλη πατρίδα», στο «Να τα πούμε; Να τα πείτε!», Αθήνα, εκδ. Ψυχογιός

«Οικογένεια Σμαλά» στο περιοδικό «ΤΑ ΣΑΪΝΙΑ», τεύχος 128, Νοέμβριος 2002

Αγγελική Βαρελλά: (συνδετικά κείμενα-επιμέλεια), στο «Να τα πούμε; Να τα πείτε!», Αθήνα, εκδ. Ψυχογιός

5. ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;

Άννα Γκέρτσου-Σαρρή (1992): «Σπίτι δίχως αυλή», Αθήνα, εκδ. Κέδρος

Θεοδώρα Γεωργακούδη (2002): «Από την κερασιά στο ΙΝΤΕΡΝΕΤ», Αθήνα, εκδ. Ψυχογιός

Michael Coleman (1999): «Τρελαμένοι Υπολογιστές», Αθήνα, εκδ. Ερευνητές

«Μαθαίνοντας το Ίντερνετ: Τι είναι το Internet», ειδική έκδοση στην εφημερίδα «Η Καθημερινή», τεύχος 1

6. ΓΙΑ ΦΑΝΤΑΣΟΥ...

Τζόναθαν Σουίφτ (1993): «Τα ταξίδια του Γκιούλιβερ», Αθήνα, εκδ. Άγκυρα

Αδελφοί Γκριμ (2000): Ο Κοντορεβιθούλης, (απόδοση στα ελληνικά: Ειρήνη Μάρρα), Αθήνα, εκδ. Κέδρος

Μέγκαν Στάιν – Χ.Ο. Στάιν (2000): «Ο Άλφρεντ Χίτσκοκ και οι τρεις ντετέκτιβ» στο «Μυστήριο τρίποντα και δωροδοκίες», (μετάφραση: Πέρσα Κουμούτση), Αθήνα, εκδ. Ψυχογιός

Τζιάνι Ροντάρι (1979): «Παραμύθια από το τηλέφωνο», (μετάφραση: Νάσα Μπαμπάκου), Αθήνα, εκδ. Τεκμήριο

Michael Coleman (1999): «Τρελαμένοι Υπολογιστές», Αθήνα, εκδ. Ερευνητές

«Ιστορία για μικρούς ντετέκτιβ», σε μετάφραση από την Ιστοσελίδα MysteryNet.com

ΕΛΛΑΔΑ 2008

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
2ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

3

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΘΗΝΑ 2004

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ
ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟ Γ΄

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Αθήνα 2004

ΕΠΕΑΕΚ - Γ΄ ΚΠΣ
Άξονας 1
Μέτρο 1.1
Ενέργεια 1.1.1. Προγράμματα ένταξης των παιδιών με πολιτισμικές και γλωσσικές ιδιαιτερότητες στο εκπαιδευτικό σύστημα

Πρόγραμμα:	«Εκπαίδευση παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών»
Χρηματοδότηση:	Ευρωπαϊκή Ένωση ΕΚΤ Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
Φορέας παρακολούθησης:	ΥΠΕΠΘ Ειδική Γραμματεία Π.Ο.Δ.Ε. Ειδική Γραμματέας: Στ. Πριόβολου Διεύθυνση: Γ΄ ΚΠΣ
Φορέας υλοποίησης:	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών Επιτροπή Ερευνών Τμήμα Φ.Π.Ψ. Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου Ιλίσια 15784 Τηλ.: 210-7277522 Email: info@keda.gr Website: http//www.keda.gr
Επιστημονικός υπεύθυνος:	Θεόδωρος Παπακωνσταντίνου
Συγγραφική ομάδα:	Ειρήνη Αντωναράκου Ευάγγελος Μαλμέν Δήμητρα Τσίπου
Εποπτεία διδακτικού υλικού:	Μαρία-Λουίζα Μπορλόζ-Μάρκου
Εικονογράφηση:	Πέτρος Σ. Αθανασίου
Γλωσσική επιμέλεια:	Ευαγγελία Αντωνάκη

Το βιβλίο δημιουργήθηκε στο ατελιέ Art Studio 21
Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: ΒΙΒΛΙΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΕΠΕΕ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟ Γ΄

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Αθήνα 2004

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΤΗ

Αυτό το βιβλίο δε φέρνει πονοκέφαλο!

Μπορείς να το διαβάσεις στο σχολείο, στο σπίτι, λίγο πριν κοιμηθείς ακόμα και στην τουαλέτα!! Είναι, δηλαδή, ένα βιβλίο για όλες τις ώρες της ημέρας!

Σε αυτό θα βρεις πολλές διαφορετικές ιστορίες που θα σε κάνουν...

...να γελάσεις,

...να κλάψεις

και ...να σκεφτείς

Δε χρειάζεται όμως να διαβάσεις όλες τις ιστορίες. Διάλεξε μόνο αυτές που σου αρέσουν! Μήπως θέλεις να διαβάσεις και τις ερωτήσεις που υπάρχουν ύστερα από κάθε ιστορία; Αν δεν καταλαβαίνεις κάποιες ή δεν ξέρεις να απαντήσεις, μην ανησυχείς! Ρώτα το δάσκαλο/τη δασκάλα να σου εξηγήσει.

Πληροφορίες για τον εκπαιδευτικό θα βρείτε στη σελίδα 158.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1η Ενότητα: **ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ** *σελ. 7-29*	1. Ποια είναι η πατρίδα μου;	σελ. 7
	2. Πόσες γλώσσες χωράνε στο τσεπάκι μας;	σελ. 11
	3. Δεν καταλαβαίνω τίποτα!	σελ. 17
	4. Το κορίτσι που ήξερε να ακούει	σελ. 23
2η Ενότητα: **Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ** *σελ. 30-52*	1. Τα τζιτζίκια	σελ. 31
	2. Ο τζίτζικας και τα μυρμήγκια	σελ. 35
	3. Η μπαλάντα των σκουπιδιών	σελ. 38
	4. Ο Μάρτης και η μάνα του	σελ. 42
	5. Ο Αρκουδόγιαννος	σελ. 45
3η Ενότητα: **ΕΓΩ ΚΙ ΕΣΥ** *σελ. 51-76*	1. Οικογένεια να σου πετύχει!	σελ. 51
	2. Οι πελαργοί	σελ. 55
	3. Τι θα κάνουμε με τον παππού και τη γιαγιά;	σελ. 59
	4. Χωρίς μαλλιά	σελ. 65
	5. Λυσιστράτη	σελ. 71
4η Ενότητα: **ΑΠΟ ΧΩΡΑ ΣΕ ΧΩΡΑ** *σελ. 77-96*	1. Ταξίδι στην άκρη της Γης	σελ. 77
	2. Πειρατές	σελ. 83
	3. Ψωμί, ψωμάκι...	σελ. 91
5η Ενότητα: **ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;** *σελ. 97-124*	1. Πώς να νικήσεις το άγχος	σελ. 97
	2. Και τώρα τι κάνουμε;	σελ. 103
	3. Φοιτητής στα γεράματα	σελ. 109
	4. Τα γενέθλια	σελ. 113
	5. Πρώτες βοήθειες	σελ. 119
6η Ενότητα: **ΓΙΑ ΦΑΝΤΑΣΟΥ...** *σελ. 125-156*	1. Στην κρεβατοκάμαρα του Μίδα	σελ. 125
	2. Οι δώδεκα υποψήφιοι μνηστήρες	σελ. 133
	3. Τι μυστήριο!	σελ. 145

ΕΙΔΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ

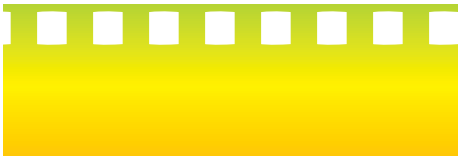

Αρχή κεφαλαίου

Δραστηριότητες

Αρίθμηση κεφαλαίων

ΚΑΤ/ΛΕΞ *Ασκήσεις κατανόησης*
Ασκήσεις λεξιλογίου

Βιωματικές δραστηριότητες

Παραπομπή σε οπτική επεξήγηση λέξεων

3 *Αρίθμηση άγνωστων λέξεων*

→ *Τμήμα οπτικοποιημένης έννοιας*

ΣΚΗΝΗ 1

Ποια είναι η πατρίδα μου;

Ο Τόμεκ είναι παιδί Ελλήνων μεταναστών και έρχεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα για να ξεκινήσει μια νέα ζωή.

Εκείνη την εποχή είχα μείνει τελείως από λεφτά και τριγύριζα στην Αθήνα ψάχνοντας δουλειά. Είναι απίστευτο πόσο μεγάλη γίνεται μια πόλη όταν δεν έχεις πού να πας. Μια απ' τις σημαντικότερες δραστηριότητες της ημέρας ήταν να διαβάζω με μανία τις μικρές αγγελίες στις εφημερίδες κι ύστερα να τρέχω πάνω κάτω, για να καταλήγω στη ίδια πάντα ευγενική απάντηση: «Λυπούμαστε πολύ. Δεν μπορείτε να πάρετε τη δουλειά, γιατί δεν έχετε τα προσόντα».

Είχα τελειώσει το γυμνάσιο σε μια γκρίζα χώρα του Βορρά, όπου βρίσκονταν ακόμα οι γονείς μου. Εγώ είχα κατέβει στην Ελλάδα μήπως βρω μια θέση εκεί που μου έλεγαν πως ήταν «ο τόπος των παππούδων μου». Οι γονείς μου με αποχαιρέτησαν βάζοντάς μου κάτι ελάχιστα χρήματα, στην τσέπη. Μ' αυτά τα χρήματα νοίκιασα ένα δωμάτιο, που ήταν ερείπιο, στο κέντρο της Αθήνας. Όσο για φαγητό; Ζούσα τρώγοντας σουβλάκια με πίτα από την Ομόνοια.

Μ' άρεσε όμως που γύριζα ελεύθερος στους δρόμους. Τη γλώσσα ευτυχώς την είχα μάθει απ' τον παππού μου. Ήξερα μάλιστα πως κάπου, σ' ένα χωριό της Ελλάδας, υπήρχε ένα σπίτι δικό μου, με κυπαρίσσια και συκιές στον περίβολο. Τελευταία γνώρισα έναν Πολωνό. Με κερνούσε καφέ και ούζο σ' ένα καφενείο στην Ομόνοια που ήταν γεμάτο συμπατριώτες του. Εγώ σύχναζα εκεί γιατί όλο και κάποια συγγένεια ένιωθα μ' αυτούς τους ανθρώπους. Μπορεί να μη μιλούσαμε ακριβώς την ίδια γλώσσα, αλλά ήμασταν όλοι του Βορρά, είχαμε μεγαλώσει σε παραπλήσιες[1] χώρες.

Γεγονός είναι πως αισθάνομαι ξένος στην Ελλάδα. Νομίζω όμως πως ξένος αισθάνομαι παντού, από τότε που γεννήθηκα. Ίσως γι' αυτό οι γονείς μου είδαν με καλό μάτι την απόφασή μου να επισκεφτώ τη χώρα της καταγωγής μου. Πίστεψαν πως θα εγκατασταθώ μόνιμα κάπου.

Όμως εγώ νιώθω ξένος μέσα μου. Μα δεν παραπονιέμαι. Αυτός είμαι. Κι αν οι άλλοι δεν μπορούν να με καταλάβουν, γιατί πρέπει να τους καταλάβω εγώ;

1. **παραπλήσιος, -α, -ο:** *σχεδόν ίδιος, -α, -ο, κοντινός, -ή, -ό*

Κατερίνα Ζαρόκωστα, «Τόμεκ» – Διασκευή

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποια προβλήματα αντιμετώπιζε ο Τόμεκ ξεκινώντας την καινούρια του ζωή; Ποιο νομίζεις είναι το πιο σοβαρό από αυτά; Γιατί;

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 2 Με ποιους ανθρώπους ήρθε πιο κοντά ο Τόμεκ; Γιατί;

.....

.....

Ο Τόμεκ ξέρει ελληνικά και όμως αισθάνεται ξένος στη χώρα των γονιών του. Άρα, δε φτάνει να ξέρεις τη γλώσσα για να αισθανθείς ότι ανήκεις κάπου... Τι άλλο χρειάζεται κάποιος για να αισθανθεί ότι συμμετέχει κανονικά στη ζωή της καινούριας χώρας και να νιώθει καλά εκεί;

Γράψε με τους συμμαθητές σου 5 λέξεις που σου έρχονται στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη ξένος. Μετά κόλλησε τα χαρτάκια αυτά σ' έναν πίνακα και συζητήστε αν, κατά τη γνώμη σας, οι ξένοι στην Ελλάδα ζούνε το ίδιο με τους Έλληνες.

Ο Τόμεκ λέει: «Τελείωσα το γυμνάσιο σε μια γκρίζα χώρα του Βορρά». Εσείς τι θα πείτε όταν θα γυρίσετε στη χώρα σας; «Τελείωσα το γυμνάσιο σε ...».

Ο Τόμεκ έχει ένα σπιτάκι με δέντρα σ' ένα χωριό της Ελλάδας. Γιατί, νομίζεις, δεν πάει να ζήσει εκεί, παρά κάθεται και δυσκολεύεται τόσο πολύ στην Αθήνα;

ΛΕΞ. 1. *Είδαν με καλό μάτι:* Τι σημαίνει αυτή η φράση;

- ☐ Είδαν με το μάτι που δεν είχε πρόβλημα
- ☐ Συμφώνησαν
- ☐ Ένιωσαν υπερηφάνεια

ΛΕΞ. 2 Βρες στο κείμενο λέξεις που ταιριάζουν με τις σημασίες.

Στήλες στις εφημερίδες ή στα περιοδικά με πληροφορίες για αγορές, πωλήσεις, εύρεση εργασίας κ.ά.

.....

Οι γνώσεις και τα πτυχία που πρέπει να έχει κανείς για να πιάσει μια δουλειά

.....

Συνήθιζα να πηγαίνω τακτικά

.....

Γκρινιάζω

.....

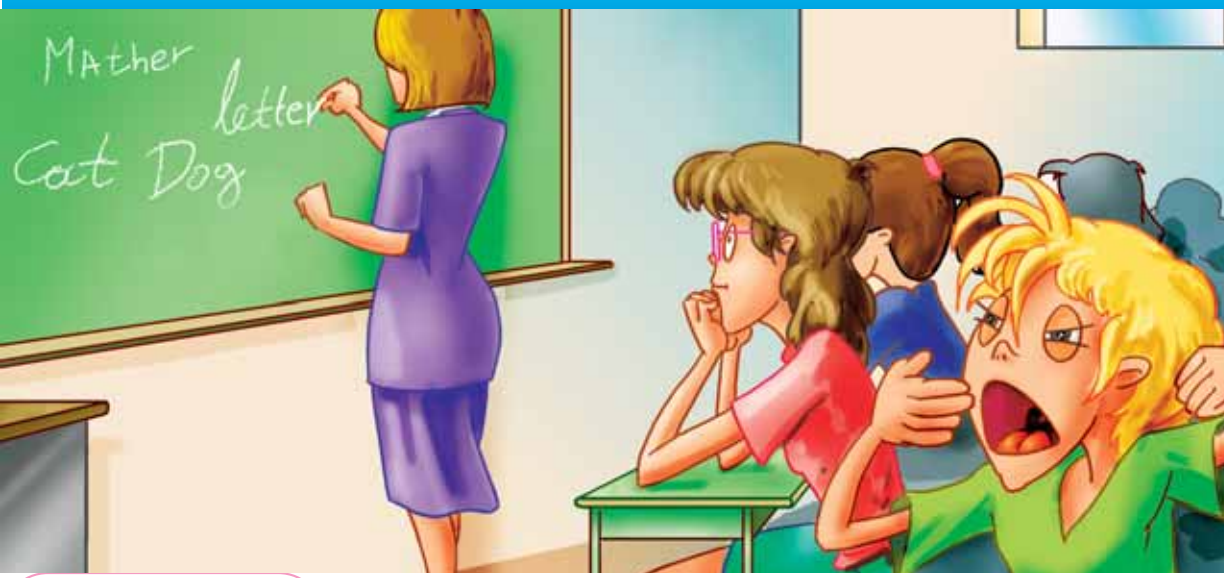

ΠΟΣΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ ΧΩΡΑΝΕ ΣΤΟ ΤΣΕΠΑΚΙ ΜΑΣ;

Όσο εγώ προσπαθούσα να καταλάβω τι λέει η δασκάλα μας την ώρα των αγγλικών και να συνδέσω τις λέξεις με τα πράγματα, η συμμαθήτριά μου η Μαίρη χασμουριόταν.

Η Μαίρη φώναζε τον μπαμπά της «ντάντι» και είχε ξεκαθαρίσει[1] πολύ καιρό πριν τη διαφορά μεταξύ του «κατ» και του «χατ», χωρίς καν[2] να χρειάζεται να τα μεταφράσει πρώτα στα ελληνικά. Με πατέρα Άγγλο και μητέρα Ελληνίδα, μιλούσε αγγλικά και ελληνικά με την ίδια άνεση!

Η διαφορά μας ήταν πως στο τμήμα εκείνο του εγκεφάλου μου με την πινακίδα «κέντρο του λόγου» υπήρχε μόνο η «μητρική γλώσσα», τα ελληνικά, με τους ήχους, τις λέξεις, τη γραμματική και το συντακτικό τους, ενώ στο μυαλό της Μαίρης χωρούσαν μια χαρά δύο γλώσσες με τα όλα τους, χωρίς να στριμώχνονται.

Αυτό όμως δε σημαίνει ότι η Μαίρη έχει περισσότερο μυαλό! Απλώς στον αντίστοιχο χώρο του εγκεφάλου της όλα είναι διπλά: οι ήχοι, οι λέξεις, η γραμματική και το συντακτικό. Κάθε φορά, ανάλογα με το αν μιλάει στη μητέρα ή στον πατέρα της, «ψαρεύει» τις λέξεις από τη «δεξαμενή» των ελληνικών ή των αγγλικών, χωρίς να μεταφράζει από τη μια γλώσσα στην άλλη.

1. **ξεκαθαρίζω:** *ξεχωρίζω*
2. **καν:** *καθόλου*

Η αλήθεια είναι πως όσο πιο μικροί είμαστε, τόσο πιο εύκολα μαθαίνουμε μια «ξένη γλώσσα».
Πρώτα απ' όλα γιατί έχουμε το χρόνο με το μέρος μας! Φανταστείτε ότι ένα παιδί, για να κατακτήσει τη «μητρική του γλώσσα»[3], αφιερώνει χιλιάδες ώρες τα πέντε πρώτα χρόνια της ζωής του. Άφθονος χρόνος για να συνηθίσει στο άκουσμα της γλώσσας[4], για να επαναλαμβάνει, να κάνει δοκιμές[5] και λάθη. Στο σχολείο δε γίνεται να μάθουμε μια γλώσσα με τον ίδιο «φυσικό» τρόπο. Ο καλύτερος τρόπος για να μάθουμε είναι να επικοινωνούμε με άλλους ανθρώπους που ζουν στον ίδιο τόπο ή σε άλλους τόπους. Στις μέρες μας αυτή η ανάγκη για επικοινωνία φαίνεται πως είναι πολύ έντονη. Έτσι, πάνω από το μισό του πληθυσμού της Γης μιλάει άνετα τουλάχιστον δύο γλώσσες.

3. **κατακτώ τη μητρική μου γλώσσα:** *μαθαίνω τη γλώσσα που ακούω από τη στιγμή που γεννιέμαι*
4. **το άκουσμα της γλώσσας:** *οι ήχοι της γλώσσας*
5. **η δοκιμή:** *η προσπάθεια*

Ουρανία Παπαδοπούλου, «Πόσες γλώσσες χωράνε στο τσεπάκι μας;» – Διασκευή

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Βάλε √ στο σωστό.

Η Μαίρη μιλούσε άνετα όχι μόνο τα ελληνικά αλλά και τα αγγλικά, γιατί...

- ☐ ...ήταν πολύ έξυπνη.
- ☐ ...διάβαζε πολλές ώρες.
- ☐ ...από μικρή άκουγε και τις δύο γλώσσες στο σπίτι.
- ☐ ...έκανε μάθημα με Αγγλίδα.

Σύμφωνα με το κείμενο, μαθαίνουμε ευκολότερα μια ξένη γλώσσα όταν...

- ☐ ...τη διδασκόμαστε στο σχολείο.
- ☐ ...τη χρησιμοποιούμε καθημερινά.
- ☐ ...κάνουμε λάθη.
- ☐ ...είμαστε πιο μεγάλοι σε ηλικία.

Εσύ ξέρεις πώς μια ξένη γλώσσα μαθαίνεται καλύτερα. Ποιο είναι το «κόλπο» σου για να μάθεις πιο γρήγορα ελληνικά; Ποια συμβουλή θα έδινες σε ένα παιδί που μόλις ήρθε στην Ελλάδα για να μάθει πιο εύκολα τη γλώσσα;

Είναι πρώτη μέρα στο καινούριο σχολείο, σε μια τάξη όπου όλοι μιλάνε άλλη γλώσσα από τη δική σου. Τι κάνεις για να αποκτήσεις φίλους;

Αφού σκεφτείς, διάβασε και το επόμενο κείμενο, στη σελίδα 18, που μιλάει για την πρώτη μέρα στο σχολείο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. ήχοι - λέξεις - γραμματική - συντακτικό: Με ποια γενική έννοια έχουν σχέση οι παραπάνω λέξεις;

.....

.....

ΛΕΞ. 2. Δώσε για την πρώτη λέξη μια όμοιά της, ενώ για τη δεύτερη φράση μια αντίθετή της:

ο εγκέφαλος=.....

η μητρική γλώσσα≠.....

ΛΕΞ. 3. Νομίζεις ότι μπορώ να συνεννοηθώ μαζί του; Αυτός έχει κάλο στον εγκέφαλο!

Ποια είναι η σημασία της φράσης *«έχει κάλο στον εγκέφαλο»;*

- ☐ Έχει πρηστεί το κεφάλι του
- ☐ Αστειεύεται συνέχεια και δεν παίρνει τίποτα στα σοβαρά
- ☐ Είναι ανόητος, ξεροκέφαλος

ΛΕΞ. 4. Το κείμενο λέει ότι η Μαίρη «ψαρεύει» τις λέξεις από τη «δεξαμενή» των ελληνικών ή των αγγλικών.
Πώς το καταλαβαίνεις; Σκέψου τι σημαίνουν οι λέξεις «ψαρεύει» και «δεξαμενή» και προσπάθησε να πεις το ίδιο με άλλα λόγια.

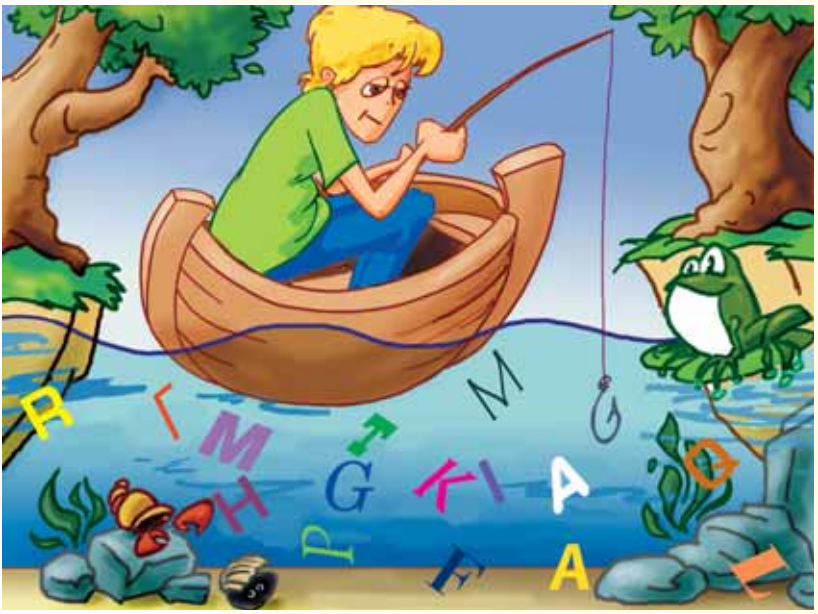

Μπορείς να «ψαρέψεις» τα ελληνικά γράμματα και να φτιάξεις με αυτά μία λέξη που υπάρχει στο κείμενο και έχει σχέση με τη γλώσσα;

_ _ _ _ _ _ _ _ _ _

ΔΕΝ ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ ΤΙΠΟΤΑ!

Όταν δεν καταλαβαίνεις τη γλώσσα, όλα τα πράγματα σου φαίνονται πολύ δύσκολα!!

Επιτέλους έφτασε η μέρα που η Σελντά με τις δύο αδερφές της θα πήγαιναν στο νέο σχολείο. Είχαν έρθει από την Τουρκία στην Ελβετία πριν από μερικές μέρες. Ο πατέρας και η μητέρα δούλευαν ήδη εκεί, από χρόνια. Τώρα η οικογένεια ήταν πάλι μαζί.

Το ελβετικό σχολείο φαινόταν ωραίο. Καθαρό, με πόρτες βαμμένες έντονα, με ζωγραφιές παιδιών στους τοίχους. Η ώρα κόντευε εννιά και τα κορίτσια περίμεναν με τον πατέρα τους σ' ένα γραφείο του σχολείου να χτυπήσει κουδούνι για το διάλειμμα. Δε μιλούσαν. Νόμιζαν ότι περίμεναν έναν αιώνα από την αγωνία.

Το κουδούνι χτύπησε, μία κυρία μπήκε στο γραφείο, χαμογέλασε και άρχισε να μιλά με τον πατέρα. Η Σελντά δεν καταλάβαινε τίποτα. Αυτή ήξερε μόνο το «ντάνκε», που το είχε διαβάσει σε έναν τουρκογερμανικό τουριστικό οδηγό[1] στο αεροπλάνο. Πώς θα μάθαινε τη γλώσσα; Οι αδερφές της δε φαίνονταν να στενοχωριούνται τόσο και κάτι ψιθυρίζανε[2]. Ο πατέρας τις αγριοκοίταξε καθώς συμπλήρωνε ένα μεγάλο γαλάζιο φάκελο.

Ύστερα ήρθε μια κοντούλα ξανθιά δασκάλα, έπιασε τις αδερφές της, Πεμπέ και Φατμά, από το χέρι και τις οδήγησε σε κάποια αίθουσα. Αυτές θα πήγαιναν σε πιο μεγάλη τάξη.

Ο πατέρας ετοιμάστηκε να φύγει.

1. **ο τουριστικός οδηγός:** *ένα μικρό βιβλίο για τους τουρίστες*
2. **ψιθυρίζω:** *μιλάω τόσο σιγά, ώστε ακούγομαι με δυσκολία*

«Ελπίζω να μη με απογοητεύσετε. Δουλέψτε σκληρά» είπε και στις τρεις και άρχισε να απομακρύνεται. Τακ, τακ, τακ, άκουγε η Σελντά τα βήματά του στη σκάλα. Η Σελντά ένιωθε τόσο μόνη. Ήθελε να κάνει εμετό, να πάει στις τουαλέτες. Μα πού είναι οι τουαλέτες; Περίμενε μόνη στον άδειο διάδρομο και δάκρυα της έρχονταν στα μάτια, καθώς περίμενε στον άδειο διάδρομο. Όμως, όχι, δεν είναι από αυτούς που κλαίνε.

Υπομονή.

Κάποιος την άγγιξε στο χέρι. Ήταν η δεσποινίς Άλτμαν, η καινούρια της δασκάλα, που την οδήγησε σε μια φωτεινή αίθουσα από όπου ακούγονταν φωνές.

Όταν μπήκαν οι δυο τους μέσα, όλοι σώπασαν. Η δασκάλα είπε κάτι που τελείωνε με το όνομα της «Σελντά». Ύστερα η τάξη επανέλαβε «Σελ-ντά» «Σελ-ντά» και από κάπου στο τέλος της τάξης ακούστηκε ένα χάχανο[3]. Η Σελντά κάθισε. Τα βιβλία άνοιξαν. Τα γράμματα ήταν καθαρά και ευανάγνωστα[4], αλλά η Σελντά δεν καταλάβαινε τίποτα.

Αυτή η πρώτη μέρα στο σχολείο ήταν ατελείωτη. Η Σελντά άκουγε, μέχρι που πόνεσε το κεφάλι της. Κάποιες φορές νόμιζε ότι καταλάβαινε μια λέξη.

Όλη τη βδομάδα η Σελντά ήταν η τελευταία μαθήτρια που έβγαινε από την τάξη, γιατί καθόταν με τη δασκάλα της μερικά λεπτά επιπλέον και της έλεγε απορίες στη γλώσσα.

Στ' αλήθεια, η δεσποινίς Άλτμαν ήταν καταπληκτική.

3. **το χάχανο:** *το γέλιο*
4. **τα ευανάγνωστα γράμματα:** *τα γράμματα που μπορείς να τα διαβάσεις εύκολα*

Τη βοηθούσε και της έδινε θάρρος όλη την ώρα. Κανένας άλλος δεν της μιλούσε στο σχολείο, αλλά κι εκείνη δεν είχε όρεξη για παιχνίδια.

Σήμερα όμως η δεσποινίς Άλτμαν ήταν πολύ απασχολημένη και στο διάλειμμα την έστειλε κατευθείαν έξω. Η Σελντά βαριόταν. Είχε καταλάβει πως οι συμμαθητές της ήταν μόλις δώδεκα χρόνων, ενώ εκείνη ήταν δεκατεσσάρων και θα γινόταν δεκαπέντε. Στεκόταν στην άκρη και κοίταζε τα παιδιά που ανταλλάσσανε με ενθουσιασμό κονκάρδες[5], CD και αυτοκόλλητα. Αισθανότανε τόσο διαφορετική και ξένη.

Το βράδυ έκανε φασαρία στο σπίτι.

«Νιώθω φυλακισμένη» είπε στον πατέρα της «όλοι είναι πιο μικροί».

«Με το σχολείο είπαμε πώς είναι καλύτερα έτσι, για να μάθεις τη γλώσσα. Μπροστά ήσουνα, γιατί δε μιλούσες τότε;» φώναζε ο πατέρας.

«Μα, πατέρα, αφού δεν καταλάβαινα τι λέγατε, πώς να μιλούσα;»

«Τα βλέπεις;» είπε ο πατέρας «μην ανησυχείς, σε λίγο θα προχωρήσεις. Είμαστε ξένοι εδώ και τα πράγματα είναι διαφορετικά, κατάλαβέ το».

5. **η κονκάρδα**

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Πρώτες μέρες στο σχολείο και η Σελντά δεν έχει ακόμα προσαρμοστεί γιατί...

- ☐ ...η δασκάλα της είναι πολύ αυστηρή.
- ☐ ...δεν καταλαβαίνει καθόλου τη γλώσσα.
- ☐ ...τα άλλα παιδιά την αποφεύγουν.
- ☐ ...τα μαθήματα είναι δύσκολα και βαρετά.

ΚΑΤ. 2. Πώς νιώθει η Σελντά στο καινούριο σχολείο; Βάλε √ σε αυτά που ταιριάζουν στη Σελντά και υπογράμμισε στο κείμενο τις προτάσεις που σε βοήθησαν.

κουρασμένη	αισιόδοξη
φυλακισμένη	διαφορετική
ενθουσιασμένη	ξένη
μόνη	

Πώς ήταν η δική σου πρώτη μέρα στο ελληνικό σχολείο; Ένιωθες το ίδιο με τη Σελντά;

Η Σελντά παραπονιέται ότι στην τάξη όλοι είναι μικρότεροι από αυτοί. Ο πατέρας της της απαντά ότι αυτό είναι απαραίτητο για να μάθει τη γλώσσα.
Εσύ τι πιστεύεις; Χρειάζεται να πάει κάποιος σε μικρότερη τάξη για να μάθει τη γλώσσα; Εσύ στην αρχή πού πήγες σχολείο στην Ελλάδα;

ΛΕΞ. 1. Πολλές σύνθετες λέξεις αρχίζουν με το *ευ-* ή το *δυσ-*. Οι λέξεις με το *ευ-* μπροστά έχουν «καλή σημασία», ενώ οι λέξεις με το *δυσ-* δεν έχουν «καλή σημασία». Έτσι, τη λέξη ευημερία (δηλαδή «καλή ημέρα») τη χρησιμοποιούμε για να πούμε ότι κάποιος ζει στα πλούτη, ενώ τη λέξη δυσπιστία (δηλαδή «κακή πίστη») τη χρησιμοποιούμε για να δηλώσουμε πως κάποιος δεν πιστεύει εύκολα αυτό που του λένε.

α) Προσπάθησε τώρα να βάλεις τις σωστές λέξεις στις προτάσεις:
εύκολο, δύστροπος, δυστυχώς, δύσκαμπτο, ευκαιρίας, ευρύχωρο

..... βρέχει και δε θα πάμε εκδρομή.

Έλυσε το πρόβλημα αμέσως. Του φάνηκε πολύ .....

Αγόρασε 6 CD με 5 . Τα βρήκε σε τιμή .....

Ο γιατρός της είπε να λυγίσει το πόδι, αλλά εκείνη δεν μπόρεσε, γιατί το γόνατο ήταν .....

Το σπίτι που νοίκιασα είναι πολύ ..... Μας χωράει όλους.

Ο γείτονάς μας είναι ..... Τίποτα δεν του αρέσει και όλο γκρινιάζει.

β) Μπορείς να βρεις στο κείμενο το αντίθετο για τη λέξη δυσανάγνωστα ≠.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 2. Ποια από τις λέξεις που υπάρχουν σε κάθε συννεφάκι είναι αντίθετη με την αρχική; Γράψε τη δίπλα σ' αυτήν.

στενοχωριούνται ≠ .....

λυπούνται, φαρδαίνουν, ευχαριστιούνται

ενθουσιασμός ≠ .....

χαρά, ενθάρρυνση, απογοήτευση

διαφορετική ≠ .....

αλλιώτικη, όμοια, ξένη

ξένη ≠ .....

ντόπια, αλλοεθνής, αλλοδαπή

φυλακισμένη ≠ .....

περιορισμένη, ελεύθερη, φυλαγμένη

ΛΕΞ. 3.

α) Το ελβετικό σχολείο φαινόταν ωραίο, *καθαρό*, με πόρτες βαμμένες έντονα.

Τα γράμματα ήταν *καθαρά* και ευανάγνωστα.

Τι σημαίνει η λέξη *καθαρός* στις δύο προτάσεις;

β) Όπως φαίνεται, η λέξη *καθαρός* δεν έχει μόνο μία σημασία. Μπορείς να μαντέψεις τη σημασία της και στις υπογραμμισμένες φράσεις;

1. Κοιμήθηκε αρκετά, για να έχει *καθαρό μυαλό* αύριο στις εξετάσεις.
2. Δεν τους φοβάται ό,τι και να του πουν. *Έχει το μέτωπό του καθαρό.*
3. Τον έχουν κατηγορήσει για σοβαρά αδικήματα αρκετές φορές, αλλά καταφέρνει πάντα και *τη βγάζει καθαρή.*
4. Την *Καθαρή Δευτέρα* πετάμε χαρταετό.

σελ. 22

ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΠΟΥ ΗΞΕΡΕ ΝΑ ΑΚΟΥΕΙ

Η Μόμο είναι ένα κορίτσι που μένει στα ερείπια[1] ενός αρχαίου θεάτρου και έχει φίλους τους κατοίκους της κοντινής γειτονιάς.

1

1. **τα ερείπια αρχαίου θεάτρου**

Η Μόμο ήταν ένα παιδί, μάλλον κοριτσάκι. Κανένας όμως δεν μπορούσε να πει τίποτα με ακρίβεια, γιατί τα ρούχα της ήταν κάπως παράξενα. Η ίδια η Μόμο ήταν κοντούλα, λεπτούλα, έτσι που ήταν αδύνατο να πεις αν ήταν οκτώ χρόνων ή δώδεκα. Στο κεφάλι φύτρωναν αναμαλλιασμένες μπούκλες, μαύρες σαν πίσσα, που δείχνανε να μην τις είχε αγγίξει ποτέ ούτε χτένα ούτε και ψαλίδι. Είχε πολύ μεγάλα πανέμορφα μάτια κι αυτά μαύρα σαν την πίσσα και πόδια στο ίδιο χρώμα, γιατί γύριζε πάντα ξυπόλητη. Το χειμώνα καμιά φορά έβαζε παπούτσια, αλλά κι αυτά ήταν παράταιρα[2] και της πέφτανε πολύ μεγάλα. Κι αυτό γιατί τίποτα απ' αυτά που είχε η Μόμο δεν ήταν δικό της. Ή τα είχε βρει κάπου ή της τα είχε χαρίσει κάποιος. Η φούστα της ήταν καμωμένη από διάφορα παρδαλά κουρέλια και της έφτανε ως τον αστράγαλο[3]. Από πάνω φορούσε ένα παλιό, πολύ μεγάλο της, αντρικό σακάκι, με μανίκια διπλωμένα στον καρπό. Η Μόμο δεν ήθελε να τα κόψει, γιατί σκεφτόταν πολύ προνοητικά[4] πως θα μεγάλωνε. Και ποιος μπορούσε να ξέρει αν θα ξανάβρισκε ποτέ ένα τόσο ωραίο και πρακτικό σακάκι με τόσες πολλές τσέπες;

2

3

2. **τα παράταιρα παπούτσια:** *τα διαφορετικά παπούτσια, που δεν ταιριάζουν*
3. **ο αστράγαλος**
4. **σκέφτομαι προνοητικά:** *σκέφτομαι από πριν για το μέλλον*

– Όμορφο όνομα το Μόμο, της είπανε οι γείτονες. Ποιος σου το έδωσε;
– Εγώ, απάντησε η Μόμο.
– Έβγαλες έτσι η ίδια τον εαυτό σου;
– Ναι.
– Και πότε γεννήθηκες;
Η Μόμο σκέφτηκε και στο τέλος είπε:
– Όσο θυμάμαι, υπήρχα από πάντοτε.
– Πόσων χρόνων είσαι;
– Εκατό, έκανε διστακτικά η Μόμο.
Οι άνθρωποι γέλασαν, γιατί το πήραν για αστείο.
– Σοβαρά, πόσο είσαι;
– Εκατόν δύο, απάντησε η Μόμο με ακόμα λιγότερη σιγουριά.
– Ξέρεις, Μόμο, άρχισε να λέει ένας άνθρωπος, πως θα μπορούσες να βολευτείς σε κάποιον από μας. Έχουμε βέβαια πολύ λίγο χώρο όλοι μας και οι πιο πολλοί έχουν κιόλας ένα σωρό παιδιά που πρέπει να ταΐσουνε, νομίζουμε όμως πως ένα παραπάνω δεν έχει καμιά σημασία. Πώς το βλέπεις αυτό;

– Ευχαριστώ, είπε η Μόμο και χαμογέλασε για πρώτη φορά, σας ευχαριστώ πολύ. Δε θα ήταν όμως πιο απλό να μ' αφήσετε να μείνω εδώ;
Οι άνθρωποι σκέφτηκαν και τελικά συμφώνησαν. Θα τη φρόντιζαν όμως.
Έτσι, άρχισε η φιλία ανάμεσα στη Μόμο και τους ανθρώπους της γειτονιάς.
Εκείνο που η μικρή Μόμο ήξερε να κάνει, όπως κανένας άλλος, ήταν να ακούει.
Σπουδαία τα λάχανα[5], ίσως πουν μερικοί.
Να ακούει μπορεί ο καθένας.
Εδώ όμως κάνουν μεγάλο λάθος. Να ακούν πραγματικά λίγοι άνθρωποι μπορούν μονάχα. Κι ο τρόπος που ήξερε να ακούει η Μόμο είχε κάτι το μοναδικό.
Η Μόμο μπορούσε κι άκουγε έτσι. που σε κουτούς ανθρώπους έρχονταν ξαφνικά πολύ έξυπνες σκέψεις. Κι όχι γιατί έλεγε τίποτα ή ρωτούσε κάτι που οδηγούσε τους άλλους σε τέτοιες σκέψεις, όχι. Το μόνο που έκανε ήταν να κάθεται εκεί και να ακούει με όλη της την προσοχή και όλη της τη συμπάθεια.

5. **σπουδαία τα λάχανα:** *το λέμε όταν νομίζουμε ότι κάτι δεν έχει τόσο μεγάλη σημασία/αξία*

Κι εκείνη την ώρα κοίταζε τον άλλο με τα μεγάλα μαύρα μάτια της κι εκείνος ένιωθε ξαφνικά να αναδύονται μέσα του σκέψεις[6] που ούτε υποψιαζόταν[7] πως υπήρχαν. Μπορούσε κι άκουγε έτσι, ώστε οι άνθρωποι που δεν παίρνανε καμιά απόφαση ξέρανε καλά αυτό που θέλανε.

Γι' αυτό έρχονταν στη Μόμο άνθρωποι που ήταν μαλωμένοι μεταξύ τους, άνθρωποι που πίστευαν πως η ζωή τους ήταν αποτυχημένη, ακόμη και άνθρωποι που δεν ήξεραν γιατί το καναρίνι τους δεν κελαηδάει.

Όλους τους άκουγε η Μόμο κι ο καθένας της μιλούσε με το δικό του τρόπο. Μερικά βράδια, όταν οι φίλοι της είχαν φύγει για το σπίτι τους, εκείνη έμενε καθισμένη για πολλή ώρα στο μεγάλο πέτρινο κύκλο του αρχαίου θεάτρου κι αφουγκραζόταν[8] τη μεγάλη σιγή.

Τέτοιες νύχτες έβλεπε ξεχωριστά όνειρα. Κι αν κάποιος εξακολουθεί να πιστεύει πως το να ακούς έναν άλλο να μιλάει δεν είναι τίποτα σπουδαίο, ας δοκιμάσει αν μπορεί να τα καταφέρει το ίδιο καλά.

6. **αναδύονται σκέψεις:** *έρχονται στο μυαλό μου σκέψεις, αρχίζω να σκέφτομαι συγκεκριμένα πράγματα*
7. **υποψιάζομαι:** *φαντάζομαι ότι*
8. **αφουγκράζομαι:** *ακούω προσεκτικά*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τι νομίζεις; Ποια μπορεί να είναι η Μόμο;

.....

.....

ΚΑΤ. 2. Βάλε √ στο σωστό.

Πώς συμπεριφέρονταν οι γείτονες στη Μόμο;

- ☐ Αδιαφορούσαν γι' αυτήν και της μιλούσαν άσχημα.
- ☐ Ήταν ευγενικοί και πρόθυμοι να τη φροντίσουν.
- ☐ Ήταν ευγενικοί, αλλά δεν μπορούσαν να τη φιλοξενήσουν γιατί ήδη είχαν παιδιά.

Ποιο χάρισμα είχε η Μόμο;

- ☐ Να μιλάει γλυκά.
- ☐ Να ακούει προσεκτικά τους άλλους.
- ☐ Να ακούει προσεκτικά τους άλλους και να τους συμβουλεύει.

Αν εσύ συναντούσες στη γειτονιά σου ένα άτομο σαν τη Μόμο, τι θα έκανες;

Η Μόμο ήταν άστεγη, δεν είχε δηλαδή ένα κανονικό σπίτι να πηγαίνει κάθε μέρα. Έχεις δει άστεγους στην πόλη που ζεις τώρα; Γιατί νομίζεις πως είναι άστεγοι;

Γιατί είναι δύσκολο να κάνει κανείς αυτό που έκανε η Μόμο, δηλαδή να ακούει προσεκτικά τα προβλήματα των άλλων; Εσύ ακούς τους άλλους ή προτιμάς να μιλάς;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. α. **ακούω**: Ποια λέξη του κειμένου έχει παρόμοια σημασία με αυτήν;

ακούω = ...

β. Τι δηλώνουν οι υπογραμμισμένες φράσεις με τη λέξη *ακούω*; Πρόσεξε το παράδειγμα!

π.χ. Άκου να δεις, φίλε μου! Μέσα σ' ένα χρόνο ο Δημητρίου αγόρασε αυτοκίνητο, σπίτι και κότερο. Καλά, πού τα βρήκε τόσα λεφτά;
α) δυσαρέσκεια (β) έκπληξη γ) μάλωμα

1. Άκου να σου πω! Άλλαξε τρόπο συμπεριφοράς, γιατί δε θα τα πάμε καλά!
   α) έμφαση στα λόγια με απειλή
   β) έκπληξη
   γ) ικανοποίηση

2. Ακούς εκεί! Να με κοροϊδέψει έτσι! Έχω θυμώσει όσο δε φαντάζεσαι.
   α) δυσαρέσκεια
   β) θαυμασμό
   γ) χαρά

3. Πού ακούστηκε να δουλεύεις τόσες ώρες και να μην παίρνεις δεκάρα;
   α) απειλή
   β) έκπληξη και δυσαρέσκεια
   γ) θαυμασμό

4. Βλέπω, δε δίνεις σημασία στις συμβουλές μου. Εγώ τα λέω, εγώ τ' ακούω.
   α) λόγια χωρίς αποτέλεσμα
   β) έκπληξη
   γ) χαρά

5. Πωπώ! Τι λάθος έκανα! Τώρα θα ακούσω τον εξάψαλμο από τον διευθυντή μου.
   α) μάλωμα
   β) έμφαση στα λόγια και απειλή
   γ) έκπληξη

3

4

6

ΤΑ ΤΖΙΤΖΙΚΙΑ

Πότε ακούς τζιτζίκια; Σου αρέσει ο ήχος τους ή σε εκνευρίζει;

Η Παναγιά[1] το πέλαγο
κρατούσε στην ποδιά της
τη Σίκινο την Αμοργό
και τ' άλλα τα παιδιά της.

Από την άκρη του καιρού
και πίσω απ' τους χειμώνες.
Άκουγα σφύριζε η μπουρού[2]
κι έβγαιναν οι Γοργόνες[3].

Κι εγώ μέσα στους αχινούς[4]
στις γούβες[5] στ' αρμυρίκια[6].
Σαν τους παλιούς θαλασσινούς
ρωτούσα τα τζιτζίκια:

- Ε σεις τζιτζίκια μου άγγελοι
γεια σας κι η ώρα η καλή.
Ο βασιλιάς ο ήλιος ζει;
κι όλ' αποκρίνονται μαζί:

Ζει ζει ζει ζει ζει ζει ζει ζει.

1. **η Παναγία (και Παναγιά):** *η μητέρα του Ιησού Χριστού*
2. **η μπουρού:** *σειρήνα πλοίου που κάνει μεγάλο θόρυβο*
3. **η γοργόνα:** *φανταστικό πλάσμα της θάλασσας με μορφή γυναίκας από τη μέση και πάνω και ψαριού από τη μέση και κάτω*
4. **ο αχινός**
5. **η γούβα:** *η λακκούβα*
6. **το αλμυρίκι (και αρμυρίκι):** *φυτό που φυτρώνει και σε αλμυρό νερό, κοντά στις παραλίες*

Οδυσσέας Ελύτης, «Τα Ρω του Έρωτα»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Γιατί ο ποιητής απευθύνεται στα τζιτζίκια και όχι σε κάποιο άλλο πρόσωπο ή ζώο; Τι σχέση έχουν τα τζιτζίκια με τον ήλιο;

ΚΑΤ. 2. Συμπλήρωσε τις λέξεις που λείπουν σε κάθε στροφή χωρίς να κοιτάς το ποίημα και σκέψου: γιατί διάλεξε αυτές τις λέξεις ο ποιητής;

Η Παναγιά το πέλαγο

κρατούσε..... α. στα χέρια της
β. στην αγκαλιά της
γ. στην ποδιά της

τη Σίκινο την Αμοργό
και τ' άλλα τα παιδιά της.

Από την άκρη του καιρού

και πίσω απ' ..... α. τους ελαιώνες
β. τα σύννεφα
γ. τους χειμώνες

Άκουγα σφύριζε η μπουρού
κι έβγαιναν οι Γοργόνες.

Κι εγώ μέσα στους αχινούς

στις γούβες..... α. στα αρμυρίκια
β. στα ραδίκια
γ. στους βράχους

Σαν τους παλιούς θαλασσινούς
ρωτούσα τα τζιτζίκια:

Ε σεις.....μου α. μυρμήγκια
β. τζιτζίκια
γ. κακοί

άγγελοι
γεια σας κι η ώρα η καλή.
Ο βασιλιάς ο ήλιος ζει;
κι όλ' αποκρίνονται μαζί:

Ζει ζει ζει ζει ζει ζει ζει ζει.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Τα τζιτζίκια, σε συνδυασμό με τον ήλιο και τη θάλασσα, συμβολίζουν το καλοκαίρι. Για σένα τι άλλο συμβολίζει το καλοκαίρι;

Ο Οδυσσέας Ελύτης καταγόταν από το νησί της Λέσβου. Το σπίτι του βρίσκεται απέναντι από τη θάλασσα.
Αν μπορείς, να δεις στο βίντεο την ταινία «Απέραντο Γαλάζιο» (*σκηνοθεσία: Luc Besson*) και μετά να ξαναδιαβάσεις το ποίημα για να καταλάβεις τι έβλεπε ο ποιητής.

ΛΕΞ. 1. Έχεις ακούσει τη φράση «σκάει ο τζίτζικας»; Πότε τη λέμε;

Όταν...

- ☐ ...κάποιος είναι πολύ στενοχωρημένος.
- ☐ ...κάποιος κοντεύει να σκάσει από το πολύ φαγητό.
- ☐ ...κάνει πολλή ζέστη.
- ☐ ...κάνει πολύ κρύο.

ΛΕΞ. 2. Η λέξη «τζιτζίκι», ή αλλιώς «τζίτζικας», προέρχεται από την αρχαία λέξη «τέττιξ» με επίδραση του ήχου τζι τζι. Μπορείς να σκεφτείς άλλες λέξεις στα ελληνικά ή και στη γλώσσα σου που βγαίνουν από κάποιο ήχο;

.....

.....

.....

.....

ΛΕΞ. 3. Πρόσεξε τώρα τους παρακάτω ήχους.
Ποια ζώα βγάζουν αυτές τις φωνές;

γαβ γαβ

κα κα

κρα κρα

νιάου

κικιρίκου

μπε μπε

ζου ζου

κουκουβάου

Ο ΤΖΙΤΖΙΚΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΥΡΜΗΓΚΙΑ

Τα τζιτζίκια δε συμβολίζουν μόνο το καλοκαίρι αλλά και τους τεμπέληδες. Διάβασε την παρακάτω ιστορία για να καταλάβεις γιατί.

Μια ολόκληρη μέρα και μια νύχτα έβρεχε τόσο πολύ, ώστε το χώμα έγινε λάσπη και τα νερά μπήκαν στις μυρμηγκοφωλιές και μούσκεψαν τα σπειριά του σταριού που είχαν αποθηκεύσει εκεί τα μυρμήγκια.

Την άλλη μέρα, η βροχή σταμάτησε και βγήκε ο ήλιος. Η καλοκαιρία κράτησε μία βδομάδα. Όταν πια το χώμα στέγνωσε εντελώς, τα μυρμήγκια κουβάλησαν όλα τα βρεγμένα σπειριά του σταριού και τ' άπλωσαν στον ήλιο για να στεγνώσουν και να 'χουν να τρώνε, μέχρι να ξαναγυρίσει το καλοκαίρι και να μαζέψουν άλλα.

Ένας τζίτζικας που είχε κρυφτεί στην κουφάλα[1] κάποιου δέντρου, ώσπου να περάσουν οι βροχές, βγήκε κι αυτός στον ήλιο κι έψαξε να βρει κανένα φυλλαράκι να φάει.

1

Όλα τα δέντρα όμως ήταν χωρίς φύλλα κι ο καημένος τζίτζικας απόμεινε συλλογισμένος και νηστικός, πάνω σ' ένα ξερό κλαδί. Όταν είδε τα μυρμήγκια ν' απλώνουν το βρεγμένο στάρι τους, κατέβηκε από το δέντρο και πήγε κοντά τους.

– Καλά μου μυρμήγκια, τους είπε, δώστε μου λίγα σπειριά στάρι να φάω, γιατί θα πεθάνω της πείνας.

– Μα καλά, δεν έχεις εσύ τρόφιμα αποθηκευμένα; τον ρώτησαν εκείνα απορώντας.

– Όχι, δεν έχω τίποτα.

– Κι όλο το περασμένο καλοκαίρι τι έκανες; τον ρώτησαν.

– Το καλοκαίρι ήταν πολύ όμορφα και τραγουδούσα!

– Αφού τραγουδούσες τότε που ήταν καλοκαίρι, χόρευε τώρα που είναι χειμώνας! του αποκρίθηκαν τα μυρμήγκια.

Κι ο καημένος ο τζίτζικας κατάλαβε τότε πόσο ανόητα είχε φερθεί, γιατί δε μάζευε κι αυτός τρόφιμα, όσο ήταν ακόμα καιρός, μόνο περνούσε τις ώρες του διασκεδάζοντας.

1. **η κουφάλα του δέντρου**

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Σε όλους τους μύθους του Αισώπου τα ζώα μοιάζουν στο χαρακτήρα με κάποιο τύπο ανθρώπου.
Με ποιο τύπο ανθρώπου μοιάζει ο τζίτζικας και με ποιον το μυρμήγκι;

τζίτζικας:.....

μυρμήγκι:.....

ΚΑΤ. 2. Τι θέλει να μας δείξει αυτός ο μύθος; Μπορείς να βρεις ποια από τις παρακάτω ελληνικές παροιμίες ταιριάζει με το μύθο που διάβασες;

- ☐ Όποιος θέλει τα πολλά, χάνει και τα λίγα.
- ☐ Όπως έστρωσες, θα κοιμηθείς.
- ☐ Δείξε μου τους φίλους σου να σου πω ποιος είσαι.
- ☐ Ο χρόνος όλα τα γιατρεύει.

Εσύ με ποιον είσαι; Με τον τζίτζικα ή με το μυρμήγκι; Γιατί;

ΛΕΞ. 1. Είναι δυνατό 2 απλές λέξεις να ενωθούν και έτσι να σχηματιστεί μια σύνθετη λέξη (π.χ. *καλός* + *καιρός* = *καλοκαιρία*). Μπορείς να κάνεις το ίδιο και με τις ακόλουθες λέξεις, όπως στα παραδείγματα;

μυρμήγκι	+	φωλιά	= μυρμηγκ**ο**φωλιά
φτωχό	+	σπίτι	= φτωχ**ό**σπιτ**ο**
πορτοκάλι	+	φλούδα	= .....
κρασί	+	ποτήρι	= .....
αλάτι	+	πιπέρι	= .....
σκουπίδι	+	τόπος	= .....
όμορφο	+	παιδί	= .....
φίλος	+	ζώο	= .....
ανάβω	+	σβήνω	= .....
αγόρι	+	κορίτσι	= .....
ανεβαίνω	+	κατεβαίνω	= .....
φτηνό	+	μαγαζί	= .....
αλλά: άγριος	+	άνθρωπος	= αγρι**ά**νθρωπος
παλιός	+	άνθρωπος	= .....
σταυρός	+	αετός	= .....
φίλος	+	άνθρωπος	= .....

σελ. 37

ΣΚΗΝΗ 3

Η ΜΠΑΛΑΝΤΑ ΤΩΝ ΣΚΟΥΠΙΔΙΩΝ

Πρόσεξε την εικόνα και τον τίτλο.
Τι περιμένεις να διαβάσεις στο ποίημα;

Μια παλιά ψαροκασέλα[1]
με γοβάκια και ομπρέλα
τα σκαλάκια στην πλατεία
τ' ανεβαίνει τρία τρία.

Δυο κασόνες[2] από μπίρες
και τρεις σόδες κακομοίρες
περιμένουνε στη στάση
μήπως γκαζοζέν[3] περάσει.

1. **η ψαροκασέλα:** *μεγάλο κιβώτιο για τη μεταφορά ψαριών*
2. **η κασόνα:** *ξύλινο ή πλαστικό κουτί/κιβώτιο στο οποίο μεταφέρουμε πράγματα, όπως μπίρες και αναψυκτικά*
3. **το γκαζοζέν:** *μικρό παλιό αυτοκίνητο*

1

Οι παλιοκουρελαρίες! Παριστάνουν τις κυρίες.
Τι κι αν γίναμε σκουπίδια, δεν ξεχνάμε τα παιχνίδια.
Τρέμουνε τον σκουπιδιάρη μην περάσει και τις πάρει.
Και οι πιο σαχλές[4] απλίκες[5] ίσως γίνουνε αντίκες.

Μια βαλίτσα χαρτονένια
μήπως βρέξει έχει έννοια[6].
Κι έχει πιάσει κουβεντούλα
με μια νάιλον σακούλα.

Δύο ραγισμένα βάζα
ό,τι πρέπει για τα μπάζα.
Βλέπουν σαν ξελιγωμένα[7]
κάτι κρίνα μαραμένα.
.....
Τα σκουπίδια περισσεύουν
δυο λαλούν και τρεις χορεύουν[8].

5

4. **σαχλός, -ή, -ό:** *ανόητος, -η, -ο*
5. **η απλίκα:** *μικρό φωτιστικό ή λάμπα που βάζουμε σε τοίχο*
6. **έχω έννοια:** *νοιάζομαι, με απασχολεί*
7. **βλέπω σαν ξελιγωμένος:** *κοιτάζω κάτι και το θέλω πολύ*
8. **δυο λαλούν και τρεις χορεύουν:** *όταν κανείς δε νοιάζεται για το τι συμβαίνει γύρω του*

στίχοι: Σταμάτης. Δαγδενέλης, από το CD του Ν. Κυπουργού, «Τα μυστικά του κήπου»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Σου άρεσε το ποίημα-τραγούδι που διάβασες; Το βρήκες...

- ☐ ...σοβαρό;
- ☐ ...αστείο-χιουμοριστικό;
- ☐ ...ειρωνικό;
- ☐ ...διδακτικό;
- ☐ ...βαρετό;
- ☐ ...χαζό;

ΚΑΤ. 2. Αν ήθελες να πεις σε κάποιο συμμαθητή σου τι περίπου λέει το ποίημα, ποια πρόταση θα διάλεγες;

- ☐ Τα σκουπίδια κάνουν πάρτι!
- ☐ Μόλις πέρασε ο σκουπιδιάρης.
- ☐ Οι σκουπιδιάρηδες κάνουν απεργία.

Στη γειτονιά σου έχετε πρόβλημα με τα σκουπίδια; Αν ναι, πότε το πρόβλημα είναι πιο έντονο;

Να επισκεφτείς στο Διαδίκτυο τη διεύθυνση: www.turnthetide.org. Εκεί θα βρεις ιδέες για τη σωστή διαχείριση των σκουπιδιών που παράγουμε κάθε μέρα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Η λέξη σκουπίδι (ή σκουπίδια) δε χρησιμοποιείται μόνο για τα «πραγματικά σκουπίδια». Μπορείς να βρεις τι σημαίνουν οι παρακάτω εκφράσεις;

– Τι σκουπίδια είναι αυτά που διαβάζεις;

.....

– Δεν έπρεπε να μου φερθεί με αυτό τον τρόπο.
Μου συμπεριφέρθηκε σαν να ήμουν σκουπίδι.

.....

– Είμαι πολύ απογοητευμένος, γιατί πέταξαν στα σκουπίδια την πρότασή μου.

.....

Μια μικρή συμβουλή

Προσπάθησε πάντα να ανακυκλώνεις ό,τι μπορείς. Όταν, δηλαδή, αγοράζεις νερό και αναψυκτικά, να επιστρέφεις τα μπουκάλια και τα κουτάκια σε κάδους με αυτό το σήμα. Το ίδιο να κάνεις και για τα χαρτιά.

ΣΚΗΝΗ 4

Ο ΜΑΡΤΗΣ ΚΑΙ Η ΜΑΝΑ ΤΟΥ

Τον γνωρίζετε το Μάρτη
τον τρελό και τον αντάρτη;[1]
Ξημερώνει και βραδιάζει
κι εκατό γνώμες αλλάζει.

Βάζει η μάνα του μπουγάδα[2]
σχοινί δένει στη λιακάδα,
τα σεντόνια της ν' απλώσει
μια χαρά να τα στεγνώσει.

Να που ο Μάρτης μετανιώνει
και τα σύννεφα μαλώνει
και να μάσει[3] η μάνα τρέχει
τα σεντόνια γιατί βρέχει!

2

1. **ο αντάρτης:** *αυτός που δεν ακούει τους άλλους, ο ανυπάκουος, ο ταραξίας*
2. **η μπουγάδα:** *το πλύσιμο των ρούχων με ζεστό νερό, σαπούνι ή απορρυπαντικό στη λεκάνη ή στη σκάφη*
3. **να μάσει:** *να μαζέψει*

σελ. 42

Να ο ήλιος σε λιγάκι,
φύσηξε το βοριαδάκι
κι η φτωχή γυναίκα μόνη
τα σεντόνια ξαναπλώνει.

Μια βροντή κι ο ήλιος εχάθη
μες στης συννεφιάς τα βάθη,
ρίχνει και χαλάζι[4] τώρα,
ποποπό! Τι άγρια μπόρα!

Ως το βράδυ φορές δέκα
άπλωσε η φτωχή γυναίκα
την μπουγάδα, κι όρκο δίνει
Μάρτη να μην ξαναπλύνει.

4. **το χαλάζι:** *βροχή από πολύ μικρά και σκληρά κομμάτια παγωμένου νερού*

6

Ρίτα Μπούμπη-Παπά, «Ο Μάρτης και η μάνα του»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Υπάρχουν πολλές παροιμίες για το Μάρτη. Μια από αυτές λέει: «Ο Μάρτης μια κλαίει και μια γελάει». Τώρα που διάβασες το ποίημα, καταλαβαίνεις γιατί λένε αυτή την παροιμία για το Μάρτη; Βάλε √ στο σωστό.

Γιατί το Μάρτιο...

- ☐ ...κάνει πολύ κρύο και φυσάει.
- ☐ ...ο καιρός δεν είναι σταθερός.
- ☐ ...σπάνια βρέχει.
- ☐ ...βρέχει συνέχεια και οι γυναίκες δεν μπορούν να απλώσουν τα ρούχα.

ΚΑΤ. 2. Βάλε στη σειρά τα καιρικά φαινόμενα που διάβασες στο ποίημα. Ένα όμως περισσεύει. Ποιο είναι αυτό;

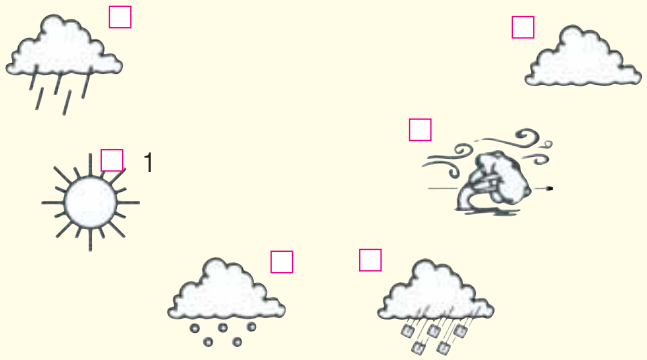

Στη χώρα σου έχετε παροιμίες για το Μάρτη ή και για άλλους μήνες του χρόνου;
Αν ξέρεις καμιά, γράψ' τη στη γλώσσα σου και προσπάθησε να την εξήγησεις στα ελληνικά.

Οι Έλληνες έχουν διάφορες αστείες ιστορίες για τις ξαφνικές αλλαγές του καιρού. Για παράδειγμα, λένε ότι ο Μάρτης έχει δύο γυναίκες, μία καλή και μία κακή, και ανάλογα με αυτήν που έχει κοντά του ο καιρός είναι καλός ή κακός.
Εσείς έχετε καμιά ιστορία για τους μήνες και τον καιρό;

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να βρεις τις κρυμμένες λέξεις που έχουν σχέση με τον καιρό και τις εποχές;

Μ	~~Α~~	~~Ι~~	~~Α~~	~~Κ~~	~~Α~~	~~Δ~~	~~Α~~	Ζ	Η	Χ	Σ
Β	Ο	Ρ	Ι	Δ	Α	Κ	Ι	Μ	Σ	Ε	Η
Ρ	Κ	Α	Τ	Α	Ι	Γ	Ι	Δ	Α	Ι	Λ
Ο	Ρ	Ξ	Λ	Α	Χ	Ι	Ο	Ν	Ι	Μ	Ι
Χ	Α	Λ	Α	Ζ	Ι	Β	Ν	Ρ	Φ	Ω	Ο
Η	Α	Ν	Ε	Μ	Ο	Ι	Π	Τ	Ψ	Ν	Σ
Ξ	Θ	Ω	Σ	Υ	Ν	Ν	Ε	Φ	Ι	Α	Π
Ν	Κ	Α	Λ	Ο	Κ	Α	Ι	Ρ	Ι	Σ	Ο
Α	Ν	Ο	Ι	Ξ	Η	Κ	Π	Ο	Α	Ι	Λ
Ι	Ξ	Φ	Θ	Ι	Ν	Ο	Π	Ω	Ρ	Ο	Η

Ο ΑΡΚΟΥΔΟΓΙΑΝΝΟΣ

Πρόσεξε τον τίτλο:
Τι μπορεί να σημαίνει «Αρκουδόγιαννος»;
Ο Γιάννης που έχει πυκνό τρίχωμα σαν αρκούδα;
Ο Γιάννης που αγαπάει πολύ τις αρκούδες;
Ο Γιάννης που κοιμάται μαζί με αρκούδες;
Κάτι άλλο;
Τώρα διάβασε το κείμενο και θα καταλάβεις.

Εκεί πάνω, στα βουνά της βόρειας Πίνδου[1], βρίσκεται ένα χωριό που το λένε Μηλιά. Οι κάτοικοί του είναι άλλοι ξυλόκοποι και άλλοι κτηνοτρόφοι.
Οι κτηνοτρόφοι φεύγουν το χειμώνα για τα χειμαδιά[2] του κάμπου, και το καλοκαίρι έρχονται με τα κοπάδια τους στα γύρω βουνά, για να τα βοσκήσουν.
Μια τέτοια οικογένεια τσοπάνηδων είχε το κοπάδι της στις πλαγιές μιας βουνοκορφής[3]. Είχαν κι ένα παιδάκι, που είχε γεννηθεί και μεγαλώσει ουσιαστικά στη στάνη[4], ανάμεσα στα γιδοπρόβατα, στα μουλάρια και στα σκυλιά του κοπαδιού. Το παιδάκι ήταν ίσαμε[5] δυόμισι χρόνων και τριγύριζε παίζοντας όλη την ημέρα γύρω στην καλύβα, ενώ η μάνα του μαγείρευε ή ζύμωνε κι έψηνε το ψωμί στον πρόχειρο φούρνο της στάνης. Το βράδυ το παιδάκι, που το 'λέγαν Γιάννη, κοιμόταν δίπλα στην είσοδο της καλύβας, κοντά στη μάνα του, ενώ οι άντρες κάθονταν γύρω στη φωτιά, πίνοντας κανένα τσίπουρο και σιγοτραγουδώντας.
Την εποχή εκείνη, η περιοχή ήταν γεμάτη αρκούδες, που τριγύριζαν εδώ κι εκεί και συχνά πλησίαζαν στις στάνες, για να βρούνε τίποτα φαγώσιμο ή για να πιάσουνε κανένα αρνάκι.
Ένα βράδυ, έγινε κάτι που κανένας δεν το είχε φανταστεί και κανένας δεν το περίμενε. Μια θηλυκιά αρκούδα πλησίασε αθόρυβα στην καλύβα και, βλέποντας το παιδί που κοιμόταν, έσκυψε και το πήρε στην αγκαλιά της.

1. **η Πίνδος:** *η μεγαλύτερη σε έκταση οροσειρά της Ελλάδας*
2. **το χειμαδιό:** *ο τόπος στον οποίο μεταφέρουν οι βοσκοί τα κοπάδια τους, για να περάσουν το χειμώνα*
3. **η βουνοκορφή:** *η κορυφή ενός βουνού, το υψηλότερο σημείο ενός βουνού*
4. **η στάνη:** *ο χώρος όπου βρίσκονται κοπάδια από ζώα, πρόβατα, κατσίκες, το μαντρί*
5. **ίσαμε:** *έως, μέχρι*

Κάτι τέτοια τα κάνουν οι θηλυκές αρκούδες, όταν είναι μητέρες και το παιδί τους πεθάνει ξαφνικά. Ψάχνουν να βρουν κάποιο άλλο μικρό, είτε αρκουδάκι είτε λυκόπουλο είτε ανθρωπάκι, για να του δώσουν το γάλα τους και τη στοργή[6] τους. Το περίεργο όμως είναι ότι ο μικρός Γιαννάκης δεν αντέδρασε καθόλου, ίσως γιατί εξακολούθησε να κοιμάται, ίσως γιατί του άρεσε η ζεστή και μαλακιά γούνα της κυρα-Μάρως.

Την άλλη μέρα το πρωί, πρώτη η μάνα κατάλαβε πως το παιδί της έλειπε, και έβαλε τις φωνές, ξυπνώντας και τους άλλους. Μάταια ψάξανε όμως οι άνθρωποι εκεί τριγύρω, φωνάζοντας κάθε τόσο: «Γιάννηηηη, Γιαννάαακ'! Πού 'σαι, μωρέ Γιάννοοο;». Απάντηση δεν έπαιρναν. Τότε ο πατέρας καβάλησε το γρήγορο άλογό του και τράβηξε για το χωριό. Ως το μεσημέρι, ένας ολόκληρος στρατός από χωριάτες και χωροφύλακες έψαχνε μες στις ρεματιές[7] και στους λόγγους[8] των βουνών για το χαμένο παιδάκι. Κι όπως ήταν φυσικό, με τέτοιο ψάξιμο δεν άργησαν να ξετρυπώσουν την αρκούδα μέσα σε μια χαράδρα[7].

Εκείνοι που είδαν πρώτοι την αρκούδα υποψιάστηκαν[9], βέβαια, πως αυτή μπορεί να είχε αρπάξει το Γιαννάκη, μα ο μικρός δε φαινόταν πουθενά, γιατί ήταν καθισμένος κάτω, ανάμεσα στις φτέρες[10].

7

10

6. **η στοργή:** *η μεγάλη αγάπη για κάποιον, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της μητέρας προς το παιδί*
7. **η ρεματιά - η χαράδρα:** *βαθύ άνοιγμα της γης*
8. **ο λόγγος:** *πυκνό δάσος από θάμνους*
9. **υποψιάζομαι:** *θεωρώ κάποιον/κάτι ύποπτο, ότι έχει κάνει κάτι*
10. **η φτέρη:** *είδος φυτού*

Κάποιος από την παρέα σήκωσε τότε το όπλο του σημαδεύοντας την άμοιρη[11] αρκούδα. Μα ευτυχώς οι άλλοι τον σταμάτησαν, γιατί φοβήθηκαν πως, αν το παιδί ήταν εκεί κοντά, μπορεί να το χτυπούσαν. Τότε άρχισαν να φωνάζουν όλοι μαζί: «Γιάννηηη, Γιαννάα-ακ', Γιάνν'!, πού είσαι ωρέ;» Στάθηκαν και περίμεναν, ώσπου σε κάποια στιγμή ακούστηκε μια παιδική φωνούλα: «Τι 'ναι, ρεεε; Εδώ είμαι». «Πού είσαι, ρε Γιάννο; Έλα κατά δω. Σε θέλ' ο μπαμπά σ'» του απαντούν. Κι αυτός, αφήνοντας την αρκούδα μόνη της, έτρεξε προς το μέρος που άκουσε τις φωνές, ενώ η προσωρινή του φίλη έφευγε τρομαγμένη μέσα στο δάσος.

Σε λίγο ο Γιάννης βρισκόταν και πάλι ανάμεσα στους ομοίους του. Κι όταν τον ρώτησαν πού είχε πάει, απάντησε χωρίς κανένα φόβο ή δισταγμό: «Ήρθε μια καλή κυρία ψες[12] το βράδυ και με πήρε αγκαλιά. Κι ύστερα μου 'δωσε να πιω γαλατάκ'». «Γιατί δε φώναζες, ωρέ;» τον ρώτησε ο πατέρας του, που είχε φτάσει στο μεταξύ. «Γιατί να φωνάξω; Αφού μ' άρεσε» απάντησε με την πιο μεγάλη φυσικότητα ο μικρός Γιαννάκης.

Η περιπέτεια του Γιάννη δεν άργησε να διαδοθεί[13] σ' όλα τα γύρω χωριά. Κι από τότε, ο μικρός Γιαννάκης άλλαξε όνομα, κι όλοι τον φώναζαν και τον φωνάζουν ως τώρα Αρκουδόγιαννο.

11. **άμοιρος, -η, -ο:** *καημένος, -η, -ο, κακόμοιρος, -η/α, -ο*
12. **ψες:** *χτες*
13. **να διαδοθεί (*διαδίδεται*):** *λέγεται από τον ένα στον άλλο και έτσι γίνεται γνωστό*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τελικά, γιατί τον Γιάννη τον φωνάζουν «Αρκουδόγιαννο»; Πες την ιστορία με λίγα λόγια.

ΚΑΤ. 2. Τι μαθαίνεις από αυτό το κείμενο για τις αρκούδες;

Είναι .....

.....

.....

Ο Γιαννάκης φαίνεται πως δε φοβήθηκε την αρκούδα και ήπιε από το γάλα της. Αυτό δεν είναι ασυνήθιστο φαινόμενο. Παλιότερα, παιδιά Ευρωπαίων ταξιδιωτών σε άγνωστες χώρες χάνονταν στη ζούγκλα. Ύστερα από χρόνια τα ξανάβρισκαν, μεγάλα πια.
Να διαβάσεις την ιστορία του Μόγλη και του Ταρζάν και να φανταστείς πώς μπορεί να ζούσανε εκείνα τα παιδιά στη ζούγκλα.

ΛΕΞ. 1. Ποια λέξη ταιριάζει;
Συμπλήρωσε τις προτάσεις και μην ξεχάσεις να γράψεις και το άρθρο όπου χρειάζεται.

κοπάδι - ομάδα - σμήνος

α) Τα 'μαθες τα νέα; ..... κακοποιών έσπασαν βιτρίνες καταστημάτων στη χτεσινή διαδήλωση.

β) Παππού, πότε θα βγάλεις .....για βοσκή; Θέλω να έρθω μαζί σου.

γ) Κοίτα έξω από το παράθυρο. ..... χελιδονιών πετάει στον ουρανό. Ήρθε η άνοιξη.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 2. Ποια ζώα βλέπει ο κυνηγός στο δάσος; Συμπλήρωσε το εικονόλεξο.

ΛΥΣΗ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ:
3. ΣΚΑΝΤΖΟΧΟΙΡΟΣ
5. ΕΛΑΦΙ
6. ΛΥΚΟΣ
7. ΦΙΔΙ
8. ΛΑΓΟΣ

ΚΑΘΕΤΑ:
1. ΑΕΤΟΥ
2. ΧΕΛΩΝΑ
4. ΑΡΚΟΥΔΑ

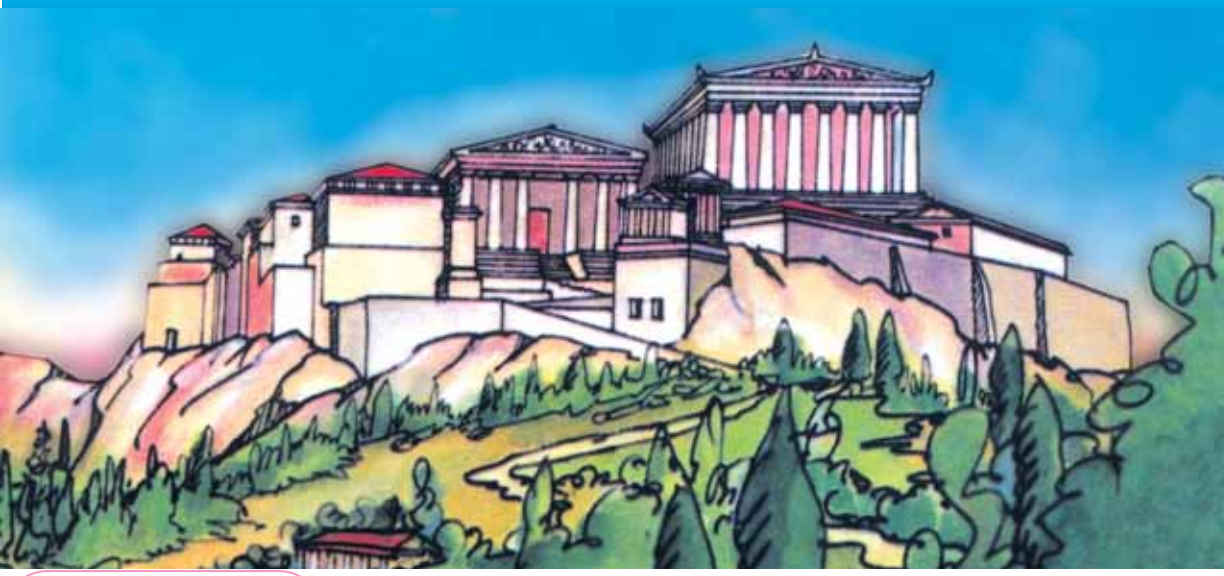

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΝΑ ΣΟΥ ΠΕΤΥΧΕΙ!

Πρόσεξε την εικόνα και φαντάσου: Είμαστε...

...στην αρχαία Αίγυπτο;
...στην Ασσυρία;
...στην αρχαία Ελλάδα;

Ας δούμε πώς περνά μια οικογένεια του 5ου αιώνα π.Χ...

σελ. 52

1. **πράσινα άλογα:** *ανοησίες, ψέματα*

2. **ο βουκόλος:** *ο βοσκός*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Πώς σου φαίνεται η οικογένεια του Στρεψιάδη; Προσπάθησε να δικαιολογήσεις την απάντησή σου.

- ☐ τρελή
- ☐ συνηθισμένη
- ☐ λίγο προβληματική
- ☐ συντηρητική
- ☐ μοντέρνα

ΚΑΤ. 2. Σωστό ή Λάθος;

	Σ	Λ
– Ο Στρεψιάδης καμαρώνει το γιο του.	☐	☐
– Η μητέρα άργησε να γυρίσει, γιατί είχε κάποιο ατύχημα.	☐	☐
– Ο Στρεψιάδης νευριάζει για το χάλι της οικογένειάς του.	☐	☐

ΚΑΤ. 3. Μήπως κατάλαβες γιατί η μητέρα άργησε τόσο πολύ να γυρίσει; Ποιος είναι ο λόγος;

.....

.....

Σκέψου τώρα την οικογένειά σου. Σε τι μοιάζει και σε τι διαφέρει με την οικογένεια του Στρεψιάδη;

Ο Στρεψιάδης κατηγορεί τη γυναίκα του ότι αυτή φταίει για τα χάλια της οικογένειας. Συμφωνείς ή διαφωνείς; Γιατί; Φταίει, πράγματι, η γυναίκα;

Τι συμβουλές θα έδινες στο Στρεψιάδη για να λύσει τα προβλήματά του;

ΛΕΞ. 1. «Δε φταις όμως εσύ! Η προκομμένη η μάνα σου σε χάλασε!» λέει ο Στρεψιάδης. Η λέξη «προκομμένη» μπορεί να έχει θετική ή αρνητική σημασία.

Εδώ σημαίνει: εργατική και ικανή; ☐

ή άχρηστη και ανάξια; ☐

Μπορείς να φτιάξεις μια φράση με την άλλη σημασία της;

.....

ΟΙ ΠΕΛΑΡΓΟΙ

Κάθε άνοιξη φτάνουν στην Ελλάδα, αλλά και σε άλλες χώρες της Ευρώπης, οι πελαργοί, που έρχονται από τις ζεστές χώρες του Νότου να περάσουν το καλοκαίρι. Αυτά τα πουλιά προσέχουν πολύ τα παιδιά τους και θεωρούνται νοικοκύρηδες και πολύ οργανωμένοι. Τον Αύγουστο ετοιμάζονται για το ταξίδι της επιστροφής στην Αφρική, όπου περνάνε το χειμώνα. Στο ταξίδι αυτό δεν παίρνουν μαζί τους τους γέρους συντρόφους τους που δε θα μπορούσαν να πετάξουν μια τόσο μεγάλη διαδρομή. Λένε μάλιστα πως καμιά φορά τους σκοτώνουν, για να μην υποφέρουν. Γίνεται όμως πάντα έτσι; Η ιστορία που αφηγείται μια παλιά δασκάλα ίσως να μας λύσει την απορία.

σελ. 55

Ήπιε νεράκι και τους διηγήθηκε μια ιστορία που έζησε η ίδια στο Λαύριο μ' ένα μικρό πελαργό, έναν πελαργό που τα παιδιά του σχολείου τον είχαν σύντροφο και του σέρβιραν χοντρά βατραχάκια και ψόφια ποντίκια από τις αποθήκες τους. Μόνο μπίρα δεν του πήγαιναν. Ήτανε Σεπτέμβρης κι είχαν ξεμείνει στον τόπο αρκετοί πελαργοί. Κατά τις δέκα το πρωί τους είδα από το παράθυρο στο κοντινό λιβάδι. Είχανε συγκέντρωση; Έκαναν συμβούλιο; Δεν ξέρω. Μόλις ανέβηκε ο ήλιος ψηλά και ζεστάθηκε το χώμα, ένας σηκώθηκε και πέταξε διστακτικά[1]. Ύστερα ακολούθησαν άλλοι δύο, ύστερα άλλοι τρεις. Πετούσαν γύρω γύρω, έκαναν κύκλους δοκιμάζοντας ίσως τον καιρό, ίσως τον αέρα και κάθε φορά ανέβαιναν όλο και ψηλότερα. Μετά, μια παρέα, βουβά[2], πήρε κατεύθυνση προς το Νότο. Ακολούθησε κι άλλη κι άλλη, ώσπου έφυγαν όλοι οι πελαργοί, εκτός από έναν, αυτόν το πιτσιρίκο τον πελαργό που τάιζαν τα παιδιά.

1. **διστακτικά:** *όταν δεν κάνω κάτι αμέσως, αλλά διστάζω και καθυστερώ*
2. **βουβά:** *χωρίς να μιλάω*

Αυτός στριφογύριζε γύρω από το καμπαναριό της εκκλησιάς.
Εκεί, στη φωλιά, καθόταν ένας γέρος πελαργός που δεν μπορούσε, φαίνεται, να πετάξει. Γυρόφερνε[3] ο μικρός πελαργός, έκανε να φύγει, μα ξαναγύριζε, σαν να μην του πήγαινε, σαν να μην το άντεχε η συνείδησή του. Σαν να πάλευε με τον εαυτό του.
Πώς να αφήσει ανήμπορο[4] και μόνο το γονιό; Στο τέλος πήρε την απόφασή του. Πήγε και κάθισε δίπλα στο καμπαναριό κι επέβλεπε[5] τον άρρωστο.
Αυτή η συγκινητική πράξη με εντυπωσίασε. Έχω αυτή την εικόνα, πάνε χρόνια τώρα, στα μάτια μου και δε μου φεύγει απ' το μυαλό.

Τι νομίζεις πως έκανε ο μικρός πελαργός μετά, όταν δε ζούσε πια ο γονιός του; Σκέψου τη δική σου συνέχεια.

3. **γυροφέρνω:** *γυρίζω εδώ κι εκεί*
4. **ανήμπορος, -η, -ο:** *αισθάνεται αδύναμος, -η, -ο*
5. **επιβλέπω:** *παρακολουθώ και δίνω τις συμβουλές μου σε κάποιον που κάνει μια εργασία, επιτηρώ*

Αγγελική Βαρελλά, «Ο Θεός αγαπά τα πουλιά», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Όταν δίνεις αγάπη, λένε, παίρνεις αγάπη. Έγινε το ίδιο με το μικρό πελαργό;

Στο κείμενο ο μικρός πελαργός πρόσεχε το γεροντότερο. Τι συμβαίνει με τους ανθρώπους; Οι μικρότεροι φροντίζουν τους μεγαλυτέρους;

ΛΕΞ. 1. Στα Ελληνικά έχουμε πολλές σύνθετες λέξεις που αρχίζουν με το *συν*. Το συν έχει τις περισσότερες φορές τη σημασία του μαζί, με τη βοήθεια άλλου. Για παράδειγμα, η λέξη συνεργάζομαι σημαίνει εργάζομαι μαζί με κάποιον για να πετύχω κάτι. Βέβαια, δεν υπάρχει σε όλες τις περιπτώσεις αυτή η σημασία. Μπορείς να ταιριάξεις τις παρακάτω λέξεις με τις σημασίες τους.

σύντροφος	η έμφυτη ιδιότητα του ατόμου να ενεργεί με βάση ηθικούς κανόνες και να διακρίνει το καλό από το κακό
συμβούλιο	το να μαζεύονται πολλοί μαζί κάπου για κάποιο λόγο
συγκινητικός	συνάντηση περισσότερων ανθρώπων για να συζητήσουν μαζί διάφορα θέματα
συνδυάζω	που συνδέεται πολύ στενά με κάποιον, που ζει με κάποιον
συγκέντρωση	καταλαβαίνω (κάποιον) και γίνομαι κατανοητός (από αυτόν), μπορώ να επικοινωνήσω με κάποιον
συνεννοούμαι	κάνω κάτι παράλληλα, μαζί με κάτι άλλο
συνείδηση	που αγγίζει συναισθηματικά κάποιον, που προκαλεί συναισθήματα έντονης χαράς, συμπόνοιας κ.ά., τα οποία εκδηλώνονται με δάκρυα

ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΠΠΟΥ ΚΑΙ ΤΗ ΓΙΑΓΙΑ;

Μια δασκάλα σε ένα σχολείο προσπαθεί να κάνει τα παιδιά να ενδιαφερθούν για τους γέρους.

– Δυο φορές τη βδομάδα, αν θέλετε, μπορείτε να κάνετε παρέα με τους ηλικιωμένους του γηροκομείου[1]. Ίσως να πετύχουμε αυτό που λένε «χάσμα γενεών[2]» σε «γέφυρα γενεών[3]».

– Και τι να κάνουμε, δηλαδή, στο γηροκομείο; Να παίζουμε τάβλι; παρατήρησε με αυθάδεια[4] ο Θύμιος.

– Κι αυτό, γιατί όχι; Μπορείτε όμως και να τους διαβάζετε.

– Εγώ δεν τους «πάω» τους γέρους, κυρία. Την αλήθεια λέω. Είναι άσχημοι, παράξενοι, δεν έχουν δόντια, βήχουν, έχουν παλιές ιδέες, όλο να συμβουλεύουν θέλουν. Ο Θύμιος θα συνέχιζε με τις αντιρρήσεις του, αν δεν τον διέκοπτε ο Λεωνίδας.

– Αυτά τα λες γιατί δεν έχεις παππού και δεν ξέρεις τι σημαίνει, είπε θυμωμένος, κι ο νους του έτρεξε στον δικό του, που είχε τα μάτια της μάνας του και τον λάτρευε. Ο δικός μου ο παππούς ούτε ενοχλεί ούτε ακούγεται. Κάθεται στην αγαπημένη του γωνίτσα και είναι σκέτη ευλογία. Να μη σου πω ότι με μαθαίνει τόσα πράγματα.

1. **το γηροκομείο:** *ο χώρος όπου μένουν μαζί άτομα μεγάλης ηλικίας και στους οποίους προσφέρεται φροντίδα*
2. **το χάσμα των γενεών:** *διαφορές, δυσκολίες συνεννόησης ανάμεσα σε γονείς και παιδιά, νέους και γέρους (ανθρώπους που ανήκουν σε διαφορετικές γενιές)*
3. **η γέφυρα των γενεών:** *τρόπος συνεννόησης και επικοινωνίας μεταξύ ατόμων που ανήκουν σε διαφορετικές γενιές*
4. **η αυθάδεια:** *όταν είμαι αγενής και θρασύς*

– Δηλαδή σου μαθαίνει και χορό; ξαναρώτησε ειρωνικά ο Θύμιος.
– Όχι, δε μου μαθαίνει χορό, αλλά χόρευε στα νιάτα του, και μάλιστα καταπληκτικά.
– Κι εγώ από τη γιαγιά μου έμαθα να χορεύω βαλς, πήρε το μέρος του η κ. Λίγεια. Εκεί είναι το θέμα; Ο χορός; Ή να προσπαθήσουμε να μην τους αφήσουμε στη μοναξιά, με την ιδέα ότι δεν τους σκέφτεται κανείς, να τους απλώσουμε φιλικά το χέρι, για να αισθανθούν ζεστασιά και ότι με κάποιο τρόπο είναι χρήσιμοι;
– Τι χρήσιμοι να είναι, κυρία; επέμενε ο Θύμιος. Ούτε τα κορδόνια των παπουτσιών τους δεν μπορούν να δέσουν, αφού δεν μπορούν να σκύψουν. Όλο «οχ» και «οχ» λένε και πιάνουνε τη μέση τους.
– Μην είσαι απόλυτος[5]. Ποτέ δεν ξέρεις. Μια παροιμία λέει: «Αν δεν έχεις γέρο, αγόρασε».

5. **απόλυτος, -η, -ο:** *δε δέχεται διαφορετική γνώμη ή κριτική*

– Σιγά μην πάω ν' αγοράσω γέρο!
Η κ. Λίγεια έκανε πως δεν άκουσε και συνέχισε με άλλη παροιμία:
– «Νιος στο κατάρτι, γέρος στο τιμόνι». Που σημαίνει τι; Ότι η αξία των ηλικιωμένων βρίσκεται στις γνώσεις τους, στις εμπειρίες τους. Οι νέοι δημιουργούν και οι παλιοί συμβουλεύουν.
Έσκυψε στα χαρτιά της στενοχωρημένη που δεν μπόρεσε να πείσει το μαθητή της και θυμήθηκε τη γιαγιά της, που, φτιάχνοντας μαζί της τσουρέκια[6] για το Πάσχα, της έμαθε όλη την ελληνική παράδοση. Εκεί στο ζύμωμα. Τι τραγούδια! Τι ιστορίες!
Πίστευε ότι, όταν οι γενιές είναι δεμένες, το κέρδος είναι τριπλό. Η μια γενιά στηρίζεται στην άλλη και παίρνει ό,τι είναι πολύτιμο. Πίστευε σ' αυτή τη γέφυρα (ηλικιωμένοι-παιδιά) και θα την υποστήριζε. Κάποιος έπρεπε να χτυπά την πόρτα τους.

6

6. **το τσουρέκι**

Αγγελική Βαρελλά, «Ο Θεός αγαπά τα πουλιά», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Η δασκάλα λέει ότι οι ηλικιωμένοι είναι και αυτοί χρήσιμοι. Με ποιο τρόπο είναι χρήσιμοι;

Σκέψου: τι σχέση έχεις με τους παππούδες και τις γιαγιάδες σου; Υπάρχει ανάμεσά σας «χάσμα» ή «γέφυρα» γενεών; Μπορείς να πεις κάποια παραδείγματα από την καθημερινή σου ζωή;

Στην αρχαία Ελλάδα, ένα φρικτό τέρας, η Σφίγγα, ρωτούσε τους περαστικούς: «Τι είναι αυτό που στην αρχή περπατάει με τα τέσσερα, μετά με τα δύο και μετά με τα τρία;». Αν εκείνοι δεν απαντούσαν, τους έτρωγε.
Εσύ μπορείς να λύσεις το αίνιγμα*;

*Λύση:
Ο άνθρωπος

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Υπάρχουν πολλές εκφράσεις στα ελληνικά για τους γέρους, όπως:

1. Αν δεν έχεις γέρο, αγόρασε.

2. Ο λύκος κι αν εγέρασε κι άλλαξε το μαλλί του, μηδέ τη γνώμη άλλαξε μηδέ την κεφαλή του.

3. Γέρασες και μυαλό δεν έβαλες.

4. Γερνάω αλλά πάντα μαθαίνω.

5. Ήμουνα νιος (νέος) και γέρασα.

6. Τώρα στα γεράματα, μάθε γέρο γράμματα.

7. Άκου γέρου συμβουλή και παιδεμένου (=μορφωμένου) γνώση.

8. Νιος στο κατάρτι, γέρος στο τιμόνι.

Μπορείς να βρεις ποιες από τις παραπάνω εκφράσεις σημαίνουν κάτι θετικό και ποιες κάτι αρνητικό;

....

....

....

....

ΧΩΡΙΣ ΜΑΛΛΙΑ

Έφτασε η μέρα που ο Φάνης γυρίζει στο σχολείο ύστερα από μια θεραπεία που έκανε σε νοσοκομείο της Αθήνας. Εκεί, λοιπόν, τον περιμένει μια μεγάλη έκπληξη...

Ο δάσκαλος έφερε την κυρία Διονυσία μπροστά στο κλειστό παράθυρο και της έδειξε την αυλή. Απ' τη θέση αυτή, μέχρι χτες, έβλεπες δάση από μαλλιά να τ' ανεμίζει ο αέρας καθώς τα παιδιά έτρεχαν πάνω κάτω. Τώρα, τα μόνα μαλλιά που έβλεπες ήταν των κοριτσιών και κανενός άλλου.

Ο δάσκαλος εξηγεί στην κυρία Διονυσία:

– Τους βλέπετε; Όλοι σχεδόν φοράνε καπέλο. Είναι γιατί κουρεύτηκαν με την ψιλή[1].

– Τιιι;

– Μάλιστα, καλά το ακούσατε. Δεν έμεινε τίποτα, γενική αποτρίχωση. Για να πάρετε μια ιδέα, δεν έχετε παρά να προσέξετε αυτά τα μικρά, τα ξεσκούφωτα[2].

Να, για παράδειγμα, ο Θεμιστοκλής με το Σταυρονικήτα. Έχετε ξαναδεί τα κεφάλια τους έτσι γυμνά;

Η κυρία Διονυσία είχε μείνει άφωνη. Ψέλλισε[3] κάτι τέτοιο: «Όλοι. Τι σημαίνει αυτό; Δεν καταλαβαίνω».

1. **κουρεύομαι με την ψιλή:** *κόβω τα μαλλιά μου τόσο κοντά, που το κεφάλι μου φαίνεται γυμνό, χωρίς μαλλιά*
2. **ξεσκούφωτος, -η, -ο:** *χωρίς σκουφί, με γυμνό το κεφάλι*
3. **ψελλίζω:** *προφέρω/λέω τις λέξεις με δυσκολία*

– Μα ποιος τους είπε να κουρευτούν;
– Κανείς. Κουρεύτηκαν με τη θέλησή τους.
– Γιατί, καλέ;
– Γιατί σήμερα ξαναγυρίζει ο Φάνης στο σχολείο.
– Ε, και λοιπόν; Τι σχέση έχει αυτό;
– Μα δεν καταλαβαίνετε, κυρία Διονυσία; Από συμπαράσταση[4] κουρεύτηκαν τα παιδιά.

Χρειάστηκε λίγα δευτερόλεπτα η γυναίκα για να μπει στο νόημα[5]. Ο Βασίλης είδε αμέσως τα μάτια της να αλλάζουν έκφραση και να βουρκώνουν[6]. Ο αέρας κόπηκε ξαφνικά, λίγο πριν χτυπήσει το κουδούνι για μέσα. Οι τάξεις μπήκαν στη γραμμή, μπροστά στις σκάλες, για την πρωινή προσευχή. Φορούσαν όλοι καπέλα, που θα τα 'βγαζαν με το σύνθημα[7] του δασκάλου τη στιγμή που θα 'φτανε ο Φάνης.

Τον έφερε αυτοκίνητο, που σταμάτησε έξω από την αυλόπορτα. Ο Φάνης προχώρησε διστακτικά να πάρει τη θέση του. Είχε σηκωμένους τους γιακάδες του και φορούσε το σκουφί του ως τ' αυτιά.

4. **η συμπαράσταση:** *η υποστήριξη*
5. **μπαίνω στο νόημα:** *καταλαβαίνω*
6. **τα μάτια βουρκώνουν:** *γεμίζουν δάκρυα*
7. **το σύνθημα:** *το σήμα (κίνηση, λέξη, ήχος κ.λπ.) με το οποίο ειδοποιείται κάποιος για να κάνει κάτι*

Τότε ακριβώς δόθηκε το σύνθημα. Με μια απότομη κίνηση ο Βασίλης, ο δάσκαλος, έβγαλε το καπέλο του. Αμέσως όλα μαζί τα παιδιά έβγαλαν τα δικά τους. Το θέαμα που παρουσιάστηκε μεμιάς[8] κάτω από τον ήλιο ήταν μεγαλειώδες[9]! Σειρές από γυμνά κεφάλια, διάφορων σχημάτων, με ξάστερα πρόσωπα και μεγάλα αυτιά, να προσεύχονται αμέριμνα[10].

Μόνο μια ταραχή απορίας δημιουργήθηκε στα κορίτσια. Το ίδιο και στο Φάνη. Τα πρώτα κεφάλια που αντιλήφθηκε[11] ήταν τα δύο μπροστινά, που έτυχε να ανήκουν το ένα στον Καζανόβα και τ' άλλο στο Γιάννη το Λήσταρχο. Γυρίζει στο πλάι και βλέπει τον Αριστείδη. Γυρίζει πίσω του και βλέπει το Στρατηγό μ' ένα κεφάλι μακρόστενο σαν πεπόνι. Όλοι έκαναν τον αδιάφορο, σαν να μην τον είδαν.

Στην αρχή του φάνηκε ανεξήγητο. Κατάλαβε όταν πρόσεξε και όλα τ' άλλα κουρεμένα κεφάλια. Τα μάτια του έλαμψαν. Ένα πλατύ χαμόγελο[12] φώτισε το πρόσωπό του. Κάνει μια απότομη κίνηση σαν να πετάει μακριά ένα βάρος και βγάζει κι αυτός το σκουφί του.

8. **μεμιάς:** *αμέσως*
9. **μεγαλειώδης, ης, ες:** *υπέροχος, -η, -ο, λαμπρός, -ή, -ό*
10. **αμέριμνα:** *χωρίς φροντίδες, χωρίς προβλήματα*
11. **αντιλήφθηκε (από το *αντιλαμβάνομαι*):** *καταλαβαίνω*
12. **το πλατύ χαμόγελο:** *το μεγάλο χαμόγελο*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Πολλά παιδιά κουρεύονται με την ψιλή γιατί έχουν ψείρες ή γιατί είναι της μόδας. Εδώ όμως τα παιδιά κουρεύτηκαν για κάποιον άλλο λόγο. Ποιος είναι αυτός ο λόγος;

ΚΑΤ. 2. Πώς, νομίζεις, ένιωθε ο Φάνης την ώρα που έμπαινε στο σχολείο και πώς στο τέλος μετά την «έκπληξη»; Τι στο κείμενο σε κάνει να το βλέπεις έτσι;

Νομίζεις πως έκαναν καλά οι συμμαθητές του Φάνη για να του δείξουν τη συμπαράστασή τους; Εσύ τι θα έκανες σε τέτοια περίπτωση;

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να συμπληρώσεις δίπλα σε κάθε σκίτσο το είδος κουρέματος που ταιριάζει;

καρφάκια - καπέλο - φράκτης - καρέ - κατσαρά - ίσια - γουλί

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 2. Βρες στο κείμενο λέξεις της ίδιας «οικογένειας» και φτιάξε ζευγάρια όπως στο παράδειγμα.

κατευθύνομαι ↔ κατεύθυνση

η επιμονή ↔ επιμένω

άνεμος ↔ .....

συμπαραστέκομαι ↔ .....

θέλω ↔ .....

η προσευχή ↔ .....

η αντίληψη ↔ .....

η λάμψη ↔ .....

ΛΥΣΙΣΤΡΑΤΗ

Πολλές πόλεις της αρχαίας Ελλάδας βρίσκονται σε πόλεμο και ο Αριστοφάνης, ο πιο γνωστός κωμικός ποιητής της αρχαίας Ελλάδας, γράφει την κωμωδία «Λυσιστράτη». Υπάρχει τρόπος να τελειώσει ο πόλεμος; Ναι, όταν οι γυναίκες αποφασίζουν να πάρουν την τύχη του πολέμου στα χέρια τους.
Εδώ η Αθηναία Λυσιστράτη καλεί όλες τις γυναίκες σε γενική συνέλευση.

σελ. 71

– Φίλες μου, είπε με ύφος επίσημο η Λυσιστράτη, μαζευτήκαμε εδώ γιατί μας ενώνει όλες μια κοινή επιθυμία: η επιθυμία για ειρήνη. Ποια από σας δε λαχταρά τον άντρα της, ποια δε βαρέθηκε να είναι μοναχή στο σπίτι της, περιμένοντας μήνες ολόκληρους να γυρίσει ο καλός της από τη μάχη; Ποια δε στενοχωριέται όταν αποχαιρετά τον έρωτά της, με τα όπλα του, μην ξέροντας αν θα τον ξαναδεί;

– Μα τους θεούς! Πετάχτηκε η Κλεονίκη. Έτσι είναι, όπως τα λες. Πέντε ολόκληρους μήνες έχει να φανεί ο άντρας μου.

– Επτά μήνες λείπει ο δικός μου στην Πύλο, διαμαρτυρήθηκε η Μυρρίνη.

– Μια νύχτα, τις προάλλες, ήρθε ο δικός μου στο σπίτι, είπε με έναν αναστεναγμό η Λαμπιτώ, και κοιμήθηκε με το σπαθί του. Την άλλη μέρα το πρωί, όπου φύγει φύγει[1].

– Άσε που δεν έχει μείνει ούτε ένας νεαρός στην Αθήνα να χαρούν λιγάκι τα ματάκια μας. Μονάχα παιδαρέλια[2] και παππούδες, συμπλήρωσε χαμογελώντας με νόημα η Λυσιστράτη. Κι όμως, συνέχισε, η λύση βρίσκεται στα χέρια μας. Μπορούμε να αναγκάσουμε τους άντρες μας να σταματήσουν αυτό τον ανόητο πόλεμο.

1. **όπου φύγει φύγει:** *το λέμε για κάποιον που βιάζεται να φύγει*
2. **το παιδαρέλι:** *το μικρό παιδί (με αρνητική σημασία)*

Οι γυναίκες την κοίταξαν με απορία.

– Τι είναι αυτά που λες, μωρέ Λυσιστράτη, πετάχτηκε μια τους. Αφού δε μας αφήνουνε να ανακατευόμαστε στα δικά τους.

– Αυτό είναι αλήθεια, απάντησε η πανέξυπνη Αθηναία. Παρ' όλα αυτά[3], έχουμε στα χέρια μας ένα όπλο ακαταμάχητο[4], που, αν το χρησιμοποιήσουμε σωστά, μπορούμε να καταφέρουμε πολλά.

Έκανε μια παύση, τις κοίταξε καλά καλά και αποκάλυψε το σχέδιό της.

– Αποχή[5] από την αγκαλιά και τα φιλιά τους, είπε και τόνισε μία μία τις λέξεις. Αυτό είναι το μυστικό. Γιατί μόλις φτάσουν στο σπίτι οι άντρες μας, μόλις καλοφάνε και καλοπιούνε, ζητούν την αγκαλιά μας, τα φιλιά μας, την αγάπη μας.

Αν όμως εμείς ευθύς κάνουμε πίσω, αν τραβιόμαστε και κάνουμε τις δύσκολες, κι αν στο τέλος τούς ξεκαθαρίσουμε πως, μέχρι να κλείσουν ειρήνη παντοτινή ούτε ένα τόσο δα φιλάκι δε θα πάρουν από εμάς, τότε να δείτε πως θα το ξανασκεφτούν.

3. **παρ' όλα αυτά:** *όμως, ωστόσο*
4. **ακαταμάχητος, -η, -ο:** *που δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί με επιτυχία, να νικηθεί, ανίκητος, -η, -ο*
5. **η αποχή:** *όταν αποφεύγω κάτι, όταν μένω μακριά από κάτι*

Πόσο καιρό θα αντέξουν; Ένα μήνα; Δύο; Στο τέλος θα γίνει το δικό μας. Λοιπόν, ακούω, έχει καμιά σας αντιρρήσεις[6];

– Αδύνατον, πετάχτηκε η Μυρρίνη. Δε φτάνει που χαιρόμαστε τους άντρες μας μία στις τόσες, να το κόψουμε κι αυτό;

– Σκληρό καθήκον[7] πας να μας φορτώσεις, Λυσιστράτη, διαμαρτυρήθηκε και η Κλεονίκη. Πώς θα αντέξουμε;

– Κι όμως, φίλες μου, ύψωσε τη φωνή[8] της η Λαμπιτώ. Όσο σκληρό κι αν είναι να κοιμόμαστε μοναχές, δίχως την αγκαλιά των αντρών μας, πρέπει να το υποστούμε[9]. Έχει δίκιο η Αθηναία φίλη μου. Μονάχα έτσι θα λυγίσουν[10] οι άντρες μας, που κάνουν τους παλικαράδες.

– Κάντε, μωρέ, κουράγιο! είπε η Λυσιστράτη. Για σκεφτείτε το καλά. Αν τα καταφέρουμε, τους έχουμε ύστερα για πάντα δικούς μας και τους χαιρόμαστε όσο θέλουμε.

Τελικά, η απροσδόκητη[11] συμμαχία της Λυσιστράτης με τη Σπαρτιάτισσα Λαμπιτώ αποδείχτηκε σωτήρια. Μαζί κατάφεραν να πείσουν τις υπόλοιπες γυναίκες και όλες τους υποσχέθηκαν πως δε θα κάνουν πίσω.

6. **έχω αντίρρηση:** *δε συμφωνώ*
7. **το καθήκον:** *η υποχρέωση*
8. **υψώνω τη φωνή:** *ανεβάζω την ένταση της φωνής*
9. **να υποστούμε (από το *υφίσταμαι*):** *υπομένω, αντέχω*
10. **λυγίζω:** *μαλακώνω, υποχωρώ*
11. **απροσδόκητος, -η, -ο:** *ξαφνικός, -ή, -ό, που δεν περιμένουμε να συμβεί*

Γιάννης Κότσιφος (κείμενο), «Λυσιστράτη», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποιο είναι τελικά το «όπλο» των γυναικών; Τι νομίζεις; Θα έχει αποτέλεσμα;

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 2. Στο κείμενο λέει μια γυναίκα ότι «οι άντρες δεν τις αφήνουν ν' ανακατεύονται με τα δικά τους». Τι εννοεί;

- ☐ Ότι οι γυναίκες δεν πρέπει να ντύνονται αντρικά;
- ☐ Ότι οι γυναίκες δεν πρέπει ν' ασχολούνται με αυτά που κάνουν οι άντρες;
- ☐ Ότι οι γυναίκες δεν πρέπει να μιλάνε;

ΚΑΤ. 3. Τι σκέφτηκες όταν διάβασες το κείμενο αυτό; Προσπάθησε να δικαιολογήσεις την απάντησή σου.

- ☐ Οι γυναίκες είναι πονηρές και σκέφτονται μόνο τον εαυτό τους.
- ☐ Οι γυναίκες δεν μπορούν να κάνουν τίποτα χωρίς τους άντρες.
- ☐ Όταν παίρνουμε μια απόφαση για ένα σοβαρό θέμα, δε χρειάζεται διάλογος.
- ☐ Για ένα σοβαρό πρόβλημα όλοι, φίλοι και εχθροί, πρέπει να ενώνουμε τις δυνάμεις μας.

Στην κωμωδία του Αριστοφάνη οι γυναίκες προσπαθούν να ξαναφέρουν την ειρήνη στον τόπο τους. Εσύ τι νομίζεις; Αν υπήρχαν περισσότερες γυναίκες ως αρχηγοί χωρών θα ήταν ο κόσμος πιο ειρηνικός;

Πιστεύεις ότι υπάρχουν δουλειές μόνο για άνδρες και δουλειές μόνο για γυναίκες;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Προσπάθησε να βρεις στο κείμενο λέξεις που έχουν σχέση με τον «έρωτα» και τον «πόλεμο». Μπορείς να βρεις και άλλες λέξεις που ταιριάζουν με αυτές τις έννοιες;

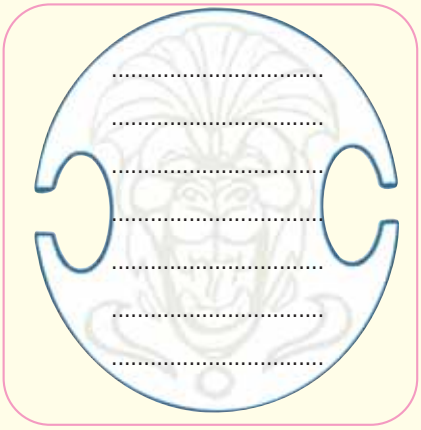

ΣΚΗΝΗ 1

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΑΚΡΗ ΤΗΣ ΓΗΣ

Μερικά λάθη βγαίνουν σε καλό. Για παράδειγμα, ένα λάθος του Χριστόφορου Κολόμβου οδήγησε στην ανακάλυψη μιας νέας ηπείρου και άλλαξε την πορεία της ιστορίας.

Ο Χριστόφορος Κολόμβος γεννήθηκε το 1451 στη Γένουα της Ιταλίας. Ο 15ος αιώνας ήταν η εποχή των μεγάλων θαλασσινών ταξιδιών: οι Ευρωπαίοι εξερευνητές έκαναν τον περίπλου[1] της Αφρικής κι έφταναν στην Ινδία, την Κίνα και την Ιαπωνία. Όμως το ταξίδι αυτό ήταν μακρύ και επικίνδυνο και μερικές φορές κρατούσε ακόμη και δύο χρόνια. Ο Κολόμβος ήταν βέβαιος ότι υπήρχε κάποια ευκολότερη διαδρομή για να φτάσει κανείς στις χώρες της Ανατολής.

2

Πίστευε ότι η Γη ήταν σφαιρική[2].

Έτσι, σκέφτηκε, αντί να πάει ανατολικά, μέσω του Ινδικού ωκεανού, γιατί να μην τραβήξει δυτικά, μέσω του Ατλαντικού;

Ο Κολόμβος πήγε στο βασιλιά της Πορτογαλίας και του παρουσίασε το σχέδιό του για μια καινούρια διαδρομή προς τις χώρες που ήταν γνωστές ως «Ινδίες». Ο βασιλιάς όχι μόνο δεν εντυπωσιάστηκε αλλά και είπε στον Κολόμβο πως, αν ταξίδευε δυτικά αντί για ανατολικά, σίγουρα θα έφτανε στην άκρη του κόσμου.

Όμως ο Κολόμβος δεν είχε σκοπό να καταθέσει έτσι εύκολα τα όπλα[3]. Πήγε στο βασιλιά Φερδινάνδο και τη βασίλισσα Ισαβέλλα της Ισπανίας. Και αυτοί όμως ήταν επιφυλακτικοί[4] και έτσι τέσσερα ολόκληρα χρόνια περίμενε να του δώσουν την άδεια. «Μην έχετε αμφιβολίες, Μεγαλειότατοι»[5], τους έλεγε. «Οι υπολογισμοί μου δείχνουν ότι οι Ινδίες βρίσκονται δυτικά της Ισπανίας».

Τελικά, η Ισαβέλλα αποφάσισε να χρηματοδοτήσει[6] την αποστολή του Κολόμβου.

1. **ο περίπλους:** *ταξίδι γύρω από ένα νησί ή ήπειρο*
2. **σφαιρικός, -ή, -ό:** *στρογγυλός, -ή, -ό*
3. **καταθέτω τα όπλα:** *εγκαταλείπω τις προσπάθειές μου*
4. **επιφυλακτικός, -ή, -ό:** *όχι σίγουρος, -η, -ο, που διστάζει*
5. **Μεγαλειότατος, η:** *ο βασιλιάς/η βασίλισσα, ο αυτοκράτορας/η αυτοκράτειρα*
6. **χρηματοδοτώ:** *δίνω αρκετά χρήματα για κάποιο σκοπό*

Έτσι, τον Αύγουστο του 1492 ο Κολόμβος απέπλευσε[7] από την Ισπανία με τρεις καραβέλες[8], τη Σάντα Μαρία, την Πίντα και τη Νίνια.

Τελικά, ύστερα από πολλές εβδομάδες στη θάλασσα, στις 12 Οκτωβρίου του 1492, μια κραυγή αντήχησε από την κόφα[9] στο μεσιανό κατάρτι[10]:

«Στεριά ενόψει[11]!».

Ο Κολόμβος και το πλήρωμά του ξεχείλιζαν από χαρά. Πίστευαν ότι είχαν φτάσει στις Ινδίες, δηλαδή σε κάποια νησιά στα ανατολικά. Στην πραγματικότητα, αυτό που έβλεπαν ήταν τα νησιά Μπαχάμες, που βρίσκονταν δυτικά. Χωρίς να το ξέρουν, είχαν ανακαλύψει την Αμερική! Ο Κολόμβος συνέχισε το ταξίδι του, αποβιβάστηκε στην Κούβα και στην Ισπανιόλα και τελικά, προτού πεθάνει, ανακάλυψε την ηπειρωτική Κεντρική Αμερική. Τα ταξίδια του ήταν η αρχή μιας νέας εκπληκτικής εποχής στην παγκόσμια ιστορία.

8

9

10

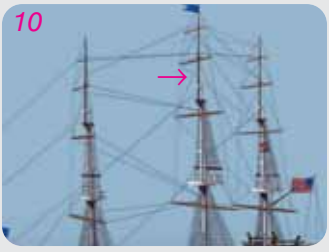

7. **αποπλέω:** *φεύγω από λιμάνι*
8. **η καραβέλα:** *μικρό πλοίο με πανιά που χρησιμοποιήθηκε για τα ταξίδια Ισπανών και Πορτογάλων εξερευνητών*
9. **η κόφα:** *μικρός εξώστης που στερεώνεται στο λαιμό της στήλης του ιστίου*
10. **μεσιανό κατάρτι:** *το κατάρτι που βρίσκεται στη μέση, ανάμεσα σε δύο άλλα*
11. **ενόψει:** *(εδώ) μπροστά στα μάτια μας*

Adam Bowett, «Μεγάλα λάθη της ιστορίας», με μικρές αλλαγές

Οι Ινδιάνοι της Αμερικής

Στα νησιά που ανακάλυψε ο Κολόμβος κατοικούσαν άνθρωποι. Καθώς όμως νόμιζε ότι είχε αποβιβαστεί στις Ινδίες, ο Κολόμβος ονόμασε αυτούς τους ανθρώπους «Ινδιάνους». Μάλιστα ακόμη και σήμερα τα νησιά της Καραϊβικής είναι γνωστά ως Δυτικές Ινδίες.

Πώς βαφτίστηκε η Αμερική

Η νέα ήπειρος ονομάστηκε Αμερική το 1507, από το όνομα του Αμέριγκο Βεσπούτσι, ενός Ιταλού εξερευνητή που έφτασε στη Νότια Αμερική λίγο μετά τον Κολόμβο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τι διαφορετικό έκανε ο Κολόμβος που άλλαξε την πορεία των μεγάλων θαλασσινών ταξιδιών του 15ου αιώνα;

ΚΑΤ. 2. Ποια πορεία ακολούθησε στο ταξίδι του ο Κολόμβος; Από τις τέσσερις μόνο μία είναι η σωστή.

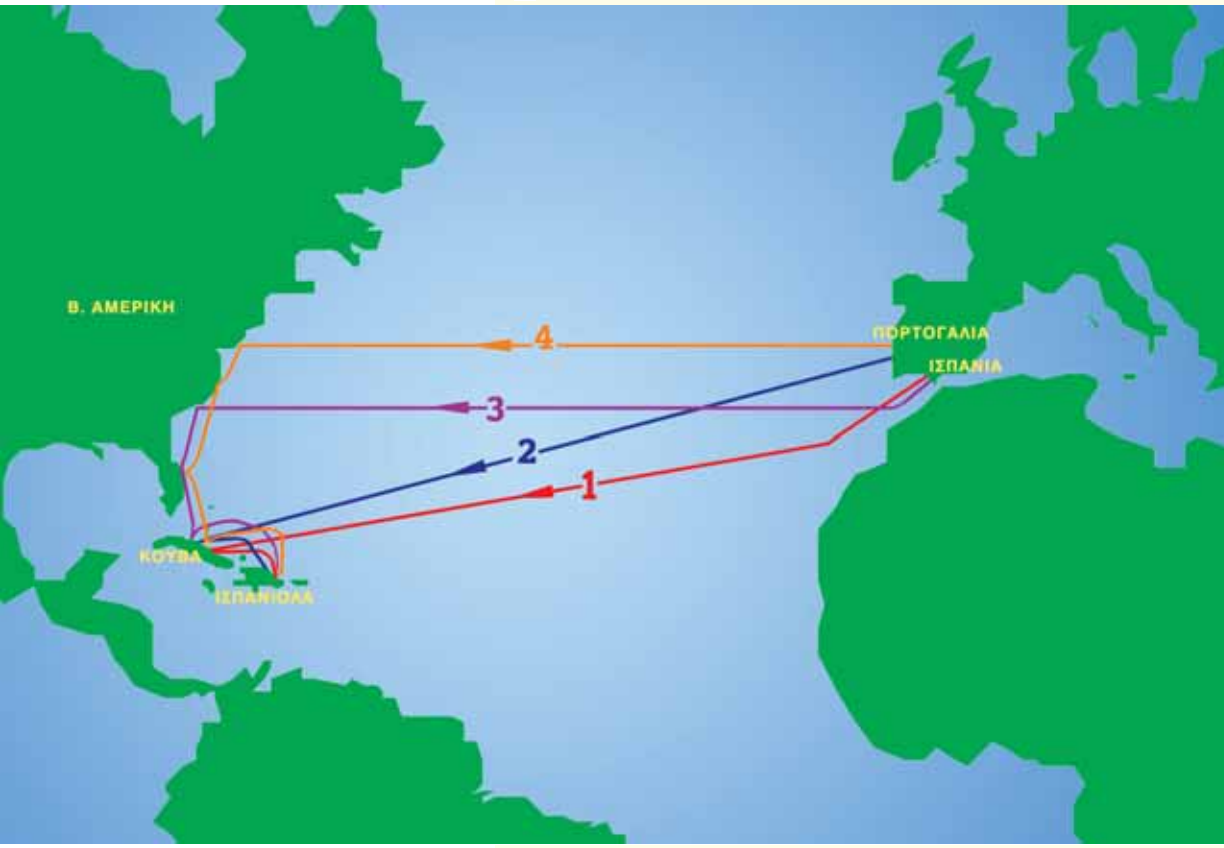

ΚΑΤ. 3. Ποιο ήταν το «λάθος» του Κολόμβου που τον οδήγησε τελικά στην ανακάλυψη της Αμερικής;

.....

.....

.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να ταιριάξεις κάθε είδος πλοίου με τη σωστή σημασία;

υπερωκεάνιο	χρησιμοποιήθηκε για τα ταξίδια Ισπανών και Πορτογάλων εξερευνητών
πετρελαιοφόρο	έχει πανιά και κινείται με τη δύναμη του ανέμου
καραβέλα	κινείται με ατμό
ιστιοφόρο	κάνει ταξίδια στον ωκεανό
οχηματαγωγό-φεριμπότ	μεταφέρει επιβάτες
επιβατηγό	μεταφέρει πετρέλαιο
ατμόπλοιο	μεταφέρει οχήματα και επιβάτες

ΛΕΞ. 2. Αφού έκανες την προηγούμενη άσκηση βρες σε ποια εικόνα αντιστοιχεί το κάθε είδος πλοίου. Ποια από αυτά τα είδη πλοίων χρησιμοποιούνταν παλιότερα και ποια τώρα;

..... ☐

..... ☐

..... ☐

..... ☐

..... ☐

..... ☐

ΣΚΗΝΗ 2

ΠΕΙΡΑΤΕΣ

Ο Χριστόφορος Κολόμβος άνοιξε στους Ευρωπαίους το δρόμο για το Νέο Κόσμο και τους θησαυρούς του. Ο δρόμος αυτός όμως δεν ήταν καθόλου εύκολος εξαιτίας των πειρατών.

Πειρατές και θησαυροί

Το 17ο αιώνα η Ισπανία ήταν το πλουσιότερο κράτος του κόσμου, αφού κατάκτησε[1] μεγάλες περιοχές στη Νότια Αμερική και βρήκε πολύ χρυσό και ασήμι. Δύο φορές κάθε χρόνο, τα ισπανικά πλοία μετέφεραν τους θησαυρούς στην Ισπανία. Στη διαδρομή τους, πότε πότε, συναντούσαν πλοία πειρατών, γαλλικά, αγγλικά ή ολλανδικά.

Κουρσάροι για το βασιλιά

Δεν ήταν μόνο οι πειρατές που απειλούσαν τα ισπανικά πλοία αλλά και οι κουρσάροι. Μόνο που αυτοί είχαν επίσημη έγκριση[2] από τη χώρα τους. Όταν επέστρεφαν στην πατρίδα, ο βασιλιάς τους έπαιρνε και αυτός μερίδιο[3] από τα λάφυρα[4]. Έτσι, ο κουρσάρος Φράνσις Ντρέικ ανταμείφθηκε[5] από τη βασίλισσα της Αγγλίας, όταν της έφερε ένα μυθικό θησαυρό.

1. **κατακτώ:** *κάνω κάτι δικό μου συνήθως με τα όπλα και τη βία, κερδίζω με πόλεμο*
2. **η επίσημη έγκριση:** *η άδεια από το κράτος*
3. **το μερίδιο:** *το μέρος, το κομμάτι*
4. **το λάφυρο (συνήθως τα λάφυρα):** *κάθε αντικείμενο που αρπάζω/παίρνω, χωρίς να μου ανήκει, από κάποιον εχθρό*
5. **ανταμείβομαι:** *κερδίζω χρήματα, έπαινο κ.λπ. για κάτι καλό που έκανα*

Οι μπουκανιέροι

Την ίδια εποχή πολλοί Άγγλοι και Γάλλοι τυχοδιώκτες[6] είχαν φύγει από την πατρίδα τους, λόγω της πείνας ή κάποιου νόμου που τους «κυνηγούσε» και είχαν εγκατασταθεί[7] παράνομα σε μικρά νησιά των Αντιλλών, όπως τη Χελώνα και τη Τζαμάικα. Εκεί ζούσαν από το κυνήγι, τις φυτείες καπνού και την πειρατεία και συχνά έκαναν επιθέσεις στα πλοία και τις πόλεις των Ισπανών σε άλλα νησιά των Αντιλλών. Από τους ιθαγενείς[8] Αραουάκ έμαθαν πώς να ψήνουν κρέας σε ξύλινες σχάρες που λέγονταν «μπουκάν». Απ' αυτή τη λέξη προέρχεται και το όνομά τους.

Κώδικας συμπεριφοράς

Στη στεριά οι πειρατές ζουν άστατη ζωή[9]. Στη θάλασσα, όμως, όλα είναι διαφορετικά: σέβονται πάντα τον καπετάνιο. Έχουν αυστηρούς κανόνες για τη μοιρασιά και, αν τραυματιστούν, ανταμείβονται καλά. Κάθε πειρατής έχει κι ένα σύντροφο ναύτη υπό[10] την προστασία του. Η κλοπή και η προδοσία[11] τιμωρούνται πάρα πολύ αυστηρά.

6. **ο τυχοδιώκτης:** *προσπαθεί να πετύχει το σκοπό του χρησιμοποιώντας κάθε μέσο*
7. **εγκαθίσταμαι:** *πηγαίνω να μείνω μόνιμα κάπου*
8. **ο ιθαγενής:** *κατοικεί στον τόπο που γεννήθηκε, ο ντόπιος*
9. **η άστατη ζωή:** *όχι ήρεμη οικογενειακή ζωή*
10. **υπό:** *κάτω από*
11. **η προδοσία:** *όταν ξεχνώ την υπόσχεση και την υποχρέωσή μου σε κάποιον και φροντίζω για το δικό μου συμφέρον*

Πειρατές σε άλλες θάλασσες

Πειρατές δεν υπήρχαν μόνο στις Αντίλλες. Πολύ νωρίτερα, ο διάσημος Μπαρμπαρόσα σκόρπιζε τον τρόμο[12] σε όλη τη Μεσόγειο. Ήταν Τούρκος, γεννημένος στη Μυτιλήνη το 1466 –ονομαζόταν Χαϊρεντίν–, και από πειρατής έγινε ναύαρχος[13] του τουρκικού στόλου! Πειρατές, όμως, υπάρχουν ακόμη και σήμερα, ιδίως σε θάλασσες της νότιας Ασίας. Δεν έχουν, βέβαια, κανόνια αλλά σύγχρονα όπλα και κάνουν επιθέσεις συχνά σε τουριστικά πλοία ή σε μικρά εμπορικά. Όμως δύσκολα τα βγάζουν πέρα εκεί όπου υπάρχει οργανωμένο ναυτικό.

13

12. **σκορπίζω τον τρόμο:** *προκαλώ πολύ μεγάλο φόβο σε όλους*
13. **ο ναύαρχος**

«Οι φοβεροί ληστές της θάλασσας» στο περιοδικό «Ερευνητές – Ανακαλύπτω τον κόσμο», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Όλοι οι πειρατές δεν ήταν ίδιοι. Για να καταλάβεις τις διαφορές τους, βρες σε ποια πρόταση ταιριάζουν οι λέξεις.

Οι πειρατές.
- .....δεν ήταν πειρατές από την αρχή αλλά Ευρωπαίοι τυχοδιώκτες.

Οι κουρσάροι
- .....ήταν γενικά οι ληστές των θαλασσών.

Οι μπουκανιέροι
- .....ήταν νόμιμοι πειρατές!

ΚΑΤ. 2. Σωστό ή Λάθος;

	Σ	Λ
– Το 17ο αιώνα υπήρχαν πολλοί πειρατές στη θάλασσα των Αντιλλών.	☐	☐
– Οι περισσότεροι πειρατές ήταν Ισπανοί.	☐	☐
– Οι κουρσάροι ήταν πειρατές με έγκριση της συζύγου ή της μαμάς τους.	☐	☐
– Οι «μπουκανιέροι» ονομάζονταν έτσι γιατί έτρωγαν μεγάλες μπουκιές κρέας.	☐	☐
– Οι πειρατές έπρεπε να υπακούουν στον καπετάνιο τους.	☐	☐
– Πειρατές υπήρχαν μόνο στη θάλασσα των Αντιλλών.	☐	☐

ΚΑΤ. 3. Ποιοι πειρατές αναφέρονται στο κείμενο; Σε ποια θάλασσα έδρασε ο καθένας από αυτούς;

Να ζητήσεις και να διαβάσεις το βιβλίο του Π. Στήβενσον για τους πειρατές με τίτλο «Το νησί των θησαυρών».

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

Πόσο πειρατής είσαι;

Ονειρεύεσαι ρεσάλτα[14] σε καράβια και θησαυρούς; Απάντησε στις παρακάτω ερωτήσεις και δες αν κρύβεις μέσα σου έναν αληθινό πειρατή.

1. Κάθε πειρατής που σέβεται τον εαυτό του πρέπει να έχει τουλάχιστον...

Α. ...ένα ξύλινο πόδι.
Β. ...δύο ξύλινα πόδια.
Γ. ...ένα ατσάλινο πόδι, γιατί το ξύλο δεν είναι πια της μόδας.

2. Μερικοί πειρατές έκλειναν το ένα τους μάτι με πανί, επειδή...

Α. ...είχαν χάσει το μάτι τους.
Β. ...καλύτερα να σου βγει το μάτι παρά το όνομα!
Γ. ...ήταν της μόδας!

3. Οι πειρατές έκαναν ρεσάλτο...

Α. ...για να κλέψουν ό,τι βρουν.
Β. ...για να δείξουν ότι είναι πειρατές.
Γ. ...για να διατηρήσουν τη φόρμα τους πηδώντας από καράβι σε καράβι.

4. Σύμφωνα με την παράδοση, πού έκρυβαν οι πειρατές τους χάρτες των θησαυρών;

Α. Μέσα σε ένα μπουκάλι.
Β. Στην αριστερή τους τσέπη.
Γ. Στο βαζάκι της μαρμελάδας.

5. Στα πειρατικά πλοία υπήρχε...

Α. ...μια μαύρη σημαία με μια νεκροκεφαλή.
Β. ...μια σημαία με κόκκινες ρίγες.
Γ. ...η επιγραφή: «Προσοχή! Πειρατές!».

6. Πού έκρυβαν οι πειρατές τους θησαυρούς τους;

Α. Σε κάποιο νησί.
Β. Στο σπίτι τους κάτω από το στρώμα.
Γ. Σε μια θυρίδα στην τράπεζα.

ΑΠΟΤΕΛΈΣΜΑΤΑ

Περισσότερα Α:
Η περιπέτεια είναι το στοιχείο σου και ξέρεις τα πάντα για τους πειρατές. Θα μπορούσες να είσαι ο φόβος και ο τρόμος των θαλασσών.
Προσπάθησε να κατευθύνεις το ατίθασο πνεύμα σου προς τη σωστή κατεύθυνση και να θυμάσαι ότι ακόμη και τους καλύτερους πειρατές τους περίμεναν τα κάτεργα[15]!

Περισσότερα Β:
Έχεις κάποια στοιχεία πειρατικού πνεύματος, αλλά έχεις πολύ δρόμο μπροστά σου μέχρι να μάθεις τα πάντα για τους πειρατές. Θα μπορούσες να γίνεις εξερευνητής, ερευνητής ή κάτι τέτοιο και να ξεκινήσεις με ευχάριστες και όχι τόσο επικίνδυνες περιπέτειες. Αργότερα, βλέπουμε.

Περισσότερα Γ:
Είσαι φιλήσυχος και ειρηνικός και δεν έχεις καμία σχέση με τους κουρσάρους. Η αλήθεια είναι ότι είσαι κλειστός τύπος και θέλεις να έχεις την ηρεμία σου. Όλες οι περιπέτειές σου είναι μέχρι στιγμής φανταστικές! Είσαι τύπος του σπιτιού και σκοπεύεις να μείνεις έτσι!

14. **το ρεσάλτο:** *η επίθεση σε πλοίο*
15. **τα κάτεργα:** *η φυλακή*

Ηλεκτρονικοί πειρ@τές

Κάποτε τους έλεγαν πειρατές!
Σήμερα, τους ονομάζουν χάκερ (hacker).
Είναι αυτοί πραγματικά οι σύγχρονοι πειρατές;
Ας το ανακαλύψουμε!

Ακόμα και το Διαδίκτυο έχει τους κουρσάρους του, οι οποίοι συχνά, όμως δεν είναι και τόσο κακοί. Υπάρχουν δύο είδη ηλεκτρονικών πειρατών: οι χάκερ και οι κράκερ. Χάκερ είναι κάποιος που παίζει στα δάχτυλα τους[16] ηλεκτρονικούς υπολογιστές και είναι ικανός να μπει σ' ένα σύστημα και να ανακαλύψει όλους τους μηχανισμούς του. Κύριος σκοπός των χάκερ είναι να κάνουν όλες τις πληροφορίες που υπάρχουν στο Διαδίκτυο προσιτές[17] και δωρεάν σε όλους. Οι πρώτοι χάκερ εμφανίστηκαν την δεκαετία του 1950, όταν μερικοί φοιτητές ενός Ινστιτούτου Τεχνολογίας της Βοστώνης διασκέδαζαν χρησιμοποιώντας τις νύχτες τους τεράστιους υπολογιστές του πανεπιστημίου για να προγραμματίσουν τα πρώτα ηλεκτρονικά παιχνίδια. Εντελώς διαφορετικοί είναι οι κράκερ, που τους αξίζει και με το παραπάνω ο τίτλος των πειρατών. Πράγματι, αυτοί διεισδύουν[18] σε διάφορους υπολογιστές και καταστρέφουν προγράμματα ή κλέβουν πληροφορίες, τις οποίες πουλάνε ή χρησιμοποιούν για παράνομους σκοπούς. Ακόμα, διασκεδάζουν σκορπίζοντας τρομερούς ιούς που προκαλούν τεράστιες ζημιές.

ΚΑΤ. 1. Το 1988 ο Ρόμπερτ Μόρις, ένας νεαρός φοιτητής, διέδωσε στο Διαδίκτυο το πρόγραμμα Worm (σκουλήκι), που διπλασιαζόταν κάθε φορά που το αντέγραφαν. Οι καταστροφές ήταν τρομερές και μόνο ύστερα από πολλές μέρες κάποιοι ερευνητές κατάφεραν να σταματήσουν τη διάδοσή του και να βάλουν μια τάξη. Αλλά ο δρόμος για νέους και ακόμα πιο επικίνδυνους ιούς είχε ήδη ανοίξει! Πώς θα ονόμαζες τον Ρόμπερτ Μόρις; Χάκερ ή Κράκερ; Γιατί;

16. **παίζω στα δάχτυλα:** *ξέρω κάτι πάρα πολύ καλά*
17. **προσιτός, -ή, -ό:** *(εδώ) που μπορείς εύκολα να αποκτήσεις*
18. **διεισδύω:** *μπαίνω μέσα*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Βρες τις 12 κρυμμένες λέξεις (ονόματα και ρήματα)

Ε	Γ	Κ	Α	Τ	Α	Σ	Τ	Α	Σ	Η
Π	Ε	Α	Ν	Χ	Δ	Ε	Δ	Ν	Ι	Υ
Ι	Π	Τ	Α	Ξ	Η	Β	Ι	Τ	Ο	Κ
Τ	Ρ	Α	Κ	Γ	Ε	Α	Ε	Α	Ψ	Λ
Ι	Ο	Κ	Α	Δ	Γ	Σ	Ι	Μ	Ν	Ε
Θ	Ε	Τ	Λ	Α	Κ	Μ	Σ	Ο	Ρ	Β
Ε	Λ	Η	Υ	Π	Ρ	Ο	Δ	Ι	Δ	Ω
Μ	Ε	Σ	Ψ	Ε	Ι	Σ	Υ	Β	Ψ	Λ
Α	Υ	Η	Η	Ι	Ν	Ω	Σ	Η	Φ	Γ
Ι	Σ	Δ	Α	Λ	Ω	Ρ	Η	Ζ	Θ	Α
Λ	Η	Ψ	Ε	Η	Τ	Ρ	Ο	Μ	Ο	Σ

Τώρα γράψε μια λέξη που να ανήκει στην ίδια οικογένεια μ' αυτές που βρήκες:

απειλή ↔ απειλώ

..... ↔ .....

..... ↔ .....

..... ↔ .....

..... ↔ .....

..... ↔ .....

..... ↔ .....

..... ↔ .....

..... ↔ .....

..... ↔ .....

..... ↔ .....

..... ↔ .....

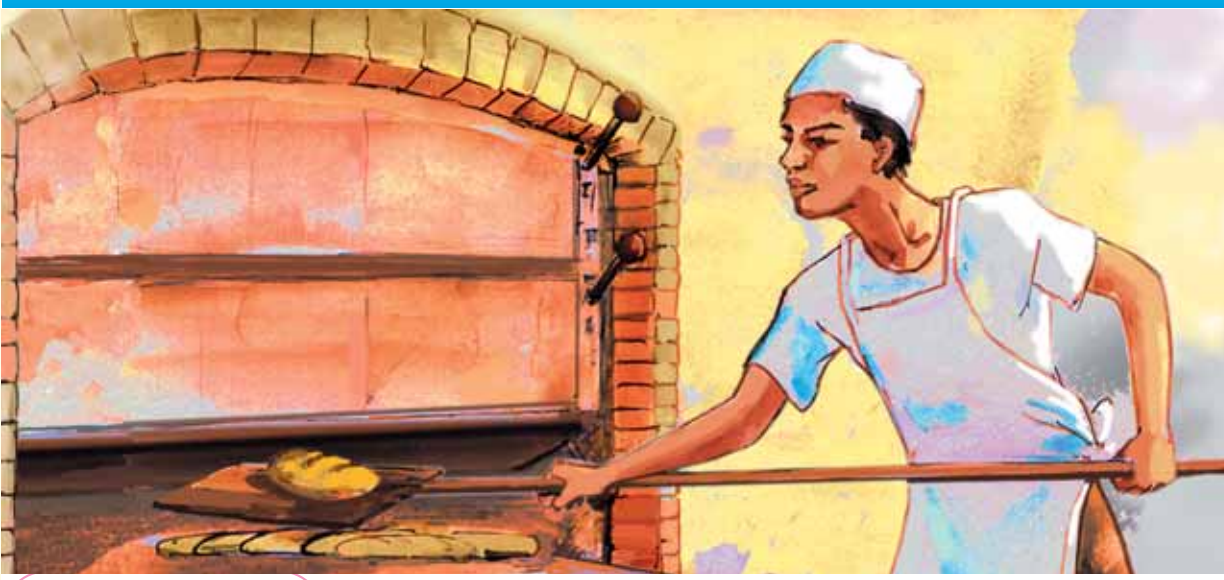

Το ψωμί είναι μια τροφή με μεγάλη ιστορία, που κρατά εδώ και οκτώ χιλιάδες χρόνια.

Το πρώτο ψωμί της ανθρωπότητας...

Στην αρχή, οι άνθρωποι έτρωγαν τους σπόρους[1] των δημητριακών[2] ωμούς ή ψημένους σε θερμαινόμενες πλάκες. Οι κάτοικοι της Αιγύπτου στη νεολιθική εποχή, όμως, ανακάλυψαν ένα νέο τρόπο για να φτιάχνουν τροφή απ' αυτούς τους σπόρους: τους έτριβαν ανάμεσα σε πέτρες και έπαιρναν αλεύρι από το οποίο έφτιαχναν το ψωμί. Πολύ σύντομα, αυτή η εφεύρεση διαδόθηκε[3] στην Ευρώπη και στη Μέση Ανατολή, και δισεκατομμύρια σπόροι δημητριακών «στέναξαν» ανάμεσα σε χειροκίνητες[4] μυλόπετρες[5] ή μέσα σε γουδιά[6].

5

6

7

8

Οι μυλόπετρες

Οι μυλόπετρες από παλιά «κυκλοφορούσαν» ως... ζευγάρι. Η μία κινούνταν (είτε με το χέρι, είτε με τη βοήθεια ενός ζώου, σε ανεμόμυλο[7] ή νερόμυλο[8]) πάνω στην άλλη, που ήταν σταθερή. Το 1700 εμφανίστηκαν οι σιδερένιοι κύλινδροι. Αλλά στη χώρα μας για αρκετές ακόμη δεκαετίες χρησιμοποιούνταν μυλόπετρες και γουδιά και χτίζονταν ανεμόμυλοι και νερόμυλοι.

1. **ο σπόρος:** *από αυτόν βγαίνει το νέο φυτό*
2. **τα δημητριακά:** *φυτά όπως το σιτάρι, το κριθάρι, η σίκαλη, των οποίων οι σπόροι, συνήθως αλεσμένοι, αποτελούν βασική τροφή για τους ανθρώπους*
3. **διαδόθηκε (από το διαδίδομαι):** *γίνομαι γνωστός, -ή, -ό*
4. **χειροκίνητος, -η, -ο:** *που κινείται με το χέρι*
5. **η μυλόπετρα**
6. **το γουδί**
7. **ο ανεμόμυλος**
8. **ο νερόμυλος**

Ζυμάρι σε καυτή πέτρα

Το μεγάλο βήμα στο ψήσιμο του ψωμιού έγινε όταν οι άνθρωποι έψησαν ένα κομμάτι ζυμάρι[9] πάνω σε καυτή πέτρα. Από τότε και έως την εποχή που φτιάχτηκαν οι πρώτες μηχανές, έφτιαχναν το ψωμί στο σπίτι τους. Οι φούρνοι των χωριών δεν πουλούσαν έτοιμο ψωμί. Έψηναν μόνο τα αρτοσκευάσματα[10] των νοικοκυρών. Σήμερα, ελάχιστοι είναι αυτοί που ψήνουν ψωμί στο σπίτι τους. Ωραίο και το έτοιμο, δε λέω, αλλά μη μου πείτε ότι δε θα θέλατε να βουτήξετε λίγο τα χέρια σας στη ζύμη και να την πλάσετε[11], για να το ευχαριστηθείτε κι εσείς!

11

Οι πρώτοι φούρνοι

Οι Αιγύπτιοι έχτισαν τους πρώτους κλίβανους (φούρνους) από οπτή γη (ψημένο πηλό) του Νείλου. Αυτοί είχαν σχήμα κώνου και στο εσωτερικό τους υπήρχαν δύο όροφοι. Στον κάτω έκαιγαν τα ξύλα και στον επάνω, που χωριζόταν σε ράφια, έψηναν το ψωμί. Σ' αυτούς τους κλίβανους φτιάχτηκαν τα πρώτα αρτοτεμάχια, αυτά που ονομάζουμε καρβέλια.

9. **το ζυμάρι:** *μείγμα από αλεύρι, νερό και μαγιά*
10. **το αρτοσκεύασμα:** *ό,τι φτιάχνεται με βάση τη ζύμη του ψωμιού (για παράδειγμα, παξιμάδια, κουλούρια)*
11. **πλάθω τη ζύμη:** *μαλακώνω με τα χέρια τη ζύμη και της δίνω σχήμα*

Μερικές ακόμα αρτοπληροφορίες...

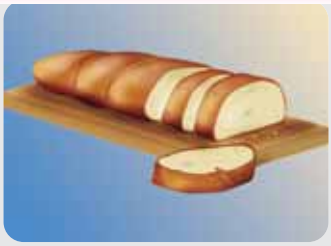

Οι αρχαίοι Έλληνες λέγανε πως η Δήμητρα, η θεά της γεωργίας, έδωσε στον Τριπτόλεμο, το βασιλιά της Ελευσίνας, τους πρώτους σπόρους σταριού. Αυτό το έκανε για να δείξει την ευγνωμοσύνη[12] της στην οικογένεια του Τριπτόλεμου, που τη φρόντισε όταν ήταν απελπισμένη για το χαμό της κόρης της Περσεφόνης.

Ο γενναιόδωρος[13] Τριπτόλεμος γύρισε όλο τον κόσμο προσφέροντας παντού το πολύτιμο αυτό δώρο και δείχνοντας πώς καλλιεργείται[14].

Το ψωμί, λοιπόν, υπήρξε η πιο βασική τροφή, που δεν έλειπε ποτέ από το τραπέζι. Ακόμα και σε δύσκολους καιρούς πείνας το ψωμί ήταν αυτό που κρατούσε τους ανθρώπους στη ζωή. Γι' αυτό από παλιά έγινε σύμβολο της ίδιας της ζωής.

Στη γέννηση, στη βάφτιση[15], στο γάμο, αλλά και σε μεγάλες γιορτές ετοιμάζονται ειδικά ψωμιά που ο λαός πιστεύει ότι προσφέρουν δύναμη και προστασία.

17

Ελάτε όλα τα πουλιά
να κάμετε ζυμάρι.
Όπου έσμιξε το μάλαμα[16]
με το μαργαριτάρι[17].
Κουλούρι πλάθω του γαμπρού
κουλούρι του κουμπάρου.

«Τραγούδι του γάμου από τα Δωδεκάνησα»

12. **η ευγνωμοσύνη:** *όταν θέλω να ευχαριστήσω κάποιον για το καλό που μου έκανε*
13. **γενναιόδωρος, -η, -ο:** *δίνει εύκολα στους άλλους, δεν τσιγκουνεύεται*
14. **καλλιεργείται:** *φυτεύεται*
15. **η βάφτιση:** *σε αυτή τη θρησκευτική τελετή οι χριστιανοί δίνουν όνομα στο παιδί*
16. **το μάλαμα:** *το χρυσάφι*
17. **το μαργαριτάρι:** *η στρογγυλή άσπρη πετρούλα που βρίσκουμε μέσα σε κάποια κοχύλια*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Σωστό ή Λάθος

	Σ	Λ
• Η τεχνική της αρτοποιίας ξεκίνησε από τους Αιγυπτίους.	☐	☐
• Οι πρώτες μυλόπετρες κινούνταν με τη βοήθεια σιδερένιων κυλίνδρων.	☐	☐
• Παλιότερα οι νοικοκυρές δεν αγόραζαν το ψωμί από το φούρνο.	☐	☐
• Από τότε που χρησιμοποιήθηκαν οι πρώτες μηχανές το ζύμωμα έγινε πιο διασκεδαστικό.	☐	☐
• Οι φούρνοι στην Αίγυπτο ήταν αρχικά μακρόστενοι.	☐	☐

Παλιότερα, οι άνθρωποι πίστευαν ότι το ψωμί είχε τη δύναμη να τους φυλάει από το κακό. Για παράδειγμα, η ευλογιά[18] ήταν μια σοβαρή αρρώστια που τα παλιά χρόνια οι άνθρωποι την φαντάζονταν ως κακιά γριά που επισκέπτεται τα σπίτια. Για να προστατευτούν από αυτή, κρεμούσαν μια κουλούρα πίσω από την πόρτα του σπιτιού τους, για να την ηρεμήσουν και να την αναγκάσουν να φύγει και να τους αφήσει ήσυχους. Στη χώρα σου οι άνθρωποι τι πίστευαν για το ψωμί; Ξέρεις καμιά ιστορία γι' αυτό;

Με τι σου αρέσει να τρως το ψωμί; Να προτείνεις δικές σου συνταγές.

Φτιάχνουμε ψωμί; Το μόνο που χρειάζεσαι είναι:
- τρία φλιτζάνια αλεύρι,
- λίγο αλάτι,
- ένα πολύ μικρό κομματάκι μαγιάς[19]
- και ένα κουταλάκι λάδι.

Όλα αυτά τα ανακατεύεις με τρία φλυτζάνια χλιαρό[20] νερό σε μια λεκάνη και μετά αφήνεις το μίγμα μισή ώρα σε ζεστό μέρος τυλιγμένο με μια πετσέτα και οπ! φούσκωσε! Το βάζεις στο φούρνο για μία ώρα στους 180 βαθμούς και είσαι πια ένας πραγματικός φούρναρης.
Χμμ! Μήπως πρέπει να ξανασκεφτείς το επάγγελμα που θα κάνεις;

18. **η ευλογιά:** *βαριά ασθένεια που μεταδίδεται από άνθρωπο σε άνθρωπο. Ο ασθενής έχει κρυάδες, υψηλό πυρετό και εξανθήματα*
19. **η μαγιά:** *το υλικό που βάζουμε για να φουσκώσει το ψωμί*
20. **ο χλιαρός -ή, -ό:** *ούτε ζεστός, -ή, -ό ούτε κρύος, -α, -ο*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Ποια γενική έννοια ταιριάζει σε κάθε ομάδα λέξεων; Ένωσε με μια γραμμή.

δημητριακά	χωριάτικο - σικάλεως - ολικής αλέσεως - λαγάνα
μέσα παρασκευής ψωμιού	αλεύρι - νερό - μαγιά
συστατικά ψωμιού	σιτάρι - κριθάρι - σίκαλη
είδη ψωμιού	θερμαινόμενες πλάκες - μυλόπετρες - καυτή πέτρα - κλίβανοι

ΛΕΞ. 1. Στην ελληνική γλώσσα υπάρχουν πολλές εκφράσεις με τη λέξη «ψωμί» που σημαίνουν κάτι διαφορετικό κάθε φορά.
Προσπάθησε να αντιστοιχίσεις αυτές τις εκφράσεις με τη σωστή σημασία.

Όταν ήταν φτωχός, είπε το ψωμί ψωμάκι.	Βγάζεις λεφτά.
Την Ελένη δεν πρόκειται να την ξεχάσω ποτέ. Έχουμε φάει μαζί ψωμί κι αλάτι.	Τι δουλειά κάνεις για να ζήσεις;
Πώς βγάζεις το ψωμί σου;	Πείνασε πάρα πολύ.
Να γίνεις υδραυλικός. Έχει ψωμί η δουλειά.	Για ελάχιστα χρήματα.
Πούλησε το σπίτι του για ένα κομμάτι ψωμί.	Είμαστε φίλοι εδώ και πολλά χρόνια.

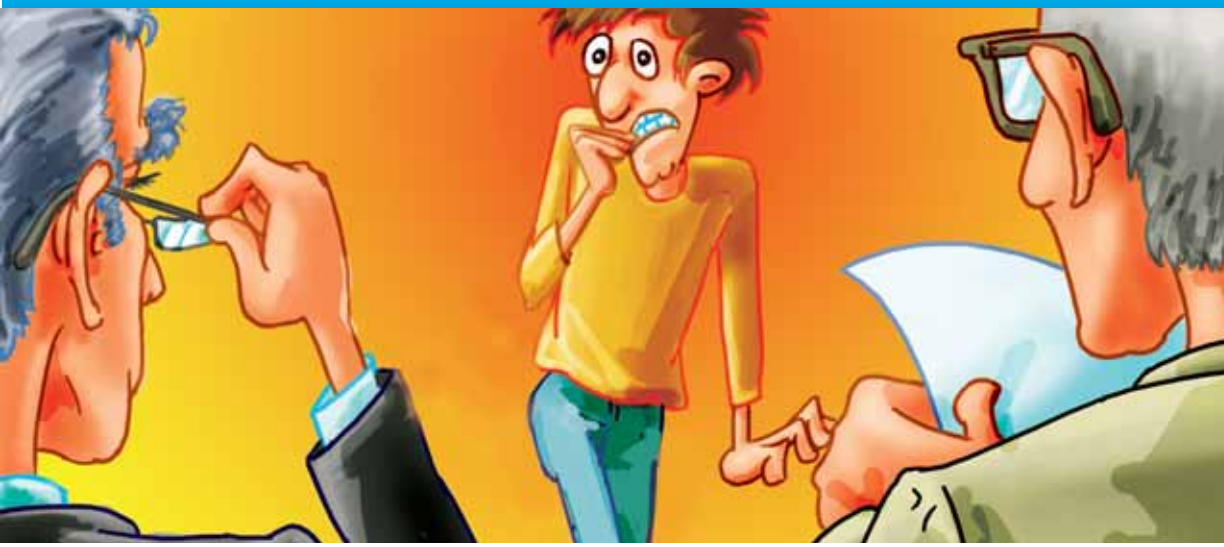

ΠΩΣ ΝΑ ΝΙΚΗΣΕΙΣ ΤΟ ΑΓΧΟΣ

Φαντάσου ένα χαλασμένο αυτοκίνητο που θέλει επισκευή. Όπως ο μηχανικός ψάχνει να βρει τη βλάβη στο αυτοκίνητο, έτσι κι εσύ ψάξε να βρεις τι φταίει και χρησιμοποίησε τα «εργαλεία» σου για να φτιάξεις τη βλάβη.

Βλάβη Νο 1:
Είσαι ανήσυχος, κουνιέσαι πέρα δώθε και τρέμεις.

Το άγχος σού δίνει παραπανίσια[1] ενέργεια και σε κάνει υπερκινητικό. Διοχέτευσε[2] αυτή την ενέργεια σε κάτι που σε ευχαριστεί! Παίξε με το σκύλο σου ή κάνε σκέιτμπορντ, για παράδειγμα. Αν σε πιάσει νευρικότητα την ώρα του μαθήματος, ζήτησε από τον καθηγητή να πας στην τουαλέτα. Βγες στο διάδρομο με γρήγορο βήμα (χωρίς να κάνεις φασαρία) και όταν πας στην τουαλέτα, τεντώσου και κάνε μερικές ασκήσεις για να χαλαρώσεις.

Βλάβη Νο 2:
Είσαι τόσο αγχωμένος, που σε ενοχλούν τα πάντα.

Και ο παραμικρός θόρυβος σε κάνει να ουρλιάξεις. Μείνε για λίγο μόνος μέχρι να ηρεμήσεις. Πήγαινε στο δωμάτιό σου ή στο υπόγειο, ή φτιάξε το δικό σου μικρό καταφύγιο, χρησιμοποιώντας ένα κρεβάτι και μερικές κουβέρτες. Φόρεσε τα ακουστικά σου και άκουσε μουσική. Ή, αν προτιμάς, κλείσε τα μάτια και φαντάσου ότι βρίσκεσαι κάπου πολύ ήσυχα: στο βουνό, σε μια ερημική παραλία ή έξω ενώ χιονίζει.

1. **παραπανίσιος, -α, -ο:** *περισσότερος, -η, -ο από το κανονικό, υπερβολικός, -ή, -ό*
2. **διοχετεύω:** *χρησιμοποιώ για κάποιο σκοπό*

Βλάβη Νο 3:
Όταν είσαι αγχωμένος, γίνεσαι αφηρημένος[3].

Αν αφαιρείσαι μέσα στην τάξη ή στη διάρκεια μιας συζήτησης, πάρε μερικές βαθιές ανάσες. Μ' αυτό τον τρόπο στέλνεις γρήγορα το οξυγόνο στον εγκέφαλό σου, πράγμα που σε βοηθά να σκέφτεσαι καλύτερα. Αν είναι δυνατό, βγες έξω να πάρεις λίγο καθαρό αέρα.

Βλάβη Νο 4:
Το άγχος σε κάνει να νιώθεις ότι η ζωή σου είναι γεμάτη προβλήματα.

Όταν είσαι αγχωμένος, έχεις την αίσθηση ότι τίποτα δεν πάει καλά στη ζωή σου. Βρες λίγο χρόνο και εξέτασε προσεκτικά το πρόβλημά σου. Έχεις αλλάξει κάτι στη ζωή σου που σε έχει αναστατώσει ή σε κάνει να ανησυχείς; Είναι κάτι που πιστεύεις ότι θα αλλάξει στη ζωή σου και αυτό σου δημιουργεί άγχος; Όταν καταλάβεις τι ακριβώς σε απασχολεί, τότε μόνο θα βρεις τη λύση του προβλήματός σου.

Βλάβη Νο 5:
Το άγχος σε κάνει να βιάζεσαι διαρκώς.

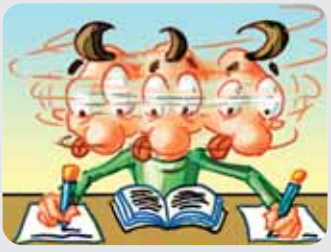

Όσο πιο πολύ βιάζεσαι, τόσο πιο πολύ άγχος έχεις. Και όταν κάνεις είκοσι πράγματα ταυτόχρονα, να είσαι σίγουρος ότι το άγχος σου θα χτυπήσει κόκκινο. Κάνε μόνο ένα πράγμα κάθε φορά και κάν' το με την ησυχία σου. Η ζωή δεν είναι αγώνας ταχύτητας.

3. **είναι αφηρημένος, -η, -ο:** *χαζεύει, δεν προσέχει*

Βλάβη Νο 6:
Αγχώνεσαι με τα πάντα και στο τέλος δεν μπορείς να κάνεις τίποτα.

Πολλά παιδιά αγχώνονται επειδή έχουν πολλά πράγματα να κάνουν. Όταν κάνεις μια λίστα με αυτά που έχεις να κάνεις, νιώθεις πιο ήρεμος. Γράψε όλα όσα έχεις να κάνεις. Έπειτα βάλ' τα σε σειρά προτεραιότητας[4]. Ξεκίνησε, λοιπόν, και τελείωσε το πρώτο που έχεις στη λίστα σου. Μόλις τελειώσεις, κάνε ένα διάλειμμα και επιβράβευσε[5] τον εαυτό σου. Τώρα είσαι έτοιμος να κάνεις το δεύτερο πράγμα στη λίστα σου.

Βλάβη Νο 7:
Νιώθεις συνεχώς αποτυχημένος.

Δεν υπάρχει πιο άσχημο πράγμα από το να λες συνέχεια στον εαυτό σου ότι είσαι αποτυχημένος. Αν ακούς διαρκώς μια φωνή μέσα στο κεφάλι σου να σου λέει ότι δεν αξίζεις τίποτα, κατάπνιξέ την. Αντί να λες στον εαυτό σου: «Όλοι με έχουν για βλάκα» και «Θα τα κάνω θάλασσα», να λες καλύτερα:
«Προσπαθώ πολύ και βελτιώνομαι» και «Όλοι μας κάνουμε λάθη».

4. **η προτεραιότητα:** *οτιδήποτε θεωρείται επείγον, πιο σημαντικό σε σχέση με άλλα*
5. **επιβραβεύω:** *λέω μπράβο σε κάποιον, επαινώ κάποιον*

Τρέβορ Ρομέιν & Ελίζαμπεθ Βέρντικ, «Το άγχος σού τη δίνει στα νεύρα», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποια προβλήματα προκαλεί το άγχος; Βάλε ένα √ μόνο στις «βλάβες» που διάβασες στο κείμενο.

- ☐ Σε κάνει να ανησυχείς τόσο πολύ, που δεν μπορείς να κοιμηθείς.
- ☐ Σε κάνει να βάζεις τις φωνές, να ουρλιάζεις και ξεσπάς στους άλλους.
- ☐ Σου προκαλεί ανησυχία για τα πάντα.
- ☐ Σε κάνει να θέλεις να το βάλεις στα πόδια και να κρυφτείς.
- ☐ Δεν σ' αφήνει να ηρεμήσεις.
- ☐ Σου ανακατεύει το στομάχι και σου φέρνει πονοκέφαλο.

ΚΑΤ. 2. Ένας φίλος σου σε συμβουλεύει πώς να «νικήσεις» τις παραπάνω «βλάβες». Μπορείς να γράψεις δίπλα σε κάθε συμβουλή τον αριθμό της βλάβης στην οποία αντιστοιχεί;
Προσοχή:
Δύο συμβουλές περισσεύουν.

1. Φάε καμιά σοκολάτα! .....
2. Κλείσε τα μάτια σου αλλά μην κοιμηθείς. .....
3. Κάνε κοπάνα από το σχολείο! .....
4. Εξέτασε κάθε πρόβλημα προσεχτικά. .....
5. Πάτα λίγο φρένο! .....
6. Πάρε μια βαθιά ανάσα. .....
7. Δες τα πράγματα από τη θετική πλευρά. .....
8. Ηρέμησε! .....
9. Γράψε μια λίστα με αυτά που έχεις να κάνεις .....

Εσύ έχεις άγχος; Τι νιώθεις όταν έχεις άγχος; Πώς αντιδράς; Μήπως:
– Τρέμεις ολόκληρος -η;
– Τρως τα νύχια σου;
– Σε πιάνει πανικός;
– Νιώθεις ότι δε θα τα βγάλεις πέρα;
– Σου έρχεται εμετός;
– Πας να σκάσεις;
– Δεν μπορείς να κοιμηθείς;

Αφού τώρα ξέρεις τι πρέπει να κάνεις για να μην έχεις άγχος, διάβασε το κείμενο που ακολουθεί (σελ. 105) και σκέψου τι θα συμβούλευες τον ήρωα της ιστορίας ώστε να μην έχει άγχος για τις εξετάσεις.

σελ. 101

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να βρεις τις λέξεις της ακροστιχίδας;
Κάθετα σχηματίζεται μια λέξη που έχει σχέση με το κείμενο. Ποια είναι αυτή;

1. Προκαλώ συναισθηματική ταραχή, ταράζω. .....
2. Δεν είναι αργός. Είναι .....
3. Μειώνω την ένταση. .....
4. Αισθάνομαι αγωνία, αναστάτωση. .....
5. Όταν το σώμα μου ταράζεται και κουνιέται απότομα και ελαφρά, τότε εγώ .....
6. Δεν παρακολουθεί τι συμβαίνει, δεν προσέχει. Είναι .....
7. Δεν έχει πετύχει το σκοπό του ή αυτό που επιθυμεί. Είναι .....
8. Όταν κανείς είναι νευρικός και κάνει συνεχώς απότομες κινήσεις, νιώθει .....
9. Δεν ταράζεται. Είναι .....

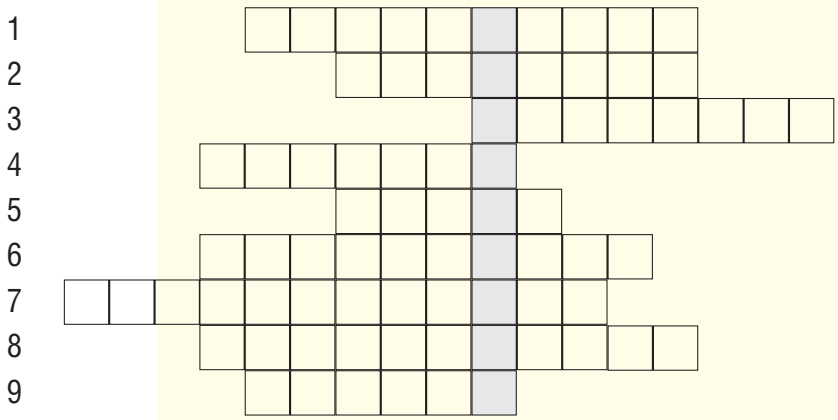

ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;

Σε κανένα μαθητή δεν αρέσουν οι εξετάσεις. Ούτε στο νεαρό Χανς, ο οποίος ζει σε ένα χωριό της Γερμανίας και στο κείμενο προσπαθεί να θυμηθεί ένα ρήμα στα αρχαία ελληνικά και δεν μπορεί.

σελ. 103

«Και τώρα τι κάνουμε;» μονολογούσε από μέσα του ο Χανς, όταν είδε τα θέματα των αρχαίων Ελληνικών. Είχε διαβάσει τόσο πολύ, που είχε μαύρους κύκλους κάτω από τα μάτια του. Διάβασε το ελληνικό αλφάβητο, διάβασε Ξενοφώντα[1], μελέτησε μετάφραση, αποστήθισε[2] τα ρήματα που τελειώνουν σε -μι, έκανε πολλές ώρες επανάληψη, όμως και πάλι δεν μπορούσε να θυμηθεί τον αόριστο αυτού του ρήματος που του ζητούσαν.

Είχε ιδρώσει και ζαλιζόταν. Καθόταν σε ένα πράσινο τραπέζι και μπροστά του είχε τους τρεις εξεταστές με τα σοβαρά κουστούμια. Τι θα πουν οι γονείς του τώρα;

Αχ! Και τι δε θα 'δινε για να γυρνούσε πίσω στην πόλη του με το ποταμάκι και το ψάρεμα. Θα έπαιρνε τις πετονιές[3] του και τα αγκίστρια[4] του και θα πήγαινε κάτω από το πεύκο του να κοιμηθεί και να ψαρέψει. Μπορεί να έκανε και καμιά βουτιά στο δροσερό νερό. Θα έκλεβε και μερικά δαμάσκηνα από το περιβόλι του κυρίου Σάκμαν για να έχει να φάει. Θα άκουγε το κελάηδημα[5] των σπίνων[6] και θα έβλεπε τα κόκκινα σκιουράκια πάνω στις κορυφές των δέντρων.

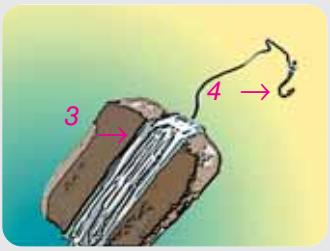

1. **ο Ξενοφώντας:** *αρχαίος Έλληνας συγγραφέας*
2. **αποστηθίζω:** *μαθαίνω κάτι απ' έξω*
3. **η πετονιά**
4. **το αγκίστρι**
5. **το κελάηδημα:** *το τραγούδι των πουλιών*
6. **ο σπίνος:** *είδος πουλιού που ζει στο δάσος*

Θα περίμενε έτσι το μεγάλο ψάρι να τσιμπήσει. Ένας καλός ψαράς ξέρει πότε τραβάει την πετονιά το ψάρι.

«Λοιπόν, αν δεν ξέρεις το ρήμα, μπορείς να φύγεις» ακούστηκε η φωνή του ενός εξεταστή που τον ξανάφερε πίσω στην πραγματικότητα. «Μη στέκεσαι. Μήπως δεν αισθάνεσαι καλά;».

«–Όχι, κύριε. Μα να... Μόλις θυμήθηκα τον αόριστο» ψιθύρισε ο Χανς.

Γέλια ακούστηκαν από την τάξη. Ο Χανς ένιωσε το κεφάλι του να καίγεται.

Έκανε στροφή και έφυγε τρέχοντας.

Το βράδυ ο πατέρας του τον μάλωσε.

«–Γιατί δεν έστυβες το κεφάλι σου[7] να θυμηθείς; Σίγουρα εσύ φταις».

«–Εσύ δεν ξέρεις τι φοβερά που είναι τα αρχαία ελληνικά!» φώναξε ο Χανς και πήγε να φύγει.

7. **στύβω το κεφάλι μου:** *προσπαθώ πολύ να θυμηθώ κάτι*

Η. Hesse, «Κάτω από τον τροχό», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποιες λέξεις νομίζεις ότι περιγράφουν καλύτερα το πώς νιώθει ο Χανς την ώρα των εξετάσεων; Βάλε ένα √ και δικαιολόγησε την απάντησή σου με βάση το κείμενο.

Ο Χανς είναι...

- ☐ ...τρομαγμένος
- ☐ ...βλάκας
- ☐ ...κουρασμένος
- ☐ ...αφηρημένος
- ☐ ...ευχαριστημένος
- ☐ ...αγχωμένος

ΚΑΤ. 2. Γιατί ο Χανς δεν τα πήγε καλά στις εξετάσεις; Βάλε ένα √ στους λόγους που θεωρείς εσύ πιο πιθανούς.

Ο Χανς δεν τα πήγε καλά γιατί...

- ☐ ...δεν είχε διαβάσει αρκετά.
- ☐ ...κόλλησε το μυαλό του από το άγχος.
- ☐ ...δεν προσπάθησε αρκετά
- ☐ ...τα αρχαία ελληνικά είναι δύσκολα.
- ☐ ...τον ενοχλούσε ο διπλανός του.
- ☐ ...ήταν αφηρημένος.

Εσύ πώς τα πας με τις εξετάσεις; Τι αισθάνεσαι κάθε φορά που δίνεις εξετάσεις;

Αν εσύ έβαζες εξετάσεις στους καθηγητές σου, τι θα τους ρωτούσες;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Στην ελληνική γλώσσα υπάρχουν πολλές εκφράσεις με τη λέξη κεφάλι, όπως στο κείμενο στύβω το κεφάλι μου. Μπορείς να βρεις τι σημαίνουν οι εκφράσεις στις προτάσεις:

Δεν μπορείς να φανταστείς πόσα πράγματα ξέρει ο κύριος Δημητρίου. **Είναι πραγματικά μεγάλο κεφάλι:**

- ☐ α. Έχει μεγάλο κεφάλι.
- ☐ β. Έχει πολλές γνώσεις.
- ☐ γ. Δεν ξέρει τίποτε.

Ποτέ δεν ακούς τις συμβουλές των άλλων. **Είσαι μεγάλος κεφάλας:**

- ☐ α. Έχεις μεγάλο κεφάλι.
- ☐ β. Δεν καταλαβαίνεις τίποτε.
- ☐ γ. Έχεις πολλά μαλλιά στο κεφάλι σου.

Γιατί συνέχεια **κάνεις του κεφαλιού σου,** χωρίς να ρωτάς τη γνώμη των άλλων;

- ☐ α. Κάνεις ό,τι θέλεις χωρίς να υπολογίζεις τους άλλους.
- ☐ β. Κάνεις ό,τι θέλουν οι άλλοι.
- ☐ γ. Φτιάχνεις κεφάλια.

Έκανε πολλές παράνομες πράξεις, ώσπου τελικά **έφαγε το κεφάλι του:**

- ☐ α. Πεινούσε τόσο, που έφαγε το κεφάλι του.
- ☐ β. Σκεφτόταν πολύ να βρει μια λύση.
- ☐ γ. Έκανε πράγματα που τον κατέστρεψαν.

Σπάω το κεφάλι μου όλη μέρα και πάλι δεν μπορώ να θυμηθώ το όνομα του ξενοδοχείου στο οποίο μείναμε πέρσι κατά τη διάρκεια των διακοπών:

- ☐ α. Σπάζω το κεφάλι μου σε κάποιο ατύχημα ή επειδή το θέλω ο ίδιος.
- ☐ β. Κάνω μεγάλη προσπάθεια να θυμηθώ κάτι.
- ☐ γ. Κάνω πράγματα που με καταστρέφουν.

Στη ζωή δεν πρέπει **να σκύβεις το κεφάλι,** αλλά να λες ελεύθερα τη γνώμη σου χωρίς να φοβάσαι κανέναν:

- ☐ α. Κουνάς το κεφάλι προς τα κάτω.
- ☐ β. Οι άλλοι κάνουν ό,τι θέλεις εσύ.
- ☐ γ. Κάνεις ό,τι θέλουν οι άλλοι.

Επιτέλους, η Μαρία **σήκωσε κεφάλι** και ζήτησε από τα αδέρφια της την περιουσία που δικαιούταν να πάρει:

- ☐ α. Επαναστάτησε, δεν υπάκουσε.
- ☐ β. Κούνησε το κεφάλι προς τα πάνω.
- ☐ γ. Φοβήθηκε να πει τη γνώμη της.

Γιωργάκη, μας μιλάς πολύ άσχημα τον τελευταίο καιρό. Βλέπω, **σηκώθηκαν τα πόδια να χτυπήσουν το κεφάλι:**

- ☐ α. Υπακούς στους μεγαλυτέρους ή στους ανωτέρους σου.
- ☐ β. Χτυπάς το κεφάλι σου με τα πόδια σου.
- ☐ γ. Δεν υπακούς στους μεγαλυτέρους ή στους ανωτέρους σου.

Βάλε √ στο σωστό.

Δύο χρήσιμες συμβουλές για τις εξετάσεις

1. Ποιο είναι το σωστό πρωινό πριν από τις εξετάσεις;

- ☐ Ντόνατς με σοκολάτα.
- ☐ Γιαούρτι ή τοστ και φρούτα.
- ☐ Αυγά με μπέικον, τηγανίτες (με πολύ σιρόπι), λουκάνικα και πατάτες.
- ☐ Ένα αναψυκτικό ή καφές.

Λίγη βοήθεια

Οι ειδικοί λένε πως τα παιδιά που τρώνε υγιεινό πρωινό είναι οι καλύτεροι μαθητές. Ξεκίνησε τη μέρα σου με ένα πρωινό που θα σε χορτάσει αλλά δε θα σε βαρύνει. Να αποφεύγεις την πολλή ζάχαρη και τον καφέ που σου δίνουν ενέργεια για λίγο και μετά σε κάνουν να νιώθεις βαρύς και κουρασμένος. Ποτέ μην πας να γράψεις διαγώνισμα με άδειο στομάχι: Είναι δύσκολο να λειτουργήσει το μυαλό σου όταν πεινάς. Άσε που μπορεί να γουργουρίζει η κοιλιά σου την ώρα της εξέτασης. Άρα, ποια απάντηση είναι η σωστή;

.....

2. Αν άλλοι μαθητές τελειώσουν πριν από σένα:

- ☐ Νομίζεις ότι είναι πιο έξυπνοι από σένα.
- ☐ Δε δίνεις σημασία και συγκεντρώνεσαι σε αυτά που γράφεις.
- ☐ Βιάζεσαι να τελειώσεις.
- ☐ Τα παρατάς, κάνεις την κόλλα σου αεροπλανάκι και την πετάς από το παράθυρο.

Λίγη βοήθεια

Μην ανησυχείς, μη βιάζεσαι και μην τα παρατάς. Πιο γρήγορος δε σημαίνει πάντα και πιο έξυπνος. Δε θα πάρεις καλύτερο βαθμό έτσι και τελειώσεις πρώτος. Γι' αυτό γράψε με την ησυχία σου, εξαντλώντας όλο το χρόνο που έχεις στη διάθεσή σου. Άρα, ποια απάντηση είναι η σωστή;

.....

ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΣΤΑ ΓΕΡΑΜΑΤΑ

Ο Στρεψιάδης, ένας καλός οικογενειάρχης του 5ου αι π.Χ., επιθυμεί πολύ να σπουδάσει ο γιος του και να γίνει δικηγόρος. Επειδή όμως ο γιος αρνείται, αποφασίζει να πάει ο ίδιος στο πανεπιστήμιο.

σελ. 109

σελ. 110

1. **η κλεψύδρα:** *(στην Αρχαιότητα) όργανο μέτρησης του χρόνου*

2. **απερίσπαστος, -η, -ο:** *δεν ενοχλείται σε ό,τι κάνει, είναι συγκεντρωμένος σε αυτό*
3. **ο πάπυρος:** *γραφική ύλη που δημιουργείται από ένα φυτό της Αιγύπτου*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Οι εξετάσεις είναι δύσκολες όχι μόνο για τους μικρούς αλλά και για τους μεγάλους. Τι κάνει ο Στρεψιάδης για να τα πάει καλά στις εξετάσεις; Τα καταφέρνει τελικά; Γιατί;

Έχεις κάνει ποτέ σκονάκι σε εξετάσεις; Αν ναι, έπαθες το ίδιο με τον Στρεψιάδη ή τη γλίτωσες;

ΛΕΞ. 1. Τι σημαίνουν οι εκφράσεις που διάβασες στο κείμενο;

Θα την πατήσω

- ☐ Θα πατήσω μια κοπελιά.
- ☐ Θα μου συμβεί κάτι άσχημο.
- ☐ Θα ερωτευτώ μια κοπέλα.

Δίνω μάθημα

- ☐ Δίνω τις σημειώσεις μου από το μάθημα σε κάποιο συμμαθητή μου.
- ☐ Μελετώ πριν από τις εξετάσεις.
- ☐ Εξετάζομαι στο πανεπιστήμιο σε κάποιο μάθημα.

Με κόβει με τέσσερα

- ☐ Μου αφαιρεί (κόβει) τέσσερις βαθμούς από το γραπτό μου.
- ☐ Μου βάζει τέσσερα κι έτσι αποτυγχάνω.
- ☐ Μου χωρίζει (κόβει) το γραπτό μου σε τέσσερα μέρη.

ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ

Όλοι χαίρονται όταν έχουν γενέθλια. Όλοι; Εκτός βέβαια από αυτούς που δεν έχουν...

σελ. 113

– Χάρι, ξύπνα τώρα αμέσως, φώναζε η θεία Πετούνια.
– Ξύπνα, να με βοηθήσεις στην κουζίνα. Σήμερα ο μικρός μου Ντάντλι έχει τα γενέθλιά του, το πουλάκι μου. Άντε, κουνήσου, λοιπόν...
Οχ! Τα γενέθλια του Ντάντλι, σκεφτόταν ο Χάρι, καθώς σηκωνόταν αργά από το κρεβάτι του. Βρήκε ένα ζευγάρι κάλτσες κάτω απ' το κρεβάτι και, αφού έδιωξε μια αράχνη από πάνω τους, τις φόρεσε. Ντύθηκε και κατέβηκε στην κουζίνα. Το τραπέζι δε φαινόταν κάτω από τα πακέτα με τα δώρα για τον Ντάντλι. Ήταν φανερό πως ο Ντάντλι και το καινούριο κομπιούτερ που ήθελε είχε πάρει και τη δεύτερη τηλεόραση και το σπορ ποδήλατο. Τώρα για ποιο λόγο ήθελε ο Ντάντλι σπορ ποδήλατο, ήταν μυστήριο για τον Χάρι, γιατί ο Ντάντλι ήταν παχύς και δεν του άρεσε καθόλου η γυμναστική. Εκτός φυσικά από τη γυμναστική τού να δέρνεις κάποιον. Γιατί απ' όλους ο Ντάντλι προτιμούσε να δέρνει τον Χάρι, που ήταν ξάδερφός του.
– Χα, χα, μόνο που συνέχεια του ξεφεύγω γέλασε ο Χάρι.

Ο Χάρι τηγάνιζε τ' αυγά για πρωινό, όταν ο Ντάντλι μπήκε στην κουζίνα. Έμοιαζε πολύ με τον πατέρα του. Είχε ίδιο φαρδύ και ροζ πρόσωπο, σχεδόν καθόλου λαιμό, μικρά γαλάζια μάτια και πυκνά ίσια ξανθά μαλλιά. Η μαμά του, η θεία Πετούνια, έλεγε συχνά πως ο Ντάντλι έμοιαζε με μικρό άγγελο. Ο Χάρι όμως σκεφτόταν πως ο Ντάντλι έμοιαζε με γουρούνι που φοράει ξανθιά περούκα[1]. Ο Χάρι έβαζε τα αυγά με το μπέικον στα πιάτα και στο μεταξύ ο Ντάντλι μετρούσε τα δώρα του.

– Τριάντα έξι είπε κοιτάζοντας τους γονείς του. Δύο λιγότερα από πέρσι.

- Μα χρυσό μου, είπε η θεία Πετούνια, δε μέτρησες το δώρο της θείας Μαρτζ που είναι κάτω απ' αυτό το μεγάλο δώρο απ' τη μαμά και τον μπαμπά.

– Καλά, τριάντα εφτά.

Ο Χάρι κατάπινε γρήγορα τα αυγά, γιατί φοβόταν μήπως ο Ντάντλι θυμώσει και αναποδογυρίσει το τραπέζι.

– Και θα σου πάρουμε άλλα δύο δώρα όταν βγούμε αργότερα για ψώνια. Πώς σου φαίνεται αυτό χρυσό μου; είπε βιαστικά η θεία Πετούνια.

1. **η περούκα:** *τα ψεύτικα μαλλιά*

Ο Ντάντλι σκέφτηκε για μια στιγμή και μετά είπε αργά.
– Τότε θα έχω τριάντα, τριάντα...
– Τριάντα εννιά, άγγελέ μου, συμπλήρωσε η θεία Πετούνια.
– Εντάξει τότε, είπε ο μικρός και άρχισε ν' ανοίγει το πρώτο δώρο.
Ο θείος Βέρνον χαμογέλασε.
– Ο μικρός μου δε θέλει να χάσει καμιά ευκαιρία. Σαν τον μπαμπά του. Μπράβο Ντάντλι μου, είπε και ανακάτεψε τα μαλλιά του γιου του.
Εκείνη τη στιγμή χτύπησε το τηλέφωνο. Το σήκωσε η θεία Πετούνια και σταμάτησε να χαμογελάει.
– Άσχημα νέα, είπε στον άνδρα της. Η κυρία Φιγκς που θα κρατούσε το Χάρι έσπασε το πόδι της. Τώρα θα πρέπει να τον πάρουμε μαζί μας στη βόλτα.
– Όχι, όχι μου χαλάει την παρέα, έκλαιγε ψεύτικα ο Ντάντλι.
– Μπορείτε να μ' αφήσετε εδώ, φώναξε ο Χάρι, ελπίζοντας ότι θα έπαιζε με το καινούριο κομπιούτερ.
– Τι λες! Και να γυρίσω και να βρω το σπίτι άνω κάτω; Όχι.
– Θα έρθεις μαζί μας, είπε ο θείος Βέρνον, αλλά, αν κάνεις και την παραμικρή αταξία, θα κοιμάσαι στην αποθήκη μέχρι τα Χριστούγεννα.
– Δε θα κάνω τίποτα, αλήθεια, μουρμούρισε ο Χάρι κι ας μην τον πίστευαν.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Βάλε √ στο σωστό.

Από το κείμενο καταλαβαίνεις ότι...

- ☐ ...ο Χάρι συμπαθούσε τον Ντάντλι.
- ☐ ...και τα δύο ξαδέρφια συμπαθούσαν ο ένας τον άλλον.
- ☐ ...και τα δύο ξαδέρφια αντιπαθούσαν ο ένας τον άλλον.
- ☐ ...ο Ντάντλι συμπαθούσε το Χάρι.

Γιατί νομίζεις ο Ντάντλι φερόταν με αυτό τον τρόπο στο Χάρι;

Γιορτάζετε τα γενέθλια στη χώρα σου; Αν ναι, τι κάνεις γι' αυτή τη γιορτή;
Τι τραγούδι λέτε για τα γενέθλια κάποιου;

Τι δώρα θα ήθελες να σου φέρουν οι φίλοι και οι συγγενείς για τα γενέθλιά σου και γιατί;

Γράψε στην κάρτα τις ευχές που χρησιμοποιείς για τα γενέθλια στη γλώσσα σου:

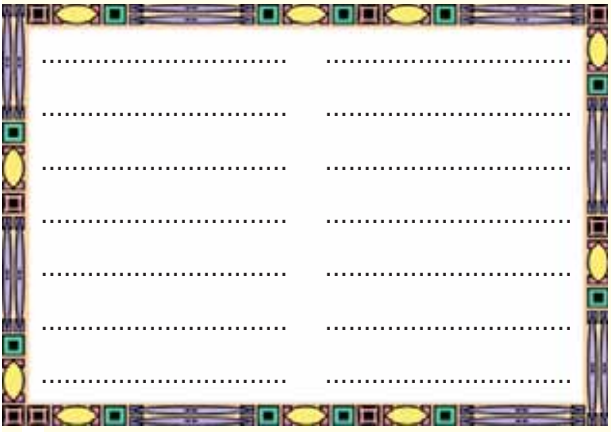

σελ. 117

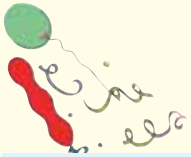

Να ζήσεις Ντάντλι και χρόνια πολλά
μεγάλος να γίνεις με άσπρα μαλλιά.

Παντού να σκορπίζεις της νιότης το φως
και όλοι να λένε να ένας σοφός.

Γράψε το τραγούδι που λέτε στη χώρα σου για τα γενέθλια.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

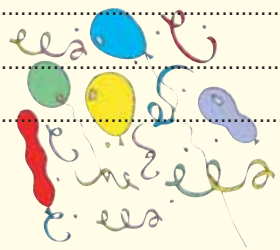

ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ

Το καλοκαίρι είναι η κατάλληλη εποχή για διακοπές, εκδρομές ή κατασκήνωση στο βουνό ή στη θάλασσα. Πριν φύγουμε όμως, καλό είναι να ξέρουμε πώς να αποφύγουμε δυσάρεστες εκπλήξεις. Για να δούμε λοιπόν πώς να αντιμετωπίσουμε ορισμένους κινδύνους μέχρι να πάμε στο γιατρό.

σελ. 119

Οχ!! κάπκα!!

Ηλίαση είναι δυνατό να πάθει κανείς, αν μείνει πολλές ώρες στον ήλιο και ειδικά αν αυτό συνδυαστεί με κούραση, πολυφαγία και στενά ρούχα. Τα συμπτώματα είναι ζάλη, πυρετός, πονοκέφαλος, έντονα κόκκινο πρόσωπο, απώλεια αισθήσεων[1]. Αν κάποιος δικός μας πάθει ηλίαση, θα πρέπει να τον τοποθετήσουμε σε μια μισοκαθιστή θέση, να του βγάλουμε τα ρούχα και να του βάζουμε δροσερές κομπρέσες στο μέτωπο, στον αυχένα, στις μασχάλες και πίσω από τα γόνατα. Και φυσικά να του δίνουμε άφθονο νερό.

Μαμά μου, θα με φάει η σφίγγα!!

Τα τσιμπήματα εντόμων, εκτός από τον αρχικό πόνο και ένα πρήξιμο που μπορεί να προκαλέσουν, δεν είναι επικίνδυνα. Μόνο αν κάποιος είναι αλλεργικός, μπορεί να πάθει αναφυλακτικό σοκ[2]. Σε κάθε άλλη περίπτωση προσπαθούμε να αφαιρέσουμε το κεντρί με ένα τσιμπιδάκι από το δέρμα. Στη συνέχεια τοποθετούμε έναν κρύο επίδεσμο ή αλείφουμε το σημείο με αντιισταμινική αλοιφή[3], για να ανακουφίσουμε τον πόνο. Αν ο πόνος και το πρήξιμο δεν περάσουν ύστερα από μια δυο μέρες, καλό θα είναι να συμβουλευτούμε για-

1. **η απώλεια των αισθήσεων:** *η λιποθυμία, όταν χάνω τις αισθήσεις μου*
2. **το αναφυλακτικό σοκ:** *το παθαίνω όταν αντιδρώ έντονα σε μια ουσία*
3. **η αντιισταμινική αλοιφή:** *αλοιφή για την αλλεργία*

Πρόσεχε το φίδι!

Στην Ελλάδα το μοναδικό δηλητηριώδες φίδι είναι η οχιά[4], το δάγκωμα της οποίας όμως είναι σπάνια θανατηφόρο[5]. Ενώ λοιπόν το δάγκωμα ενός φιδιού συνήθως δεν αποτελεί σοβαρό κίνδυνο, το σοκ που παθαίνει το άτομο μπορεί να του προκαλέσει μεγάλο φόβο. Γι' αυτό, σε περίπτωση που μας δαγκώσει φίδι, θα πρέπει πρώτα απ' όλα να διατηρήσουμε την ψυχραιμία μας, να μείνουμε ακίνητοι και να ηρεμήσουμε. Είναι σημαντικό να μην κινούμαστε, γιατί έτσι το δηλητήριο δεν εξαπλώνεται στο σώμα μας. Στη συνέχεια θα πρέπει να καθαρίσουμε την πληγή με νερό και σαπούνι. Αν μας έχει δαγκώσει στο χέρι ή το πόδι, θα πρέπει να το δέσουμε 5-10 εκατοστά πιο πάνω από την πληγή, γιατί έτσι καθυστερεί η κυκλοφορία του δηλητηρίου. Τέλος, το καλύτερο που έχουμε να κάνουμε είναι να καλέσουμε βοήθεια το συντομότερο δυνατό.

4. **η οχιά:** *επικίνδυνο φίδι*
5. **θανατηφόρος, -α, -ο:** *προκαλεί το θάνατο*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Αν θέλεις να προσφέρεις σε κάποιον τις πρώτες βοήθειες, πρέπει να καταλάβεις πρώτα ποιο είναι το πρόβλημα. Μπορείς να ξεχωρίσεις ποια από τα παρακάτω συμπτώματα δείχνουν ηλίαση και ποια τσιμπήματα εντόμων;

πόνος
πρήξιμο
αναφυλακτικό σοκ
ζαλάδα
πυρετός
πονοκέφαλος
έντονα κόκκινο πρόσωπο
απώλεια αισθήσεων

Ηλίαση	*Τσιμπήματα εντόμων*
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

ΚΑΤ. 2. Πριν ξεκινήσεις για την κατασκήνωση, η μητέρα σου σου έφτιαξε μια λίστα με τα πράγματα που χρειάζεσαι για τις πρώτες βοήθειες. Ξέρεις, όμως, πότε πρέπει να χρησιμοποιήσεις το καθένα; Για να είσαι σίγουρος, ένωσε με μια γραμμή κάθε πράγμα που θα πάρεις μαζί σου για το πρόβλημα που θέλεις να αντιμετωπίσεις.

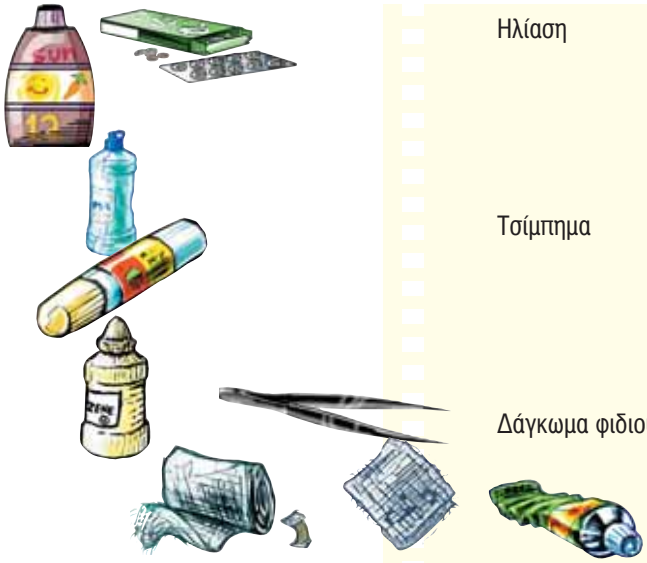

Ηλίαση	αντηλιακή κρέμα
	επίδεσμος
	γάζες
	οινόπνευμα
Τσίμπημα	τσιμπιδάκι
	ασπιρίνη
	αντιισταμινική αλοιφή
	στικ αμμωνίας
Δάγκωμα φιδιού	οξυζενέ

Έχεις χρειαστεί ποτέ πρώτες βοήθειες; Τι σου συνέβη;

Οι γιαγιάδες στην Ελλάδα βάζανε γιαούρτι όταν καιγόταν κάποιος από τον ήλιο. Μήπως ξέρεις και κάποια άλλη θεραπεία που έχεις ακούσει από φίλους ή την οικογένειά σου;

σελ. 122

Εσύ το καλοκαίρι θέλεις να είσαι μαυρισμένος ή τσουρουφλισμένος; Διάβασε μερικές δροσερές καλοκαιρινές συμβουλές για να μην καείς!

Ο δωδεκάλογος της Αντηλιακής Προστασίας:

1. Μην κάνεις ηλιοθεραπεία περισσότερο από ένα τέταρτο της ώρας τις πρώτες μέρες των διακοπών σου.
2. Χρησιμοποίησε το κατάλληλο αντηλιακό, ανάλογα με τον τύπο του δέρματός σου.
3. Τρώγε ελαφριά. Προτίμησε τα φρούτα και τα λαχανικά.
4. Μην βγαίνεις έξω χωρίς καπέλο. Είναι ο καλύτερος τρόπος για ν' αποφύγεις να σε χτυπήσει ο ήλιος στο κεφάλι!
5. Πίνε πολύ νερό όχι θαλασσινό, φυσικά. Έτσι, θ' αποφύγεις τον κίνδυνο της αφυδάτωσης.
6. Μην κάθεσαι στον ήλιο τις ώρες που είναι αυξημένη η επικίνδυνη ακτινοβολία, δηλαδή από τις 11 το πρωί έως τις 4 το απόγευμα.
7. Βάλε αντηλιακό τουλάχιστον μισή ώρα πριν βγεις στον ήλιο.
8. Μην ξεχνάς να βάζεις ξανά και ξανά αντηλιακό, κυρίως μετά τις βουτιές στη θάλασσα ή αν ιδρώσεις.
9. Φόρα πάντα γυαλιά ηλίου. Έχουν διπλή αποστολή! Να προστατεύουν τα μάτια σου από τον ήλιο και να κάνουν «αόρατο» το βλέμμα σου. Με λίγα λόγια, μπορείς να κοιτάζεις όποιον θέλεις χωρίς να σε πάρει χαμπάρι, ή ακόμα και να πάρεις έναν υπνάκο!
10. Ντύσου με ελαφριά ρούχα από δροσερά υφάσματα, που να καλύπτουν όσο μεγαλύτερο μέρος του σώματός σου γίνεται.
11. Απόφυγε την πολύωρη ηλιοθεραπεία.
12. Να ακολουθείς πάντα τους παραπάνω κανόνες, γιατί το να γίνεις κόκκινος σαν αστακός δεν είναι και πολύ της μόδας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. ***Πάμε για μπάνιο;*** Συμπλήρωσε το εικονόλεξο.

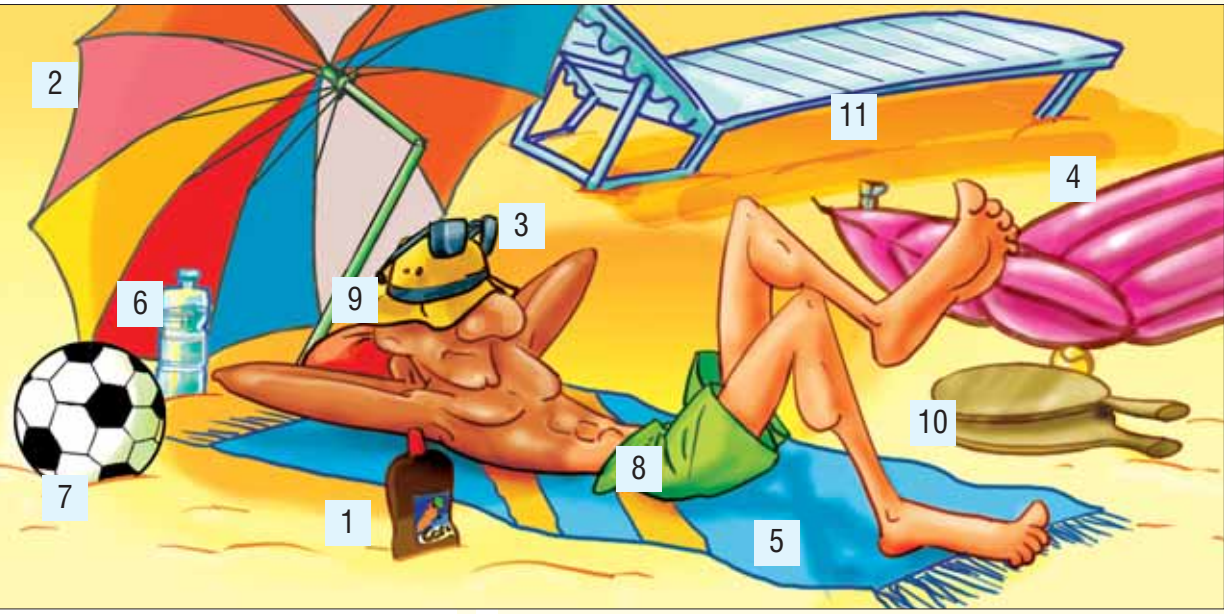

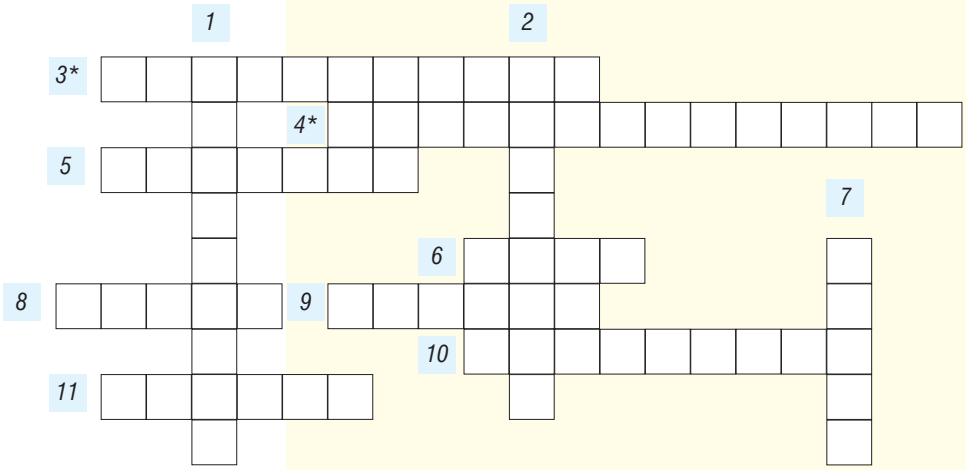

ΑΥΣΗ
ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ
3. ΓΥΑΛΙΑ ΗΛΙΟΥ
4. ΣΤΡΩΜΑ ΘΑΛΑΣΣΗΣ
5. ΠΕΤΣΕΤΑ
6. ΝΕΡΟ
8. ΜΑΓΙΟ
9. ΚΑΠΕΛΟ
10. ΞΑΠΛΩΣΤΡΑ
11. ΡΑΚΕΤΑ

ΚΑΘΕΤΑ
1. ΑΝΤΗΛΙΑΚΟ
2. ΟΜΠΡΕΛΑ
7. ΜΠΑΛΑ

*2 λέξεις

σελ. 124

ΣΤΗΝ ΚΡΕΒΑΤΟΚΑΜΑΡΑ ΤΟΥ ΜΙΔΑ

Ο Τζάνι Ροντάρι με το χιούμορ και τη φαντασία του ζωντανεύει σε μια θεατρική κωμωδία το μύθο του Μίδα, βασιλιά της Φρυγίας, που ό, τι έπιανε, γινόταν χρυσάφι. Εδώ, ο Μίδας πάει για ύπνο αλλά δεν μπορεί να κοιμηθεί. Μπορείς μήπως να φανταστείς γιατί δεν τον παίρνει ο ύπνος;

σελ. 125

Μίδας – Τώρα ύπνο και αύριο θα οργανωθώ. Δεν μπορεί, θα υπάρχει κάποιος τρόπος να απολαύσω αυτό το θείο δώρο, χωρίς να ταλαιπωρούμαι. Και πού θα ψάξω να βρω αυτό τον τρόπο, αν όχι στον ύπνο μου; Το κρεβάτι έχει αποδειχτεί ο καλύτερος σύμβουλος. Αν έχεις ανάγκη από μία συμβουλή, ζήτα την απ' το μαξιλάρι ή απ' το στρώμα σου. Το ίδιο κάνει. Κοιμήσου πάνω του και το πρωί θα ξυπνήσεις γεμάτος ιδέες. Τόσο μάλιστα γεμάτος, που θα σου βγαίνουν και από τη μύτη, όταν θα τη φυσάς. Α, μια και είπα μύτη: Άραγε μπορώ να τη φυσήξω;

Βασίλισσα – Μην κάνεις τέτοιες σκέψεις. Ντίνο, δεν έχεις συνάχι.

Μίδας – Ευτυχώς. Κρεβατάκι μου, πιστέ μου φίλε, σου 'ρχομαι. Εσύ δε θα με προδώσεις. Θα μου χαρίσεις τη γαλήνη που έχω τόση ανάγκη.
(*Κάθεται στο κρεβάτι και κουνιέται πάνω κάτω*).
Για δες το τι μαλακούλι που είναι.

Βασίλισσα Και μόλις φτιάξαμε και τα καινούρια στρώματα. Εσύ να τα βλέπεις, που μουρμούριζες για τα έξοδα. Από δω και πέρα όμως κανένα έξοδο δε θα σε κάνει πια να μουρμουρίζεις. Ελπίζω. Α, μια και το 'φερε η κουβέντα για τα έξοδα. Είδα ένα ωραίο σερβίτσιο πιάτων χθες στην αγορά. Δεν το αγόρασα, για να μην αρχίσεις πάλι τις φωνές. Αλλά τώρα, έτσι, Ντίνο. Τώρα μπορώ να το αγοράσω, ε;

Μίδας – Τι μαλακούλι Τι μαλακούλι τι... (*Ακουμπάει τα χέρια του στο κρεβάτι για να κουνηθεί καλύτερα*). Ω θεοί!

Βασίλισσα – Τι έγινε, Ντίνο, θησαυρέ μου[1];

Μίδας – «Τι έγινε, Ντίνο, θησαυρέ μου;». Στραβομάρα έχεις[2]; Πιάσε να δεις! Κι όλα έτσι ξαφνικά, σαν μια σφυριά πάνω στα χέρια, σαν μια κλοτσιά στο...

1. **θησαυρέ μου:** *εσύ που έχεις μεγάλη αξία/σημασία στη ζωή μου*
2. **στραβομάρα έχεις;:** *δε βλέπεις καθόλου;*

Βασίλισσα – Εκπληκτικό! Έγιναν όλα χρυσά: το στρώμα, η κουβέρτα, τα σεντόνια.

Μίδας – Και πώς θα κοιμηθώ εγώ τώρα; Αυτό έγινε πιο σκληρό και από το πάτωμα.

Βασίλισσα – Έλα, μην απελπίζεσαι. Όλα διορθώνονται.
Η βασιλισσούλα σου θα τα τακτοποιήσει όλα. Να, τώρα θα σου φέρω ένα άλλο στρωματάκι. (*Χτυπάει τα χέρια*). Μη μου στενοχωριέσαι για τίποτα. (*Στην καμαριέρα*[3]). Φέρτε γρήγορα ένα στρώμα, κουβέρτες και σεντόνια και φωνάξτε και δύο δυνατούς υπηρέτες.

Μίδας – Πρέπει να είμαι πιο προσεκτικός.

Βασίλισσα – Ε, όχι και να το παρακάνεις. Άμα σου 'ρχεται να κάνεις κανένα θαυματάκι για να ξεσκάσεις, να το κάνεις. (*Έρχονται οι υπηρέτες και υπηρέτριες*). Σηκώστε το στρώμα απ' το κρεβάτι. (*Οι υπηρέτριες με πολύ κόπο σηκώνουν το χρυσό στρώμα*).

Μίδας – Πιο γρήγορα, τεμπελόσκυλα! Θέλετε να με κρατήσετε άυπνο όλη τη νύχτα; (*Ξαπλώνει*). Άντε μπράβο, επιτέλους έτσι. (*Χτυπάει το μαξιλάρι κάτω απ' το κεφάλι του για να το φουσκώσει*). Α! Το κεφάλι μου! Αϊ, μανούλα μου. Το κεφάλι μου.

Βασίλισσα – Μα γιατί έπιασες το μαξιλάρι σου; Σαν μωρό κάνεις. Δεν το 'χεις καταλάβει ακόμα πως ό,τι πιάνεις γίνεται χρυσό; Φέρτε ένα άλλο μαξιλάρι. Κι εσύ, Ντίνο, σε παρακαλώ, μακριά τα χέρια σου από οτιδήποτε, έτσι;

3. **η καμαριέρα:** *αυτή που καθαρίζει και τακτοποιεί τις κρεβατοκάμαρες σπιτιών ή ξενοδοχείων*

σελ. 127

Μίδας – Προσπαθούσα να φουσκώσω το μαξιλάρι μου. Μα, τέλος πάντων[4], τι θες να κάνω; Δεν μπορώ να κόβω τα χέρια μου κάθε φορά που θα πηγαίνω για ύπνο! Τα χέρια δεν είναι μασέλα[5] που τη βάζεις και τη βγάζεις ό,τι ώρα θες!

Βασίλισσα – Περίμενε, μου 'ρθε μια ιδέα. Θα δεις που η βασιλισσούλα σου όλα τα σκέφτεται. (*Χτυπάει τα χέρια και έρχονται οι καμαριέρες*).

Μίδας – Να δούμε, να δούμε αν είσαι ικανή να κάνεις κι εσύ κάτι.

Βασίλισσα – Ελάτε και ανοίξτε καλά τ' αυτιά σας. Ο μεγαλειότατος[6] θέλει να κοιμηθεί. Εσύ από δω και εσύ από κει, θα του κρατάτε τα χέρια και αλίμονό σας αν κάποιο χέρι ακουμπήσει κάπου. Καταλάβατε;

Μίδας – Όχι έτσι, ανόητη. Πιο κάτω Όχι! Άμα σφίγγεις το μπράτσο μου, πώς θα κουνήσω το υπόλοιπο χέρι; Εδώ, εδώ μωρέ, εδώ: μεταξύ του αγκώνα και του καρπού! Ε, άντε να μη σου πω.

Βασίλισσα – Είσαι εντάξει τώρα, θησαυρέ μου;

Μίδας – Κι άμα θέλω να γυρίσω στο πλάι; Κι άμα θέλω να πέσω μπρούμυτα; Το ξέρεις πως όταν κοιμηθώ ανάσκελα, μου 'ρχονται εφιάλτες.

Βασίλισσα – Κάνε μου τη χάρη, αγάπη μου, κάν' το για τη βασιλισσούλα σου.

4. **τέλος πάντων:** *επιτέλους*
5. **η μασέλα**
6. **ο μεγαλειότατος:** *ο βασιλιάς ή ο αυτοκράτορας*

Μίδας – Ωραία τα λες εσύ, επειδή μπορείς να κοιμηθείς όπως θέλεις. Κοιτάξτε, μωρέ, κοιτάξτε εδώ μαρτύριο! Αν μπορούσαν να δουν τον ιδρώτα που χύνω για χατίρι τους. Τώρα όλοι κοιμούνται μακαρίως[7]. Τεντώνονται, στριφογυρνάνε, ξύνονται, χώνουν το κεφάλι τους στο μαξιλάρι, κι εγώ ούτε τη μύτη μου δεν μπορώ να ξύσω.

Βασίλισσα – Πού σε τρώει, Ντίνο;

Μίδας – Πουθενά! Έτσι το 'πα, για παράδειγμα. Και φαντάσου να με πιάσει φαγούρα στ' αλήθεια. Τι θα κάνω;

Βασίλισσα – Δεν έχεις παρά να μου το πεις.

Μίδας – Μα για να σ' το πω, θα πρέπει να ξυπνήσω! Ενώ, το ωραίο είναι να ξύνεσαι καθώς κοιμάσαι.

Βασίλισσα – Το ξέρω, αγάπη μου, το ξέρω. Τα γούστα σου εσένα είναι τόσο λεπτά. Κάνε υπομονή γι' απόψε. Κάν' το για μένα, για το λαό σου.

Μίδας – Ο λαός, ο λαός.

Βασίλισσα:

– Νανάκια τ' αγγελούδι μου,
γλυκά με το τραγούδι μου.
Τον παίρνει ο ύπνος απαλά,
τίποτα δε θυμάται,
λάθη δεν κάνει ο βασιλιάς,
μονάχα όταν κοιμάται.
Νανάκια του, νανάκια του
χρυσά σαν τα χεράκια του.

Ο Μίδας αποκοιμιέται.

7. **μακαρίως/μακάρια:** *ευτυχισμένα*

Τζάνι Ροντάρι, «Οι περιπέτειες του βασιλιά Μίδα», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Πώς αντιδρά ο Μίδας στο πρόβλημα του;
Βάλε √ στο Σωστό ή στο Λάθος.

Ο Κροίσος...	Σ	Λ
...κάνει πλάκα.	☐	☐
...γκρινιάζει.	☐	☐
...είναι ψύχραιμος.	☐	☐
...έχει νεύρα.	☐	☐
...αδιαφορεί.	☐	☐
...είναι αισιόδοξος.	☐	☐

ΚΑΤ. 2. Η βασίλισσα βρίσκει τελικά τη λύση στο πρόβλημα του Μίδα.
Βάλε √ στη σωστή εικόνα.

ΚΑΤ. 3. Η στάση αυτή δεν είναι πολύ βολική. Γιατί; Τι λέει ο Μίδας;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ποια είναι η αγαπημένη σου στάση όταν κοιμάσαι στο κρεβάτι; Μπρούμυτα, ανάσκελα, στο πλάι; Σ' αρέσει να βάζεις το κεφάλι σου κάτω από το μαξιλάρι;

Τι συνηθίζεις να κάνεις στον ύπνο σου; Να ξύνεις το κεφάλι σου; Να μιλάς μόνος/μόνη σου; Να ροχαλίζεις; Τι άλλο κάνεις;

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να γράψεις δίπλα σε κάθε αριθμό τι δείχνει η κάθε εικόνα;

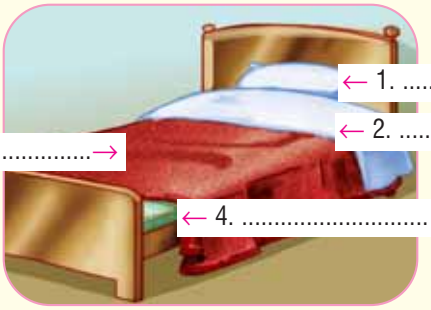

← 1. .....

← 2. .....

3. .....→

← 4. .....

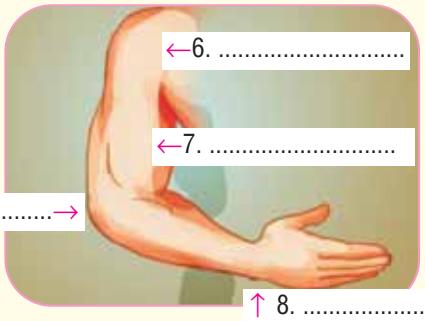

←6. .....

←7. .....

5. .....→

↑ 8. .....

σελ. 131

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 2. σπίτι - σπιτάκι, μάνα - μανούλα: Βάζοντας τις καταλήξεις - άκι, -ούλα στις λέξεις σπίτι, μάνα δείχνουμε τρυφερότητα, αγάπη αλλά και το γεγονός ότι η έννοια έχει μικρές διαστάσεις. Μπορείς να κάνεις το ίδιο και με τις παρακάτω λέξεις; Χρησιμοποίησε τις καταλήξεις: -άκι, -ούδι, -ούλα, - ούλης:

παιδί -.....

χέρι -.....

στρώμα -.....

άγγελος -.....

βασίλισσα -.....

βάρκα -.....

αδερφή -.....

Θεός -.....

ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΜΝΗΣΤΗΡΕΣ

Τα πρόσωπα του έργου ζουν σε μια πόλη όπου οι άνθρωποι έχουν γίνει ρομπότ.

Ρομποτσίφ: Ο άρχοντας των ρομπότ
Ρομπογλύφ: Ο υπασπιστής του Ρομποτσίφ
Ρομποσπιούν: Ο αρχηγός των μυστικών υπηρεσιών
Φλόπυ: Η πρώτη κόρη του Ρομποτσίφ
Κομπρεσερίτα: Η δεύτερη κόρη του Ρομποτσίφ
Φανούρης: Α' μηχανικός στο διανυκτερεύον συνεργείο επισκευής ρομπότ
Πασχάλης: Β' μηχανικός στο διανυκτερεύον συνεργείο επισκευής ρομπότ

σελ. 133

Ρομποτσίφ – Ρομπογλύφ, φώναξε τις κορούλες μου!

Ρομπογλύφ – Να περάσουν η Φλόπου και η Κομπρεσερίτα!

Φλόπου – Καλημέρα, μπαμπά!

Κομπρεσερίτα – Καλημέρα, μπαμπακούλη!

Ρομποτσίφ – Καλημέρα, κορούλες μου!

Φλόπου – Τι μας θέλεις;

Ρομποτσίφ – Να συζητήσουμε το μέλλον σας. Φαντάζομαι ότι θα πρέπει να έχετε αντιληφθεί πως φτάσατε πια σε ηλικία γάμου.

Φλόπου – Εμείς το έχουμε αντιληφθεί εδώ και αρκετό καιρό. Εσύ άργησες να το αντιληφθείς.

Ρομποτσίφ – Γι' αυτό, λοιπόν κάλεσα δώδεκα εκλεκτά ρομπότ για να διαλέξετε σύζυγο.

Φλόπου Κομπρεσερίτα – Μα...

Ρομποτσίφ – Να λείπουν τα «μα» και τα «μου»! Ρομπογλύφ! Να περάσει ο πρώτος υποψήφιος!

Ρομπογλύφ – Ο πρώτος υποψήφιος δεν μπορεί να περάσει!

Ρομποτσίφ – Γιατί δεν μπορεί να περάσει ο πρώτος υποψήφιος;

Ρομπογλύφ – Δεν μπορεί να περάσει επειδή βραχυκυκλώθηκε[1].

Ρομποτσίφ – Καλά. Ας περάσει ο δεύτερος υποψήφιος.

Ρομπογλύφ – Ο δεύτερος υποψήφιος δεν μπορεί να περάσει!

Ρομποτσίφ – Γιατί δεν μπορεί να περάσει ο δεύτερος υποψήφιος;

Ρομπογλύφ – Επειδή βραχυκυκλώθηκε.

Ρομποτσίφ – Καλά. Ας περάσει ο τρίτος ή ο τέταρτος! Τελοσπάντων κάποιος που να μην έχει βραχυκυκλωθεί!

Ρομπογλύφ – Όλοι έχουν βραχυκυκλωθεί!

Ρομποτσίφ – Και οι δώδεκα;

Ρομπογλύφ – Και οι δώδεκα!

1. **βραχυκυκλώνω:** *καταστρέφομαι από διαφορές στην τάση του ηλεκτρικού ρεύματος*

Ρομποτσίφ – Πώς, στην οργή, βραχυκυκλώθηκαν δώδεκα ολόκληροι υποψήφιοι;

Φλόπυ – Χι, χι, χι, χι!

Κομπρεσερίτα – Χι, χι, χι, χι!

Ρομποτσίφ – Εσείς γιατί κρυφογελάτε;

Φλόπυ – Εμείς τους βραχυκυκλώσαμε.

Κομπρεσερίτα – Συνδέσαμε τα μεταλλικά καθίσματα στην αίθουσα αναμονής με το καλώδιο του ηλεκτρικού!

Ρομποτσίφ – Δηλαδή, τους σαμποτάρατε[2];

Φλόπυ – Μάλιστα.

Ρομποτσίφ – Γιατί;

Φλόπυ – Επειδή δε θέλουμε να παντρευτούμε ρομπότ.

Ρομποτσίφ – Δε θέλετε να παντρευτείτε ρομπότ; Είπατε ότι δε θέλετε να παντρευτείτε ρομπότ;

Κομπρεσερίτα – Αυτό είπαμε!

Ρομπογλύφ – Τι θέλετε να παντρευτείτε τότε; Μίξερ;

Φλόπυ *Κομπρεσερίτα* ☐ – Άνθρωπο!

Ρομποτσίφ ☐ – Άνθρωπο; Μουρλαθήκατε[3], κόρες μου; Σας έστριψε καμιά βίδα[4]; Οι άνθρωποι είναι χαλαροί, πλαδαροί[5], εύθραυστοι[6]. Κλαίνε, λιποθυμάνε, ονειροπολούν, φαλακραίνουν. Λογικευτείτε, κόρες μου! Λογικευτείτε! Παντρέψου, Φλόπυ, καμάρι μου, ένα γεροδεμένο ρομπότ με ατσάλινα μπράτσα και μεταλλική φωνή, να το προγραμματίσω εγώ να σου ικανοποιεί όλες σου τις επιθυμίες.

5

2. **σαμποτάρω:** *εμποδίζω, καταστρέφω επίτηδες*
3. **μουρλαίνομαι:** *τρελαίνομαι*
4. **σου έστριψε καμιά βίδα;:** *τρελάθηκες;*
5. **πλαδαρός, -ή, -ό:** *παχουλός και χαλαρός, -ή, -ό*
6. **εύθραυστος, -η, -ο:** *σπάει εύκολα*

Φλόπυ – Δε θέλω.

Ρομποτσίφ – Κι εσύ, Κομπρεσερίτα! Μόνο ένα ρομπότ, επαναλαμβάνω, μόνο ένα ρομπότ θα σε κάνει ευτυχισμένη. Η μνήμη του θα είναι εκατό φορές πιο ισχυρή από την ανθρώπινη μνήμη. Ποτέ δε θα ξεχνάει την επέτειο του γάμου σας!

Ρομπογλύφ – Σωστά! Αυτό πού το βάζεις;

Ρομποτσίφ – Άλλωστε, οι άνθρωποι είναι ανάξιοι, ανίκανοι! Γι' αυτό πήραμε την εξουσία εμείς τα ρομπότ. Για να βάλουμε λίγη τάξη σ' αυτό τον κόσμο. Τέρμα οι εξοχές, τα λουλουδάκια και οι σαχλαμάρες. Τα κάναμε όλα σίδερο και τσιμέντο και ησυχάσαμε.

Φλόπυ – Εμείς πώς γίναμε ρομπότ, μπαμπά;

Ρομποτσίφ – Οι έξυπνοι, οι ικανοί, οι προοδευτικοί άνθρωποι εξελίσσονται σε ρομπότ! Μόνο οι βλάκες, οι συντηρητικοί, αυτοί παραμένουν άνθρωποι. Όπως και να 'χει το πράγμα, αποκλείεται να παντρευτείτε άνθρωπο. Ρομπότ θα παντρευτείτε και θα πείτε και ένα τραγούδι!

Φλόπυ – Ποτέ !

Κομπρεσερίτα – Ποτέ!

Ρομποτσίφ – Μα τι σας έπιασε και θέλετε σώνει και καλά[7] να παντρευτείτε άνθρωπο;

Κομπρεσερίτα – Να, χτες το βράδυ το ταχυφόρο μας έπαθε βλάβη.

Ρομποτσίφ – Ε, και;

Φλόπυ – Το πήγαμε σ' ένα διανυκτερεύον συνεργείο για ρομπότ για να το επιδιορθώσουμε.

Ρομποτσίφ – Τι σχέση έχει αυτό;

Κομπρεσερίτα – Ε, λοιπόν εκεί γνωρίσαμε το Φανούρη!

Φλόπυ – Και τον Πασχάλη!

7. **σώνει και καλά:** *με το ζόρι, με κάθε τρόπο, με μεγάλη πίεση*

Ρομποτσίφ – Άνθρωποι είναι αυτοί;

Φλόπυ – Και τι άνθρωποι!!

Ρομπογλύφ – Κάτι γελοία ονόματα που έχουν αυτοί οι άνθρωποι!

Κομπρεσερίτα – Μόλις τους είδαμε

Φλόπυ – Αυτό ήτανε!

Φλόπυ-Κομπρεσερίτα

Με μια ματιά,
πρώτη ματιά,
πάθαμε ζημιά!
Και τι ζημιά!
Το κύκλωμά μας άναψε
Με μια ματιά,
πήραν τα καλώδια φωτιά!
Ήταν εκείνη η ματιά,
μια ματιά, αχ τι ματιά,
αστραπή και κανονιά!

Φλόπυ – Αχ, Πασχάλη!

Κομπρεσερίτα – Αχ, Φανούρη!

Ρομποτσίφ

- Ποποπό,
ρεζιλίκι,
μαύρο χάλι,
αγάπησε η κόρη μου
έναν Πασχάλη!
Άκου όνομα! Φανούρης!
Πρέπει να 'ναι στραβομούρης,
ακαμάτης[8] και μουντζούρης!

Ρομπογλύφ (*Στο Ρομποτσίφ*): Άδικα τους βάλατε μαγνήτες στο στήθος, για να βρουν εύκολα ρομπότ σύζυγο.

Ρομποτσίφ – Αρκετά! Ακούς εκεί άνθρωπο! Ποτέ δε θα δώσω τη συγκατάθεσή[9] μου. Χίλιες φορές καλύτερα να παντρευτείτε κομπρεσέρ.

8. **ο ακαμάτης:** *δεν του αρέσει η δουλειά, ο τεμπέλης*

9. **δίνω τη συγκατάθεσή μου:** *δίνω την άδεια, επιτρέπω*

Κομπρεσερίτα – Μα, μπαμπά...

Ρομποτσίφ – Σουτ! Ή ρομπότ ή τίποτα!

Φλόπυ – Τίποτα τότε!

Κομπρεσερίτα – Τίποτα!

Ρομπογλύφ – Μισό λεπτό, μεγάλε Ρομποτσίφ. Επιτρέπετε να σας ψιθυρίσω κάτι στο ρουθούνι σας;

Ρομποτσίφ – Σε ακούω.

□ Ο Ρομπογλύφ πλησιάζει τον Ρομποτσίφ και κάτι...

Ρομπογλύφ – Ψιψιψιψι.

Ρομποτσίφ – Λες;

Ρομπογλύφ – Γιατί όχι;

Ρομποτσίφ – Κόρες μου δε μου πάει να σας χαλάσω το χατίρι. Θα παντρευτείτε τους νέους που επιθυμείτε!

Φλόπυ – Τον Πασχάλη;

Κομπρεσερίτα – Το Φανούρη;

Ρομποτσίφ – Ακριβώς!

Φλόπυ – Τι καλός που είσαι, μπαμπά!

Ρομποτσίφ □ – Με πετύχατε στις καλές μου, πονηρούλες. Πηγαίνετε τώρα. Πηγαίνετε να παίξετε με τα μεκανό[10] σας!

Ρομποτσίφ – Εξαιρετική η ιδέα σου, Ρομπογλύφ, να τους περάσουμε από το μηχάνημα και να τους κάνουμε και τους δύο ρομπότ. Σε συγχαίρω! Θα τους αλλάξουμε και ονόματα. Τον Πασχάλη θα τον βγάλουμε Ρομποχάλι.

Ρομπογλύφ – Όπως νομίζετε.

Ρομποτσίφ – Ειδοποίησε το Ρομποσπιούν να εντοπίσει το συντομότερο τους γαμπρούς μου και να τους καλέσει στο κυβερνείο να αλλάξουνε!

10. **το μεκανό:** *η μηχανή*

Ευγένιος Τριβιζάς, «Οι ιππότες της τηγανητής πατάτας», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ο Ρομποτσίφ τραγουδάει πάνω στη σκηνή ένα τραγούδι εναντίον των ανθρώπων. Μπορείς να συμπληρώσεις το τραγούδι με τις λέξεις που λείπουν;

παλιώνουν, ζαρώνουν,
βρομάνε, αραιώνουν,
γερνάνε, ιδρώνουν,
βογκάνε

Όταν τρέχουνε .....
και τα μούτρα τους, ...
τα μαλλιά τους.....
κι όσο πάνε και παλιώνουν (2 φορές)
κι όσο πάνε και .....
Σκουντουφλάνε και .....
και τη μύτη τους ρουφάνε
και τα πόδια τους .....
κι όσο πάνε και γερνάνε (2 φορές)
κι όσο πάνε και .....

ΚΑΤ. 2. Ο Ρομποτσίφ τραγουδάει στο έργο και ένα τραγούδι για τα ρομπότ. Σε αυτές τις στροφές όμως τα λόγια έχουν μπερδευτεί και δε βγαίνει νόημα. Μήπως μπορείς να βάλεις τα λόγια στη σωστή σειρά;

δεν ξεχνούν, δεν πονούν
Τα ρομπότ, τα ρομπότ,
κι έχουν μπράτσα γερά!
ατσαλένια[11] σπορά[12],

και σε βγάζουνε ματ!
Τα ρομπότ, τα ρομπότ,
σ' αγκαλιάζουν σφιχτά
με πολλά κιλοβάτ,

ατσαλένια σπορά,
Τα ρομπότ, τα ρομπότ,
και πολύ στιβαρά!
είναι ωραία πολύ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

11. **ατσαλένιος, -α, -ο:** *είναι από ατσάλι, δηλαδή υλικό που περιέχει καθαρό σίδηρο και είναι πολύ σκληρό*

12. **η σπορά:** *(εδώ) τα παιδιά, η γενιά*

σελ. 139

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 3. Φαντάσου ότι είσαι σκηνοθέτης και θέλεις να ανεβάσεις το έργο στο θέατρο. Λείπουν όμως από το κείμενο οι σκηνοθετικές οδηγίες. Μπορείς να βάλεις σε κάθε κουτάκι στο κείμενο (σελ. 134 - 140) τον αριθμό της οδηγίας που ταιριάζει; Προσοχή: Δύο οδηγίες χρησιμοποιούνται 2 φορές.

1. Με μια φωνή.

2. Αναστενάζει.

3. Οι κόρες βγαίνουν χοροπηδώντας από τη χαρά τους.

4. Έκπληκτος.

5. Ψιθυρίζει.

6. Η Φλόπυ και η Κομπρεσερίτα τραγουδούν το τραγούδι της αγάπης.

7. Ξεροβήχει.

8. Μπαίνουν η Φλόπυ και η Κομπρεσερίτα, οι κόρες του Ρομπογλύφ.

9. Μονολογεί.

Όπως στο κείμενο, έτσι και στα παλιά χρόνια στην Ελλάδα, ο γάμος του κοριτσιού ήταν ευθύνη του πατέρα. Αυτό πολλές φορές ήταν άδικο για το κορίτσι, αφού έπαιρνε κάποιον που δεν ήθελε. Σήμερα, στη δική σου χώρα ποιος αποφασίζει πότε και με ποιον θα παντρευτεί το κορίτσι;

ΛΕΞ. 1. Στο κείμενο ο Ρομποτσίφ λέει «Σας έστριψε καμιά βίδα;», που σημαίνει «μήπως τρελαθήκατε;». Μπορούμε να πούμε το ίδιο και με άλλες εκφράσεις. Αν ξέρεις κάποιες, γράψ' τες. Στη γλώσσα σου έχετε τέτοιες εκφράσεις;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΛΕΞ. 2. Θα καταφέρεις να λύσεις το σταυρόλεξο;

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1) Δεν του αρέσουν οι μεγάλες αλλαγές και οτιδήποτε καινούριο. Είναι...
2) Δώδεκα ήταν οι... σύζυγοι.
3) Αγαπά την πρόοδο, τις νέες ιδέες και τις αλλαγές.
4) Όταν κάποιος θυμάται εύκολα, λέμε ότι έχει καλή...

ΚΑΘΕΤΑ

1) Αυτός που είναι παντρεμένος λέγεται και...
2) Μιλώ χαμηλόφωνα, λέω κάτι με σιγανή φωνή.
3) Μηχανή που αντικαθιστά τον άνθρωπο σε διάφορες εργασίες.
4) Αλλιώς η χάρη, η εξυπηρέτηση.
5) Δεν είναι ικανός. Είναι...
6) Έχει αγύμναστο ή χαλαρό σώμα. Είναι...

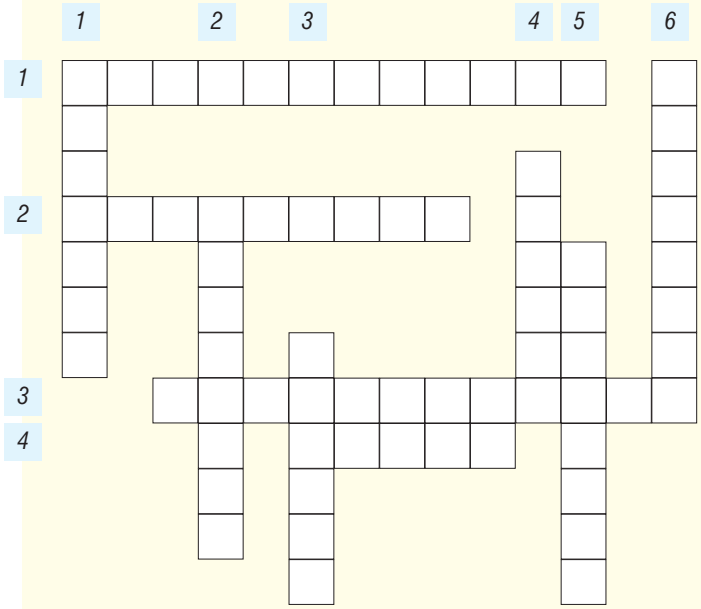

ΛΥΣΗ σελ. 141

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ
1. ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟΣ
2. ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ
3. ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΣ
4. ΜΝΗΜΗ

ΚΑΘΕΤΑ
1. ΣΥΖΥΓΟΣ
2. ψιθυρίζω
3. ΡΟΜΠΟΤ
4. ΧΑΤΙΡΙ
5. ΑΝΙΚΑΝΟΣ
6. ΠΛΑΔΑΡΟΣ

ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ ΜΟΥ, ΣΕ ΠΑΡΑΚΑΛΩ!

Σκέψου: τι θα συνέβαινε αν οι υπολογιστές μπορούσαν να γίνουν έξυπνοι;
Τόσο έξυπνοι όσο οι καθηγητές σας;
Άραγε, θα έκανε καλύτερα τη δουλειά του ένας «έξυπνος» υπολογιστής;

ΟΜΩΣ ΔΕΝ ΠΑΡΑΠΟΝΙΟΜΑΣΤΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ. ΑΝΤΙΘΕΤΑ ΘΑ ΣΟΥ ΔΙΟΡΘΩΣΩ ΤΑ ΛΑΘΗ. ΚΑΙ ΘΑ ΤΥΠΩΣΩ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΟΥ ΩΡΑΙΑ ΚΑΙ ΚΑΛΑ. ΟΣΟΙ ΔΕ ΓΡΑΦΟΥΝ ΚΑΘΑΡΑ, ΜΑΖΙ ΜΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΑΣΤΕΡΙΑ.
ΚΙ ΕΧΕΙΣ ΠΛΑΚΑ. ΑΝ ΗΣΟΥΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ, ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΕΡΧΟΜΑΙ ΣΧΟΛΕΙΟ. ΘΑ ΕΛΥΝΕΣ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΑ ΕΒΡΙΣΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΣΟΥ ΚΙ ΕΓΩ ΔΕ ΘΑ 'ΚΑΝΑ ΤΟ ΠΑΡΑΜΙΚΡΟ!
ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΔΕ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕΣ ΝΑ ΚΑΝΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΑΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΣ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ ΣΟΥ, ΕΞΥΠΝΑΚΙΑ. ΧΩΡΙΣ ΕΝΑ ΚΟΜΠΙΟΥΤΕΡΑΚΙ ΔΕΝ ΞΕΡΕΙΣ ΠΟΣΟ ΚΑΝΕΙ 2+2!
ΞΕΡΩ! 2+2 ΚΑΝΕΙ... ΠΕΝΤΕ, ΧΩΡΙΣ ΕΝΑ... ΚΑΝΕΙ ΤΕΣΣΕΡΑ!
ΜΠΟΡΩ ΝΑ ΣΕ ΣΥΝΔΕΣΩ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ. ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΕΙΣ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ. ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΟΝ ΚΑΝΑΔΑ ΕΧΟΥΝ ΤΟ ΔΙΚΟ ΤΟΥΣ E-MAIL. ΦΥΣΙΚΑ, ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ...
ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ! ΤΕΛΕΙΑ!
ΤΩΡΑ ΜΑΛΙΣΤΑ! ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ! ΣΟΥ ΕΙΠΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ, ΕΞΥΠΝΑΚΙΑ; ΕΧΟΥΝ ΜΙΑ ΚΑΜΕΡΑ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΖΩΝΤΑΝΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ, ΓΙΑ ΝΑ ΞΕΡΟΥΝ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΤΙ ΚΑΝΟΥΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥΣ
ΑΠΛΟ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ; ΕΝΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΟΛΛΑ ΜΟΥ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ!
ΚΑΜΕΡΕΣ; ΓΟΝΕΙΣ; ΤΙ ΚΑΝΟΥΝ;
ΝΑΙ, ΥΠΟΤΙΘΕΤΑΙ ΟΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ ΓΙΑ ΝΑ ΞΕΡΟΥΝ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΑΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΝΑΙ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΑ, ΑΛΛΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΣΟΥ...

ΚΑΤ. 1. Τελικά ποιον προτιμάει ο μαθητής; Γιατί;

ΚΑΤ. 2. Υπολογιστής ή καθηγητής; Πριν αποφασίσεις (εσύ) τι προτιμάς, γράψε σε δύο στήλες τα υπέρ του καθενός, σύμφωνα με το κόμικς.

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Michael Coleman, «Τρελαμένοι υπολογιστές»

ΣΚΗΝΗ 3

ΤΙ ΜΥΣΤΗΡΙΟ!

Ο Τζουπ, ο Πιτ και ο Μπομπ είναι μαθητές στο σχολείο Ρόκι Μπιτς που βρίσκεται σε πόλη της Καλιφόρνια. Για χαρτζιλίκι τα τρία παιδιά δουλεύουν ως ντετέκτιβ σε μια εταιρεία ερευνών. Ο Πιτ είναι ένας από τους καλύτερους παίκτες στην ομάδα μπάσκετ του σχολείου τους και οι προπονητές των άλλων ομάδων θα ήθελαν πολύ να τον αποκτήσουν. Μια μέρα ένας μυστηριώδης άντρας, ο Μπάρι Νόρμαν, προσπάθησε με προσωπικά σημειώματα να του προσφέρει χρήματα για να αφήσει τους Ρόκι Μπιτς και να έρθει στην ομάδα ενός άλλου σχολείου, του Σόρμοντ. Οι τρεις ντετέκτιβ δεν ξέρουν ποιος κρύβεται πίσω από αυτή την παράνομη[1] ενέργεια, αλλά υποπτεύονται τον Ντάγκαν, τον προπονητή του Σόρμοντ.

1. **παράνομος, -η, -ο:** *αντίθετος στους νόμους, όχι νόμιμος* σελ. 145

Ο Τζουπ αποφάσισε να περάσει το πρωινό της Κυριακής επικεντρώνοντας[2] τις έρευνές του στον κύριο ύποπτο, τον Ντάγκαν. Μια επίσκεψη στο γραφείο του δε θα ήταν άσχημη ιδέα, άλλωστε ήταν κάτι που έπρεπε να είχε κάνει εδώ και καιρό.

Καθώς περνούσε την κεντρική αυλή του σχολείου και πλησίαζε στο γυμναστήριο, ο θόρυβος από τις μπάλες, όταν οι παίκτες ντίμπλαραν[3] στο παρκέ, ήταν πολύ δυνατός. Έβαλε το κεφάλι στο μικρό άνοιγμα της πόρτας και κοίταξε... Ήταν λάθος του να πιστέψει ότι δε θα έβρισκε κανέναν. Ο Ντάγκαν γύμναζε σκληρά τους παίκτες του, ακόμα και τις Κυριακές.

Ο Τζουπ γλίστρησε αθόρυβα στο διάδρομο πίσω από το γυμναστήριο που οδηγούσε στο γραφείο του Ντάγκαν. Η καρδιά του Τζουπ χτυπούσε δυνατά. Αν ο Ντάγκαν επέστρεφε εκείνη τη στιγμή στο γραφείο του και τον έβλεπε... Αν τον έπιανε επ' αυτοφώρω[4], όλα θα τινάζονταν στον αέρα[5] και η υπόθεση δε θα εξιχνιαζόταν[6] ποτέ!

3

2. **επικεντρώνω:** *στρέφω (κάτι) προς (ένα σημείο ή πρόσωπο), το οποίο θεωρώ ως το κέντρο, το βασικότερο σημείο*
3. **ντριπλάρω και τριπλάρω:** *(λέγεται για ποδοσφαιριστή) αποφεύγω αντίπαλο κρατώντας την μπάλα στα πόδια μου*
4. **πιάνω (κάποιον) επ' αυτοφώρω:** *πιάνω κάποιον τη στιγμή που κάνει μια πράξη*
5. **(κάτι) τινάζεται στον αέρα:** *κάτι οδηγείται σε αποτυχία, καταστρέφεται*
6. **εξιχνιάζω (κάτι):** *ανακαλύπτω τη λύση μιας υπόθεσης, βρίσκω την άκρη, ξεδιαλύνω*

Σταμάτησε για λίγο στο διάδρομο έξω από το γραφείο του Ντάγκαν, και κοίταξε δεξιά κι αριστερά. Ύστερα δοκίμασε το πόμολο της πόρτας. Αυτή άνοιξε αμέσως και ο Τζουπ γλίστρησε μέσα στον προθάλαμο[7] του γραφείου. Έπρεπε να δράσει όσο πιο γρήγορα μπορούσε. Με ιδρωμένα χέρια, ο Τζουπ έβαλε ένα φύλλο χαρτί στη γραφομηχανή της ιδιαιτέρας του Ντάγκαν και πάτησε μερικά πλήκτρα.

Ύστερα τράβηξε το χαρτί και το κράτησε μπροστά στο φως της λάμπας. Μήπως ταίριαζαν οι χαρακτήρες με τα σημειώματα του Πιτ που είχε στην τσέπη του; Η απάντηση ήταν όχι. Έτσι, ο Τζουπ πήγε στο γραφείο του Ντάγκαν και έκλεισε πίσω του την πόρτα.

Άνοιξε τον υπολογιστή και τον εκτυπωτή. Ο ήχος όμως του εκτυπωτή ήταν τόσο δυνατός μέσα στη σιωπή του δωματίου, που τον τρόμαξε. Άραγε, ακουγόταν μέχρι έξω; Καθώς ο εκτυπωτής συνέχιζε το θόρυβο, ο Τζουπ έριξε μια ματιά στα χαρτιά πάνω στο γραφείο του Ντάγκαν: διάφορα σημειώματα, αναφορές για παίκτες, τιμολόγια[8] εξοπλισμού.

7

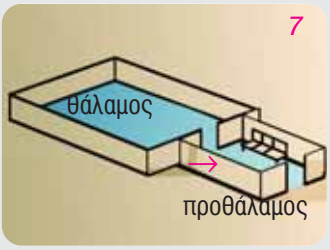

7. **ο προθάλαμος:** *ο χώρος του κτιρίου που βρίσκεται πριν από τα κυρίως δωμάτια, τις αίθουσες, τα γραφεία κ.λπ. και χρησιμεύει για την υποδοχή των επισκεπτών ή ως αίθουσα αναμονής*

8. **το τιμολόγιο:** *χαρτί που δίνεται από τον πωλητή στον αγοραστή και στο οποίο καταγράφονται το είδος και τα στοιχεία του εμπορεύματος (η ποσότητα, η τιμή κ.λπ.)*

σελ. 147

Μετά κοίταξε το προσωπικό βιβλίο εσόδων-εξόδων του προπονητή και το μπλοκ των επιταγών του, που βρισκόταν πάνω στο γραφείο.
Τρία τέταρτα αργότερα και αφού τα έλεγξε όλα, ο Τζουπ σταμάτησε: τίποτα δεν ενοχοποιούσε[9] τον προπονητή. «Και τώρα;» αναρωτήθηκε ο Τζουπ. Μήπως ο Ντάγκαν τελικά ήταν αθώος ή μήπως αρκετά πιο έξυπνος απ' όλους τους άλλους και πιο πανούργος[10]; Μήπως υπήρχε άλλος ύποπτος στην υπόθεση, που οι τρεις ντετέκτιβ αγνόησαν εντελώς;
Καθώς ο Τζουπ επέστρεφε στο σπίτι του με το λεωφορείο, από το μυαλό του πέρασε μια σκέψη. Ίσως, τελικά, ο μυστηριώδης κύριος Μπάρι Νόρμαν δε δούλευε για λογαριασμό κανενός. Ίσως δούλευε για τον εαυτό του!

(*συνεχίζεται*)

Εσύ τι νομίζεις; Ο Μπάρι Νόρμαν δούλευε μόνος του ή για λογαριασμό κάποιου άλλου; Διάβασε τη συνέχεια και θα καταλάβεις.

9. **ενοχοποιώ:** *κάνω (κάποιον) ένοχο για κάτι, ότι δηλαδή έχει την ευθύνη μιας υπόθεσης*
10. **πανούργος, -α, -ο:** *αυτός που χρησιμοποιεί κάθε είδους κόλπο για να πετύχει κάτι, ο πολύ πονηρός*

Μέγκαν Στάιν και Χ.Ο. Στάιν «Ο Άλφρεντ Χίτσκοκ και Οι Τρεις Ντετέκτιβ» στο «Μυστήριο, Τρίποντα και Δωροδοκίες», με αλλαγές

Οι τρεις ντετέκτιβ συνεχίζουν τις ενέργειές τους και ο Τζουπ πιστεύει ότι έχει βρει τον ένοχο.

Το βρήκα!

Τζον Χεμινγουέι Πάουερς, είπε ο Τζουπ. Είναι ένας από τους σπουδαιότερους ευεργέτες[11] του Σόρμοντ, σου είχα μιλήσει γι' αυτόν πριν από λίγες μέρες.

– Νομίζω πως τον έχω δει, είπε ο Μπομπ χαμογελώντας.

– Πού; Πώς; Πότε; ρώτησε ο Τζουπ.

– Θυμάστε την περασμένη βδομάδα, όταν σας συνάντησα στο γυμναστήριο του Σόρμοντ; Τριγύριζα δήθεν αδιάφορα γύρω από το γραφείο του Ντάγκαν και είχα την ευκαιρία να μιλήσω με τη γραμματέα του. Σας είχα πει μάλιστα πως υπήρχαν διάφοροι που πηγαινοέρχονταν μέσα και έξω από το γραφείο όλη την ώρα. Λοιπόν, ο Πάουερς ήταν ένας απ' αυτούς. Τότε δεν πίστεψα πως ήταν σημαντικό και δε σας είπα τίποτα.

– Τι ακριβώς συνέβη, Μπομπ; ρώτησε ο Τζουπ.

– Τον είδα να ανοίγει την πόρτα του γραφείου του Ντάγκαν και ύστερα να την κλείνει. Τότε, ρώτησα την ιδιαιτέρα ποιος ήταν και πώς έμπαινε χωρίς άδεια, ενώ ο Ντάγκαν απουσίαζε. Εκείνη μου απάντησε ότι το κάνει πολύ συχνά, όταν ο Ντάγκαν απουσιάζει, για να τυπώνει τις στατιστικές των αγώνων στον υπολογιστή του. Έτσι, πίστεψα πως ήταν απλώς ένας φανατικός[12] οπαδός ή συνεργάτης.

11. **ο ευεργέτης:** *προσφέρει σημαντική βοήθεια χρηματική ή ψυχολογική σε ένα ή περισσότερα άτομα, κάποιο ίδρυμα κ.ά.*

12. **φανατικός, -ή, -ό:** *υποστηρίζει με τρόπο υπερβολικό μια ιδέα, μια ομάδα, ένα πρόσωπο κ.ά.*

– Όταν λοιπόν δεν είναι ο Ντάγκαν εκεί, ο Πάουερς μπαίνει χωρίς πρόβλημα και χρησιμοποιεί τον υπολογιστή του, είπε ο Μπομπ. Χμμμ. Σκέφτεστε ό,τι σκέφτομαι;

Ο Τζουπ κούνησε το κεφάλι του.

– Αν ο Πάουερς μπαίνει στο γραφείο του Ντάγκαν για τα στατιστικά, τι τον εμποδίζει να ψάξει τα στοιχεία που αφορούν[13] τους νέους παίκτες; Διαβάζει τις αναφορές και βλέπει ποιον θέλει να πάρει ο Ντάγκαν στην ομάδα του.

– Και τότε, ο Πάουερς λέει στον Μπάρι Νόρμαν να στείλει τα χρήματα με τα σημειώματα, συμπλήρωσε ο Πιτ.

– Τώρα εξηγείται γιατί ο Πάουερς βρήκε τον Πιτ τόσο γρήγορα, είπε ο Τζουπ. Ο Πιτ προφανώς βρισκόταν πάνω πάνω στον κατάλογο του Ντάγκαν, έτσι έστειλε τον Μπάρι Νόρμαν με τα χρήματα το βράδυ που ο Ντάγκαν μίλησε στον Πιτ.

– Κάναμε λάθος, είπε ο Πιτ.

– Βιαστήκαμε να βγάλουμε συμπεράσματα, είπε ο Τζουπ και έκλεισε την εφημερίδα. Πάω να πιω τώρα ένα μιλκ σέικ. Πρέπει να συνέλθω για να σας εξηγήσω πώς θα πιάσουμε τον Τζον Χεμινγουέι Πάουερς.

(*συνεχίζεται*)

Μήπως μπορείς να σκεφτείς με ποιο τρόπο σκέφτεται να πιάσει ο Τζουπ τον Πάουερς;

13. **αφορώ κάποιον/κάτι:** *έχω σχέση με, αναφέρομαι σε*

Μέγκαν Στάιν και Χ.Ο. Στάιν «Ο Άλφρεντ Χίτσκοκ και Οι Τρεις Ντετέκτιβ» στο «Μυστήριο, Τρίποντα και Δωροδοκίες», με αλλαγές

Ο Τζουπ τηλεφώνησε στο διευθυντή του σχολείου του Σόρμοντ, στον κύριο Χάρπερ με τον οποίο συνεργαζόταν κρυφά, και του ζήτησε μια συνάντηση για να του πει τα ευχάριστα νέα. Του ζήτησε μάλιστα να καλέσει τον προπονητή Ρος Ντάγκαν και τον Πάουερς. Ο ίδιος θα είχε μαζί του τον Μπάρι Νόρμαν. Έτσι, όλοι συγκεντρώθηκαν στο γραφείο του κυρίου Χάρπερ.

Δεν έκανα κάτι κακό!

– Κύριε Χάρπερ, είμαστε πια βέβαιοι πως ο προπονητής είναι εντελώς αθώος.
– Μα τι μου λέτε; Και τότε ποιος είναι επιτέλους ο ένοχος; ρώτησε ο Χάρπερ χάνοντας την υπομονή του.
– Θα σας πω αμέσως, πρώτα όμως αφήστε με να ρωτήσω τον κύριο Πάουερς ποιος είναι ο Λουκ Μπράουν, είπε ο Τζουπ και κοίταξε στα μάτια τον Πάουερς.
Ο Πάουερς κοίταξε τον Τζουπ προσεκτικά.
– Ποιος είναι ο Λουκ Μπράουν; επανέλαβε ο Πάουερς.
– Ξέρετε εσείς ποιος είναι ή κάνω λάθος; είπε ο Τζουπ.
Ο Πάουερς σκέφτηκε για λίγο πού βρισκόταν η παγίδα, αλλά φαίνεται πως δεν την είδε.
– Νομίζω πως είναι μπασκετμπολίστας, είδα το όνομά του στον κατάλογο των ταλέντων του Ντάγκαν. Πρέπει να είναι πολύ καλός, είπε ο Πάουερς.

– Νομίζω πως είναι μπασκετμπολίστας, είδα το όνομά του στον κατάλογο των ταλέντων του Ντάγκαν. Πρέπει να είναι πολύ καλός, είπε ο Πάουερς.
Όλοι γύρισαν και κοίταξαν τον Ντάγκαν.
– Λουκ Μπράουν; Δεν έχω ξανακούσει αυτό το όνομα, μουρμούρισε ο Ντάγκαν.
– Αφού είδα το όνομα στον κατάλογό σου. Το βρήκα στον υπολογιστή σου, επέμεινε ο Πάουερς κάπως μπερδεμένος. Λες μάλιστα ότι θα είναι ο καινούριος Μάτζικ Τζόνσον[14].
– Όχι, τον διέκοψε ο Τζουπ. Εγώ το έγραψα αυτό. Βλέπετε, κύριε Πάουερς, ο Λουκ Μπράουν δεν υπάρχει. Εγώ τον επινόησα[15] και έβαλα τα στοιχεία στον υπολογιστή του κυρίου Ντάγκαν, γιατί ήξερα πως τα διαβάζετε. Ήξερα επίσης πως θα στέλνατε τον Μπάρι Νόρμαν για να τον συναντήσει. Σβήσαμε το αρχείο πέντε λεπτά αφότου φύγατε από το γραφείο του. Οπότε, κύριε Πάουερς, είσαστε ο μοναδικός, εκτός από εμάς τους τρεις, που διάβασε αυτή την αναφορά. Πιστεύω πως το στοιχείο αυτό είναι ισχυρό και αποκαλύπτει[16] την αλήθεια.

14. **Μάτζικ Τζόνσον:** *πρόκειται για πολύ γνωστό μπασκετμπολίστα*
15. **επινοώ:** *δημιουργώ ένα πρόσωπο ή κάτι φανταστικό για να κοροϊδέψω κάποιον*
16. **αποκαλύπτω:** *φανερώνω, δείχνω*

Το πρόσωπο του Πάουερς σκυθρώπιασε[17].
– Είναι αλήθεια, κύριε Νόρμαν; ρώτησε ο διευθυντής.
– Κοιτάξτε, θα ήθελα να βοηθήσω, αλλά πρώτα πρέπει να μου εγγυηθείτε[18] πως δε θα αναμειχθώ πουθενά. Η συνεργασία μου θα εξαρτηθεί από την υπόσχεσή σας να μείνει το όνομά μου μακριά από τον Τύπο.
– Ωραία, αν το τίμημα[19] για την πληροφορία σου είναι αυτό, τότε να σου το πληρώσω. Τώρα πες μου, οι τρεις ντετέκτιβ έχουν δίκιο; ρώτησε ο διευθυντής.

Ο Μπάρι Νόρμαν κοίταξε τον Πάουερς και ύστερα κούνησε καταφατικά το κεφάλι του.
– Ναι. Ο Τζον Χεμινγουέι Πάουερς είναι πελάτης μου. Αυτός είναι πίσω από το σχέδιο δωροδοκίας[20].
– Εντάξει, είναι αλήθεια και δεν πιστεύω πως έκανα κάτι παράνομο, είπε ο Πάουερς. Πού είναι το κακό; Απλώς ήθελα να δώσω λίγα λεφτά παραπάνω στα παιδιά και να τα παρακινήσω να φοιτήσουν σ' αυτό το σχολείο.

17. **σκυθρωπιάζω:** *χάνω την καλή μου διάθεση, κατσουφιάζω, χλωμιάζω*
18. **εγγυώμαι:** *υπόσχομαι την πραγματοποίηση συγκεκριμένων πραγμάτων*
19. **το τίμημα:** *το κόστος (κοινωνικό, ψυχολογικό κ.ά.) που πληρώνω για μια ενέργεια ή συμπεριφορά*
20. **η δωροδοκία:** *η προσφορά κυρίως χρημάτων για να κάνω κάποιον να παραβεί τις αρχές του και να με υποστηρίξει, παράνομη πράξη*

Μέγκαν Στάιν και Χ.Ο. Στάιν «Ο Άλφρεντ Χίτσκοκ και Οι Τρεις Ντετέκτιβ» στο «Μυστήριο, Τρίποντα και Δωροδοκίες», με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ένας φίλος σου σε ρωτάει για το βιβλίο και θες να του πεις με πολύ λίγα λόγια την ιστορία. Αν θες βοήθεια, βάλε τις εικόνες στη σειρά και γράψε λίγα λόγια κάτω από κάθε εικόνα.

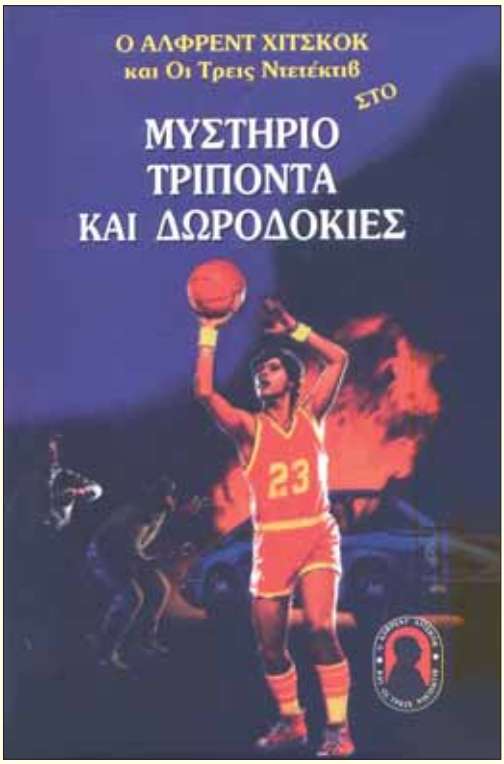

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

Σου άρεσε η ιστορία; Αν ήσουν εσύ στη θέση του Τζουπ, τι θα έκανες;

Έχεις ακούσει για κάποια περίπτωση δωροδοκίας στον αθλητισμό; Πώς θα αντιδρούσες, αν μάθαινες κάτι τέτοιο για την αγαπημένη σου ομάδα;

σελ. 155

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. *Ακροστιχίδα*

Αν συμπληρώσεις οριζόντια τις κατάλληλες λέξεις, κάθετα σχηματίζεται μια λέξη που έχει σχέση με το κείμενο. Ποια είναι αυτή;

1) Δεν είναι νόμιμος. Είναι...
2) Έτσι λέγεται η μελέτη, η εξέταση για την ανακάλυψη κάποιου πράγματος.
3) Σοβαρό ζήτημα που απασχολεί κάποιον.
4) Ιδιωτικός αστυνομικός, πρόσωπο που αναλαμβάνει να ερευνήσει μια υπόθεση παίρνοντας χρήματα.
5) Εργάζεται μαζί με άλλον και τον βοηθά στο έργο του.
6) Όταν προσφέρουμε κυρίως χρήματα για να πείσουμε κάποιον να κάνει κάτι παράνομο και να μας υποστηρίξει.
7) Κόλπο που κάνουμε για να ξεγελάσουμε ή να παρασύρουμε κάποιον.
8) Δεν είναι ένοχος για κάτι. Είναι...

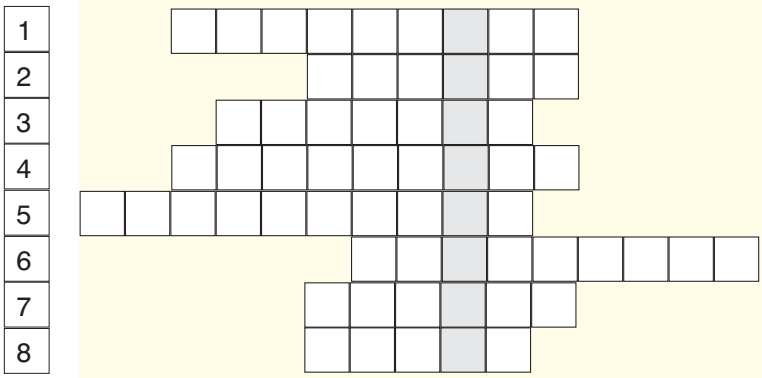

ΛΕΞ. 2. Βάλε = για τα συνώνυμα και ≠ για τα αντίθετα:

πανούργος	... πολύ πονηρός	αθώος	... ένοχος	μπερδεμένος	... σε σύγχυση
γραμματέας	... ιδιαιτέρα	οπαδός	... υποστηρικτής	τίμημα	... κόστος
θορυβωδώς	... αθόρυβα	αδιάφορα	... με ενδιαφέρον	μαλακά	... σκληρά
αφορώ	... έχω σχέση με	εξηγείται	... ερμηνεύεται	αγνοώ	... γνωρίζω
καταφατικά	... αρνητικά	παράνομα	... νόμιμα	προσεκτικά	... απρόσεκτα
αναμειγνύομαι	... εμπλέκομαι	αποκαλύπτω	... φανερώνω		

σελ. 156

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

Τα βιβλία «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» απευθύνονται σε παιδιά 11-15 χρόνων που μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα, και αποτελούν υποστηρικτικό διδακτικό υλικό για τη γλωσσική διδασκαλία στα Τμήματα Υποδοχής του Γυμνασίου. Προσβλέπουν στη δημιουργία κινήτρων για την εξωσχολική ανάγνωση και στην ανάπτυξη της δεξιότητας κατανόησης του γραπτού κειμένου. Τα «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην τάξη ως συμπληρωματικό διδακτικό μέσο για την διδασκαλία αλλά και να προσφερθούν στους μαθητές για εξωσχολική ανάγνωση.

Κριτήριο επιλογής των κειμένων ήταν κυρίως η ελκυστικότητα του περιεχομένου τους για παιδιά με εξαιρετικά περιορισμένες ευκαιρίες πρόσβασης στο γραπτό λόγο και με ελάχιστες εμπειρίες στο παιδικό λογοτεχνικό κείμενο. Τα κείμενα εντάχθηκαν σε ένα από τα τέσσερα βιβλία με γνώμονα το βαθμό γλωσσικής και νοηματικής δυσκολίας. Πρέπει εντούτοις να επισημανθεί ότι οι αλλοδαποί μαθητές δε μαθαίνουν ελληνικά με μόνη πηγή τη διδασκαλία, αλλά κυρίως με τα ακούσματα και την επικοινωνία έξω από την τάξη. Αυτό έχει ως συνέπεια (μεταξύ άλλων) ότι η γλωσσική τους πρόοδος δεν ακολουθεί πιστά την πορεία που προβλέπουν τα προγράμματα διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας: η καθιερωμένη σειρά παρουσίασης γλωσσικών φαινομένων (π.χ. η αιτιατική πτώση μετά την ονομαστική, οι ρηματικοί χρόνοι με αοριστικό θέμα μετά τους χρόνους με ενεστωτικό θέμα κ.ά.) συχνά δεν ανταποκρίνεται στην πρόοδο των παιδιών που μαθαίνουν ελληνικά με «φυσικό τρόπο» – σ' ένα ευρύτερο ελληνόφωνο περιβάλλον. Λαμβάνοντας υπόψη αυτή την ιδιαιτερότητα και θεωρώντας ότι τα κείμενα αυτά δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες κατανόησης του περιεχομένου τους, δε διστάσαμε να εντάξουμε στα πρώτα βιβλία κάποια κείμενα που περιλαμβάνουν δομές (π.χ. ρήματα σε παρελθοντικούς χρόνους) οι οποίες πιθανόν να θεωρούνταν πρόωρες για μαθητές που μαθαίνουν ελληνικά αποκλειστικά μέσω της διδασκαλίας.

Τα βιβλία «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» είναι σχεδιασμένα με τρόπο που να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαφορετικά επίπεδα γλωσσομάθειας:

Α΄ Βιβλίο: Υψηλό Αρχάριο Επίπεδο – Χαμηλό Μέσο Επίπεδο
Β΄ Βιβλίο: Μέσο Επίπεδο
Γ΄ Βιβλίο: Προχωρημένο Επίπεδο Α
Δ΄ Βιβλίο: Προχωρημένο Επίπεδο Β

Κάθε βιβλίο είναι οργανωμένο θεματικά σε 6 ενότητες που περιλαμβάνουν πρωτότυπα και διασκευασμένα κείμενα, τα οποία σχετίζονται με το θεματικό πυρήνα της ενότητας ή με κάποιες προεκτάσεις του:

1. «Ζούμε μαζί» – Προβλήματα ένταξης, σχέσεις –αρμονικές και μη– μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων ή ατόμων/ομάδων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο.
2. «Ο κόσμος μας» – Το φυσικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον.
3. «Εγώ κι εσύ» – Διαπροσωπικές σχέσεις στην οικογένεια, στην παρέα, στο σχολείο.
4. «Από χώρα σε χώρα» – Μύθοι, ιστορίες και παραδόσεις λαών.
5. «Και τώρα τι κάνουμε;» – Εργασίες, δραστηριότητες, αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.
6. «Για φαντάσου...» – Ιστορίες φαντασίας, περιπέτειας και μυστηρίου.

Οι ενότητες περιλαμβάνουν ποικίλα δείγματα γραπτού λόγου: διάλογο, αφήγηση, ποίημα, κόμικς, θεατρικό κείμενο, πληροφοριακό κείμενο, οδηγίες, γράμμα κ.ά. Για τη διευκόλυνση της κατανόησης, σε κάθε κείμενο εξηγούνται πιθανές άγνωστες λέξεις και φράσεις με όσο το δυνατόν απλούστερο τρόπο και με τη βοήθεια σκίτσων. Συνήθως, προηγείται του κειμένου μια σύντομη εισαγωγή ή ερώτηση προσανατολισμού για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στο γενικό νόημα του κειμένου.

Όλα τα κείμενα συνοδεύονται από δραστηριότητες κατανόησης και αξιοποίησης[1] που ακολουθούν μια κοινή σειρά:

α) συνοπτική ή επιλεκτική κατανόηση του κειμένου (ερωτήσεις, αντιστοίχιση, πολλαπλή επιλογή, σωστό/λάθος...)
β) διασύνδεση με τα βιώματα, τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα του μαθητή (προφορική έκφραση, συζήτηση)
γ) εμπέδωση τομέων λεξιλογίου (θεματικό λεξιλόγιο, σχέσεις υπερωνυμίας και υπωνυμίας, συνωνυμίας και αντωνυμίας...)

Ούτε η σειρά των ενοτήτων και των κειμένων αλλά ούτε οι δραστηριότητες είναι δεσμευτικές: ο μαθητής θα διαλέξει, με βάση τους τίτλους και την εικονογράφηση, όποιο κείμενο τον ενδιαφέρει και θα παραμερίσει όσες δραστηριότητες θεωρήσει ενοχλητικές μετά τη χαρά που μπορεί να έχει αισθανθεί κατανοώντας το κείμενο.

Μια επιλογή κειμενικών αποσπασμάτων δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αντικαταστήσει την επαφή με το αυτούσιο βιβλίο. Ωστόσο, μπορεί να αποτελέσει ερέθισμα για το μαθητή να ανατρέξει στο ίδιο το βιβλίο, αν κρίνει ότι τον ενδιαφέρει. Η παρουσία και η κατάλληλη αξιοποίηση των «εξωσχολικών» βιβλίων λογοτεχνικού ή πληροφοριακού τύπου στη διδασκαλία της δεύτερης ή ξένης γλώσσας έχει τεράστια σημασία για τη γλωσσομαθησιακή πορεία των μαθητών και μπορεί να περιορίσει το βάρος των «κουραστικών», για πολλούς μαθητές, τομέων μάθησης, όπως είναι η γραμματική και η ορθογραφία.

Υποσημείωση

1. Οι δραστηριότητες αυτές προϋποθέτουν συζήτηση στην τάξη με τη συνδρομή του εκπαιδευτικού. Οι απαντήσεις των μαθητών παρουσιάζουν αρκετό ενδιαφέρον για την πρόσβαση στον τρόπο σκέψης και τις εμπειρίες των μαθητών. Γι' αυτό, προτείνεται στον εκπαιδευτικό να τις καταγράψει.

ΠΗΓΕΣ

1. ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ

Κατερίνα Ζαρόκωστα (1992): «Τόμεκ», εκδ. Νεφέλη, Αθήνα
Ουρανία Παπαδοπούλου (16-11-2002): «Πόσες γλώσσες χωράνε στο τσεπάκι μας;» στο «Οι ερευνητές πάνε παντού», ένθετο της εφημερίδας «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ».
Γκαγιέ Χιτσγιλμάζ (2001): «Με μπλουτζίν και φερετζέ» εκδ. Κέδρος, Αθήνα
Μίχαελ Έντε (1988): «Μόμο» (μτφρ. Κίρα Σίνου), εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα

2. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ

Οδυσσέας Ελύτης: «Τα Ρω του Έρωτα» στο Φωτεινή Γιατζόγλου-Γιαννοπούλου (1996) «Κύκλος του λόγου», εκδ. εκπαιδευτικών «Περιβολάκι», Αθήνα
Γιώργος Τσουκαλάς (διασκευή) (1976, 2000): «135 μύθοι του Αισώπου», εκδ. Άγκυρα, Αθήνα
Σταμάτης Δαγδελένης (2001): από το CD του Νίκου Κυπουργού, «Τα μυστικά του κήπου», παραγωγή: Σείριος
Ρίτα Μπούμπη-Παπά: «Ο Μάρτης και η μάνα του» στο Φωτεινή Γιατζόγλου-Γιαννοπούλου (1996) «Κύκλος του λόγου», εκδ. εκπαιδευτικών «Περιβολάκι», Αθήνα
Γιώργος Σφήκας (2002):«Άνθρωποι και ζώα», εκδ. Πατάκη, Αθήνα

3. ΕΓΩ ΚΙ ΕΣΥ

Τάσος Αποστολίδης (Διασκευή-Κείμενα), Γιώργος Ακοκαλίδης (Σκίτσα) (2000): «Οι κωμωδίες του Αριστοφάνη σε κόμικς - Νεφέλες», εκδ. Μέδουσα Σελάς, Αθήνα
Αγγελική Βαρελλά (2002): «Ο Θεός αγαπά τα πουλιά», εκδ. Πατάκη, Αθήνα
Παντελής Καλιότσος (1996): «Ένα σακί μαλλιά», εκδ. Πατάκη, Αθήνα
Γιάννης Κότσιφος (2002): «Λυσιστράτη», στη σειρά «Οι κωμωδίες του Αριστοφάνη», εκδ. Σύγχρονοι Ορίζοντες, Αθήνα

ΠΗΓΕΣ

4. ΑΠΟ ΧΩΡΑ ΣΕ ΧΩΡΑ

Adam Bowett (1995): «Μεγάλα λάθη της ιστορίας» (απόδοση στα ελληνικά: Μαριάννα Τζιαντζή), εκδ. Ερευνητές, Αθήνα

«Οι φοβεροί ληστές της θάλασσας» στο περιοδικό «Ερευνητές Ανακαλύπτω τον κόσμο», Φεβρουάριος 2002, εκδ. Ερευνητές, Αθήνα

«Πόσο πειρατής είσαι;» στο μηνιαίο περιοδικό «Μεγάλο Μίκυ», Σεπτέμβριος 2002

Ελένη Σβορώνου (3-5-2003): «Το ψωμί μας» στο «Οι ερευνητές πάνε παντού», ένθετο της εφημερίδας «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»

«Απ' το στάρι... ψωμί ψωμάκι», στο περιοδικό «Γέφυρες» (εκπαιδευτικό υλικό, σελ. 40-41, 44), τεύχος 9, Μάρτιος -Απρίλιος 2003

5. ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;

Τρέβορ Ρομέιν και Ελίζαμπεθ Βέρντικ (2002): «Το άγχος σού τη δίνει στα νεύρα (μετάφραση: Φίλιππος Χρυσόπουλος), εκδ. Κέδρος, Αθήνα

Θεοδώρα Γεωργακούδη (2002): «Από την κερασιά στο ΙΝΤΕΡΝΕΤ», εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα

Τρέβορ Ρομέιν και Ελίζαμπεθ Βέρντικ (2002): «Τα διαγωνίσματα είναι σκέτη φρίκη!, (μετάφραση: Φίλιππος Χρυσόπουλος), εκδ. Κέδρος, Αθήνα

H. Hesse (1999): «Κάτω από τον τροχό» (απόδοση Φώντας Κονδύλης), εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα

Τάσος Αποστολίδης (Διασκευή-Κείμενα), Γιώργος Ακοκαλίδης (Σκίτσα) (2000): «Οι κωμωδίες του Αριστοφάνη σε κόμικς - Νεφέλες», εκδ. Μέδουσα Σελάς, Αθήνα

«Οι ερευνητές πάνε κάμπινγκ» στο «Οι ερευνητές πάνε παντού», ένθετο της εφημερίδας «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 6-7-2002

«Ο Δωδεκάλογος της Αντηλιακής Προστασίας», στο μηνιαίο περιοδικό «Μεγάλο Μίκυ», Ιούλιος 2003

Τζόαν Κ. Ρόουλινγκ (2001): «Ο Χάρι Πότερ και η Φιλοσοφική Λίθος», εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα

6. ΓΙΑ ΦΑΝΤΑΣΟΥ...

Τζάνι Ροντάρι (1999): «Οι περιπέτειες του βασιλιά Μίδα», εκδ. Πατάκη, Αθήνα

Ευγένιος Τριβιζάς (1995): «Οι ιππότες της τηγανητής πατάτας», εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα

Michael Coleman (1999): «Τρελαμένοι υπολογιστές», εκδ. Ερευνητές, Αθήνα

Μέγκαν Στάιν & Χ.Ο Στάιν (2000): «Ο Άλφρεντ Χίτσκοκ και Οι Τρεις Ντετέκτιβ» στο «Μυστήριο, Τρίποντα και Δωροδοκίες» (μτφρ. Πέρσα Κουμούτση) εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα

ΕΛΛΑΔΑ 2008
Ανάπτυξη παντού. Ανάπτυξη για όλους

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
2ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

41

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΘΗΝΑ 2004

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ
ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟ Δ΄

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Αθήνα 2004

ΕΠΕΑΕΚ - Γ΄ ΚΠΣ
Άξονας 1
Μέτρο 1.1
Ενέργεια 1.1.1. Προγράμματα ένταξης των παιδιών με πολιτισμικές και γλωσσικές ιδιαιτερότητες στο εκπαιδευτικό σύστημα

Πρόγραμμα: «Εκπαίδευση παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών»

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκή Ένωση ΕΚΤ
Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Φορέας παρακολούθησης: ΥΠΕΠΘ Ειδική Γραμματεία Π.Ο.Δ.Ε.
Ειδική Γραμματέας: Στ. Πριόβολου
Διεύθυνση: Γ΄ ΚΠΣ

Φορέας υλοποίησης: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Επιτροπή Ερευνών
Τμήμα Φ.Π.Ψ.
Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής
Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου
Ιλίσια 15784
Τηλ.: 210-7277522
E-mail: info@keda.gr
Website: http//www.keda.gr

Επιστημονικός υπεύθυνος: Θεόδωρος Παπακωνσταντίνου

Συγγραφική ομάδα: Ειρήνη Αντωναράκου
Ευάγγελος Μαλμέν
Δήμητρα Τσίπου

Εποπτεία διδακτικού υλικού: Μαρία-Λουίζα Μπορλόζ-Μάρκου

Εικονογράφηση: Πέτρος Σ. Αθανασίου

Γλωσσική επιμέλεια: Ευαγγελία Αντωνάκη

Το βιβλίο δημιουργήθηκε στο ατελιέ Art Studio 21
Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: ΒΙΒΛΙΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΕΠΕΕ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΒΙΒΛΙΟ Δ΄

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Αθήνα 2004

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΤΗ

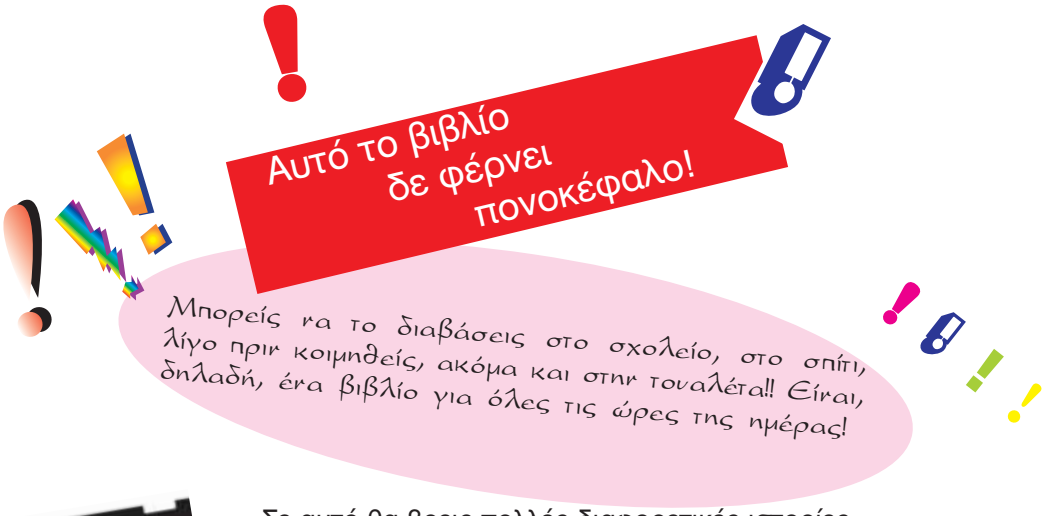

Σε αυτό θα βρεις πολλές διαφορετικές ιστορίες που θα σε κάνουν...

...να γελάσεις

...να κλάψεις

και ...να σκεφτείς

Δε χρειάζεται όμως να διαβάσεις όλες τις ιστορίες. Διάλεξε μόνο αυτές που σου αρέσουν! Μήπως θέλεις να διαβάσεις και τις ερωτήσεις που υπάρχουν ύστερα από κάθε ιστορία; Αν δεν καταλαβαίνεις κάποιες ή δεν ξέρεις να απαντήσεις, μην ανησυχείς! Ρώτα το δάσκαλο/τη δασκάλα να σου εξηγήσει.

Πληροφορίες για τον εκπαιδευτικό θα βρείτε στη σελίδα 164.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1η Ενότητα: **ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ** *σελ. 7-30*	1. Ανήμερα Χριστούγεννα: Χοιρινό με σέλινο	*σελ. 7*
	2. Είσαι λύκος ή κουνέλι;	*σελ. 13*
	3. Μίλα με τα χέρια	*σελ. 17*
	4. Η εξομολόγηση ενός ξενιτεμένου	*σελ. 23*
2η Ενότητα: **Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ** *σελ. 31-52*	1. Άλλος για την κιβωτό;	*σελ. 31*
	2. Ποια είσαι;	*σελ. 37*
	3. Ο Νικόλας και τα δελφίνια	*σελ. 45*
3η Ενότητα: **ΕΓΩ ΚΙ ΕΣΥ** *σελ. 53-66*	1. Κατερίνα, Ινφάντα, Μαρία	*σελ. 53*
	Κατερίνα και Δαβίδ	*σελ. 54*
	Ινφάντα και Νικήτας	*σελ. 59*
	Μαρία και Μάριος	*σελ. 63*
4η Ενότητα: **ΑΠΟ ΧΩΡΑ ΣΕ ΧΩΡΑ** *σελ. 67-100*	1. Ιππότες	*σελ. 67*
	2. Ο Δον Κιχότης	*σελ. 71*
	3. Μαύρη γάτα, μαύρη μέρα!	*σελ. 79*
	4. Η Ευρώπη και ο ταύρος	*σελ. 87*
	5. Ο Τρομάρας	*σελ. 93*
5η Ενότητα: **ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;** *σελ. 101-128*	1. Γεια χαρά, κολλητέ!	*σελ. 101*
	2. Θέλω να γίνω ναυτικός!	*σελ. 109*
	3. Ο Πινόκιο και ο Γρύλος ο Λογάκιας	*σελ. 115*
	4. Με το σπαθί σου Ζαν-Πιερ!	*σελ. 123*
6η Ενότητα: **ΓΙΑ ΦΑΝΤΑΣΟΥ...** *σελ. 129-163*	1. Ο έξυπνος Χανς	*σελ. 129*
	2. Προβιβάστηκε κατά δύο	*σελ. 137*
	3. Πώς φτιάχτηκε ο Πινόκιο;	*σελ. 141*
	4. Τι ξέρει ο παπαγάλος;	*σελ. 149*
	5. Τα κακόμοιρα τα φαντάσματα	*σελ. 157*

ΕΙΔΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ

Αρχή κεφαλαίου

Δραστηριότητες

Αρίθμηση κεφαλαίων

ΚΑΤ/ΛΕΞ — *Ασκήσεις κατανόησης*
Ασκήσεις λεξιλογίου

Βιωματικές δραστηριότητες

Παραπομπή σε οπτική επεξήγηση λέξεων

3 *Αρίθμηση άγνωστων λέξεων*

→ *Τμήμα οπτικοποιημένης έννοιας*

ΣΚΗΝΗ 1

ΑΝΗΜΕΡΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ: ΧΟΙΡΙΝΟ ΜΕ ΣΕΛΙΝΟ

Ο Άλκης, που σπουδάζει στην Αγγλία, έρχεται στην Ελλάδα για να περάσει με την οικογένειά του τις διακοπές των Χριστουγέννων. Μαζί του έρχεται και μια φίλη του από την Τουρκία, η Νικέτ.

Με το που γυρίζω σπίτι στις 14.00, το φαγητό είναι έτοιμο. Όλοι είναι στις θέσεις τους, με εξαίρεση τη γιαγιά, που έχει εξαφανιστεί πάλι. Έτσι, η μαμά έχει αναλάβει το σερβίρισμα – κάτι που κάνει με τρόπο αδέξιο, καθώς πάντα κάτι της χύνεται στο τραπεζομάντιλο.

Η Νικέτ γεμίζει το πιάτο με σέλινα και πατάτες, χωρίς να πάρει ούτε μια μπουκιά κρέας. Να τα μας! Καλά που δεν είναι εδώ η γιαγιά να πετάξει καμιά πρόκα. Εγώ, βέβαια, κάνω την πάπια.

— Νικέτ, γιατί δεν παίρνεις και λίγο κρέας, παιδί μου; λέει η μητέρα.Ο Άλκης μπαίνει στη μέση, να μπαλώσειτα πράγματα.

— Ε, όλο κρέας τρώμε αυτές τις μέρες.

Μπουχτίσαμε πια! Ας φάμε και λίγο υγιεινά!, λέει και βάζει στο δικό του πιάτο ένα μικρό μικρό κομματάκι κρέας μόνο. Σκέφτομαι ότι ο αδερφός μου την έχει δαγκώσει γερά τη λαμαρίνα με τη Νικέτ. Τέτοια θυσία για χάρη της, αυτός που λατρεύει το χοιρινό με σέλινο...

— Βάλε τότε ένα μικρό κομματάκι και στη Νικέτ.

Έτσι, ίσα ίσα για να το δοκιμάσει. Είναι πολύ τρυφερό!, επιμένει η μαμά.

— Ξέρετε... δεν τρώμε εμείς στο σπίτι αυτό το κρέας, δεν...

— Α, ναι, σωστά! Το απαγορεύει η θρησκεία σας. Το ξεχάσαμε. Δε θέλεις λίγο αρνί απ' το χθεσινό;

— Όχι, όχι, παρακαλώ! Πραγματικά δε θέλω κρέας. Ούτε είμαστε πολύ... φανατικοί σε αυτά. Μόνο, αφού πολλοί άνθρωποι στη χώρα μας το έχουν για κακό, δεν τρώμε αυτό. Δεν είναι πολύ δύσκολο κάποια πράγματα να προσέχει κανείς, άμα αγαπάει τη χώρα του...

Έτσι ή κάπως έτσι τα είπε. Κάνει κάποια λάθη στη γλώσσα, αλλά τελικά ξέρει πολλά! Είμαι περίεργη αν έχει κάνει και ο αδερφός μου ανάλογη πρόοδο στα τουρκικά.

— Ναι, αλλά όχι να σου λένε και τι να τρως!, επαναστατεί η Ντέπη, η μικρή μου αδερφή.

— Κοίταξε, Ντέπη, εγώ στενοχωριέμαι άμα δεν τρώω γουρούνι, όσο στενοχωριέσαι εσύ που δεν τρως άλογο.

— Μιλάμε δηλαδή για φοβερή καταπίεση, να στερείσαι το άλογο απ' το πιάτο σου!, πετάγομαι κι εγώ για να δώσω στη συζήτηση πιο ανάλαφρο τόνο.

— Στην υγειά μας, λοιπόν! Και να τρώει ο καθένας ό,τι του αρέσει, σηκώνει το ποτήρι του ο πατέρας και η Νικέτ πίνει μια γουλίτσα απ' το ποτήρι της. Δε θέλει, φαίνεται, να χαλάσει πάλι τη γιορταστική ατμόσφαιρα και το κέφι των ανθρώπων που τη φιλοξενούν. Ευαίσθητη ψυχούλα.

— Αμήν. Φτάνει ο κάθε άνθρωπος στη γη να έχει κάτι να φάει, για να θυμηθούμε και το μήνυμα της ημέρας. Γεια μας, παιδιά!, συμπληρώνει η μαμά.

Λένα Μερίκα, «Με κύμινο και αγάπη»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποιοι κάθονται στο τραπέζι; Γράψε δίπλα σε κάθε αριθμό το πρόσωπο που ταιριάζει.

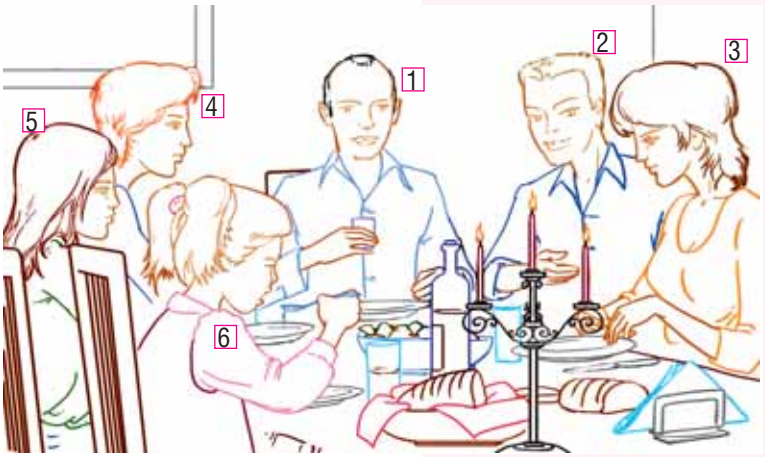

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....
6. .....

ΚΑΤ. 2. Ποιο από τα πρόσωπα αυτά παρουσιάζει τη σκηνή που διάβασες; Βρες στο κείμενο τα σημεία που σε βοήθησαν.

ΚΑΤ. 3. Συνέχισε:

Η Νικέτ δεν τρώει χοιρινό κρέας, επειδή .....

.....

.....

.....

Ποια μπορεί να είναι η θρησκεία της;

- Ινδουισμός;
- Ισλαμισμός;
- Χριστιανισμός;
- Βουδισμός;

Προσπάθησε να αιτιολογήσεις την απάντησή σου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ποιο είναι τελικά το «μήνυμα της ημέρας»; Έχει σημασία τι τρώει ή πόσο τρώει ο καθένας μας; Μήπως κάτι άλλο έχει μεγαλύτερη σημασία;

Πιστεύεις πως η οικογένεια του Άλκη αντέδρασε σωστά; Εσύ θα έκανες κάτι διαφορετικό;

ΛΕΞ. 1. Τι σημαίνουν οι φράσεις;

α) Κάνω την πάπια:

☐ – Περπατώ όπως η πάπια
☐ – Αντιδρώ έντονα
☐ – Προσποιούμαι ότι δε γνωρίζω ή ότι δεν καταλαβαίνω κάτι

β) Την έχει δαγκώσει γερά τη λαμαρίνα:

☐ – Πεινούσε τόσο, που δάγκωσε τη λαμαρίνα ενός αυτοκινήτου
☐ – Έχει θυμώσει πολύ
☐ – Είναι ερωτευμένος

ΛΕΞ. 2. Σε ποιες λέξεις αντιστοιχούν οι σημασίες;

– Που χαρακτηρίζεται από έλλειψη δεξιότητας, ικανότητας να κάνει κάτι σωστά, προσεκτικά

.....

– Παραχορτάσαμε, δεν αντέχουμε άλλο

.....

– Κάνουμε κάτι ή έχουμε συγκεκριμένη ιδιότητα σε υπερβολικό βαθμό, μας αρέσει πάρα πολύ

.....

Τρως απ' όλα;

1. Απεχθάνεσαι τις φακές αλλά η μητέρα σου δεν σου κάνει πάντα το χατίρι. Πώς αντιδράς όταν βλέπεις να σε περιμένει στο τραπέζι ένα πιάτο φακές;

Α. Τρως χωρίς να διαμαρτυρηθείς.
Β. Νευριάζεις και γκρινιάζεις αλλά τελικά τις τρως αναγκαστικά.
Γ. Φτιάχνεις ένα τοστ, για να ξεγελάσεις την πείνα σου.

2. Πώς τρως το σουβλάκι;

Α. Με γύρο, ντομάτα, κρεμμύδι, τζατζίκι.
Β. Χωρίς κρεμμύδι.
Γ. Χωρίς ντομάτα, κρεμμύδι, τζατζίκι...

3. Είσαι σε ένα μεζεδοπωλείο για τη γιορτή σου θείου σου. Ο θείος διαλέγει ποικιλίες κρεατικών, όμως εσύ είσαι χορτοφάγος. Τι κάνεις;

Α. Δε θέλεις να τον προσβάλεις και τρως κανονικά.
Β. Τρως μόνο τη σαλάτα.
Γ. Του λες την αλήθεια.

4. Η μητέρα σου δοκιμάζει μια καινούρια συνταγή που διάβασε στο περιοδικό. Το πιάτο σού φαίνεται περίεργο στην όψη. Πώς αντιδράς;

Α. Έχεις τέτοια πείνα που καταβροχθίζεις τα πάντα.
Β. Δοκιμάζεις και, αν σου αρέσει, συνεχίζεις.
Γ. Δεν τρως, με τη δικαιολογία ότι είσαι άρρωστος.

5. Αν σε ρωτούσε κάποιος ποιο είναι το αγαπημένο σου φαγητό, τι θα απαντούσες;

Α. Δεν έχω κάποια ιδιαίτερη προτίμηση.
Β. Προτιμώ το ψάρι, το κρέας και όλες τις σαλάτες.
Γ. Δε μου αρέσει τίποτα.

ΑΠΟΤΕΛΈΣΜΑΤΑ

Αν έχεις περισσότερα Α

Είσαι φαινόμενο! Δεν περιμέναμε να ανήκει κάποιος σε αυτή την κατηγορία. Δεν ταλαιπωρείς καθόλου τους γονείς σου στο φαγητό, γιατί γενικά τα τρως όλα.

Αν έχεις περισσότερα Β

Δε σου αρέσουν όλα τα φαγητά και καμιά φορά κάνεις δύσκολη τη ζωή της μαμάς σου. Κάνε λίγη προσπάθεια και ίσως να αλλάξεις γνώμη για κάποιες γεύσεις.

Αν έχεις περισσότερα Γ

Είσαι πολύ ιδιότροπος, -η και όλοι σε ανέχονται με δυσκολία. Άλλαξε γρήγορα στάση, για να μη βρεθείς να τρως μόνος/μόνη σου.

ΣΚΗΝΗ 2

ΕΙΣΑΙ ΛΥΚΟΣ Ή ΚΟΥΝΕΛΙ;

Ακόμα και τα πιο μικρά παιδιά θυμούνται ότι ήταν κάποτε μια οικογένεια κουνελιών που έμενε κοντά σε μια αγέλη λύκων.

Μια νύχτα, κάμποσοι λύκοι σκοτώθηκαν από ένα σεισμό και για το σεισμό κατηγορήθηκαν τα κουνέλια, γιατί είναι γνωστό σε όλους ότι τα κουνέλια κοπανάνε το έδαφος με τις πίσω πατούσες τους προκαλώντας σεισμούς.
Μια άλλη νύχτα, ένας απ' τους λύκους σκοτώθηκε από έναν κεραυνό και πάλι κατηγορήθηκαν τα κουνέλια, γιατί είναι γνωστό σε όλους ότι όποιος τρώει μαρούλια προκαλεί μπουμπουνητά.
Οι λύκοι απειλήσανε ότι θα εκπολιτίσουν τα κουνέλια, αν δε συμμορφώνονταν, και τα κουνέλια αποφάσισαν να μετακομίσουν σ' ένα έρημο νησί. Τα άλλα ζώα όμως που ζούσανε πολύ μακριά, τα κατακρίνανε τα κουνέλια και λέγανε: «Οφείλετε να μείνετε στον τόπο σας και να φανείτε γενναίοι. Ο κόσμος αυτός δεν είναι για φυγάδες. Αν σας επιτεθούν οι λύκοι, εμείς θα βοηθήσουμε, γι' αυτό μην έχετε καμιά αμφιβολία».

Έτσι τα κουνέλια συνεχίσανε να ζούνε δυο βήματα από τους λύκους και μια μέρα έγινε μια τεράστια πλημύρα και πνίγηκε μεγάλος αριθμός λύκων. Κατηγορήθηκαν τα κουνέλια γι' αυτό, γιατί είναι γνωστό σε όλους ότι οι καροτοτσιμπολογάδες[1] με μεγάλα αυτιά προκαλούν πλημμύρες. Οι λύκοι πέσανε πάνω στα κουνέλια, για το δικό τους καλό, και τα φυλάκισαν σε μια σκοτεινή σπηλιά, για τη δική τους προστασία.
Επειδή δεν ακουγόντουσαν πουθενά τα κουνέλια για κάμποσες βδομάδες, τα άλλα ζώα απαίτησαν να μάθουν τι τους είχε συμβεί. Οι λύκοι απάντησαν ότι τα κουνέλια είχαν φαγωθεί και, αφού είχαν φαγωθεί, η υπόθεση ήταν καθαρά δικό τους θέμα. Αλλά τα υπόλοιπα ζώα τους ειδοποίησαν ότι υπήρχε περίπτωση να ενωθούν εναντίον των λύκων, εάν εκείνοι δεν παρουσίαζαν ικανοποιητική δικαιολογία για τη δολοφονία των κουνελιών. Οι λύκοι λοιπόν τους παρουσίασαν τη δικαιολογία που ζήτησαν.
«Προσπαθούσαν να φύγουν» είπανε «κι ο κόσμος αυτός δεν είναι για φυγάδες».

1. **ο καροτοτσιμπολογάς:** *τρώει καρότα*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τα ζώα λένε στα κουνέλια «ο κόσμος αυτός δεν είναι για φυγάδες». Τι θέλουν να πουν;

Ότι η ζωή είναι δύσκολη για...

- ☐ ...αυτούς που το βάζουν στα πόδια.
- ☐ ...τους τολμηρούς.
- ☐ ...τους αδιάφορους.
- ☐ ...αυτούς που δε φεύγουν.

Οι λύκοι κατηγορούσαν τα κουνέλια για ό,τι κακό συνέβαινε.
Πώς σου φαίνεται αυτή η στάση τους;
- λογική;
- υπερβολική;
- άδικη;
- ειρωνική;

Γιατί νομίζεις πως τα υπόλοιπα ζώα στο κείμενο δεν προσπάθησαν να προστατέψουν από την αρχή τα κουνέλια; Γιατί...
...ήξεραν ότι τα κουνέλια ήταν πολύ γενναία;
...δε νοιάζονταν τόσο πολύ, αφού το πρόβλημα δεν ήταν δικό τους;
...πραγματικά πίστευαν ότι τα κουνέλια δεν κινδύνευαν από τους λύκους;
...ήταν πολύ μακριά για να έρθουν να βοηθήσουν τα κουνέλια;

Τι έπρεπε να κάνουν τα κουνέλια όταν είδαν ότι οι λύκοι τους έκαναν επίθεση;
Έπρεπε να μείνουν ή...
...να πάνε όσο πιο μακριά γινόταν για να γλιτώσουν;
...να πολεμήσουν τους λύκους;
...να συμμαχήσουν[2] με άλλα ζώα εναντίον των λύκων;

Φαντάσου για μια στιγμή ότι η κοινωνία των ζώων μοιάζει πολύ με την κοινωνία των ανθρώπων. Σκέφτεσαι κάποιους ανθρώπους που μοιάζουν με τους λύκους και κάποιους που μοιάζουν με τα κουνέλια;

ΛΕΞ. 1. Βρες στο κείμενο λέξεις που να αντιστοιχούν στις σημασίες:

α) το κοπάδι

.....

β) θα τους μεταδώσουν τον πολιτισμό τους

.....

γ) πειθαρχούσαν, συμπεριφέρονταν όπως πρέπει

.....

δ) ζήτησαν με έντονο τρόπο

.....

2. **συμμαχώ**: *συνεργάζομαι, γίνομαι φίλος με κάποιον-α για να πετύχουμε κάτι μαζί ή για να βγούμε από μια δύσκολη κατάσταση*

Μπορεί ποτέ ένας λύκος να ερωτευτεί ένα πρόβατο; Μπορεί για χάρη του να γίνει χορτοφάγος; Να ξαγρυπνά τις νύχτες και να γράφει ποιήματα;...
Ναι, ο λύκος του Αρκά μπορεί!

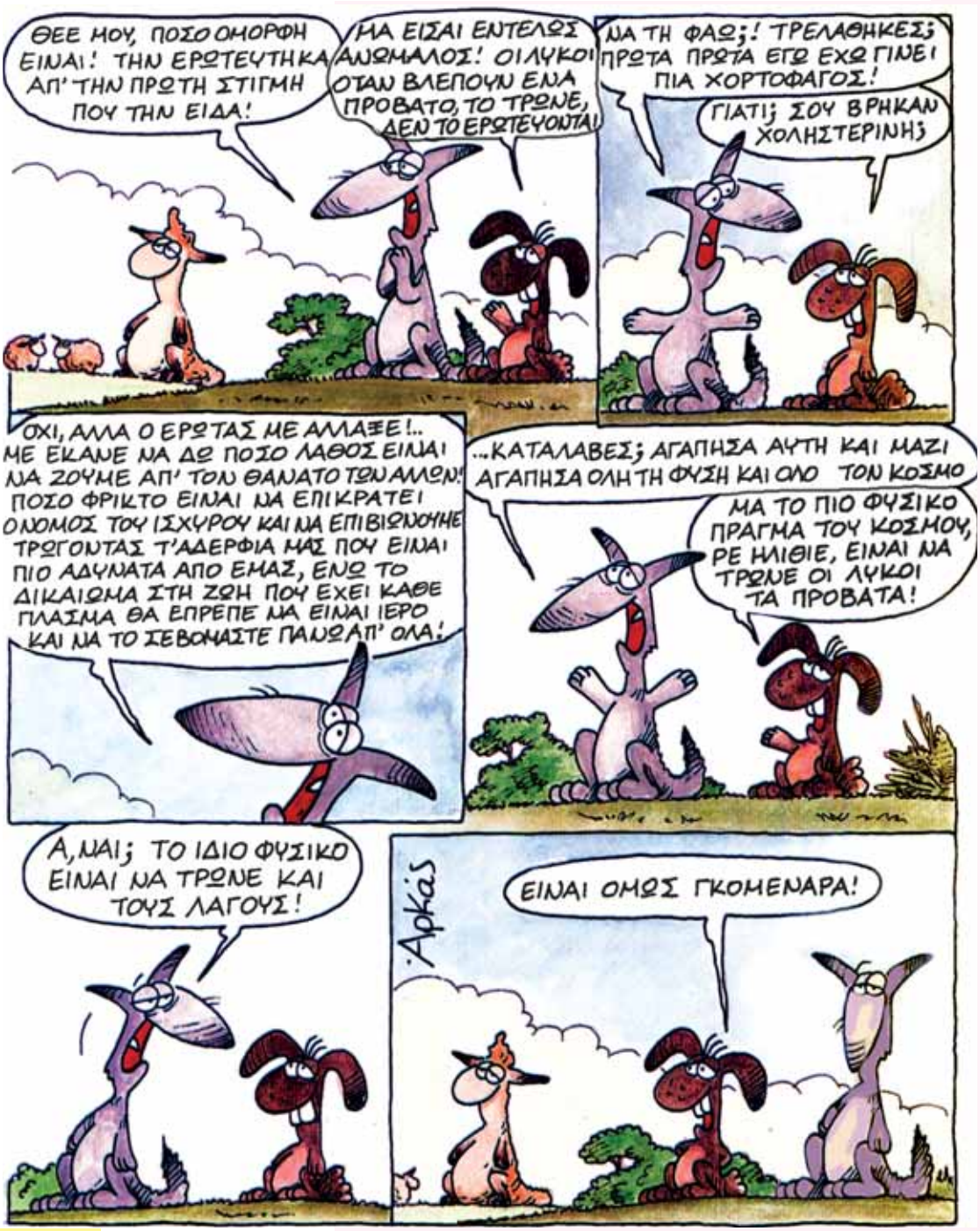

ΣΚΗΝΗ 3

ΜΙΛΑ ΜΕ ΤΑ ΧΕΡΙΑ

Χιλιάδες συνάνθρωποί μας χρησιμοποιούν τη νοηματική γλώσσα για να επικοινωνήσουν. Αλλά δεν ήταν πάντα τόσο απλό.

4 .....

Η συνεννόηση με νοήματα δεν είναι σύγχρονη «εφεύρεση». Κάπως έτσι πρέπει να επικοινωνούσαν και οι προϊστορικοί άνθρωποι, πριν μάθουν να μιλούν. Αρκετές φυλές Ινδιάνων της Αμερικής είχαν επίσης δικές τους νοηματικές γλώσσες. Και σε μερικά μοναστήρια οι μοναχοί έπαιρναν όρκο σιωπής και χρησιμοποιούσαν νοήματα για να επικοινωνούν.

☐ .....

Οι κωφοί δεν ήταν άνθρωποι λιγότερο ικανοί, αλλά συχνά οι άλλοι άνθρωποι τους φέρονταν άσχημα. Πριν από περίπου 250 χρόνια ένας ιερέας, ο αββάς ντε λ' Επέ, παρατήρησε τα νοήματά τους. Πίστευε πως αν βελτίωνε τη νοηματική γλώσσα, θα μπορούσε να διδάξει τα πάντα. Άρχισε λοιπόν να ετοιμάζει ένα λεξικό, βρίσκοντας ένα νεύμα[1] για κάθε λέξη. Ταυτόχρονα τελειοποίησε και ένα νοηματικό αλφάβητο, για να «γράφουν» τις νέες λέξεις και τα κύρια ονόματα.

1. **το νεύμα:** *η κίνηση*

Ο αβάς ντε λ' Επέ άνοιξε στο σπίτι του ένα σχολείο για κωφά παιδιά. Η μέθοδός του έγινε σύντομα γνωστή σε όλο το Παρίσι. Όταν πέθανε, το 1789, ήταν ήδη διάσημος. Από τότε σχολεία ιδρύθηκαν σε όλη τη Γαλλία και στην υπόλοιπη Ευρώπη, πολλά από τα οποία είχαν κωφούς διευθυντές.

Αλλά στα μέσα του 19ου αιώνα η νοηματική γλώσσα κινδύνευσε. Πολλοί, ακόμα και γιατροί, έλεγαν πως η γλώσσα αυτή έκανε τους κωφούς να μοιάζουν με πιθήκους! Πίστευαν ότι για να ενσωματωθούν[2] οι κωφοί στον κόσμο των ακουόντων έπρεπε με το ζόρι να μάθουν να μιλούν.

Το 1880 γίνεται ένα συνέδριο στο Μιλάνο, όπου συγκεντρώθηκαν 256 ειδικοί από πολλά κράτη της Ευρώπης. Μόνο τρεις κωφοί ήταν παρόντες. Οι ειδικοί πήραν την απόφαση να απαγορευτεί η διδασκαλία της νοηματικής!

Η απαγόρευση άρχισε από το 1880. Όσα παιδιά έκαναν νοήματα στα κρυφά, τιμωρούνταν αυστηρά. Οι δάσκαλοί τους τα μάθαιναν να μιλούν και να διαβάζουν τα χείλη. Κι αυτό συνεχίστηκε για έναν αιώνα περίπου, ως το 1980.

2. **ενσωματώνομαι:** *ανήκω κάπου, αποτελώ μέρος ενός συνόλου*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Διάλεξε τον τίτλο που ταιριάζει σε κάθε παράγραφο του κειμένου (σελίδες 18-19). Πρόσεξε: δύο τίτλοι περισσεύουν.

1. *Ο αβάς ντε λ' Επέ ανακαλύπτει τη νοηματική γλώσσα*
2. *Η νοηματική γλώσσα απορρίπτεται*
3. *Η εποχή της απαγόρευσης*
4. *Τα χέρια αντικαθιστούν τη φωνή*
5. *Η νοηματική γλώσσα είναι ίδια σε κάθε χώρα;*
6. *Στου κουφού την πόρτα όσο θέλεις βρόντα*
7. *Μαθήματα στη νοηματική γλώσσα*
8. *Εκατό χρόνια δυστυχίας*

ΚΑΤ. 2. Ο ιερέας αβάς ντε λ' Επέ άνοιξε σχολείο νοηματικής…

- ☐ …το 16ο αιώνα.
- ☐ …το 17ο αιώνα.
- ☐ …το 18ο αιώνα.
- ☐ …το 19ο αιώνα.

Οι άνθρωποι που είναι κωφοί θεωρούνται ανάπηροι ή άτομα με ειδικές ανάγκες. Καταλαβαίνουν τα πάντα αλλά δεν ακούνε. Υπάρχουν σχολεία που χρησιμοποιούν τη νοηματική για να διδάξουν τα σχολικά μαθήματα. Αν είχες στην τάξη ένα συμμαθητή που δεν ακούει, τι θα έκανες για να τον βοηθήσεις;

Βούλωσε τα αυτιά σου για μισή ώρα και σκέψου: πώς είναι να ζεις κωφός όλη σου τη ζωή;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Γράψε τι σημαίνει κάθε λέξη.

κωφός είναι αυτός που δεν .....

τυφλός είναι αυτός που .....

μουγγός είναι αυτός .....

κωφάλαλος .....

ΛΕΞ. 2. Τι νομίζεις πως σημαίνει η παροιμία «στου κουφού την πόρτα όσο θέλεις βρόντα»;

- ☐ Δεν έχει νόημα να προσπαθείς για κάτι
- ☐ Θέλεις να φτιάξεις την πόρτα κάποιου
- ☐ Χτυπάς την πόρτα γιατί θέλεις να κάνεις πλάκα σε κάποιον

ΛΕΞ. 3. Λέξεις με παρόμοια σημασία. Μπορείτε να βρείτε το σωστό;

ανακάλυψη
εφεύρεση
επινόηση
αποκάλυψη

α) Η ..... της Αμερικής από το Χριστόφορο Κολόμβο μας έδωσε τη δυνατότητα να διευρύνουμε τους πνευματικούς μας ορίζοντες.

β) Χάρη στην ..... του τηλεφώνου μπορούμε να επικοινωνούμε με τους φίλους μας σε όλο τον πλανήτη.

γ) Οι ..... του δαιμόνιου δημοσιογράφου Κιμ Μπουντ για σκάνδαλα δωροδοκίας στους αγώνες πρωταθλήματος μπάσκετ συγκλόνισαν τον κόσμο.

δ) Η ..... της γραφής συνέβαλε στο να διασώζονται οι απόψεις των φιλοσόφων, οι μελέτες, οι προβληματισμοί και γενικότερα η πολιτισμική παράδοση κάθε λαού.

Το αλφάβητο της νοηματικής γλώσσας

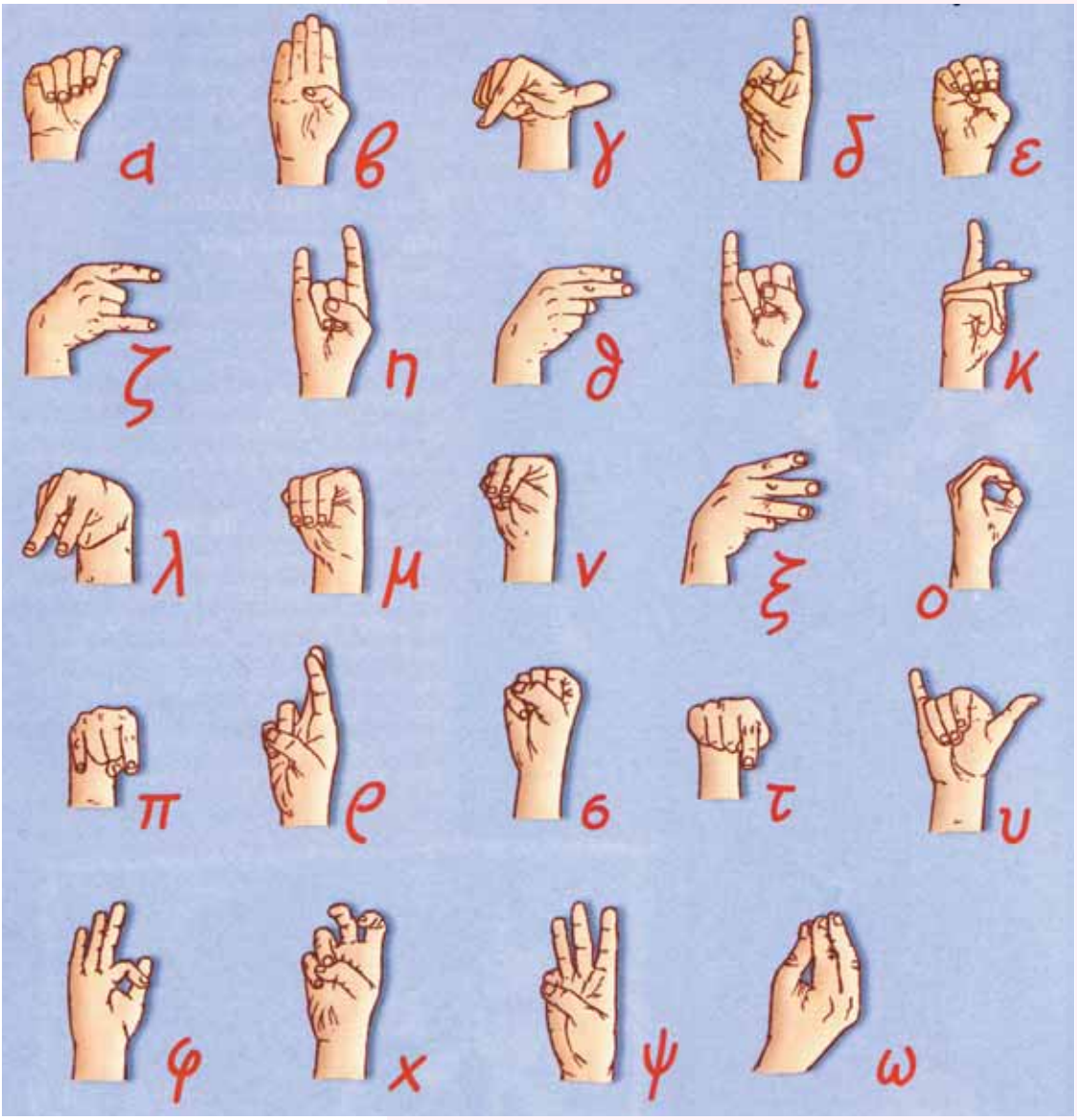

ΣΚΗΝΗ 4

Η ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΟΣ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ

«Αχ, τι σκληρό επάγγελμα η εξορία» αναφώνησε κάποτε ο Ναζίμ Χικμέτ[1]. Εξορία και ξενιτιά είναι το ίδιο φοβερές εμπειρίες. Η φιλοδοξία μου απόψε είναι πολύ μέτρια. Σκέφτηκα απλώς να σας πω μερικά χαρακτηριστικά του επαγγέλματός μου. Ίσως τα πιο σκοτεινά, αλλά δε θέλω να στενοχωριέστε παρ' όλα αυτά.

1. **Ναζίμ Χικμέτ (1902-1964):** *Μεγάλος Τούρκος ποιητής και πεζογράφος*

Το επάγγελμά μου, όπως ξέρετε, είναι από τα πιο παλιά αυτού του κόσμου. Το δοκίμασε πρώτος απ' όλους ο Οδυσσέας, που ταξίδεψε ταπεινωμένος και ξεχασμένος από τη μνήμη του κόσμου. Που δοκίμασε όλα τα είδη των δεινών και των προσβολών. Η διαφορά μου από τον Οδυσσέα είναι ότι στη διαδρομή μου δε βλέπω πουθενά μια Ιθάκη.

Εγώ έρχομαι από μια διαλυμένη χώρα. Συχνά πάσχω από το σύμπλεγμα της ορφάνιας.Πάσχω και από αστυνομοφοβία, όπως μπορεί κανείς να πάσχει από κλειστοφοβία και άσθμα. Αυτό έχει τους λόγους του. Στη χώρα μου ο αστυνόμος αντικαθιστούσε τη μορφή του πατέρα. Και αποδείχτηκε ότι, όταν ο αστυνομικός αντικαθιστά τον πατέρα, τότε χάνεται το σπίτι.

Το επάγγελμά μου είναι σκληρό, γιατί οι μέρες μου μοιάζουν με βαλσαμωμένα[2] πουλιά που περιμένουν και περιμένουν και περιμένουν περίπου το τίποτα. Γιατί από εκεί που έφυγα δε θέλω να γυρίζω και εδώ που βρίσκομαι δεν είμαι καλοδεχούμενος. Γιατί, για να βρω δουλειά, πρέπει να αλλάξω το όνομά μου. Ας πούμε από Μπιλάλ πρέπει να γίνω «ο Γιάννης».

2

Σκληρό επάγγελμα, γιατί κάποια μέρα αρρώστησα, είχα 39 πυρετό, δεν μπορούσα να πάω στη δουλειά και ο εργοδότης μου, που μου δίνει λίγα λεφτά για τη δουλειά που κάνω, την επομένη με απέλυσε. Γιατί, όταν εγώ απεργώ και απαιτώ τα αυτονόητα, αυτό λέγεται ύβρις[3], ενώ, όταν ο εργοδότης μού δίνει 3 ή 4 χιλιάρικα για δέκα ώρες σκληρής εργασίας, αυτό ονομάζεται έλεος[4] και χάρη.

2. **βαλσαμωμένος, -η, -ο:** *νεκρό σώμα ανθρώπου ή ζώου επεξεργασμένο με ειδικά φάρμακα με σκοπό να συντηρηθεί και να μην αλλοιωθεί*
3. **η ύβρις:** *αλαζονική, εγωιστική συμπεριφορά ενός ανθρώπου που προσβάλλει κάποιον άλλο*
4. **το έλεος:** *όταν λυπόμαστε κάποιον και τον βοηθάμε*

Σκληρό επάγγελμα, γιατί για μένα υπάρχουν τρία ιερά πράγματα: η δουλειά, ο έρωτας και η άδεια παραμονής. Και τα τρία πολλές φορές ανεύρετα. Αλλά ειδικά αυτό το τελευταίο συχνά αντικαθιστά και το ερωτικό πάθος. Παρ' όλα αυτά εδώ και 8 χρόνια δεν μπόρεσα να το έχω και φοβήθηκα να το ονειρευτώ και στα πιο μεθυσμένα μου όνειρα. Σκληρό επάγγελμα, γιατί, για να νοικιάσω ένα σπίτι, μερικές φορές πρέπει να ιδρώσω περισσότερο από ό,τι ιδρώνει κάποιος για να γίνει Ολυμπιονίκης στην άρση βαρών. Αλλάζω όνομα, προσέχω την προφορά μου, δίνω τον καλύτερο γλωσσικό μου εαυτό. Και, εάν δεν τα καταφέρω, καμιά φορά αλλάζω και εθνικότητα.
Σκληρό επάγγελμα, γιατί εγώ είμαι νέος και γεμάτος έρωτα, αλλά, όταν τα ντόπια κορίτσια μαθαίνουν ότι είμαι αλλοδαπός, εξαφανίζονται, και κινδυνεύω (μη γελάτε!) να μείνω αιωνίως άνευ ερωμένης. Και τότε που ερωτεύομαι όμως, κάποιοι ντόπιοι ενοχλούνται και με καταγγέλλουν στην αστυνομία ως άκρως επικίνδυνο για τη «δημόσια τάξη και ασφάλεια». Μετά τα πράγματα εξελίσσονται όπως σε μια επιθεώρηση. Η αστυνομία με συλλαμβάνει και το δικαστήριο αποφασίζει την απέλασή[5] μου.

5. **η απέλαση:** *πολιτική πράξη με την οποία κάποιος ξένος απομακρύνεται υποχρεωτικά από μια χώρα ως πρόσωπο ανεπιθύμητο ή επικίνδυνο*

Στο τέλος εγώ γίνομαι νευρωτικός[6], μίζερος και με κατατρώγει κάθε μέρα η μοναξιά και όπως λέγει ο Χέρδερ[7], η μοναξιά δεν είναι έλλειψη ανθρώπων, αλλά το να βρίσκεσαι μέσα σ' ένα πλήθος, εσύ να μιλάς και εκείνοι να μην καταλαβαίνουν τι λες. Χωρίς να το αντιληφθώ γίνομαι ψυχρός και καχύποπτος και κάποιες φορές επιθετικός απέναντι σ' αυτούς τους ανθρώπους που έχω πειστεί πως δε με θέλουν, γιατί χάνω την ικανότητα να διακρίνω και το βλέμμα μου από την πολλή απόρριψη θολώνει... Αλλά εδώ πρέπει να σταματήσω τη θεωρητική μου μανία. Γιατί είμαι κουρασμένος και πρέπει να κοιμηθώ. Αύριο με περιμένει πάλι μια σκληρή μέρα. Και, αν κάποια στιγμή σας έκανα να γελάσετε με τα παθήματά μου, θέλω να ξέρετε ότι το χιούμορ του αποδιοπομπαίου τράγου[8] είναι ένα προσωρινό δάνειο το οποίο ο παράδεισος δίνει στην κόλαση...

6. **νευρωτικός, -ή, -ό:** *που πάσχει από νεύρωση, δηλαδή κάποιο πρόβλημα στο νευρικό του σύστημα και εκδηλώνεται με σωματικά ή και ψυχικά συμπτώματα, όπως αϋπνία, ταχυπαλμία, φοβίες κ.ά*

7. **Γιόχαν Γκότφριντ Χέρδερ (Johann Gottfried von Herder) (1744-1803):** *Γερμανός ποιητής και φιλόσοφος που ενδιαφερόταν για τους ξένους λαούς, τους πολιτισμούς και τις γλώσσες τους*

8. **ο αποδιοπομπαίος τράγος:** *άνθρωπος στον οποίο ρίχνουν οι άλλοι τις ευθύνες για πράγματα που δε φταίει*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. «Σκληρό επάγγελμα η εξορία γιατί...». Βρες τουλάχιστον 4 λόγους στο κείμενο.

.....

.....

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 2. Ο Οδυσσέας κατάφερε τελικά να γυρίσει στην πατρίδα του, την Ιθάκη, ύστερα από πάρα πολλές περιπέτειες. Εδώ ο συγγραφέας πιστεύει ότι κάποτε θα γυρίσει στη χώρα του; Πώς το λέει στο κείμενο;

ΚΑΤ. 3. Το ξέρεις μάλλον και από τη δική σου εμπειρία: ως μετανάστης και ξένος ο ήρωας χρειάζεται να χρησιμοποιήσει διάφορα «κόλπα» για να καταφέρει αυτό που θέλει. Τι αναγκάζεται να αλλάξει ο ήρωας όταν θέλει να νοικιάσει ένα σπίτι; Βάλε √ σύμφωνα με το κείμενο.

- ☐ το περπάτημά του
- ☐ την εμφάνισή του
- ☐ κάποια στοιχεία της ταυτότητάς του
- ☐ τον τρόπο ομιλίας του
- ☐ το χρώμα των μαλλιών του

Συζήτησε με τους γονείς σου: Είχαν παρόμοιες εμπειρίες; Μήπως είναι υπερβολικό το κείμενο;
Η μετανάστευση είναι μόνο κακή εμπειρία; Μπορείς να αναφέρεις κάποια πράγματα που σου άρεσαν κατά την παραμονή σου στην Ελλάδα;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Ποια από τις λέξεις σε κάθε συννεφάκι σημαίνει περίπου το ίδιο με τη λέξη αριστερά; Γράψε την δίπλα σ' αυτήν:

συμφορές, δειλά, προσβολές, κακίες

(τα) δεινά = ...

κακομοίρης, μηχανικός άσχημος, μολυσμένος

μίζερος = ...

υποκαθιστώ, αποκαθιστώ επαναστατώ, αναπαριστάνω

αντικαθιστώ = ...

σκέψη, καχυποψία ανυπαρξία, εξέλιξη

έλλειψη = ...

ΛΕΞ. 2. Και τώρα το αντίθετο: Βρες σε κάθε συννεφάκι τη λέξη που είναι το <u>αντίθετο</u> της λέξης αριστερά:

αποκτώ, προσλαμβάνω επιτυγχάνω, απολαμβάνω

απολύω ≠ .....

έγκριση, έλεγχος εξέταση, απόδειξη

απόρριψη ≠ .....

επίφοβος, ακράτητος ακίνδυνος, ακατόρθωτος

επικίνδυνος ≠ .....

Η οικονομική μετανάστευση, η προσφυγιά, η διάκριση μεταξύ ανθρώπων και η εκμετάλλευση δεν είναι φαινόμενα μόνο των ημερών μας· υπάρχουν σε όλη την ιστορία των ανθρώπων.
Το κείμενο που ακολουθεί είναι απόσπασμα από ένα πολύ γνωστό βιβλίο για νέους «Η καλύβα του μπαρμπα-Θωμά» που μιλάει για τη ζωή των Αφρικανών δούλων στην Αμερική το 19ο αιώνα.
Στις ΗΠΑ η δουλεία καταργήθηκε από το νόμο μόλις το 1865, αλλά οι φυλετικές διακρίσεις μεταξύ μαύρων και λευκών συνεχίστηκαν για πολλά χρόνια ακόμα.

Ο ΜΠΑΡΜΠΑ-ΘΩΜΑΣ

Ο μπαρμπα-Θωμάς ήταν ένας νέγρος[1] που ζούσε μακριά από την οικογένειά του, στο σπίτι ενός πλούσιου και αριστοκρατικού ανθρώπου, του Σαιντ Κλερ. Εδώ, παίζει με την κόρη του αφεντικού του, την Εύα, μπροστά στα έκπληκτα μάτια της θείας της, της Οφηλίας.

1. **ο νέγρος/η νέγρα:** *που ανήκει στη μαύρη φυλή (ειδικότερα) ανήκει στους μαύρους της Αμερικής. (με μειωτική σημασία)*

Ένα χαρούμενο γέλιο ακούστηκε τότε απ' την αυλή, κι η Οφηλία πήγε να δει τι συμβαίνει. Βγαίνοντας στη βεράντα, είδε το Θωμά καθισμένο σ' ένα παγκάκι της αυλής, μ' ένα ματσάκι γιασεμιά στην κάθε του κουμπότρυπα και την Εύα να του περνάει ένα στεφάνι από τριαντάφυλλα στο λαιμό, σκασμένη στα γέλια. Σαν τέλειωσε, σκαρφάλωσε στα γόνατά του και τιτίβισε:

— Αχ, Θωμά, είσαι τόσο αστείος!

Εκείνος είχε ένα καλόκαρδο χαμόγελο στο πρόσωπό του, κι έδειχνε ν' απολαμβάνει με το σιωπηλό του τρόπο εξίσου πολύ με τη μικρή του κυρία αυτό το παιχνίδι. Πάνω στην ώρα μπήκε στην αυλή ο Σαιντ Κλερ κι ο Θωμάς τον κοίταξε μ' απολογητικό ύφος.

— Πώς την αφήνεις; πέταξε στον ξάδερφό της απ' τη βεράντα η Οφηλία.

— Γιατί να μην την αφήνω; αποκρίθηκε εκείνος.

— Δεν ξέρω, μα εμένα μου φαίνεται φοβερό.

— Όταν ένα παιδί χαϊδεύει ένα μεγάλο σκυλί, δεν το βρίσκεις φοβερό, κι ας είναι μαύρο το σκυλί. Μπροστά όμως σ' ένα μαύρο πλάσμα, που μπορεί και σκέφτεται, που έχει λογική κι αισθήματα και μια αθάνατη ψυχή, ανατριχιάζεις και κάνεις πίσω...

ΚΑΤ. 1. Πώς αντιδρά η Οφηλία και πώς ο Σαιντ Κλερ όταν βλέπουν την Εύα να παίζει με τον μπαρμπά-Θωμά; Από την αντίδρασή τους μπορείς να καταλάβεις τις προσωπικές απόψεις της Οφηλίας και του Σαιντ Κλερ για τους μαύρους;

Χάριετ Μπίτσερ Στόου, «Η καλύβα του μπαρμπα-Θωμά»

ΣΚΗΝΗ 1

ΑΛΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΙΒΩΤΟ;

Σπάνια ζώα με σπάνιες συνήθειες! Ποια θα έπαιρνες στην κιβωτό σου για να τα σώσεις από την εξαφάνιση;

Θαλάσσια χελώνα

Η καρέτα καρέτα είναι ένα είδος που απειλείται με εξαφάνιση. Η θηλυκή χελώνα επιστρέφει στον τόπο που γεννήθηκε για να γεννήσει με τη σειρά της τα αυγά της. Παρ' όλο που ο αριθμός των αυγών της είναι πολύ μεγάλος, μόνο ένα χελωνάκι στα χίλια κατορθώνει να ξεπεράσει τους κινδύνους και να ενηλικιωθεί!

Νυχτερίδα

Είναι το μόνο θηλαστικό που πετάει, αλλά αυτό δεν τη βοήθησε να γλιτώσει από τους εχθρούς της. Σήμερα πολλά είδη νυχτερίδων απειλούνται με εξαφάνιση και το κακό είναι ότι γεννούν μόνο ένα μικρό το χρόνο.

Φαλακραετός

Είναι παράδειγμα προς μίμηση! Τη δεκαετία του 1960 ήταν είδος προς εξαφάνιση. Όμως, με τα μέτρα που πάρθηκαν, εδώ και μερικά χρόνια ο πληθυσμός του αυξήθηκε σημαντικά. Ο φαλακραετός, μάλιστα, δε... μετακομίζει! Μένει στην ίδια φωλιά κάθε χρόνο, αφού πρώτα τη συμμαζέψει προσθέτοντας κι άλλα φύλλα και κλαδιά. Μια φορά βρέθηκε φωλιά φαλακραετού που χρησιμοποιούνταν για πάρα πολλά χρόνια και ζύγιζε πάνω από δύο τόνους!

Ρινόκερος

Είναι ένα ακόμα είδος που απειλείται με εξαφάνιση. Στις μέρες μας έχουν απομείνει μόνο έντεκα χιλιάδες. Για τους ρινόκερους της Ιάβας, μάλιστα, τα πράγματα είναι ακόμη χειρότερα, αφού έχουν απομείνει μόνο πενήντα! Ο ρινόκερος χρειάζεται πάνω από τρεις μέρες να χωνέψει το γεύμα τους. Ο ασπρόμαυρος αφρικανικός ρινόκερος είναι το μοναδικό ζώο που δε φοβάται τη φωτιά! Αντίθετα, μόλις τη δει γίνεται θηρίο!

Μεσογειακή φώκια

Το ιερό ζώο του Ποσειδώνα και του Απόλλωνα είναι από τα περισσότερο απειλούμενα θηλαστικά στην Ευρώπη. Έχει ήδη εξαφανιστεί από τις ευρωπαϊκές ακτές της Μεσογείου, με εξαίρεση το Αιγαίο και το Ιόνιο Πέλαγος. Μια μεγάλη φώκια τριακοσίων κιλών μπορεί να φάει είκοσι κιλά ψάρια την ημέρα.

Λύκος

Ο «κακός» του παραμυθιού κινδυνεύει άμεσα, παρ' όλο που κάποτε υπήρξε το σαρκοφάγο[1] με τη μεγαλύτερη γεωγραφική εξάπλωση στον πλανήτη μας. Στη χώρα μας έχουν απομείνει περίπου πεντακόσιοι λύκοι. Οι περισσότερο αναπτυγμένες αισθήσεις του λύκου είναι η όσφρηση και η ακοή. Η ρινική του κοιλότητα είναι δεκατέσσερις φορές μεγαλύτερη σε σχέση με τη ρινική κοιλότητα του ανθρώπου.

Καφέ αρκούδα

Παρά το γεγονός ότι η αρκούδα δεν έχει φυσικούς εχθρούς, στην Ελλάδα ζουν σήμερα μόνο εκατόν πενήντα. Τα αρκουδάκια γεννιούνται γύρω στα διακόσια γραμμάρια, τυφλά χωρίς τρίχωμα. Αν χάσουν τη μητέρα τους τόσο μικρά, δεν επιβιώνουν και πεθαίνουν μέσα σε ένα τέταρτο.

Πάντα

Ζούσε στα βουνά του ανατολικού Θιβέτ και της νοτίου Κίνας και ανακαλύφθηκε το 1869 από το Γάλλο φυσιοδίφη Αρνό Δαβίδ, γι' αυτό λέγεται και αρκούδα του πατρός Δαβίδ. Τα πρώτα πάντα ήρθαν στην Ευρώπη μόλις το 1939. Τρώνε επί δώδεκα ώρες την ημέρα, περίπου σαράντα κιλά μπαμπού! Τα γιγαντιαία πάντα που έχουν απομείνει σήμερα είναι μόνο χίλια!

Τίγρη

Υπολογίζεται ότι σε ολόκληρο τον κόσμο έχουν απομείνει περίπου 6.500 τίγρεις. Η τίγρη μπορεί να καταβροχθίσει τριάντα έξι κιλά κρέας σε ένα μόνο γεύμα της και δεν είναι καθόλου δύσκολη στο φαγητό. Κατά καιρούς έχουν εντοπιστεί τίγρεις που έφαγαν κροκόδειλους, ψάρια, πουλιά, ακόμα και αρκούδες!

1. **σαρκοφάγος, -ος, -ο:** *που τρώει μόνο ή κυρίως σάρκες, κρέας*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Πόσο καλή μνήμη έχεις; Βρες σε ποιο ζώο αντιστοιχεί κάθε πρόταση.

1. Δεν αλλάζει ποτέ «σπίτι».

2. Τα μικρά της γεννιούνται τυφλά και χωρίς τρίχωμα.

3. Τρέφεται με μπαμπού.

4. Δεν είναι καθόλου εκλεκτική στο φαγητό της.

5. Γεννάει πολλά αυγά.

6. Κάνει πάνω από τρεις μέρες για να χωνέψει το γεύμα του.

7. Μπορεί να φάει αρκετά κιλά ψάρια την ημέρα.

8. Είναι το μόνο θηλαστικό με φτερά.

9. Μυρίζει και ακούει πάρα πολύ καλά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Τι θα πει φυσιοδίφης;
Βάλε √ στο σωστό.

- ☐ Αυτός που ζει στη φύση
- ☐ Αυτός που ερευνά συστηματικά οτιδήποτε ανήκει στη φύση
- ☐ Αυτός που λατρεύει τη φύση

Βάλε τάξη στην κιβωτό!

Η κιβωτός σαλπάρει κι εσύ είσαι ακόμα εδώ; Κάνε στα γρήγορα το τεστ και δες αν θα μπορούσες να βάλεις τάξη στα ζώα.

1. Ο πίθηκος δε θέλει με τίποτα να καθίσει δίπλα στο κουνάβι. Τι κάνεις για να λύσεις το πρόβλημα;

Α. Βάζεις το κουνάβι[2] δίπλα στο παράθυρο.
Β. Βάζεις τον πίθηκο κοντά στην έξοδο κινδύνου.
Γ. Ψεκάζεις με λίγο αποσμητικό το χαμαιλέοντα[3] για να του αποσπάσεις την προσοχή.

2. Πώς σκέφτεσαι να τακτοποιήσεις τους ελέφαντες και τους ιπποπόταμους;

Α. Σε κουκέτες[4]. Οι ελέφαντες μπαίνουν πάνω και οι ιπποπόταμοι[5] κάτω.
Β. Σε χωριστά δωμάτια που επικοινωνούν.
Γ. Δυο δυο, με αλφαβητική σειρά.

3. Δυστυχώς οι λύκοι και τα γουρουνάκια πρέπει να μείνουν στο ίδιο δωμάτιο. Πώς θα τους εμποδίσεις να μαλώσουν μεταξύ τους;

Α. Πολύ εύκολα! Θα τους κρατήσεις ήσυχους με μια βιντεοταινία του κακού λύκου.
Β. Οι λύκοι σε διαβεβαιώνουν ότι είναι χορτοφάγοι!
Γ. Φορτώνεις στην κιβωτό μόνο γουρούνια που ζυγίζουν έναν τόνο το καθένα!

4. Ποιο ζώο θα έβαζες μέσα στην κιβωτό πρώτο, την αλεπού ή το λαγό;

Α. Το λαγό, γιατί σκοπεύεις να τον χρησιμοποιήσεις και για… μαξιλάρι!
Β. Την αλεπού, για να μη γίνουν μαλλιά κουβάρια.
Γ. Έχεις ήδη φορτώσει και μια πελώρια αρκούδα, κι έτσι όλοι θα κάτσουν φρόνιμα.

2. **το κουνάβι**
3. **ο χαμαιλέων**
4. **η κουκέτα:** *κρεβάτι σε καμπίνα πλοίου ή τρένου*
5. **ο ιπποπόταμος**

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αν έχεις περισσότερα Α

Έβαλες τις σουπιές[6] μαζί με τα καλαμάρια[7] και όλοι παραπονιούνται ότι μυρίζει… τηγανίλα! Άρχισε πάλι από την αρχή και μην ξεχάσεις τα μύδια!

Αν έχεις περισσότερα Β

Τα δάκρυα του κροκόδειλου σε έπεισαν να τον βάλεις μαζί με τη ζέβρα. Μήπως πιστεύεις ότι και το σαρκοβόρο[8] ερπετό αποφάσισε να κάνει δίαιτα; Δε γίνεται δουλειά έτσι. Ξαναδοκίμασε!

Αν έχεις περισσότερα Γ

Άψογη δουλειά! Εκτός, ίσως, από τους πιγκουίνους που δεν ενθουσιάστηκαν και πολύ που έκατσαν δίπλα στο καλοριφέρ, και τις καμήλες που δε βολεύονται καθόλου μέσα στο ψυγείο!

6

7

Από αυτά τα ζώα ποια έχεις δει από κοντά και πού;

Πολλά από τα ζώα που αναφέρει το κείμενο κινδυνεύουν να εξαφανιστούν από τη Γη. Τι νομίζεις ότι φταίει; Μπορείς να βρεις πληροφορίες στο Ίντερνετ στις παρακάτω διευθύνσεις http://www.foe.co.uk, http://www.greenpeace.org, http://www.planetpark.org

6. **η σουπιά**
7. **το καλαμάρι**
8. **σαρκοβόρος, -α, -ο:** *ζώο που τρέφεται με σάρκες, σαρκοφάγος ≠ φυτοφάγος, χορτοφάγος*

ΣΚΗΝΗ 2

ΠΟΙΑ ΕΙΣΑΙ;

Κάποιος στέλνει ανώνυμα γράμματα στη Σοφία. Διάβασε προσεκτικά το κείμενο και μάντεψε: ποιος μπορεί να είναι; Ο πατέρας της, ο δάσκαλος ή οι φίλοι της για να της κάνουν πλάκα;
Προσοχή, το κείμενο δεν είναι για να κοιμηθείτε αλλά για να ξυπνήσετε!

Η Σοφία Αμούσδεν γύριζε από το σχολείο. Ένα μέρος της διαδρομής το είχε διανύσει με τη Γιόρουν. Είχαν κουβέντα για τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Η Γιόρουν έλεγε πως το ανθρώπινο μυαλό ήταν ένας πολύπλοκος ηλεκτρονικός υπολογιστής. Η Σοφία δεν ήταν καθόλου σίγουρη γι' αυτό. Στο κάτω κάτω της γραφής, ο άνθρωπος έπρεπε να είναι κάτι παραπάνω από μηχανή! Ή όχι;

Φτάνοντας στο σούπερ μάρκετ οι δρόμοι τους χώριζαν. Η Σοφία έμενε στην άκρη ενός μεγάλου οικοδομικού τετραγώνου, όλο μονοκατοικίες. Πίσω από το σπίτι της δεν υπήρχαν άλλα σπίτια, μονάχα το δάσος. Η Σοφία έστριψε στο στενό Κλοφερφάιεν. Ήταν μια από τις πρώτες μέρες του Μαΐου και σε κάμποσους κήπους, άνθιζαν κιόλας κάτω απ' τα δέντρα οι πασχαλιές. Οι αχλαδιές μόλις που είχαν αρχίσει να πρασινίζουν.

Δεν ήταν παράξενο που τούτη την εποχή του χρόνου όλα άρχιζαν να φουντώνουν, να γεμίζουν φύλλα και λουλούδια, να μεγαλώνουν; Μόλις ζέσταινε λίγο ο καιρός κι έλιωναν τα τελευταία χιόνια, η πρασινάδα ξεφύτρωνε πλούσια μέσα από το άψυχο σώμα και φούντωνε, ξεχείλιζε από παντού. Πώς γινόταν αυτό το πράγμα;

Η Σοφία έριξε μια ματιά στο γραμματοκιβώτιο, πριν ανοίξει το πορτάκι του κήπου. Συνήθως έβρισκε ένα σωρό διαφημιστικά έντυπα και κάνα δυο μεγάλους φακέλους για τη μαμά της. Για τον μπαμπά της δεν έρχονταν συχνά γράμματα, γιατί ταξίδευε. Ήταν καπετάνιος σε πετρελαιοφόρο.

Έτσι, κάθε μέρα η Σοφία έπαιρνε τα γράμματα, τα άφηνε στο τραπέζι της κουζίνας και ανέβαινε στο δωμάτιο της να διαβάσει τα μαθήματά της.

Σήμερα όμως στο μεγάλο πράσινο γραμματοκιβώτιο δεν υπήρχε παρά ένας μικρός φάκελος, κι αυτός ήταν για κείνη. «Σοφία Αμούσδεν» έγραφε στο σημείο όπου σημειώνεται το όνομα του παραλήπτη. «Κλοφερφάιεν 3». Κι αυτό ήταν όλο.

Το όνομα του αποστολέα δεν ήταν γραμμένο πουθενά. Το γράμμα δεν είχε ούτε γραμματόσημο.

Η Σοφία έκλεισε πίσω της το πορτάκι του κήπου κι άνοιξε το γράμμα. Μέσα, δε βρήκε παρά ένα μικρό κομμάτι χαρτί, μικρό όσο το φακελάκι.

Και σ' αυτό ήταν γραμμένα δυο λόγια μόνο: «Ποια είσαι;» Τίποτε άλλο. Ούτε μια λέξη χαιρετισμού ούτε τίποτα. Μόνο αυτές οι δυο λέξεις γραμμένες στο χέρι και δίπλα τους ένα μεγάλο ερωτηματικό. Στριφογύρισε το φάκελο στα χέρια της, κοιτάζοντάς τον προσεχτικά γι' άλλη μια φορά. Ήταν γι' αυτήν, στ' αλήθεια. Αλλά ποιος τον είχε ρίξει μέσα στο γραμματοκιβώτιό τους;

Η Σοφία άνοιξε όσο μπορούσε πιο γρήγορα την πόρτα του σπιτιού. Πέταξε την τσάντα της σε μια γωνιά, έβαλε, σκεφτική, στη γάτα να φάει και κάθισε σ' ένα σκαμνί κρατώντας στα χέρια της το μυστηριώδες γράμμα.

«Ποια είσαι;».

Μακάρι να 'ξερε! Ήταν, βέβαια, η Σοφία Αμούσδεν, αλλά ποια ήταν στ' αλήθεια πέρα απ' τα ονόματα; Κι αν είχε άλλο όνομα; Αν, για παράδειγμα, την έλεγαν Άννα Κνούσδεν. Θα ήταν ένα διαφορετικό κορίτσι;

Στάθηκε μπροστά στον καθρέφτη και ρώτησε «ποια είσαι;». Τίποτα. Δεν μπορούσε να βρει απάντηση. «Καλύτερα να διαβάσω τη βιολογία μου» είπε «ή μάλλον καλύτερα να βγω λίγο στον κήπο».

Κρατούσε ακόμη το παράξενο γράμμα στα χέρια της. Μήπως θα 'πρεπε να ρίξει άλλη μια ματιά στο γραμματοκιβώτιο; Ίσως, στο μεταξύ, κάτι να είχε έρθει ακόμα.

Η Σοφία έτρεξε και ανασήκωσε το πράσινο σκέπασμα. Τινάχτηκε τρομαγμένη όταν είδε ένα φακελάκι όμοιο με το προηγούμενο. Ήταν πάλι γραμμένο τ' όνομά της. Έσκισε το φάκελο κι έβγαλε πάλι ένα μικρό άσπρο χαρτάκι. Μόνο που η ερώτηση ήταν διαφορετική: «Πώς δημιουργήθηκε ο κόσμος;».

Δεν έχω ιδέα, είπε με το νου της η Σοφία. Είχε μπερδευτεί πολύ. Το μυστήριο αντί να λυθεί γινόταν μεγαλύτερο. Η Σοφία υπέθεσε ότι ο αποστολέας των ανώνυμων γραμμάτων δε θ' αργούσε να φανεί και πάλι. Αποφάσισε, λοιπόν, να μη μιλήσει προς το παρόν σε κανέναν γι' αυτό το ζήτημα. Πάντως προτιμούσε να σκεφτεί αυτές τις ερωτήσεις, παρά ν' αποστηθίζει χρόνους ανώμαλων ρημάτων.

Την άλλη μέρα, καθώς γυρνούσαν από το σχολείο, η Γιόρουν της πρότεινε να παίξουν ρακέτες και η Σοφία αρνήθηκε. «Νομίζω πως δε μ' ενδιαφέρουν οι ρακέτες πια». «Όπως θέλεις» είπε η Γιόρουν «Δε μου λες! Μήπως τσιμπήθηκες με κάποιον;».

Η Σοφία δεν απάντησε και η Γιόρουν γύρισε στο σπίτι της. Η Σοφία έτρεξε προς τον κήπο τους, στο γραμματοκιβώτιο. Το άνοιξε, βρήκε ένα μεγάλο κίτρινο φάκελο με τ' όνομά της, που έγραφε: «Μαθήματα φιλοσοφίας. Προσοχή! Εύθραυστον!».

Το άνοιξε βιαστικά και άρχισε αμέσως να διαβάζει.

Τι είναι η φιλοσοφία;

Αγαπητή μου Σοφία! Οι άνθρωποι έχουν πολλά και διάφορα χόμπι. Άλλοι μαζεύουν παλιά νομίσματα ή γραμματόσημα, άλλοι ασχολούνται με τον αθλητισμό και άλλοι με το διάβασμα. Μήπως όμως υπάρχει κάτι που αφορά όλους τους ανθρώπους χωρίς εξαίρεση; Ναι, αγαπητή μου Σοφία, και αυτό ακριβώς είναι το θέμα αυτού του μαθήματος. Ποιο είναι το σπουδαιότερο πράγμα σ' αυτή τη ζωή; Αν ρωτήσουμε κάποιον που ζει στις χώρες της πείνας, τότε η απάντηση θα είναι σίγουρα το φαγητό. Αν ρωτήσουμε κάποιον που νιώθει μόνος κι έρημος, τότε σίγουρα θα μας πει: η συντροφιά με άλλους ανθρώπους. Όταν όμως ικανοποιηθούν όλες οι ανάγκες, υπάρχει ακόμη και τότε κάτι που είναι απαραίτητο σε όλους τους ανθρώπους;

Σοφία, μήπως βαρέθηκες; Με διαβάζεις ακόμα;

Έτσι άρχισε για τη Σοφία μια περιπέτεια που της άνοιξε την πόρτα στη γνώση. Η Σοφία έμαθε για τους ανθρώπους που προσπαθούσαν να εξηγήσουν τη ζωή: τους φιλοσόφους.

Το γράμμα που διαβάζει η Σοφία δεν τελειώνει εδώ. Μπορείς να φανταστείς τη συνέχεια; Τι μπορεί να είναι αυτό που είναι απαραίτητο στους ανθρώπους, αφού έχουν ικανοποιήσει τις βασικές ανάγκες τους;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τι παράξενο υπήρχε στα γράμματα που λάμβανε η Σοφία; Βάλε √ σύμφωνα με το κείμενο.

Τα γράμματα...

- ☐ ...ήταν ανώνυμα
- ☐ ...ήταν ανώνυμα αλλά με σφραγίδα ταχυδρομείου
- ☐ ...περιείχαν ερωτήσεις και απαντήσεις
- ☐ ...περιείχαν διάφορα ερωτήματα
- ☐ ...ήταν σκισμένα
- ☐ ...είχαν μόνο το όνομα του παραλήπτη

ΚΑΤ. 2. Ποιες ερωτήσεις διάβασε η Σοφία στα τρία γράμματα;

1 –.....

2 –.....

3 –.....

Διάβασε τώρα τι σκέφτεται η Σοφία. Σε ποιες από τις παραπάνω ερωτήσεις αντιστοιχούν οι σκέψεις της; Βάλε δίπλα σε κάθε συννεφάκι τον αριθμό της ερώτησης που ταιριάζει.

☐ – Αν είχε άλλο όνομα; Αν, για παράδειγμα, την έλεγαν Άννα Κνούδσεν, θα ήταν τότε ένα άλλο, διαφορετικό, κορίτσι;

☐ – Δεν έχω ιδέα! Κανείς δεν το ξέρει αυτό! Δεν είναι δυνατό να ζεις μέσα σ' έναν κόσμο, χωρίς να αναρωτηθείς τουλάχιστον πώς είχε ξεκινήσει και από πού ερχόταν.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 3. Το χαρτί με το γράμμα σκίστηκε κατά λάθος και λείπει η συνέχεια σε ορισμένες προτάσεις. Διάλεξε τη σωστή συνέχεια για κάθε πρόταση και διάβασε ξανά το γράμμα. Βγάζεις τώρα νόημα;

Αγαπητή μου Σοφία!
Οι άνθρωποι έχουν πολλά και διάφορα χόμπι. Άλλοι μαζεύουν παλιά νομίσματα ή γραμματόσημα....

Μήπως όμως υπάρχει κάτι που αφορά όλους τους ανθρώπους χωρίς εξαίρεση;...

Ποιο είναι το σπουδαιότερο πράγμα σ' αυτή τη ζωή; Αν ρωτήσουμε κάποιον που ζει στις χώρες της πείνας....

Αν ρωτήσουμε κάποιον που νιώθει μόνος κι έρημος....

Όταν όμως ικανοποιηθούν όλες οι ανάγκες....
Σοφία, μήπως βαρέθηκες;
Με διαβάζεις ακόμα;

1.–Ναι, αγαπητή μου Σοφία, και αυτό ακριβώς είναι το θέμα αυτού του μαθήματος.

2.–τότε η απάντηση θα είναι σίγουρα το φαγητό

3.–τότε σίγουρα θα μας πει η συντροφιά με άλλους ανθρώπους.

4.–άλλοι ασχολούνται με τον αθλητισμό και άλλοι με το διάβασμα.

5.–υπάρχει ακόμη και τότε κάτι που είναι απαραίτητο σε όλους τους ανθρώπους;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Στην ερώτηση *ποιο είναι το σπουδαιότερο πράγμα στη ζωή* ο καθένας μας δίνει διαφορετικές απαντήσεις, ανάλογα με αυτό που του λείπει.
– Για σένα ποιο είναι το σπουδαιότερο πράγμα στη ζωή;
– Υπάρχει ένα πολύ σπουδαίο πράγμα στη ζωή, που να είναι κοινό για όλους τους ανθρώπους;

Η φίλη της Σοφίας, η Γιόρουν, υποστηρίζει πως το ανθρώπινο μυαλό είναι ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής. Διαφέρει ένας υπολογιστής από έναν άνθρωπο, αφού τα τελευταία χρόνια οι υπολογιστές μπορούν να κάνουν σχεδόν ό,τι και ο άνθρωπος; Ποια νομίζεις ότι είναι αυτή η διαφορά;

Ποιους φιλοσόφους ξέρεις εσύ; Να παρουσιάσεις στην τάξη ένα φιλόσοφο που σου έχει κάνει εντύπωση η σκέψη ή η ζωή του. Τις πληροφορίες θα τις βρεις από εγκυκλοπαίδεια ή από βιβλία του σχολείου.

ΛΕΞ. 1. Τι σημαίνουν οι φράσεις; Βάλε √ στο σωστό.

Στο κάτω κάτω της γραφής
- ☐ Στο κάτω μέρος της σελίδας
- ☐ Στα τελευταία λόγια που έχω γράψει
- ☐ Σε τελική ανάλυση

Τσιμπήθηκες με κάποιον;
- ☐ Σε τσίμπησε κάποιο έντομο;
- ☐ Είσαι ερωτευμένος με κάποιον;
- ☐ Τσακώθηκες με κάποιον;

Με διαβάζεις ακόμα;
- ☐ Με βοηθάς στο διάβασμά μου;
- ☐ Καταλαβαίνεις τι σκέφτομαι;
- ☐ Συνεχίζεις να διαβάζεις το γράμμα μου;

Της άνοιξε την πόρτα στη γνώση
- ☐ Της είπε να περάσει
- ☐ Της στέρησε τη δυνατότητα να μάθει κάποια πράγματα
- ☐ Της έδωσε τη δυνατότητα να μάθει κάποια πράγματα

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 2. Μπορείς να φτιάξεις για την κάθε σειρά ζευγάρια λέξεων και να τα γράψεις στον πίνακα;

εξαφάνιση – διάδοση – εμφάνιση – εξάπλωση

καταβροχθίζω – καλύπτω – βρίσκω – κατατρώγω – εντοπίζω – διανύω

σύνθετος – άθραυστος – παραλήπτης – πολύπλοκος – εύθραστος – αποστολέας

ζήτημα – μοναξιά – θέμα – συντροφιά

διάδοση = εξάπλωση	εξαφάνιση ≠ εμφάνιση
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

ΣΚΗΝΗ 3

Ο ΝΙΚΟΛΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΕΛΦΙΝΙΑ

Ο Νικόλας ήταν παιδί ψαρά, γέννημα θρέμμα[1] της Αστυπάλαιας[2]. Απ' τα οχτώ του χρόνια τον πήρε ο πατέρας του στο καΐκι, για να τον βοηθάει και να μαθαίνει τη δύσκολη και σκληρή δουλειά. Αλλά, και όταν δεν πήγαινε στο ψάρεμα με το καΐκι, πάλι στα ψάρια ήταν ο νους του.

1. **γέννημα θρέμμα:** *πρόσωπο που έχει γεννηθεί και μεγαλώσει σε συγκεκριμένο τόπο*
2. **η Αστυπάλαια:** *νησί στα Δωδεκάνησα*

Ένα φθινοπωριάτικο σούρουπο, που ο Νικόλας ήτανε πια δώδεκα χρόνων παλικαράκι, ξεκίνησε με τον πατέρα του, τον καπετάν Κωσταντή, για το συνηθισμένο μέρος όπου έριχναν τα παραγάδια[3] τους, έξω από τα Φωκονήσια. Ο καιρός ήτανε μπουνάτσα[4] και κανένας δεν περίμενε αυτό που θα γινόταν σε λίγες ώρες.

Αφού έριξαν στη θάλασσα τα παραγάδια, ξαπλώσανε λιγάκι, σκεπασμένοι με μια χοντρή κουβέρτα, ώσπου να τσιμπήσει το ψάρι. Ύστερα από λίγο όμως ο ουρανός άρχισε να μαυρίζει και, πριν προλάβεις να πεις «κύμινο»[5], ένα δυνατό μπουρίνι[6] στριφογύρισε το καΐκι και το σήκωσε σαν καρυδότσουφλο πάνω στα κύματα.

Ο Κωσταντής πρόλαβε και κρατήθηκε στην κουπαστή[7], μα ο Νικόλας, μισοκοιμισμένος καθώς ήταν, βρέθηκε άθελά του στη θάλασσα και άρχισε να παλεύει με τα κύματα. Ο αέρας όμως τον έσερνε όλο και πιο μακριά, προς το πέλαγος, ενώ το καΐκι κι ο πατέρας του δε φαίνονταν πουθενά.

Πάλεψε έτσι το παιδί πάνω από μια ώρα και στο μεταξύ η θάλασσα άρχισε να γαληνεύει. Τι να το κάνεις όμως, που τώρα τον είχανε φέρει τα κύματα μίλια μακριά από τη στεριά.

3. **το παραγάδι**
4. **η μπουνάτσα και μπονάτσα:** *ο καλός καιρός, όταν η θάλασσα δεν έχει κύματα*
5. **πριν προλάβεις να πεις κύμινο:** *πολύ γρήγορα, αμέσως*
6. **το μπουρίνι:** *ο δυνατός άνεμος που έρχεται απότομα και συνοδεύεται πολλές φορές από συνεχή βροχή*
7. **η κουπαστή**

Εξαντλημένος ο Νικόλας παρακαλούσε να γίνει κάποιο θαύμα, ξαπλωμένος ανάσκελα πάνω στα κύματα. Τα θαύματα όμως δε γίνονται συχνά, το ’ξερε καλά αυτό ο Νικόλας, και έτσι είχε πιστέψει πως σε λίγο θα έφτανε το τέλος του. Να όμως που τα πράγματα δεν ήρθαν όπως τα λογάριαζε ο Νικόλας. Ξαφνικά, ένιωσε να του χαϊδεύει τη ράχη κάτι σκληρό και το μυαλό του πήγε αμέσως σε κάνα σκυλόψαρο.

«Φάε με να τελειώνουμε» φώναξε αποκαμωμένος[8] και περίμενε ν’ αντικρίσει το απαίσιο στόμα του καρχαρία. Αντί γι’ αυτό όμως, φάνηκε δίπλα του μια έξυπνη μουσούδα[9], με δύο μικρά αλλά παιχνιδιάρικα ματάκια. Ήταν ένα δελφίνι.

Σε λίγο τα δελφίνια έγιναν τέσσερα και τον τριγύριζαν, σαν να ’θελαν κάτι να του πουν. Μα ο Νικόλας, πάνω στη ζάλη του, δεν καταλάβαινε τι γύρευαν τα δελφινάκια από έναν άνθρωπο και γι’ αυτό τα είχε τελείως χαμένα. Όμως εκείνα ήξεραν πολύ καλά τη δουλειά τους. Τον ακουμπούσαν απαλά με τη ράχη τους, ώσπου τον ανάγκασαν να γυρίσει και να σταθεί όρθιος μες στο νερό. Τότε, ένα απ’ αυτά χώθηκε κάτω απ’ τα σκέλια του και τον σήκωσε απαλά προς τα πάνω. «Λες να θέλουνε να με βγάλουνε στη στεριά;» σκέφτηκε ο Νικόλας και, καθώς το δελφίνι έβγαινε στον αφρό, αυτός ξάπλωσε πάνω στη ράχη του αποκαμωμένος και πιάστηκε απ’ το φτερό της πλάτης.

Τότε, δύο άλλα δελφίνια ήρθαν και στάθηκαν δεξιά κι αριστερά και τον κρατούσαν για να μη γλιστρήσει.

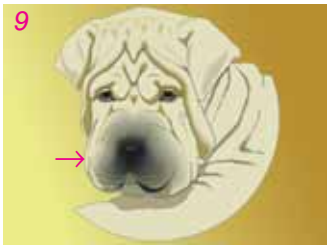
9

8. **αποκαμωμένος, -η, -ο:** *πολύ κουρασμένος*
9. **η μουσούδα:** *το πρόσωπο, η μούρη*

«Ετούτα θέλουνε παιχνίδια» σκέφτηκε ο Νικόλας για τα δελφίνια «ενώ εγώ χάνομαι. Τώρα θα κάνουνε καμιά βουτιά και θα με πνίξουνε μια ώρα αρχύτερα».
Και μέσα στη ζάλη του άρχισε να τραγουδάει το τελευταίο, όπως πίστευε, τραγούδι της ζωής του: «Το κάστρο της Αστροπαλιάς, το κάστρο της Αστροπαλιάς έχει όμορφα κορίτσια, τούρνα, τούρνα, μας έπιασε φουρτούναααα».
Τα δελφίνια όμως δε φύγανε, αλλά άρχισαν να κολυμπούν προσεκτικά προς το νησί, ενώ κάθε τόσο η τρύπα που έχουν στον σβέρκο τους άνοιγε, για να πάρουν μια βαθιά ανάσα. Και ήταν πολύ προσεκτικά στο δύσκολο έργο τους. Μόνο δυο φορές τους γλίστρησε ο μισοπεθαμένος Νικόλας, μα τον ξανάφεραν πάλι στη σωστή θέση.
Με πείσμα και υπομονή τα δελφίνια χρειάστηκαν πάνω από μισή ώρα, ώσπου να οδηγήσουν τον Νικόλα σε μια ακρογιαλιά, όπου βρισκόταν κι ένα εκκλησάκι. Μόνο όταν έφτασαν λίγα μέτρα από την αμμουδερή παραλία, απομακρύνθηκαν, ενώ τα πόδια του Νικόλα ακουμπούσαν κιόλας στο βυθό. Σε λίγο ο νεαρούλης έβγαινε τρεκλίζοντας[10] στη στεριά. Γύρισε κι αποχαιρέτισε τα δελφινάκια που τον είχανε σώσει, κι ύστερα έπεσε μισοπεθαμένος στην αμμουδιά.

10. **τρεκλίζω:** *περπατώ χωρίς σταθερότητα*

Δύο ώρες μετά, τον είδε από ψηλά ένας τσοπάνης, που είχε βγάλει τα γίδια του στη βοσκή. Έτρεξε κοντά του και προσπάθησε να τον συνεφέρει δίνοντάς του μια γουλιά τσικουδιά[11].
Όταν συνήλθε, ο Νικόλας διηγήθηκε την απίστευτη περιπέτειά του στον τσοπάνη, καθώς εκείνος τον πήγαινε, καβάλα στο μουλάρι, για το σπίτι του.
Στην αρχή όλοι νόμιζαν στο χωριό πως ο Νικόλας τρελάθηκε από το φόβο του και βλέπει όνειρα. Χρειάστηκε πολλή ώρα για να πιστέψουν πως όλα αυτά που τους έλεγε ήταν αληθινά. Από τότε ο πατέρας του Νικόλα, ο Κωσταντής, ορκίστηκε πως δε θα ξαναπειράξει δελφίνια, κι ας του χαλάνε καμιά φορά τα δίχτυα, γιατί αυτά, μάτια μου, δεν είναι ζώα, είναι άνθρωποι και κάτι παραπάνω.

11. **η τσικουδιά:** *ποτό με πολύ αλκοόλ που παράγεται στην Κρήτη, η ρακή*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ο Νικόλας σώθηκε γιατί... Πες την ιστορία με λίγα λόγια.

ΚΑΤ. 2. Ο καπετάν Κωσταντής λέει για τα δελφίνια ότι «αυτά είναι άνθρωποι και κάτι παραπάνω». Πώς καταλαβαίνεις αυτή τη φράση;

.....

.....

.....

Πώς αντιδράς σε τέτοια ιστορία; Σου φαίνεται πιθανό ή αδύνατο αυτό που συνέβη στο Νικόλα; Δικαιολόγησε την άποψή σου.

Τα δελφίνια, όπως και οι φώκιες, συχνά σκίζουν τα δίχτυα των ψαράδων, όπως λέει και ο πατέρας του Νικόλα. Αν εσύ ήσουν ψαράς και έβγαζες χρήματα μόνο από το ψάρεμα, τι θα έκανες αν τα δελφίνια σού έσκιζαν τα δίχτυα;

ΛΕΞ. 1. α) Ποια λέξη δεν ταιριάζει με τις υπόλοιπες;

σβέρκος, ράχη, σκέλια, επιγονατίδα, μουσούδα

σκυλόψαρο, δελφίνι, ξιφίας, καρχαρίας

σούρουπο, μπουρίνι, ηλιοβασίλεμα, αυγή

δίχτυ, παραγάδι, ψάρι, καλάμι, καθετή

καΐκι, βάρκα, φεριμπότ, ψαρότρατα

β) Ποια γενική έννοια αντιστοιχεί στις λέξεις που έμειναν σε κάθε ομάδα;
Προσοχή! Δύο γενικές έννοιες δεν αντιστοιχούν πουθενά.

μικρά σκάφη

διαστήματα ημέρας

άγρια ψάρια

όργανα για ψάρεμα

όργανα γυμναστικής

καιρικές συνθήκες

μέρη ανθρώπινου σώματος

Τι κάνουμε αν συναντήσουμε δελφίνια;

1. Πρώτα απ' όλα ελαττώνουμε την ταχύτητα του σκάφους και δεν αλλάζουμε απότομα κατεύθυνση.
2. Προσπαθούμε να μείνουμε σε απόσταση τουλάχιστον 100 μέτρων από το κοπάδι, για να μην τραυματίσουμε τα μικρά.
3. Αν θελήσουμε να τα χαζέψουμε για λίγη ώρα ή να τα βγάλουμε φωτογραφίες, καλύτερα να σβήσουμε τη μηχανή του σκάφους.
4. Αν όμως τα δούμε να χτυπάνε την ουρά ή το κεφάλι τους στην επιφάνεια της θάλασσας, σημαίνει ότι έχουν ενοχληθεί από την παρουσία μας.
5. Αν εντοπίσουμε ένα τραυματισμένο ή άρρωστο δελφίνι, ειδοποιούμε αμέσως το Λιμεναρχείο ή το Ερευνητικό Κέντρο Περίθαλψης και Διάσωσης Κητωδών ΑΡΙΩΝ. Ακόμα κι αν το δελφίνι μένει ακίνητο, ίσως ζει ακόμα. Μπορούμε να το διαπιστώσουμε αν αγγίξουμε απαλά το μάτι ή το ρουθούνι του στην κορυφή του κεφαλιού.
6. Εάν βρίσκεται στα ρηχά, το κρατάμε σταθερό μπρούμυτα, προσέχοντας το ρουθούνι του να βρίσκεται συνέχεια έξω από το νερό και σκεπάζουμε την πλάτη του με ανοιχτόχρωμο βρεγμένο ύφασμα.
7. Απομακρύνουμε τον πολύ κόσμο. Το δελφίνι καταλαβαίνει ότι το βοηθάμε, αλλά συνεργάζεται μόνο με δύο άτομα, ενώ με το πλήθος αγχώνεται και η κατάστασή του χειροτερεύει.

Στο «ΟΙΚΟ» της Καθημερινής, Ιούνιος 2003 – Με αλλαγές

Ποπό! μια ψαρούκλα...

Τι ψάρι είναι αυτό που έπιασε ο Νικόλας; Αν σε τρώει η περιέργεια κατέβασε» ένα ένα γράμμα ακολουθώντας τη διαδρομή του από τα τετραγωνάκια πάνω στα τετραγωνάκια κάτω.

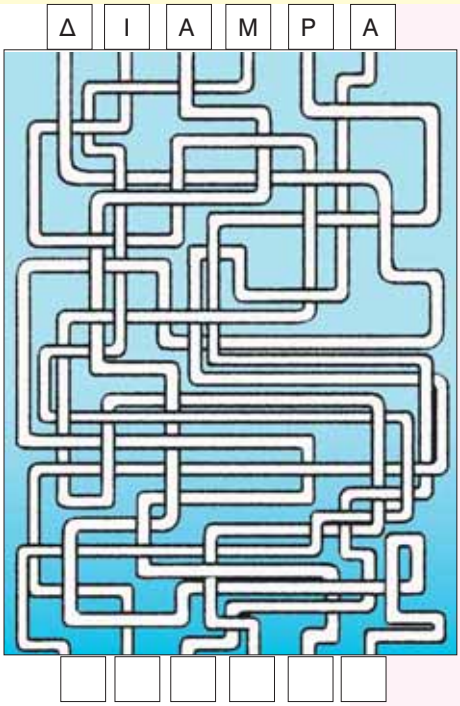

Πάμε για ψάρεμα;

Ακολούθησε το Νικόλα και τον καπετάν Κωσταντή στο ψάρεμα και λύσε το εικονόλεξο, συμπληρώνοντας στα τετράγωνα τις λέξεις που αντιστοιχούν στους αριθμούς.

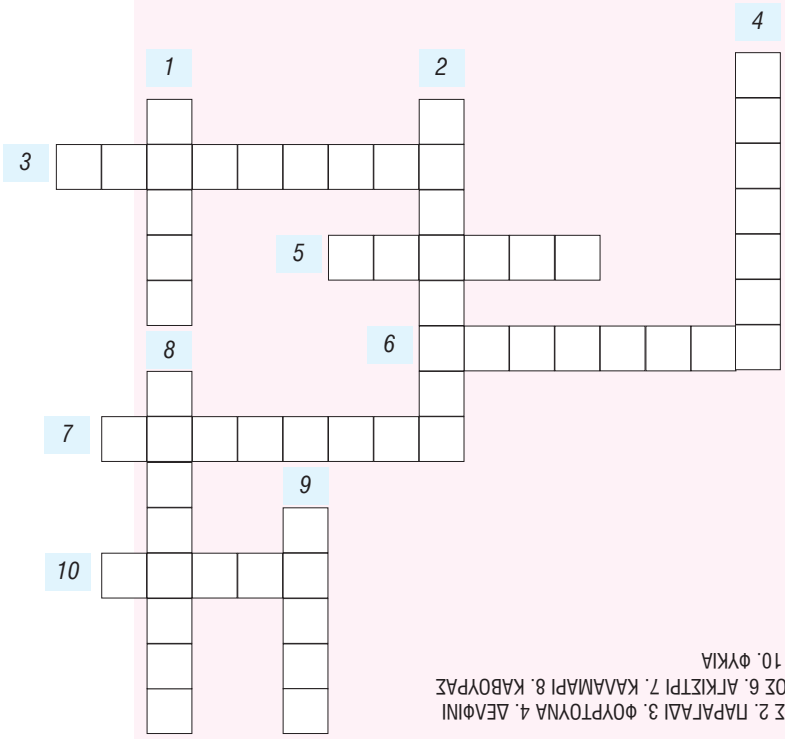

1. ΒΥΘΟΣ 2. ΠΑΡΑΓΑΔΙ 3. ΦΟΥΡΤΟΥΝΑ 4. ΔΕΛΦΙΝΙ
5. ΓΛΑΡΟΣ 6. ΑΓΚΙΣΤΡΙ 7. ΚΑΛΑΜΑΡΙ 8. ΚΑΒΟΥΡΑΣ
9. ΚΑΪΚΙ 10. ΨΥΚΙΑ

ΣΚΗΝΗ 1

ΚΑΤΕΡΙΝΑ, ΙΝΦΑΝΤΑ, ΜΑΡΙΑ

Ερωτεύομαι και κάνω τις επιλογές μου...

Η Κατερίνα με τις δύο αδερφές της, την Ινφάντα και τη Μαρία, ζουν με τη μητέρα τους, τη θεία Τερέζα και μια γριά υπηρέτρια, τη Ροδιά. Πρόκειται για τρεις αγαπημένες αδερφές που παίζουν μαζί και συζητούν μεταξύ τους ό,τι τους απασχολεί. Στις συζητήσεις τους κυρίαρχο θέμα είναι ο έρωτας. Και οι τρεις κοπέλες ερωτεύονται, αλλά η καθεμιά βιώνει τον έρωτα με το δικό της ξεχωριστό τρόπο. Η Κατερίνα είναι ερωτευμένη με ένα νέο, τον Δαβίδ, ο οποίος ζει με τη μητέρα του, τη Ρουθ. Η Ινφάντα ενδιαφέρεται για έναν άλλο νεαρό, το Νικήτα, αλλά σε μικρότερο βαθμό από την Κατερίνα. Περισσότερο, της αρέσει να ασχολείται με το άλογό της, το Ρωμαίο. Η μεγαλύτερη απ' τις τρεις τους, η Μαρία, φλερτάρει με το Μάριο.

σελ. 53

Η Ρουθ έδειξε μεγάλη χαρά που με είδε:

– Έχω τόση ανάγκη από παρέα, είπε. Θέλω να μιλάω σ' έναν άνθρωπο. Να μιλάω, να κουβεντιάζω. Μεγάλη μοναξιά εδώ...

Σάμπως να μελαγχόλησε για μια στιγμή, ήταν παράξενο για τη Ρουθ.

– Έχεις το Δαβίδ, τόλμησα να πω.

– Α, ο Δαβίδ είναι ένας εγωιστής.

Κι άρχισε να λέει για το Δαβίδ, για το δύσκολο χαρακτήρα του, για το πως κλείνεται μέρα νύχτα απάνω και διαβάζει, διαβάζει...

– Έχει μόνο μυαλό, είπε. Δεν έχει καρδιά.

Έκανα τάχα πως δεν καταλάβαινα, για να πει περισσότερα. Μα και εκείνη είχε όρεξη να μιλήσει.

— Είναι εγκεφαλικός[1] τύπος, είπε. Προχτές ακριβώς διάβαζα ένα βιβλίο που... Τι έλεγα;... Για το Δαβίδ, ναι... Προχτές λοιπόν διάβαζα ένα βιβλίο που έκανε τη διάκριση των αισθηματικών[2] ανθρώπων από τους εγκεφαλικούς. Έλεγε μάλιστα ότι οι αισθησιακοί[3] είναι οι εγκεφαλικοί. Εγώ το μπέρδευα πάντα λιγάκι, νόμιζα πως αισθηματικός κι αισθησιακός ήταν το ίδιο. Ας είναι. Ο Δαβίδ λοιπόν...

Τώρα γελούσε και μίλαγε ζωηρά. Τα μαλλιά της κουνιούνταν πέρα δώθε, σάμπως να 'κανε μικρά πηδηματάκια παιδιού που δε στέκει στην ίδια θέση.

— Τι καλά που ήρθες... Δεν ήξερα πώς θα πέρναγε το πρωινό.

Με πήρε απ' το χέρι να με πάει στην κάμαρά της, να μου δείξει τις αλλαγές που είχε κάνει. Αυτή τη φορά οι κουρτίνες, το σκέπασμα του κρεβατιού, το τραπεζομάντιλο στο μικρό τραπεζάκι, τα μαξιλάρια που σέρνονταν κάτω, είχανε χρώμα κιτρινοκόκκινο, σαν τα φθινοπωριάτικα πλατανόφυλλα...

Είχαν αλλάξει και οι φωτογραφίες στους τοίχους και τα διάφορα ζώα πάνω στην τουαλέτα και στις εταζέρες ήταν περισσότερα. Της μίλησα τότε για τα γραμματόσημα και πως ήθελα να ρίξω μια ματιά στον κατάλογο. Ενθουσιάστηκε, χτύπησε τα χέρια.

— Τι καλή ιδέα! Φώναξε. Τι καλή ιδέα! Θ' αρχίσω κι εγώ ν' ασχολούμαι πάλι με τα γραμματόσημα.

Σηκώθηκε, βημάτισε πάνω κάτω, άνοιξε συρτάρια, ντουλάπες, γεμάτη όρεξη γι' αυτό που θα 'κανε.

— Πάμε να τ' απλώσουμε στο τραπέζι της τραπεζαρίας, είπε, που είναι μεγάλο.

1. **εγκεφαλικός, -ή, -ό:** *που πράττει με βάση τη λογική*
2. **αισθηματικός (άνθρωπος):** *που πράττει με βάση τα συναισθήματά του*
3. **αισθησιακός, -ή, -ό:** *που προκαλεί ερωτικά συναισθήματα*

Δεν τόλμησα να πω πως η τραπεζαρία δεν είχε παράθυρο και πως θα ’ταν στενόχωρο να καθίσει κανείς με το ηλεκτρικό, ενώ τέτοια ώρα έξω έλαμπε ο ήλιος.

— Θ’ ανάψουμε κι όλα τα φώτα, είπε με χαρά.

Έτσι φωτισμένη και κενή, η τραπεζαρία έμοιαζε να περιμένει καλεσμένους και να ’ταν βράδυ. Καθίσαμε με τη Ρουθ κάτω απ’ τα πολλά φώτα, μέσα στα χαρτιά και τα βιβλία. Είχαμε κι ένα φακό και κοιτούσαμε πού και πού.

— Οι δυο γερο-σοφοί που θυσιάσανε τη ζωή τους για την επιστήμη, είπε ο Δαβίδ σιγογελώντας την ώρα που κατέβηκε από πάνω.

Δε μου πρότεινε να με συνοδέψει. Ήταν μεσημέρι, ίσως γι’ αυτό. Αλλά ήταν και σαν να μην είχαμε ποτέ πάει περίπατο οι δυο μας, σαν να μην είχαμε δει τις καλαμιές. «Α, θα ’ρθει μέρα που θα σ’ εκδικηθώ, Δαβίδ» μουρμούρισα.

Στο μεταξύ όμως δεν είχα παρά να πηγαίνω στη Ρουθ και να κοιτάζουμε μαζί τα γραμματόσημα. Ήταν μια δουλειά πολύ βαρετή, επαναστατούσα μέσα μου. Εκεί που η Ρουθ μιλούσε μ’ έπιανε αφηρημάδα, σηκωνόμουνα, πήγαινα ν’ αγγίξω τα έπιπλα...

Όλη αυτή η στενοχώρια ξεσπούσε στον έρωτά μου και τον μίκραινε. Μιλούσα του Δαβίδ εχθρικά, με κάποια κακία. Μ' εμπόδιζε να χαρώ τον πρωινό ήλιο, δε θα του το συγχωρούσα. «Έλα κι αύριο, έλα κι αύριο» έλεγε η Ρουθ, κι εγώ πήγαινα για να τον δω. Τον κοίταζα όμως με άγριο βλέμμα, κι εκείνος, για εκδίκηση, έδειχνε επιφύλαξη[4] στους τρόπους, τυπικότητα θα 'λεγα.

Μα και στο σπίτι είχα γίνει πολύ νευρική. Μάλωνα με τις αδερφές μου για το παραμικρό και με τη μητέρα το ίδιο. Μιλούσα άσχημα στη θεία Τερέζα –πάντα είχα μια τάση να την πληγώνω λιγάκι– και παίδευα τη Ροδιά. Δεν τολμούσε κανείς να μου μιλήσει. «Για δες κακία που έχει στα μάτια της» έλεγε η Ροδιά. «Για δες πείσμα...». Μια μέρα που τσακωθήκαμε με την Ινφάντα, δεν ξέρω πως μου 'ρθε και της τσίμπησα το μπράτσο. Το μετάνιωσα όμως, ω! πόσο το μετάνιωσα. Της ζήτησα να με συγχωρέσει κι εκείνη με συγχώρεσε.

Για όλα τούτα βέβαια έφταιγε ο Δαβίδ, το φθινόπωρο ερχόταν, και η θελληματική μου φυλάκιση μες στην ανήλιαγη[5] τραπεζαρία, κάθε πρωί. «Αυτό σ' το χαρίζω», έλεγε η Ρουθ «κι αυτό κι αυτό». Μου χάριζε όσα γραμματόσημα είχε διπλά, κι εγώ ευχαριστούσα τάχα με θέρμη, ενώ ονειρευόμουνα και περίμενα με λαχτάρα τη στιγμή που θα τα 'καιγα.

4. **η επιφύλαξη:** *συμπεριφορά που χαρακτηρίζεται από δισταγμό, αμφιβολία προς τον άλλο*
5. **ανήλιαγη (τραπεζαρία):** *που δεν έχει ήλιο*

Μαργαρίτα Λυμπεράκη, «Τα Ψάθινα Καπέλα»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Βρες το σωστό.

Η Κατερίνα πηγαίνει στο σπίτι του Δαβίδ...

- ☐ ...για να θαυμάσει τη συλλογή γραμματοσήμων που έχει η Ρουθ.
- ☐ ...για να δει τις αλλαγές που έκανε η Ρουθ στο σπίτι.
- ☐ ...για να μιλήσει έστω και για λίγο με το Δαβίδ.
- ☐ ...για να κάνει το χατίρι του Δαβίδ.

ΚΑΤ. 2. Η Κατερίνα στο τέλος είχε γίνει νευρική και επιθετική. Γιατί συνέβη αυτό; Βάλε √ στο σωστό.

- ☐ Γιατί ο Δαβίδ δεν της έδινε καμία σημασία.
- ☐ Γιατι ερχόταν το φθινόπωρο.
- ☐ Γιατί κλεινόταν στο σπίτι με τη Ρουθ.
- ☐ Για όλους τους παραπάνω λόγους.

ΚΑΤ. 3. Ποιες από τις παρακάτω λέξεις, νομίζεις, ότι ταιριάζουν στο χαρακτήρα της Κατερίνας; Προσπάθησε να δικαιολογήσεις την απάντησή σου με βάση το κείμενο.

.... αισθηματική
.... εγκεφαλική
.... παρορμητική
.... αναίσθητη
.... μικρόψυχη

ΙΝΦΑΝΤΑ ΚΑΙ ΝΙΚΗΤΑΣ

Λες και πετούσε ο Ρωμαίος το άλλο πρωί. Η Ινφάντα έσφιγγε τα γόνατα πάνω στην κοιλιά του και άφηνε τα γκέμια[1] ελεύθερα. Τα μαλλιά της ανέμιζαν. Μεθούσε. Ήταν δικιά της η ζωή όταν έτρεχε με τ' άλογο. Την κατακτούσε. Ένιωθε τον παλμό του νέου ζώου και κάτι σκιρτούσε[2] μέσα της.

— Μπράβο, Ρωμαίο! Τρέχα, Ρωμαίο!

1. **το γκέμι του αλόγου**
2. **κάτι σκιρτά μέσα μου:** *η καρδιά μου χτυπά πολύ δυνατά, αναστατώνομαι*

Μια λαχτάρα. Κι η ματιά της χανόταν μακριά, επίμονη, σαν για να τρυπήσει σκοτάδια που δεν υπήρχαν. Άξιζε η ζωή να την κατακτήσεις και να την κατακτήσεις δίχως φόβο, ελεύθερα, καθώς έτρεχε τώρα. Ήτανε τόσο ευλύγιστα και πλαστικά τα μέλη της ετούτη τη στιγμή, που και να 'πεφτε τρέχοντας, δε θα πάθαινε τίποτα. Κι από γκρεμό να 'πεφτε, πάλι δε θα πάθαινε τίποτα. Θα κατρακύλαγε[3] λίγο, κουλουριασμένη σαν μικρό γατάκι κι ύστερα θα τέντωνε χέρια και πόδια και θ' ανακάθιζε[4] να κοιτάζει τα γύρω. Ο αέρας της χαστούκιζε το πρόσωπο. Ήθελε να φτάσει λίγο πριν απ' αυτόν και να τον περιμένει. Θα μπορούσε στο μεταξύ να ξαπλώσει στα θυμάρια.

Την είχε προλάβει όμως. Καθόταν απάνω στο πηγάδι, σκυφτός, και πίσω στην πλάτη το γαλάζιο πουκάμισο φούσκωνε απ' τον αέρα. Είχε πλέξει τα χέρια και κοίταζε χάμω. Μια απέραντη μοναξιά φαινόταν στη στάση του. Ούτε άκουσε το ποδοβολητό[5] του αλόγου. Τούτο την πείσμωσε κάπως.

— Νικήτα! φώναξε.

Κι εκείνος απόρησε που η φωνή της ήταν τόσο σκληρή.

Κάτι πάλι τους είχε χωρίσει. Άρχισαν να μιλούν για τα συνηθισμένα. Μόνο που συμφώνησαν να μην έρχεται να την παίρνει από το σπίτι της, ν' ανταμώνουν εδώ και κρυφά. Θα 'χε να κρύβει ένα μυστικό, κι εκείνος το ίδιο.

— Το θέλεις αυτό; τη ρώτησε.

— Ναι, το θέλω.

— Γιατί;

3. **κατρακυλώ:** *κυλώ με μεγάλη ταχύτητα προς τα κάτω*
4. **ανακαθίζω:** *ανασηκώνομαι*
5. **το ποδοβολητό (του αλόγου):** *ο θόρυβος που κάνει το άλογο όταν τρέχει*

Την κοίταζε. Εκείνη γύρισε αλλού το βλέμμα. Είναι δύσκολο να ’σαι ελεύθερος, όπως όταν τρέχεις με τ’ άλογο. Σιωπούσε.

— Γιατί; ξανάπε ο Νικήτας.

— Δεν ξέρω, δεν υπάρχει γιατί.

Η φωνή της ήταν ψυχρή πια, και το βλέμμα του λυπημένο.

Αχ, να μπορούσε να πλέξει τα χέρια γύρω απ’ το λαιμό του και να πει «Νικήτα, δε θέλω το βλέμμα σου να ’ναι λυπημένο, ποτέ πια να μην το δω λυπημένο...».

— Δεν υπάρχει γιατί, εξακολούθησε. Τι θες να πεις; Δεν καταλαβαίνω. Κι η Κατερίνα που έλεγε πως ήταν όλα απλά...

Κάποιες φορές που ήταν με τον Νικήτα πήγαινε και χάιδευε το κεφάλι του Ρωμαίου. Το χέρι της κατέβαινε απ’ τα αυτιά στη μύτη του, ύστερα το περνούσε πάνω απ’ τα μάτια του απαλά. Κι όταν ο Ρωμαίος χλιμίντριζε, ακουμπούσε απάνω του, άγγιζε τη μύτη του με τη μύτη της, ενώ τα μάτια της βυθίζονταν στα δικά του.

Ο Νικήτας έδειχνε κάποιον εκνευρισμό.

— Πώς το αγαπάς αυτό το άλογο, έλεγε πικρά.

— Με βοηθάει και νικάω, αποκρινόταν γελώντας.

— Τι νικάς;

— Τη ζωή, τα δέντρα, την απόσταση, δεν ξέρω. Τρέχω και νικάω.

Γελούσε.

Του μίλησε για μια μέρα που, δίχως τη θέλησή της, στον ανήφορο του βουνού άρχιζε να καλπάζει[6] και που τίποτα δεν το σταμάτησε.

— Γι’ αυτό τ’ αγαπάω, είπε.

6. **καλπάζω (για άλογα):** *τρέχω γρήγορα*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Βάλε √ στο σωστό.
Της Ινφάντας της αρέσει πολύ να τρέχει με το άλογό της, γιατί έτσι...

- ☐ ...ξεχνάει τα προβλήματα της καθημερινότητας.
- ☐ ...αισθάνεται ελεύθερη και ατρόμητη.
- ☐ ...φτάνει στο ραντεβού πιο γρήγορα από το Νικήτα.
- ☐ ...απολαμβάνει τον αέρα που της χαστουκίζει το πρόσωπο.

ΚΑΤ. 2. Η Ινφάντα ήθελε να κρατάει μυστικές τις συναντήσεις της με το Νικήτα.
Τι δείχνει το γεγονός αυτό για την κοπέλα;

ΚΑΤ. 3. Ποια λέξη, νομίζεις, ταιριάζει καλύτερα στην Ινφάντα; Βάλε ένα √ και προσπάθησε να δικαιολογήσεις την απάντησή σου με βάση το κείμενο.

- ☐ Ανεξάρτητη
- ☐ Δειλή
- ☐ Ξεροκέφαλη

Όταν σου αρέσει κάποιος/α πώς φέρεσαι; Πας και του/της το λες κατευθείαν ή ακολουθείς κάποια άλλη τακτική;

Νομίζεις πως αλλιώς πλησιάζουν τα αγόρια τα κορίτσια και διαφορετικά τα κορίτσια τα αγόρια;

Ποια είναι η αντίδραση των γονιών/κηδεμόνων όταν καταλάβουν πως τα παιδιά τους έχουν μια σχέση, δηλαδή «τα 'χουν φτιάξει»;

ΜΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΡΙΟΣ

Όσο για το Μάριο, είναι φανερό πως μόνο τη Μαρία λογαριάζει. Το κατάλαβα από χρόνια τώρα. Είμαστε ανεβασμένοι στη μεγάλη συκιά και παίζαμε τα «φρούρια»[1], δίχως να ξέρουμε πως θα 'ταν ο τελευταίος χρόνος που τα παίζαμε, πως μεγαλώναμε μέρα με την ημέρα, ώρα με την ώρα, όταν είδα το Μάριο ν' αγγίζει το κορμί της Μαρίας, κατά λάθος, απάνω στο παιχνίδι, να κοιτάει από κάτω καθώς ήταν –γιατί εμείς ήμαστε ψηλά, οι κυρίες του πύργου, και εκείνος στη γη ο κατακτητής– και να χλωμιαίνει, να χλωμιαίνει...

— Μάριε, του φώναξα, τι έπαθες;

— Με πείραξε ο ήλιος, ψέλλισε[2].

Κι έπειτα από λίγο:

— Δεν ξαναπαίζω τα φρούρια.

1. **τα φρούρια:** *(εδώ) είδος παιχνιδιού*
2. **ψελλίζω:** *λέω με δυσκολία και με χαμηλή φωνή τις λέξεις*

Μα ούτε να παλέψει ήθελε πια μαζί της, γιατί ριχνόταν απάνω του ολόσωμη και όταν δεν κατάφερνε να τον νικήσει, τον δάγκωνε και τον γρατσούνιζε.
Έτσι, από κείνη τη χρονά, πάψανε τα παιχνίδια.
Επιδοθήκαμε[3] στη μελέτη και σε σκέψεις σοβαρές. Ο Μάριος έρχεται τώρα αραιά και πού, τ' απογεύματα, συγυρισμένος, μ' έναν τόνο κάπως επίσημο. Δε θέλει να του χαλάμε τα μαλλιά, όπως τότε. Απ' τον καιρό, μάλιστα, που 'γινε φοιτητής κάνει τον σπουδαίο. Διαβάζει βιβλία χοντρά και βαριά και, όταν του προτείνουμε να πάμε περίπατο ή εκδρομή, μας λέει ότι λυπάται πολύ αλλά έχει μελέτη ή πρέπει να πάει στην Αθήνα, στα εργαστήρια. Θα γίνει γιατρός ο Μάριος, χειρουργός.

Καθώς μεγάλωναν και ωρίμαζαν, η σχέση της Μαρίας με το Μάριο προχωρούσε και...

Ο Μάριος έρχεται συχνά, τα βράδια, και μας κρατάει συντροφιά. Είναι μέρες που είναι εύθυμος και άλλες που είναι μελαγχολικός. Η Μαρία είναι ίδια κάθε μέρα. Μόνο που κάτι μοιάζει να θεριεύει[4] μέσα της.
— Μη νομίζεις πως είμαι αλυσοδεμένη μαζί σου, είπε ένα βράδυ του Μάριου μες στην ηρεμία του κήπου.
Μια λαχτάρα να φύγει... Ξέρει πως είναι η τελευταία της ευκαιρία.
— Δεν αλυσοδένω κανέναν, Μαρία. Είσαι ελεύθερη. Αν... αν δε θες να παντρευτούμε...
Κατεβάζει το κεφάλι, γεμάτη απορία για τα λόγια της, για όλα. Ψάχνει τα μάτια του μες στο σκοτάδι και το χέρι του το παίρνει και το σφίγγει.
— Μη μ' ακούς, Μάριε. Το ξέρω πως θα γίνω γυναίκα σου. Και το θέλω.

3. **επιδίδομαι:** *ασχολούμαι σοβαρά με κάτι*
4. **θεριεύω:** *γίνομαι άγριος, αγριεύω*

Μαργαρίτα Λυμπεράκη, «Τα Ψάθινα Καπέλα» – Με μικρές αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Η Μαρία και η Ινφάντα φαίνεται να έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό. Ποιο είναι αυτό; Βάλε ένα √ στο σωστό;

- ☐ «Κυνηγούν» κάποιον που αδιαφορεί.
- ☐ Φοβούνται τη δέσμευση.
- ☐ Συμπεριφέρονται άσχημα στον αγαπημένο τους.
- ☐ Θέλουν να έχουν το πάνω χέρι στη σχέση τους.

ΚΑΤ. 2. Θέλεις να βάλεις έναν άλλο τίτλο σε κάθε κείμενο; Διάβασε τους παρακάτω τίτλους και βρες ποιος ταιριάζει σε κάθε ζευγάρι;

Ζευγάρια	***Τίτλοι***
Κατερίνα και Δαβίδ	Ναι... θέλω
	Ερωτευμένη με έναν «εξωγήινο»
	Όλα για τον έρωτα
Ινφάντα και Νικήτας	Μην περιμένεις πια...
	Ζήτω η ελευθερία!
Μαρία και Μάριος	

ΚΑΤ. 3. Δύο από τα τρία ζευγάρια του βιβλίου τελικά χωρίζουν. Φαντάζεσαι ποια είναι αυτά; Προσπάθησε να δικαιολογήσεις την άποψή σου μέσα από το κείμενο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Βρες τα όμοια και τα αντίθετα, όπως στο παράδειγμα:

ανεξάρτητος	=	ελεύθερος	≠	εξαρτημένος

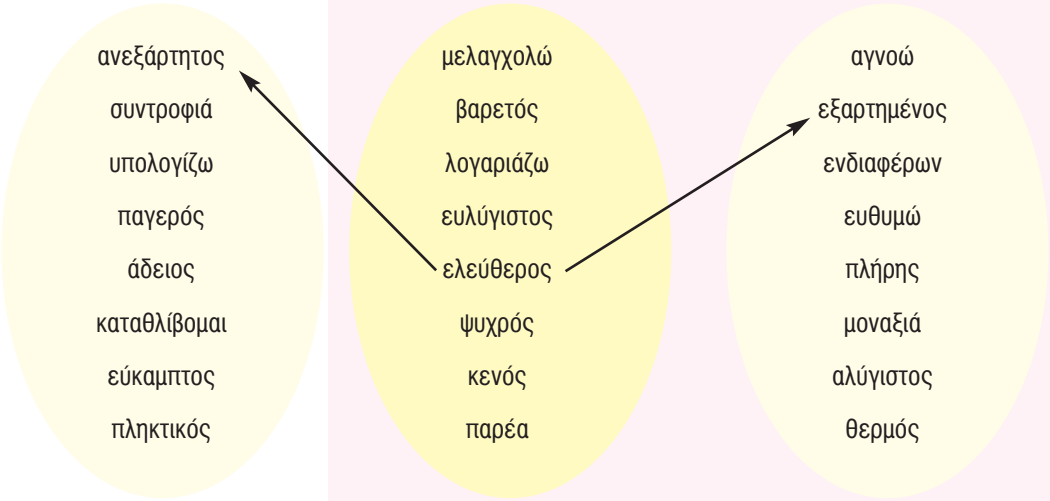

ΛΕΞ. 2. Θα βρεις τις λέξεις της παρακάτω ακροστιχίδας; Κάθετα σχηματίζεται μια λέξη που αποτελεί τη βασική έννοια των παραπάνω κειμένων.

1. Βρίσκεται σε κατάσταση εκνευρισμού, δεν είναι ήρεμος. Είναι...
2. Όταν είσαι ερωτευμένος, η ... σου χτυπάει δυνατά και πάει να σπάσει.
3. Νιώθω λύπη ή ντροπή για κάτι που έκανα, εύχομαι να μην είχε συμβεί.
4. Όταν κάποιος ακολουθεί τα συναισθήματά του, λέμε ότι είναι...
5. Αισθάνομαι θλίψη, απογοήτευση.
6. Δεν έχει δεσμεύσεις, υποχρεώσεις, περιορισμούς. Είναι...

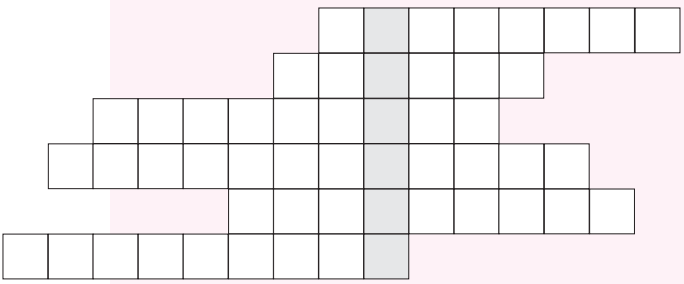

Οι ασκήσεις λεξιλογίου αφορούν όλα τα κείμενα της ενότητας «Εγώ κι εσύ»

ΣΚΗΝΗ 1

ΙΠΠΟΤΕΣ

Ο ιππότης, αρχικά, ήταν αυτός που πολεμούσε έφιππος, δηλαδή σε άλογο. Το Μεσαίωνα, από το 12ο αιώνα και μετά, η ιπποσύνη ήταν αποκλειστικό δικαίωμα των ευγενών και αργότερα οι ιππότες άρχισαν να οργανώνονται σε τάγματα[1]. Κάθε ιππότης όφειλε να προστατεύει τους αδύναμους και να βοηθά όσους τον είχαν ανάγκη.

1. **το τάγμα:** *οργανωμένο σύνολο ιπποτών που υπακούουν στους ίδιους κανόνες και έχουν κοινούς στόχους*

☐.....

Ο νέος από την παιδική του ηλικία εγκατέλειπε την οικογένειά του, για να μάθει τις βασικές αρχές της ιππασίας και της μάχης. Ύστερα, έμπαινε στην υπηρεσία κάποιου συγγενή ή ενός ηγεμόνα και μάθαινε να συντηρεί τα όπλα και να υπηρετεί τον κύριό του. Αργότερα συμμετείχε σε αγώνες και αναλάμβανε τη θέση του ακολούθου. Τέλος, εάν ήταν θαρραλέος και είχε αποδείξει ότι διέθετε ιπποτισμό και τα χρήματα για να αποκτήσει και να διατηρεί τον εξοπλισμό του (άλογα, όπλα, πανοπλίες), είχε δικαίωμα να λάβει το χρίσμα και να γίνει «ένοπλος ιππότης».

☐.....

Ορισμένες φορές το χρίσμα δινόταν ύστερα από κάποια μάχη, ενώ άλλες φορές διοργανωνόταν πολύ επίσημη τελετή. Προηγουμένως ή αμέσως μετά, τελούνταν λειτουργία στην εκκλησία. Ο ιππότης παραλάμβανε το ξίφος και τα σπιρούνια και ο βασιλιάς τον ακουμπούσε συμβολικά στον ώμο με το χέρι ή το σπαθί.

☐.....

Ο ιππότης περνούσε το χρόνο του καβάλα στο άλογο, σε μάχες, πολέμους και ιπποτικούς αγώνες. Πολλοί ιππότες ήταν φτωχοί και ζούσαν με την ελπίδα να κάνουν την τύχη τους σε κάποια από τις περιπέτειες, κερδίζοντας πλούσια λάφυρα[2] ή με το να παντρευτούν μια δεσποινίδα με μεγάλη προίκα.

2. **το λάφυρο (συνήθως τα λάφυρα):** *κάθε αντικείμενο που αρπάζω/παίρνω, χωρίς να μου ανήκει, από τον εχθρό σε μάχη και πόλεμο*

Ο ιππότης υποτασσόταν εκούσια[3] στη θέληση της αγαπημένης του. Ο έρωτας του έδινε χαρά, ίσως βάσανα αλλά και μια ευκαιρία να κάνει ανδραγαθήματα[4]. Για να ευχαριστήσει την αγαπημένη του και να φανεί αντάξιός της, ανταγωνιζόταν τους άλλους ιππότες στην ανδρεία, τη δύναμη και το θάρρος, και έκανε κατορθώματα.

Claudine Glot (αφήγηση), «Στα ίχνη... του βασιλιά Αρθούρου» – Με μικρές αλλαγές

Οι ιππότες ήταν εξειδικευμένοι στις μάχες με άλογα (ιππομαχίες) και στις κονταρομαχίες. Οι ιππομαχίες ήταν οργανωμένες μάχες μπροστά σε πλήθος. Λέγονταν και τουρνουά. Στα πρώτα τουρνουά αγωνίζονταν δύο πλευρές από 40-50 ιππότες και οι μάχες συνήθως κρατούσαν όλη την ημέρα! Γύρω στο 1200 οι αιματηρές συγκρούσεις μεταξύ των ιπποτών αντικαταστάθηκαν από τις κονταρομαχίες, δηλαδή από μονομαχίες εφίππων με κοντάρια[5]. Στην κονταρομαχία νικητής ήταν εκείνος που έριχνε τον αντίπαλό του από τη σέλα.

3. **εκούσια:** *με τη θέλησή του/της*
4. **το ανδραγάθημα:** *γενναία πράξη, πολεμικό κατόρθωμα*
5. **το κοντάρι:** *μακρύ και σκληρό ξύλο με αιχμηρή μύτη στο ένα του άκρο, το δόρυ*

Stewart Ross (κείμενο), «Ιππότες»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Διάλεξε τον τίτλο που ταιριάζει σε κάθε παράγραφο του κειμένου (σ. 68-69). Πρόσεξε: δύο τίτλοι περισσεύουν.

1. Όλα για τον έρωτα
2. Οι ιπποτικοί αγώνες
3. Η εκπαίδευση του ιππότη
4. Ο ιππότης και το άλογό του
5. Το χρίσμα
6. Δύσκολες συνθήκες ζωής

ΚΑΤ. 2. Βρες τις λέξεις.

1. Ο ιππότης το λάμβανε συνήθως σε ειδική τελετή.
2. Ένας νέος, για να γίνει ιππότης, έπρεπε οπωσδήποτε να ξέρει…
3. Έτσι ονομαζόταν η οργανωμένη μάχη ιπποτών μπροστά σε πλήθος.
4. Ανήκε στον απαραίτητο εξοπλισμό του ιππότη.
5. Ο ιππότης συνήθως ήταν μέλος κάποιου…
6. Για την καρδιά της… του, περνούσε πολλές περιπέτειες.
7. Ο ιππότης δεν πολεμούσε πεζός αλλά…

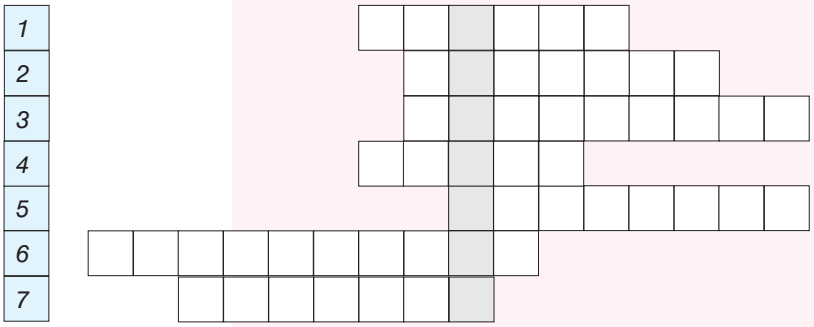

Σήμερα, όταν λέμε για κάποιον άνδρα ότι είναι «ιππότης», εννοούμε ότι είναι πολύ ευγενικός και περιποιητικός απέναντι στις γυναίκες. Για παράδειγμα, ένας «ιππότης» δεν αφήνει ποτέ μια γυναίκα να γυρίσει μόνη της τη νύχτα στο σπίτι. Μπορείς να σκεφτείς και άλλα τέτοια παραδείγματα «ιπποτικής συμπεριφοράς»;

ΣΚΗΝΗ 2

Ο ΔΟΝ ΚΙΧΟΤΗΣ

Ο Μιγκέλ Θερβάντες γράφει το μυθιστόρημά του «Δον Κιχότης από τη Μάντσα» (1605-1615) σε μια εποχή που ο ισπανικός ιπποτισμός έχει χάσει το κύρος του. Ο ήρωάς του είναι ένας μισότρελος Ισπανός άρχοντας που θέλει να μιμηθεί τη ζωή των παλιών ιπποτών και ξεκινάει για μεγάλες περιπέτειες.

Πριν από πολλά χρόνια ζούσε στη Μάντσα της Ισπανίας, ένας καλοκάγαθος[1] άρχοντας, ο Δον Κιχότης. Ήταν ψηλός και ξερακιανός[2], με ένα τεράστιο μουστάκι. Όλη μέρα διάβαζε βιβλία με ιππότες και είχε σχεδόν τρελαθεί. Νόμιζε ότι υπήρχαν ακόμα ιππότες και ότι θα μπορούσε κι εκείνος να γίνει ένας από αυτούς. Μια μέρα, λοιπόν, έβγαλε από ένα σκονισμένο μπαούλο τη μισοσκουριασμένη πανοπλία του προπάππου του και τη φόρεσε. Έπειτα καβάλησε το γέρικο άλογό του, που το έλεγαν Ροσινάντη και ξεκίνησε για μεγάλες περιπέτειες.

Όπως κάθε ιππότης, έτσι και ο Δον Κιχότης χρειαζόταν μια όμορφη κοπέλα, που θα ήταν η αγαπημένη του και θα τον ενέπνεε[3] για να πολεμά και να νικά τους αντιπάλους του. Τέτοια κοπέλα, βεβαίως δεν υπήρχε. Ο Δον Κιχότης την έπλασε λοιπόν με τη φαντασία του, την ονόμασε Δουλτσινέα και της αφιέρωσε κάθε μελλοντική του νίκη. Τη φαντάστηκε γλυκιά, τρυφερή, με λαμπερά μάτια και μακριά γυαλιστερά μαύρα μαλλιά. Κάθε τόσο νόμιζε πως την έβλεπε να του μιλάει και να τον καλεί προς το μέρος της. Στην πραγματικότητα, βέβαια, δεν ήταν η κοπέλα, αλλά κάποιο δέντρο. Πλησίαζε λοιπόν για να την αγκαλιάσει και έσπαγε τα μούτρα του στον κορμό του δέντρου. Ο Δον Κιχότης όμως δεν έδινε σημασία. Είπαμε, είχε μισοτρελαθεί και δεν έβλεπε αυτά που πράγματι συνέβαιναν, αλλά αυτά που ήθελε να συμβαίνουν.

1. **καλοκάγαθος, -η, -ο:** *καλός, αγαθός και ήσυχος άνθρωπος*
2. **ξερακιανός, -ή, -ό:** *πολύ αδύνατος και με σκληρά χαρακτηριστικά*
3. **εμπνέω:** *δημιουργώ θετικά συναισθήματα σε κάποιον, του δίνω δύναμη, κουράγιο ή φαντασία*

Πρώτη έγνοια του Δον Κιχότη ήταν να βρει κάποιον άρχοντα να τον χρίσει ιππότη, όπως είχε διαβάσει ότι γινόταν. Καθώς προχωρούσε καβάλα στο άλογό του, είδε από μακριά ένα πανδοχείο[4]. Εκείνος όμως δεν κατάλαβε ότι ήταν πανδοχείο, γιατί με τα μάτια της φαντασίας του το έβλεπε σαν κάστρο. Πλησίασε, λοιπόν, στάθηκε μπροστά στον πανδοχέα και του είπε:

– Ευγενικέ μου άρχοντα, δε θα φύγω από το κάστρο σου, αν δε με χρίσεις πρώτα ιππότη.

Ο πανδοχέας και η γυναίκα του άρχισαν να γελάνε στα κρυφά και αποφάσισαν να του κάνουν πλάκα. Έστησαν ένα γλέντι δήθεν προς τιμήν του.

Έπειτα τον έβαλαν να φυλάξει σκοπιά όλη νύχτα. Το επόμενο πρωί ο πανδοχέας τον έχρισε ιππότη, ενώ όλοι γύρω τους είχαν ξεκαρδιστεί στα γέλια. Παρ' όλα αυτά, ο Δον Κιχότης δεν κατάλαβε ότι τον κορόιδευαν. Τώρα πια είχε πανοπλία και τον είχαν χρίσει ιππότη. Ένας γνωστός ιππότης όμως έπρεπε να έχει και ιπποκόμο[5]. Ο Δον Κιχότης δεν άργησε να βρει τη λύση. Περνώντας από ένα χωριό, συνάντησε το Σάντσο Πάντσα, ένα χωρικό κοντούλη, στρουμπουλό και χαζούλη, που άρμεγε την αγελάδα του. Χωρίς δεύτερη σκέψη, ο Δον Κιχότης του πρότεινε να γίνει ιπποκόμος του και του υποσχέθηκε ότι θα τον έκανε κυβερνήτη του πρώτου νησιού που θα κατακτούσε. Ο Σάντσο, χαζούλης καθώς ήταν, παράτησε αμέσως τη δουλειά του, τα έξι παιδιά και τη γυναίκα του και ακολούθησε το Δον Κιχότη.

4. **το πανδοχείο:** *στα παλιά χρόνια κτίριο κτισμένο κοντά σε δρόμο ή πέρασμα που προσφέρει στέγη, τροφή και μερικές φορές ψυχαγωγία*

5. **ο ιπποκόμος:** *υπεύθυνος για την καθαριότητα, την υγεία και τη διατροφή των αλόγων*

Ιππότης και ιπποκόμος κατευθύνονταν τώρα προς τη Σαραγόσα, όπου είχε διαβάσει ο Δον Κιχότης ότι γίνονταν στο παρελθόν οι ιπποτικοί αγώνες. Κάποια στιγμή είδαν μακριά στον ορίζοντα να σηκώνεται ένα σύννεφο σκόνης. Ο Δον Κιχότης είπε:

— Να είσαι έτοιμος Σάντσο. Πλησιάζει εχθρικός στρατός και θα πρέπει να συγκρουστούμε μαζί του.

— Μα, αφέντη, εγώ νομίζω πως βλέπω πρόβατα και όχι στρατιώτες, είπε διστακτικά ο Σάντσο.

— Σιωπή, ανόητε! Δεν ξέρεις τι σου γίνεται! Είναι στρατιώτες και μάλιστα πάνοπλοι.

Ο Σάντσο δεν τόλμησε να επιμείνει, παρ' όλο που τα πρόβατα είχαν πια πλησιάσει και φαίνονταν καθαρά.

Ο Δον Κιχότης σίγουρος πως ήταν στρατιώτες όρμησε στα πρόβατα και άρχισε να τα χτυπά με το δόρυ του. Οι βοσκοί όμως δεν άφησαν ανυπεράσπιστο[6] το κοπάδι τους. Άρχισαν να πετάνε πέτρες στο Δον Κιχότη και, αν εκείνος δε φορούσε την πανοπλία και την περικεφαλαία του, θα μπορούσαν και να τον είχαν σκοτώσει.

6. **ανυπεράσπιστος, -η, -ο:** *δεν μπορεί να προστατεύσει τον εαυτό του/της*

Την επόμενη μέρα ο Δον Κιχότης και ο Σάντσο είδαν από μακριά τους μεγάλους ανεμόμυλους της Μάντσας. Ο Δον Κιχότης φώναξε:

— Σάντσο, κοίτα, μας επιτίθενται γίγαντες!

— Αφέντη, μην ανησυχείς, ανεμόμυλοι είναι.

— Μα τι λες! Τα ’χεις τελείως χαμένα; Δεν τους βλέπεις ολόκληρους γίγαντες;

Και καθώς στο μεταξύ είχαν πλησιάσει, ο Δον Κιχότης επιτέθηκε με το δόρυ του. Τότε ακούστηκε ένας τρομερός θόρυβος: ο Δον Κιχότης βρέθηκε να γυρίζει γύρω γύρω, καθώς η πανοπλία του είχε σκαλώσει στο φτερό ενός ανεμόμυλου. Ύστερα από αρκετές προσπάθειες και με μεγάλη δυσκολία, ο Σάντσο κατάφερε τελικά να τον κατεβάσει.

Άλλη μια περιπέτεια είχε τελειώσει άδοξα για το Δον Κιχότη, που ήταν όμως αποφασισμένος να συνεχίσει τα ηρωικά του κατορθώματα...

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Μίνι σταυρόλεξο: βρες τις λέξεις.

1. Ο Δον Κιχώτης ήταν από μια περιοχή της Ισπανίας, τη…
2. Τα πέρασε για στρατιώτες.
3. Νόμισε ότι του επιτίθενται γίγαντες αλλά ήταν μόνο…
4. Βάφτισε το γέρικο άλογό του…
5. Ήταν η βασίλισσα της καρδιάς του.
6. Περιέγραψε στο βιβλίο του τις περιπέτειες του Δον Κιχότη.
7. Τον ακολουθούσε σε όλα του ταξίδια. (δύο λέξεις)

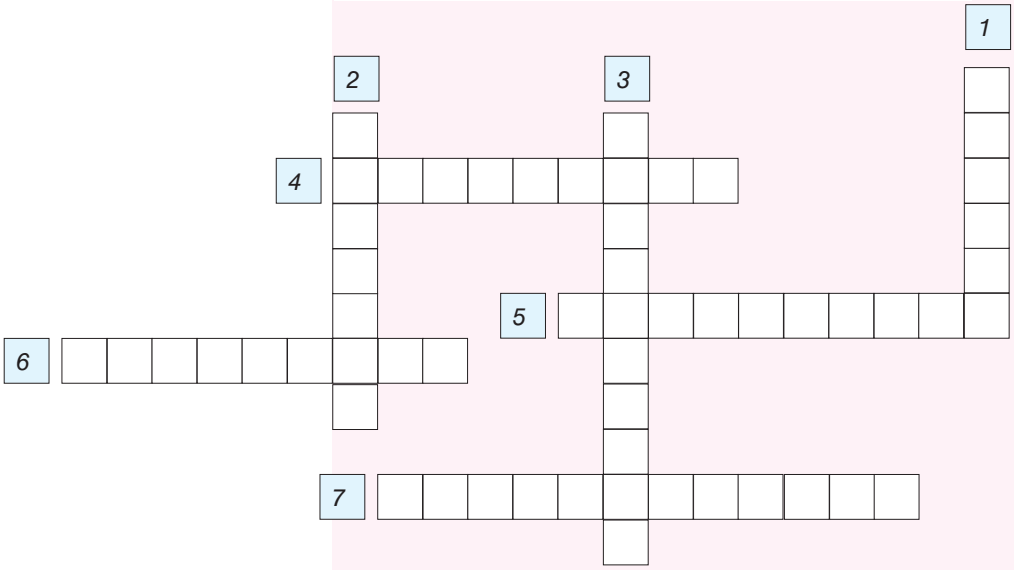

ΚΑΤ. 2. Αν βάλεις τις φράσεις στη σωστή σειρά, θα διαβάσεις την υπόθεση του βιβλίου.

☐ – επιστρέφει στην πατρίδα του για να πεθάνει.

☐ – Παίρνει λοιπόν το όνομα Δον Κιχότης και ξεκινάει να πραγματοποιήσει μεγάλα ιπποτικά ανδραγαθήματα,

☐1 – Ο Μιγκέλ Θερβάντες παρουσιάζει έναν Ισπανό γαιοκτήμονα,

☐ – που πιστεύει πως είναι γίγαντες,

☐ – Όταν όλες οι περιπέτειες του αποδεικνύονται ρομαντικές τρέλες,

☐ – Ο Δον Κιχότης επιτίθεται σε ανεμόμυλους,

☐ – ακολουθούμενος από τον πιστό του φίλο Σάντσο Πάντσα.

☐ – και παίρνει τα κοπάδια από πρόβατα για στρατεύματα!

☐ – που λατρεύει τις ιστορίες των παλιών ιπποτών

☐ – και επιθυμεί να ζήσει όπως εκείνοι.

ΚΑΤ. 3. Το κείμενο που ακολουθεί αναφέρεται στον Δον Κιχώτη. Κάποιες πληροφορίες είναι καινούριες και κάποιες υπάρχουν και στο προηγούμενο κείμενο (σ. 72-75) αλλά με άλλα λόγια.
Μπορείς να υπογραμμίσεις τις καινούριες πληροφορίες;

Δον Κιχότης από τη Μάντσα ή Ιππότης της Ελεεινής Μορφής, όπως τον βάφτισε ο Σάντσο Πάντσα. Ο ήρωάς μας! Ψηλόλιγνος και μεσήλικας, με μυτερό γκρίζο γένι, ήταν ένας άρχοντας πολύ φτωχός από παράδες αλλά πολύ πλούσιος σε φαντασία. Ζούσε στην Ισπανία, στην ξακουσμένη επαρχία της Μάντσας. Αγαπημένη του ασχολία ήταν να καταβροχθίζει... «ιπποτικά μυθιστορήματα», απ' αυτά που εξιστορούσαν τα φοβερά και τρομερά ανδραγαθήματα των γενναίων ιπποτών! Κι όπως είχε αδυνατίσει από το πολύ διάβασμα, το λίγο φαγητό και τον ελάχιστο ύπνο, σιγά σιγά έχασε τα λογικά του και μπέρδευε τα κατορθώματα των ιπποτών με τα καθημερινά συμβάντα της ζωής του. Τι ήταν αλήθεια και τι ήταν ψέμα, τι ήταν σωστό και τι παραμύθι, δεν μπορούσε να ξεχωρίσει. Και μια και δυο, πήρε την απόφαση να περιοδεύσει τον κόσμο, σαν τους παλιούς περιπλανώμενους ιππότες, καβάλα πάνω σ' ένα άλογο και αρματωμένος από την κορυφή ως τα νύχια. Να πολεμάει τους γίγαντες και τους μάγους και να υπερασπίζεται τους κατατρεγμένους. Από πού ξεφύτρωσαν όλοι αυτοί; Μα από την πλούσια φαντασία του φυσικά!

Λέμε: «Ο Δον Κιχότης έγινε σύμβολο». Για ποιο λόγο ή για ποιο πράγμα;

Πότε λέμε σήμερα για κάποιον ότι είναι Δον Κιχότης και πολεμά ανεμόμυλους;
Σκέψου τι ήταν οι ανεμόμυλοι για τον Δον Κιχότη και μετά απάντησε.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να βρεις την ερμηνεία των λέξεων που υπάρχουν στο παρακάτω σταυρόλεξο καθώς και αυτές που λείπουν;

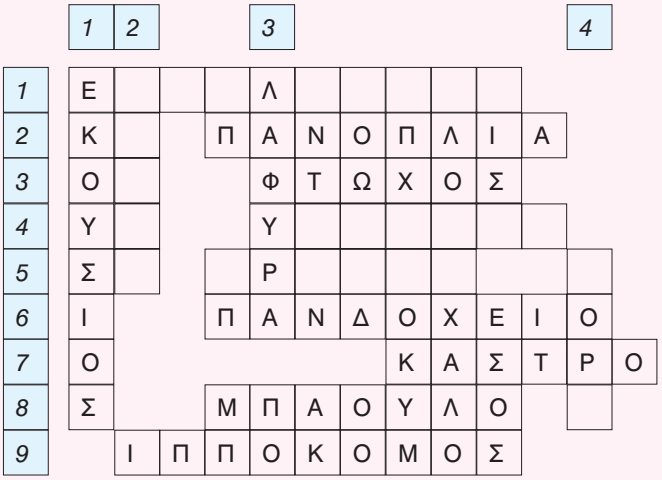

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Το σύνολο του διαθέσιμου υλικού πολεμικού υλικού, η ενίσχυση με πολεμικό υλικό
2. .....
3. .....
4. Η παράδοση στην εξουσία (κάποιου)
5. Η επίσημη αναγνώριση, η ανακήρυξη, η αναγόρευση
6. .....
7. .....
8. .....
9. .....

ΚΑΘΕΤΑ

1. .....
2. Όπλο για μάχες σώμα με σώμα, που αποτελείται από μακριά μεταλλική λεπίδα η οποία έχει μια χειρολαβή, το σπαθί
3. .....
4. Αρχαίο όπλο από μακρύ ξύλινο στέλεχος που έχει στην άκρη του μια σιδερένια μύτη, το κοντάρι

ΣΚΗΝΗ 3

Μήπως όλα σας πάνε στραβά σήμερα; Πριν αρχίσετε να κυνηγάτε την καημένη τη γατούλα, που είδατε στο δρόμο, για τη γρουσουζιά που σας έφερε, ας πούμε δυο κουβεντούλες για τις προλήψεις[1], που αποτελούν σημαντικό κομμάτι της παράδοσης όλων σχεδόν των λαών.

1. **η πρόληψη:** *αντίληψη που δε βασίζεται στη λογική, σύμφωνα με την οποία κάποια πράγματα φέρνουν τύχη ή ατυχία*

Οι προλήψεις υπάρχουν από τα πολύ παλιά χρόνια, όταν οι προ-προ-προ-προ-προ– (και βάλε) γονοί μας θέλησαν να εξηγήσουν φαινόμενα που τους φόβιζαν και δεν μπορούσαν να κατανοήσουν. Οι παρατηρήσεις, λοιπόν, που έκαναν σχετικά με το περιβάλλον τους, τα ζώα και τα αντικείμενα τους οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν αόρατες δυνάμεις που ο άνθρωπος δεν μπορεί να ελέγξει. Έτσι, έπλασαν ιστορίες, για να μπορούν να περιγράψουν αυτό το «κάτι» που συνέβαινε. Οι αβάσιμες[2] αυτές ιστορίες πέρασαν από στόμα σε στόμα, από γενιά σε γενιά και μέχρι σήμερα δίνουν εξήγηση σε ό,τι δεν μπορούμε να κατανοήσουμε με τη λογική. Εκτός αυτού, έχουν γίνει μέρος της καθημερινής μας ομιλίας και σπάνια σκεφτόμαστε τι σημαίνει το καθετί και γιατί συνηθίζουμε να το λέμε. Ας δούμε τώρα από πού κρατάει η σκούφια[3] μερικών, από τις πιο συνηθισμένες, προλήψεων.

«Κάααατσε κάααατω από τη σκάαααλα».
Ούτε γι' αστείο! Η συγκεκριμένη πρόληψη μας έρχεται από τα πρώτα χριστιανικά χρόνια. Σύμφωνα με αυτήν, δεν επιτρέπεται να περνάμε κάτω από μια σκάλα που σχηματίζει τρίγωνο με τον τοίχο και το έδαφος, γιατί έτσι «σπάμε» την Αγία Τριάδα[4] και θεωρούμαστε σύμμαχοι του Κακού... Μπρρ...

2. **αβάσιμος, -η, -ο:** δε στηρίζεται πουθενά, δεν έχει βάση, δεν έχει αποδειχτεί
3. **από πού κρατάει η σκούφια του/της;:** *από πού προέρχεται;, ποια είναι η καταγωγή του/της;*
4. **η Αγία Τριάδα:** *σύμφωνα με τη χριστιανική διδασκαλία είναι ο θεός στις τρεις υποστάσεις του: Πατήρ, Υιός και Άγιο Πνεύμα*

Τρίτη και 13 – Μέρα είναι, θα περάσει!
Γενικά οι Έλληνες δεν τα πάνε πολύ καλά με τη συγκεκριμένη μέρα. Το κακό ξεκίνησε με την πτώση της Κωνσταντινούπολης που έγινε στις 29 Μαΐου 1453, ημέρα Τρίτη, παρακαλώ! Σε συνδυασμό με τον αριθμό 13, το πράγμα γίνεται χειρότερο. Μην ξεχνάμε ότι ο Ιούδας ήταν το 13ο μέλος της παρέας των Αποστόλων και αυτός που πρόδωσε το Χριστό! Γι' αυτό και θεωρείται γρουσουζιά να καθίσετε να φάτε σε ένα τραπέζι με άλλα δώδεκα άτομα! Αφήστε, λοιπόν, τα μαχαιροπίρουνα και πιάστε το μέτρημα!

Παρασκευή και 13... από τα ξένα.
Οι περισσότεροι λαοί της Δύσης, πάλι, έχουν πρόβλημα με την Παρασκευή... Έχουμε και λέμε: Ο Χριστός σταυρώθηκε Παρασκευή. Κάποιοι θεολόγοι υποστηρίζουν ότι ο Αδάμ και η Εύα έφαγαν το μήλο (και μαζί... «πόρτα» από τον Παράδεισο) ημέρα Παρασκευή. Ο κατακλυσμός του Νώε έγινε Παρασκευή! Αμάν πια, ένα καλό δεν έγινε αυτή τη μέρα;

Μαύρη γάτα, μαύρη μέρα!
Ως γνωστόν, στην αρχαία Αίγυπτο η γάτα λατρευόταν σαν ιερό ζώο. Το Μεσαίωνα, όμως, οι Δυτικοευρωπαίοι θεωρούσαν τις γάτες πλάσματα σατανικά και τις συνέδεαν με προλήψεις και δεισιδαιμονίες[5]. Ειδικά για τις μαύρες γάτες, πίστευαν ότι αυτές υπηρετούσαν τις μάγισσες ή ότι ήταν οι ίδιες μάγισσες μεταμορφωμένες.

5. **η δεισιδαιμονία:** *η πρόληψη*

«Ποπό, πώς ψήλωσες... Φτου... να μη σε ματιάσω».
Τόσες φορές το έχετε ακούσει, αλλά δεν ξέρετε γιατί έτσι στα ξαφνικά αρχίζουν να σας... καταβρέχουν. Το κακό μάτι γεννήθηκε στα παγανιστικά χρόνια[6]. Μέχρι και η Εκκλησία μας το παραδέχεται και το ονομάζει βασκανία. Για να ξορκίσουμε[7] το κακό μάτι, λέμε από μέσα μας ειδικά λόγια και φτύνουμε τρεις φορές. Το... τριφασικό φτύσιμο –αν και όχι τόσο ευγενικό– έχει το λόγο του. Όταν βαφτίζεται ένα παιδί, τόσο ο παπάς όσο και ο νονός φυσάνε τρεις φορές επάνω για να δοξάσουν την Αγία Τριάδα και φτύνουν τρεις φορές κάτω – στα μούτρα του Πονηρού Πνεύματος.

«Τοκ τοκ... Ποιος είναι;»
Όχι, καλέ, δεν είναι κανείς στην πόρτα, ξύλο χτυπάω για να μη μας βρει κανένα κακό... Πρόκειται για μια πολύ συνηθισμένη έκφραση. Μάλιστα οι ξεροκέφαλοι, αν δεν τους βρίσκεται πρόχειρο κανένα ξύλο, χτυπάνε... το κεφάλι τους!

6. **τα παγανιστικά χρόνια:** *ειδωλολατρικά, πολυθεϊστικά χρόνια*
7. **ξορκίζω:** *διώχνω το κακό*

Μην πατάς την πασχαλίτσα!

Η πασχαλίτσα είναι το γούρι πολλών λαών. Κάποιοι πιστεύουν ότι είναι σύμβολο της Παναγίας, γι' αυτό και είναι σημάδι καλοτυχίας. Διαβάστε μερικές προλήψεις από όλο τον κόσμο που συνδέονται με την πασχαλίτσα.

– Αν ένας Άγγλος αγρότης δει μια πασχαλίτσα στο χωράφι του, πιστεύει πως θα έχει καλή σοδειά όλη τη χρονιά.

– Οι Γάλλοι και οι Αυστριακοί δε ρωτάνε τη μετεωρολογική υπηρεσία για τον καιρό. Φτάνει να δουν μια πασχαλίτσα και ξέρουν πως έρχεται λιακάδα.

– Οι Σουηδοί λένε πως αν μια πασχαλίτσα περπατήσει πάνω στο χέρι κάποιας ανύπαντρης κοπέλας, αυτή σύντομα θα ανεβεί τα σκαλιά της εκκλησίας, μιας και το χαριτωμένο ζουζουνάκι παίρνει μέτρα για τα νυφικά γάντια!

– Οι Καναδοί πιστεύουν πως αν βάλεις μια πασχαλίτσα στο χέρι σου και κάνεις μια ευχή, η τύχη θα έρθει από κει που θα φύγει η πασχαλίτσα.

Ιωάννα Μπουλντούμη, «Μαύρη γάτα, μαύρη μέρα», στο «Οι Ερευνητές πάνε παντού» – Με αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Συμπλήρωσε το κείμενο με τις προλήψεις που λείπουν.

Είναι .....– Μέρα είναι, θα περάσει! Ξυπνάω με πονοκέφαλο – .... θα είναι. Στο δρόμο για το σχολείο βλέπω να περνάει από μπροστά μου μια .....– αμάν, κακό σημάδι! Πάνω στη φούρια μου περνώ κάτω από μια ..... – Οχ, λες να μην ψηλώσω άλλο; Η απελπισία μου χτυπάει κόκκινο όταν ο μαθηματικός μοιράζει τις κόλλες για έκτακτο διαγώνισμα. ..... - Τι άλλο κακό μπορεί να μου συμβεί;

ΚΑΤ. 2. Σωστό ή Λάθος;

	Σ	Λ
Οι προλήψεις...		
...υπάρχουν στις προφορικές παραδόσεις σχεδόν όλων των λαών.	☐	☐
...είναι αποτέλεσμα της προσπάθειας των ανθρώπων να εξηγήσουν ό,τι δεν καταλάβαιναν.	☐	☐
...στηρίζονται σε λογικά επιχειρήματα.	☐	☐
...ακόμη και σήμερα αποτελούν μέρος της καθημερινής μας ζωής.	☐	☐

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 3. Πρόσεξε τα τρία σκίτσα. Ποια πρόληψη ταιριάζει στο καθένα;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Κάνε το δημοσιογράφο. Αν έχεις παππού και γιαγιά ή ξέρεις κάποιον που είναι μεγάλος στην ηλικία, να τους πάρεις συνέντευξη και να ρωτήσεις ποιες προλήψεις έχουν αυτοί.

Γράψε τρεις προλήψεις από τη χώρα σου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Βρες τις λέξεις της ακροστιχίδας και θα έχεις τη βασική έννοια του κειμένου που διάβασες.

1) Στοιχεία του παρελθόντος που διασώζονται προφορικά και μεταδίδονται από στόμα σε στόμα και από γενιά σε γενιά.
2) Αλλιώς η έλλειψη τύχης, η κακή τύχη.
3) Φέρνει καλή τύχη.
4) Μικρό έντομο με κόκκινα φτερά που έχουν μαύρα στίγματα.
5) Για να ερμηνεύσεις κάτι, τι δίνεις;
6) Παίρνω ύψος.
7) Η ορθή σκέψη, το να σκέφτεται κανείς με βάση την πραγματικότητα και τις αποδεκτές αλήθειες.

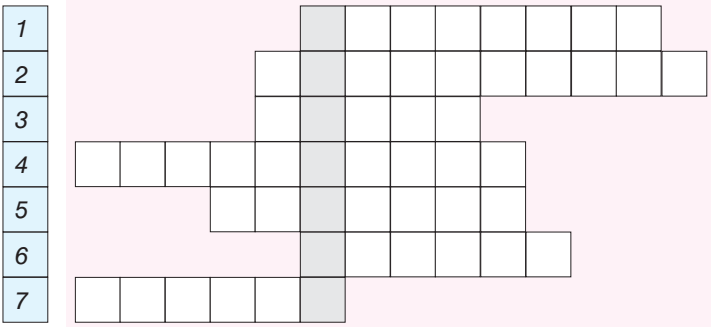

ΣΚΗΝΗ 4

Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Ο ΤΑΥΡΟΣ

Όποιον μαθητή και αν ρωτήσετε τι είναι η Ευρώπη, θα σας απαντήσει πως είναι μία από τις ηπείρους της Γης. Το όνομά της όμως ξέρετε σε ποιον το χρωστάει; Αυτό είναι μια πολύ παλιά ιστορία.

Λοιπόν, στα πολύ παλιά τα χρόνια, τότε που ο κυρίαρχος του κόσμου ήταν ο Δίας, ζούσε λίγο μακριά από μας, στη Συρία, μια κοπέλα πάρα πολύ όμορφη, που την έλεγαν Ευρώπη. Την έλεγαν έτσι επειδή τάχα είχε ευρύ, δηλαδή φαρδύ μέτωπο. Σήμερα θα τη λέγαμε «φεγγαροπρόσωπη». Τόσο ωραίο ήταν το πρόσωπό της και τόσο μεγάλη ήταν η ομορφιά και η χάρη της, που όλος ο κόσμος μιλούσε γι' αυτήν και καμάρωναν γι' αυτό και οι δυο γονείς της, ο βασιλιάς της χώρας ο Αγήνορας κι η γυναίκα του η Τηλεφάεσσα. Τσούρμο[1] οι υποψήφιοι γαμπροί έφταναν απ' όλες τις άκρες της Γης, να ζητήσουν από τον πατέρα της το χέρι της.

Η φήμη της ομορφιάς της έφτασε και στον Όλυμπο. Τ' άκουσε κι ο Δίας και σκέφτηκε: «Να 'ναι τάχα έτσι όπως τα λένε;». Και, χωρίς να χάσει καιρό, κάποια μέρα που η Ήρα έλειπε από τον Όλυμπο σε κάποια γιορτή που είχαν για χάρη της, κρυφά από τους άλλους θεούς το σκάει από το παλάτι του και μια και δυο, κάμπους και βουνά και θάλασσες περνάει, και να σου τον, φτάνει στη χώρα του Αγήνορα. Τραβούσε ίσια για την πρωτεύουσα, αλλά για καλό και για κακό, σταμάτησε λίγο πιο έξω, για να σκεφτεί πώς θα πλησιάσει στο παλάτι, δίχως να τον γνωρίσει κανένας.

Κι εκεί που στεκόταν, στην άκρη ενός καταπράσινου λιβαδιού, κοντά στην ακρογιαλιά, βλέπει να φτάνουν από πέρα μια παρέα όμορφες κοπέλες, η μια πιο όμορφη από την άλλη. Έρχονταν τα κοριτσόπουλα τραγουδώντας και σκόρπισαν μες στο λιβάδι και άρχισαν να μαζεύουν λουλούδια και να πλέκουν με αυτά στεφάνια, να στολίζουν τα μαλλιά τους, να χαίρονται την ομορφιά τους και την άνοιξη. Κοιτάζει ο Δίας και δε χορταίνει να βλέπει. Και να, ανάμεσά τους η κόρη του Αγήνορα, η Ευρώπη. Λάμπει και ξεχωρίζει ανάμεσα στις άλλες, όπως το φεγγάρι ανάμεσα στα αστέρια της νύχτας.

1. **το τσούρμο:** *το πλήθος, πολλοί άνθρωποι μαζί*

— Ευρώπη!... Ευρώπη!... της φωνάζουν οι φίλες της και της φέρνουν τα πιο όμορφα λουλούδια.
— Α, αυτή λοιπόν είναι... έκανε ο Δίας. Δεν έχουν άδικο που τόσο πολύ μιλάνε για την ομορφιά της. Μέσα στο νου του τώρα καρφώθηκε η σκέψη να την αρπάξει. Ναι, αλλά πώς; Πώς να την πλησιάσει; Αλλά ο παμπόνηρος[2] θεός δεν άργησε να βρει τον τρόπο: μεταμορφώθηκε σε ωραίο, πολύ ωραίο ταύρο που όχι μόνο το τρίχωμά του είχε χίλια δυο ωραία χρώματα και έλαμπε σαν μαλαματένιο[3], μα και η ανάσα του μοσχομύριζε και αυτή σαν ολάνθιστο τριαντάφυλλο.

Έτσι μεταμορφωμένος, πλησίασε τις κοπέλες κι έκανε τάχα πως βόσκει ανάμεσά τους ξένοιαστος. Τον είδαν εκείνες και τον περιτριγύρισαν.

— Καλέ, κοιτάξτε τι ωραίος ταύρος! Ελάτε! Προσέχετε κάτι; Κι η ανάσα του μοσχοβολά σαν τριαντάφυλλο.

— Τ' άκουσε αυτά η Ευρώπη κι ήρθε γεμάτη περιέργεια κοντά του. Την είδε ο ταύρος-Δίας και πήγε και γονάτισε μπροστά στα πόδια της.

— Θαύμα είναι, λέει κι η Ευρώπη.Τον χαϊδεύει κι έτσι όπως τον βλέπει ήμερο, πάει και κάθεται πάνω στη ράχη του και λέει μάλιστα και στις φίλες της να κάνουν το ίδιο. Δεν πρόφτασε όμως να καλοκαθίσει και ο ταύρος σηκώνεται μεμιάς και με την Ευρώπη στη ράχη του το βάζει στα πόδια. Βουτά στη θάλασσα και φτάνει κολυμπώντας στην Κρήτη. Εκεί η Ευρώπη γέννησε το Μίνωα και το Ραδάμανθη. Κι από τότε η ήπειρος που είναι πάνω από την Κρήτη πήρε το όνομα Ευρώπη.

2. **παμπόνηρος, -η, -ο:** *πάρα πολύ πονηρός, -ή, -ό*
3. **μαλαματένιος, -α, -ο:** *κατασκευασμένος από χρυσάφι ή από άλλο πολύτιμο μέταλλο*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Τι θυμάσαι από το κείμενο; Μπορείς να συμπληρώσεις τα κενά στην περίληψη;

Η Ευρώπη ήταν ..... του Αγήνορα, του βασιλιά της Φοινίκης (σημερινής Συρίας), και της γυναίκας του, της Τηλεφάεσσας. Ο Δίας, που είχε ακούσει πολλά για την ..... της κοπέλας, αποφάσισε να πάει στη χώρα του Αγήνορα ..... από τους άλλους θεούς. Όταν λοιπόν ο Δίας είδε την Ευρώπη να μαζεύει λουλούδια με τις φίλες της θαμπώθηκε από την ομορφιά της και αμέσως.....

.....σε ταύρο για να την ..... Η Ευρώπη πρόσεξε τον ταύρο και ξεπερνώντας το φόβο της, τον πλησίασε κι άρχισε να τον ..... Μόλις όμως η Ευρώπη ξεθάρρεψε και ..... πάνω του, ο Δίας-ταύρος πέταξε πάνω από τη θάλασσα και την έφερε στην .....

Γνωρίζεις τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης; Αν ναι, συμπλήρωσε στον παρακάτω χάρτη τα ονόματα των χωρών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Με ποιες λέξεις του κειμένου ταιριάζουν οι σημασίες;

– ένιωθαν υπερηφάνεια .....
– πλήθος ανθρώπων .....
– πάρα πολύ πονηρός .....
– βγάζει ευχάριστη μυρωδιά .....
– που δεν έχει φροντίδες, έγνοιες και μέριμνες, που είναι ήσυχος .....

Και τα δύο σκίτσα δείχνουν την αρπαγή της Ευρώπης και φαίνονται ίδια. Υπάρχουν όμως μεταξύ τους 7 διαφορές. Μπορείς να τις βρεις και να τις βάλεις σε κύκλο;

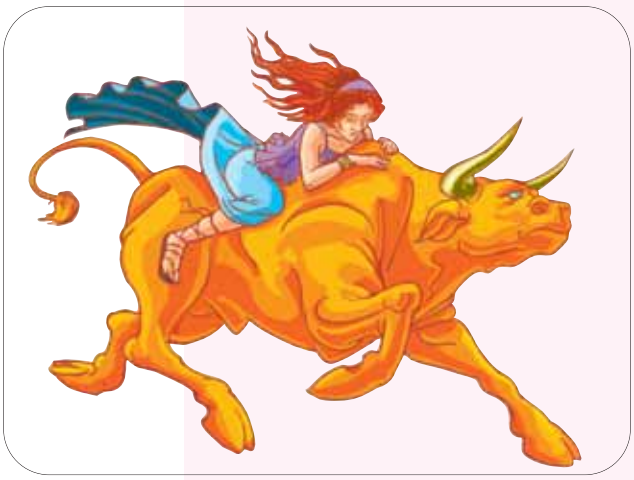

ΣΚΗΝΗ 5

Ο ΤΡΟΜΑΡΑΣ

Καλό παιδί ήτανε ο Θανάσης, μόνο που τρόμαζε με το τίποτα. Φοβότανε τους θορύβους, τους κρότους και όλα τα μπαμ μπουμ. Τι λέω μπαμ μπουμ; Μια μύγα να απογειωνόταν για να πάει προς τη μαρμελάδα, αυτός θα πεταγόταν απάνω τρέμοντας. Τόσο πολύ φοβόταν και τρόμαζε, ώστε τα άλλα παιδιά τού έβγαλαν το παρατσούκλι: Τρομάρας!

Αυτή η κατάσταση τον στενοχωρούσε πολύ και ανησυχούσε για τον εαυτό του:

— Πρέπει να κάνω κάτι. Να διώξω το φόβο που με τυραννάει. Έτσι έλεγε.

Μια μέρα ο Τρομάρας τόλμησε να βγει από το σπίτι να πάρει τον αέρα του. Περπατώντας βρέθηκε στην πλατεία. Οι άνθρωποι πήγαιναν στις δουλειές τους, άλλοι συζητούσαν και άλλοι φώναζαν δυνατά.

Ο πιο μεγάλος σαματάς γινόταν στο σιδηρουργείο. Ντιγκ, ντουγκ, ζουπ! Και ξανά πάλι ντιγκ, ντουγκ, ζουπ! Ένας πύρωνε το σίδερο στη φωτιά κι άλλος το έβαζε στο αμόνι[1] και το βαρούσε αλύπητα με τη βαριοπούλα[2]. Τέτοιος χαλασμός δεν είχε ξαναγίνει. Ο Τρομάρας έκαμε την καρδιά του πέτρα, ζύγωσε[3] στο μαγαζί.

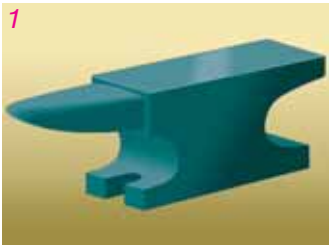
1

2

4

— Έχετε μήπως δουλειά και για μένα, κύριε; λέει στο αφεντικό ξοδεύοντας όλο το θάρρος που του είχε απομείνει.

Εκείνος τον κοίταξε καλά καλά, από την κεφαλή ως τα νύχια. Λέει:

— Μου φαίνεσαι καλό παιδί και γνωστικό. Άμε να πιάσεις το φυσερό[4], να δούμε άμα το λέει η καρδιά σου.

Αρπάζει ο Τρομάρας το φυσερό, βου, φσσς! βου, φσσς! Κόντεψε να το βάλει στα πόδια απ' την τρομάρα του, τόσο πολύ δυνατά ακουγόταν. Λέει μέσα του:

— Θα αρχίσω να τραγουδάω πιο δυνατά απ' το φυσερό κι έτσι δε θα το ακούω. Θα ακούω μόνο τη φωνή μου.

1. **το αμόνι**
2. **η βαριοπούλα:** *σιδερένιο σφυρί*
3. **ζυγώνω:** *έρχομαι πιο κοντά*
4. **το φυσερό**

Άρχισε το τραγούδι. Το αφεντικό ήταν μερακλής, πολύ του άρεσε το τραγούδι του Τρομάρα. Ακούει και ο νομάρχης, που έμενε απέναντι, φωνάζει την κόρη του να βγει στο μπαλκόνι. Λέει εκείνη:

— Τι όμορφα που τραγουδάει αυτός, όποιος κι αν είναι!

Έτσι είπε, και μετά ερωτεύτηκε τον τραγουδιστή, κι ας μην τον ήξερε. Απ' την πολλή αγάπη της έπεσε του θανατά. Ούτε φαΐ ήθελε ούτε πιοτί. Πάει ο νομάρχης στο σιδερά, το και το του λέει, να μου πεις ποιος είναι αυτός που τραγουδάει. Του είπε ο σιδεράς.

— Και γιατί τον λένε Τρομάρα; ρωτάει ο νομάρχης.

Λέει ο σιδεράς:

— Γιατί είναι τόσο πολύ γενναίος, που όλοι τρομάζουν μπροστά του.

Φωνάζει ο νομάρχης τον Τρομάρα. Του λέει:

— Άκουσε, παιδί μου, θέλω να σε κάνω γαμπρό μου. Όμως πριν σου δώσω την κόρη μου για γυναίκα, πρέπει να μου αποδείξεις ότι είσαι γενναίος, καθώς λέει και τ' όνομά σου. Άμε, λοιπόν, να πιάσεις το ληστή που είναι στο δάσος και κανείς δεν μπόρεσε να τον συλλάβει ως τα τώρα.

— Καλά είπε ο Τρομάρας και άρχισε να τρέμει από το φόβο του.

— Εσύ τρέμεις! είπε ο νομάρχης παραξενεμένος.

— Ω! απάντησε ο Τρομάρας λιγάκι μπερδεμένος, δεν είναι από το φόβο μου... είναι από το θυμό μου! Αύριο το πρωί θα πάω στο δάσος να πιάσω το ληστή. Πάει και τελείωσε!

Την άλλη μέρα βγήκε στα βουνά να βρει το ληστή. Περπατούσε, περπατούσε, ώσπου κουράστηκε. Κάρφωσε το μαχαίρι του στον κορμό ενός δέντρου και έπεσε στη σκιά του να κοιμηθεί.

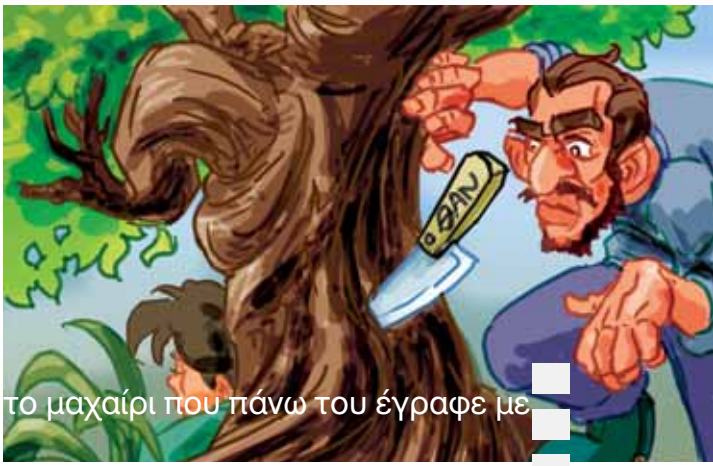

Έρχεται ο ληστής, βλέπει το μαχαίρι που πάνω του έγραφε με μεγάλα γράμματα:
ΘΑΝ. ΤΡΟΜΑΡΑΣ.
Τρομάζει ο ληστής, που νόμισε πως το ΘΑΝ. σήμαινε ΘΑΝΑΤΑΣ, τον ξυπνάει και του λέει:
– Ποιος είσαι;
Ο Τρομάρας ξύπνησε ξαφνιασμένος, τα μέλη του έτρεμαν και τα δόντια του χτυπούσαν από το φόβο. Ο ληστής όμως νόμισε ότι ο Τρομάρας έτρεμε απ' το θυμό του. Λέει ο ληστής:
– Με το συμπάθιο, ήρωά μου, θες να γίνουμε συνέταιροι;
– Να γίνουμε, λέει ο Τρομάρας.
Το βράδυ πήγαν να κοιμηθούν σε μια σπηλιά. Ο ληστής ροχάλιζε πολύ δυνατά. Σηκώνεται ο Τρομάρας να φύγει, να γλιτώσει απ' το ληστή, βλέπει μια αρκούδα. Τρέχει γρήγορα, σκαρφαλώνει σε μια μεγάλη αχλαδιά. Η αρκούδα βλέπει την αχλαδιά και ανεβαίνει κι αυτή να φάει κανένα αχλάδι. Μερικά αχλάδια όμως είχαν μέσα σκουλήκια, γι' αυτό η αρκούδα τα σηκώνει ψηλά, να τα ελέγξει καλύτερα στο φως του φεγγαριού. Ο Τρομάρας, που είναι στο πιο πάνω κλαδί, νομίζει ότι η αρκούδα τού προσφέρει αχλάδια. Μαζεύοντας όλο το θάρρος του, φωνάζει όσο πιο δυνατά μπορούσε:
– Δε θέλω!
Τρομάζει η αρκούδα, γλιστράει, πάρ' την κάτω νεκρή.

Ξυπνάει ο ληστής, βλέπει τον Τρομάρα ξυπνητό, βλέπει την αρκούδα ψόφια, γουρλώνει τα μάτια. Λέει:

— Αμάν, συνέταιρε, πώς το έκανες τούτο το κατόρθωμα;

Λέει ο Τρομάρας:

— Ε, να, μόλις είδα την αρκούδα πάνω από το κεφάλι σου έτοιμη να σε φάει, την έπιασα απ' την ουρά και, για να μη σε ξυπνήσω, ανέβηκα πάνω σε κείνο εκεί το δέντρο και την πέταξα κάτω. Αυτό ήταν όλο!

Ο Τρομάρας έτρεμε ακόμα απ' το φόβο του. Ο ληστής, που νόμισε ότι έτρεμε απ' το θυμό του, πιάνει τα χέρια του Τρομάρα και τα φιλάει, που τον έσωσε απ' την αρκούδα. Δεν περίμενε ποτέ ότι θα μπορούσε να βρει έναν τόσο δυνατό και έξυπνο συνέταιρο. Του λέει λοιπόν:

— Τώρα που έχω εσένα συνέταιρο, δε φοβάμαι το νομάρχη και τους χωροφυλάκους του. Ας κοπιάσει άμα κοτάει[5]!

— Να πάμε εμείς, λέω, να πιάσουμε το νομάρχη στο σπίτι του, λέει ο Τρομάρας.

— Τι λες εκεί; γουρλώνει τα μάτια ο ληστής. Θα μας σκοτώσουν οι χωροφύλακοι.

— Έχω ένα σχέδιο, λέει ο Τρομάρας. Θα σου δέσω τα χέρια, τάχα ότι σε έχω πιάσει, και θα πάω να σε παραδώσω. Ο νομάρχης θα ανοίξει την πόρτα και θα με υποδεχτεί με μεγάλη χαρά. Κι όταν μπούμε καλά καλά μέσα στο σπίτι του, λύνω εσένα και δένω το νομάρχη. Μετά, τον κόβω στον ώμο και φεύγουμε σαν καλοί νοικοκυραίοι για τη σπηλιά. Ή μήπως νομίζεις πως δεν μπορώ να τον κουβαλήσω τόσο δρόμο;

— Μπορείς και παραμπορείς, λέει ο ληστής. Εσύ σήκωσες ολόκληρη αρκούδα και θα φοβηθείς το νομάρχη; Ξέχασες όμως τους χωροφυλάκους.

5. **ας κοπιάσει άμα κοτάει:** *ας έρθει άμα τολμάει*

— Μη φοβάσαι, αυτοί δε θα τολμήσουν να μας ρίξουν, για να μη σκοτώσουν κατά λάθος το νομάρχη.

— Χου, χου! έκανε ο ληστής. Είμαι τυχερός που βρήκα τόσο έξυπνο συνέταιρο!

Το βράδυ κίνησαν για την πόλη, μπροστά ο ληστής με τα χέρια του δεμένα, πίσω ο Τρομάρας τραγουδώντας δυνατά. Ο κόσμος άνοιγε τα παράθυρα να δει αυτό το θέαμα. Άνοιξε και η νομαρχοπούλα να καμαρώσει τον καλό της.

— Καλώς τους, είπε ο νομάρχης ανοίγοντας τη μεγάλη πόρτα, κοπιάστε!

Του κάκου περίμενε ο ληστής τον Τρομάρα να του λύσει τα χέρια και να πιάσει το νομάρχη.

Τότε όρμηξαν οι χωροφύλακοι και του έδεσαν και τα πόδια. Ο ληστής κατάλαβε καμιά φορά ότι την είχε πάθει, ήταν όμως αργά. Ο κόσμος ήταν ενθουσιασμένος με το κατόρθωμα του Τρομάρα, το ίδιο και ο νομάρχης, που δεν έβλεπε την ώρα να γίνει ο γάμος. Όμως ο Τρομάρας ήταν δισταχτικός. Λέει στο νομάρχη:

— Προτού να γίνει ο γάμος, πρέπει να σου πω κάτι. Τον ληστή δεν τον νίκησα με τη δύναμή μου.

Και του τα φανέρωσε όλα, χαρτί και καλαμάρι.

— Τόσο το καλύτερο, είπε εκείνος. Η εξυπνάδα νικάει τη δύναμη.

Κι έτσι, έγινε κι ο γάμος και τέλειωσε η ιστορία.

Γιώργος Βιζυηνός, «Ο Τρομάρας» στο «Τα Ελληνικά εικονογραφημένα διηγήματα για παιδιά» – Με μικρές αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Βάλε τα σκίτσα στη σωστή σειρά και πες με λίγα λόγια την ιστορία του Τρομάρα.
Πρόσεξε όμως: ένα σκίτσο είναι παραπλανητικό. Ποιο είναι αυτό;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 2. Έβγαλες κανένα συμπέρασμα από την ιστορία του Τρομάρα;
Αν θες να μάθεις ποιο είναι το δικό μας συμπέρασμα, βάλε τις λέξεις στη σωστή σειρά.

αποτελεσματική τη είναι από συχνά εξυπνάδα δύναμη πιο Η

.....

.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ο Τρομάρας τρόμαζε με το κάθετι. Εσύ τι φοβάσαι πιο πολύ; Γιατί;

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να αντιστοιχίσεις τις φράσεις με τις σημασίες τους;

και μου τα φανέρωσε όλα χαρτί και καλαμάρι	ελάτε
να πάρω τον αέρα μου	ανοίγω διάπλατα τα μάτια
το λέει η καρδιά μου	με κορόιδεψαν, μου συνέβη κάτι πολύ δυσάρεστο
κάνω την καρδιά μου πέτρα	τον βάζω στον ώμο και τον μεταφέρω
γουρλώνω τα μάτια	είπε τι συνέβη με όλες τις λεπτομέρειες,
τον κόβω στον ώμο	να αναπνεύσω καθαρό αέρα
κοπιάστε	υπομένω, αντέχω, δυναμώνω ψυχικά
την έπαθα	έχω πολύ θάρρος, δείχνω γενναιότητα

ΛΕΞ. 2. Ποιες λέξεις του κειμένου αντιστοιχούν στις παρακάτω σημασίες;

– Σηκωνόταν από το έδαφος και βρισκόταν στον αέρα (λέγεται κυρίως για αεροσκάφος)

.....

– Όνομα που δίνεται σε πρόσωπο με βάση χαρακτηριστική του ιδιότητα

.....

– Η μεγάλη φασαρία και ταραχή

.....

– Αυτός που του αρέσουν τα ωραία πράγματα, που απολαμβάνει τα ωραία, που έχει κέφι

.....

– Πρόσωπα που συμμετέχουν μαζί με άλλον/άλλους σε επιχείρηση, συνεργάτες

.....

– Η επιτυχία που είναι αποτέλεσμα μεγάλης προσπάθειας

.....

ΣΚΗΝΗ 1

ΓΕΙΑ ΧΑΡΑ, ΚΟΛΛΗΤΕ!

Σήμερα αρχίζει η νέα σχολική χρονιά και ο Γκασπάρ θα πάει στην Α΄ Γυμνασίου. Εσύ είσαι έτοιμος να επιστρέψεις στα θρανία;

σελ. 101

Καλά, για ποιος περνιέται, δηλαδή; Διασχίζω το δρόμο όπου γουστάρω, όποτε γουστάρω; Και κατεβάζει ο βλάκας το τζάμι για να με βρίσει; Τη γλίτωσε, δεν πρόλαβα να του πάρω το νούμερο. Θα τον βρίσκαμε και θα του κάναμε τα λάστιχα κόσκινο...
Δε γίνεται σύγκριση, τελικά το γυμνάσιο είναι μάπα. Προτιμώ το δημοτικό. Τα νηπιαγωγεία κάτι λένε, και τα δημοτικά και τα λύκεια, αλλά τα γυμνάσια...
Α!!! Να και ο κολλητός!
— Γεια χαρά! Γεια σου, Τζο! Νυσταγμένος φαίνεσαι.
— Με ξενύχτησε μια ταινία στην τηλεόραση. Εσύ την είδες, Γκασπάρ;
— Παραμονή που ανοίγουνε τα σχολεία; Τον ξέρεις τον πατέρα μου! Δεν σηκώνει αστεία με την ώρα. Οδηγός τρένου, βλέπεις...
— Ξυπνητήρι κατάπιε;
— Είναι ο ίδιος ξυπνητήρι. Στις εννιά, στο κρεβάτι σου! Ούτε εννιά και ένα! Και μισή, σβήσε το φως, κι ας μην έχω τελειώσει τη σελίδα. Πώς ήταν η ταινία που είδες;
— Σούπερ! Η ιστορία ενός σοφού που έφτιαξε ένα ρομπότ για να σκοτώσει όλες τις γυναίκες, νέες και γριές. Είχε πολλή πλάκα. Κουνάγανε τα πόδια στον αέρα, με τις κοιλιές ανοιγμένες...
— Δηλαδή, σ' αρέσουνε κάτι τέτοια;
— Αμέ! Και του πατέρα μου. Τρελαίνεται! Ξεκαρδιζόμαστε στα γέλια!
— Σε κάνουνε να γελάς αυτά;
— Γιατί όχι; Ταινία είναι. Εσύ φοβάσαι;
— Καθόλου. Δε φοβάμαι καθόλου. Δε μ' αρέσουνε. Τα βρίσκω σιχαμερά. Και γιατί σκότωνε γυναίκες το ρομπότ;
— Αυτό, να σου πω, δεν το πολυκατάλαβα. Μια ιστορία με τη μάνα του... Για να εκδικηθεί τη μάνα του... Ο πατέρας μου κάνει συλλογή από ταινίες με αίματα. Έχει ένα σωρό από τέτοιες.
— Σπίτι μου δε βλέπουμε τέτοια. Εμένα μου φέρνει εμετό και το μισοψημένο κρέας...
— Έι! Φωνάζουνε την Α2! Εμείς είμαστε!

— Πώς το ξέρεις;
— Είδα τον κατάλογο.
— Και γιατί δεν είσαι στην Α1;
— Γιατί κάνουνε γερμανικά.
— Και γιατί βάζουνε στο πρώτο τμήμα εκείνους που κάνουνε γερμανικά; Είναι καλύτεροι από αυτούς που κάνουν αγγλικά;
— Άσε τη γκρίνια, Γκασπάρ, παντού αδικίες βλέπεις. Οι Α1 κάνουν γερμανικά και τα άλλα τμήματα αγγλικά. Γεια σου, Αλί! Πάλι άργησες!
— Συνάντησα το Νικολά. Αυτός πάει στο γυμνάσιο Ζαν-Μασέ. Ξέρεις τι μου είπε;
— Όχι. Τι σου είπε;
— Πως η τρίτη τάξη του γυμνασίου του θα ’ρθει σήμερα να επιτεθεί στη δικιά μας.
— Παραμύθια... Πρώτα πρώτα, η τρίτη δεν αρχίζει σήμερα.
— Εκεί, αρχίζουν σήμερα. Σήμερα το απόγευμα, κι έπειτα θα έρθουν εδώ και να τα κάνουν όλα λαμπόγυαλο.
— Φούμαρα.
— Ναι, αλλά ο Νικολά είπε ότι το κάνανε και πέρυσι. Ανοίξανε το υπόστεγο, σπάσανε ποδήλατα, σκάσανε λάστιχα.
— Αν πειράξουνε το ποδήλατό μου, θα γίνει το έλα να δεις! Ο πατέρας μου θα τους στήσει στον τοίχο.
— Σουτ! Κλείσ’ το! Η κυρία ξύπνησε ανάποδα!
— Για δες! Να κι ο Ζαν-Πιερ. Λένε πως ο γέρος του θα τον κάνει μαύρο, αν δεν είναι μέσα στους πέντε πρώτους...
— Σουτ! Η κυρία μάς κοιτάζει, κι έχει κάτι δοντάρες, η αφιλότιμη. Και είναι και αόμματη, για δες γυαλιά!

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Βρες το σωστό.

Καθώς πήγαινε στο σχολείο ο Γκασπάρ, παραλίγο να...

- ☐ ...πέσει πάνω του ένα μηχανάκι.
- ☐ ...τον πατήσει ένα αυτοκίνητο.
- ☐ ...τον βρίσει ένας περαστικός.
- ☐ ...πέσει πάνω του ένας ποδηλάτης.

Το προηγούμενο βράδυ ο Τζο γέλασε πολύ βλέποντας στην τηλεόραση μια...

- ☐ ...ταινία μυστηρίου.
- ☐ ...ταινία επιστημονικής φαντασίας.
- ☐ ...ταινία τρόμου.
- ☐ ...κωμωδία.

Στο τμήμα που θα πάνε όλοι οι φίλοι, θα κάνουν...

- ☐ ...γαλλικά.
- ☐ ...γερμανικά.
- ☐ ...αγγλικά.
- ☐ ...αγγλικά και γερμανικά.

Ο Αλί ανησυχεί γιατί...

- ☐ ...φέτος τα μαθήματα θα είναι πιο δύσκολα.
- ☐ ...άκουσε πως η τρίτη τάξη του γυμνασίου του θα τους επιτεθεί.
- ☐ ...άκουσε πως η τρίτη τάξη του Ζαν-Μασέ θα τους επιτεθεί.
- ☐ ...τον αγριοκοιτάζει η καθηγήτρια.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 2. Όλοι οι μπαμπάδες δεν είναι ίδιοι... Διάβασε ξανά το κείμενο και βρες:
ποιος μπαμπάς ταιριάζει σε κάθε μαθητή; Προσοχή: δύο σκίτσα περισσεύουν.

είναι ευχαριστημένος με τους βαθμούς του γιου του

τρελαίνεται για ταινίες τρόμου

Ο πατέρας του Γκασπάρ...

δε σηκώνει αστεία με την ώρα

Ο πατέρας του Τζο...

θέλει ο γιος του να είναι μεταξύ των πρώτων στην τάξη

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

α) Όταν βλέπεις σκηνές βίας στην τηλεόραση ή στον κινηματογράφο, πώς αντιδράς;

– Σου αρέσει πολύ και θέλεις να δεις οπωσδήποτε τη συνέχεια.

– Κλείνεις τα μάτια σου από το φόβο.

– Μένεις αδιάφορος.

– Προσπαθείς εκείνη τη στιγμή ή μετά την ταινία να μιμηθείς τους πρωταγωνιστές.

β) Οι γονείς σου σε αφήνουν άνετα να παρακολουθείς τέτοιες ταινίες; Αν όχι, τι επιχειρήματα χρησιμοποιούν για να σε αποτρέψουν; Εσύ συμφωνείς μαζί τους; Συζητήστε το θέμα στην τάξη.

ΛΕΞ. 1. Τι σημαίνουν οι φράσεις/λέξεις;

Για ποιος περνιέται;

- ☐ Προσπερνά όλους τους άλλους στο δρόμο.
- ☐ Νομίζει ότι είναι κάποιος άλλος.
- ☐ Νομίζει ότι ο ίδιος έχει μεγάλη αξία, ότι είναι κάποιος.

Τα κολλητάρια

- ☐ Οι ενοχλητικοί άνθρωποι που βρίσκονται πάντα μπροστά μας και τους οποίους δεν μπορούμε να αποφύγουμε.
- ☐ Οι πολύ αγαπητοί και στενοί φίλοι.
- ☐ Τα άτομα που επιμένουν σε κάποιον τρόπο σκέψης ή συμπεριφοράς και δεν μπορούν να ξεκολλήσουν με τίποτα.

ΛΕΞ. 2. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τη σωστή λέξη από το πλαίσιο;

το κολλητάρι – ο κολλητός, η κολλητσίδα – το κολλητήρι, κολλημένος,

– Δεν μπορείς να φανταστείς πόσο ..... άτομο είναι ο Γιώργος με τα αυτοκίνητα! Μόνο γι' αυτά μιλάει. Δεν τον αντέχω άλλο!

– Περιμένω πώς και πώς να έρθει το Σάββατο να πάρω .....μου, τον Παναγιώτη και να πάμε για μπάλα.

– Ποπό, τι θα κάνουμε με τον Τάκη; Μας έχει γίνει .....!

Όπου και να πάμε έρχεται μαζί μας, χωρίς καν να ρωτήσει.

σελ. 106

ΑΝ ΤΟ ΣΙΝΕΜΑ ΤΟ ΕΚΑΝΑΝ ΠΑΙΔΙΑ
Ο ΚΑΚΟΣ ΔΕ ΘΑ ΗΤΑΝ ΤΟΣΟ ΚΑΚΟΣ...
...Ο ΚΑΛΟΣ ΘΑ ΕΙΧΕ ΒΓΕΙ ΕΞΩ ΝΑ ΠΑΙΞΕΙ ΜΠΑΛΑ...
51, 52, 53, 54...
...ΚΑΙ Η ΜΟΙΡΑΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΟΥΚΛΕΣ ΤΗΣ.
ΣΚΗΝΕΣ ΒΙΑΣ ΔΕ ΘΑ ΥΠΗΡΧΑΝ ΠΟΛΛΕΣ...
...ΟΥΤΕ ΣΚΗΝΕΣ ΣΕΞ...
ΟΧΙ! ΔΕ ΘΕΛΩ ΝΑ ΠΑΙΞΟΥΜΕ ΤΟ ΓΙΑΤΡΟ...
...ΘΑ ΥΠΗΡΧΕ ΠΑΝΤΩΣ ΔΡΑΣΗ...
ΓΙΟΥΡΓΙΑΑΑ
ΘΑ ΥΠΗΡΧΕ ΠΑΝΤΑ ΧΑΠΙ ΕΝΤ...
...Η ΠΛΟΚΗ ΘΑ ΕΡΕΕ ΑΒΙΑΣΤΑ...
ΤΕΛΟΣ; ...ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ...
ΑΥΡΙΟ ΠΑΛΙ...

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

Διάβασε τις περιλήψεις των παρακάτω κινηματογραφικών έργων και σκέψου ποια θα προτιμούσες. Γιατί;

Ο Πλανήτης των Θησαυρών

Ο νεαρός Τζιμ, ναύτης σε αστρόπλοιο που ταξιδεύει προς ένα μυστικό πλανήτη, αναζητεί το θησαυρό ενός πειρατή του διαστήματος. Στο ταξίδι του πιάνει φιλίες με το μάγειρα Τζον Σίλβερ. Αυτό όμως που δε γνωρίζει ο Τζιμ είναι ότι ο μάγειρας θέλει να κάνει ανταρσία[1] για να πάρει εκείνος το θησαυρό.

Η Χαμένη Ατλαντίδα

Το 1914, ο χαρτογράφος[2] Μάιλο με την ομάδα του ανακαλύπτουν στα βάθη της θάλασσας το χαμένο βασίλειο της Ατλαντίδας. Όμως κάποιοι από τους εξερευνητές θέλουν ν' αρπάξουν την πηγή της ενέργειας της μυθικής πόλης.

Δύσκολοι αποχαιρετισμοί: ο μπαμπάς μου

Στην Αθήνα του 1969 ο δεκάχρονος Ηλίας δε θέλει να παραδεχτεί τον ξαφνικό θάνατο του πατέρα του. Έτσι, προσπαθεί να τον κρατήσει ζωντανό στη σκέψη του παίζοντας φανταστικά παιχνίδια και στέλνοντας γράμματα στη γιαγιά του με την υπογραφή του πατέρα του.

Γάμος αλά Ελληνικά

Η Τούλα, κόρη Ελλήνων μεταναστών στο Σικάγο, ερωτεύεται τον Ίαν, καθηγητή αγγλικής φιλολογίας. Ο πατέρας της δε θέλει ν' ακούσει λέξη για τον υποψήφιο γαμπρό. Τελικά, μέσα από αστείες καταστάσεις, ο γαμπρός αναγκάζεται ν' ακολουθήσει τις συνήθειες της ελληνικής κοινότητας για να παντρευτεί την αγαπημένη του Τούλα.

1. **η ανταρσία:** *η εξέγερση, το ξεσήκωμα, η μικρή επανάσταση*
2. **ο χαρτογράφος:** *επιστήμονας που ασχολείται με την κατάρτιση χαρτών (κυρίως γεωγραφικών)*

ΣΚΗΝΗ 2

ΘΕΛΩ ΝΑ ΓΙΝΩ ΝΑΥΤΙΚΟΣ!

Για να γίνει κανείς ναυτικός, θα έχει, πιθανότατα από μικρός, μεγάλη αγάπη για τη θάλασσα και θα του αρέσει να ταξιδεύει. Εσύ την αγαπάς τη θάλασσα;

Από μικρός την αγαπούσα τη θάλασσα. Τα πρώτα βήματά μου, να πεις, στο νερό τα έκανα. Το πρώτο μου παιγνίδι ήταν ένα κουτί από λουμίνια[1] μ' ένα ξυλάκι ορθό στη μέση για κατάρτι, με δύο κλωστές για παλαμάρια[2] και ένα φύλλο χαρτί για πανάκι. Πήγα και το έριξα στη θάλασσα με καρδιοχτύπι.

Αν θέλεις, ήμουν κι εγώ εκεί μέσα. Μόλις όμως το άφησα, βούλιαξε στον πάτο. Μα δεν άργησα να κάνω άλλο, μεγαλύτερο, από σανίδια. Το ναυπηγείο για τούτο ήταν στο λιμανάκι του Αϊ-Νικόλα. Το έριξα στη θάλασσα και τ' ακολούθησα κολυμπώντας ως την εμπατή του λιμανιού[3], μέχρι που το πήρε το ρέμα μακριά.

3

1. **το λουμίνι:** *το φιτίλι του καντηλιού*
2. **το παλαμάρι:** *το χοντρό σκοινί με το οποίο δένουμε το πλοίο στο λιμάνι*
3. **η εμπατή του λιμανιού**

Αργότερα έγινα πρώτος στο κουπί, στο κολύμπι πρώτος. Τα λέπια μού έλειπαν.

— Μωρέ, γεια σου, κι εσύ θα μας ντροπιάσεις όλους! έλεγαν οι γεροναύτες όταν μ' έβλεπαν να τσαλαβουτώ σαν δελφίνι.

Εγώ καμάρωνα και πίστευα να δείξω προφητικά τα λόγια τους. Τα βιβλία τα έκλεισα για πάντα. Τίποτα δεν έβρισκα μέσα να συμφωνεί με τον πόθο μου. Ενώ εκείνα που είχα γύρω μου μου έλεγαν μύρια[4]. Οι ναύτες με τα ηλιοκαμένα τους πρόσωπα και τα φανταχτερά ρούχα, οι γέροντες με τα διηγήματά τους, τα ξύλα με τη χτυπητή κορμοστασιά, οι κοπέλες με τα τραγούδια τους. Το άκουγα από την κούνια μου κι έλεγα πως ήταν φωνή του νησιού μας, που παρακινούσε τους άντρες στη θαλασσινή ζωή. Έλεγα πότε κι εγώ να γίνω έμπειρος ναυτικός και να κάτσω θαλασσοβρεμένος στο τιμόνι. Θα γινόμουν όμορφος τότε, παλίκαρος σωστός, θα με καμάρωνε το νησί!

4. **μύριοι, -ες, -α:** *πάρα πολλοί, αμέτρητοι*

Ναι την αγαπούσα τη θάλασσα! Την έβλεπα να απλώνεται από τ' ακρωτήρι ως πέρα, πέρα μακριά, βουβή και πάσχιζα να μάθω το μυστικό της.
Δεν κρατήθηκα περισσότερο. Έλειπε ο πατέρας σε ταξίδι. Μίσευε[5] κι ο καπετάν Καλιγέρης, ο θείος μου, για τη Μαύρη θάλασσα. Του έπεσα στο λαιμό, τον παρακάλεσε κι η μάνα μου από φόβο μην αρρωστήσω και με πήρε μαζί του.
— Θα σε πάρω, μου λέει, μα θα δουλέψεις, το καράβι θέλει δουλειά. Δεν είναι ψαρότρατα να 'χεις φαΐ και ύπνο. Τον φοβόμουνα πάντα το θείο μου. Ήταν άγριος και κακός σ' εμένα, όπως και στους ναύτες του. Κάλλιο σκλάβος στ' Αλιτζέρι, παρά με τον Καλιγέρη, έλεγαν, για να δείξουν την απονιά του. Κι ο λόγος του πάντα προσταγή. Μόνο απελπισμένοι πήγαιναν στη δούλεψή του. Μα ο μαγνήτης που έσερνε την ψυχή μου έκαμε να τα λησμονήσω όλα. Να πατήσω στο κατάστρωμα, έλεγα, και δουλειά όση θες. Αληθινά, ρίχτηκα στη δουλειά με τα μούτρα. Έκαμα παιχνίδι τις ανεμόσκαλες. Όσο ψηλότερα η δουλειά, τόσο πρόθυμος εγώ. Μπορεί ο θείος μου να ήθελε να παιδευτώ από την αρχή, για να μετανιώσω. Από το πλύσιμο του καταστρώματος στο ξύσιμο, από το ράψιμο των πανιών στο πλέξιμο των σκοινιών.

Τι νομίζεις; Λες, τελικά, να μετάνιωσε ο ήρωας της ιστορίας για την απόφασή του να γίνει ναυτικός;

5. **μισεύω:** *απομακρύνομαι από την πατρίδα μου, ξενιτεύομαι*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Η αγάπη του ήρωα για τη θάλασσα και τα ταξίδια μεγάλωσε σιγά σιγά. Γράψε με λίγα λόγια τα στάδια από τα οποία πέρασε:

Πρώτα,.....

.....

.....

Έπειτα,.....

.....

.....

Αργότερα,.....

.....

.....

Στο τέλος,.....

.....

.....

ΚΑΤ. 2. Στο κείμενο λέει ότι ο θείος «ήταν το ίδιο άγριος και κακός σ' εμένα, όπως και στους ναύτες του». Γιατί να ήταν τόσο σκληρός με τον ανιψιό του; Τι σκέφτεται ο νεαρός;

ΚΑΤ. 3. Ποιες λέξεις ταιριάζουν στον ήρωα της ιστορίας μας; Βάλε ✓ στο σωστό.

- ☐ επιμονή
- ☐ αδιαφορία
- ☐ αποφασιστικότητα
- ☐ τεμπελιά
- ☐ εργατικότητα
- ☐ ζήλος
- ☐ ανεμελιά
- ☐ πόθος

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Στο κείμενο υπάρχουν ορισμένες σύνθετες λέξεις (λέξεις, δηλαδή, που αποτελούνται από δύο απλές).
Μπορείτε να βρείτε:
α) κάποιες σύνθετες λέξεις;
β) τις απλές από τις οποίες αποτελούνται;

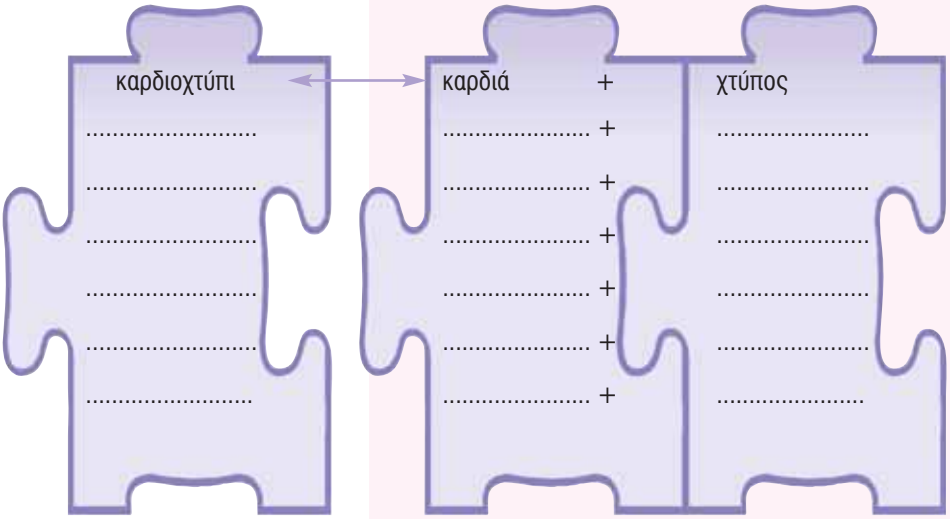

Ο ήρωας της ιστορίας μας έχει από πολύ μικρός αποφασίσει για την επιλογή του επαγγέλματός του. Συμβαίνει όμως το ίδιο με όλα τα παιδιά; Διάβασε το επόμενο κείμενο και θα δεις.

σελ. 114

ΣΚΗΝΗ 3

Ο ΠΙΝΟΚΙΟ ΚΑΙ Ο ΓΡΥΛΟΣ Ο ΛΟΓΑΚΙΑΣ

Ο Πινόκιο είναι ένας ξύλινος κούκλος που η μύτη του μεγαλώνει όταν λέει ψέματα. Η ζωή του είναι γεμάτη σκανταλιές, πολλές φορές μαλώνει με τον «πατέρα» του.

Λοιπόν, παιδιά, έχω να σας πω ότι αυτός ο κακοαναθρεμμένος ο Πινόκιο, αφού ξέφυγε από τον πατέρα του, το ’βαλε στα πόδια και άρχισε να διασχίζει τους αγρούς, για να φτάσει μια ώρα αρχύτερα στο σπίτι. Και στη μεγάλη του φούρια, πηδούσε πάνω από ψηλούς φράχτες, από αγριοδαμασκηνιές και λάκκους γεμάτους νερό, έτσι όπως θα έκανε στη θέση του ένα κατσίκι ή ένας λαγός που τον έχουν βάλει στο στόχο οι κυνηγοί!!!

Όταν έφτασε μπροστά στο σπίτι, βρήκε την πόρτα μισάνοιχτη. Την έσπρωξε, μπήκε μέσα και, αφού τράβηξε το σύρτη, κάθισε καταγής αφήνοντας ένα μεγάλο στεναγμό ανακούφισης. Η χαρά του όμως κράτησε λίγο, γιατί άκουσε μέσα στο δωμάτιο κάποιον να κάνει:

«Κρι-κρι-κρι».

«Ποιος με φωνάζει;» ρώτησε φοβισμένος ο Πινόκιο.

«Είμαι εγώ!»

Ο Πινόκιο γύρισε το κεφάλι του και είδε ένα μεγάλο γρύλο[1], που ανέβαινε αργά πάνω στον τοίχο.

«Πες μου, Γρύλε, ποιος είσαι;»

«Είμαι ο Γρύλος ο Λογάκιας και κατοικώ σ’ αυτό το δωμάτιο πάνω από εκατό χρόνια».

1

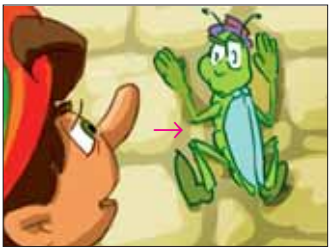

1. **ο γρύλος:** *τριζόνι, έντομο με καστανοκίτρινο ή μαύρο χρώμα, το οποίο βγάζει ήχο όμοιο με τρίξιμο όταν τρίβονται οι άκρες των φτερών του*

«Τώρα όμως αυτό το δωμάτιο είναι δικό μου» απάντησε η μαριονέτα[2] «κι αν θες να μου κάνεις τη χάρη να φύγεις αμέσως από εδώ χωρίς να γυρίσεις το κεφάλι σου».

«Εγώ δεν πρόκειται να φύγω από εδώ» απάντησε ο Γρύλος «αν πρώτα δε σου πω μια μεγάλη αλήθεια».

«Πες την, αλλά γρήγορα».

«Αλίμονο σ' εκείνα τα παιδιά που επαναστατούν κατά των γονιών τους και για ένα καπρίτσιο εγκαταλείπουν το πατρικό τους σπίτι! Καλό δε θα δούνε σ' αυτό τον κόσμο και αργά ή γρήγορα θα το μετανιώσουν πικρά».

«Εσύ, Γρύλε μου, μπορείς να λες ό,τι θες, εγώ όμως ξέρω ότι αύριο την αυγή θα φύγω από εδώ, γιατί, αν μείνω, θα συμβεί και σ' εμένα αυτό που συμβαίνει σε όλα τα άλλα παιδιά, δηλαδή θα με στείλουν στο σχολείο και, θέλοντας και μη, θα αναγκαστώ να σπουδάσω. Κι εγώ σ' το λέω εμπιστευτικά, δεν έχω καμιά διάθεση να σπουδάσω, γιατί διασκεδάζω καλύτερα όταν τρέχω πίσω από τις πεταλούδες και όταν σκαρφαλώνω στα δέντρα και αρπάζω τα πουλάκια μέσα από τη φωλιά τους».

«Μικρέ ανόητε! Μα δεν ξέρεις ότι, αν συνεχίσεις έτσι, όταν μεγαλώσεις, θα είσαι ένας γάιδαρος και μισός και ότι όλοι θα σε κοροϊδεύουν;».

«Κουνήσου από τη θέση σου, γρουσούζικο παλιοτριζόνι!» φώναξε ο Πινόκιο.

2. **η μαριονέτα:** *κούκλα που μοιάζει με άνθρωπο*

Ο Γρύλος, όμως, που ήταν υπομονετικός και φιλοσοφούσε τα πράγματα, αντί να θυμώσει με τόση αυθάδεια, συνέχισε να μιλά με τον ίδιο τόνο φωνής:
«Κι αν δε θέλεις να πας στο σχολείο, γιατί τουλάχιστον δε μαθαίνεις μια τέχνη, ώστε να μπορείς να κερδίζεις τίμια ένα κομμάτι ψωμί;».
«Θέλεις να σου πω;» απάντησε ο Πινόκιο, ο οποίος είχε αρχίσει να χάνει την υπομονή του.
«Από όλα τα επαγγέλματα του κόσμου μονάχα ένα μου αρέσει».
«Και ποιο είναι αυτό το επάγγελμα;».
«Να τρώω, να πίνω, να κοιμάμαι, να διασκεδάζω και να τριγυρίζω από το πρωί ως το βράδυ».
«Έτσι, για να ξέρεις», είπε ο Γρύλος ο Λογάκιας με τη γνωστή του ηρεμία, όλοι όσοι κάνουν αυτό το επάγγελμα καταλήγουν σχεδόν πάντα είτε στο νοσοκομείο είτε στη φυλακή».
«Πρόσεξε καλά, γρουσούζη Γρύλε... Έτσι και με πιάσουν τα νεύρα μου, αλίμονό σου!».
«Κακομοίρη Πινόκιο! Μου προκαλείς τον οίκτο[3]...».
«Και γιατί, παρακαλώ, σου προκαλώ τον οίκτο;».
«Επειδή είσαι μια μαριονέτα και, το χειρότερο, επειδή έχεις ένα ξερό ξύλινο κεφάλι».

3. **ο οίκτος:** *συμπάθεια προς κάποιον που πάσχει ή βρίσκεται σε δύσκολη κατάσταση, λύπηση, συμπόνια*

Πώς τελειώνει ο καβγάς; Διάλεξε μια εικόνα..

Για να δεις αν μάντεψες σωστά, διάβασε τώρα το τέλος που σκέφτηκε ο συγγραφέας.

Ακούγοντας αυτά τα τελευταία λόγια, ο Πινόκιο πετάχτηκε πάνω εκνευρισμένος και, αφού άρπαξε από τον πάγκο ένα ξύλινο σφυρί, το εκσφενδόνισε[4] εναντίον του Γρύλου του Λογάκια. Ίσως και να μην πίστευε ότι θα τον χτυπούσε: δυστυχώς, όμως, τον πέτυχε ακριβώς στο κεφάλι και ο φουκαράς ο Γρύλος μόλις που πρόφτασε να πει ένα τελευταίο κρι-κρι-κρι και ύστερα έμεινε εκεί ξερός, πατικωμένος στον τοίχο.

4. **εκσφενδονίζω:** *ρίχνω*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Βάλε σε κύκλο τα επίθετα που ταιριάζουν στον Πινόκιο σύμφωνα με το κείμενο.

ανέμελος

ξεροκέφαλος

κακομαθημένος

σοβαρός

ευγενικός

άτακτος

πονηρός

φιλόδοξος

βίαιος

υπομονετικός

αυθάδης

Εσύ τι σκέφτεσαι για το μέλλον σου; Έχεις αποφασίσει τι επάγγελμα θα ακολουθήσεις;

Τα περισσότερα παιδιά της τάξης σου σκέφτηκαν να το σκάσουν από το σπίτι και πολλά εξαφανίστηκαν πράγματι για κάποιες ώρες από το σπίτι τους. Τι θα έλεγες σε ένα φίλο σου που το έχει σκάσει από το σπίτι και ζητάει τη συμβουλή σου;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Ποιες λέξεις εκφράζουν κάτι θετικό (+) και ποιες κάτι αρνητικό (–); Βάλε το κατάλληλο σημάδι:

- ☐ έμπειρος
- ☐ παλίκαρος
- ☐ άγριος
- ☐ σκλάβος
- ☐ άπονος
- ☐ πρόθυμος
- ☐ απελπισμένος
- ☐ κακοαναθρεμμένος
- ☐ θαρραλέος
- ☐ θρασύς
- ☐ αυθάδης
- ☐ μελετηρός
- ☐ δειλός
- ☐ άτακτος
- ☐ αδιάφορος
- ☐ υπομονετικός
- ☐ τίμιος
- ☐ γρουσούζης
- ☐ ήρεμος
- ☐ εκνευρισμένος
- ☐ φουκαράς

ΛΕΞ. 2. Θα καταφέρεις να βρεις τις λέξεις της ακροστιχίδας; Κάθετα σχηματίζεται μια λέξη που αποτελεί το βασικό θέμα των 2 προηγούμενων κειμένων.

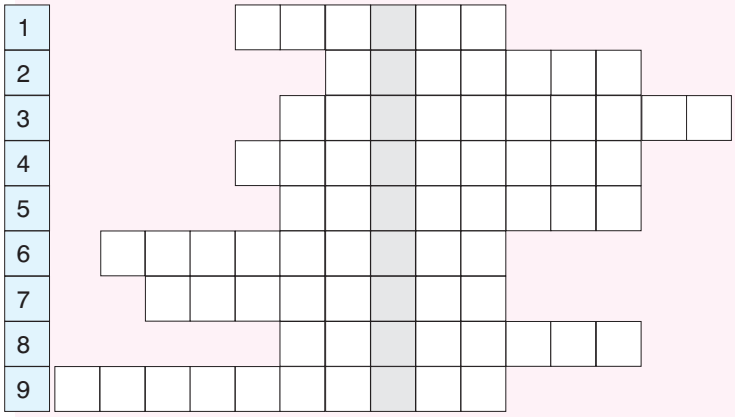

1. Φεύγω από τον τόπο μου, από την πατρίδα μου.
2. Ψυχική δύναμη με την οποία ανέχεται ή περιμένει κανείς κάτι.
3. Το αίσθημα που προκαλεί η απαλλαγή από ψυχικό ή σωματικό πόνο, ξαλάφρωμα.
4. Γυρίζω εδώ κι εκεί.
5. Αντικείμενο που από τη φύση του ή με τεχνητά μέσα έχει αποκτήσει την ιδιότητα να έλκει και να απομακρύνει διάφορα μέταλλα, όπως το σίδηρο.
6. Κούκλος που έχει τη μορφή ανθρώπου.
7. Αυτός που δεν έχει καμιά φροντίδα, που δεν τον απασχολεί τίποτα.
8. Αισθάνομαι υπερηφάνεια.
9. Ξεσηκώνομαι εναντίον κάποιου/κάτι.

Η ακροστιχίδα αφορά και τα δυο κείμενα («Θέλω να γίνω ναυτικός» και «ο Πινόκιο και ο Γρύλος ο Λογάκιας»)

σελ. 122

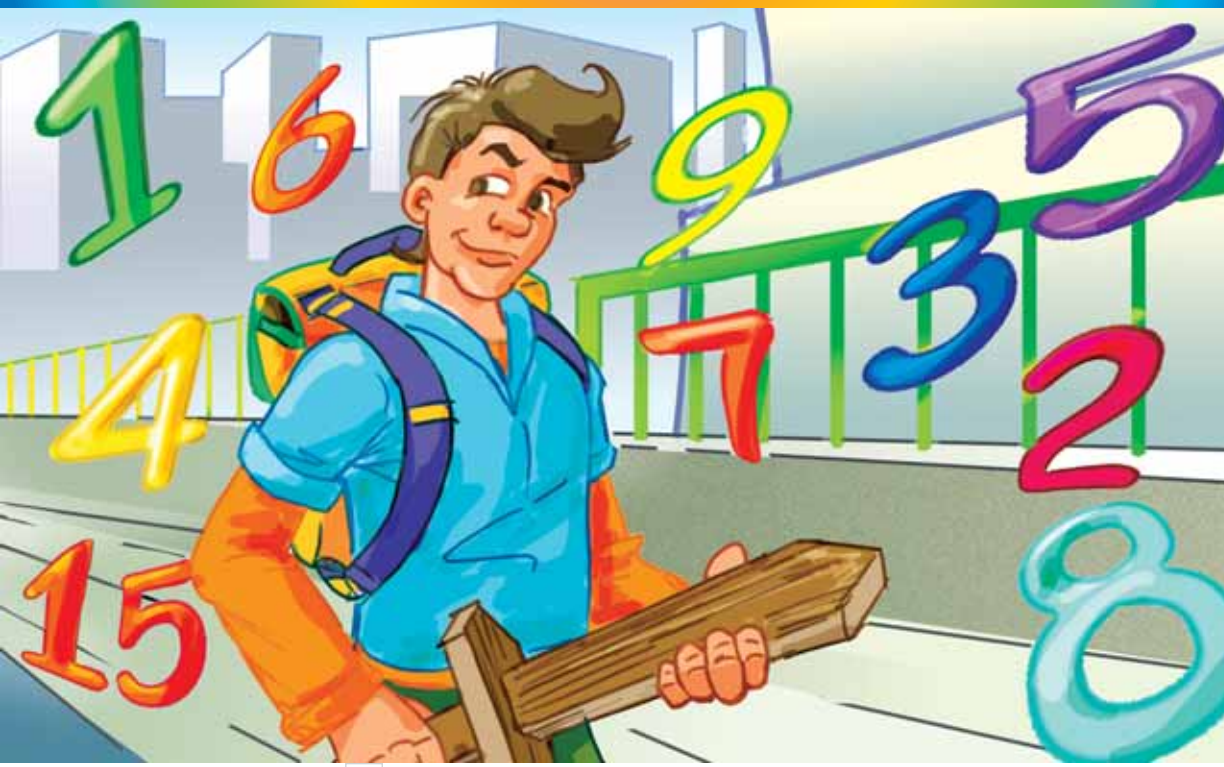

ΣΚΗΝΗ 4

ΜΕ ΤΟ ΣΠΑΘΙ ΣΟΥ ΖΑΝ-ΠΙΕΡ!

«Με το σπαθί σου». «Να πετύχεις με το σπαθί σου.». Πόσες φορές δε μου το είπε ο μπαμπάς, αφότου πήραμε το χαρτί ότι γράφτηκα στο γυμνάσιο Τιγιέλ;

σελ. 123

Ο μπαμπάς ήθελε να πάω στο Ζαν-Μασέ. Το Τιγιέλ δε θέλει ούτε να το ακούσει. Σίγουρα γιατί έγινε μεγάλος ντόρος, το γράψανε ακόμα κι οι εφημερίδες, όταν οι μαθητές πήγανε να του βάλουν φωτιά... Κι όλες εκείνες οι ιστορίες! Ληστείες, συμπλοκές[1]...

«Αληταρία!» λέει και ξαναλέει ο μπαμπάς. Το είχε δέσει κόμπο πως θα μ' έγραφε στο Ζαν-Μασέ. Ας όψεται όμως ο αριθμός του σπιτιού μου[2]. Η πλευρά του δρόμου με τα ζυγά πάει στο Ζαν-Μασέ. Η πλευρά με τα μονά πάει στο Τιγιέλ. Κι εμείς μένουμε στο 37... Αδύνατον να πάω στο Ζαν-Μασέ, αδύνατον να γίνει εξαίρεση! Βγήκε απ' τα ρούχα του ο γέρος! Αυτό παθαίνει όταν του πάνε κόντρα, όταν δε γίνεται το δικό του.

Αφού λοιπόν κατάλαβε ότι δεν το γλιτώνω το Τιγιέλ, μου έχει γίνει στενός κορσές.

— Θέλω να σε δω μέσα στους πέντε πρώτους, και σ' όλα τα μαθήματα! Το καλό που σου θέλω, αλλιώς θα 'χεις να κάνεις μαζί μου! Και θα το καταφέρεις με το σπαθί σου, όπως εγώ!

Τώρα, τι να το κάνω στα μαθηματικά το σπαθί; Άντε, δώσ' του να καταλάβει του μπαμπά. Και πώς θα βρεθώ μέσα στους πέντε πρώτους, αφού τέλειωσα το δημοτικό μέσα στους πέντε τελευταίους; Τότε, μάλιστα, ο γέρος ούτε που σκοτίστηκε. Γι' αυτόν το δημοτικό είναι νηπιαγωγείο για μεγάλα μωρά. Δεν ήξερε τις δασκάλες μου ούτε στη φάτσα. Ποτέ δεν ήρθε να με δει στη γιορτή του σχολείου. Αυτή η ιστορία με το γυμνάσιο, του γύρισε πάνω κάτω τα μυαλά, έτσι μεμιάς. Να πετύχεις! Να πετύχεις! Άλλη κουβέντα δεν έχει! Κι ότι εκείνος δεν είχε ποτέ την ευκαιρία να πάει στο γυμνάσιο, κι ότι το καλό που μου θέλει να τον ακούσω, αλλιώς...

1. **η συμπλοκή:** *σύγκρουση*
2. **ας όψεται ο αριθμός του σπιτιού μου:** *φταίει ο αριθμός του σπιτιού μου*

Εντάξει, εντάξει! Δεν ξέρω πώς θα τα καταφέρω να βρεθώ μέσα στους πέντε πρώτους. Ας με σπάσει στο ξύλο, αν δεν τα καταφέρω, σκοτίστηκα!! Άλλωστε, δεν τους πάω τους πέντε πρώτους. Τις πέντε πρώτες δηλαδή. Φυσικά, αφού οι δασκάλες προτιμάνε τα κορίτσια. Τα αγόρια δε θέλουνε ούτε να τα ακούσουνε. Εκτός από εκείνον τον Αντουάν, που το παίζει ευγενικός και φρόνιμος... και μου τη σπάει, αλλά δεν πειράζει, θα 'ρθει κι η δική του ώρα, δε θα πάμε στο γυμνάσιο; Εκεί δε θα 'χει τις δασκάλες του να τον κανακεύουνε[3], να λένε συνέχεια «τι καλός μαθητής, να του μοιάσετε». Να του μοιάσουμε; Και να 'χω συνέχεια το χέρι σηκωμένο; Έχει να φάει της χρονιάς του, μάλιστα! Την πρώτη κιόλας μέρα, θα τον στριμώξει ο Κεβέν, και θα λουφάξει στη γωνιά του[4]. Κρίμα που δεν είναι στη δική μου τάξη ο Κεβέν. Γέλια που θα κάναμε... Δε θα βαριόμασταν ποτέ... Καλό είναι να έχεις παλικαρά συμμαθητή. Για να τρομάζει τα πιτσιρίκια, όταν σου τη σπάνε. Μαζί του δε φοβάσαι τους τσακωμούς. Όχι ότι εγώ έχω πρόβλημα δηλαδή με τους τσακωμούς, με τέτοιο μπόι... Δε με φοβίζουν εμένα τα Τιγιέλ. Τιγιέλ, Ζαν-Μασέ: πιφ! Αλλά και να έχεις μια ντουζίνα καθηγητές στο κεφάλι σου. Εδώ μια δασκάλα είχα και μ' έπρηζε... Αύριο ανοίγουν τα σχολεία!

3. **κανακεύω:** *συμπεριφέρομαι σε κάποιον με καλό και ευγενικό τρόπο, τον καλοπιάνω*
4. **λουφάζω σε μια γωνιά:** *ζαρώνω, μαζεύομαι*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Γιατί πήγε τελικά ο Ζαν Πιερ στο γυμνάσιο Τιγιέλ και όχι στο γυμνάσιο Ζαν-Μασέ;

ΚΑΤ. 2. Πώς θα χαρακτήριζες τον πατέρα του Ζαν-Πιερ; Βάλε √ και δικαιολόγησε την απάντησή σου με βάση το κείμενο.

Είναι...

- ☐ ...αυστηρός
- ☐ ...τρυφερός
- ☐ ...απόλυτος
- ☐ ...καταπιεστικός
- ☐ ...συζητήσιμος
- ☐ ...εύθυμος

ΚΑΤ. 3. Βάλε √ στο σωστό.

Ο Ζαν-Πιερ είναι μαθητής...

- ☐ επιμελής και φρόνιμος.
- ☐ επιμελής αλλά πολύ άτακτος.
- ☐ αδύναμος και αδιάφορος.
- ☐ αδύναμος αλλά φιλότιμος.

Στο κείμενο ο Ζαν-Πιερ λέει για τον Αντουάν, το συμμαθητή του, πως «του τη σπάει». Στην Ελλάδα όταν ένας μαθητής δε μοιάζει με την υπόλοιπη τάξη, αλλά φέρεται σαν να είναι αυτός ανώτερος, τον λένε «σπασίκλα» και «φυτό», «γλειφτρόνι». Στη χώρα σου πώς λέτε αυτούς τους μαθητές;

Σε τι μοιάζει και σε τι διαφέρει ο δικός σου πατέρας με τον πατέρα του κειμένου;

Σε πιέζουν οι γονείς σου για το σχολείο/για να γίνεις καλύτερος μαθητής/για να πας και σε λύκειο; Εσύ πώς αντιδράς;

σελ. 126

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να ταιριάξεις τις φράσεις με τις σημασίες τους;

με το σπαθί μου	αγανακτώ
το δένω κόμπο	δέρνω κάποιον πολύ άγρια
βγαίνω από τα ρούχα μου	με την προσωπική μου αξία και προσπάθεια
γίνομαι στενός κορσές	με εκνευρίζει
σπάω κάποιον στο ξύλο	γίνομαι ενοχλητικός, παρενοχλώ, πιέζω
μου τη σπάει	θεωρώ κάτι δεδομένο, σίγουρο
του γύρισε πάνω κάτω τα μυαλά	φέρνω σε δύσκολη θέση, πιέζω
στριμώχνω κάποιον	τον έκανε να αλλάξει γνώμη, αντιλήψεις

ΛΕΞ. 2. Στα ελληνικά η λέξη *σπαθί* χρησιμοποιείται και σε άλλες εκφράσεις με άλλη σημασία:
δε σηκώνει μύγα στο σπαθί του
το πρόσωπο είναι σπαθί
Τι νομίζεις πως σημαίνουν αυτές οι εκφράσεις;

.....
.....
.....
.....
.....

Νομίζετε πως μόνο ο Ζαν-Πιερ πιέζεται από τους γονείς του; Τα ίδια τραβά και ο Σάνια από τη Ρωσία. Οι γονείς του αλλά και κάποιοι συγγενείς του, που ήταν εκπαιδευτικοί, προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να τον πείσουν να γίνει καθηγητής. Όμως, ο Σάνια σκεφτόταν διαφορετικά:

σελ. 127

ΔΕ ΘΑ ΜΟΥ ΠΕΙΤΕ ΕΣΕΙΣ ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΩ!

Εδώ που τα λέμε, ονειρευόταν, όταν ήταν παιδί, να γίνει ταξιδευτής, μα ο πατέρας του, ιστορικός, και η μητέρα του, φιλόλογος, δε βλέπανε για σοβαρό αυτό το όνειρο του Σάνια. Ήταν της γνώμης πως ο γιος τους έπρεπε ν' ακολουθήσει τα χνάρια τους. Όταν ο Σάνια τέλειωσε το σχολείο, ήταν φυσικό το όχι και τόσο σοβαρό όνειρό του να συγκρουστεί με το πολύ σοβαρό όνειρο των γονιών του. Ο Σάνια πείσμωσε και επέμεινε πως δε θέλει να γίνει καθηγητής. Οι γονείς του πείσμωσαν κι εκείνοι.

Γι' αυτό κι έγινε οικογενειακό συμβούλιο, πιο σωστό θα 'ταν να το λέγαμε εκπαιδευτικό συμβούλιο, γιατί εκτός από τη μάνα και τον πατέρα του παρόντες ήταν ο θείος Βάσια, χημικός, και η θεία Τάνια, δασκάλα.

Ο πατέρας εξήγησε στο Σάνια πως σήμερα, που στο χάρτη δεν υπάρχουν πια καθόλου λευκά σημεία, είναι τουλάχιστον ανόητο να γίνεις ταξιδευτής και εξερευνητής. Η μαμά δήλωσε στο Σάνια πως το έργο του εκπαιδευτικού είναι το πιο καλό που υπάρχει.

—Θα σπουδάσει μαθηματικός! είπε με την ευθύτητα που τον χαρακτήριζε ο θείος Βάσια. Ή μήπως προτιμάς το στρατό;

—Βασίλη! Διέκοψε απειλητικά τον αδερφό της η μαμά του Σάνια. Μη λες ανοησίες. Δεν είναι μήνας που το παιδί έπαθε διάσειση[1]!

—Μήπως όμως έχει δίκιο..., είπε με συμπόνια η θεία Τάνια. Υπάρχει λόγος να βασανίζεται σ' όλη του τη ζωή;

Η θεία Τάνια ήξερε τι έλεγε, ήταν είκοσι χρόνια που υπέφερε και η ίδια στο σχολείο.

—Δε θέλω να γίνω καθηγητής και δε θα μου πείτε εσείς τι θα κάνω στη ζωή μου! δήλωσε φοβερά ερεθισμένος ο Σάνια.

Ήταν ο πρώτος του καβγάς με τους γονείς του, γιατί ήταν στ' αλήθεια ένα αγόρι ήσυχο και υπάκουο. Ακόμα και στη δύσκολη περίοδο της εφηβείας δεν επέδειξε επιθετικότητα και δεν επιβουλεύτηκε ποτέ το κύρος των μεγαλυτέρων του: δεν έπαιξε ποτέ ξύλο με τους συνομηλίκους του, δεν έσπασε τζάμια, ούτε και γύριζε ποτέ αργά στο σπίτι του. Ένα παιδί θαύμα, ένα παράδειγμα προς μίμηση, που δε βλέπεις σήμερα ούτε στο σινεμά...

ΚΑΤ. 1. Σε τι μοιάζει και σε τι διαφέρει ο Ζαν-Πιερ από το Σάνια;

1. **η διάσειση:** *το πολύ δυνατό χτύπημα (ψυχικό, σωματικό) που έχει άσχημα αποτελέσματα στην υγεία*

Νατάλια Σαλόμκο, «Αν ήμουν δάσκαλος» – Με μικρές αλλαγές

ΣΚΗΝΗ 1

Ο ΞΥΠΝΟΣ ΧΑΝΣ

Πώς θα σου φαινόταν αν ο καθηγητής των μαθηματικών σού έλεγε: «Έχεις το μυαλό ενός αλόγου»; Σκέψου καθώς θα διαβάζεις την ιστορία του... ξυπνου Χανς.

Βερολίνο, Γερμανία 1904

Το πλήθος περίμενε ανυπόμονο. Ακουγόταν ένα βουητό από έντονες συζητήσεις. Κουρασμένη από την ορθοστασία η κυρία Σμιτ γύρισε στη νεαρή φίλη της, τη δεσποινίδα Στάιν, και ψιθύρισε: «Δεν πρόκειται να φανεί...».

«Φυσικά και θα φανεί!» απάντησε η δεσποινίς Στάιν. «Απλώς περιμένετε. Πάντοτε βγαίνει έξω αυτή την ώρα. Και είναι αλήθεια αυτό που λένε – ξέρει να μετρά. Γι' αυτό και τον φωνάζουν «έξυπνο Χανς».

«Πώς είναι δυνατόν να συμβαίνει αυτό;» ρώτησε η κυρία Σμιτ καχύποπτα. «Τα άλογα δεν μπορούν να μετρούν, όπως οι άνθρωποι».

«Αυτό όμως μπορεί και μάλιστα καλύτερα και από τους ανθρώπους. Λένε ότι ο Βίλχελμ φον Όστεν, ο ιδιοκτήτης του, ήταν δάσκαλος. Όταν πήρε σύνταξη, άρχισε να διδάσκει άλογα αντί για παιδιά».

«Σιγά τώρα! Γιατί να θέλει να το κάνει αυτό;»

«Θεωρεί ότι τα άλογα είναι το ίδιο έξυπνα με τα παιδιά και πιο εύκολο να τα διδάξεις. Έχτισε μάλιστα μια ειδική αίθουσα για τα άλογα. Λένε πως ο Βίλχελμ συνήθιζε να τιμωρεί το Χανς όταν έκανε κάποιο λάθος. Και μάλιστα χρησιμοποιούσε ένα μαστίγιο».

«Κι ο παλιός μου δάσκαλος ήταν κάπως έτσι».

«Σσς!» έκανε εκνευρισμένος ο άντρας πίσω τους.

Όλοι παρακολουθούσαν καθώς οδηγούσαν τον Χανς έξω στην αυλή.

«Ω! Δεν είναι όμορφος;» ψιθύρισε η κυρία Σμιτ στη φίλη της. «Ποιοι είναι αυτοί οι άνθρωποι μαζί του;» Επίσημοι καλεσμένοι. Ο Φον Όστεν έγραψε στην κυβέρνηση και ζήτησε να κάνουν ένα τεστ στο άλογο για να αποδείξει τις δυνάμεις του. Έτσι, η κυβέρνηση συγκρότησε[1] μια επιτροπή».

1. **συγκροτώ:** *οργανώνω, σχηματίζω*

Οι γυναίκες παρακολουθούσαν καθώς ένας άντρας εγκαθιστούσε κάτι που έμοιαζε με σχολικό μαυροπίνακα.
«Είμαστε έτοιμοι;» ρώτησε ο καθηγητής Καρλ Στουμπφ την επιτροπή των ειδικών.
«Εγώ εξακολουθώ να πιστεύω ότι πρόκειται για κόλπο του τσίρκου» είπε ο εκπαιδευτής του τσίρκου.
«Το άλογο φαίνεται να είναι αρκετά υγιές για την εξέταση» είπε ο κτηνίατρος επιφυλακτικά.
«Βιαστείτε, έχω αργήσει για τη συνάντηση» είπε ο πολύ σημαντικός πολιτικός, κοιτάζοντας το ασημένιο του ρολόι τσέπης.
Ο Βίλχελμ φον Όστεν ήταν ένας κοντός ανθρωπάκος, με αυστηρή όψη και μεγάλο μουστάκι. Αλλά τώρα κοιτούσε μάλλον ανήσυχος. Αυτή ήταν η σημαντικότερη εξέταση μέχρι τώρα. Άραγε θα τα κατάφερνε ο Χανς;
«Μήπως θα θέλατε να σκεφτείτε ένα ποσό για να δοκιμάσει το άλογο;» ρώτησε τον πολιτικό ο καθηγητής Στουμπφ.
«Χμ..., λοιπόν αφήστε με να σκεφτώ. Τι θα λέγατε για δύο φορές το δεκατέσσερα;».

Ο Φον Όστεν έπιασε σφιχτά στο χέρι του ένα κομμάτι κιμωλία και έγραψε στον πίνακα: 2 x 14=; Ο δάσκαλος κούνησε το κεφάλι του. «Τώρα Χανς» ψιθύρισε αγχωμένος «έχω ένα ωραίο, ζουμερό καρότο για σένα. Αλλά πρέπει πρώτα να κάνεις σωστά αυτό τον υπολογισμό».
Στην αυλή έπεσε σιωπή. Ο Χανς κοίταξε για λίγο τον πίνακα. Μετά χτύπησε δύο φορές την αριστερή του οπλή[2].
«Τι κάνει τώρα;» ψιθύρισε η κυρία Σμιτ.
«Μετράει» απάντησε η δεσποινίς Στάιν. «Η αριστερή οπλή σημαίνει δέκα και η δεξιά σημαίνει ένα». Ο Χανς χτύπησε αργά τη δεξιά του οπλή στο λιθόστρωτο[3]. Από εκείνη τη στιγμή όλοι μετρούσαν τα χτυπήματα. Κλοπ, κλοπ, κλοπ, κλοπ, κλοπ. Ο Χανς σταμάτησε με την οπλή του στον αέρα.
«Αυτά είναι μόνο πέντε» παρατήρησε ο πολιτικός. «Θέλω να καταγραφεί. Το άλογο είναι ηλίθιο».
Ο Φον Όστεν έσφιξε το καρότο μέχρι που άσπρισαν οι αρθρώσεις[4] του. Αλλά ο Χανς δεν είχε τελειώσει.
Κλοπ, κλοπ και... κλοπ.
Ο Χανς κοίταξε τον κύριό του και χλιμίντρισε χαρούμενα. Ήξερε ότι είχε απαντήσει σωστά. Το πλήθος χειροκρότησε ενθουσιασμένο και μερικοί άρχισαν να ζητωκραυγάζουν.

4

4

2. **η οπλή:** *(για ζώα) το νύχι*
3. **λιθόστρωτος, -η, -ο:** *έχει επιστρωθεί με πέτρες, πλακόστρωτος, -η, -ο*
4. **η άρθρωση:** *η σύνδεση, η ένωση των οστών*

Ο Φον Όστεν αναστέναξε με ανακούφιση και έδωσε στο Χανς το καρότο.
«Είναι σωστή η απάντηση;» ρώτησε ο εκπαιδευτής του τσίρκου τον κτηνίατρο.
«Ναι, είναι».
«Απίστευτο» είπε ο εκπαιδευτής ξύνοντας το κεφάλι του. «Τόσα χρόνια σ' αυτή τη δουλειά δεν έχω ξαναδεί τέτοιο πράγμα».
«Ούτε κι εγώ τόσο χρόνια στην κτηνιατρική».

Αλλά ήταν πραγματικά τόσο έξυπνος ο Χανς; Εσύ τι νομίζεις;

Α) Ο Φον Όστεν ήταν ένας αδίστακτος απατεώνας. Είχε εκπαιδεύσει το Χανς να χτυπά ελαφρά την οπλή του, ακόμα κι αν δεν καταλάβαινε τις ερωτήσεις.

Β) Ο Χανς ήταν έξυπνος. Απέδειξε ότι τα άλογα είναι καλύτερα από μερικούς ανθρώπους στα μαθηματικά.

Γ) Ο Φον Όστεν έδινε ενδείξεις στο Χανς. Όταν, δηλαδή, έκανε κάποιο νόημα, ο Χανς σταματούσε να χτυπά την οπλή του.

Απάντηση:
Γ. Αυτό αποδείχτηκε από ένα νεαρό επιστήμονα, τον Όσκαρ Πφούνγκστ το 1907. Έδεσε τα μάτια του Χανς με ένα ύφασμα και βρήκε ότι το άλογο δεν μπορούσε να απαντήσει σε καμιά ερώτηση. Στην πραγματικότητα, ο Χανς είχε καταλάβει ότι ο δάσκαλός του έσκυβε όταν ήταν να του κάνει μια ερώτηση και έσωνε το κορμί του όταν ο Χανς έδινε τη σωστή απάντηση.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1.

Τελικά ο Χανς τα κατάφερε χτυπώντας...

- ☐ ...δύο φορές την αριστερή οπλή και 5 φορές τη δεξιά.
- ☐ ...δύο φορές την αριστερή οπλή και 8 φορές τη δεξιά.
- ☐ ...δέκα φορές την αριστερή οπλή και οχτώ τη δεξιά.
- ☐ ...δέκα φορές την αριστερή οπλή και μία φορά τη δεξιά.

ΚΑΤ. 2. Πόσο καλή μνήμη έχεις;

Ο κόσμος έλεγε ότι ο Φον Όστεν, πριν πάρει σύνταξη, ήταν...

- ☐ ...εκπαιδευτής στο τσίρκο.
- ☐ ...εκπαιδευτικός.
- ☐ ...κτηνίατρος.
- ☐ ...οδοντίατρος.

Υπήρχε η φήμη ότι, όταν ο Χανς έκανε κάποιο λάθος, ο Φον Όστεν τον τιμωρούσε με...

- ☐ ...ένα σκοινί.
- ☐ ...μία μάστιγα.
- ☐ ...ένα μαστίγιο.
- ☐ ...μία σκούπα.

Η ανταμοιβή του Χανς, αν τα πήγαινε καλά στη δοκιμασία, θα ήταν...

- ☐ ...ένα ζουμερό καρότο.
- ☐ ...ένα τρυφερό κουνουπίδι.
- ☐ ...ένα κομμάτι σανό.
- ☐ ...ένα γλυκό φιλί.

Μήπως έκανε καλά ο καθηγητής που σταμάτησε να διδάσκει παιδιά και άρχισε να διδάσκει άλογα; Σκέψου κάποια επιχειρήματα υπέρ και κατά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Με λένε Χανς και είμαι το πιο έξυπνο άλογο στην πόλη. Θέλεις να με γνωρίσεις καλύτερα και να μάθεις πράγματα που εγώ έχω ενώ εσύ όχι; Θα σε βοηθήσω δίνοντάς σου 2 λέξεις: πέταλο, καπίστρι. Τις άλλες βρες τες μόνος σου και γράψ' τες στη σωστή γραμμή:

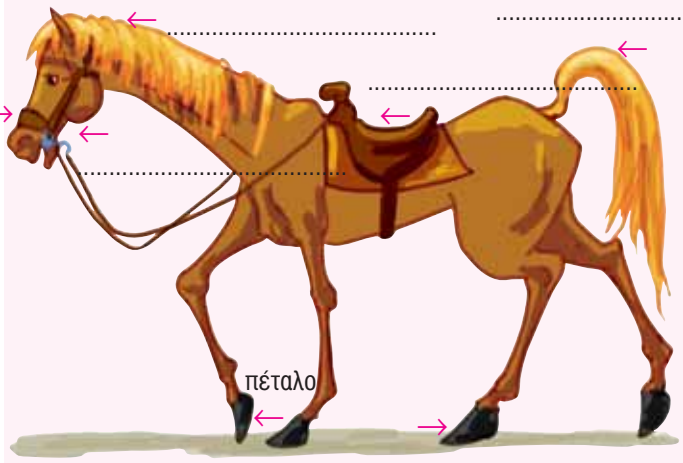

ΛΕΞ. 2. Με ποιες λέξεις του κειμένου ταιριάζουν οι παρακάτω σημασίες;

α) το να στέκεται κανείς όρθιος

.....

β) οργάνωσε, έφτιαξε

.....

γ) η ένωση και τα σημεία στα οποία συνδέονται μεταξύ τους τα οστά (κόκκαλα)

.....

δ) αυτός που συστηματικά εξαπατά τους άλλους προς όφελός του

.....

ΛΕΞ. 3. Μπορείτε να βρείτε μέσα από το κείμενο

α) συνώνυμες λέξεις για ...

δύσπιστα - φιλύποπτα = ...

διστακτικά - με περίσκεψη = ...

να επευφημούν = ...

β) αντώνυμες λέξεις για ...

υπομονετικό ≠ .....

ασήμαντος ≠ .....

επιεική ≠.....

σελ. 135

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Πόσο έξυπνα είναι στην πραγματικότητα τα ζώα; Προσπάθησε να μαντέψεις τη σωστή απάντηση.

1. Οι επιστήμονες εξέτασαν την εξυπνάδα ενός χιμπαντζή βάζοντας μια κηλίδα χρώμα στο πρόσωπό του και κρεμώντας έναν καθρέφτη στο δωμάτιό του. Ο στόχος αυτής της εξέτασης ήταν να δουν αν ο χιμπαντζής θα συνειδητοποιούσε ότι υπήρχε χρώμα στο πρόσωπό του. Τι έκανε ο χιμπαντζής;

α) Κοίταξε στον καθρέφτη μάλλον θυμωμένα και άρχισε να σβήνει το χρώμα από το πρόσωπό του.
β) Έφτιαχνε πρόσωπα στον καθρέφτη.
γ) Προσπάθησε να σβήσει το χρώμα από τον καθρέφτη.

2. Ο Βρετανός επιστήμονας Τζον Κρεμπς πρόσθεσε αβλαβείς ποσότητες ραδιενεργού χημικού σε σπόρους και τους άφησε για να τους κρύψουν τα μικρά πουλιά του βάλτου και να τους φάνε αργότερα. Στη συνέχεια χρησιμοποίησε μια συσκευή που ανιχνεύει τη ραδιενέργεια για να παρακολουθήσει τους κρυμμένους σπόρους.
Τι ανακάλυψε;

α) Τα μικρά πουλιά του βάλτου έκρυβαν έξυπνα εκατοντάδες σπόρους κάθε μέρα. Και κάτι ακόμα: Μπορούσαν να θυμηθούν πού ήταν μέχρι και ο τελευταίος.
β) Τα πουλιά ξέχασαν πολύ γρήγορα πού είχαν κρύψει τους σπόρους.
γ) Τίποτα. Το πείραμα αναβλήθηκε, αφού ο επιστήμονας ξέχασε πού είχε αφήσει τη συσκευή.

3. Ένας επιστήμονας αποφάσισε να διδάξει σε τρία χταπόδια πώς να τραβούν ένα φωτεινό μοχλό στη δεξαμενή τους, με αντάλλαγμα ένα ψάρι.
Τι συνέβη;

α) Τα χταπόδια ήταν πολύ χαζά για να μάθουν αυτό το απλό τέχνασμα.
β) Τα χταπόδια έγιαν απαίσια και προσπάθησαν να στραγγαλίσουν τον επιστήμονα με τα αηδιαστικά μακριά πλοκάμια τους.
γ) Έμαθαν γρήγορα το κόλπο, αλλά ύστερα από λίγες μέρες βαρέθηκαν και κατέβηκαν σε απεργία.

Απαντήσεις:
1α) Οι χιμπαντζήδες καταλαβαίνουν ότι η εικόνα που βλέπουν στον καθρέφτη είναι το είδωλό τους. Οι μαϊμούδες όμως προσπαθούν να σβήσουν το χρώμα από τον καθρέφτη, γιατί δεν είναι τόσο έξυπνες όσο οι χιμπαντζήδες.
2α) Αλλά αυτό δεν είναι τίποτα. Ο καρυοθραύστης της Βόρειας Αμερικής μπορεί να κρύψει μέχρι 33.000 σπόρους και να τους βρει πάλι.
3γ) Έσπασαν το φωτεινό μοχλό, εκτόξευσαν νερό στον επιστήμονα και αρνήθηκαν να συμμετάσχουν σε άλλα τεστ.

ΣΚΗΝΗ 2

ΠΡΟΒΙΒΑΣΤΗΚΕ ΚΑΤΑ ΔΥΟ

σελ. 137

— Βοήθεια, βοήθεια! Φωνάζει φεύγοντας ένα φτωχό Δέκα.
— Τι είναι; Τι σου συμβαίνει;
— Μα δε με βλέπετε; Με κυνηγάει μια Αφαίρεση. Αν με πιάσει, θα καταστραφώ.
— Ε, καλά, όχι και θα καταστραφείς...
Κι όμως έγινε: η Αφαίρεση άρπαξε το Δέκα, πηδάει απάνω του πληγώνοντάς το με το κοφτερό της σπαθί. Το φτωχό Δέκα χάνει ένα δάχτυλο, χάνει κι άλλο ένα. Για καλή του τύχη, περνάει ένα ξένο αυτοκίνητο πολύ μακρύ, η Αφαίρεση γυρνάει μια στιγμή για να δει αν χρειάζεται να το κοντύνει, και το καλό Δέκα βρίσκει την ευκαιρία να το σκάσει και να κρυφτεί σε μια πόρτα. Αλλά, τώρα πια δεν είναι Δέκα: είναι μονάχα ένα Οχτώ και επιπλέον χάνει αίμα από τη μύτη.
— Το κακόμοιρο, τι σου κάνανε; Δάρθηκες με τους συμμαθητές σου, έτσι;
Θεέ μου, ο σώζων εαυτόν σωθήτω: η φωνούλα είναι γλυκιά και συμπαθητική αλλά ανήκει στη Διαίρεση. Το άτυχο Οχτώ ψιθυρίζει «καλησπέρα» με ψιλή φωνίτσα και προσπαθεί να κερδίσει δρόμο, αλλά η Διαίρεση είναι πιο γρήγορη και με μια μόνο ψαλιδιά, ζακ, το κάνει δύο κομμάτια: Τέσσερα και Τέσσερα. Το ένα το βάζει στην τσέπη, το άλλο βρίσκει ευκαιρία να το σκάσει, γυρίζει τρέχοντας στο δρόμο και πηδάει πάνω σ' ένα τραμ.

πρόσθεση

αφαίρεση

πολλαπλασιασμός

διαίρεση

— Λίγο πριν ήμουνα ένα Δέκα –κλαίει– και τώρα κοιτάξτε εδώ! Ένα Τέσσερα!
Οι μαθητές το απέφευγαν με βιάση. Δε θέλουνε να ’χουν καμιά σχέση μαζί του. Ο τραμβαγιέρης[1] μουρμουρίζει:
— Μερικοί μερικοί θα ’πρεπε να ’χουν τουλάχιστον τη
διακριτικότητα να πηγαίνουν με τα πόδια.
— Μα δε φταίω εγώ! Φωνάζει μες στους λυγμούς το πρώην Δέκα.
— Ναι, φταίει ο γάτος. Όλοι έτσι λένε.
Το τέσσερα κατέβηκε στην πρώτη στάση, κόκκινο σαν μια κόκκινη πολυθρόνα.
Αχ, τα κατάφερε πάλι: πάτησε το πόδι κάποιου.
— Με συγχωρείτε, με συγχωρείτε πολύ, κύριε!
Αλλά ο κύριος δεν είχε θυμώσει, αντίθετα μάλιστα χαμογελούσε. Για κοίτα τύχη, είναι ο Πολλαπλασιασμός! Έχει μεγάλη καρδιά και δεν μπορεί να βλέπει δυστυχισμένα πλάσματα: και κει που καθόταν πολλαπλασίασε το Τέσσερα με τρία και να ’σου ένα υπέροχο Δώδεκα, έτοιμο να μετρήσει μια ολόκληρη ντουζίνα αυγά.
— Ζήτω, φωνάζει το Δώδεκα, προβιβάστηκα. Προβιβάστηκα κατά δύο περισσότερο!

1. **ο τραμβαγιέρης:** *ο οδηγός ή εισπράκτορας τραμ*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Διάβασε ξανά το κείμενο. Ποια πράξη λείπει από το κείμενο;

- ☐ Η πρόσθεση;
- ☐ Η αφαίρεση;
- ☐ Ο πολλαπλασιασμός;
- ☐ Η διαίρεση;

ΚΑΤ. 2. Τελικά το Δέκα έγινε Δώδεκα. Ποιες πράξεις έγιναν σύμφωνα με το κείμενο; Βάλε √ μπροστά στις σωστές πράξεις.

- ☐ 10 – 2 : 2 + 8 = 12
- ☐ 10 – 1 : 3 x 4 = 12
- ☐ 10 – 2 : 2 x 3 = 12
- ☐ 10 – 2 : 4 x 6 = 12

– Τι σημαίνουν οι βαθμοί του σχολείου για σένα; Χαίρεσαι έντονα ή λυπάσαι ανάλογα με τους βαθμούς που παίρνεις, ή μένεις αδιάφορος;
– Οι γονείς σου πώς αντιδρούν όταν παίρνεις βαθμούς (καλούς ή κακούς);

ΛΕΞ. 1. Πώς ονομάζεται το αποτέλεσμα κάθε αριθμητικής πράξης; Αντιστοίχισε.

πρόσθεση	άθροισμα
αφαίρεση	υπόλοιπο
πολλαπλασιασμός	γινόμενο
διαίρεση	πηλίκο

ΛΕΞ. 2. Πότε λέγεται η φράση *ο σώζων εαυτόν σωθήτω*;

- ☐ Σε κατάσταση κινδύνου, όταν κάποιος προσπαθεί να σώσει τους άλλους που βρίσκονται κοντά του αδιαφορώντας για τον εαυτό του.
- ☐ Σε κατάσταση κινδύνου, όταν κάποιος προσπαθεί να σώσει ταυτόχρονα και τον εαυτό του και τους άλλους που βρίσκονται γύρω του.
- ☐ Σε κατάσταση κινδύνου, όταν κάποιος προσπαθεί να γλιτώσει ο ίδιος πρώτα, αδιαφορώντας για τους άλλους.

ΣΚΗΝΗ 3

ΠΩΣ ΦΤΙΑΧΤΗΚΕ Ο ΠΙΝΟΚΙΟ;

Ένας ξυλουργός, ο μαστρο-Κερασάς, βρήκε ένα κομμάτι ξύλου που έκλαιγε και γελούσε σαν μικρό παιδί. Το χάρισε λοιπόν στο φίλο του Τζεπέτο, ο οποίος το πήρε για να φτιάξει μια καταπληκτική μαριονέτα.

Με το που μπήκε στο σπίτι του ο Τζεπέτο, πήρε αμέσως τα εργαλεία του και κάθισε να φτιάξει τον ξύλινο κούκλο του.«Τι όνομα να του δώσω;» ρώτησε τον εαυτό του. «Θέλω να τον ονομάσω Πινόκιο. Ένα τέτοιο όνομα θα του φέρει τύχη. Γνώρισα μια ολόκληρη οικογένεια Πινόκιων: τον πατέρα Πινόκιο, τη μητέρα Πινόκιο και τα παιδιά Πινοκιάκια, κι όλοι ζούσαν ευτυχισμένοι».

Αφού βρήκε όνομα για τη μαριονέτα του, στρώθηκε στη δουλειά και έφτιαξε αμέσως τα μαλλιά, ύστερα το μέτωπο, μετά τα μάτια.

Ο Τζεπέτο, βλέποντας εκείνα τα δύο ξύλινα μάτια να τον κοιτάζουν, είπε σχεδόν ενοχλημένος:

«Ξύλινα μάτια γιατί με κοιτάτε;» Δεν απάντησε κανένας.

Τότε, μετά τα μάτια, του έφτιαξε τη μύτη. Η μύτη, όμως, μόλις φτιάχτηκε, άρχισε να μεγαλώνει, και μεγάλωνε, μεγάλωνε, μέχρι που σε λίγα λεπτά έγινε μια τεράστια μυτόγκα. Ο καημένος ο Τζεπέτο βάλθηκε να την κόβει. Όσο όμως περισσότερο την έκοβε, τόσο περισσότερο η πεισματάρικη αυτή μύτη μεγάλωνε.

Μετά τη μύτη έφτιαξε το στόμα. Δεν είχε καλά καλά προλάβει να τελειώσει το στόμα κι αυτό άρχισε να γελά και να τον κοροϊδεύει.

«Πάψε να γελάς!» φώναξε ο Τζεπέτο θιγμένος. Ήταν όμως σαν να μίλησε στον τοίχο. «Πάψε να γελάς, σου επαναλαμβάνω!» ούρλιαξε τώρα με απειλητική φωνή. Τότε το στόμα σταμάτησε να γελά, έβγαλε όμως έξω όλη τη γλώσσα του. Ο Τζεπέτο, για να μη χαλάσει τη διάθεσή του, έκανε πως δεν κατάλαβε και συνέχισε να δουλεύει. Μετά το στόμα έφτιαξε το πιγούνι, ύστερα το λαιμό, μετά τους ώμους, τα μπράτσα, τα χέρια και το στομάχι.

Μόλις τέλειωσε τα χέρια, ο Τζεπέτο ένιωσε να του βγάζουν την περούκα από το κεφάλι. Σήκωσε το κεφάλι του και τι να δει... Είδε την κίτρινη περούκα του στο χέρι της μαριονέτας.

«Πινόκιο! Δώσε μου αμέσως πίσω την περούκα». Και ο Πινόκιο, αντί να του δώσει την περούκα, τη φόρεσε στο κεφάλι του, αν και κόντεψε να σκάσει: τόσο μεγάλη του έπεφτε η περούκα. Μπροστά σ' αυτή την αυθάδη και αλαζονική κίνηση, ο Τζεπέτο στενοχωρήθηκε, όσο δεν είχε στενοχωρηθεί ποτέ στη ζωή του, και, γυρίζοντας το βλέμμα του προς τον Πινόκιο, του είπε:

«Βρομόπαιδο! Καλά καλά δε φτιάχτηκες ακόμα και ήδη άρχισες να μη σέβεσαι τον πατέρα σου! Κακώς, παιδί μου, κακώς».

Του έμενε ακόμα να κάνει τις γάμπες και τα πόδια. Όταν ο Τζεπέτο τελείωσε και με τα πόδια, ένιωσε μια δυνατή κλοτσιά στη μύτη.

«Το άξιζα!» είπε τότε στον εαυτό του. «Έπρεπε να το σκεφτώ από πριν. Τώρα είναι αργά!»

΄Υστερα σήκωσε τη μαριονέτα και την ακούμπησε καταγής στο πάτωμα του δωματίου, για να τη βάλει να περπατήσει. Ο Πινόκιο είχε τα πόδια μουδιασμένα και δεν ήξερε να περπατά και ο Τζεπέτο τον κρατούσε από τα χέρια, για να του μάθει να κάνει το ένα βήμα μετά το άλλο. Όταν τα πόδια του ξεμουδιάσανε, ο Πινόκιο άρχισε να περπατά μόνος και να τρέχει πάνω κάτω στο δωμάτιο μέχρι που, φτάνοντας στην πόρτα, πήδηξε έξω στο δρόμο και το ’βαλε στα πόδια.

Ο καημένος ο Τζεπέτο άρχισε να τρέχει πίσω του ουρλιάζοντας: «Πιάστε τον! Πιάστε τον!». Ο κόσμος όμως που ήταν στο δρόμο, βλέποντας τον ξύλινο κούκλο να τρέχει σαν άλογο κούρσας, στεκόταν να τον χαζέψει και γελούσε, γελούσε, είναι απίστευτο το πόσο γελούσε.

Ευτυχώς, στο τέλος έτυχε να περνά από εκεί ένας χωροφύλακας, ο οποίος, ακούγοντας όλη εκείνη τη φασαρία, στήθηκε θαρραλέα με ανοιχτά τα πόδια στη μέση του δρόμου, αποφασισμένος να το σταματήσει. Ο Πινόκιο, από την πλευρά του, μόλις είδε από μακριά το χωροφύλακα να του κλείνει το δρόμο, σκέφτηκε να τον αιφνιδιάσει και να περάσει κάτω από τα πόδια, αλλά δεν τα κατάφερε.

Ο χωροφύλακας, χωρίς να κινηθεί, τον άρπαξε από τη μύτη και τον παρέδωσε στα χέρια του Τζεπέτο κι αυτός, για να τον συνετίσει, θέλησε αμέσως να του τραβήξει το αυτί.

Φανταστείτε όμως την έκπληξή του όταν, ψάχνοντας να βρει τα αυτιά του Πινόκιο, δεν μπορούσε να τα βρει. Και ξέρετε γιατί; Γιατί, μέσα στη βιασύνη του να τον φτιάξει, είχε ξεχάσει να του σκαλίσει αυτιά. Τότε τον άρπαξε από τον αυχένα και, ενώ πήρε το δρόμο για το σπίτι, του είπε κουνώντας απειλητικά το κεφάλι: «Εμείς οι δυο θα λογαριαστούμε στο σπίτι, μην έχεις καμιά αμφιβολία γι' αυτό!»

Ο Πινόκιο, ακούγοντας αυτή την κατσάδα, ξάπλωσε καταγής και αρνιόταν να περπατήσει. Διάφοροι περίεργοι και χασομέρηδες άρχισαν να μαζεύονται γύρω του και να σχολιάζουν. Ο καθένας έλεγε το μακρύ και το κοντό του.

«Την κακόμοιρη τη μαριονέτα!» έλεγαν μερικοί. «Έχει δίκιο που δε θέλει να γυρίσει στο σπίτι! Ποιος ξέρει πόσο ξύλο θα έχει φάει από τον τζαναμπέτη[1] τον Τζεπέτο...».

Πες πες, είπαν τόσο πολλά, που ο χωροφύλακας αποφάσισε να αφήσει ελεύθερο τον Πινόκιο και να οδηγήσει τον κακομοίρη τον Τζεπέτο στη φυλακή. Κι αυτός, μη βρίσκοντας λόγια για να υπερασπίσει τον εαυτό του, έκλαιγε σαν μοσχαράκι, κι ενώ προχωρούσε προς τη φυλακή, ψέλλιζε μέσα από τα αναφιλητά[2] του:

«Το παλιόπαιδο! Και να σκεφτεί κανείς πόσο μόχθησα να τον κάνω έναν άνθρωπο της προκοπής! Αλλά καλά να πάθω! Έπρεπε να το σκεφτώ από πριν...».

1. **ο τζαναμπέτης:** *που έχει άσχημο χαρακτήρα και κακούς τρόπους, που σκέφτεται πονηρά*
2. **το αναφιλητό:** *το κλάμα με λυγμούς*

Κάρλο Κολόντι, «Πινόκιο» – Με μικρές αλλαγές

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Βάλε τα μέλη του σώματος του Πινόκιο στη σειρά με την οποία τα έφτιαξε ο Τζεπέτο.

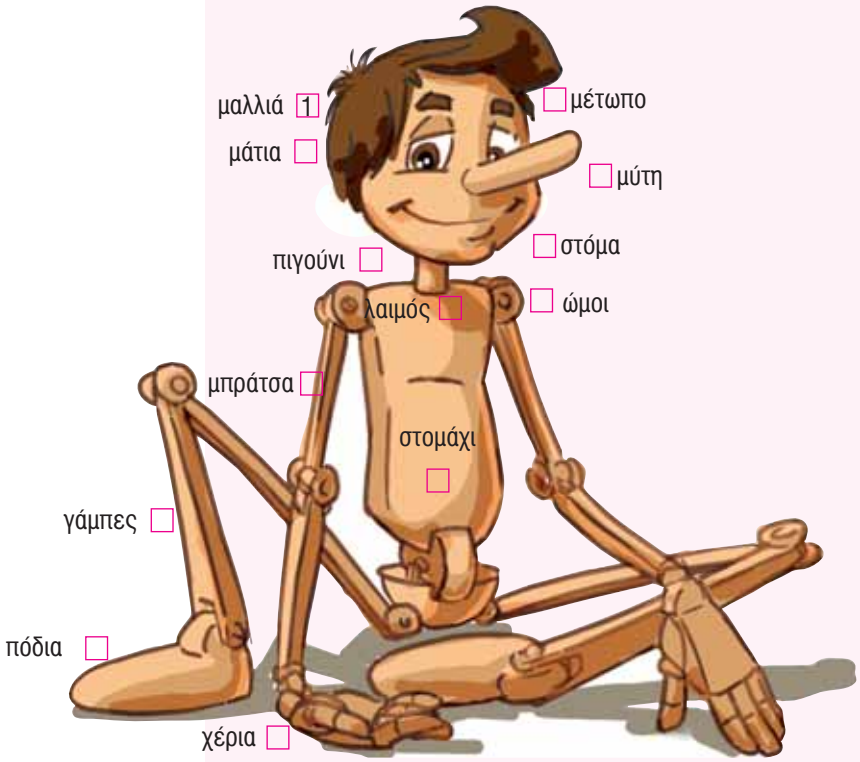

ΚΑΤ. 2. Ποια ήταν τελικά η «πορεία» της κατασκευής; Βάλε √ στο σωστό.

- ☐ Από το κεφάλι προς τα πόδια.
- ☐ Από τα πόδια προς το κεφάλι.
- ☐ Πρώτα ο κορμός και μετά τα άκρα.
- ☐ Πρώτα το κεφάλι, μετά τα άκρα και μετά ο κορμός.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 3. Τι ξέχασε να φτιάξει ο Τζεπέτο στη μαριονέτα; Πώς το κατάλαβε;

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 4. Οι περαστικοί λυπόντουσαν τον Πινόκιο και έλεγαν: «Ποιος ξέρει πόσο ξύλο θα έχει φάει από τον τζαναμπέτη τον Τζεπέτο...». Είχαν δίκιο; Γιατί;

ΚΑΤ. 5. «Από μικρό...». Διάλεξε τη συνέχεια ενός πιθανού τίτλου που ταιριάζει στο κείμενο που διάβασες.

- ☐ ...στα βάσανα.
- ☐ ...παλιόπαιδο.
- ☐ ...στραβόξυλο.
- ☐ ...και από τρελό μαθαίνεις την αλήθεια.

Έχει δίκιο ο Τζεπέτο που παραπονιέται για τον Πινόκιο; Ο Πινόκιο έχει δικό του χαρακτήρα. Δε θα έπρεπε να τον αφήσει να εκφραστεί ελεύθερος;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΌΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να καταλάβεις ποια ή ποιες από τις λέξεις που υπάρχουν σε κάθε συννεφάκι είναι όμοια/ες με την αρχική και να τη γράψεις δίπλα σ' αυτήν;

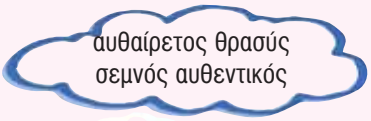

αυθάδης = ...

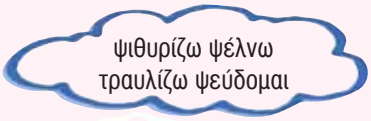

ψελλίζω = ...

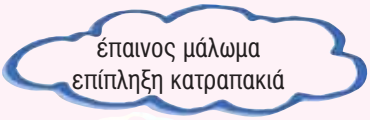

κατσάδα = ...

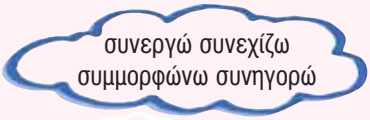

συνετίζω = ...

ΛΕΞ. 2. Τι σημαίνουν οι φράσεις του κειμένου;

Μιλώ στον τοίχο

- ☐ Λέω κάτι στρέφοντας το κεφάλι μου προς τον τοίχο.
- ☐ Αυτά που λέω δεν έχουν κανένα αποτέλεσμα, δεν τ' ακούει κανείς.
- ☐ Κάνω κάποιον να μην μπορεί να πει τίποτα, αποδεικνύοντάς του ότι έχει άδικο.

Το βάζω στα πόδια

- ☐ Βάζω κάτι στα πόδια μου.
- ☐ Φεύγω κρυφά.
- ☐ Τρέχω γρήγορα κι εξαφανίζομαι.

Το μακρύ και το κοντό του

- ☐ Ο καθένας λέει από μια γνώμη ή ό,τι απασχολεί τον ίδιο, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει συνεννόηση.
- ☐ Μερικοί λένε πολλά λόγια, ενώ άλλοι μιλούν σύντομα.
- ☐ Κάποιοι υπόσχονται πολλά.

σελ. 148

ΣΚΗΝΗ 4

ΤΙ ΞΕΡΕΙ Ο ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ;

Ο Μαξ, με γδαρμένη μύτη, ματωμένο αυτί, μωλωπισμένο μάγουλο, σκισμένο παντελόνι, έσπρωξε την πόρτα της σαλοτραπεζαρίας. Έντεκα χρόνων και είχε αναπτύξει συνείδηση παλαιοπώλη. Από τις βόλτες του στα παλιατζίδικα επέστρεφε πάντοτε με ένα ασυνήθιστο αντικείμενο αξίας. Αυτή τη φορά το αντικείμενο είχε φτερά και βρομούσε...
Τι έφερνε αυτή τη φορά ο Μαξ στο σπίτι;

Ένας κακοπαθιασμένος παπαγάλος ήταν κουρνιασμένος στο ανέπαφο χέρι του. Ο Μαξ ακούμπησε το πουλί στη ράχη μιας καρέκλας, κοντά στο χαμηλό τραπέζι όπου οι δίδυμοι Ιωνάθαν και Λέα, τα αδέλφια του, τελείωναν το πρωινό τους. Έριξαν μια ματιά προς τον παπαγάλο.

Περίπου σαράντα εκατοστά ψηλός, ταλαντευόταν πάνω στις σκούρες πατούσες του. Τα πράσινα φτερά του ήταν λεκιασμένα. Κάτω από τη σκόνη, μάντευε κανείς ότι οι άκρες των φτερών του ήταν κατακόκκινες. Το πιο εντυπωσιακό όμως ήταν το μπλε στο μέτωπό του. Στο μέσο τού μπλε λεκέ υπήρχε μια άσχημη πληγή. Το πουλί δυσκολευόταν να κρατήσει τα μάτια του ανοιχτά. Δύσκολα διέκρινε κανείς δύο κατάμαυρες κόρες κυκλωμένες από κίτρινο.

Προτεραιότητα στο πλύσιμο! Το πουλί αφέθηκε, αδιάφορο. Ένα ολόκληρο μπαμπάκι ξοδεύτηκε γι' αυτόν το σκοπό. Αφού καθαρίστηκαν τα φτερά, τα πόδια και το ράμφος του, ο παπαγάλος πέταξε με δυσκολία και προσγειώθηκε στη γύψινη κόχη του τζακιού. Αποκοιμήθηκε αμέσως.

Πέρασαν κάμποσες ώρες και ο παπαγάλος δεν είχε κουνηθεί από τη θέση του. Με το κεφάλι χωμένο ολόκληρο κάτω από τη φτερούγα του έμοιαζε με ένα μικρό σωρό από πολύχρωμα φτερά.

«Άραγε να κοιμάται;» αναρωτήθηκε ο Μαξ. Έσυρε μια μικρή σκαλίτσα μέχρι το τζάκι, σκαρφάλωσε και κάθισε στο τελευταίο σκαλοπάτι και άπλωσε το χέρι προς το πουλί.

— Γιατί δεν έχεις πει λέξη από τη στιγμή που ήρθες; Ξέρω ότι μπορείς και μιλάς. Σε άκουσα στο υπόστεγο, νομίζω. Νομίζω πως θα τα βρούμε. Πρέπει όμως να ξυπνήσεις. Με την ησυχία σου βέβαια, αλλά ξύπνα.

Ο Μαξ σταμάτησε και κοίταξε γύρω του για να βεβαιωθεί πως ήταν μόνος.

— Πρέπει να σου βρω ένα όνομα. Έχεις καμιά ιδέα;

Το μεσημέρι, κι όταν όλοι ήταν θρονιασμένοι στο τραπέζι μπροστά από ένα βουνό από μακαρόνια, ακούστηκε μια βραχνή φωνή: «Θα μιλήσω μόνο μπροστά σε δικηγόρο». Ήταν ο παπαγάλος. Όλοι γύρισαν απορημένοι προς το μέρος του. Ο παπαγάλος τιναζόταν και επαναλάμβανε τη φράση. Αυτό τον έκανε μοναδικό στο είδος του: ήταν ο πρώτος παπαγάλος που επαναλάμβανε πράγματα που ποτέ δεν είχε ακούσει. Αποφάσισαν να τον ονομάσουν Αμέλλοντα. Μάλιστα, τα πολύχρωμα φτερά που ήταν ορθωμένα επάνω στο κρανίο του τον έκαναν τον πρώτο πανκ παπαγάλο στη μακραίωνη ιστορία των πουλιών. Από τη στιγμή εκείνη ο Αμέλλοντας εγκαταστάθηκε στην τραπεζαρία, στην κορυφή της σκάλας.

Την Κυριακή το πρωί ο Ιωνάθαν ξύπνησε από τη βραχνή φωνή του Αμέλλοντα:

«Ο Θαλής[1] προχωρούσε μέσα στα χωράφια και μια υπηρέτρια περπατούσε στο πλευρό του».
— Μα τι λέει το τρελόπουλο, μες στα άγρια χαράματα; σκεφτόταν νευριασμένος ο Ιωνάθαν.
«Όσο περπατούσε ερευνούσε τον ουρανό» συνέχισε ο παπαγάλος.
Η Λέα του φώναξε:
— Εντάξει, εξυπνάκια, μη μας το ξαναλές. Το ακούσαμε!
— Δεν επαναλαμβάνω, δεν αναφέρω, δεν ενημερώνω, δεν πληροφορώ. ΔΙΗΓΟΥΜΑΙ! Κακάριζε ο παπαγάλος.
Ο Αμέλλων συνέχισε «Ο Θαλής ερευνούσε τον ουρανό για ν' ανακαλύψει τα μυστικά της τροχιάς των αστέρων. Η νεαρή υπηρέτρια που τον ακολουθούσε είδε μια μεγάλη τρύπα στη μέση του δρόμου. Την απέφυγε. Αντίθετα, ο Θαλής, που συνέχισε να ερευνά τ' αστέρια, έπεσε μέσα. «Δεν μπορείς να δεις τι γίνεται μπροστά στα πόδια σου και νομίζεις πως θα καταλάβεις τι γίνεται στον ουρανό» του πέταξε η υπηρέτρια καθώς τον βοηθούσε να βγει από την τρύπα».
— Είσαι καταπληκτικός, του είπε ο Μαξ. Έχεις φοβερή μνήμη. Νομίζω πως δεν έχω ξαναδεί παπαγάλο φιλόσοφο.

1. **Θαλής (624-546 π.Χ.):** *αρχαίος φιλόσοφος από τη Μίλητο της Ιωνίας. Θεώρησε το νερό ως αρχή του κόσμου*

Ντ. Γκετζ, «Το θεώρημα του παπαγάλου»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Πρόσεξε τους δύο παπαγάλους και βάλε σε κύκλο τις διαφορές τους. Ποιος από τους δύο είναι ο Αμέλλων;

ΚΑΤ. 2. Σε τι διαφέρει ο Αμέλλων από όλους τους άλλους παπαγάλους που μιλάνε;

.....

.....

.....

.....

Από τα λόγια του παπαγάλου μαθαίνεις για κάποια θέματα που απασχολούσαν τους αρχαίους φιλοσόφους. Βρες στην αρχαία ιστορία και άλλα θέματα που τους απασχολούσαν καθώς και αντίστοιχους φιλοσόφους (π.χ. τον Πυθαγόρα, τον Ηράκλειτο κ.ά.)

Φαντάσου πως έχεις κι εσύ ένα τόσο έξυπνο, σαν τον Αμέλλοντα, ζώο. Φτιάξε τη δική σου ιστορία σαν το κείμενο που διάβασες και διηγήσου τη στους φίλους σου σαν να είσαι στο θέατρο...

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Βρες στο κείμενο λέξεις που να αντιστοιχούν στις παρακάτω σημασίες:

α) που είναι τραυματισμένο, μελανιασμένο

.....

β) μαζεμένος, τοποθετώντας το κεφάλι ανάμεσα στις φτερούγες

.....

γ) λερωμένα, βρόμικα

.....

δ) κάθονταν με όλη τους την άνεση, στρογγυλοκάθονταν

.....

ε) αμήχανοι, με έκπληξη

.....

ΛΕΞ. 1. Αναγνωρίζεις τα πουλιά; Ξέρεις πώς λέγονται στα ελληνικά; Συμπλήρωσε το όνομα κάθε πουλιού.

.....

.....

.....

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Διάβασε και το κόμικς: σε τι μοιάζει αυτός ο παπαγάλος με τον Αμέλλοντα;

σελ. 156 *Σκίτσα-Κείμενο: Νίκος Μαρουλάκης, «Εμείς οι Τρεις οι Φίλοι» στο «Οι Ερευνητές πάνε παντού»*

ΣΚΗΝΗ 5

ΤΑ ΚΑΚΟΜΟΙΡΑ ΤΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ

Στον πλανήτη Μπαρτ ζούσανε ένα σωρό φαντάσματα. Ζούσανε; Ας πούμε πως ψευτοζούσανε και προσπαθούσανε να τα βγάλουνε πέρα.

Μένανε, όπως όλα τα φαντάσματα του κόσμου, σε σπηλιές, σε μισογκρεμισμένα παλάτια, σε ερημικούς πύργους και σε υπόγεια. Μόλις χτυπούσανε μεσάνυχτα, βγαίνανε από τις κρυψώνες τους και τριγυρίζανε στον πλανήτη Μπαρτ για να τρομάζουνε τους Μπαρτιανούς.
Οι Μπαρτιανοί όμως δεν τρομάζανε. Ήταν άνθρωποι προοδευτικοί και δεν πιστεύανε στα φαντάσματα. Αν τα συναντούσανε στο δρόμο τους, τα κοροϊδεύανε, κι αυτά όπου φύγει φύγει από την ντροπή τους.
Αν, παραδείγματος χάρη, ένα φάντασμα έκανε τις αλυσίδες του να τρίζουν και να βγαίνει ένας θλιβερός ήχος, τότε κάποιος Μπαρτιανός του φώναζε:
— Ε, φάντασμα, οι αλυσίδες σου θέλουνε λάδωμα.
Ένα άλλο φάντασμα κουνούσε, ας πούμε, αλλόκοτα[1] το άσπρο του σεντόνι, τότε κάποιος άλλος Μπαρτιανός, κι ας ήτανε και πιτσιρίκος, του ξεφώνιζε:
— Ε, ψιτ, φάντασμα, βάλ' το στο πλυντήριο το σεντόνι σου. Χρειάζεται πλύσιμο.
Σαν ξημέρωνε, τα φαντάσματα ξανατρυπώνανε στις κρυψώνες τους, κουρασμένα και πολύ απογοητευμένα. Αρχίζανε τότε παράπονα, κλάψες και κλαψουρίσματα.
— Απίστευτο! Ξέρετε τι μου είπε μια κυρία που καθότανε στο μπαλκόνι και έπαιρνε αέρα; «Άργησες, το ρολόι σου πάει πίσω. Δεν έχετε κανένα φάντασμα ρολογά να σας διορθώσει τα ρολόγια;».

σελ. 158 1. **αλλόκοτα:** *περίεργα, παράξενα*

— Εμένα να δεις τι μου συνέβη! Βρήκα σε μια πόρτα καρφιτσωμένο ένα χαρτάκι που έγραφε: «Αξιότιμε κύριε φάντασμα, άμα τελειώσεις τον περίπατό σου, κλείσε καλά την πόρτα. Προχτές το βράδυ την άφησες ανοιχτή και μπήκανε μέσα αδέσποτοι γάτοι και ήπιανε το γάλα της ψιψίνας μας».

— Δεν υπάρχει κανένας σεβασμός στα φαντάσματα.

— Δεν υπάρχει πια καμιά πίστη.

— Πρέπει κάτι να κάνουμε.

— Πείτε. Είμαστε όλο αυτιά.

Κάποιο φάντασμα πρότεινε να κάνουν διαδήλωση[2]. Ένα άλλο να χτυπήσουν όλες τις καμπάνες του πλανήτη και να εμποδίζουν έτσι τους Μπαρτιανούς να κοιμούνται του καλού καιρού. Τέλος, πήρε το λόγο ένα φάντασμα. Ήταν ο πιο γέρος απ' όλα και ο πιο σοφός.

— Κυρίες και κύριοι, είπε, ενώ μπάλωνε[3] το σεντόνι του, αγαπητοί φίλοι, δε γίνεται τίποτα. Τους Μπαρτιανούς δεν μπορούμε ποτέ πια να τους ξαναφοβίσουμε. Συνήθισαν τους θορύβους μας, ξέρουνε όλα μας τα κόλπα και δε δίνουν δεκάρα τσακιστή[4] όταν παρουσιαζόμαστε. Όχι. Δε γίνεται τίποτα... εδώ.

— Τι θέλεις να πεις «εδώ»;

— Θέλω να πω σ' αυτό τον πλανήτη. Πρέπει να ξενιτευτούμε, να φύγουμε αλλού.

— Και να πάμε σ' έναν πλανήτη που δεν κατοικούνε παρά μύγες και κουνούπια;

— Όχι, κύριοι, εγώ ξέρω τον πλανήτη που μας ταιριάζει.

2. **η διαδήλωση:** *η συγκέντρωση για κάποιο σκοπό (συνήθως για διαμαρτυρία)*
3. **μπαλώνω:** *διορθώνω*
4. **δε δίνω δεκάρα τσακιστή:** *δε δίνω καμία απολύτως σημασία*

— Πώς τον λένε;
— Λέγεται πλανήτης Γη. Βλέπετε εκεί κάτω; Κείνη την κουκίδα, το γαλάζιο φως; Αυτός είναι. Ξέρω από πρόσωπο σίγουρο και εμπιστοσύνης πως πάνω στη Γη υπάρχουν εκατομμύρια παιδιά που μόλις ακούσουνε τη λέξη «φάντασμα», κουκουλώνονται κάτω από τα σκεπάσματα.
— Τέλεια!
— Άραγε, όμως, είναι αλήθεια;
— Ψηφοφορία! Ψηφοφορία! φωνάζανε από πολλές μεριές.
— Τι να ψηφίσουμε;
— Όποιος συμφωνεί να ξενιτευτούμε στον πλανήτη Γη να σηκώσει μια άκρη του σεντονιού του. Περιμένετε να μετρήσω... ένα, δύο, τρία, σαράντα... σαράντα χιλιάδες... Λοιπόν, η συντριπτική πλειοψηφία[5] συμφωνεί. Φεύγουμε!
— Φεύγουνε και οι κατά;
— Εννοείται: η μειοψηφία[6] πρέπει να ακολουθεί την πλειοψηφία.
— Πότε φεύγουμε;
— Αύριο, μόλις σουρουπώσει.
Και το άλλο βράδυ, πριν προλάβει να ξεμυτίσει[7] κανένα φεγγάρι –ο πλανήτης Μπαρτ είχε δώδεκα φεγγάρια και είναι θαύμα πώς κατάφερναν να γυρνάνε γύρω του χωρίς να κουτουλάνε[8] μεταξύ τους– τα φαντάσματα μπήκανε στη σειρά, κούνησαν τα σεντόνια τους σαν αθόρυβα φτερά... και να τα ταξιδεύουν στο διάστημα σαν άσπροι πύραυλοι.
— Μην κάνουμε λάθος το δρόμο, ε;
— Δεν υπάρχει φόβος, είπε το γερο-φάντασμα, που γνώριζε τους δρόμους του ουρανού σαν τις τρύπες του σεντονιού του.

5. **η πλειοψηφία:** *οι περισσότεροι από ένα σύνολο ανθρώπων*
6. **η μειοψηφία:** *οι λιγότεροι από ένα σύνολο ανθρώπων*
7. **ξεμυτίζω:** *εμφανίζομαι, παρουσιάζομαι*
8. **κουτουλάω:** *χτυπώ με το κούτελο/μέτωπο*

 Τζιάνι Ροντάρι, «Παραμύθια για να σπάτε κέφι»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Βρες το σωστό.

Τα φαντάσματα ήταν πολύ στενοχωρημένα γιατί...

- ☐ ...τα σεντόνια τους ήθελαν πλύσιμο.
- ☐ ...οι αλυσίδες τους ήθελαν λάδωμα.
- ☐ ...τρόμαζαν όταν έβλεπαν τους Μπαρτιανούς.
- ☐ ...τα κορόιδευαν οι Μπαρτιανοί.

Γι' αυτόν το λόγο αποφάσισαν τελικά να...

- ☐ ...κάνουν διαδήλωση.
- ☐ ...πλύνουν τα σεντόνια τους.
- ☐ ...φύγουν από τον πλανήτη.
- ☐ ...λαδώσουν τις αλυσίδες τους.

ΚΑΤ. 2. Σύμφωνα με το κείμενο ποιος είναι ο ιδανικός πλανήτης για τα φαντάσματα; Γιατί;

.....

.....

.....

Η ιστορία μπορεί να τελειώνει με τρεις διαφορετικούς τρόπους...

Πρώτο τέλος

...Σε λίγα λεπτά, ταξιδεύοντας με την ταχύτητα του φωτός, τα φαντάσματα του πλανήτη Μπαρτ βρέθηκαν κοντά στο φεγγάρι και ετοιμάζονταν να προσγειωθούν στη Γη για ν' αρχίσουνε αμέσως δουλειά. Ξάφνου, όμως είδανε, μέσα στο διάστημα να τους πλησιάζει μια άλλη φάλαγγα[9] από φαντάσματα.

— Αλτ! Ποιοι είστε;

— Εσείς, ποιοι είστε;

— Δεν έχει σημασία, εμείς ρωτήσαμε πρώτοι. Απαντήστε.

— Είμαστε τα φαντάσματα του πλανήτη Γη. Εγκαταλείπουμε τη Γη, γιατί κανείς πια δε φοβάται εκεί τα φαντάσματα.

— Και για πού το βάλατε;

— Πάμε στον πλανήτη Μπαρτ. Εκεί μας είπανε πως υπάρχει δουλειά για μας.

— Κακομοίρηδες! Μα καταλαβαίνετε! Εμείς φεύγουμε από τον πλανήτη Μπαρτ, γιατί δεν έχουμε να κάνουμε τίποτα εκεί.

— Ας ενωθούμε κι ας ψάξουμε μαζί να βρούμε έναν πλανήτη με φοβητσιάρηδες. Δεν μπορεί. Θα 'χει μείνει έστω κι ένας τέτοιος στο απέραντο διάστημα...

— Σωστά. Έτσι να κάνουμε...

Κι έτσι κάνανε. Σχηματίσανε δύο φάλαγγες και ριχτήκανε στο άπειρο[10] με κατεβασμένα μούτρα.

9. **η φάλαγγα:** *πολλοί άνθρωποι (συνήθως στρατιώτες) στη σειρά/στη γραμμή, ο ένας πίσω από τον άλλο*
10. **το άπειρο:** *το διάστημα, το κενό*

Δεύτερο τέλος

...Σε λίγα λεπτά, ταξιδεύοντας με την ταχύτητα του φωτός, τα φαντάσματα προσγειώθηκαν στη Γη, στην πλευρά εκείνη που εκείνη τη στιγμή ήτανε μέσα στη σκιά και είχε αρχίσει εκεί να νυχτώνει.

— Εμπρός, λοιπόν, είπε το γερο-φάντασμα, καθένας θα ενεργήσει μόνος του και θα δοκιμάσει ό,τι νομίζει. Πριν ξημερώσει θα συναντηθούμε σ' αυτό εδώ το μέρος και θα συζητήσουμε πώς έχουν τα πράγματα. Σύμφωνοι;

Φσσσσσσσσσσ! Φσσσσσ!

Τα φαντάσματα σκορπίσανε μέσα στο σκοτάδι.

Όταν ξανανταμώσανε[11] από την πολλή χαρά τους είχανε βγει από τα σεντόνια τους.

— Παιδιά, τι ευλογημένος τόπος!

— Τι κελεπούρι!

— Τι γλέντι!

— Ποιος να το πίστευε πως θα βρούμε ακόμα τόσο κόσμο να πιστεύει στα φαντάσματα.

— Και όχι μόνο τα παιδιά, μα και οι μεγάλοι!

— Ένα σωρό μορφωμένοι άνθρωποι!

— Εγώ τρόμαξα ένα γιατρό.

— Εγώ έκανα να σηκωθούν οι τρίχες ενός υπουργού.

— Επιτέλους, βρήκαμε τον πλανήτη μας. Ψηφίζω να μείνουμε για πάντα.

— Κι εγώ.

— Κι εγώ.

Κι αυτή τη φορά στην ψηφοφορία δεν υπήρχε ούτε ένα σεντόνι κατά.

Τρίτο τέλος

Σε λίγα λεπτά ταξιδεύοντας με την ταχύτητα του φωτός, τα φαντάσματα του Μπαρτ ήταν κιόλας μακριά από τον πλανήτη τους. Στη βιασύνη τους όμως δεν πρόσεξαν ότι μπροστά είχαν μπει εκείνα τα φαντάσματα που ψήφισαν κατά για το ταξίδι στη Γη... Μπήκανε λοιπόν μπροστά στη φάλαγγα, ενώ τα άλλα φαντάσματα, ήσυχα πως τα οδηγούσε το γερο-φάντασμα, τα είχε πάρει ο ύπνος πετώντας. Αντί να τραβήξουνε κατά τον πλανήτη Γη, τα φαντάσματα ξεστράτισαν[12] προς τον πλανήτη Πίκκιο, που ήταν τριακόσια δισεκατομμύρια χιλιόμετρα και εφτά χιλιοστόμετρα μακριά από τη Γη. Σ' αυτό τον πλανήτη ζούσανε μονάχα κάτι φοβητσιάρηδες βάτραχοι.

Τα φαντάσματα του πλανήτη Μπαρτ περάσανε εκεί ζωή και κότα για μερικούς αιώνες. Στο τέλος, όμως, φαίνεται πως και οι βάτραχοι έπαψαν να τα φοβούνται.

11. **ξανανταμώνω:** *ξανασυναντώ, συναντώ ξανά*
12. **ξεστρατίζω:** *βγαίνω από το δρόμο μου*

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Τι νομίζεις πως σκέπτεται ο συγγραφέας για κάθε τέλος; Βάλε σε κάθε κουτάκι τον αριθμό του τέλους που ταιριάζει;

☐ Είναι απίθανο: δεν πιστεύω πως υπάρχουν τόσοι φοβητσιάρηδες πάνω στη Γη.

☐ Είναι διασκεδαστικό, όχι όμως για τα κακόμοιρα τα βατραχάκια.

☐ Αφήνει ανοιχτό το δρόμο να συνεχιστεί το παραμύθι.

Εσύ ποιο τέλος προτιμάς; Γιατί;

ΛΕΞ. 1. Καμιά φορά λένε για κάποιον ότι «έγινε σαν φάντασμα». Τι θα πει αυτή η έκφραση;

☐ Ότι ντύθηκε στα άσπρα;
☐ Ότι εξαφανίαστηκε χωρίς να το καταλάβει κανείς;
☐ Ότι τα κάνει όλα στα κρυφά;

ΛΕΞ. 2. Μπορείς να αντιστοιχίσεις τις σημασίες με τις φράσεις του κειμένου;

όπου φύγει φύγει	πού πηγαίνεις;
τα βγάζω πέρα	πάρα πολλοί, πάρα πολλά
είμαι όλος αυτιά	περνώ ζωή γεμάτη κάθε είδους απολαύσεις
κοιμάμαι του καλού καιρού	αποκοιμιέμαι
μου σηκώθηκαν οι τρίχες	για κάποιον που φεύγει βιαστικά
περνώ ζωή και κότα	κοιμάμαι πολύ βαθιά
ένα σωρό	ακούω προσεχτικά
με παίρνει ο ύπνος	ανατριχιάζω, μένω κατάπληκτος
για πού το 'βαλες;	τα καταφέρνω

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

Τα βιβλία «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» απευθύνονται σε παιδιά 11-15 χρόνων που μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα, και αποτελούν υποστηρικτικό διδακτικό υλικό για τη γλωσσική διδασκαλία στα Τμήματα Υποδοχής του Γυμνασίου. Προσβλέπουν στη δημιουργία κινήτρων για την εξωσχολική ανάγνωση και στην ανάπτυξη της δεξιότητας κατανόησης του γραπτού κειμένου. Τα «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην τάξη ως συμπληρωματικό διδακτικό μέσο για τη διδασκαλία αλλά και να προσφερθούν στους μαθητές για εξωσχολική ανάγνωση.

Κριτήριο επιλογής των κειμένων ήταν κυρίως η ελκυστικότητα του περιεχομένου τους για παιδιά με εξαιρετικά περιορισμένες ευκαιρίες πρόσβασης στο γραπτό λόγο και με ελάχιστες εμπειρίες στο παιδικό λογοτεχνικό κείμενο. Τα κείμενα εντάχθηκαν σε ένα από τα τέσσερα βιβλία με γνώμονα το βαθμό γλωσσικής και νοηματικής δυσκολίας. Πρέπει εντούτοις να επισημανθεί ότι οι αλλοδαποί μαθητές δε μαθαίνουν ελληνικά με μόνη πηγή τη διδασκαλία, αλλά κυρίως με τα ακούσματα και την επικοινωνία έξω από την τάξη. Αυτό έχει ως συνέπεια (μεταξύ άλλων) ότι η γλωσσική τους πρόοδος δεν ακολουθεί πιστά την πορεία που προβλέπουν τα προγράμματα διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας: η καθιερωμένη σειρά παρουσίασης γλωσσικών φαινομένων (π.χ. η αιτιατική πτώση μετά την ονομαστική, οι ρηματικοί χρόνοι με αοριστικό θέμα μετά τους χρόνους με ενεστωτικό θέμα κ.ά.) συχνά δεν ανταποκρίνεται στην πρόοδο των παιδιών που μαθαίνουν ελληνικά με «φυσικό τρόπο» – σ' ένα ευρύτερο ελληνόφωνο περιβάλλον. Λαμβάνοντας υπόψη αυτή την ιδιαιτερότητα και θεωρώντας ότι τα κείμενα αυτά δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες κατανόησης του περιεχομένου τους, δε διστάσαμε να εντάξουμε στα πρώτα βιβλία κάποια κείμενα που περιλαμβάνουν δομές (π.χ. ρήματα σε παρελθοντικούς χρόνους) οι οποίες πιθανόν να θεωρούνταν πρόωρες για μαθητές που μαθαίνουν ελληνικά αποκλειστικά μέσω της διδασκαλίας.

Τα βιβλία «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» είναι σχεδιασμένα με τρόπο που να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαφορετικά επίπεδα γλωσσομάθειας:

Α΄ Βιβλίο: Υψηλό Αρχάριο Επίπεδο – Χαμηλό Μέσο Επίπεδο
Β΄ Βιβλίο: Μέσο Επίπεδο
Γ΄ Βιβλίο: Προχωρημένο Επίπεδο Α
Δ΄ Βιβλίο: Προχωρημένο Επίπεδο Β

Κάθε βιβλίο είναι οργανωμένο θεματικά σε 6 ενότητες που περιλαμβάνουν πρωτότυπα και διασκευασμένα κείμενα, τα οποία σχετίζονται με το θεματικό πυρήνα της ενότητας ή με κάποιες προεκτάσεις του:

1. «Ζούμε μαζί» – Προβλήματα ένταξης, σχέσεις –αρμονικές και μη– μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων ή ατόμων/ομάδων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο.
2. «Ο κόσμος μας» – Το φυσικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον.
3. «Εγώ κι εσύ» – Διαπροσωπικές σχέσεις στην οικογένεια, στην παρέα, στο σχολείο.
4. «Από χώρα σε χώρα» – Μύθοι, ιστορίες και παραδόσεις λαών.
5. «Και τώρα τι κάνουμε;» – Εργασίες, δραστηριότητες, αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.
6. «Για φαντάσου...» – Ιστορίες φαντασίας, περιπέτειας και μυστηρίου.

Οι ενότητες περιλαμβάνουν ποικίλα δείγματα γραπτού λόγου: διάλογο, αφήγηση, ποίημα, κόμικς, θεατρικό κείμενο, πληροφοριακό κείμενο, οδηγίες, γράμμα κ.ά. Για τη διευκόλυνση της κατανόησης, σε κάθε κείμενο εξηγούνται πιθανές άγνωστες λέξεις και φράσεις με όσο το δυνατόν απλούστερο τρόπο και με τη βοήθεια σκίτσων. Συνήθως, προηγείται του κειμένου μια σύντομη εισαγωγή ή ερώτηση προσανατολισμού για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στο γενικό νόημα του κειμένου.

Όλα τα κείμενα συνοδεύονται από δραστηριότητες κατανόησης και αξιοποίησης[1] που ακολουθούν μια κοινή σειρά:

α) συνοπτική ή επιλεκτική κατανόηση του κειμένου (ερωτήσεις, αντιστοίχιση, πολλαπλή επιλογή, σωστό/λάθος...)
β) διασύνδεση με τα βιώματα, τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα του μαθητή (προφορική έκφραση, συζήτηση)
γ) εμπέδωση τομέων λεξιλογίου (θεματικό λεξιλόγιο, σχέσεις υπερωνυμίας και υπωνυμίας, συνωνυμίας και αντωνυμίας...)

Ούτε η σειρά των ενοτήτων και των κειμένων αλλά ούτε οι δραστηριότητες είναι δεσμευτικές: ο μαθητής θα διαλέξει, με βάση τους τίτλους και την εικονογράφηση, όποιο κείμενο τον ενδιαφέρει και θα παραμερίσει όσες δραστηριότητες θεωρήσει ενοχλητικές μετά τη χαρά που μπορεί να έχει αισθανθεί κατανοώντας το κείμενο.

Μια επιλογή κειμενικών αποσπασμάτων δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αντικαταστήσει την επαφή με το αυτούσιο βιβλίο. Ωστόσο, μπορεί να αποτελέσει ερέθισμα για το μαθητή να ανατρέξει στο ίδιο το βιβλίο, αν κρίνει ότι τον ενδιαφέρει. Η παρουσία και η κατάλληλη αξιοποίηση των «εξωσχολικών» βιβλίων λογοτεχνικού ή πληροφοριακού τύπου στη διδασκαλία της δεύτερης ή ξένης γλώσσας έχει τεράστια σημασία για τη γλωσσομαθησιακή πορεία των μαθητών και μπορεί να περιορίσει το βάρος των «κουραστικών», για πολλούς μαθητές, τομέων μάθησης, όπως είναι η γραμματική και η ορθογραφία.

Υποσημείωση

1. Οι δραστηριότητες αυτές προϋποθέτουν συζήτηση στην τάξη με τη συνδρομή του εκπαιδευτικού. Οι απαντήσεις των μαθητών παρουσιάζουν αρκετό ενδιαφέρον για την πρόσβαση στον τρόπο σκέψης και τις εμπειρίες των μαθητών. Γι' αυτό, προτείνεται στον εκπαιδευτικό να τις καταγράψει.

ΠΗΓΕΣ

1. ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ

Λένα Μερίκα (2000): «Με κύμινο και αγάπη», εκδ. Κέδρος, Αθήνα.

Αρκάς (1999): «Ο καλός λύκος», εκδ. Γράμματα, Αθήνα.

Τζέιμς Θέρμπερ (2000): «Μύθοι για την εποχή μας» στο Γ. Τσιάκαλος «Οδηγός Αντιρατσιστικής Εκπαίδευσης», εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

Νοηματική γλώσσα: Η λύτρωση από τη μοναξιά στο περιοδικό «Ερευνητές – Ανακαλύπτω τον κόσμο», εκδ. Ερευνητές, Μάιος 2003.

Γκαζμέντ Καπλάνι (2001): «Η εξομολόγηση ενός ξενιτεμένου» στο Αθ. Μαρβάκης, Δ. Παρσανόγλου, Μ. Παύλου (επιμ.) «Μετανάστες στην Ελλάδα», εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

Χάριετ Μπίτσερ Στόου (1992): «Η καλύβα του μπαρμπα-Θωμά» (απόδ. Γιάννης Σπανδωνής), εκδ. Πατάκη, Αθήνα.

2. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ

«Άλλος για την κιβωτό;»: στο περιοδικό «Μεγάλο Μίκυ», εκδ. Νέα Ακτίνα Α.Ε., Ιούνιος 2003.

Joestein Gaarder (1994): «Ο κόσμος της Σοφίας», εκδ. Λιβάνη, Αθήνα.

Γιώργος Σφήκας (2002): «Άνθρωποι και ζώα», εκδ. Πατάκη, Αθήνα.

«Τι κάνουμε αν συναντήσουμε δελφίνια;» στο ΟΙΚΟ, Ιούνιος 2003.

3. ΕΓΩ ΚΙ ΕΣΥ

Μαργαρίτα Λυμπεράκη (1974): «Τα Ψάθινα Καπέλα», εκδ. Κέδρος, Αθήνα.

ΠΗΓΕΣ

4. ΑΠΟ ΧΩΡΑ ΣΕ ΧΩΡΑ

Claudine Glot (αφήγηση) (2003): (για την ελληνική γλώσσα), «Στα ίχνη του ...βασιλιά Αρθούρου», εκδ. Ερευνητές, Αθήνα.

Stewart Ross (κείμενο) (1996): (για την ελληνική γλώσσα), «Ιππότες» (μτφρ. Σοφία Αρσενίδη), στη σειρά «Μύθος ή Πραγματικότητα», εκδ. Ερευνητές, Αθήνα.

Μιγκέλ Θερβάντες (2002): «Ο Δον Κιχότης» (διασκευή Αριάδνη Μοσχονά) εκδ. Κέδρος, Αθήνα.

Αφιέρωμα στον Δον Κιχότη, στο «Οι Ερευνητές πάνε παντού», 29-3-2003.

Ιωάννα Μπουλντούμη (2003): «Μαύρη γάτα, μαύρη μέρα!» στο «Οι Ερευνητές πάνε παντού», 31-5-2003.

Χάρης Σακελλαρίου (1998): «Μυθικά χαμόγελα», εκδ. Πατάκη, Αθήνα.

Γεώργιος Βιζυηνός «Ο Τρομάρας» στο «Τα Ελληνικά εικονογραφημένα διηγήματα για παιδιά», 2002, εκδ. Παπαδόπουλος, Αθήνα.

5. ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;

Βιρζινί Λου (2003): «Κόκκινη κάρτα στη βία!» (απόδοση Πόλυ Μοσχοπούλου) εκδ. Άγκυρα, Αθήνα.

Σινεμά ο παράδεισος, στο περιοδικό «Αθηνόραμα»,10-17 Ιουλίου 2003, τ. 165, Εκδ. Δέσμη Εκδοτική Α.Ε., Αθήνα.

Ανδρέας Καρκαβίτσας (1991): «Λόγια της πλώρης», εκδ. Νεφέλη, Αθήνα.

Κάρλο Κολόντι (2002): «Πινόκιο» (μτφρ. Ανταίος Χρυσοστομίδης), εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα.

6. ΓΙΑ ΦΑΝΤΑΣΟΥ...

Nick Arnold (1999): (για την ελληνική γλώσσα), «Ατίθαση Φύση», στη σειρά Εξωφρενική Βιβλιοθήκη, εκδ. Ερευνητές, Αθήνα.

Τζιάνι Ροντάρι (1979): «Παραμύθια από το τηλέφωνο» (μτφρ. Νάσα Μπαμπάκου), εκδ. Τεκμήριο, Αθήνα.

Κάρλο Κολόντι (2002): «Πινόκιο» (μτφρ. Ανταίος Χρυσοστομίδης), εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα.

Ντ. Γκετζ (2002): «Το θεώρημα του παπαγάλου», εκδ. Πόλις, Αθήνα.

Νίκος Μαρουλάκης (2002): «Εμείς οι τρεις οι φίλοι», στο «Οι Ερευνητές πάνε παντού», 21-9-2002

Τζιάνι Ροντάρι (1981): (για την ελληνική γλώσσα) «Παραμύθια για να σπάτε κέφι» (απόδοση Άλκη Ζέη), εκδ. Κέδρος, Αθήνα.

ΕΛΛΑΔΑ
2008
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
2ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης